

LAVAR 20

Geriadurioù PREDER

- Roparz HEMON, **Geriadur istorel ar Brezhoneg**, eil embannadur
e peder levrenn keinet, 2 880 p. en holl, 335 € (pe e 45 rann 64 p., 250 €)
- Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Bredelfennerezh**
(galleg, alamaneg, saozneg, brezhoneg), 384 p., 1983, 18,29 €
- Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur an Armerzh, ar c'henwerzh hag an
Arc'hant** (galleg, brezhoneg), 326 p., 1995, 24,39 €
- Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Stlenneg**
(galleg, saozneg, brezhoneg), 544 p., 1995, 27,44 €
- Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Gorfadurezh**, eil embannadur
(galleg, latin, brezhoneg), 246 p., 1999, 17,53 €
- Pascal LE MOAL & GUY ÉTIENNE, **Geriadur ar Mediaoù**
(galleg, saozneg, brezhoneg), 360 p., 2000, 22,10 €
- Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Jedoniezh**
(galleg, brezhoneg), 174 p., 2003, 15 €
- Gab CHEREL & ALAN E. AR BERR, **Geriadur ar Verdeadurezh**
(galleg, brezhoneg), 508 p., 2004, 25 €
- Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Fizik**
(brezhoneg, galleg), 240 p., 2006, 23 €
- Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Vezekniezh**
(galleg, saozneg, brezhoneg),
Rann 1 – Rann 9, 2007 – 2015, 22 € pep rann
- Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Vezekniezh**
(galleg, saozneg, brezhoneg),
Rann 10, 2017, 22 €
- Chantal & Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Geginouriezh**, 172 p.,
2011, 19 €

LAVAR

LAVAR 08, 536 p., 1992, 24,39 €	LAVAR 14, 517 p., 2001, 24,39 €
LAVAR 09, 536 p., 1996, 24,39 €	LAVAR 15, 536 p., 2003, 25,00 €
LAVAR 10, 510 p., 1997, 24,39 €	LAVAR 16, 512 p., 2004, 25,00 €
LAVAR 11, 510 p., 1998, 24,39 €	LAVAR 17, 510 p., 2006, 25,00 €
LAVAR 12, 525 p., 1999, 24,39 €	LAVAR 18, 448 p., 2008, 25,00 €
LAVAR 13, 544 p., 2000, 24,39 €	LAVAR 19, 417 p., 2016, 25,00 €

LAVAR 20

**PREDER
2018**

Embannet gant skoazell Kuzul Ranndir Breizh
Publié avec le concours du Conseil régional de Bretagne

© 2018 Preder

KENTSKRID

En niverenn-mañ e kendalc’homp da embann an eskemmoù graet dre ar val elektronek e-doug ar bloavezhioù 2010 ha 2011. An darn vrasañ eus an notennoù a c’hoarvez c’hoazh eus ar respontoù graet gant Guy ÉTIENNE ha Yann-Baol AN NOALLEG da c’houlennoù Martial MÉNARD evit pengenniñ e *Dictionnaire Français-breton*¹.

A hent all e vo kavet ar c’henskriverezh etre GE ha YBAN a-zivout krefen o tennañ da savidigezh *Geriadur Ar Vezekniezh*.

Evit peurechuiñ *Geriadur ar Geginouriezh*² e ra YBAN atersoù ouzh GE a-zivout hanc’herioù ’zo. MME, keginour a vicher, a zegas ivez e evezhiadennoù.

GE a skoazell koskor ar gelaouenn *Nidiad*³ da gas war-raok o stummadur, ha gwellaat a ra o yezh tamm ha tamm.

GE ha YBAN a respont da Laorañs MOTROT diwar-benn kudennoù a bep seurt o tennañ d’e vicher a skolaer.

Ronan AN DEROFF a c’houlenn harp YBAN ha GE evit pluennadur e levrioù, en o zouez *Ar Morgezeg*⁴.

Yann-Baol AN NOALLEG

¹ *Dictionnaire Français-Breton*, Éditions Palantines, Quimper 2012.

² *Geriadur ar Geginouriezh*, Embannadurioù Preder, Ploveilh 2011.

³ *Nidiad*, kelaouenn lennegel, Naoned.

⁴ William Hope HODGSON, *The Sea-Horses*, troet e brezhoneg gant Ronan AN DEROFF, *Ar Morgezeg*, Preder, Ploveilh 2012.

Roll an dud meneget dre deskanvioù e LAVAR 20

AAB	Alan E. AR BERR	MA	Malo ADEUX
Ao. ***		MC	Mikael COÏC
GC	Gab CHEREL	MFC	Marie France COÏC
GE	Guy ÉTIENNE	MME	Martial MÉNARD
GP	Goulven PENNAOD	RAD	Ronan AN DEROFF
GWP	Gwendal PIÉGAIS	YBAN	Yann-Baol AN NOALLEG
HSK	Herve SEUBIL KERNAUDOUR	YBQ	Yann-Bêr QUIRION
LM	Laorans MOTROT	YVT	Yann Varc'h THOREL

Berradurioù yezhel

a.	adanv	kv.	keñveriañ, dave da
aaO.	adanor	La.	latin
Al.	alamaneg	l.	liester
b.	benel	n. . .	nevez(yezh)
bn.	bonad	pa.	pennanv
Br.	brezhoneg	pao.	pennanor
BrW.	rannyezh Bro Wereg	Pd.	predeneg
Et.	furm etrevroadel	qqc.	quelque chose
g.	gourel	qqu.	quelqu'un
Gl.	galleg	ra.	raganv
Gr.	gresianeg	rn. . .	raknevez(yezh)
h. . .	hen(yezh)	s.	strollder
hh.	ha pajennoù da heul	sk.	skouer
hv.	heñvelster	sl.	sellet
It.	italianeg	sp.	spisc'heriad
Iw.	iwerzhoneg	Sz.	saozneg
Kb.	kembraeg	SzAm.	saozneg amerikan
Kn.	kerneveg	u.	unander, unanderenn
kr. . .	krenn(yezh)	ub.	unan bennak
Kt.	keltieg	udb.	unan bennak

Teskanvioù an oberoù

Evel el levrennoù kent e kaver arveret e LAVAR 20 teir reizhiad teskanvioù :

– evit an oberoù hag ar geriadurioù brezhonek, ar reizhiad diazezet gant Roparz HEMON en e *Geriadur istorel ar brezhoneg* [GIBR], bet klokaet gant René LE GLEAU en e *Dictionnaire classique français-breton* hag An Here en e *Roll daveennoù gant o berradurioù*; ur roll hizivaet emeur o prientiñ;

– evit on oberoù er yezhoù all, ar reizhiad etrevroadel evel m'emañ embannet e 'Byrfoddau Ilyfryddol' Rhan LXI *Geiriadur Prifysgol Cymru*;

– evit ar steudadoù DAFAR ha LAVAR ez eo bet dalc'het an doare boas da venegin al levrennoù, eleze Da-63, h.a., La-01, La-02, h.a.

KIS-1002

I – MME da GE 09 01 10

Ur goulenn war ar prim: daoust ha degouezhout a ra treiñ Gl. *organisme génétiquement modifié* (OGM) gant Br. *bevedeg hilgemmet* (BHG)?

II – GE da MME 09 01 10

Yann-Baol en deus savet testennoù war ar gudenn-se, goulenn a ran digantañ respont dit. E gwir, sipet on betek beg va blev (hag int galloudel) da brientiñ embannidigezh *Gramadeg ar Verb* ha nerzh ne chom ket din da furchal e niverennoù Lavar.

III – YBAN da MME 10 02 10

Sl. La-18 p. 337: Gl. **transgénique** Br. *treuzhilek, treuzhilel*. Gl. *animal, plante transgénique, organisme transgénique* Br. *treuzhilad*.

OGM: *organisme dont le génome a été modifié par génie génétique, afin de lui conférer une propriété qu'il ne possède pas naturellement.*

Dav din anzav n'on ket ur mailh war an hilouriezh ha chom a ra an holl draoù-se teñval a-walc'h evidon. Etre an *transgénèse*, ar *mutagénèse*, ar *mutagénèse dirigée*, ar *génie génétique*, ez eo diaes din kavout va hent.

Betek gouzout e rafen gant *bevedeg hilzaskemmet*, BHD, eleze Bevedeg(où) e(o) Hil Daskemmet, daskemmet ent hilouriel.

Evezhiadenn: en teskanvioù ne reer ket ar c'hemmadurioù: BHD ha n'eo ket BHZ.

KIS-1003

I – MME da GE 25 01 10

A-zivout ar berradurioù. Ya, meurik a wezh hor boa ranket ober dibaboù dis-heñvel diouzh re R. ar Glev : bep tro ma ne heulie ket reolenn RH da gentañ-penn hag ivez e degouezhioù all ; da skouer meur a seurt rollenn anvet Kannad(ig) zo bet ha lod anezho en 19t hag en 20t kantved... Hep kontañ ar c’hannadigoù parrez, heñveldra gant an dastumadoù kantikoù, ha c’hoazh n’hor boa renablet nemet ar skridoù studiet ganin (ouzhpenn re GIBR & DCFB)! An diskoulm neuze a zo bet hiraat ar berradur gant lizherennoù bihan (evel m’en doa graet RH end-eeun). ’M eus aon e vo ranket ober heñvel evit al levrioù oferenn, rak meur a hini a zo bet... Setu e rafen gant LEOFgall, LEOFoliero, &c.

Ur goulenn diwar-benn GEVEZ : ne roez ket bep tro kennebeut an adanvioù deveret. Moarvat dre ma ’z int anat dit. Met kalz a dud ne vestroniont ket mat c’hoazh an dibennoù adanviñ (-ek -el -us) daoust ma ’z eo aesoc’h an hini diwezhañ. (komzet en deus Alan Botrel eus levrenn diwezhañ GEVEZ e-barzh Al Lanv).

Goulennoù

1. Anv a reer e galleg eus *cellules pluripotentes* (pa gomzer eus bongelligoù) ; n’ouzon ket ha dereout a rafe Br. *liesgalloudek* (& Br. *liesgalloudegezh*, Gl. *pluripotence*).

2. Gl. *cellules souches embryonnaires* & *cellules souches germinales*, Br. *bongelligoù rizhellel* & *bongelligoù eginel*? (pe : *rizhellek*, *eginek*)?

3. Gl. *contagion germinale*, Br. *tredizh hadennel*?
4. Ne gavan ket Gl. *blennorrhée* e GEVEZ? Hag un termen dispredet e ve?
5. Gl. *confinement d'un plasma*, Br. *enkaedur ur plasma*?
6. Gl. *confusionnisme*. Hag an hevelep tra eo hag Gl. *état confusionnel*, Br. *ar-luzegezh*?
7. Gl. *pédiculose*, Br. *laouegezh, pedikuloz*?
8. Gl. *parthénogenèse -génétique*?
9. Gl. *eschatologisme, -iste*?
10. Gl. *nyctophobie*, Br. *nozarur*?
11. Gl. *récupération* (er vezekniezh), cf. *récupération fonctionnelle*?
12. Gl. *macrophage / microphage* a implijer er vevoniezh a-zivout loened a zebr loened all brasoc'h pe bihanoc'h egeto. Implijet e vez ivez a-zivout kelligoù. E Lavar 12 e rez anv eus ur c'hleñved *miofaskiit makrofagel* hag e GEVEZ1 e rez anv eus *logigfo makrofagek*. Ne gomprenan ket perak e rez gant un dibenn adanvel disheñvel. Ha talvezout a ra ar gerioù-mañ el loenoniezh ivez ha mar greont, peseurt adanv evit al loened? Evit ar c'helligoù e rez gant Br. *makrofag*, hag ur strollder eo?
13. Gl. *participial*? Ha tu a ve da ginnig *ledverbel & adanorel*?
14. Vallée a ro Br. *hollveizadour & -iezh* a-dal d'ar Gl. *panlogiste & -isme*. Ha miret 'c'h eus an termen?
15. Gl. *textométrie* (& aa *-que*): an dielfennañ kementadoù bras a skridoù lennegel da lakaat war-wel stlennadoù a bep seurt (hag ivez, nevez 'zo, da brouiñ ar goubreizhañ).
16. E Lavar 13 p. 368 e lennan Br. *poent savelañ*, Gl. *point déterminatif* hag e GEVER 350 e lennan Br. *poent spizer*? Termenoù heñvelster?

II – GE da MME 26 01 10

Evit a sell ar berradurioù, evel ma 'm eus lavaret dit, e ran gant re GIBR ha re An Here, war-bouez ar pik hag an tired dibenn a zeree ouzh ur geriadur

istorel, n'o deus ket da vezañ e studi gramadegel ar yezh kempred (ma komzer, pa vez ezhomm, eus ar ranneyezhoù evel eus furmoù an tremened). Heuliañ a ran da ali a-zivout an daou LEOF, nemet e krennan: LEOFoli an hini a veneger er c'hentelioù. Daou levr all a dennan skouerioù anezho: *Enezenn al lavar* a lakaan dindan ENLAV ha levr Pierrette: *Hunvre, d'an Hollsent*, dindan HUDAH.

Re bonner e vije ouzhpennañ deveradoù da dermenoù GEVEZ. An adanvioù a gaver alies e testenn an despizadurioù. A du 'rall, lakaet er-maez un nebeut degouezhioù skoemp, ez eo eeun an deverañ adanvioù pa c'haller mont diouzh reolenn Vallée. Da skouer: *Ar c'hirroz alkooel a dizh ar c'hlañavourion alkoolek*. Kudennoù a sav e tro an amprestoù: pe amprestañ en ur ser ar pennanv *hag* an adanv deveret allyezh (*kosmoz* – *kosmek*) pe amprestañ ar pennanv allyezh ha deverañ diouzh an amprest (*neuroz* – *neurozek*, *neurozel*). Anzav a ran e c'hoarvez din a-wechoù ankouaat e 'm eus arveret c'hoazh ur mod amprest, evel ma verkez gant *makrofael*, *-ek*. Mat e ve sevel un adreolenn ma tiazefed warni evit dibab ar mod amprest bep taol. Aon 'm eus neoazh ez emgrennfed a-benn ar fin da dremen gant boazioù — pezh a chomo amjestr keit ha n'hor bo ket ur geriadur hollek.

Da c'houlennoù:

1. Kavout a rez *multi-*, *pluri-*, *toti-*, *unipotent* e GEVEZ-2 304-305.
2. Kemm a lakaer diouzh un tu etre ar *bongelligoù* bezant er rizhell (*bongelligoù rizhellel*) hag ar *bongelligoù* bezant er grouell hag en oadour (*bongelligoù krouellel*, *oadourel*). Diouzh an tu all etre ar *bongelligoù* a zo en orin ar gametoù (Gl. *cellules souches germinales*, Sz. *germ stem cells*, Al. *Keim Stammzellen*) hag ar *bongelligoù* a zo en orin gwiadoù all ar bevedeg, evel Gl. *cellules souches neurales*, h.a. Merzhout a reer ne reer e yezh ebet gant termenoù a verkfe tonkad *revel*, *ganadel*, *gametel* ar c'helligoù-se; an abeg eo ez eus re a gemeradurioù hag a gennotadurioù gant an adanvioù-se. Gwell eo bet kavet degas un term a oa diarver c'hoazh er Rizhelloniezh: Sz. *germ*, Gl. *germinal*, Al. *Keim*. Kinnig a rez ober gant Br. *egin*; a-du (aesoc'h ent sonel da arverañ eget *kellid* pe *diwan*). Neuze: Br. *bongelligoù eginel*. Gwell ober gant *eginel* "bezant en egin" evel ma talvez *rizhellel*, *krouellel* kement ha "bezant er rizhell, er grouell" (daoust ma ne ve ket enepster ober gant *eginel* "tonket da vezañ egin bevedegoù all").
3. Kudenn heñvel: an tredizh a zo e penn kont amañ eo treuzkas ur c'hlañvadur, n'eo ket a hinienn da hinienn (Gl. *contagion horizontale*, Br. *tredizh diazremm*), met eus ar gerent d'o bugale (Gl. *contagion verticale*, Br. *treuzkas diazerc'h*), arbenn an anaez o vezañ bezant er gametoù. Br. *tredizh eginel* enta.

4. Gl. *blennorrhée* ne vez mui arveret. En orin e talvezement kement ha Br. *naouez* "beradur e lec'h pe lec'h eus ar c'horf"; re nes oa ent sonel da *blennorrhagie* ha deuet oa da vezañ intentet evel kenster dezhañ; erlec'hiet eo bet outañ Gl. *écoulement* hag al lostger *-rrhée* (*rhinorrhée*, *craniorrhée*, h.a.)

5. War a hañval, emaomp amañ e domani Yann-Baol.

6. Gl. *confusionnisme* zo un termen arveret gant ar gazetennerion hag an daelerion dreist holl. N'eo ket un termen a vezekniezh evitañ da gaout e orin er vredvezekniezh. Netra boutin avat etre azoniad an arluz hag ar mesk ideologek a ra ar bolitikerion, da skouer pa reont eus Frañs pimpatrom ar broadoù. A se ne ven ket evit lakaat an un stirann en daou dermen. Ar stirann *-mesk-* a hañval dereout ouzh ar gwariadur ideologek. Br. *darveskouriezh*? Pe un termen all diwar *mesk*. Da amprouiñ war an dachenn

7. Kavout a ra din hon eus graet gant *laouegezh* endeo...

8. E 'm fichennoù e kavan Br. *gwerc'hgenel* — kavout a raen diaes ent sonel ober gant *gwerc'hc'henel* ha soliañ a raen war an diegi a vez gant *g-* da gemmañ...

9. E La-14 345 hh. e ran ent hir war dro ar meizadoù stag ouzh ar finvezelezh. Br. *finvezelour*, *finvezelouriezh*.

10. Gl. *nyctophobie*, termen na 'm eus nepred gwelet arveret. Mard eus anv eus un arur, ya, *nozarur*.

11. Gl. *récupération* zo un termen kaozeek a denn marteze da vezañ kalvezel er Vezekniezh. Forzh penaos e tle Br. *aspiaouañ* talvout evel verb trazeat; evel verb antrazeat, *azgouestaat* moarvat.

12. Sl. deroù al lizher-mañ. Br. *makrofag* zo ur strollder.

13. Gl. *participial* a dalvez evit al latin, ar galleg, h.a. GP a rae gant Br. *participel*. Kinniget 'm boa ober gant *ledverb(el)* en ur par hollek, ha GP en doa kavet dereat. Gramadeg ar brezhoneg ne anavez netra eus ar seurt, met an neuziadoù *adanor* ha *pennanor araogennek*. Fleuriot e VBEG § 313 a ra anv eus *participes présents et passés* evit diskleriañ ne oa ket (ken) anezho e henvrezhoneg ha ne anver *participes* nemet ar furmoù roet evel troidigezhioù diwar al ledverboù latin.

14. Al. *Panlogismus*, termen krouet e 1853 gant Erdmann a-zivout doazhadur Hegel e kement ma haere emañ pep tra kempleg diouzh ar poell: Br. *hollboellouriezh* er c'hemeradur strizh, e domani ar bout (poell ha gwerc'h zo an un tra),

hollboellelouriezh er c'hemeradur ledan kantet e domani an anaout (poellel eo ar gwerc'hel).

15. Aze e choman boud pa na veizan ket kemeradur *-métrie* en termen-se. Hag ur muzul astennadel eo ent strizh (*testennventañ*) pe ur priziadur andennadel hepken (*testennandalañ*)? (sl. La-17 392-393)

16. D'an aozerion, YBAN, GC, AAB, da respont.

KIS-1004

I – MME da GE 27 02 10

A-zivout Gl. *textométrie* (cf. hon eskemm diwezhañ), kas a ran dit ar pezh am eus kavet ; skoazellet e vi da veizañ gwell petra eo Gl. *–métrie* en degouezh :

<<https://fondationlitterairefleurdelys.wordpress.com/2015/07/17/10311/>>

Goulennoù

1. Gl. *catoptrique*, Br. *disvannouriezh* pa., *disvannourel* aa.?
2. Ha gant Gl. *gonococcique* e klot Br. *gonokokel* arveret ganit e GEVEZ 3/324?
3. Ur gudennig a sell ouzh an dezneuziañ gerioù etrevroadel e brezhoneg ; daoust ha bep tro e tezneuzier *s-* gant *k-*, pe hepken pa zeu an *s-* Lat. diwar ur *k-* Gr.? (cf. Gl. *cinérite* (douarouriezh), *sinerit* pe *kinerit* ?)
4. E Lavar 11/271 e rez gant ur verb *yuzhañ* pe *yuzhiñ*, pe ster en deus? Hag eus pelec’h e teu Br. *yuzh*?
5. Mankout a ra Gl. *cystite* e GEVEZ ; Br. *c’hwezigellfo*?
6. Vallée a roas Br. *triumvir –iezh –elezh* a-dal da Gl. *triumvir –at*. Ne roas netra a-dal da Gl. *décemvir –at*. Kinnig a ran Br. *dekemvir –iezh –elezh*, nemet e ve gwell ober gant Br. *degemvir*?

7. Gl. *décimaliser*?

8. Gl. *receveur universel* (roadennoù gwad)?

9. Gl. *réflexologie*, Br. *damougouriezh*?

10. Gl. *réflexivité*, Br. *asplegadezh* (jedoniezh)?

11. Gl. *muscle redresseur*, Br. *kigenn sonnaer*?

12. Gl. *immoralité*?

13. E Lavar 09/63 ez pennad diwar-benn Gl. *réfraction* ne rez ket anv eus *réfraction du son*. Ha tu zo d'ober gant Br. *gouskog ar sten*? & *réfraction oculaire* (mezekniezh), Br. *gouskog lagadel*?

14. Ha treiñ a reer Gl. *refouler* (*une pulsion sexuelle*) gant Br. *arvoustrañ* (*ul luzad revel*)? Gwelout a ran ez arverez verboù all evit Gl. *refouler*.

15. E Lavar 18 (mellad *réfractaire*) e lavarez e talvez ivez Br. *spiriñ* kement ha : talañ, herzel, h.a. N'emañ ket ar ster-se e GIBR ha ne 'm eus ket eñ dastumet kennebeut all, ar pezh ne brou netra evel-just. Met pelec'h ec'h eus gwelet an implij-se?

16. Gl. *réifier*, Br. *traekaat*? (kenskriveret hor boa c'hoazh a-zivout Gl. *chosifier*, a droez gant Br. *traelaat*).

17. Gl. *réductionnisme*, Br. *direadurouriezh*?

18. Gl. *fonction référentielle du langage*, Br. *arc'hwel ergeñverin al lavar*?

19. Gl. *droitiser* (politikerezh), Br. *dehouekaat*, *dehouelaat*?

20. Kinnig a ran ober gant Br. *heruilh*, Gl. *fluide* (circulation). Da soñj?

II – GE da MME 27 02 10

Trugarez evit an destenn a-zivout *textométrie*. Un elfennerezh kementadel, stadegel a 'n testennoù eo. Betek gouzout enta e tere Br. *testennventerezh*. Betek gouzout, rak diouzh un tu ez eus eno un diskiblezh a-douez ar vostad durc'hadurioù studi o paotaat a-c'houde Saussure; diouzh an tu all e tleer lezel gant an “destennventerion” vrezhonek an emell da reiñ d'o diskiblezh an anvad o tereout ouzh ar pezh e vo hi deuet da vezañ pa vo anezho...

Da c'houlennoù :

1. Evit Yann-Baol.

2. Ya, Br. *livant gonokokel*, eleze devoudet gant ar gonokok.

3. Klotañ a ra La. *c* gant Gr. *kappa* (a roan dre an anvad, rak ne dremen ket al lizherennoù gresianek dre Internet), La. *ch* gant Gr. *khi*. Heuliañ a reomp an treuzskrivañ skoueriekaet gant Roparz Hemon : La. *c*, *ch*, Gr. *kappa*, *khi*, Br. *k*. Ober a rafemp gant *kinerit* enta.

4. Br. *yuzh* hon eus amprestet digant Iw. *iucht* meneget gant GMB 337. Evit ar c'hemeradurioù a zo deuet d'an termen, sell an arverioù anezhañ en Emsav ha Preder (a dizhi diwar-bouez Renabl Gab). Un evezhiadenn diwar vont : n'eo ket dizañjer soliañ war ar galleg evit reiñ o ster d'an nevezc'herioù brezhonek. Evel just n'eo ket diezhomm harpañ war ar yezhoù all, nemet ez eo pennandon steriegezh gerioù ur yezh an arver anezho gant ar yezherion.

5. Ya. Ur mank zo e GEVEZ.

6. E grez Vallée ne oa ket skoueriekaet treuzskrivadur al latin. La. *trium* a ya da Br. *triom* ha La. *triumuir* da Br. *triomvir*. Heñveldra, La. *decem*, *decemuir* a ya da Br. *dekem*, *dekemvir*. Anv ebet da vrezhonekaat *dekem* e *degem*. Reizhet e voen rust gant Arzel Even pa ginnigen Br. *fibroñv* a-dal da Gl. *fibrome*...

7. Damani Yann-Baol.

8. Br. *hollroadour* (gouest da zegemer an holl roadoù gwad).

9. Ya, Br. *damougouriezh* "studi an damougoù" e ster kozh ar ger, aet di-arver. Hiziv, anvad ur "vezekniezh kevelat" he amkan diboaniañ ha hevoutaat dre leuñviñ an treid, an daouarn, an divskouarn... Ne gav ket din e tere *damoug* da stirann, rak ne sell ket ouzh an damougoù er ster strizh. Betek ma kavo pleustrerion an embreg-se un anvad evit o diskiblezh, e rafen me gant *refleksologiezh*.

10. Evit Yann-Baol.

11. Daou rumm kigennoù a lakaer warno ar skritell-se : *a*) gwiennnoù levn enlenet ouzh bolc'henn ar vlevenn, o gwered pa argrezont ober dezhi houpiñ, Br. (*kigenn*) *houper*, Sz. *arrector pili muscle* ; *b*) anvad arc'hwelel furmadurioù kigenneel ar c'hef o kendaoliñ d'e zerc'hel sonn, Br. (*kigennoù*) *desonner*.

12. Sl. La-05 45 hh.

13. Ya, *gouskog al lagad, gouskog lagadel*.

14. Freud a roas un despizadur resis eus Al. *Verdrängung* (sl. GSTL § 1080), termen a voe troet Gl. *refoulement*. An termen gallek-mañ avat en doa ur ster all abaoe an 18^t kantved, ken ma voe ur mesk en e arver. Ar *Verdrängung* zo ur wikefre diemouez o tedreiñ diouzh tri lankad hervez ur goulun deskrivet resis. Ar *refoulement* en e gemeradur klasel zo un argerzh emouez, anezhañ "mougañ", "gwaskañ" "emdennañ diouzh", "derc'hel war" un ersav fromel pe kantaezel, un angerzh, h.a. Un termen all gant Freud a ve nesoc'h d'ar c'hemeradur klasel gallek eo Al. *Unterdrückung* (sl. GSTL §1126) (ger ha ger: *danwaskañ*) loet etre emouez ha ragemouez. Gwell enta na arverañ Br. *arvoustrañ* evel kevatal da Gl. *refoulement* e ster ar galleg klasel.

15. Yann-Baol a zispleg perak e tibab Br. *spiriñ* evit sevel *tanspiriñ*, sl. La-18 309.

16. E La-17 50-51 e studian un nebeut deveradoù diwar *tra*: *traelezh*, *traegezh*, h.a.. Aze ne dalvez ar galleg nemet da luziañ ar mennozioù — evitañ d'ober gant deveradoù diwar *réal*- ha diwar *chos*- (hemañ forzh penaos aet diarver pe dost e zeveradoù, sellet evel luc'hach). Ar meizadoù e kaoz zo deuet e goulou er brederouriezh alamanek hag amprestet int bet da heul gant ar yezhoù all. Gwell armet ar brezhoneg bennozh da steriegezh *tra*, diforc'helloc'h eget Gl. *ré*-, ha d'an daou rumm deveradoù dre *-el* hag *-ek*. Sl. da skouer ar bomm gant Husserl troet e La-10 251.

17. Br. *direadouriezh* kentoc'h.

18. Ya.

19. Lavarout a rafen *dehoueka*. GP en doa aliet da skrivañ *dehou* ha da zeverañ diwar *dehaou*-. Den n'en deus kredet mont da heul. . . E gwir, gwriziennet eo *dehou* er yezh unvan ha *dehaou*- n'eo ket hesonoc'h.

20. Ya, perak ket *heruilh*? Qui dit mieux? Aes ent sonel. Nemet e karfe unan mont diouzh ul leterc'had ivez.

III – YBAN da MME 27 02 10

Respontoù d'ar goulennoù 1, 7, 10, 13 & 15

CATOPTRIQUE

1. YBAN :

catoptrique.

1. (adj) Terme de physique. Qui a rapport à la réflexion de la lumière. Télescope catoptrique.
2. (nf) Partie de la physique qui traite de la lumière réfléchie, de la direction que suit la lumière lorsqu'elle rencontre une surface polie.

Evit an diskiblezh e hañval *disvannouriezh* bezañ kevazas, e-kichen *katoptrik*, lakaomp. Evit an adanv « a-zave d'an disvannañ, d'an disvannad(ur) » e ve gwell *disvannadel*, a gav din.

DÉCIMALISER

7. YBAN : **1.** Arverañ an diazez dek : *dekredelaat*. **2.** Azrannañ ur gont er Jederezh : ha ne spirfe ket *azrannañ*? **3.** Gwerzhañ (ha prenañ) rannoù kevrannoù : 1/10 (*décimaliser au dixième*), 1/100 (*décimaliser au centième*), 1/1000 (*décimaliser au millième*), 1/10000 (h.a.) : ha bastus e ve *ranngementiñ* (kentoc'h eget *rannwerzhañ* pe *rannbrenañ*)? E-se : *ranngementiñ e dek, e kant, e mil* (ur gevran pe ul lodenn).

RÉFLEXIVITÉ

10. YBAN : Ya.

RÉFRACTION

13. YBAN : kudenn ebet gant *gouskogañ ar sten*.

RÉFRACTAIRE

15. YBAN : Ernault a skriv e GMB « *ne spéra ket* il ne suffit pas à . . . il ne peut fournir à . . . il n'est pas de force à . . . » hag e GERI.Ern *spirein, spérein* « suffire, être suffisant ; valoir, faire de l'effet ». Kv. VALL. ha VALL. Sup *effet, fournir, suffire, valoir, splotiñ* ha *spiriñ* o vezañ damheñvelster. Ha *last, but not least*, menegomp ivez *Geriadur Brezhoneg* an Here **SPIRIÑ OUZH UB., UDB.** « derc'hel penn ouzh », heñvelsterioù *kacañ, stourm, talañ*.

KIS-1005

I – YBAN da GE 11 03 10

Amañ dindan un nebeut goulennoù a zo bet graet ouzhin ha va respontoù. Da vennoz a ve deuet mat.

Ar goulennoù :

1. Gl. *bisexual* Br. *divrevel*? (a-zivout un den); GBLF a ro *divrevelezh* evit *bisexualité*.

2. Gl. *androgyn* Br.?

3. Gl. *hermaphrodite* Br.?

4. Sz.Gl. *justice* Br. *gwir*, *justis*, *reizhded*, er bommoù saoznek da heul :

- a) "you shall have justice" eme ar wiraourez d'an den a glemm.
- b) "I have promised you justice".
- c) "out of this truth, justice will come to you."
- d) "justice will be yours".

Aet faezh o klask en aner moarvat e ve tu da dreiñ *rentañ* (ar) *justis*.

5. Hag erziwezh Sz. *victim* (en degouezh, ar plac'h a zo bet lazhet), Br. *muntradez*?

Va respontoù da 'm c'henskriver :

1. Diwall: *divrevel* ha *divrevelezh* evit an anadenn, *divrevek* ha *divrevegezh* evit ar perzh.

2. & 3. Aze ez anzavan va diouiziegezh. Petore diforc'h zo etre *androgyn* ha *hermaphrodite*? Hervez a 'm eus lennet war Internet: « Un androgyn est un être humain dont l'apparence ne permet pas de savoir à quel sexe il appartient. Quand une personne est physiquement porteuse des deux sexes, on parle plutôt d'hermaphrodisme. »

1., 2. & 3. E *Geriadur ar Bredelfennerezh* e kaver an termen *hermafrodegezh* (Gl. *hermaphrodisme*), ha neuze e c'haller tennañ *hermafrodek* moarvat (Gl. *hermaphrodite*). Bez' ez eus ivez an termen meneget gant Vallée a ve skrivet bremañ *bazhskarin*, moarvat.

– Kentañ goulenn eus va ferzh: ha *divrevek*, *divreveg* g. *-eion*, *divrevegezh* a glotfe gant *hermaphrodite*, *hermaphrodisme*?

– Eil goulenn ouzhpenn: morvat e c'haller degemerout *androgyn* g. *-ed*.

– Trede goulenn: quid a-zivout *uerevek*, *uereveg* ha *uerevegezh*? Ha diskoulmoù du-mañ e ve evit *androgyn*, *androgynie*?

4. Ha n'hon eus ket eskemmet endeo war an divoud? *Geriadur Brezhoneg* an Here a ra ivez gant *ober*, *rentañ ar justis*. “aet faezh”, ar pezh zo amprestañ dre zic'halloud ivez. E GEAK e 'm eus klasket diluziañ un tammig, met marteze n'on ket deuet a-benn?

4.1. Evit a sell an tu divezel: Gl. *juste* Br. *yon* aa. (*les Justes*: ar re *Yon*, rak diaes eo ar *Yonion* da zistagañ, ha neuze ar *Yoned* a ve degemeradus evel ar *Furion* pe ar *Fured*). Ar pennanv o klotañ gant ar ster-se zo *yonez* (a 'm eus lakaet benel er GEAK, daoust ma'z eo gourel e kembraeg. Da welout e ve: ali GE?). An termenoù *yonded*, *yonder* a ve tu ivez da arverañ hervez an tuadurioù.

4.2. Hollad ar reolennoù o tennañ d'ar gwir: ar *reizh* ha zoken ar *Reizh*, da skouer ar frazenn “*Fiziañs 'm eus e Reizh va bro*” (betek ur poent).

Tu a ve d'ober gant *Reizhder* ivez, er ster “ar bezañ dik e-keñver ar reizh”.

4.3. Ar galloud da ren ar Reizh, ar ren e unan : *ar barnerezh*.

4.4. Evit an aozadurioù da embreger ha dedalvezout ar Reizh ez eus *lez(ioù)* *barn*, *barnadurezh*.

Kement-se lavaret e kavan diaes treiñ ar bommoù saoznek. Pa lavar ur gwiraour : “You shall have justice”, petra a dalvez ? “Graet e vo ouzhoc’h hervez ar Reizh”, pe “Graet e vo ouzhoc’h gant Yonez”?

5. Ha ne ve ket *reuzied* g. *-idi*, pe *reuziedez* b. *-ed*?

II – GE da YBAN 11 03 10

A-zivout an atersoù graet ouzhit :

1. Gl. *bisexué*, *bisexual*, sl. ar respont a ris da Martial, La-18 48. Sl. ivez GEVEZ-2 205.

2. Sl. *androgyné* e GEVEZ 1 ; ar ster mezegel a gavez eno. El lavar kaozeek hag e skridoù lennegel ’zo e reer gant ar ger evel damheñvelster da *efféminé* ; dek kevatal a c’hell diflukañ, hervez ar c’hennotadurioù ha durc’hadurioù an eztaol-erion : *benevidik*, *benevvanek*, *benvanek*, *maouezig* (hemañ en *Alc’hwez bras ar baradoz vihan*) . . . (micher ar yezhour n’eo ket avat sevel hevelep gerioù, kentoc’h eo d’ar yezherion en o buhez pe d’ar skrivagner ouzh e daol d’o ijinañ !)

A-zivout Br. *bazhskarin* hon eus bet tro da genskrivañ (La-17 154). A-du e ven evit envel evel-se kammneuziad an organoù revel . . . betek gouzout (ne ’m eus ket bet tro da blediñ gant an termenoù-se e GEVEZ !)

4. Mar ’c’h eus lakaet *yonez* benel e GEAK, benel da chomo. Un niver penn-anvioù goubarel brezhonek all dre *-ez* zo benel ivez.

“Graet e vo ouzhoc’h hervez ar Reizh” kentoc’h. Ar yonez zo ur perzh divezel, un anwal (La-17 263), ar Reizh ur bennaenn geodedel.

KIS-1006

I – MFC da YBAN 21 03 10

Lavaret 'm boa da dud Nidiad e oan a-du da lenn o fennadoù evit a sell ouzh ar vioù koukoug, evel ma ran evit Aber. Kaset o deus un nebeut pennadoù hiziv. N'eus ket e-leizh a fazioù met bez' ez eus un nebeut kedelloù na lakaont ket. Me 'oar ne c'haller ket ober fiziañs penn-da-benn d'an Here evit ar gudenn-se, met pelec'h e c'hallan kavout ar stlenn?

Setu un nebeut troiennoù hep kedell (ha me, lakaet 'm befe kedelloù): *e unan; a greiz holl; a bouez penn; da unan penn.*

Konnar a skrivont div wech ivez, e-lec'h *kounnar* (NDBF); vi koukoug pe get?

II – YBAN da MFC 22 03 10

N'ouzon ket mui ha Turiaw ar Menteg eo a lavare e oa ar brezhoneg yezh kedellusañ ar bed. E gwir e vordilhont ha divalav eo. Da 'm meno ez eo c'hoazh un azon eus stad bugelel ar yezh hag eus an dave d'ar galleg: ur ger gallek = ur ger brezhonek. Breutaet hon eus war an divoud endeo: La-8 458, 459; La-10 217, 221; L.a-17 316, 317, 319. E dibenn dezrann n'hon eus diazezet reolenn ebet. Evidon me a lam ar c'hedelloù pa n'o deus ster ebet. Roparz Hemon a lavar e lakae kedelloù evit renkañ ar gerioù er geriadur!

Neuze :

- ▷ *a bouez penn* pe *a-bouez-penn* (RH) pe *a-bouez penn* (o virout kedelloù en araogennoù hag er stagelloù : *a-bouez ma*)?
- ▷ *a greiz holl* pe *a-greiz-holl* (RH) pe *a-greiz holl* (o virout kedelloù en araogennoù)?
- ▷ *e unan* pe *e-unan*, *va unan* pe *va-unan*?

Er skouer diwezhañ ez eo anat levezon ar galleg *moi-même*, *lui-même*. Me a skriv : *va unan*, *va unan penn*, pa lavarer ivez *an unan*, pezh a ziskouez ez eo *unan* ur pennanv gwirion aze.

Sed ur frazenn a savan a-ratozh : “El lez-varn end-eeun emañ an den-a-lezenn e-unan-penn.”

Da betra e talvez an holl gedelloù-se? Ha n’eo ket gwell skrivañ hervez ar gerioù brezhonek, ha n’eo ket o soñjal atav er galleg : “el lez varn ent eeun emañ an den a lezenn e unan penn.”

E GEAK e ran gant *lez varn*, hep kedell.

Skrivañ a reer ivez *dreist pep tra*, met e NDBF e lenner *dreist-holl*. Lizh da Roparz Hemon e unan, n’eus ket kalz poell en afer. E geriadur an Here enmoned **kalon** e lenner “a-greiz-kalon” ha pelloc’h “a-greiz kalon”. Hag all.

Neuze, va ali : lakaat an nebeutañ gwellañ a gedelloù, o skarzhañ ar muiañ ar gwellañ. Met, na ober un afer vras eus ar gudenn-se. Damginnig a rafen an dra-mañ : mirout ar gedell en araogennoù ha stagelloù?

Pelec’h emañ degouezhet Gwion en argraf-se?

Evit *kounnar* pe *konnar*, GE a skriv *konnar* en e GEVEZ hag An Here a ro diouzh e du *kounnar*.

III – GE da YBAN 22 03 10

A-du ganit, nemet e ve diaes embann roll an termenoù kedellet gant Vallée, Roparz Hemon, An Here, seul gent ma n’eo ket unvan an aozerion-se kenetrezo na

pep hini anezho gantañ e unan. E GEME 236 e tisplegan an hentenn a heulian : “derc’hel ar gedell pa ve kemm ster ouzh he lemel”, hentenn a ro an tu da skarzhañ an darn vuiañ eus an diaesterioù — evit an nebeut a chom ne dlefe ket bezañ diaes degouezhout d’un emglev.

Peurliesañ e lakaan ar gedell en adverboù luniet diwar an araogenn **a** : *a-bezh*, *a-c’hin*, *a-daol*, *a-du*, h.a. — ha heuliañ an ali en doa roet Roparz Hemon : lakaat kemm etre “un den a bouez” hag “a-bouez va divvrec’h” (nemet e skrivfen *a-bouez penn* ha n’eo ket *a-bouez-penn* evel ma ra). Ne gedellan ket avat an araogenn **e** : *e keñver*, *e ratre*, *e sell* (hogen *e-pad* pe *e pad*?) Heñvel dra gant *da vesk*, *da vetoù*, *da geñver* (Roparz Hemon en doa displeget din e kedelle *da-geñver* evit gallout renkañ aesoc’h an termen en NDBF). Merkomp n’eo ket bet kedellet *dazont* a gaver skrivet *da zont* gant Gregor.

Kemm a lakaan etre *en dro d’an ti* ha *dont en-dro*.

Boas omp da skrivañ “Yann-Baol, Yann-Ber” (daoust ma skriv unan e anvenn : “Yann Varc’h”, met n’eo ket ar poent nemetañ ma forc’h eñ diouzh ar boazioù !). A du ’rall e sin Alan e embannadurioù : “Alan E. Ar Berr” (ret eo e ober dre ma ’z eus daou Alan Ar Berr all oc’h embann brezhoneg) hep kedell pa ’z eo Alan e anvenn voas ha n’eo ket Alan-Enogad.

Skrivañ a ran *war-bouez*, *diwar-bouez*, pa soñjan e ro ar gedell ur ster diforc’h — daoust ma tistro an amster e savadurioù evel *diwar ho pouez* evel ma venegan e La-09 82.

Skrivañ a ran ivez *end-eeun*, pa ’z eus aze un adverb sonnet aet e ster pell diouzh hini *ent eeun* (a vije bet da skrivañ *endeeun* ma ne vije ket bet sonnet ar skrivad e unan !)

Kement-se holl avat zo nebeut a dra — ha prest on da emglevout war boentoù dibarek hag adwelout skrivadoù ’zo evel *war-benn*, *diwar-benn*, *war-du*, *diwar-du*, *war-dro*...

I – GE da GC & YBAN 24 03 10

Evel ma 'm eus lavaret dre bellgomz da Gab, on a-du evit kenlabourat war an destenn vuoc'hanel, n'on ket avat evit studiañ an holl grefen war un dro. E se, hiziv un notenn a-zivout Gl. *monographie*.

Gant an termen-se ez eus anv eus daou geal : 1) studienn (glok ha munudaouek, eme Pet. Rob.) 2) war un danvez bevennet strizh, argrenn.

Ar c'heal 2) a c'houlenn pe ar rakger *un-*, pe, gwell, ar rakger *han-* (o tec'heriañ ar c'healioù “distag”, “bevennet”).

Ar c'heal 1) hon degas dirak ur strobad termenoù : *studi-*, *skrid*, *pleustrad*, *arwerc'had*. (sl. La-12 305-307).

Da arnodiñ : *hanstudi*, *hanstudienn*, *hanskrid*, *hanbleustrad*, *hanarwerc'had* pe, krennoc'h, *hanwerc'had*...

II – GC & YBAN 25 03 10

A-zivout *Buoc'haned Breizh*⁵

[Evezhiadennoù YBAN etre sonnelloù]

⁵ *Buoc'haned Breizh*, *Les coccinelles de Bretagne*, †Jean Cherel, Preder, 2010

Sommaire Diverrad [Ha ne reer ket gant *Taolenn* el levrioù? *Diverrad* zo *résumé* kentoc'h.]

Introduction Digoradur [Pe *Kentskrid*?]

Monographie Monografiezh (singulier) [Ha ne c'haller ket kavout ur ger du-mañ? Ur studienn war un divoud resis. RH a lavar *untaolenn*. Neuze: *unstudiadenn* pe, berroc'h, *unstudienn*? O paouez degemerout malad GE. A-du gant *hanwerc'had*, gwell *han-* eget *un-*, a dra sur.]

Monographies Monografiezhoù (pluriel) [*Unstudiennoù*? Gwell GE: *hanwerc'h-adoù*.]

Conclusion Klozadur

Monographie additionnelle Monografiezh klokaat [*Unstudienn glokaat*. GE gwell: *hanwerc'had klokaat*]

Monographies additionnelles Monografiezhoù klokaat [*Unstudiennoù klokaat*. GE gwell: *hanwerc'hadoù klokaat*]

Liste synonymique Roll an heñvelsterioù

La collection Cherel An dastumadeg Cherel [*Dastumadenn* ne ve ket a-walc'h?]

Index alphabétique Menegell lizherennegel [*Menegva agederel*? GE: gwell *Menegva*, hepken.]

Remerciements à X Trugarez da X

Remerciements et crédits photographiques Trugarekadennoù ha luc'hskeud-ennoù

[- Mention légale et obligatoire du nom des auteurs ou des propriétaires de documents photographiques figurant dans une édition

- The noun PHOTO CREDIT has 1 sense: a note acknowledging the source of a published photograph

War a hañval ez eo ar galleg ur plakadur diwar ar saozneg *credit* « acknowledgement of contributor's services to film, book, etc. »

Neuze e ve mat kavout udb. Roll o tougen bri d'an aozerion: *brilizh* b. *-ioù*?

Aberration Gouskoevad

Figure A – Vue d’ensemble Skeudenn A – Bloc’hwel

Figure B – Profil de C. 7-punctata Skeudenn B – Letu C. 7-punctata

Figure K – Profil de C. distincta-magnifica Skeudenn K – Letu C. distincta-magnifica

Figure D – Larve Skeudenn D – Rakvil [*Larvenn* eme an Here?]

Figure E – Apex abdomen de profil de C. 10-punctata Skeudenn E – Beg adreñv a letu kof C. 10-punctata

Figure F – Apex en vue supérieure de C. 10-punctata Skeudenn F – Beg adreñv a zreist C. 10-punctata

[Sl. GEJED : *gwel a letu (a gostez), gwel a zindan, gwel a dreist, gwel a dal.* Tu zo da ouzhpennañ : *gwel a zehou, gwel a gleiz, gwel a dreñv.*]

Jean Cherel, en e oberenn renet habask hag aketus, ne oa ket evit menegiñ daou spesad buoc’haned bezant bremañ war an tiriad a-zalc’h ouzh (# angerzhet gant) e levr o tennañ da Rannbarzh Breizh ha da Liger Atlantel. [War diriad Breizh, ne ve ket a-walc’h?]

Abaoe deroù ar bloavezhioù 1980 e vez renet arnodennoù e sell da arverañ buoc’haned er stourm bevoniezhel [Hag anv zo amañ eus bevoniezh? Seurt stourm ouzh an astuz a vez arveret er gounezerezh bevvaek. E saozneg e reer anv a *biological fighting*, a ra gant doareoù « naturel » ha n’eo ket gant danvezioù kimiek. Eleze ez arverer buoc’haned da skouer, pe feromonoù, hormonoù, h.a. A se e rafen gant *stourm bevedel*]. Al labour-se graet dreist holl gant Aozadur Riezel Imbourc’h ar C’hounezoniezh (ARIG) {Institut National de Recherche Agronomique (INRA)} zo disoc’het gant ar broelañ eus seizh spesad eksotek [gant broadeladur seizh spesad arallhin] (Cloupeau & Mouquet, dindan wask). Meneget e vez daou anezho kavet e Liger Atlantel.

Ar vuoc’han aziat *Harmonia axyridis* (Pallas, 1773)

Ar vuoc’han aziat zo hep mar unan eus ar spesadoù paotañ e Bro C’hall [Frañs] hiziv. Koulskoude n’emañ en hon loeneg [mileg] nemet abaoe ar bloaz 1991 ma voe arsellet he broeladur e Lot-et-Garonne. A-zalc’h [bepred ar galleg « lié à ». *Heuliad al laoskadegoù?*] eo he emled e Bro C’hall [Frañs] ouzh ar skignadurioù anezhi renet a-enep spesadoù c’hwen-gwez liesdoare : spesad ar bod roz *Macrosiphum ros*, spesad an houpez *Phorodon humili*, liv al ludu *Dysaphis plantaginea*, h.a. (ar prouadoù kentañ zo bet sevenet e Bro C’hall [Frañs] e deroù ar bloavezhioù 1980 gant an ARIG e broutioù) hag a-zalc’h [hep ankouaat an nevidadur anezhi evit mat adal 1995] ouzh he c’henwerzhelañ war ur skeul vrasoc’h adal 1995.

Hogen n'eo nemet abaoe 2004 m'emled [? ez emled] a-vras ar spesad adal ar poblañsoù eus biz Bro C'hall [Frañs] evit goleiñ an tiriad gall [an tiriad riezal hag europat?] hag europat.

E Breizh e reer anv eus ar spesad evit ar wech kentañ d'ar 05/08/ 2008 e gwig Roazhon (un hinienn, Cyril Courtial ars. [arseller?]). O vezañ ma ne vez ket an aliesañ merzhet er bloavezh kentañ he donedigezh war un tiriad, e c'haller soñjal e oa bezant endeo e 2007. Ken abred ha 2009 e vez arsellet strolladoù o vont dreist da 100 hinienn en Il ha Gwilun. Hiziv n'eus meneget nemet ur reveziadenn en Aodoù Arvor: d'an 29/10/2009 e Ploulec'h (2 hinienn, Yann Rouvrais ars.[arseller?]).

Hiziv (Meurzh 2010), 16 testeni zo bet treuzkaset d'an Arsellva Diastal [Pad] evit kenheuilh [arheuilh] ar vuoc'han aziat e Bro C'hall evit Breizh. An amprevan, war a hañval, n'en deus ket tizhet c'hoazh departamantoù Mor Bihan ha Penn ar Bed, met tu zo da rakwelout e vo ar vuoc'han aziat ostiziad an holl departamantoù breizhat war verr dermen.

Rhyzobius forestieri (Mulsant 1853)

E stad vremanel an arglaskoù, n'eo anavezet ar spesad bihan-mañ (2,6 da 3,7 mm) nemet er gumun Sant-Koulman e Liger Atlantel (un hinienn, Olivier Durand ars. [arseller?]). A orin aostraliat, Rhyzobius forestieri a voe studiet gant INRA Antibes e tro 1985 a-raok ma voe graet skignadurioù [laoskadegoù?] arnod war enez Porquerolles ha Nice. Ouzhpenn e zasparrzh adalek an daou load-se e vefe emledet adal e poblañsoù italiat diorreet gant an arbennigourion int ivez.

Kavet e vez ingal war ar c'helenn (Ilex aquifolium). En tiriadoù m'emañ azasaet mat, Rhyzobius forestieri a vevez dreist holl taneoù hag en o zouez Saissetia ole, arveret ma 'z eo da stourm ouzh hemañ.

O terc'hel kont eus e emled douaroniezhel a vremañ, eo gwirheñvel e vo ar spesad-se dizoloet en departamantoù breizhat er bloavezhioù o tont.

III – GE da GC 25 03 10

OK gant evezhiadennoù Yann-Baol.

Un arbennadenn koulskoude: kemm ez eus etre an daolenn a lakaer peurliesañ e dibenn al levr evit reiñ keloù eus rannoù bras al levr ha dreist holl eus niverenn ar pajennoù, ha Gl. *sommaire*, Sz. *summary*, *abstract*, lakaet peurliesañ en deroù, o reiñ un alberz eus ar c'hrefen arwerc'het el levr. (E GRAMV, e roan un alberz

eus ar seurt e deroù al levr dindan an titl “Roll ar c’hentelioù”, 4 fajennad ouzh e ober, hag en dibenn dindan an titl “Taolenn”, roll berr ar pennadoù gant niverenn pajenn gentañ pep hini, 1 bajennad hepken ouzh e ober.) Kinnig a rafen a-walc’h Br. *Krennsell* evel kevatal da Gl. *Sommaire*.

A-zivout Gl. *crédit photographique*, Br. *brilizh*, ya, perak ket, daoust ma ’m be gortozet un dra bennak evel *kesouen aozerezh*, *kesouen luc’hskeudennerezh*, *kesouen sonnevezadoù*, *kesouen filmoù*...

Yann-Baol ne lavar ket e vennoz a-zivout va c’hinnigadenn da envel an talbenn a seller ha load ar sellout.

Setu kendalc’h va notennoù :

Gl. *index alphabétique* zo stambouc’h: Gl. *index* e unan a despizer: “table alphabétique” (Pet. Rob.). Br. *menegell* zo un dra all. A bell ’zo e reomp gant Br. *menegva*.

Br. *rakvil*. Moarvat e tleer derc’hel an termen-mañ en adembannadur, o vezañ ma voe arveret gant an aozer en embannadur kentañ. Mat gouzout avat e reer hiziv kentoc’h gant *larv(-)* (dizunvan va arver eus ar ger e GEVEZ: dav e vo din dibab etre 1) *larv* s. -enn, 2) *larvenn* b. *larved*, *larvenned*, 3) *larv* g -ed). E La-09 170, e skrivas: “plankton amzeriat (plancton temporaire), ennañ rakviled hepken (larved kresteneged, [...])”. An destenn c’hallek e loc’hen diwarni oa: “[...] des formes larvaires (larves de Crustacés, [...])”. Peurzibaboù a chom d’ober.

Gl. *apex*. Er gorfadurezh denel, e ran gant Br. *kern* (sl. GEGO & GEVEZ). N’on ket barrek war gorfadurezh an amprevaned, met moarvat e roer an un despizadur da Et. *apex* en div ziskiblezh. Alese e lavarfen: *kern gof*. Kudenn a sav evit treiñ Gl. *de profil, vue supérieure*, h.a. Daou zoare zo da argerzhañ: dre venegiñ 1) pe an talbenn eus al loen a seller, 2) pe a belec’h e seller outañ: 1) *gorre*, *dindan*, *stlezh*, *raog*, *treñv*, 2) *gwel a-c’horre*, *gwel a-zindan*, *gwel a-stlezh*, *gwel a-raok*, *gwel a-dreñv*. Lezel a rafen gant Br. *letu* arverioù all. Mennoz Yann-Baol?

War a hañval e kinnig Yann-Baol ober gant *larvenn* (ls. *larvenned* pe *larved*?). Dav e vo din menegiñ ar furm degemeret en Errata GEVEZ-4.

I – MME da GE 02 04 10

Goulennoù

1. Gl. *phlébologie*. Soñjal a rae din e oa tu d'ober gant Br. *gwazhiedouriezh*, met gwelout a ran eo bet arveret ganit a-dal d'ar Gl. *angiologie*.

2. Daoust ha Gl. *insuffisance circulatoire* a zo an hevelep tra ha Gl. *insuffisance veineuse*? (cf. Br. *skorted*, *divig an amred gwad* roet ganit).

3. Gl. *bas de contention*?

4. Gl. *phase hormonale*, Br. *prantad hormonel*?

5. Pa zegouezh ur reuz kevredigezhel bennak en hon amzer e saver diouzhtu ur bodad arbennigourien da blediñ gant an dra, d'e studiañ, da skoazellañ an dud reuziet h.a. Hag e komzer eus *cellule de crise*, *cellule d'aide psychologique*, h.a. Ha gant Br. *kell* e raves en degouezh, pe eeunoc'h e ve chom gant *bodad enkadenn*, *bodad bredskoazell* (kinnigoù a 'm ferzh)?

6. Ne gavan ket Gl. *carminatif* e GEVEZ. Br. *gventus*?

7. Ne gavan ket kennebeut all Gl. *anémiant*, Br. *amwadus* moarvat.

8. Gl. *identifier un risque*, Br. *hennadiñ ur riskl*?

9. Ne welan ket ez pefe bet ezhomm d'ober anv eus al louzeier diwar opiom c'hoazh e GEVEZ, Gl. *opiacé*, *opiacées*. Ha degouezhout a ra Br. *opiomek*, *opiomeged*?

10. E GEVEZ 1 e vank Gl. *addicte* (pa. & aa.), ha dereout a rafe Br. *estoueeek* –eg? Ar ger am eus klevet war *France Culture* en un abadenn diwar-benn an alkoolegezh hag an drammoù; unan eus an arbennigourien a oa eno en deus graet ivez gant Gl. *addictogène* az poa kinniget a-dal dezhañ Br. *estoueiad* en hon eskemm eus an 20 03 2007. (an daou c’her gallek a gaver war loadoù Internet).

11. En hon eskemm a-zivout Gl. *graphologue* (cf. Lavar 18) ez poa graet anv eus termenoù bet savet gant RH: *skriturour*, h.a. Ha tu zo dit da lavarout din pelec’h int bet embannet gant RH. N’o c’havan ket e NDBF, GEBR na GIBR. Evel ma skriven dit neuze, em boa kavet Br. *skriturour* gant R. ar Glev hepken.

12. Gl. *vitesse tangentielle*, Br. *tizh spinat* (ar stered)?

13. Ne gavan ket Gl. *catène* e GSTL.

14. Gl. *braquer*, *rayon de braquage* (o vleinañ ur c’harr). Netra er geriadurioù, evel ma c’hoarvez alies evit ezhommoù yezh ar pemdez.

15. Gl. *hyperspace*, Br. *gouregor* g. –ioù? (jedoniezh)

16. Gl. *hyperbare*?

17. Ober a rez gant an adanvioù Br. *ektoblastek*, *endoblastek*, h.a. Daoust hag ar gerioù e –blast (*ektoblast*, h.a.) zo gerioù stroll an holl anezho pe get?

18. Gl. *non-moi*? (prederouriezh)

19. Gl. *faillie narcissique*, Br. *frailh narkisek*?

II – GE da MME 02 04 10

Setu va notennoù da heul da atersoù :

1. Skort oa loazioù ar brezhoneg e domani ar gwazhied. E se, e talc’han Br. *gwazhied* s. –enn a-dal da Gl. *vaisseaux*, Br. *gwazhienn* a-dal da Gl. *veine*.

2. An *amred* a sell ouzh estreget ar *gwazhied*, seul gent a se ar *gwazhiennoù*.

3. Gl. *bas de contention* zo unan eus araezioù an amgovlañ dastennek (sl. GEVEZ-2 180: *barothérapie*), Br. *loer amgovlañ* enta.

4. Gl. *phase hormonale*. N’on ket evit reiñ ur c’hevatal da Gl. *phase* pa na lavarez ket da betra e tenn ar c’herienn-se (lankad, prantad, pazenn... ?). Gl. *hormonal*, Br. *hormonel*.

5. En arver leterc'hadek omp boas d'ober gant Br. *kellig* a-dal da Gl. *cellule*. A du 'rall on a-du gant da ginnigadennoù ... evit an ampoent, rak, evel ma ouzout, pa emgaver war an dachenn e tarvez da c'heriennoù diflukañ, na oant ket bet diawelet dirak ar skramm !

6. Gl. *carminatif* zo aet diarver, a gredan. Er geriadurioù kozh e kaver an termen en holl yezhoù ; en alamaneg : *Karminativum*, *Blähungsmittel*, *Mittel gegen Blähung*. Hiziv e lenner kentoc'h e lizheradur al liaouriezh : “proposé dans le traitement symptomatique du météorisme abdominal”. Mar fell dit derc'hel an termen istorel Gl. *carminatif*, ro dezhañ ar c'hevatalioù Br. *karminativ*, *lia enepgloen*, *lia enepgwentezh* (Br. *gwentezh* < Kb. *gwynnaeth* “flatulence”) (sl. *ballonnement*, GEVEZ-2 177).

7. Gl. *anémiant* ne vez ket arveret er Vezekniezh pa ouzon en abeg d'an arver anezhañ dre leterc'had er yezh voutin, Br. *gwanaus*, *blinaus*, *izilaus*... Evel just, n'omp ket endalc'het da heuliañ ar galleg en e avanturioù. Arverañ a rafed *o tevoudañ amwad*, *arbenn amwad*, *amwateiat*. Ne rafen ket avat gant *amwadus* rak aon na ve klevet ar ger evel un deverad diwar *gwadus*.

8. Ya.

9. Sz. *opiates*, Al. *Opiate*, Kb. *opiadau*, Gl. *opiacés* a reer eus an deveradoù diouzh an opiom ; e se e rafen gant Br. *opiadoù*. An danvezennoù kevanaoz dezho perzhioù an opiom a anver Sz. *opiods*, h.a., Br. *opioïdoù* enta.

10. Ne anavezen ket an nevezc'her Gl. *addicte* kenster, mar intentan, da *sujet dépendant*. Kinniget 'm eus Br. *estouead* e La-08 262.

11. E DFBH e kavez Br. *skriturouriezh*.

12. Evit Yann-Baol.

13. Sz. *catene*, unanenn 24 bit — ditouret evel dispredet. E Br. e ve bet *katen* g. moarvat. Ali Yann-Baol ?

14. N'on ket evit respont aze. Ha Yann-Baol ? Ha n'edo ket gant Gab gwechall ur c'heriaoueg ar c'hirri ?

15. Yann-Baol a ouezo respont.

16. Ne anavezan an adanv-se nemet evel spizer da Gl. *caisson*. Br. *kaelog gouramwask*. E GEVEZ-2 252 e venegan *caissons* : *maladie des* —. Ali Yann-Baol ?

17. Br. *ektoblast* g., *endoblast* g. pe, hiziv, *ektoderm* g., *endoderm* g., *feilh-ennoù* eus ar rizhell.

18. N'ouzon ket hag arveret e vez c'hoazh an termen Gl. *non-moi*. Graet 'm eus gant nann-me gwechall (bet reizhet gant GP en e Renabl : *nannme*). Sl. ivez kealioù nes e La-11 213 hh hag ar mellad **Soi, non-soi** e La-18 318 hh.

19. Ya.

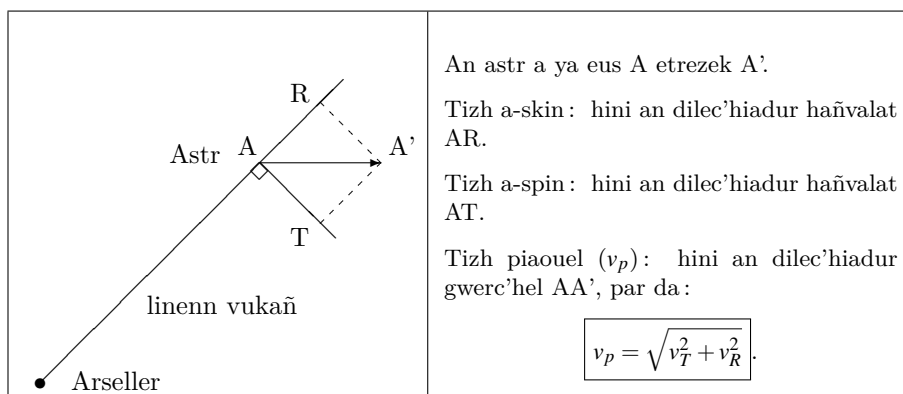
III – YBAN da MME 02 04 10

12.

Vitesse propre : Vitesse réelle d'un objet, (on parle aussi de vitesse spatiale).

Vitesse radiale : Vitesse d'un objet mesurée selon la direction de la ligne de visée.

Vitesse tangentielle : Vitesse d'un objet mesurée selon une direction perpendiculaire à la ligne de visée. En cinématique classique, elle est tangente à la trajectoire du mobile.

Ya, Gl. *vitesse tangentielle* Br. *tizh spinat* pe *tizh a-spin* (GEJED). Bez' ez eus ivez Gl. *vitesse radiale* Br. *tizh skinat*, *tizh a-skin*.

13. Gl. *catène* zo ur ger 24 bit en unvezioù kreiz kentañ. War a hañval e teufe eus al Lat. *catena* « chadenn , kadoan ». A-du gant Gwion evit ar Br. *katen* g. evit a sell ar ger 24 bit, gant ma ve arveret c'hoazh.

14. Ur c'hinnig en dezerzh dizourus : loc'hañ diouzh an hBr. **HOLOINO**, a ve bBr. *olouen*, ha sevel ar verb *olouenañ*, kar d'ar Kb. *olwyn(i)o* “Symud fel olwyn, chwyldroi, troi (ar echel), (*peri*) *symud mewn cylch*, troelli, treiglo, *troi i wynebu cyfeiriad gwahanaol* (stouedoù ganin) [...]”. Neuze *skin olouenañ* ivez.

15. Egor dezhañ muioc'h eget teir ment. A-du evit *gouregor* g. *-ioù* (GEJED *gourdiñs*, *gourflaenn*).

16. *pression hyperbare*, *oxygène hyperbare* ≠ *oxygène normobare*, *condition hyperbare*, *Médecine hyperbare*, *oxygénothérapie hyperbare*, *chambre (caisson) hyperbare*.

Hyperbaric : Pertaining to gas pressures greater than 1 atmosphere of pressure. Also pertaining to solutions that are more dense than the medium to which they are added. The term “hyperbaric” is derived from Greek roots: “hyper-” meaning high, beyond, excessive, above normal + “baros” meaning weight.

Aze hon eus un termen o tennañ da galvezderioù mezekniezh. Netra da welout gant *uhelwask* (*haute pression*) pe *gourhelwask* (*très haute pression*) pe gant *gourwask* (*hyperpression*). Bez' ez eus **amwaskañ** *Compression*, *pressage* (GE-FIZ). Neuze e kav din eo bastus *gouramwask* aa. & g. Goulenn : penaos ober evit *normobare*? Ha mat e ve *reolamwask*?

KIS-1009

I – GE da YBAN 07 04 10

Hag ur c’hevatal zo bet roet da Gl. *diathermie*? Kaer din furchal . . . Ned eo ket unvan an despizadurioù eus ur yezh d’eben. En alamaneg e roer *Diathermie* ha *Kurzwellentherapie* da gensterioù (e kembraeg ivez: *therapi byrdon* ha *diatermedd*). E galleg, e welan roet an *diathermie* evel “variété de darsonvalisation utilisant des courants de haute fréquence à forte intensité” — mar komprenan, pennaenn ar skinform eo.

Ha spiriñ a ra reiñ Br. *trewrez(-)* da gevatal da Gl. *diathermie*?

II – YBAN da GE 08 04 10

Ar gudenn zo houmañ: anv zo a *gwrezkurañ* (termoterapiezh, piretoterapiezh), na pa ve devoudet an hipertermiezh (*gwrester*, *gourwrester*?) dre araezioù kimiek, poreel, fizikel. Neuze e kav din e tere da ginnig Br. *trewrez(-)*.

KIS-1010

I – MME da GE 02 05 10

Goulennoù

1. Gl. *court-termisme*, Br. *berrdermenouriezh*? Klevout a reer ivez an aa. & pa. *court-termiste*.
2. Gl. *théorie des catastrophes*, Br. *arlakadenn an dirfeudoù*? (fizik)
3. Gl. *réflexe rotulien*, Br. *damoug ar padelleg*?
4. E Lavar 09 ma pledez gant un toullad gerioù o tennañ d'ar c'hankr e roez Br. *dassez* & *metastaz*, Gl. *métastase*. Tro am eus bet da glevout Gl. *métastaser* (& se ~), ha degouezhout a ra Br. *dasseziñ* & *metastaziñ*?
5. Gl. *neurotoxique*, Br. *neuropistrius* aa. & *neuropistrienn* pa.?
6. Gl. *eau régale* (kimiezh). GBAV a ro *dour real*. Ha dereout a ra?
7. Penaos dezneuziañ Et. *atto-* (cf. *attoseconde*, &c.)? Gant *-tt-* pe *-t-*? Br. *atto-eilenn*, *ato-eilenn* pe stag: *attoeilenn*, *atoeilenn*?
8. Gl. *Psychorigide -ité*?
9. Ne gavan ket Gl. *amphibole* e GEVEZ a-zivout an derzhienn. Hag aet e vefe diarver?
10. Gl. *radiocarbone*, Br. *skingarbon* pe *radiokarbon*?

11. Ne gavan ket Gl. *rabattement* e GEJED (mentoniez), kevenebet ouzh *relèvement* hervez Pet. Rob.

12. En e zavez GEEBR e ro GC Br. *skinwag* s. Gl. *radiofréquences*. Ha dereout a ra?

13. Ez lizher diwezhañ ne'z poa ket lakaet troidigezh Gl. *phlébologie*.

II – GE da MME 02 05 10

War a stadan, e vo an darn vuiañ eus da atersoù da dreuzkas da Yann-Baol. Evit ar re a sell ouzhin :

3. Gl. *réflexe rotulien* pe, evel ma lavarer e galleg bremañ da heul Sz. *patellar reflex*: *réflexe patellaire*, n'eo ket un damoug eus ar badelleg, met eus kigenn diaraok ar vorzhed, ar kigenn bevarfennek: an *damoug padellegel* eo.

4. Ya, *dasseziñ*.

5. Br. *nervbistri-* ha deveradoù: *-el*, *-ek*, *-us*, *-añ*, *-ad-*, h.a.

7. E GEFIZ 14, 138: *ato* (*atoeilenn*, h.a.)

8. Er Vredoniezh ez eus daou ster diforc'h: 1) Sz. *rigidity*, *stiffness*, Gl. *rigidité* (Lewin 1935), pleg neuzeid oc'h anadiñ en ober, naouus dre an arzerzhel un hevelep doare labourat hep lakaat e penn kont ar c'hemm etre an tachennoù nag an emdreiñ anezho; er ster-mañ e kav gwell aozerion 'zo komz eus Gl. *persévération*; re all (Goldstein) a ziforc'h *rigidité primaire*, divarregezh da gemm doare ober ha *rigidité secondaire*, trebad ambreek un doare ober e-maez a 'r werzhelhezh; 2) Gl. *psychorigidité*, pleg oc'h anadiñ er barn, naouus dre ar c'hemplegañ strizh da bennaennoù, dic'halloud da zerc'hel kont eus meno ar re all, da emwelout gant sell ar re all.

1) A-dal da *rigidité* e teverfen diouzh Br. *reut* ha lostgeriañ dre *-oni* (sl. VALL xvijj): *reudoni* b.

An termen *persévération* a c'houlenn resisadur. En e gichen emañ Gl. *persévérance* gant un durc'hadur ster all.

A-dal da *persévérance* e rafen a-walc'h gant *erdaerñ*, kreñvoc'h marteze, met emichañs n'eo ket hon dezv chom peg ouzh ar yezhoù all, kaout diganto odeoù

ne lavaran ket. Da heul, ne intentan ket stankañ an hent ouzh kinnigadennoù all. E se, un termen all a welfen ivez, *derbarañ*, eleze “derc’hel start d’an erbaroù”.

A-dal da *persévération* e loc’hfen diouzh ur c’heal arveret gant Freud, ar *Konstanzprinzip*, *pennaenn an arstal*, pennaenn ar striv da zerc’hel sammad ar broudadoù en arstal e-barzh ar benvegad bred. Ar *persévération* a ve kement ha reñver ar striv-se. Gwelout a rafen un termen evel *darstal* pe, gwell, *derstal*.

2) E Gl. *psychorigidité*, n’emañ ar rakrann *psycho-* nemet evit digemmañ ar ger diouzh *rigidité* arveret endeo er Vredoniezh. Anv ez eus gant an termen-se eus ar sonnded spered. Al luniad *sonnoni* n’eo ket gwall skedus ent sonel. Un doare all a welan da zeverañ diouzh an adanvioù anvioù o verkañ ar perzhioù breidel, kefredel ha kantaezel, eo o lostgeriañ dre *-ek*, *-egezh*, e se astenn, met n’eo ket kalz, an durc’hadur entalel bezant endeo gant al lostgerioù-se — en degouezh, luniañ *sonnek*, *sonnegezh* (tro ’m eus bet da arverañ *sonnek* gant ur ster nes e troidigezh un destenn brederouriezh: “*ur meizadur sonnek eus an ergorelezh*”, “*une conception fixiste de l’objectivité*”).

9. N’ouzon ket hag arveret e vez ar ger *amphibole*. Nepred ne ’m eus e glevet pe lennet. N’emañ e geriadur mezekniezh ebet — an hini koshañ e ’m c’herz, eus 1953, zo ennañ ur pemont mellad o teraouiñ gant *fièvre*!

13. Br. *gwazhiennouriezh*. Br. *gwazhiedouriezh* o klotañ gant Gl. *angéiologie*.

III – MME ha YBAN 02 05 10

2. MME: Gl. *théorie des catastrophes*, Br. *arlakadenn an dirfeudoù*? (fizik)

YBAN: An termen *arlakadenn* a ra dave d’ar skiantoù alvezel ha n’eo ket kevazas evit ar Jedoniezh. A zo muioc’h, an damkaniezh-se n’he deus mann da welout gant darvoudoù dirfeudek: « Ces changements de forme, qu’on appellera catastrophes », lizh da René Thom e unan. Evel just, berzh mediaouek seurt damkaniezh a vije bet disteroc’h mar bije bet anvet *théorie des transitions*, *théorie des changements de forme*. Penaos ober e brezhoneg? Ouzhpenn an devoud e ve un tammig dispredet, ne gav ket din eo ret mont da heul. Daoust ma ra ar saozneg gant *catastrophe theory* ivez e anzaver « Connotations of disaster are misleading, since Thom’s intention was to emphasize sudden, abrupt changes. » (<http://www.answers.com/topic/catastrophe-theory>)

An TdC zo ur skourr eus an *Théorie des bifurcations*, a ve *Damkaniezh ar c’havazoù*. Evit disoc’hañ e tibabfen ar stirann *-tro-* liessteriek a-walc’h, dezhi an

durc’hadurioù ster a glot gant an treuzfurmiñ, an treiñ war an tu mat pe war an tu fall (sl. *gwalldro*, *tro vat*), an emdreñ, an dedreiñ, ha krediñ a ran kinnig un *Damkaniezh an dardroadoù*, ar rakger *dar-* oc’h aroueziñ an “treiñ war-du” a-daol, a se ar meizad “abrupt”.

6. MME: Gl. *eau régale* (kimiezh). GBAV a ro *dour real*. Ha dereout a ra?

YBAN: Vallée a ro *dourenn roueel*. Neuze Favereau pe Vallée? Ar Sz. a ro *royal water*, *King’s water*, Al. *Königswasser*, *Königssaüre*, Lat. *aqua regis*, *aqua regia*. Neuze e rafen ivez gant *dour roueel*.

10. MME: Gl. *radiocarbone*, Br. *skingarbon* pe *radiokarbon*?

YBAN: Evel *skinelfenn* (Gl. *radioélément*) e rafen ivez gant *skingarbon*.

11. MME: Ne gavan ket Gl. *rabattement* e GEJED (mentoniezh), kevenebet ouzh *relèvement* hvz Pet. Rob.

YBAN: Termenoù ar ventoniezh deskrivañ. E GEJED e kaver :

- *rabattre* = *eilplegañ*
- *charnière de rabattement* = *mudurun eilplegañ*
- *relèvement* = *adsevel* bn. *adsav-*

12. MME: En e zavez GEEBR e ro GC Br. *skinwag* s. Gl. *radiofréquences*. Ha dereout a ra?

YBAN: Ar gwag skindredan (Gl. *ondes radioélectriques*) pe gwag hertzel (Gl. *ondes hertziennes*) zo ur rann eus ar gwag tredanwarel (Gl. *ondes électromagnétiques*) dezho talmoù bihanoc’h eget 3 000 GHz a-gendivizad. Anv a reer ivez a *skindalmoù* (Gl. *radiofréquences* RF) en o c’heñver.

Neuze :

- Br. *skinwag* = Gl. *ondes radio*, Sz. *radio waves*
- Br. *skindalm* = Gl. *radiofréquence* Sz. *radio frequency*

IV – GE da YBAN 04 05 10

N’eo ket nevez ar gudenn a zo gant ster Br. *amouezh*, *amoug*, Kb. *amwyth*, *amwyn*, *amyg-*; John RHYS: “*Amwyn* ‘to contend on behalf of, to defend or protect’ [...] in the book of Tal. p. 149: *An ren du6 an ry am6c* ‘May God, our Lord, defend us’” (RC VI 17, 1883-1885) “*Amwythig* [...] it would be as it

were ἀμφιπρητικός but with the sense of hedged or fenced around” (id. ibid. 26). ERNAULT: “**Amouc**, retard: *hep* — J 120b [...] *goala mouc*, lis. *goal amouc*, sans retard, sans remise P 281” (DEBM 203). “**Amouez**: *da* —, te relâcher (id., ibid.). Anaout a rez evel just meno FLEURIOT ha HEMON...”

Da ’m meno e ve gwell na arverañ *amouezh* (pao.) hag *amoug* (pa.) en hevelep stervaoù, ac’hoel mar fell dimp derc’hel ar sterioù roet gant GIBR da *amouezh*. Evit an ampoent e ve furoc’h na reiñ da *amouezh* ur ster disheñvel diouzh an hini a gaver GIBR — eleze, gortoz evit ober gant *amouezh*... A-du gant da ginnigadenn (war-bouez pezh an ali a gredan reiñ) :

recourir (dr.) *goulenn amoug, sevel amoug ouzh, azgervel amoug*...

V – MME & YBAN 11 05 10

MME: Br. *amzourañ*, Gl. *hydrater*. Ha skouerioù az pefe eus arver ar ger?

Kavout a ran e Gl. *hydrater, passer à l’état d’hydrate*. Ha Br. *hidratin* a zerefe? Mar komprenan mat ez eo disheñvel eus ar verb *dourgediañ* a roez e GEGIM (a zle bezañ: *(se) combiner à l’eau*).

N’emañ ket Gl. *hydrate* e GEGIM, met kavout a ran Br. *hidrat* e GEVEZ 3/335.

N’ouzon ket ha lakaet ez poa evezh, met ur skouer eus Br. *amzourin* a gaver implijet e Treboull (Hor Yezh 147/44). War a gomprenan, ez eo ur verb kenster gant *troazhañ*, cheuc’hoc’h e yezh an dud eget *staotañ*, evel ma ouzout. Ne ’m eus ket bet tro d’e glevout kostez Kemper...

amzourin v. intr. (?) Uriner (?).

(1982) *HYZH 147/44*. (*Treboull*) Ma p’eus poan o **amzourin**, an dra-se [an trichon] zo mat deoc’h.

YBAN: E GEFIZ e kaver **gwiskad amzourañ** Gl. *couche d’hydratation* hag ivez *amzouradur ar c’hation bihan ha bec’hiet bras* Gl. *hydratations des cations petits et fortement chargés*.

A hent all e kaver e GEKIM *dourgediañ* Gl. *hydrater* gant ar skouer *silikat aluminom* *dourgediet* Gl. *silicate d’aluminium hydraté*.

Dindan an anv Gl. *hydrater*, *hydration* e welan tri doare aozad :

1. Ur c'hediadur gwirion — an dourgediadur Al. *chemisch mit Wasser verbinden* — gant furmidigezh un aozad nevez anvet *hidrat*, dezhañ un anvadur all hervez destladur ar gimiezh vevel avat.

Skouer : an etanol, $\text{CH}_3\text{--CH}_2\text{--OH}$, a c'hell bezañ desellet evel *hidrat etilen*, $\text{CH}_2=\text{CH}_2$, furmet dre ouzhpennañ H d'ur C hag OH d'ar C all.

Skouer all : an hidrat kloral $\text{CCl}_3\text{--CH(OH)}_2$ (ar c'hloral dourgediet, 2,2,2-trikloroetan-1,1-diol hervez an destladur), a c'hell bezañ aozet dre an dazgwered etre dour ha kloral $\text{CCl}_3\text{--CH=O}$ (trikloraketaldehid pe trikloroetanal).

2. Ur c'hediadur gwanoc'h etre un aozad ha dour diwar-bouez krafoù laoskoc'h (ereoù tredansavel, pontoù hidrogen). En degouezh-mañ ned eo ket dispennet nag an dour nag an aozad, a vir e berzhioù enta hag ivez e anv ouzhpennet outañ an hogozenn Gl. *hydraté* Sz. *hydrated* Br. *amzouret*.

Skouer : ar sulfat kouevrek CuSO_4 hepdour (ar Br. *anhidr* a c'hell bezañ degemeret ivez evit an deanvadur, Gl. *anhydre* Sz. *anhydrous*) zo ur sonnenn wenn. Mar ouzhpennet dour warnañ e c'hounezet ur sonnenn strinkennek glas a zo enni molekulennoù dour parzhiat er strinkenn. An elfennadur a ziskouez ez eo delun an hidrat — ar sulfat kouevrek amzouret — $\text{CuSO}_4\cdot 5\text{H}_2\text{O}$ (a-wechoù e lakaer ur skej e-lec'h ar pik). Peder molekulenn H_2O zo ereet ouzh an ionenn gouevr e doare ur c'hemplezh kenurzhiañ hag ar bempet molekulenn H_2O zo ereet ouzh an ionenn sulfat dre ur pont hidrogen. A-wechoù e roer d'an amzour an anv a *dour strinkennañ* (Sz. *water of crystallization*, *water of hydration*, Gl. *eau de cristallisation*), eus an dour parzhiat er strinkenn. Evit an anvadur gallek e kaver *sulfate de cuivre pentahydraté*, *sulfate de cuivre pentahydrate*, *pentahydrate de sulfate de cuivre*. E saozneg e lenner *copper sulfate pentahydrated*, *copper sulfate pentahydrate*. E brezhoneg e c'haller ivez ober gant ar c'hevatalioù *pentahidrat sulfat kouevr(ek)*, *sulfat kouevr(ek) pentahidrat*, *sulfat kouevr(ek) pempdouret* (meztroc'h diwar *pempamzouret*). Teurel evezh: e degouezh an dour ponner D_2O e reer gant *deuterat* hag evit a sell an oksidenn dritiom T_2O e-lec'h H_2O e reer gant *tritiat*.

3. Hag erziwezh e chom an hidratoù aezhennoù anvet ivez *klatrat* (Gl. *clathrate*) a zo strinkennoù ensoc'het enno molekulennoù aezhennoù (metan, aezhennoù prin, H_2S , CO_2).

Skouer : an *hidrat metan* pe *klatrat metan* zo ur sonnenn heñvel ouzh ar skorn dour (anv kennevin: *skorn metan* pe *skorn helosk*), stabil en amveziadoù arbennik, gwrezverk izel ha gwask uhel, evel war sol ar mor. En amveziadoù

ordinal e tigenaoz o reiñ metan ha dour. Un danvez mammenn c'hremm ramzel eo, kement hag ar glaou, an tireoul hag an tiraezhenn a-gevret. Diaes da gorvoiñ avat. Ar metan zo paket en un doare kaoued (alese an anv *klattrat*) daouzektalek amparet gant molekulennoù dour.

Evit echuiñ gant fent : kevrin Tric'horn Bermuda a ve displegadus dre vezañs hidrat metan war sol ar mor. A-wechoù ez afe distabil o leuskel ur bern klogorennoù metan aezhel a rafe d'an dour bezañ spoumus ha koll douester. An disoc'h a ve aes da gompren : ar bount arkimedel o tigrskiñ trumm ez afe al listri d'ar strad. Hag evit an nijerezed a vougfe o c'hefluskerioù dre benn bezañs metan en aer.

Piv a lavare e oa marv ar rakger *am-*? Petore ster en defe e *amzouriñ* avat? Evel *di-* e *dizourañ*?

KIS-1011

I – GE da YBAN 15 05 10

Amboaz ar valad-mañ eo goulenn ouzhit sklerijenn war un termen a Stadegour-
iezh. Emaon degouezhet gant Gl. *dysmature* hag e kavan ar bomm-mañ en unan
eus ar geriadurioù a gemeran harp warnañ: “Les dysmatures s’écartent de plus
de deux déviations standard des valeurs indiquées par les courbes de croissance
de référence”. Br. “An amazvidi . . . ” Penaos reiñ ur c’hevatal resis d’ar frazenn?

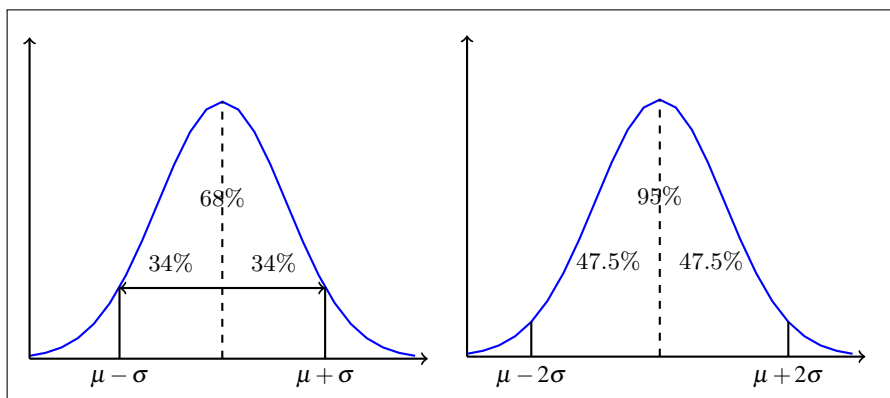
(19 05 10) E GEKIM e roez daou dermen a-dal da Gl. *adouc-*: Br. *dic’harv-*,
Br. *lerien-*. Pehini derc’hel a-dal da Gl. *eau adoucie*, Sz. *soft water*? Evel ma
welez emañ o voutc’hañ al lizherenn E . . .

II – YBAN da GE 17 05 10

Gl. *déviatiön standart* (Sz. *standard deviation*) zo heñvelster dispredet eus
écart-type. E GEJED e ran gant *forc’had rizh = stewart* (Sl. JEDO 2 p.165).
Kenkoulz e kavan *stewart*. An Al. a ra ivez gant *Standardabweichung = Streuung*.
Arouez ar stewart zo σ .

Evel a welez war ar c’hrommennoù amañ dindan, en un dasparzh reol, ez eus
68 % eus ar boblañs en ur gavael 2σ , eleze o forc’hañ eus σ a-bep tu d’ar c’heñvad
hag ivez ez eus 95 % eus ar boblañs en ur gavael 4σ , eleze o forc’hañ eus 2σ a-bep
tu d’ar c’heñvad. Neuze, ar reveziadoù a zo er-maez eus an 95 %-se, e gerioù all an

arselladennoù brasoc'h o forc'had diouzh ar c'heitad eget daou strewant (JEDO2 p. 263), a c'hell bezañ desellet evel “nemedennoù”, *amazvidi* e-kichen an *azvidi*, hañval ganin.

Ya, ur rin eo mennad Martial evidon ivez. Evidomp ni a zastum dafar evit ar mare, emañ an trevad oc'h azviñ tamm ha tamm hag amzer ar mediñ a zeuy. A du 'rall e klevan tud o klemm emeur o treiñ mui ouzh mui war-du an trefoedoù hag ar sañset teodyezhoù. Hogen ne verzh ket an dud-se e kemeront perzh er riskladur-se.

III – YBAN da GE 20 05 10

Tu bennak en hon eskemmoù e skriven : “War-benn hepkoriñ ar gwered klañvdi e ve dav kavout un termen yael o verkañ ar c’hontrol eus *garv*. Marteze e ve tu da gorvoiñ an hBr. *LERIAN*? Sl. ivez ar Kb. *llerw*. *Dour lerien* a ve dour dic’harvet, alese *lerieniñ*, *leriener* ivez? ”

Da respont zo bet : “OK evit *lerien*. Teurel evezh evelkent : na foranañ loazioù geriadell evit krefen re arbennik (evel just, e ve tu da arverañ ur ger evel *lerien* e domanioù all gant kemeradurioù”.

Neuze e c’haller lavarout ez eo damheñvelster *dour dic’harvet* ha *dour lerienet*. Met diaes e ve ober gant *dour dic’harv* a gav din ha gwell e kavan ober gant *dour lerien* neuze.

Sed ur frazenn c’hallek: “*Un adoucisseur d’eau est un appareil qui réduit la dureté de l’eau en remplaçant les ions calcium et magnésium par des ions sodium*” a drofen: “*Ul leriener dour zo ur benveg da zigreskiñ garvder an dour dre erlec’hiañ ion natriom ouzh an ion kalkiom ha magnezium*”.

Er frazenn-se e ve amjestr ober gant un *dic’harver* o *tigreskiñ* ar *garvder*, pa dalvez *di-* ar c’hontrol ha n’eo ket an digresk, a gav din da nebeutañ. Hag ivez evit hepkoriñ ar gwered klañvdi.

Ouzhpenn: Gl. *eau adoucie* pe *eau douce*? Ha n’eo ket dav mirout *dic’harv-*e-kichen *lerien-*? Un tammig evel an alamaneg en deus *enthartetes Wasser* ha *weiches Wasser*, *Wasserenthärter* ha *Wasserweicher*, *wasserenthärten* ha *wasserweichen*.

Forzh penaos eo diaes dimp rakwelout pep dianlenad d’hon c’hinnigoù.

I – MME da GE 22 05 10

Goulennoù

1. Gl. *moteur de recherche*, Br. *lusker enklask, arglask?* (stlenneg)
2. Gl. *réflectif, réflectivité*, Br. *damougel, damougelezh?* (bevedouriezh). An adanv a dalvez ivez e domani ar brederouriezh, hervez Pet. Rob., Br. *–dezevout, –prederiañ?*
3. Hag ur ger zo bet en arver e kentelioù douaroniezh SADED a-dal d’ar Gl. *éluvion, éluvial?* (ne gavan ket).
4. Petore kemm a lakaer etre *danvez* ha *materi?*
5. Gl. *phénomène de rejet*, Br. *anadenn distaol, distaoliñ, disteurel?*
6. Gl. *Réintégrer* qqn dans la nationalité française, etc., Br. *dazbroadelañ* ub. gall, etc.?
7. Gl. *régurgiter, régurgitation*. Netra er geriadurioù, estreget Favereau a ginnig ober gant Br. *bruilhiñ*. Ar verb zo e GIBR hep dave. Lakaat a ran dit ar pezh am eus dastumet diwar e benn e lost al lizher-mañ. Implijet e vez evit ar babigoù a zistaol ar pezh o deus denet a re. Moarvat ec’h eus bet tro da blediñ gant ar ger, rak gwelout a ran e talvez ivez er vezekniezh a-zivout at gwad (*régurgitation aortique, mitrale, pulmonaire*).

8. Gl. *mouvement relatif* (défini par rapport à un référentiel considéré comme mobile par rapport à un autre référentiel fixe), hervez Pet. Rob.

9. Gl. *relativiser*?

10. Gl. *rénitent, rénitence* (a-zivout ur yoc'henn, hervez Petit Robert)? DCFB a ro Br. *damgalet*

bruilhadur m. Vomissement.

- (1931) VALL 791a. Vomissement, *tr.* « **bruilhadur**. »

bruilhañ / bruilhiñ v. intr. (en plt des bébés) Vomir, rejeter sans effort.

- (1821) GON 60a. **Brula** (L mouillé), v. n. Vomir. Rejeter sans effort par la bouche ce que l'on a avalé. Il ne se dit que des petits enfans à la mamelle. Part. **et**. Likid evez, **brula** a ra ho pugel, faites attention, votre enfant vomit. • (1869) TDE.FB 933a. Vomir (...) Parlant d'un enfant à la mamelle quand il rejette ce qu'il a pris de trop, *tr.* « **brula (bruilla)**, p. **et**. » • Il a vomi, *tr.* « **brula** en deuz great. »

- (1914) FHAB Mae 157. Ho pugel **a vrouilho** nebeutoc'h nebeuta dre ma kresko. • (1927) GERI.Ern 74. **bruilha, bruilhi** v. n. et a., *tr.* « Vomir, rejeter sans effort (comme un enfant, un ivrogne). » • (1931) VALL 791a. Vomir (...) comme les petits enfants, *tr.* « **bruilha, -lhi**. »

bruilher m. -ion Bébé garçon qui vomit.

► [en apposition]

- (1914) FHAB Mae 157. Pôtr **brouiller**, pôtr mad / Merc'h brouillerez ne dalv fould vad.

bruilherez f. -ed Bébé fille qui vomit.

► [en apposition]

- (1914) FHAB Mae 157. Pôtr brouiller, pôtr mad / Merc'h **brouillerez** ne dalv fould vad.

bruilherezh m. Action de vomir, de rejeter (comme les bébés).

- (1821) GON 60a-b. **Brulérez** (L mouillé), *tr.* « s. m. Action de vomir, en parlant de l'enfant à la mamelle. »

II – GE da MME 23 05 10

Setu va notennoù da heul da atersoù :

1. *lusker arglask* hep mar. Arveret e vez *enklask* abaoe kantvedoù gant ster kemplezh un imbours'h spered. Gwell na reiñ dezhañ ster elfennel ur c'hlask emgefreak evel hini an ijinenoù ha lakaat ar ster-se war *arglask* a oa diarver koulz lavarout — ouzhpenn ma verk ar rakger *ar-* ur c'heñver ouzh gorre an traoù, tra ma c'haller klevout *en-* evel o kas etrezek an diabarzh anezho.

2. Ya, er Vevedouriezh, kudenn ebet gant deverañ diwar *damoug*: *-el*, *-ek*, *-elezh*, *-egezh*. . . Er brederouriezh, deverañ diwar *dassell*: *dassellel*, *dassellek*, *dassellat*, h.a. Da notañ e vez arveret Gl. *réflexe* evel adanv er Vevedouriezh (*acte réflexe*) ha ne vez mui arveret Gl. *réflectif* er Brederouriezh, met *réflexif*, *réfléchi*, *réfléchissant*. . . (sl. La-12 482, La-14 466-467, La-15 492, h.a.)

3. Ne gav ket din e voe graet gant kevatal brezhonek Gl. *éluvion* e kentelioù SADED. Moarvat en devo Yann-Baol un termen brezhonek da ginnig.

4. Aze e tostaer d'ur gudenn vras eus istor ar preder abaoe an Henved. Kemeradur Gl. *matière* hiziv (o tisoc'h eus ar meizadur fizikel) zo milbell diouzh ar pezh a intende Aristoteles gant Gr. *ύλη* hag ar Skolastik gant La. *materia* ha zoken Descartes gant Gl. *matière* (daoust ma tener ar ster skiantel a vremañ diouzh hini Descartes). Dre vras, en hon skridoù, e reomp gant Br. *materi* pa vennomp merkañ un dave d'an henbrederouriezh — kredet 'm eus e ober e La-11 212, 224, 375.

5 Ya

6 Ya, a gav din, nemet en defe Yann-Baol ur c'hinnig all d'ober. . .

7. A-fet an distro war e giz eus ar boued lonket, ez eus meur a dro : **1)** *c'hwediñ* ha **2)** *daskiriat* zo fraezh ha digudenn ; **3)** an distro, emdarzh pe delanket, eus ar boued emeur o paouez lonkañ ha nad eo ket aet pelloc'h eget an treizher pe, da nebeutañ, n'eo ket deraouet ar c'hoazhañ anezhañ, eo pezh a anver Gl. *regurgitation* ; ha, dres, ar *bruilhiñ* zo un degouezh a *regurgitation*, met un degouezh hepken ha gwell dec'heriañ ar genad ez eo ar *bruilhiñ* ur spesad anezhañ : c'hoarvezout a ra ivez da skouer pa vez enkaet an treizher gant ur yoc'henn ; kinnig a ran Br. *distreizhañ*. Un dro all, dibaot kaer, zo c'hoazh : **4)** Gl. *mérycisme*, eleze an distreiñ, emdarzh pe delanket, eus ar bouedoù a zo war goazhañ e-barzh ar stomok hag ar chaokat anezho en-dro ; en degouezh-mañ

e rafen gant ar rakger *das-* o verkañ an distro (d'ul lec'h pe d'un ober) hag ar stirann *-kreu-* a gaver e hBr. *dignauam* (ennañ *-cnau-*, evel e Kb. *cnoi* "to gnaw, chew") hag e kinnigfen *daskreuañ*.

[Notenn a-zivout Br. *daskiriat* a zo bet sklaeriet e c'herdarzh gant Loth (*RC* 42 83-84, 1925): ennañ emañ *-kir-* (kavet a du 'rall e krIw. *cír*, Kb. *cil* (Sz. *cud*), Br. *daskiriat*. Adkemeret 'm eus Br. *kir* evel kevatal da Gl. *bol* (*alimentaire*, h.a.).] Er Vezekniezh ez eus un eil kemeradur da Gl. *réurgitation*: e-kerz ar sistol, pa vez un trapig o silhañ, e tistro dre ar silhad un darn eus ar gwad eus ar c'hofig d'ar c'hentez. Kinnig a rafen Br. *gousilhañ*.

8. Domani Yann-Baol.

9. Br. *keñverelaat*.

10. Gl. *rénitent* a arverer er C'hlinik a-zivout un organ pe ur yoc'henn o herzel ouzh gwask ar bizied en ur chom dastennek ha hep ma santfed bezañs un hogennad liñvel. An daou geal "harzus" ha "dastennek" a gaver dec'heriet gant Br. *gwevn* — a arverer alies evel ur c'henster da *dastennek*, hep derc'hel kont eus ar c'heal all "o herzel ouzh an distummañ", "fort à rompre", bezant ivez er c'heveleb Kb. *gwydn* "stubborn, obstinate, reluctant, physically tough". Kinnig a rafen Br. *arwevn* (*ar-* o verkañ ur perzh merzhet dre an imbourc'h a-c'horre).

KIS-1013

I – MME & YBAN 04 06 10

MME: E Lavar 11/262 ez poa graet anv eus ar Gl. *synclinal*, *géosynclinal*, *anticlinal*, o lavarout e oa gwelloc'h ganit derc'hel an termenoù etrevroadel betegouzout. Gwelout a ran ivez e GEGIM 6b ec'h eus roet bod da Br. *antiklinal*. (n'ouzon ket hag an hevelep ster en deus ar ger er gimiezh hag en domanioù all...).

E Gl. e kavan ivez ar gerioù *monoclinal* & *isoclinal*. E GEFIZ e roez Br. *keitnaou* aa. ha *keitnaouenn* b. a-dal da Gl. *isocline*.

Ha gallout a reer lakaat ar stummoù Et. a-dal d'ar Br. bep tro?

- Gl. *synclinal*, Br. *sinklinal*
- Gl. *anticlinal*, Br. *antiklinal*
- Gl. *géosynclinal*, Br. *geosinklinal*
- Gl. *isoclinal*, Br. *izoklinal*
- Gl. *monoclinal*, Br. *monoklinal*

Perak an dibenn *-al* ha neket *-el*?

Trugarez evit da respont a-zivout Gl. *hydrater*. Un dra zo na gomprenan ket ez respont: daoust hag ar ster roet gant Pet. Rob. *passer à l'état d'hydrate* a zo

anezhañ? Ha daoust ha klotañ a ra Br. *hidратиñ* pe *hidrataat* gantañ? (degas a ran da soñj dit ne 'm eus tamm stummadur skiantel ebet ha gant-se em bez poan o kavout va hent er milendall ez eo evidon...).

Un dra ziwezhañ: n'emañ ket *repos absolu* e GEFIZ; Br. *paouez dizave*?

YBAN:

1.

- *Keitnaou* aa., *keitnaouenn* b. -où zo termenoù jedoniezh: Gl. *isocline*, *courbe isocline* « Lieu des points des courbes de la famille pour lesquels la pente de la tangente a une valeur constante ». O vezañ Gl. *pente* = Br. *naou* e teu *keitnaou*.

- *Triklinek*, *monoklinek* zo termenoù strinkennoniezh.

- Gl. *synclinal*, *anticlinal*, *géosynclinal*, *isoclinal*, *monoclinal* zo termenoù douarouriezh. E Lavar 11, 262 ne 'm eus ket burutellet an termenoù arveret gant Lan Devenneg e *Traoniennoù ha kaniennoù-mor*, Skridoù Breizh, Brest 1943. N'on ket un arbennigour arroutet war an douarstummadouriezh, ha moarvat e c'haller degemerout an termenoù etrevroadel e-kichen ar re kinniget gant TNKN.

Perak an dibenn *-al* ha neket *-el*? War a hañval n'eus lostger ebet e saozneg: *syncline*, *anticline*, ... Neuze e ve tu ivez e brezhoneg da ober gant *sinklin*, *antiklin*, *geoklin*, *izoklin*, *monoklin* e yezh an douarstummadouriezh.

- Hogen evit a sell ar gimiezh ha resisoc'h ar stereogimiezh ez eus ken e galleg ken e saozneg *anticlinal*, *synclinal* hag en Al. *antiklinal*, *synklinal* ivez. Ha da heul e 'm eus soñjet ober e brezhoneg gant *antiklinal*, *sinklinal*, kenkoulz all. Re goustus e vije bet sevel gerioù du-mañ evit krefen ken arbennikaet.

2. Gl. *(s')hydrater = (se) combiner avec de l'eau*: Br. *dourgediañ*, Gl. *passer à l'état d'hydrate = (s')hydrater*: Br. *amzourañ*. Ne gav ket din ez eus ezhomm eus un *hidратиñ* bennak.

Sellout ivez GEMEZ *dourhevec'hiañ*, *douranvec'h*, *dourisvec'h*...

Kinniget 'm eus ivez *gouzourañ* e GEFIZ da heul NDBF « humecter, arroser légèrement »: *gouzourañ ar c'hroc'hen*. Ali GE a ve deuet mat war an dachenn-mañ.

3. Gl. *repos absolu* Br. *paouez dizave*, a-du ganit. Dav gouzout n'eus ket a baouez dizave.

II – GE da MME & YBAN 06 06 10

Br. *gouzourañ* a intentfen hervez an durc'hadur ster a renkan dindan IV b) en arnod dezrann steradurel *gou-* (La-17 349) : un dra bennak evel "lakaat da vont dindan wered an dour".

Evit an istor bihan, Per Denez eo a venegas din ar ger un pemont vloaz 'zo, edo o paouez e glevout gant ur micherour a laboure war e di : “Gouzouret eo ar planken-se” (eleze "intret gant an dour"). Gant GBAHE e kaver an un kemeradur, v^o *gouzouret*.

III – MME da YBAN 08 06 10

MME :

A-zivout Br. *gouzourañ* & *gourdourañ*. N'eus ket kalz a skouerioù er yezh skrivet, met ar ger a ziskouez bezañ anavezet. Klask a rin kaout skouerioù all.

Evel ma verk Gwion, e kaver e GBAHE Br. *gouzouret* gant div skouer.

- ◊ « *Ur plankenn gouzouret* » zo tennet eus ul listennad gerioù eus Pontekroaz embannet gant Roger Gargadeneg en Hor yezh (niv. 168/169 p. 66).
- ◊ « *Avaloù-douar gouzouret* » zo tennet eus geriadur Br.-Sz. Remon ar Porzh (lizherenn G p. 609), diwar ur frazenn bet klevet gantañ digant ur vaouez eus ar C'hastell-Nevez.

Skouerioù all am eus diskoachet abaoe, en o zouez lod eus Br. *gourdourañ*, arveret e Bro-Dreger.

- ◊ **gouzourek** adj. Imbibé d'eau.
(1967) LLMM 123/328. an tammoù koad **gouzourek**.
- ◊ **gouzouret** adj. Imbibé d'eau, trempé.
(1944) DGBD 135. Ken gleb e oa pep tra, avat, ken **gouzouret** ar c'heuneud, ma uzjont kement alumetezenn a oa en o c'herz.
- ◊ **gourdourañ** / **gourdouriñ** v. intr.
(1) S'imprégner d'eau.

(1962) TDBP ii 243. Me a oa eet da lakaad ma hevell da **hourdoura**, *tr.* « j'étais allé faire tremper mes casiers (les gorger d'eau afin qu'ils soient plus lourds). »

(2) Suinter, être humide, mouillé.

(c.1930) VALLtreg 1020. **Gouldourañ**: verb. neutre. Suinter, se dit surtout en parlant du sable de mer ou de la vase de mer qui, entassée ou mêlée à autre chose, au mortier par exemple, la tient presque toujours humide. Ar voger a **c'houldour** aliez (Trég.) Even. Voir **Gourdouri**. 1024. **Gourdourin**: Se mouiller un peu, être mouillé. **Gourdouret** *eo ma dilhad*, mes habits sont légèrement mouillés. (Lechvn.) (connu de F. Gd.) (voir **gouldouran**) **Gourdouret**, humide (Even).

◇ **gourdourek** adj. Humide.

(c.1930) VALLtreg 1024. **Gourdourek**: humide (Bertou. Pleubian.)

Daou c'houlenn diwar vont: Gl. *repos relatif*, Br. *paouez keñverel*? Gl. *Masse au repos*, Br. *tolz er paouez*?

YBAN:

Ar skouerioù a roez a ziskouez ar mesk a zo en teodyezhoù etre *gou-*, *gour-* (Ha marteze *gar-*?). En e roll rakgerioù war *Ar Stourmer* e skrive Goulven Pennaod: « **gour-** (5) eus **wor-*; e teodyezhoù zo e vez graet (1); gwell eo (5) hervez skouer Vallée, xxxiv. Kreskiñ: *gourfenn*, *gourzeurel*, *gourzadon*, *gourmouezhiad*. » Ha ne ve ket neuze *gouzourañ* « peurintrañ gant dour » ur stumm teodyezhel evit *gourzourañ* gant fatidigezh an *r* dirak *z*? Pa ouzer ivez e teu *gou-* da vezañ *gour-* e teodyezhoù zo ez eus peadra da vezañ diroudennet, gant ar skouer « **Gourdouret** *eo ma dilhad*, mes habits sont légèrement mouillés ». En ur yezh resis e kav din eo mat ober ar c'hemm etre *gou-* (1) ha *gour-* (5), na pa ve miret ur ger gwriziennet er genyezh evel *gourdrouz*. Evit *gourdad* avat, e tegemerfen ivez *gourzad* en e gichen ha heuliañ alioù GP. Da 'm soñj, ne labouromp ket da saveteiñ an teodyezhoù a wechall, rak aon 'm eus e ve diskoachet c'hoazh stummoù digunvez evit gerioù a zo sklaer a-walc'h evel m'emaint. Ne ve gourfenn ebet d'an tabutoù, na goubenn ebet evidomp da ziskuizhañ. O lezel a ran gant difennerion *breton er bobl* a zeuy da vezañ *galleg er bobl* kent pell. Sellout ivez GMB:

◇ *gourgleuz* l'A., litt. « grand fossé »; a remplacé **gogleuz* = gall. *goglawdd* petit fossé.

- ◇ gourgreinnein mélange de **gourgrenañff* = gall. *gorgrynu*, *gorchrynu*, trembler beaucoup, et de **gougrenañff*, trembler un peu.
- ◇ gour-lescu [...] gall. *gorlosgi* brûler beaucoup, et brûler la surface; *golosgi* brûler un peu.
- ◇ gour-veau demi-ivre, gris l'A., mélange de **gourvezu* très ivre, gall. *gorfeddw*, et **gouvezu* un peu ivre, gall. *goffeddw*.

• Evit a sell Gl. *repos relatif* ha Gl. *masse au repos* eo dav gouzout ne gomzer a **loc'h** pe a **baouez** nemet a-geñver ouzh un *hansod* (Gl. *référentiel*) roet. Da zaveiñ a ran da Lavar 18 pp. 310-311.

Skrivañ a raen dit :

- Gl. *mouvement relatif* Br. *loc'h keñverel*, ha heuliañ an Da-63 p. 21 « loc'h keñverel ar stergann ».
- Gl. *repos absolu* Br. *paouez dizave*.

GE a skriv diouzh e du « Br. daveel zo dezhañ arverioù arbennik, er Jedoniezh, er Fizik, er Stlenneg, *oc'h amplegañ un daveadur*. » (stouedoù ganin). Unan eus palioù ar fizik zo sevel daveadurioù etre ar mentennoù. Va ali a ve hennezh : mirout *keñverel* en arverioù "prederouriel" dezho an erdal ledanañ hag ober gant *daveel dizave* evit ar c'hemeradurioù jedoniel-fizikel.

Neuze : Gl. *repos relatif* Br. *paouez daveel* ha Gl. *masse au repos* Br. *tolz er paouez*.

I – MME da GE 10 06 10

Goulennoù

1. E GSTL e rez gant Br. *kempadrezh*, Gl. *isochrone*. Penaos deverañ Gl. *isochronisme*? Hervez Pet. Rob. e vez arveret ivez er vezekniezh.

2. Pet. Rob. & TLF a ro Gl. *carnification*, *se carnifier*, termenoù mezekniezh. N'emaint ket e GEVEZ 2. Ha termenoù dispredet e vent? Br. *kaheraat*, *kaher-adur*?

3. Ha miret ec'h eus Br. *dazlec'hiañ -adur*, h.a. Vallée, Gl. *repérage*?

4. Petra eo istor Br. *kuntell*?

5. En hon eskemm eus an 09 07 2009 a-zivout Gl. *impersonnel* ez poa graet gant ar Gl. *ullipersonnel*, Br. *dic'hour*, *nepgour*. Neblec'h ne gavan roud eus an termen gallek! Betek Google a chom mut! *Dict. de linguistique et des sciences du langage (Larousse)* ne ro nemet Gl. *unipersonnel* ("il neige, etc."). Pelec'h eo bet diskoachet an termen gallek-se ganit?

6. En hevelep eskemm e kinniges Br. *angourek*, met ne welan ket ar ger e gerva da levr diwezhañ *Gramadeg ar verb*. Setu ne welan mui re vat petra lakaat a-dal d'ar Gl. *impersonnel*. Gouloù mar plij!

7. E GEVEZ 3 e rez gant Br. *dasparañ* p. 326 ha gant Br. *azeilañ* p. 451 da dreñ ar Gl. *(se) répliquer, réplication*. Kinnig a ran ar skouerioù-mañ a aozan

diwar GEVEZ: *Réplication de l'ADN*: azeildur an DNA. *Réplication du matériel génétique*: azeiladur an dafar hilel. *Réplication d'un virus*: dasparadur ur viruz. Daoust ha mat eo: *Fourche de réplication*: forc'h azeilañ (gaol, skalf, kavaz azeilañ)?

8. Lenn a ran ivez: « les virus sont des entités capables de se répliquer » ; moarvat eo Br. *dasparañ* a ranker arverañ en degouezh? Br. *hennadoù barrek da zasparañ eo ar viruzoù*?

9. Perak ec'h eus lakaet kemm etre *tiñvañ* & *teñvañ*?

10. GIBR a ro Br. *berzh* ha *perzh* gant ar ster *pouvoir*, h.a. Kemmesk a zo moarvat...

Ha debarzhet ez eus pep a ster d'an daou c'her?

II – GE da MME 10 06 10

1. Lies ster zo da Gl. *isochrone*. Br. *kempadrezh* aa. & g. a dalvez evit ar Stlenneg hag evit diskiblezhioù oc'h ober gant ar ster arveret er Stlenneg. Er Vezekniezh e reer gant ur ster hollek: Br. *keitpad(-)*, ha gant sterioù dibarek: *keitleiapad* (a c'haller krennañ e *keitpad*), h.a.

2. Gl. *carnification* na gaver mui er geriadurioù abaoe ouzhpenn 50 vloaz. N'ouzon ket hag arveret e vez c'hoazh en Analadouriezh. E gevatal a ve Br. *kaher-ekaat* pe, resisoc'h met hiroc'h, *kahervanekaat* (ne verk ket e tro gwiad ar skevent e kaher, met e kemer neuz ar c'haher).

3. Br. *dazlec'hiañ* 'm eus arveret gant ar ster "lakaat udb. en e lec'h en-dro", eleze o reiñ da *daz-* an durc'hadur ster en deus e *dazbriañ*, *dazbroañ*, h.a.

4. Br. *kuntell* zo bet dezneuziet gant GP diwar hBr. *contul-*, *cuntul-*, h.a. (DGVB 117).

5, 6. Gl. *ullipersonnel* zo bet savet gant GP diwar La. *ullus* evit merkañ arver ur furm verbel gant nep gour, da skouer *kar* e *me*, *te*, *eñ*, h.a. *a gar*. Br. *dic'hour* (*karer*) a glot gant Gl. *impersonnel*. Evit ar verboù *angourek* zo ar re a chom e-maez keal ar gour (an anorioù, *eus*, *c'hoarvezout*, h.a.). E gramadegoù ar galleg e ra aozerion 'zo gant *unipersonnel* (pezh a zo un enepster: en *il pleut* n'eus merket gour ebet gant *il*), hag an holl gant *impersonnel*: *verbes i.*, *locutions*

i., constructions i.. Evel ma ouzout ez eo bet savet kentelioù SADED hep dave da c'hramadeg ar galleg. GP en doa goveliet termenoù gallek a-dal da *bongevor*, h.a. ; o ankouaet 'm eus ha ne 'm eus ket amzer da furchal er menezriad paperoù ha kantennigoù a-ziwar lerc'h Goulven.

7, 8. E galleg (ha moarvat e yezhoù all) e reer gant *répliquer* a-zivout an DNA hag ar viruzoù. N'ouzon ket ha talvoudus eo ar c'hemm a lakaan etre *azeilañ* (DNA) ha *dasparañ* (viruzoù)... Hag euver e vo reñver?

Evit Gl. *fourche de réplication* avat n'ouzon ket resis petra eo... Pa vin aet donoc'h e danvez GEVEZ e vin moarvat e tro da respont.

9. Trestummadur zo bet n'eo ket hepken etre *teñv-* ha *tiñv-*, met etrezo ha *toñv* (sl. La-08 19-20).

10. N'ouzon ket hag adkemeret eo bet holl sterioù istorel Br. *berzh* ha *perzh*. Aze ez eus loazioù evit al lennegezh pa deurvezo hon lennegourion sankañ donoc'h en istor o yezh !

I – GE da GWP 11 06 10

Staget 'm eus da lenn da bennad “Platon”.

Talvout a ra ar boan heuliañ da vennozioù war doazhadur Platon. N'eo ket aes avat. Pa eztaoler mennozioù nevez e lakaer ster ar gerioù da riklañ tamm pe damm ha da c'hounit kemeradurioù nevez ; al lenner ne zeu a-benn da intent an nevezadenn graet da ster ar gerioù nemet dre lenn hag adlenn, poelladenn diaes endeo pa vez savet ar skrid en ur yezh diazezet mat ha pa biaoueka aozer ha lenner steriegezh kantvedel ar gerioù. Kalz diaesoc'h c'hoazh al labour en ur yezh a-vec'h degouezhet en he oad gour evel ar brezhoneg, ma n'eo ket stabilaet ar steriegezhioù dre un arver a-gozh ha paot — ha pa 'z eo diaes tec'hout diouzh an trap a anavezomp holl : skrivañ galleg gant gerioù brezhonek.

An digoradur-mañ da 'm lizher evit merkañ mat ar saviad diaes m'emañ al lenner dirak ur pennad evel da hini. Kentañ skoilh evitañ : ar ger-mañ ger arveret gant an aozer, ha kevazas eo ? Ha kavout a ra e blas reizh e-touez ar gerioù all bet arveret en testennoù brezhonek all a brederouriezh, hag int skort a niver hag a bouez ? Gant gerioù all : ha durc'haet e vez spered al lenner etrezek ar c'heal ambredet gant an aozer ?

Aters a ran da skouer pa lennan en eil kevarad : “*daou veziad, eleze an hewel hag an diwel*” — daoust ha *beziad* eo a zere aze ? Br. *beziad* a arverer da aroueziñ ul louer, ur *Seiendes* e lavar Heidegger ; gortoz a raved *daou vennoz, daou geal, daou veziad, daou hennad* . . . Pelloc'h e rez gant Br. *hanvoud* — risklus eo arverañ un

termen heidegerek pa 'z eus anv eus Platon. Ha ne ve ket gwell arverañ an termen ledanoc'h e ster, klasekoc'h, eleze *bezoud* (pa rae Maodez Glanndour anezhañ ar c'hevatal da *existentia*)?

E gwir, e rankfen kiañ e-doug devezhioù evit notennaouiñ da destenn, pezh na c'hallan ket ober siwazh. Dav din tremen gant evezhiadennoù hollek pe hollekoc'h.

Va evezhiadenn gentañ a dennfe da zoareoù elfennel da yezh. Skrivañ *teir skrid* e-lec'h *tri skrid*, *ned imp* e-lec'h *ned aimp* zo fazioù gros a zleez emzizober anezho d'ar buanañ, ha te da unan.

Eil evezhiadenn an hini a rafen war an digempenn e vez lod eus da frazennoù. Ne ve ket al lenner gouzañvusañ evit degemer pluennadurioù ken amlez ha *skridoù skrivet gant Platon* pe an dezneuziad *Faidon* er bajenn gentañ ha *Faedon* da c'houde — anat eo e chom da gendivizout da vat dezneuziadur brezhonek ar gresianeg; da c'hortoz avat e tle pep aoger chom unvan en dibab a ra.

Un evezhiadenn all a dennfe d'ur gudenn a bluennadur hon eus holl da ziskoulmañ bemdez : dibab an araogennoù hag ar c'hewazelloù. E brezhoneg eo pinvidik trevnad ar binvioù-se, nemet e chom da ziorren e lavar an dezevout; war ar poent-se ez eo trec'h ar galleg evitañ da vezañ skort e drevnad binvioù kevreañ, dre benn ma 'z eus anezhañ ur yezh a brederouriezh abaoe kantvedoù. Mar lennez an testennoù prederel embannet e-barzh Lavar, e klevez ar striv da zibab ar c'hewazelloù hag an araogennoù kevazas, ha se a-dreuz d'un heuliad tastornadennoù, taolioù berzh ha c'hwitadennoù. Ne c'hallan nemet tennañ da evezh war ar gudenn. Marteze n'out ket prederiet a-walc'h ganti. Gwelout a ran da skouer an dreistarver a rez eus an araogenn *e liamm gant*, nad eo ket da zisteurel eviti da vezañ nevez, a rankfe avat degemer ur ster resis ha n'eo ket chom gant ar roll laosk a roez dezhi.

Poentoùigoù a venegfen ivez, o tennañ da resisadurioù graet er yezh kempred : al lostger *-adus* ha n'eo ket *-us* a verk an danod : *tapus* “a c'hell tapout”, *tapadus* “a c'hell bezañ tapet”; *termenañ* a reer un dachenn, met *despizañ* ur ger.

Atersoù all :

darbennad a arverez e ster ar jedoniezh, ma ne fazian; ha ne ve ket *tebad* kentoc'h a zerefe?

Ober a rez gant *haez*, a zo divoas; ha ne ve ket gwell *haeziñ* pe *haezel*?

kreud zo bet arveret er yezh kempred e daou zegouezh : er vezekniezh, pa geveneber *kreudel* ha *bredel* (evel *somatique* ha *psychique*); er brederouriezh,

diouzh un tu evel kevatal da Gl. *chair* e ster Merleau-Ponty, diouzh an tu all evel kevatal da Al. *Leib* en arverioù anadennoniel 'zo. Netra ne vir ouzhit avat a reiñ dezhañ ur c'hemeradur all a-geñver gant preder Platon.

Br. *eskantet* zo ur ger o tont eus buhez ar maezioù: *eskantet* emañ parkeier ur vereuri pa vezont strewet ha n'eo ket a un dalc'h (orin ar ger zo *ez-* “er-maez eus”, *kant* “kelc'h, domani gronnet, peurvat”) [pa soñjan, ha *Renabl gerioù ar brezhoneg kempred* zo ganit? Boulc'het e voe gant Goulven Pennaod, emañ Gab ouzh e glokaat. Ma n'emañ ket ganit, e vo laouen Gab ouzh e bourchas dit dre Internet; ur benveg prizius eo pa veneg kement testenn ma kaver arveret ar ger-mañ ger]

Iteret, iteradenn? Quid? amprest Gl. *itérer*? Amprestañ n'eo ket pec'hed, met en degouezh e kaver kevatalioù brezhonek jaojapl ha sortapl kenan gant an deveradoù diwar *arre-*.

Seul zeurusoc'h e kavan da bennad ma emeon dres o lenn levr Jean-Luc Marion: *La croisée du visible*.

Enor enta da *Nidiad* a zegemero da studienn... goude ma vo bet kribet, skrivellet, c'hwennet, en ur ger: adskrivet gant ar perveshañ aked.

KIS-1016

I – GE da MME 17 06 10

Ha hiroc’h a c’hallfes deskiñ din a-zivout Br. *stloag* (VALL 113 v° charrée), *sloagennet* (VALL.Sup 105 v° langue)? GREg a veneg ivez: *stloacq* (153 v° charrée). Ha testennoù, e-maez ar geriadurioù, zo enno ar ger?

II – MME da GE 17 06 10

Br. *stloag*-

Amañ-dindan ar pezh am eus dastumet diwar-benn Br. *stloag*-. Ne gaver devedrad evet e GIBR. An deverad *stloagenn* zo anavezet mat c’hoazh e Douarnenez, bet klevet ganin warlene, ha bet klevet kalz aliesoc’h gant Gwendal Denez (mab Pêr). Ar ster anavezet e Douarnenez zo *lec’hid flaerius ar porzh* (gwelout a ri ar pezh a zo amañ dindan). Ar ster-se a zo tost d’ar pezh a gaver e VEach...

LEVRIOÙ

stloag m.

(1) Charrée, cendre qui reste après la lessive.

(1633) *Nom 172a*. Lixius cinis, cinis lixiua: cendre de lexiue: ludu’n lichou, **sloac**.

(1732) *GReg 154a*. Charrée, cendre qui reste sur le cuvier, après la lessive coulée, *tr.* «**Stloacq**.»

(1857) *CBF 104*. **Stloak**, m., *tr.* «Charrée.» 114. Da biou e werzit-hu ar **stloak**? *tr.* «A qui vendez-vous la charrée? » (1864) *KLV 44*. Ann eil gwiniz, pe eiz luduet a nevez gand **skloak** pe ludu keuneud. 55. ar **skloak** (ludu-kouez), a zo koulz hag al ludu keuneud.

(1927) *GERI.Ern 581*. **stloag** m., *tr.* «Charrée.» (1931) *VALL 113a*. Charrée, *tr.* «**stloag** m.» (1942) *VALLsup 105b*. Langue chargée (d'un malade), *tr.* «teod *sloagennet*, de *sloagenn* saburre, dérivé de **sloag** charrée.»

(2) par ext. Résidus qui se mêlent à la vase.

(c.1656) *VEach 145*. Neusé souden euel mauoé gouestlet é c omanças da digueri é daou lagat entre diou breach é mam desolet, hac ho fermas adarré; Goudé mauoé goalc'het gant dour clouar ha lousaou mat, é vomissas muy euit leiz vr scudell bras á dour hoaez leün à lichit, á **stloac**, hac à teil munut, heuelep mauoé incomodet á het vn nebeüt deizyou, hoguen quer buan é recouras è iec'het, hac ezema brema é bues hac en oat á tric'huec'h bloaz, è contantam at bras de tud.

stloagañ v. *tr.* d. Faire bouillir (le fil dans une lessive).»

(1857) *CBF 93*. **Skloaga** ann neud, *tr.* «Faire bouillir le fil dans une lessive.»

stloagenn f. –où

(1) Saburre.

(1917) *KZVR 225 - 24/06/17*. **Skloagen**, kramen, saburre ou enduit coloré qui se trouve sur la langue dans diverses maladies, Loeiz ar Floc'h. (1927) *GERI.Ern 581*. **skloagenn** L[éon] f., *tr.* «saburre, matière blanchâtre qui vient sur la langue dans diverses maladies.»

(2) Mouton de poussière.

(1982) *HYZH 147/61*. (*Treboull*) **skloagennoù**: des moutons (poussières).

(3) Coup violent.

(1977) *PBDZ 189*. (*Douarnenez*) **skloagenn**, *tr.* «coup violent.»

stloagennet adj. Saburral.

(1917) *KZVR 225 - 24/06/17*. va zeod a zo **skloagennet**, krammenet, Loeiz ar Floc'h. (1927) *GERI.Ern 581*. **skloagennet**, *tr.* «(langue) sabur-

rale, ainsi chargée.» (1942) *VALLsup 105b*. Langue chargée (d'un malade),
 tr. «teod **sloagennet**, de *sloagenn* saburre, dérivé de *sloag* charrée.»

YEZH KOMZET

stloagenn f.

(1) Vase qui répand une mauvaise odeur.

(2009) *DOUARNENEZ*. **skloagenn**.

(2) fig. Dont er-maez eus ar stloagenn : sortir de la merde.

(2009) *DOUARNENEZ*. **N'omp ket deuet 'maez eus ar skloagenn !**

I – YBAN da GE 23 06 10

Amañ dindan enmoned **contrôle climatique** geriadur GC, a ziskouez ur wech c’hoazh levezon ar saozneg war ar galleg (va evezhiadennoù etre sonnelloù) :

contrôle climatique ◇ **climatic control** ◇ **reoliñ an hin**

[Levezon ar saozneg war ar galleg. Daou dra zo amañ : 1. Un anadenn ha 2. Ur c’halvezerezh. Neuze daou dermen zo da gaout : 1. *perzhiañ, dasperzhiañ, arouberzhiañ (?)* ha 2. *reoliñ hin(el); hinreoliñ*]

1. Système de facteurs climatiques qui règle, d’une manière relativement permanente, les caractéristiques générales du climat.
2. Système tendant à modifier ou contrôler artificiellement le climat d’une région.

1. *Kemplezh parennoù hinel o reizhañ, a-drebad pe dost, naouusterioù hollek an hin.*

2. *Reizhiad o luskañ da zaskemmañ pe da reoliñ a-galvezad hinad un tolead.*

[1. *Trevnad parennoù hinel o perzhiañ, a-drebad pe dost, e naouusterioù hollek an hin.*

2. *Trevnad o stummañ da zaskemmañ pe da reoliñ ent kalvezadel hinad un tolead.*]

Va goulenn da heul da notenn war GSTL (p. 79, enmoned 747) :

▽ Spisaat :

- Br. *arc'hañ* “ober d’ur gwezhiañdur c’hoarvezout, d’un arc’hwel mont en-dro”, Gl. *commander*, Sz. *to command*.
- Br. *gwiriañ* “stadañ ha reizh eo”, Gl. *contrôler, vérifier*, Sz. *to check*.
- Br. *reoliñ* “emellout en un argerzh, stadañ ha reizh eo, reizhañ diouzh ret”, Gl. *commander, contrôler*, Sz. *to control*.
- Br. *lankañ* “lakaat tro en un ardivink hag e vleniañ, peurliesañ gant harp ar stlennegezh”, Gl. *commander, conduire, contrôler*, Sz. *to control*.

Ha Br. *perzhiañ* (pe unan eus an deveradoù anezhañ) a glotfe gant ster ar Sz. *control* “elfennoù alvezel o **ren** war un anadenn”? Ha spirout a rafe *ren*, tra ken? Marteze ez eo *perzh-* an termen an nebeutañ engwezhiet en un ober denel? Sl. skouer Geriadur an Here *Dre berzh udb*.

II – GE da YBAN 23 06 10

Da evezhiadennoù a-zivout Sz. *control*, h.a. a c’houlenñ dezevout diouzh daou zurc’hadur :

— hervez an dareulerezh : ober meiz war devoudoù an alvez gant ul lavar o talvoud ivez er gedvuhez ; anhepkor eo ha dinoaz e kement ma steuz an dareuladoù dre sonnañ ha ma lezont war ar gerioù sterioù alvezel e-kichen pe zoken e-lec’h o ster buhezel ; kement-se zo bet tonkad verboù evel ober, lakaat, sevel, genel, h.a. Skiantoù an alvez o deus koulskoude ezhomm piaouañ o lavar dezho, pal a nesaont dezhañ a du ’rall dre ar jedoniekaat ;

— hervez an anadennoniezh : en domanioù ma vez kenyevet lavar buhezel ha lavar alvezel, evel ar stlenneg, ez eo diziouerus diforc’hiñ fraezh an devoudoù buhezel, a ranker d’o intent lakaat an davedelezh e penn kont, hag an devoudoù alvezel, displegatus hep amoug an davedelezh — hep diwelout e tro, er stlenneg ezh pergen, an oberoù davedel e gwezhioù alvezel ur wech sammet gant an ijinenoù.

An astenn d’ar gedvuhez eus kenyevadur an ober davedel hag ar gwezh alvezel hon endalc’h d’un aketusted vras ouzh bras en dibab a reomp eus ar verboù en ur c’houzout ervat e vo daougemeradek an termenoù : mar fell din gouzav udb. d’ur c’heneil e c’hallo ar gwe gouzav din ez eo direizh an enneg a ’m eus roet.

Ar stlennegzh a c’haller sellout evel un astenn eus ar poellata hag an devredañ denel ; en diarsell-se ez eo an empenn un urzhiataer e-touez ar re all, d’ar gwellañ pimpatrom an urzhiataerioù. Ar c’hemm etre gwiriañ ha reoliñ a dalvez enta evit an urzhiataer koulz hag evit an empenn.

En alvez rik avat, eleze en domani na c’haller ket sellout evel un astenn d’hon davedelezh, e tleomp merkañ fraeshañ gwellañ an troc’h etre oberoù davedel ha gwezhioù alvezel. A-du ganit, bommoù evel “parennoù o reizhañ an hin” a chom dareuladek betek re ha dav eo o adskrivañ en ul lavar a ’r skiantoù alvezel. Da verkañ ar c’heñver alvezel devouder-devouded e reomp gant devoudañ, bezañ e devoud, bezañ arbenn da, ha troiennoù gant raklen, dianlen. Ha ne gav ket dit e spirfe sevel ar frazenn a venegez evel henn : “trevnad parennoù [. . .] e raklen naouusterioù an hin” ? Ne zistaolan ket arver *o stummañ da, o perzhiañ e*, nemet e kav din ne verkont ket fraezh a-walc’h an troc’h arbennel / davedel ha dreist holl ne c’haller ket tennañ anezho un anvad a ’r c’heñver savelek (a lenadelezh) etre raklenad ha dianlenad er ster a ginnigan evit an termenou-se e La-05 57. Un dra all eo evel just an embregadenn a zo he amkan reoliñ an hin.

I – MA da GE 02 07 10

Lavaret 'm boa dit edon o labourat war ur pennad lennegouriezh hag atersoù 'm boa da sevel ouzhit. Setu int, mar 'c'h eus amzer :

- ▷ Anvadurezh henamzerel e Brezhoneg : *Poetik, epope, Odyssea, Sofokles, Virgilius, Enead* (Gl. *Enéide*). Ha reizh int ?
- ▷ Termenoù kalvezel : Gl. *genre (littéraire)*, Br. *genad* ?
- ▷ Gl. *chanson de geste* ?
- ▷ Gl. *romantisme, romantique*, Br. *romantelouriezh, romantelour* ?
- ▷ Gl. *imaginaire*, Br. *dec'hmegel* ?
- ▷ Gl. *art total* (Wagner) ?
- ▷ Gl. *cérébrisme (avant-garde futuriste)*, *empennouriezh* ?
- ▷ Gl. *Après-guerre*, Br. *Goude Brezel* ?
- ▷ Gl. *valeur* ?
- ▷ Gl. *histoire (littéraire)*, Br. *hanez, hanezadur* ?
- ▷ Gl. *convulsif* ?

II – GE da MA 02 07 10

Trugarez evit da atersoù. Respont dit a c’houlenñ labour, hag un dra vat eo, evidon da nebeutañ rak va lakaat a reont da ergerzhout un domani chomet breinarek pe dost abaoe Vallée...

- ▷ Br. *poetik*, ya, evel doazhadur (dizoleiñ *poetik* Roparz Hemon dre studiañ e varzhoniezh)
- ▷ hGr. ἔπος, ἐποποιΐα zo bet dezneuziet e meur a zoare hervez ar yezhoù: Gl. *épopée*, Al. *Epos*, Sz. *epic*. Mar amprestomp an henc’hresianeg, e tibabfen ur Br. *epoz* (pennanv), nemet ne amprestfen ket an adanv hag e teverfen diwar ar pennanv amprestet: Br. *epozek*, *epozel* (heuliañ skouer Al. *episch* hon degasfe d’an adanv iskriv *epék*!)

Koulskoude, ne ve ket displek klask un termen du-mañ. Vallée en doa luniet Br. *meurzanevell*, un tammig plat. Keñveriañ gant Al. *Heldengedicht*, Kb. *arwrgerdd* (*ar-* rakger kreñvaat + *gour*, *cerdd* “barzhoneg”). Gant ar c’hevatalioù brezhonek da Al. *Helden*, Kb. *arour*, ha da Kb. *cerdd*, e c’hellomp arnodiñ un nebeut luniadoù brezhonek ha dibab an hini deouezusañ. Br. *haroz* a lezfen a-gostez; damgevatal da Al. *Helden*, Gl. *héros*, emañ Br. *gouron*, *deour* (diwar hBr. *deurr*, Kb. *dewr*); gant ar ster “barzhoneg”, emañ Br. *karm*, *gwerz*, *kerzh* (hBr. *cerd*), *kan*, *nad* (evel e Br. *marvnad*, Kb. *nad*). Ponneroc’h e kavfen *gouron* evel rakrann eget *deour*: *deourgan*, *deourgerzh*?

- ▷ Br. *Odisea* (hervez ar boazioù dezneuziañ dibabet gant Roparz Hemon — boazioù n’int ken, rak ne roont ket diskoulmoù bepred: bez’ e vo d’o c’hlokaat ha d’o reizhiadekaat).
- ▷ Br. *Sofokles*.
- ▷ Br. *Vergilius* (GP a rae gant an dezneuziañ reizhistorek *Uergilius*, ne ’m eus ket kredet e heuliañ, e gaou marteze)

Oberenn Vergilius oa he zitl *Aeneis* (genitiv: *Aeneidos*), alese Sz. *Aeneid*, Gl. *Énéide*, Al. *Aeneis*. Ober a rafen gant Br. *Eneid* g.

- ▷ Br. *genad* g., ya.

- ▷ Gl. *chanson de geste*. Vallée a ginnige Br. *gwerz-veur* (pezh a leze er-maez ar c'heal dec'heriet gant *geste* — a zo dec'heriet gant Br. *kur*); *kurwerz* b. *-ioù*... (evel se ne ve ket adarveret an un kedrann hag e deourgerzh).
- ▷ Gl. *romantique, romantisme*. Boas eur d'ober gant *romantel, romantek, romantelour, romantelouriezh*...
- ▷ Gl. Ya, deverañ diwar Br. *dec'hmeg*: *dec'hmegañ, dec'hmegel, dec'hmegek, dec'hmegad*, h.a.
- ▷ Gl. *art total*, Al. *Gesamtkunstwerk*. Br. *arz kevan, kevanarz*...?
- ▷ Gl. *cérébrisme*. Evel ma reomp gant amprestoù pa vez anv a luskadoù istorel, a skolioù arzel, e teverfen aze diwar *kerebr*:- *kerebrou*, evel ma reomp gant *futurour, impresionour, realour, surrealour*...
- ▷ Br. *goudebrezel* gant pe hep pennlizherenn hervez an arver, evel ma reer gant *E/etrebrezel*...
- ▷ Gl. *valeur* er ster kementadel: *gwerzh*, er ster doareadel, divezoniel, pred-erouriel: *talvoud*.
- ▷ Gl. *histoire (littéraire)*, Br. *istor al lennegezh, istor lennegel*. Br. *hanez, hanezadur* a dalvezfe Gl. *(l')historique*.
- ▷ Gl. *convulsif*, er ster mezege: Br. *gliziek, gliziel*. Er ster lennegel, e rafen gant Br. *skrijennek*, en ur lezel an nor digor da leterc'hadoù all...

KIS-1019

I – GWP da GE 04 07 10

Un nebeut goulennoù a zo deuet e 'm spered ar mintin-mañ. Va c'hentelioù prederouriezh ar Grenn Amzer a adlennen pa 'm eus gwelet un notennig roet dimp gant Pascal David. Pascal David a zisplegas dimp an diforc'hoù a gaver e latin gant arver ar verb latin *credere*.

- Credere Deum esse = krediñ ez eus eus Doue
- Credere Deo = Krediñ a dalvez “fiziout”
- Credere in Deum = Krediñ e Doue, an “e/in” o vezañ kevatal d'ar ger “e-barzh”.

Geriadurioù 'm eus lennet hag adlennet ha ne zeuan ket a-benn da c'houzout hag un arver kevatal e brezhoneg zo pe peseurt arver a reer, resis, eus ar ger-se.

Ur goulenn all : Ha tro 'c'h eus bet da brederiañ diwar benn ar ger *Universitas*?

II – GE da GWP 05 07 10

A-zivout Br. *krediñ*, Kb. *credu*, e kavez ar sterioù e GIBR hag e GPC. E GPC, setu ar sterioù roet da Kb. *credu*: a) to believe, have faith in, trust, give credit, b) to be disposed, feel inclined, bring oneself to, persuade oneself.

Ur studienn diazez a voe embannet e 1927 gant J. Vendryes war *Revue Celtique* 44 90-96 : *À propos du verbe “croire” et de la “croyance”*, ma studi istor ar wrizienn adalek an indezeuropeg en holl yezhoù m’he adkaver. Moarvat e kavi ar RC e levraoueg Rann ar C’heltieg e Brest. Pennad Vendryes zo bet adkemeret evit un darn gant GP e La-03 80-82 pa voe degaset *krer* e brezhoneg kempred. Arverioù *krer* hag e zevedadoù a gaver meneget e La-07 19, La-08 517, La-12 337.

Amzer ne ’m eus ket bet da blediñ gant La. *universitas*. Moarvat e-kichen Br. *skol veur* e vo da zegas un dezneuziadur diwar an termen latin...

III – GWP da GE 05 07 10

Evit distreiñ d’ar ger *Universitas*: ha lavarout a raimp *Universitad*? Ar ger latin *Universitas* a zavee da *Universitas rerum*, neuze arver an *-ad* a lako war wel ar pezh a oa kelennet. Pe lakaat war wel mennoz al lec’h?

Heskinus e hañvalan bezañ, moarvat. Met ur goulenn priziüs eo hervezon.

I – MME & YBAN 04 07 10

1. MME: Gl. *Rayons restants & rayons manquants* (fizik), Br. *skinoù*?

YBAN: Anv zo eus ar skinoù-se er *skalfadoù disvannañ* (Gl. *spectres de réflexion*). Arsellout a reer uc'hegennoù hag izegennoù disvannañ (Gl. *maxima et minima de réflexion*) o klotañ gant ar regoù lugañ (Gl. *raies d'absorption*), eleze gant un talm roet eus ar skinoù dehaezat. Seurt *skinoù dilerc'h* a c'hoarvez pa emañ par talm ar skin dehaezat da hini an *eksiton* (Gl. *exciton*) amparet gant un elektronenn leiel argridet hag an toull muiel en deus kuitaet. Anadiñ a ra un dason etre ar skin dehaezat hag an eksiton a zisoc'h gant ec'hod ur skin a un talm hag uc'hek, a se an anv a *skin dilerc'h eksitonek* (Gl. *rayon restant excitonique*). Pa vez luget da vat ar foton dehaezat en ur strinkenn dev (pezh a c'hoarvez da skouer e strinkennoù halidennoù kouevr Gl. *halogénures de cuivre* CuCl, CuBr, CuI) e c'hoarvez un ezreolder en disvannañ: o vezañ ma'z eo bet luget ar skinoù-se e tioueront er skinoù disvannet (Gl. *rayons réfléchis*), alese an anv a *skinoù diouerat* Gl. *rayons manquants*.

Aze e tostaan ouzh bevenn va c'hembeli. Setu perak e kasan an notenn-mañ da fizikourion arroutet, Gwenael Maze ha Marcel Poulain.

2. MME: Gl. *Coefficient de restitution*, Br. *gwezhiader deouezañ*?

YBAN: Ne gav ket din e tere amañ *deouezañ*, pa sell an termen-se ouzh an arz. Ar *coefficient de restitution* a anavan a denn d'ar stokadennoù, gwell d'an

darstokadennoù (Gl. *collisions*) etre sonnennoù en aer. Ar gwezhiader-se zo par d'ar c'heñver etre ar gremm daskoret war ar gremm degaset, pe pezh zo kevatal d'ar c'heñver etre an tizh daskoret war an tizh deroù. Neuze: Gl. *Coefficient de restitution*, Br. *gwezhiader daskoriñ*, a zo un askorad (Gl. *rendement*) a-benn ar fin.

3. MME: Gl. *Relativité restreinte, généralisée*, Br. ?

YBAN: Ar *relativité restreinte* a sell ouzh an *hansodoù anniñv* (Gl. *référentiels inertiels*), tra ma ra dave ar *relativité générale (généralisée)* d'an *hansodoù dianniñv* (*an-anniñv*? Goulenn evit GE) (Gl. *référentiels non-inertiels*). Penaos ober e brezhoneg? E Sz. e lavarer *special relativity* ha *general relativity*. En Al. e kaver ivez *spezielle Relativitätstheorie* hag *allgemeine Relativitätstheorie*. Me a lavarfe e brezhoneg: *keñverelezh arbennik* ha *keñverelezh hollek*.

4. MME: Gl. *Rotations restreintes des molécules*, Br. *c'hweladur argrenn ar molekul*?

YBAN: Ya, me a gav din e klot.

⌋ **atropisomères** : conformères pouvant être isolés sous forme chimique distincte résultant d'une rotation restreinte autour d'une liaison simple (grec : tropein = tourner, meros = partie).

5. MME: Gl. *Enzyme de restriction* (bevoniezh), Br. *enzim argrenn*-?

YBAN: Domani GE hennezh.

⌋ Restriction enzymes are **DNA-cutting enzymes** found in bacteria (and harvested from them for use). Because they cut within the molecule, they are often called **restriction endonucleases**.

⌋ **Restriktionsenzyme**, genauer **Restriktionsendonukleasen**, sind Bakterien-Enzyme, welche DNA an bestimmten Positionen schneiden können.

Un *ER* zo un enzym gouest da droc'hañ an DNA en ur poent spislec'hiet. Ur vartezeadenn eus va ferzh: *enzim strizhañ*?

II – GE da YBAN & MME 06 07 10

Dres on bet o lakaat an enmoned **endonucléase** e-barzh GEVEZ-4 :

endonucléase ◇ **endonuclease** ◇ **endonukleaz** g.

Seurtad enzimoù (hidrolazoù) ganto ur gwered dourrannañ e-barzh an arrevelloù nukleotidoù ; reoù anezho zo enzimoù argrennañ

Hevelep enzimoù zo o gwered krennañ war arrevelloù DNA allevek (sl. La-18 ha GEVEZ-1) o deus aloubet ur vakterienn ; an tammoù o tisoc'h eus ar c'hrennañ — eus an argrennañ — a vez danvezet en Hilouriezh : o ensteudañ a reer war arrevelloù DNA o tont eus spesadoù all ; gendazverañ hemañ en deus roet tro da vakteri 'zo (kolibazhilli) da vorc'hañ hormonoù (insulin) ha proteinoù a dolz mol uhel (ovomaltin).

I – MME da GE 06 07 10

Geriadur ar vezekniezh zo spletus kaer; a bep seurt traoù a gaver ennañ hag a c'hall talvezout e domanioù all. Gortoz a ran al levrenn 4!

Echuiñ a rin va geriadur Gl.–Br. e dibenn ar bloaz. Embannet e vo gant Palantines (an embanner en doa lakaet al levr diwar-benn Yves Tanguy da zont er-maez).

Goulennoù

1. Pet. Rob. a ro Gl. *levée des résistances* (bredelfennerezh), Br. *lamidigezh an harzderioù*?
2. E GEVEZ 1/143 e rez gant Br. *harzusted peur ar gwazhied*, ha klotañ a ra gant Gl. *résistance vasculaire*? Ha Gl. *résistance capillaire, globulaire*?
3. Hag arveret e vez c'hoazh Gl. *résolutif* er vezekniezh?
4. Ober a rez gant Br. *adanalerezh*, Gl. *respiration assistée* (Lavar 15, pp. 358, 397). Ha gallout a reer kinnig Br. *adanal m.* Gl. *respirateur*? (Appareil pour la respiration artificielle, Pet. Rob.).
5. Gl. *Obligation de moyen, de résultat*, Br. *endalc'h araez, disoc'h*?
6. Gl. *Loi de programmation*?
7. Gl. *muscle rétenteur*, Br. *kigenn azdalc'her*?

8. Gl. *réentionnel*, Br. *azdale'hel?* (& *protension*, *protentionel*).

Ar pezh a gavan en TLF

Réentionnel, -elle, adj., philos., psychol. Relatif à la réention. *Les impressions kinesthésiques sont unifiées, elles aussi [comme les impressions visuelles], par des actes réentionnels et protentionnels* (SARTRE, *Imaginaire*, 1940, p. 103).

PROTENSION, subst. fém.

PSYCHOL. [P. oppos. à *réention*] Attitude de l'esprit tourné vers l'avenir. *Grâce au double horizon de réention et de protension, mon présent peut cesser d'être un présent de fait bientôt entraîné et détruit par l'écoulement de la durée et devenir un point fixe et identifiable dans un temps objectif* (MERLEAU-PONTY, *Phénoménol. perception*, 1945, p. 83).

Prononc. et Orth. : [pʁɔ̃tɑ̃sjɔ̃]. Var. *protention* (v. SARTRE, *Imaginaire*, 1940, p. 41) à côté de *réention*. **Étymol. et Hist.** 1. 1596 *protension de temps* « allongement d'un délai » (J. DE BASMAISON, *Paraphrase sur la coutume d'Auvergne*, 173), attest. isolée ; 2. 1940 psychol. *protention* (SARTRE, *op. cit.*, p. 103). Empr. au b. lat. *protensio* « action d'étendre (la main) », « extension, développement », formé sur le supin *protensum* de *protendere* « tendre en avant, étendre », comp. de *pro-* « en avant, devant » et de *tendere* « tendre ».

II – GE da MME 06 07 10

Trugarez evit an ditour a 'c'h eus roet din a-zivout Br. *stloag*. Perlez eus ar seurt a chom c'hoazh da c'hougevaniñ. Koumanantet on da *Hor Yezh* ha n'eo ket en aner e fourgasan e-barzh gant va c'hrog pilhaouer. War rouesaat avat ez a ar c'hailh. Dibaot eo aet ar vrezhonegerion a-vihanik o deus prederiet war lavar o bugeliezh ; gant Jil Ewan da skouer e 'm eus desket kalzik — reizhet en deus da skouer un arver faziak a raen eus *rekouriñ*.

Un dra all : hag anaout a rez David Ar Rouz ? Me, nann. Bet eo bet e dar-empred gant Mikael hag emañ o paouez kas dezhañ un 11 pajennad dindan an titl “De la néologie en breton” (Encyclopédie de la Bretagne — *Entrée néologie*). Gantañ ez eus ur stil skolveuriek, pompadus ha kleuz, dindan diavaezioù uvel ur

skiantour. Pergont vloaz 'zo, an dud eus ar seurt a zistaole ar pezh a raemp pa oamp « des intellectuels coupés du peuple ». Hiziv en hon beuzont e-touesk ar Favereau, Kergoad ha kuitred all, en ur reiñ dimp, e galleg, kentelioù savant meurbet war an doare da sevel gerioù « pertinents, efficaces, exploitables, naturels, productifs dérivatiennellement et combinatoirement, adaptés au registre et au niveau de langue ». Ne oan ket e soñj koll amzer da ersaviñ. Graet 'm eus a-benn ar fin, na pa ve evit karzhañ va imoradenn. Kevret e kavez ar valad a 'm eus kaset da David Ar Rouz. E skrid dezhañ 'm eus bet war baper, met moarvat e vo Mikael evit e bourchas dit mar 'c'h eus c'hoant.

Laouen on o c'houzout e 'c'h eus kavet un embanner evit da c'heriadur.

Bremañ da c'houlennoù:

1 Ya, ober a ran gant *lemel an heudiñ* (Gl. *lever l'inhibition*); heñvel dra, *lemel an harzderioù*.

2. Ya, dre vras e ran gant *harzusted* er Vevedouriezh; *harzusted speur ar gwazhied* pe *harzusted gwazhiedel*, h.a.; *kaenharzusted* (Gl. *corticorésistance*); *kimiharzusted* (Gl. *chimiorésistance*), h.a.

3. n'ouzon ket hag arveret e vez c'hoazh Gl. *résolutif* er ster "habaskaat an danienn, h.a."; arveret e vez a-wechoù er furm *myorésolutif*, roet evel kenster da *myorelaxant* "o tigreskiñ tant ar c'haerioù"; da gevatal a ran gant *darlaosker kaherel* (GEVEZ-3 118, v° **curare**)

4. Ya, OK.

5. 6. Gwell e kavan treuzkas an atersoù-mañ da Yann-Baol.

7. Ya.

8. Aze e kouezhez a-blom en anadennoniezh Husserl. Un notenn a savis war an divoud e 1998: "Al. *Retention*, *Protention* e preder Husserl", La-12 78-89. An aozerion c'hallek (Sartre, Merleau-Ponty, Franck) o deus adkemeret an termenoù *réntention*, *protention* (skrivet a-wechoù *protension*) a ginnigan a-dal dezho Br. *drektennañ*, *raktennañ*. N'o deus ket, pa ouzon, savet anvadoù ar c'hevatalioù arbennikoc'h ha resisoc'h a rae Husserl ganto, eleze: *Nacherinnerung* ("kounañ kentaal pe drektennañ", Br. *keinedrec'hiñ*), *Wiedererinnerung* (i.e. "kounañ frank, eñvoriñ", Br. *dazedrec'hiñ*), *Vorerinnerung* (i.e. "raktennañ", Br. *taledrec'hiñ*); seul gent a se anvadoù ar furmoù *edrec'hiñ* a-geñver gant an dazont frank (Br. *daredrec'hiñ*) ha gant ar "bremañ bev" (Br. *kantedrec'hiñ*)

(sl. p. 82, 88). Mar o dije gouezet e oa kuzulierion war an neologiezh e Roazhon e-tailh d'o aliañ evit sevel gerioù « adaptés au registre et au niveau de langue » avat...

III – YBAN da MME 07 07 10

5. Gl. *Obligation de moyen* a dalvez e vezer endalc'het e micherioù 'zo da gemer an araezioù rekis da dizhout un disoc'h bennak. Gl. *Obligation de résultat* a dalvez e vezer endalc'het e micherioù 'zo da dizhout un disoc'h roet. Da skouer, ar mezeg zo endalc'het da gemer an holl araezioù evit ober war-dro ur gouziviad, met ned eo ket endalc'het d'e bareañ dre ret en arbenn, da skouer, eus an ec'hoar mezegadel. Ma ne fazian ket, A Wion. Neuze ne welan netra gwell eget *endalc'h araezioù* hag *endalc'h disoc'h*.

6. Eus petore *programmation* ez eus anv? Moarvat e sell ouzh leviadurezh steuñviñ ar Stad c'hall gant an dezvoù anvet *Loi de programme* (GEAK *lezenn stur*, Emsav-42, 1970 p. 82 “ul lezenn arbennik o steuñviñ diorreadur armerzhel Breizh; menegomp stourmad al « Lezenn-stur » (Loi-programme) lusket e 1962”) pe *Loi de programmation*, an daou anvadur o vezañ kevatal war a hañval. Da skouer e lenner a bep eil: *loi de programmation relative à la mise en œuvre du Grenelle de l'environnement*, *Projet de loi de programme relatif à la mise en œuvre du Grenelle de l'environnement*. Kement ha ken bihan e lavarfen ivez *dezv steuñv* pe *dezv steuñviñ*, hervez al lec'h er frazenn pe ar c'hemperzh.

I – MME, GE & YBAN 13 07 10

1. MME: Gl. *choc thermique, mécanique*, Br.? *stroñs gwrezel, loc'honiel?*

YBAN: o paouez degemerout malad Gwion a-zivout ar Gl. *choc culturel*, Br. *bleuz stuzegezhel*. Quid neuze a-zivout ar *stroñs fromel* (Gl. *choc émotif*) p. 39 ar GBLF?

Evit Gl. *choc thermique* ez eo un arver leterc'hadek ivez, rak n'eus stokadenn ebet, tra ma'z eus unan gant Gl. *choc mécanique*.

E GEFIZ e ran gant :

• **harz ouzh ar sach, ouzh an distummañ, ouzh ar gweltreañ** (**gourzh-breviñ**), **ouzh an tosiñ** *résistance à la traction, à la déformation, au cisaillement, au choc*

- **gwagenn stroñs** *onde de choc*
- **stroñs g.-où** *choc*
- **stroñsad g.-où** *choc*
- **tos g.-où** *choc*
- **tos andastennek pe gwak** *choc inélastique ou mou*
- **tos dastennek** *choc élastique*
- **tos amzastennek** *choc imparfaitement élastique*

Evezhiadenn: ur vi koukoug c'hoazh: lenn *choc inélastique ou mou* e-lec'h *choc élastique ou mou*. Diwar vont, er c'hirri tos-tos ez eo gwell d'an tos bezañ dastennek!

• **tredansakañ** *choc électrique*

GEVER a ra gant *tos*, *tosñ* ivez. Da skouer: *harz ouzh an tosiñ* Gl. *résistance au choc*. Setu perak eo bet dibabet *tos* er ster *treloc'hel*: Gl. *choc mécanique* Br. *tos treloc'hel*, met gourleizh zo koulz lavarout. An termenoù *stroñs(ad)* a denn kentoc'h d'ar strafuill degaset en un trevnad diwar arbennoù liesseurt: un *tos*, ur c'hemm gwrezverk bras ha trumm, ur c'hemm pH, kemm bec'h un danvez (klor da skouer)... E par ar skiantoù alvezel e reer anv a *stroñs(ad) fizikel* (*gwrezel, tredanel*), hag a *stroñs(ad) kimiek*. O wedeñ un tammig e lennan:

Dictionnaire critique des termes de psychiatrie et de santé mentale

Par Amélie Amslem-Kipman, Simon-Daniel Kipman, Monique Thurin, Joseph Torrente

CHOC (n. masc.) - Angl.: shock. Esp.: choque, shock. Rencontre violente d'un corps avec un autre. En médecine, on parle d'état de choc devant une réaction de sidération après un traumatisme violent, quelle qu'en soit la nature. En psychiatrie, on préfère employer l'expression « événement traumatisant » (voir traumatisme). On a élaboré des thérapeutiques par le choc (choc thermique: bains glacés; choc septique; malariathérapie*; choc chimique: au métrazol; choc électrique; électroconvulsiothérapie*).

War a hañval e vez graet e galleg gant an termen *choc*, ken evit an araezad mezegelezh – ar *stroñs(ad)* –, ken evit an azoniad klinikel, – ar *bleuz* –, Aze emeur e domani GE hag e ali zo ret kaout.

2. MME: Gl. *Pôle du froid*?

YBAN: Kavet 'm eus an despizadur-mañ:

Pôles du froid, nom donné à deux points de l'hémisphère boréal où la température moyenne est plus basse que partout ailleurs, et qui sont situés l'un dans l'Amérique boréale et l'autre dans la Sibérie asiatique.

Lennet 'm eus ivez: *pôle de froid*, eleze ul lec'h yen kenañ. Moarvat e spirfe *blein ar yenion* ha *blein yenion*? Diwar vont e kavan gwell ober gant *yenion* eget gant *yenien* e yezh ar skiantoù, rak *yenien* a dalvez "ganet eus, deveret eus, a ouenn gant" ar yen.

3. MME: N'eo ket sklaer din daoust ha heñvelster eo Gl. *année tropique* & *année tropicale*? Br. *bloavezh trovanel*?

YBAN: Hervez al lizheradur ez eo e Sz. *tropical year* = *tropic year* hag e Gl. *année tropicale* = *année tropique*. Alese va c'hinnig e GEFIZ Br. *bloavezh trovanel*.

4. MME: Gl. *rétropropulsion*, Br. *kilerlusk m.*? (& Gl. *rétrorocket*, Br. *kilerlusk m.*?)

YBAN:

- **rétropropulsion** nom féminin singulier (technologie) freinage d'un véhicule spatial à l'aide de fusées.
- **retrorocket**: small rocket engine pointed opposite the direction of flight and used for deceleration and steering.
- Une **rétrorocket** est un moteur de fusée utilisé pour fournir une poussée opposée au sens de mouvement d'un véhicule spatial, causant ainsi sa décélération.
- [http://franceterme.culture.fr/FranceTerme/recherche.html? NUMERO=SPAT1559](http://franceterme.culture.fr/FranceTerme/recherche.html?NUMERO=SPAT1559)

Me a gav din neuze ne glot ket ar rakger *kil-*. Ar meizad da gemer e kont zo *opposé*, *opposite*, *sens inverse* eleze *gin-*. Neuze e teu *ginerlusk* ha *ginerlusk m.*, *ginerlusk m.*

5. MME: Gl. *gaz pauvre*, *gaz riche*?

YBAN: Kel zo eus un aezhenn bras pe bihan bec'h un aezhenn all enni. Moarvat e c'haller ober e brezhoneg gant *aezhenn baour* hag *aezhenn binvidik*? Tu zo ivez da lavarout: *aezhenn izelvec'h* hag *aezhenn uhelvec'h* e kemperzhioù all.

I – MME & YBAN 13 07 10

1. MME: Gl. *occlure*, Br. *arc'hronnañ*, *enklozañ*, *enderc'hel*? (cf. « Le nickel peut occlure 17 fois son vol. d'hydrogène; le platine 310 fois (TLF “occlure”) »).

YBAN: Kel zo eus aezhennoù bezant en ur metal, da skouer. Sl. La-12, KIS-610 Gl. *occlusion gazeuse* Br. *arc'hronnad aezhenn*, adkemeret e GEFIZ. Un enklozadur eo, hogen n'eo ket forzh pehini: sl. an DAGB.Stag.:

ARC'HRONN g., stad ur c'horf o terc'hel ur c'horf all a-strew en e ec'honenn, sk.: pa vez un danvezenn A strewet a-rannigoù dre ec'honenn un danvezenn B, e lavarer emañ A en arc'hoal ha B en arc'hronn, sl. *arc'hoal*.

Neuze, a-du ganit digudenn: Gl. *occlure* Br. *arc'hronnañ*.

2. MME: Gl. *Gaz occlus*, Br. *aezhenn arc'hronnet*? Marteze e ve a-walc'h *gronnet* amañ?

YBAN: ya *aezhenn arc'hronnet* pe *aezhenn en arc'hoal*, evit pouezañ war ar stad. Ne gav ket din e ve mat krennañ.

3. MME: Gl. *fuseau sphérique*, Br. *gwerzhidad pellenn*?

YBAN: *gwerzhid pellenn(el)*.

4. MME: Gl. *prise de force*, Br.? (tredan)

YBAN: E luc'hach boutin an tiaveadur ez eo seurt anvadur ankevazas evit ul lugell a c'hell pourchas ur read brasoc'h eget 20 A, da skouer 32 A ret da lakaat binvioù 'zo da arc'hwelañ en un trevnad unkoulzek. En ul luc'hach "uheloc'h" e vez lavaret Gl. *la force* evit un trevnadur tric'houlz, gouest da zereñ ur barr 381 V etre daou goulz. A se e reer ivez anv a Gl. *prise de force* evit al lugelloù stignet war seurt trevnad. E saozneg e komzer a *high power socket*, *high power outlet*, *high voltage outlet*...

Penaos ober e brezhoneg? Ar pep aesañ zo *lugell uhelvarr* (diwar vont ne gav ket din ez eus kudennoù gant ar blantenn!). Diouzh ret e c'haller spisaat: *lugell uhelvarr unkoulz(ek)*, *lugell uhelvarr tric'houlz(ek)*.

Evezhiadenn:

Ar gouerion a anavez ar *prise de force* = *prise de puissance* war o stlejer a zo ur pezh treloc'hel o kevaraezañ treuzkas ar gremm pourchaset gant ar c'heflusker d'ur benveg bennak dre c'hwel un ahel sazilet (Gl. *arbre cannelé*), ma vez empret. Naouus d'ur seurt stignell eo ar c'hwelidizh hag al lankad gindaouad.

A shaft attached to a PTO
Gelenkwelle (gelb), die mit der Zapfwelle
eines Traktors (rechts) verbunden ist

In this photo a PTO shaft is shown connected to the Power Take Off of a farm tractor. The PTO spins the shaft clockwise, when viewed from the implement, using power from the tractor's engine. The shaft transfers this power to the implement to perform cert.

A PTO at the rear end of a farm tractor

A **power take-off (PTO)** is a splined driveshaft, usually on a tractor or truck, that can be used to provide power to an attachment or separate machine. It is designed to be easily connected and disconnected. The power take-off allows implements to draw energy from the tractor's engine.

Neuze, dav ober an diforc'h etre ar *PTO* (Al. *Zapfwelle*) hag a *shaft attached to a PTO* (Al. *Gelenkwelle*).

Ar *Gelenkwelle* a ve Br. *paler treuzkas* = *skarvahel* hag ar *Zapfwelle* a ve a-walc'h ar *pinahel*, diwar *pin* = "skavenn ur varrikenn". Mar bez kavet gwell, ne vin ket aheurtet.

5. MME: Gl. *isoionique*, Br. *keidionek*?

YBAN: Ya.

6. MME: Gl. *isolat de protéines*, Br. *goubarad proteinoù*? (kimiezh)

YBAN: sl. Lavar 18 pp. 202-203. GE a erbed lezel *goubar*- a-gostez. Erbediñ a ra *dredad* g. Neuze *dredad proteinoù*. Ali GE?

7. MME: En un eskemm diwar-benn Gl. *centenal* (03 06 2008), e oa deuet ar gaoz ganit a-zivout Gl. *fluidique*. « Ha graet e vo gant ar Br. *fluidik* evel *elektronik*? Pe neuze *hevereg* evel *stlenneg*? », emezout neuze. Ha tro ac'h eus bet d'ober un dibab? Bete-gouzout e lakaan an daou dermen. Gwelout a ran ivez en TLF e vez arveret Gl. *fluidique* da adanv: *système fluidique*, *procédé fluidique*. Br. *fluidek*, *heverek*?

YBAN: Ne 'm eus ket bet tro da brederiañ war an divoud a-c'houde pell 'zo. Me a rafe ivez gant an daou. Bez' e ve: *elektronik*, *fotonik*, *fluidik* hag

ivez *elektronek*, *fotonek*, *fluidek*. Moarvat e c'hoarvezo un diruzadur etre an daou dermen.

I – MME da GE 19 07 10

Goulennoù

1. E gerva Lavar 11 e roez Br. *realonezh loenel*, Gl. *éthologie*. Moarvat e c’heller ober ivez gant *loenrealonezh*, aesoc’h e ve deverañ *loenrealoniour*, *loenrealoniel* e-kichen Et. *etologiezh*, h.a.

2. Gl. *choc culturel*, Br. *stroñs stuzegel*?

3. Gl. *rétroposition*, Br. *dreklakadur*?

4. Gl. *revasculariser*, Br. *adwazhiediñ*?

5. Gl. *révolution cardiaque*, Br. ?

6. Gl. *axe cérébrospinal*, Br. *ahel an empenn-mel*?

7. Gl. *rhinencéphale*, Br. ?

8. Gl. *rhumatisant*, Br. *remmek* aa., *remmeg* / *remmeion* pa.?

9. Gl. *contrat social*?

10. Gl. *virus filtrant*?

11. Gl. *microbicide*, Br. *garvevlazh* aa. & *garvevlazher* pa.?

II – GE da MME 21 07 10

Setu va notennoù da heul da atersoù

1. Gl. *éthologie*; goude bezañ douget lies kemeradur en istor ar preder (*a*) "neuzidoniezh", *b*) "stuzoniezh" (Gl. *science des mœurs*), eleze skiant ar stuzioù, *c*) *divezoniezh* (Gl. *éthique*), eleze skiant ar barnadoù douget war ar realoù hag ar stuzioù, ez eo bet strishaet ster an termen betek talvout: "rann eus bredoniezh al loened (milvredoniezh) o studiañ o realezh en o metoù naturel" ha da ziwezhañ holl: "studi realezh al loened"; un astenn d'ar ster arnevez-se zo bet lakaat an termen da dalvout ivez evit mab den (astenn ster na hañval ket bezañ degemeret gant an holl aozerion). Bezet pe vezet, e spir Br. *realoniezh* er ster hollek. Diouzh ret, ober anv eus *realoniezh loenel* (pe *milrealoniezh* — gwell ober gant *mil*- evel rakrann, dre zaou abeg: *mil* n'eo ket ken karget a gemeradurioù ha *loen*, *mil* zo skañvoc'h ent sonel (n'eo ket gwall feul [*loenreal*] (ur munud n'eo ken!))

2. Sz. *culture shock*, Al. *Kulturschock*. Amañ eo kemeret *shock*, *schock*, *choc* e ster ar vezekniezh, evel o verkañ un argerzh erwezhañ o tremen dre lies lankad; n'eo ket ur stroñs enta, nesoc'h e ve d'ur stres daoust ma ne spir ket *stres* en degouezh; bez' ez eo d'ar bred ar pezh ez eo ar *bleuz* d'ar c'hreud. Setu perak e rafen gant *bleuz stuzezel* (amprest Kb. *blawdd* eo Br. *bleuz*; daoust ma ra Kembreiz gant *sioc* en degouezh, n'emañ ket en hon stuzioù mont ken pell hag int er marmouzerzh, dreist holl p'o deus ar yezhoniourion dianderc'het hil indezeuropek an termen).

3. Gl. *rétroposition*, kendave da Gl. *antéposition* (sl. Br. *rakloadur ar grozh*, GEVEZ-1 100); *drekloadur* enta.

4. Gl. *revasculariser*. OK. Daou gemeradur zo da Gl. *vasculariser*: 1) ster strizh: pourchas gwazhied, Br. *gwazhiediñ*, h.a., 2) ster laosk: pourchas gwad, ent kewer: *irriguer*, Br. *eroueriañ*. Er ster 1), Br. *adwazhiediñ*, pe gwell: *az-gwazhiediñ* rak ne vez ket krouet gwazhied diwar netra, met adlakaet en arc'hwel gwazhied a oa aet e-maez amred.

5. *trovezh ar galon*, arveret eo an termen e GEVEZ-2 242, v° **bruits du cœur**.

6. Ya, *ahel empenn-mel* (daoust ma vije dikoc'h lavarout Gl. *axe encéphalorachidien* ha Br. *ahel mel-penn-kein*).

7. Gl. *rhombencéphale*, Br. *dregempenn* (sl. GEVEZ-2 316, v° **cervelet**)

8. Ya, Br. *remmek*, *remmeg*, ha *remmel* (Gl. *rhumatismal*) [Sz. *rheumatic* en daou zegouezh].

9. Gl. *Contrat social* a vez arveret gant ar ster a roe Rousseau d'an termen (lavarout a rae ivez *Pacte social*). Gwell Br. *kengrad* enta, pa ouzer ne rae ket Rousseau anv eus ur gevat furmel skrivet, met eus un emglev tavel etre an hiniennoù hag ar c'humuniezhoù; Br. *Kengrad kedvuhes(el)*.

10. Gl. *virus filtrant* pe *filtrable* pe *ultravirus* zo un termen istorel, en arver pa na veze ket diforc'het c'hoazh ar viruzoù hag ar bakteri (gwechall e veze graet *virus* eus kement hadenn en araez da dreuzkas ur pore). Termen a zo e lec'h en ur geriadur istorel eus ar vezekniezh. Eno, e savfe ar gudenn: derc'hel furm alizezh ar ger pe sevel ur c'hevatal brezhonek: *viruz sil*, *viruz hesil*.

11. Ya.

III – GE da MME & YBAN 27 07 10

Evel m'hoc'h eus gwelet, ez eus kemeradurioù niverus da *choc*, *shock*, *schock*...

Er Vezekniezh end-eeun e kaver ur skalfad anezho.

Unan anezho, a orin leterc'hadek evel ar re all, en deus gounezet un despizadur ken resis ma 'z a dreistezhomm al leterc'hañ evit e gompren, an hini eo a 'm eus meneget e GEVEZ-3 337: *choc*, *état de choc* (termen kentradet gant ar surjian Le Dran e 1743) — setu perak e kinnigan un termen arbennik d'e arouezñ: *bleuz*, da vezañ arveret e ster ur widennad anadennoù kreudel a-geñver gant ur skorted lemm eus an amred gwad (kredet 'm eus kinnig un arver leterc'hadek eus *bleuz* evel kevatal da Gl. *choc culturel*, a c'hallfed despizañ evel “aridennad anadennoù breidel a-geñver gant ur skorted lemm eus an amred kedvuhazel”).

Ar c'hemeradurioù all eus Gl. *choc* a gendalc'her da vont dezho dre araez al leterc'hañ:

- E domani ar gantaezelezh: feukañ, stroñsañ, diskogellañ, skodegañ, h.a.
- E domani ar gefredelezh: pe gevatal reiñ da Gl. *choc des idées*?
- E domani ar vevedouriezh: tos, horas, stok, h.a.
- E domani ar gleñvedouriezh: sl. GEVEZ-3 339: aerstroñsad, bloskanafad, fuc'hanafad, h.a., daraez, h.a.

Dav ouzhpennañ ur c’heal degaset gant H. Selye e 1936, Sz. *stress*, “teskad erwezhoù ar bevedeg ouzh ur c’heuziad”, termen a zo (bet) diouzh ar c’hiz ha displeberet e ster, gant ar vezeion o unan, intentet ma ’z eo alies gant ar c’hemeradur “keuziad bevedel pe buhezel”. Hiziv ez adkemerer mennoz Selye dindan an termen Gl. *syndrome d’adaptation*, Br. *azoniad emazasaat* (a seller ar bleuz evel unan anezho) (sl. GEVEZ-1 30)

E domani ar yac’hadouriezh, e voe ar boaz envel Gl. *choc* ur steudad prederiadurioù bredvezegel, anezho dec’han un digempouez trumm en arc’hwelioù kreudel: malariagurañ, proteingurañ, eoulgurañ (devoudañ terzhienn dre ensinkladurioù pistriek pe lestek), koma insulinel (devoudañ ar c’homa dre c’hlukozisvec’hiañ), droukfellgurañ (devoudañ barradoù droukfell dre ensinklañ kardiazol: kardiazolgurañ, pe tredansakañ an empenn: tredangrid, h.a.) — ar prederiadurioù-se, dilezet hiziv an holl pe dost, a renked dindan ar skritell: *traitements de choc*; amañ moarvat n’eo ket dav klask pelloc’h eget Br. *stroñsañ*.

Pell a vezañ kloz evel just eo hanc’herieg an domanioù-mañ — kenderc’hel a ra fiñv, darstok! ar mennozioù hag an imbours’hioù ha n’eo ket hepken labour ar yezhourion... Un domani ne ’m eus ket lakaet e penn kont amañ eo hini ar gwastadennoù bevedel, an hini end-eeun a vez angorzhet gant kement stumm a vleuz hag a stroñs... Setu ar mellad eus GEVEZ-4 ma ran meneg anezhañ.

déséquilibre ◇ **disequilibrium** ◇ **1 digempouez** g. || **2 ec’hwastad** g.

1 (keal hollek) koll an ingalded etre ar c’hedrannoù kevenep (nerzhoù, gwezherioù, h.a.) ampegat da badelezh un unvez (stad, trevnad, bevedeg, h.a.) (sl. *équibration, équilibre*) || 2 (er Vevedouriezh) digempouez e par an arc’hwelioù, direizhadur eus an arwastadiñ (Gl. *homéostasie*), eleze eus an tued da zerc’hel ar gwastadennoù bevedel (Gl. *constantes physiologiques*) etre o hinoù reol

Trugarez da Yann Baol evit e valad eus dec’h da noz. Er-maez eus va zachenn emañ Gl. *pôle du froid*. Met, evel ma lavar Yann-Baol, ma n’eo nemet leterc’hadek Gl. *pôle du froid* oc’h aroueziñ lec’hiennoù, ha dreist holl m’en deus an termen ur ster all (dispredet pe get), ez eo gwell e lezel a-gostez...

I – MA da GE 31 07 10

Un nebeud goulennoù :

1. Ha peseurt troienn zo gwelloc’h evit komz eus un doenn, lavarout anezhi ez eo “begek” pe “lemm”?

2. Peseurt araogenn a arverfed gant ar verb “evodiñ” : “diouzh (ul lec’h bennak)” pe “eus (idem.)” pe unan all?

3. Kouezhet on, e Geriadur ar Jedoniezh, war an termen *enebat* evel kevelep da Gl. *opposé*, o klask ma oan un droidigezh eus an droienn saoznek *an opposite pair*; padal n’on ket gwall varrek war ar skiant-se ha n’ouzon ket hag ur ster resis zo gant ar ger a ’m eus kavet. Hervezout, *un daouad enebet* pe *un daouad enebat*?

4. Sz. *I was not myself*, Gl. *Je n’étais pas moi-même*. E Brezhoneg ez eo anat n’eo ket kantrat tamm ebet respont gant *Ne oan ket me va unan*, vil ha diazas splann. Ouzhpenn se, un droienn evel *bezañ en e vleud* ne glot ket kennebeut. Un droienn galvezel ne ve ket azas rak lennegel eo ar prepoz amañ. Ha, gwashañ devoud, n’en deus Geriadur an Here degaset diskoulm ebet din. Hag ur mennoz a ve ganit?

5. Er skrid saoznek ’m eus kavet an droienn *old Blandot*, Blandot o vezañ un dudenn eus an dezrevell. E Brezhoneg e ’m eus soñjet e ve tu da dreiñ ger evit ger hag e hañvale *Blandot kozh* bezañ brezhonek tre. Ar gudenn o vezañ ne gavan roud ebet eus hevelep troienn e GIB pe e GEHE. Da soñj?

Diwar vont, ur goulenn 'm be c'hoazh ma n'eo ket rummet "Rin an Emzifenn broadel": adlennet 'm eus ur valad ganit ma lavares e oa bet savet unnek kentel all gant René Le Gléau war ar C'hramadeg. Emc'houlenn a raen neuze petra a oa an danvez anezho ha petra a oas e soñj ober ganto.

II – GE da MA 01 08 10

1. Br. *lemm* a gennot ar galloud troc'hañ, flemmañ, gantañ un durg'hadur ster dialuskel enta; *begek*, en eneb, zo kentoc'h deskrivadurel. N'eo ket fall a du 'rall anaout kemeradurioù leterc'hadek an eil termen hag egile, evel m'o gweler testet e GIBR.

2. Br. *evodiñ* zo unan e-touez deveradoù diwar Br. **hot*, **hod* (Kb. *hawd*, *hod* "to thrust, push"); Br. *evodiñ* hag an deveradoù all *diodañ*, BrE. *inhodein* a veze arveret a-zivout furmidigezh al lanvennoù. [Luniet eo *evodiñ* moarvat diwar **ez-*, *ec'h-* + *hodiñ* — evel ma ouzout, e troe alies [h, x] e [f pe v] (un elfenn all eo an *-od-* a gaver e Br. *ec'hodiñ*: hBr. *ot* "teurel, lemel", Kb. *ôd*, *odi* "erc'hiñ"). Er yezh kempred eo bet lakaet *evodiñ* da gevatal da Gl. *émaner* er Brederouriezh, da Gl. *résulter*, *provenir* er Jedoniezh hag er Fizik; er Vezekniezh e ran gantañ evel kevatal da "être issu, dériver (de), se former, se développer à partir de, au dépens de" evel ma weli e GEVEZ-3 512. Pe araogenn, a c'houlennet, ar-veañ da heul *ec'hodiñ*? Meur a hini e gwir: *eus*, *diwar*, *diwar-goust*, *diouzh* gant pep a zurg'hadur: *eus* o vezañ an hollekañ ha neptuañ, *diouzh* o vezañ an emplegusañ, *diwar*, *diwar-goust*, *adalek*, h.a. o wiskañ arsterioù etre. Un afer a zegouezhioù, a zoareoù intent ha santout a-berzh an aozerion, a gennotadur koulz hag a zenotadur.

3. Unsteriek strizh e rank bezañ termenoù ar Jedoniezh hag ar skiantoù alvezel. Liessteriek puilh eo avat "enebiñ" ha, da heul, an adanor *enebet*, alese an dibab a voe graet eus *enebat* da verkañ ur perzh spis. Mar komprenan mat e klaskez an adanv o verkañ ar c'heñver etre div ergorenn loet an eil ragenep da eben; *kevenep* emaint enta.

4. Estren d'ar brezhoneg e oa chomet kealioù ar "bout", an "anvout", an "nedev", an "an-un", h.a. ha d'o ebarzhiñ e voe dav troc'hañ er yezh betek ar bev. Forc'hellek oa an troiennoù *va unan*, ... , *an unan* pa dalvezent war un dro ken "me end-eeun...", ken "me hep den all, digenvez", forc'hellegezh a barraed outi dre ataeriñ: *me va unan penn* er c'hemeradur-mañ diwezhañ. Da

ziforc’hiñ skañvoc’h, e voe lezet gant *va unan* ar ster “digenvez”, ha trestummet evit arverañ *me va un* er ster “me end-eeun” [a-gostez e lezan an diforc’h all a voe graet etre *an un* (Gl. *le même*) hag *an an-un* (Gl. *le soi*) — e niverennoù Lavar adalek La-09 16 e kavez al labour war an ergrafoù-se]. Alese, “me va un ne oan ket” pe “me va un ne oan ken”?

5. Ur bern kemeradurioù zo ken gant Sz. *old*, ken gant Br. *kozh*. Dit da welout ha kemeradur *old* en *old Blandot* a adkaver e-touez kemeradurioù *kozh*. Ya, war a hañval.

Ha Gab en deus kaset dit Renabl termenoù ar yezh kempred? Prizius eo evit an neb a skriv brezhoneg...

An 11 kentel all savet gant René Le Gléau ne ’m eus ket bet amzer d’o lenn c’hoazh. War a hañval e ra enno war-dro frammidigezh ar frazennoù. A dra sur, e vo dav tennañ ul levr anezho. Ramzel e vo al labour avat, evel ma ’z eo bet ramzel al labour sevel an 10 kentel gentañ. Danvez ar re-mañ bet pourchaset da GP ha din oa skridaozet hervez geriadur ha kealiadur ar yezhadurioù kent plaket diwar hini ar galleg hag al latin. Prizius e oant dre an anaoudegezh en doa Le Gléau eus lizheradur an daou gantved kent hag eus lennegezh an 20t hag ivez dre e stummadur a yezhadurour klasel (war ar gresianeg, al latin, ar galleg ha, betek ur poent, war ar yezhoù kornogat all). GP eo a droas pep tra en ul lavar strukturelour — da skouer o tispartiañ ar furmoù hag an arverioù; va roll din e voe a) kenlabourat gant GP da luniañ an dermeneg, b) (er bloavezhioù 60 hag abaoe) divankañ ar gwan bras eus ar sell strukturelour (a zo ober eus ur yezh un emframm getoek) dre adloañ ar yezh evel arvez eus ar gedvuhez (da skouer erlec’hiañ an elfennañ ambredadurel ouzh an elfennañ steradurel) ha se bennozh da ’m stummadur war an Anadennoniezh. Kement-mañ evit reiñ dit da glevout ment al labour a ranko sammañ ar re a venno embann an 11 kentel...

I – MME da GE 06 08 10

Goulennoù

1. E lavar 11/246 ez poa lakaet ar gaoz gant YBAN diwar-benn Gl. *anthropisation*, ha disoc’het e oac’h gant Br. *denoniañ*. Er gerva e troez an adanv *denoniek* gant Gl. *anthropisé*. Br. *denoniel* ac’h eus arveret e GEVEZ 2/276 renablet gant GC ha troet *anthropologique*. Petra ober neuze eus Gl. *anthropique* (devoudet gant mab-den)?

2. Gl. *suffixal*, Br. *lostgerel?* *groupe suffixal*, Br. *stroll lostgerel?* (ne hañval ket an adanv bezañ bet arveret).

3. Gl. *Suffixe flexionnel* (heñvelster : *suffixe désinentiel*), Br. *lostger dibenn-gerel?* Gl. *suffixe dérivationnel*, Br. *lostger deveradel?*

4. Gl. *Groupe tissulaire*, Br. *rizh gwiad?*

5. Gl. *parasexualité*, Br. *ledrevelezh, lezrevelezh?* (sl. er vevoniezh, *parasexualité des bactéries*: *ledrevelezh ar bakteri?*). Ur ster all zo roet d’ar ger gant Pet. Rob. « ensemble des phénomènes psychophysiologiques conditionnés par la sexualité » (ster ezvezant en TLF).

6. Gl. *parasynthétique?* (vezhoniezh)

7. Gl. *torts partagés?* Br. *gaou rannet?*

8. Gl. *photomagnétique*, Br. *luc'hwarellek?* (& *photomagnétisme* Br. *luc'hwarellegezh?*)

9. Gl. *obsidional* (Gl. *fièvre obsidionale*), Br. *terzhienn ar sezizoù*, *terzhienn sezizel?* & Gl. *délire obsidional*, Br. *ambren heskinel?* Ne rez ket anv eus an dra e GBLF; anvad dispredet?

10. Gl. *signe du créneau?* (cf. TLF: "Méd. signe du créneau. Ecart dans la courbe d'enregistrement des oscillations respiratoires, hervez Garnier-Delamare 1972")

11. Ha gouzout a rez pelec'h eo bet studiet ar rakgerioù *dar-* & *das-/daz-*?

12. Gl. *rhinencéphale*, Br. ? (goulenn am boa savet ouzhit em lizher diwezhañ; respontet ez poa gant Gl. *rhombencéphale*, Br. *dregempenn*) An hevelep tra eo?

II – GE da MME 06 08 10

1. Da viz a lakaez war ur pistig eus hon yezhouriezh. Hemañ: an daou zurc'h-adur ster bet degouezhet gant al lostger *-oni(-)*, merket gant Vallée e VALL xviii: an arver anezhañ diouzh un tu da luniañ anvadoù ar skiantoù, diouzh an tu all da zec'heriañ perzhioù neuzid. Anv ebet da gilañ bremañ evel just, met gwell hepkoriñ an trapoù. Reizhistorek eo klevout an un steriegezh en *-(o)ni* hag e *niñv*. Yann-Baol a lavaro e veno, met n'omp ket avat hep diwelout ar mesk a savo gant arverañ *denoniel* evel deveret ken diwar *denoniez* ken diwar *denoni*. Pa ouzon, ne vez ket bet arveret evit c'hoazh *denoniel* evel kevatal da *anthropique* ha gwell e ve, da 'm meno, e lezel el limboù. Soñjal a ran en ul lostger all, a zo *-ien* (diwar *-gen* a gaver paot en anvennoù hBr., sl. GP en *Ar Stourmer* 132 & La-11 81) intentet "dec'hanet gant, o tont eus", a arveran e GEVEZ (sk. *bleuz kalonien* "bleuz dec'hanet gant un darvoud kalon". Reiñ a rafent *denien* aa. "ganet gant mab den, e dianlen obererezh mab den" evel kevatal da Gl. *anthropique*. [Diwar vont, merkomp ar mesk a ra ar galleg en arver al lostger *-gène*, a dalvez gwech "o c'henel" (*électrogène*), gwech "o vezañ ganet" (*endogène*), gwech an daou a bep eil (*pyrogène*) — notomp c'hoazh e tenn ar galleg kempred da heuliañ ar saozneg dre ober gant *-génique* er ster gouzañvat: *cardiogénique* kevatal da Br. *kalonien*.]

Gl. *anthropisation* a dalvez "treuzfurmadur ar metoù naturel dindan wered an den"; ur rikladur ster zo ha na vez ket klevet e galleg: *treuzfurmiñ* n'eo ket *genel*; treuzfurmet e vez an natur gant mab den, n'eo ket ganet. Mar degemerer

denien evel kevatal da *anthropique*, ne ve ket kevazas degemer *denienaat* evel kevatal da *anthropiser*. Gant gerioù all, n'eus endalc'h poelloniel ebet da zeverañ diwar Br. *denien* evit reiñ ur c'hevatal da Gl. *anthropiser*. Amañ ne gavomp ket ar forc'hellegezh a verzhep gant arver *denoniel* evel deverad diwar *denoni* ha *denoniez*: *denoni* "niñv mab den" ha *denoniañ* "arloañ niñv mab den ouzh" a zegemerfen da heul Yann-Baol evel kevatal da *anthropisation*. Kenster da Br. *denien* er ster a ginnigan a ve, n'eo ket *denoniel*, met *denoniadel*.

2.3. Mesk zo ivez en anvadoù ar c'hedrannoù ger dre ma teu hogos pep a hanc'herieg c'hramadeg gant ar remziadoù hag ar skolioù yezhoniourion. Ent klasel, e kaver :

- Gl. *terminaison*, Al. *Endung*, Sz. *ending* (= élément suffixal ou désinentiel)
- Gl. *suffixe*, Al. *Suffix*, *Exponent*, Sz. *suffix* (= élément de formation postposé à la racine, au radical ou au thème) [alese an termenoù *suffixe de racine*, *suffixe de radical*, *suffixe de thème*]
- Gl. *désinence*, *suffixe flexionnel*, *suffixe désinentiel*, Al. *Flexionssuffix*, Sz. *inflection-suffix*.
- Gl. *dérivation*, Al. *Ableitung*, *Weiterbildung*, Sz. *derivation* (= sevel gerioù dre ouzhpennañ ur *suffixe*)
- Gl. *composition*, Al. *Zusammensetzung*, Sz. *composition* (= sevel gerioù dre gemer gerioù all pe rakgerioù da elfennoù — ar ster-se a ro Léon Fleuriot da *composition* e VBEG)

Hiziv ez eus bet div gemmadenn a zo mat derc'hel kont anezho :

a) ne reer mui gant *terminaison* hag e tremener gant an daouad *suffixe* [gant ar seurtadoù anezhañ er yezhoniezh met n'eo ket er c'hramadeg] ha *préfixe*.

b) e renker ar gerluniañ dre rakgerioù en *dérivation*.

Alese an termenoù arveret e Lavar, da heul GP war-bouez un nebeut eeunadurioù :

- *rakger* (GP a rae gant *rakgeriad*), Gl. *préfixe*
- *lostger*, Gl. *suffixe dérivationnel* pe *suffixe* ent verr
- *lostger plegadel* pe *dibenn*, Gl. *suffixe désinentiel* pe *désinence* (sl. La-15 257).

Gramadegourion ar galleg a ra *affixes dérivationnels* (*amc'herioù deveradel*) eus ar rakgerioù hag al lostgerioù, sl. Martin Riegel & coll. *Grammaire méthodique du français* PUF 1994, 538) — pezh hon alie GP da zegemer 40 vloaz 'zo.

A du 'rall, kevatalioù Gl. *préfixal*, *suffixal*, *affixal* eo Br. *rakgerel*, *lostgerel*, *amc'herel*. Gl. *goupe suffixal*, Br. *stroll lostgerel*.

4. Ya, *rizh gwiad* ha *rizhañ gwiad* (rak arveret e vez *groupe* ha *groupage* evel damheñvelsterioù)

5. Ya, *lezrevelezh ar bakteri* (lez- evel e *lesanv*, *lezvamm*, h.a., eleze nad eo ket diles); evit an daou gemeradur all eus Gl. *parasexualité* e choman nec'het. Ar ster freudek, keal ar realoù revel troziat, an *drozrevelezh* n'eo ket mui diouzh ar c'hiz (evit Freud, etre traoù all, an heñvelreviadezh oa un droziadezh, pezh en dije talvezet dezhañ hiziv bezañ kondaonet gant ar c'hedveno, ma n'eo ket gant al lez varn). Evit ar ster all, hollad an erzerzhadoù breidel ha bevedel e dalc'h ar revelezh, ne 'm eus nepred gwelet arveret ar ger, a rafed anezhañ an *amrevelezh*? (*am-* "en dro da")

6. Gast, emhout o rasklañ ar foñsadoù lañser! N'ouzon ket pe yezhonourion a ra gant Gl. *parasyntétique*. Hervez an despizadur roet gant Petit Robert: *liesamc'heriek*.

7. & 8. Daoust ma hañval din bezañ kevazas da ginnigadennoù e kavan gwell lezel ar respont gant Yann-Baol.

9. Termenoù ar re-se a zo ganto frond bredvezekniezh c'hall an 19^t kantved! ha n'o c'haver mui nemet er geriadurioù istorel: *terzhienn ar sezizoù*, ya, perak ket? Evit Gl. *délire obsidional*, a zespizfed evel ur furm baranoia, *ambren sezizadel* pe, hesonoc'h, *ambren ar gourc'hae*. Mechal ha repu ar gerioù-se e ve da c'heriadur...

10. Gl. *signe du créneau* avat zo bepred en arver (hebiou oan aet dezhañ e GEVEZ, evel da veur a dermen all). Un ezreolder eo a stader dre ar gwentwezañ, oc'h erzerzh haat ur steviadur bronkez, anezhañ un dislank trumm war-grec'h eus an dresenn, Br. *arouez ar granell*.

11. Meneget eo bet *das-*, *dar-* e digoradur VALL, en *Ar Stourmer* 136-137. A du 'rall, e-barzh Lavar, amañ hag ahont, e vez graet anv anezho, dit da adkavout an arroudoù dre Renabl GP-GC.

12. Digarez. Lennet fall 'm boa. Gl. *rhinencéphale*, Br. *fronempenn*, ent hil-darzhel al lodenn goshañ eus an empenn, damheñvelster da Gl. *paléocortex*, *paléopallium* (Br. *paleokorteks*, *henbluskenn*); ar rakger Et. *rhin-*, Br. *fron-* zo bet dibabet dre m'emañ el lodenn-se an tachadoù c'hweshael eus an empenn.

III – MME & YBAN 07 08 10

1. MME (da GE): E lavar 11/246 ez poa lakaet ar gaoz gant YBAN diwar-benn Gl. *anthropisation*, ha disoc'het e oac'h gant Br. *denoniañ*. Er gerva e troez an adanv *denoniek* gant Gl. *anthropisé*. Br. *denoniel* ac'h eus arveret e GEVEZ 2/276 renablet gant GC ha troet *anthropologique*. Petra ober neuze eus Gl. *anthropique* (devoudet gant mab-den)?

YBAN: *denien* a hañval din bezañ ledan e erdalva: "kement a zo a orin denel", eleze ken an danvezennoù yac'hadel hag an imboudennoù (enebet diouzh un tu ouzh *loenien* – ha diouzh ret *marc'hien*, *hoc'hien*, h.a. – hag ouzh *kalvezadel*, *kevanaozel* diouzh un tu all), ken ouzh an devoudoù krouet gant mab-den: dirfeudoù, ardommadur ar blanedenn (sañset, rak doazhadurioù all zo). Er ster-se e klot a-walc'h *denien* gant ar Sz. *man-made*, *manmade*, da skouer *man-made global warming* = *anthropogenic global warming*, *man-made disasters*, *mane-made (synthetic) fibers*... E Lavar 11 e tegas GE termenoù all nad int ket da vezañ dilezet: da skouer, *denaozañ* → *denaozat*, *denaozad*. Soñjal a ra din ez eo dav degas danvez a-dal d'ar gerioù gallek pe saoznek, rak ar pal ned eo ket sevel rolloù termenoù kesaezhat (*bijectif*) etre ar yezhoù, hogen reiñ an tu d'an dezevout da emziorren dre ar brezhoneg. Ar saozneg da skouer a ra gant *man-made*, *of human origin*, *human-induced*, *anthropogenic*... E brezhoneg e c'haller marteze ouzhpennañ *denbaret* ha deveradoù? Hag a-du gant GE evit *denoniadel*, damgenster da *denien* e sterioù 'zo.

7. MME: Gl. *torts partagés*? Br. *gaou rannet*?

YBAN: Ma ne fazian ket e komzer eus kement-se er gwallzarvoudoù, en dibriederezhioù, pa vez kel a c'houzout piv zo kiriek pe get. Kudenn a sav bepred gant atebek ha kiriek. En degouezh-mañ e reer dave d'ur fazi, d'ur giriegezh. E saozneg. e lennan: *both parties are equally to blame* hag en Al. *es besteht beiderseitiges Verschulden* (*Schuld* = fazi, kablusted, kiriegezh). Neuze e c'haller kinnig *gaou rannet*, *kiriegezh kevatal*, *kevatalgiriegezh* (splet: an adanv *kevatalgiriek*). Ali GE?

8. MME: Gl. *photomagnétique*, Br. *luc'hwarellek*? (hag ivez *photomagnétisme* Br. *luc'hwarellegezh*?

YBAN: ya, *luc'hwarell*:- *luc'hwarellek*, *luc'hwarellegezh* (ar perzh), *luc'hwarellouriezh* (an diskiblezh).

IV – MME da GE 07 08 10

Mar komprenan mat da respont :

- *anthropisation* = *denoniañ*
- *anthropisé* = *denoniek*
- *anthropique* = *denien*
- *anthropologique* = *denoniel*

Petra a zeu a-dal da Br. *denoniadel*?

V – GE da MME 07 08 10

Ar gudenn yezhouriezh oa emdennañ eus ar forc'hellegezh o plavañ war deveradoù *denoni* :

— diouzh un tu, *denoniezh* hag e zeveadoù *denoniel*, *denoniek*.

— diouzh an tu all *denoniañ* ha, da arverañ gant ersell bras, e zeveadoù diwar ar bennrann *denoniad*.

(Meneget 'm eus an adanv *denoniadel* hepken evit diskouez ez eo eñ ha n'eo ket *denoniel* a c'hell bezañ deveret diwar *denoniañ* — n'eus ket ezhomm bras anezhañ avat pa 'z eo armerzhkoc'h ober gant e genster *denien*.)

E berr,

— diouzh un tu : *denoniezh* (studi an den) hag an adanv deveret *denoniel* ha, diouzh ret, *denoniek* e bommoù evel : *denoniek*aat ur gudenn “pleustriñ warni dre un devezout denoniel” (Gl. *anthropologie*, *anthropologique*, *anthropologiser*)

— diouzh an tu all : *denoniañ* hag ar pennanvioù deveret *denoniad*, *denoniadur*, h.a. (gwered mab den war an natur) (Gl. *anthropiser*, *anthropisation*) ; *denoniet*, adanor eus *denoniañ*, a-dal da *anthropisé* “participe” eus *anthropiser*.

— *denien* a-zave da wered mab den war an natur (Gl. *anthropique*)

Evit tec'hout diouzh ar forc'hellegezh, na arverañ *denoniel*, *denoniek* pa vezer e sterva *anthropique*, *anthropisation*.

N'eo ket alies, dre eurvad, hon eus da emdennañ eus un hevelep forc'hellegezh !

VI – MME & YBAN 08 08 10

1. MME: Gl. *droite, cône, prisme oblique*, Br. *eeunenn, kernenn, kengereg beskellek, a-veskell*?

YBAN: ya, a-du ganit.

2. MME: Gl. *obliquité*, a droer gant Br. *stou* er steredoniezh; hag er ventoniezh? (cf. Pet. Rob. « Relation de position entre deux droites ou deux plans qui ne sont ni perpendiculaires ni parallèles »), Br. *beskellegezh*?

YBAN: ya, a-du ivez.

3. MME: Gl. *suite stationnaire* (jedoniezh), Br. *heuliad kestal*?

YBAN: ya, un *heuliad kestal* zo par an termenoù anezhañ adalek ur renk roet. Arabat kemmeskañ gant un *heuliad arstalek (suite constante)* a zo par an holl dermenoù anezhañ. A se, un heuliad arstalek zo kestal ivez, met ar gin zo faos.

4. MME: Gl. *diathermane, diatherme, diathermique*, Br. *treuzwrezus*?

YBAN: e GEFIZ e kaver :

■ **gwrezantreuz athermane** • speurenn wrezentreuz *paroi athermane*.

Neuze e c'haller ouzhpennañ Br. *gwrezhedreuz* Gl. *diathermane*. Ha deveradoù: *gwrezhedreuziñ, gwrezhedreuzded*.

A hent all e komprenan da c'houlen gant *treuzwrezus*, rak bez' hon eus ivez *treuzluc'h, treuzluc'hus* Gl. *translucide* ha *treuzluc'hañ* a c'hell bezañ komprenet evel *luc'hañ a-dreuz*. Vallée a ro *treustommu*s, *treuzgor* evit *diathermane* (a ve bet savet diwar skouer *diaphane*, a-hervez), met *didreuzus d'ar wrez, gwrezdidreuzus* evit *athermane, athermique*. Perak *treuztommu*s ha n'eo ket *gwrezdreuzus*, pe evel bremañ *gwrezdreuzadus*? Moarvat e sante un harz evit ober gant *treuzwrez-*, evel an hini a santan ivez. Mechal ha soliet eo an harz-se avat. Kement ha ken bihan ma vefen a-du evit lakaat da zamgevatal *gwrezhedreuz* ha *treuzwrez(us)*. D'an arveriadeg da gavout arsterioù, da skouer *gwrezhedreuz* durc'haet war-du tremen ar wrez a-dreuz d'ur speurenn ha *treuzwrezus* durc'haet etrezek ar gwreziñ, an tommañ, a-dreuz d'ur speurenn. Evidon ez eo *gwrezhedreuz* un termen a Fizik, o toareañ ur speurenn derc'hek (*paroi idéale*), peurhedreuz d'ar wrez (*parfaitement*

perméable à la chaleur, Dictionnaire de Physique, Mathieu, Kastler, Fleury, Masson Eyrolles, 1991). Ali GE a ve deuet mat.

5. MME: Gl. *suborbital*, Br. *danamestез*?

YBAN: ya, a-du ganit Gl. *vol orbital* $\neq$ *vol suborbital* Br. *nij amestezel* $\neq$ *nij danamestез(el)*.

I – GWP da GE 11 08 10

Un nebeut goulennoù :

1. O prientiñ ur pennad (na vo embannet nemet e Nidiad 7) diwar-benn mennoz ar *katekon* hag an *Antekrist* e preder Nietzsche, Carl Schmitt ha Walter Benjamin. Ha kudennoù 'm eus gant geriaoueg an Apokalips. Penaos treiñ ar gerioù *eschatologie* ha *ordalie*?

E geriadur Vallée e 'm eus kavet :

ESCHATOLOGIE *skiant ar finvezoù diweza, finvezoniez* f.
ORDALIE *prouadenn lezvarn (gwejjall) f. pl. ou, barn-Doue* f.”

Ha gwelloc’h e ve lavarout ha skrivañ *dibennoniezh* pe *diwezhoniezh* o c’houzout e komzer eus ul lavar pe ur skiant diwar-benn an dibenn, an diwezh, ἔσχατος.

2. Na dreist eo graet hon bed! Dres pa brederian war c’houlennoù a-zivout al lostgerioù *-oniezh* hag *-ouriezh* e skrivez displegadennoù resis evit M. Ménard! Met ur gudenn a 'm harz er mare-mañ gant ar ger henc’hresianek γεωγραφία. γράφειν a dalvez “engravañ”, “skrivañ” ha “tresañ” evit an Henc’hresianed. Hag a bouez eo merzhout an dra-se mar komzer eus *Géographie des Enfers* dreist holl pa 'z eo hini Platon! An douaroniezh-mañ a vez komprenet evel un dresadenn pe ur skeudenn eus an Ifern hag ul lavar skrivet diwar-benn an Ifern (pe diwar-benn an douar ivez). An diforc’h etre tresañ (pe livañ) ha skrivañ er yezh henc’hresianek

hag en arz a c'hoarvezo goude emvodoù Nikaia 787 (hervez levrioù Hans Belting, pe kelenn Pascal David). Penaos lakaat ar meizad-se war wel?

3. Penaos treiñ hGr. *κάθαρσις* en e dalvoudegezh rik hag en e arver gant Aristoteles?

4. Penaos treiñ ar ger *figure* er ster lennegel e ster *La figure du Caliban de Shakespeare dans The Picture of Dorian Gray*?

5. Gl. *sensuel*. Troidigezh Lavar 10: *blizek*. Met ar renabl (hini Goulven Pennaod) a veneg *blizek*. Peseurt dibab ober?

II – GE da GWP 11 08 10

1. Ar c'healioù *amkan*, *pal*, *finvez* zo bet pleustret warno forzh pegement en Emsav. E La-14 345 hh. e kavi va notennoù war un diskibl da Ricœur ma 'z eus anv eus *eskatologiezh* dres. E hogos holl levrennoù Lavar e kavez ivez arroudoù hir pe hiroc'h a-zivout ar mennozioù *davedelezh*, *finvezelezh*, h.a. Hag e 'z kerz emañ Renabl gerioù ar yezh kempred? Mikael a lavar din ez eo bet kaset ar Renabl-se da Malo; aes e vo dit e gaout digantañ, pe digant Gab.

2. Mar kavez ez eus arvar o reiñ *Douaroniezh* a-dal da dermen Platon, ez eus daou ziskoulm: a) pe krouiñ ur ger nevez, diwar Br. *lun* pe *glenn* lakaomp (sl. war an daou ger-se GSTL 4228), un dra bennak evel *luniadurezh*, *glennadurezh* (rak gant Platon ne oa ket mennoz ar skiant er ster arnevez evel ma kaver gant *douaroniezh*) [al lostger *-adurezh* a arverer tamm pe damm gant ar ster: “studi deskivadurel”, da skouer yezhadurezh “studi hentennek eus ar yezhadur”, dis-heñvel c'hoazh diouzh gramadeg]; b) pe dezneuziañ ar ger gresianek hag ober gant *geografia*...

3. Gr. *κάθαρσις* zo bet dezneuziet e Br. *katarsiz*. Kement-se avat ne stank ket an hent ouzh un termen a orin keltiek — savet diwar anaoudegezh resis steriegezh a oa d'an termen gant an aozerion henc'hresian. N'ouzon ket ha Kembreiz o deus savet ur c'hevatal; Iwerzhoniz a ra gant *saorglanadh* (*saor* = Br. *rez*, *glanadh* = Br. *glanaat*, ma ne fazian, Yann-Baol a lavarfe ha reizh eo va desteriadur) a ve Br. *saerc'hланаат* (Iw. *saor* a voe dezneuziet e Br. *saer* gant Heusaff en e droidigezh eus Zarathoustra, sl. La-13 180). Kement-mañ avat ned eo nemet un divrazadur, arabat e ve degemer ar plakadur ez eo **saerc'hланаат* hep prederiañ muioc'h — e zegas a ran amañ evit reiñ un alberz eus loazioù divent ar gerioù keltiek...

4. Tro 'm eus bet da studiañ Gl. *figure* e La-10 231 hh., ma venegan dres “la figure de Caliban” . . .

5. E gwir, ar stumm *blizek* a 'm eus arveret e La-18 64 zo faziek ; *bliziek* a zleer lenn. (Mar komprenan diwar da evezhiadenn, emañ ar Renabl ganit . . . Evel ma ouzout, Gab eo a labour bremañ d’e glokaat ; al lizherenn G en deus hogos echu, emañ o paouez lavarout din).

I – GE da MME 13 08 10

Ezhomm 'm eus eus un anvad evit al lodenn eus ar c'horf, anezhi an tamm araok eus ar gouzoug etre an elgezh ha live ar c'hostoù uhelañ. E Sant-Karreug e veze graet “*la gorgerette*”, e galleg klasel e reer “*le décolleté*” eus al lec'h-se. Hag e brezhoneg? Ha ne c'hallfed ket lavarout “*ar fal*” ? A gement-se e 'm boa komzet gant Per Denez, met n'ouzon mui resis ar pezh a zisplegas.

II – MME da GE 14 08 10

Ne 'm eus dastumet skouer ebet eus ar ger-mañ em lennadennoù. N'en anavezan eta nemet dre ar reveziadenn nemeti zo anezhañ e GIBR. Ne 'm eus lennet ha diblusket nemet tri pe bevar bloavezhiaad eus *Kannadig ar Galon Sakr* (brezhoneg skouer ennañ). E soñj emañ lenn ar peurrest, a amprestin e levraoueg an eskopti. Pennadoù eus ar c'hannadig a oa aet da sevel ar *Skoueriou kristen* (SKRS e GIBR).

R. ar Glev n'en doa ket kavet ar ger kennebeut all, ne ra nemet menegiñ div wezh skouer GIBR : er melladoù « fente » ha « poche ». Er mellad diwezhañ e resisa : « poche intérieure d'un vêtement ».

Difur eo bet o reiñ dezhañ ar ster « godell dindan » : ar skapular ne vez ket laketa er c'hodell ! Douget e vez. An hini douget gant an dud voutin ne denn ket

d'an hini gwisket gant an dud a Iliz, bihanoc'h eo, un tamm danvez karrezek eo a zouger dindan an dilhad, war ar bruched; dalc'het eo war-bouez seizennoù.

Evit ur gwel ez eo Br. *fal* kenster gant *krubuilh*, da lavarout eo al lodenn eus an dilhad a c'holo ar bruched. Moarvat en deus graet ar Gl. *jabot* an hevelep hent, ster korfadurel da gentañ ha gwiskadurel da heul.

Ur ger Gl. ned eo ken: sed a lennan e Godefroy: « Bretagne, environ de Rennes, *falle*, piécette du tablier: mettre quelque chose dans sa *falle* ».

Din-me ez eo al lodenn eus ar c'horf a venegez Br. *kerc'henn*; enebet e vez ouzh ar *choug*. Ne ouzon ket perak e voe troet Br. *choug* gant Gl. *nuque*... (*GReg 218a*. Le derriere du cou, *tr.* «ar **choucq**. (ce dernier mot veut dire proprement, le haut des épaules, & l'entre-deux.)»

En un niverenn eus HYZH e tiplegas Bourdelles an enebadur *choug/kerc'henn* (ne 'm eus mui soñj pe niverenn, met klask a rin er sizhun a zeu; mont a ran kuit betek dimerc'her).

I – MME da GE 19 08 10

Goulennoù

1. E gerva GEVEZ 3/501a e roez Br. *dentouriezh* a-dal d'ar Gl. *art dentaire*. Petra ober neuze eus Gl. *odontologie*? Br. *dentoniezh*? Ha talvezout a ra ar boan kaout daou c'her? Evit gwir, n'ouzon ket ha kemm zo etre an daou.

2. Gl. *occlure les paupières*, Br. *keharzañ an divalvenn*?

3. E lavar 18 ez poa embannet disoc'h un eskemm etrezomp diwar-bouez Gl. *exo-*, *extra-* e domani ar steredoniezh; disoc'het e oa war arver hBr. *han-*. Va goulenn: Peseurt kemmadurioù a reer goude *han-*? Gl. *extragalactique*, Br. *han-galaksiel*, *hanc'halaksiel*? (gouzout a reer ez eus evel un diegi natur da ober ar c'hemmadur g/c'h).

4. Gl. *circulation extracorporelle (du sang)*? (e-kerzh un oberatadenn), Br. *am-red ezkorf*?

5. Gl. *cause occasionnelle*, Br. *arbenn darvoudel*? (VALL a ro *abeg darvoudel*).

6. Gl. *occasionnalisme*, Br. *darvoudelouriezh*?

7. Gl. *fuseau musculaire, neuromusculaire*, Br.?

8. Gl. *onanisme*: adkemer Br. *boloñ*, hepmui, kinnig ur furm etrevroadel *onanegezh*? Mard emañ hBr. *lom* en orin eil parzh *boloñ*, eus pelec'h e teu Br. *bo-*?

9. Gl. *Couleur fondamentale* (= *couleur primaire*), Br. *liv diazez, bonliv*?

10. E Lavar 15 KIS 772, er c'hevarad **FLEXION**, e rez gant Br. *yezh plegadek* Gl. *langues flexionnelles* hag e Lavar 18, en enmoned **FORMANT**, e rez gant Br. *yezhoù plegadel*. Ne welan ket perak.

11. Petra eo orin Br. *trozañ*?

12. E Lavar 11 pp. 137-140 ez poa pledet diwar va goulenn gant Gl. *polygamie, endogamie, exogamie*. E. Gl. e kaver ivez *isogamie, homogamie, hétérogamie* bepred evit a sell ouzh an dimeziñ. Arveret e vez ar gerioù-se el louzawouriezh.

II – GE da MME 20 08 10

Setu va notennoù :

1. Kenster eo Gl. *dentiste, chirurgien-dentiste, odontologiste* hag *art dentaire, odontologie*. Br. *dentour, dentouriezh* enta

2. Gl. *occlusion* a vez arveret e lies domani eus ar Vezekniezh. Setu arroudoù eus va fichennoù :

occlusal (Genawouriezh) *keharzel, -keharzañ*

occlusion (Genawouriezh) *keharzañ, keharzad, keharz* (sl. **articulé**)

occlusion (Surjianerezh) denesaat ribloù un digor naturel, *keharzañ*; ar c'heharzañ gwadek, dre grafaelañ, eo an *(-)dlita* (sl. Gl. **-rraphie**)

occlusion intestinale (Koazhadouriezh) *antreizh pervez*

occlusion oculaire 1) graet e sell d'an imbourc'hiñ (goleiñ ul lagad evit rediañ egile da "labourat" : *mouchañ*; 2) **o. volontaire des paupières** *serridigezh diarvenn ar malvennoù*; 3) **inocclusion palpébrale** (pa chom odeoù etre ar malvennoù serret) *ankeharz ar malvennoù*

inocclusion, atrésie, imperforation (kammneuziad), *andigor (un toull naturel), anvoll*.

3. Ober a rafen ar c'hemmadur e *hanc'halaksiezh* ha bepred goude *han-* (*han-c'her*, h.a.). Me 'oar hon eus daskoret da *h* e zistagadur bet kollet er yezh lennegel dre berzh levezon teodyezhoù ha skrivagnerion Leon (en o mesk Roparz

Hemon evit ur wech!), gwell evelato na ziverkañ betek re an diforc'hioù etre *an-* (nac'hañ), *an-* (kreñvaat), *han-* (pellaat)...

4. Ya.

5.6. Aze e kouezhomp en ur sitread strouezhek eus ar Brederouriezh hag ur c'horn tavantek eus ar brezhoneg. Gwall skort ha diasur eo kinnigoù Vallée: *abeg darvoudel* (VALL 101), *digouez pennabeg* (VALL 507) ha re Maodez Glanndour: *degouez*, *abeg dre zegouez*...

En istor ar Brederouriezh e kaver dedroadurioù ster niverus ha kemplezh. Ereet start eo adalek ar Skolastik *causa* hag *occasio* ha fiñvus an harzoù etrezo. Keal *causa* avat a sav da Aristoteles (sl. La-11 372, h.a.) ma kinnigjomp GP ha me lakaat Br. *kehuz* a-dal da Gr. αἰτία ha se gant an damant da verkañ ervat ar c'hemm etre keal Aristoteles hag ar preder arnevez. Er preder arnevez end-eeun ez a war steuziñ keal an *arbenn* (*cause*, *Ursache*) pa na ouzer ket re pelec'h lakaat ar vevenn etre *cause* ha *condition(s)*. E brezhoneg, hon eus dispartiet daou gevatal da *condition*: *amveziad* (hollad eus ar pezh a zo tro-dro d'an anadenn, Gl. *circonstance*) hag *amlegad* (an hini a-douez an amveziadoù na c'hoarvezfe ket heptañ an anadenn, eleze an *amveziad ret*, Gl. *condition nécessaire*). A se, e domani ar skiantoù dreist holl, eur tuet da zilezel arver an termen *cause* evit tremen gant *condition*, *loi*.

Keal an *occasion* zo e lec'h en hevelep domani, gant ur c'hemm a bouez: gantañ e tremenomp eus ar goubar (Gl. *abstrait*) d'al *louer* (Gl. *concret*). Pa lavaran *birviñ a ra an dour da 100°C* e tezgerian ur saveleenn o lakaat ar gwrezverk 100°C da amlegad birviñ an dour — emeur aze dirak un darvoud hollek a intentomp ent goubarel. War an dachenn avat, er vuhez pemdeziek, ne verv an dour nemet pa roomp dezhañ an *dro* da virviñ, lakaomp pa zivizomp ober kafe pe poazhañ ur vi. Dre un *degouezh* hepken enta e verv an dour e 'm zi. Alese, gant Gl. *occasionnel* e klot Br. *degouezhel*, *degouezhek*, *degouezhat* (o vont dre ar *Renabl* e kavi skouerioù arver pep hini eus an adanvioù-se). Moarvat, en devo ar preder resis ezhomm eus termenoù all en domani-mañ, gortozomp avat ma tiglorigant gant dedro ur brederouriezh vrezhonek. Da skouer e vo da ziskoulmañ ar gudenn a sav gant Br. *degouezh* a arveromp war un dro evel kevatal da Gl. *occasion* ha da Gl. *cas*... Met pep tra en e amzer.

Arbennik eo istor an termen *cause occasionnelle* bet krouet gant ar skolastikourion diwar an ezhomm o devoe da ebarzhiñ keal louerele an *occasio* en un diarsell goubarel hollveziadel. Ar c'hoant a 'm eus da zebriñ ur vi tanav zo bet *amlegad* birvidigezh an dour e 'm c'hegin, rak hep ar c'hoant-se ne vije betvet an dour.

War un dro ez eo bet ar birviñ dour e 'm c'hegin un *degouezh* hepken, rak ken-koulz all e 'm bije divizet fritañ ar vi, hag ez eo bet va c'hoant debriñ ur vi tanav *ampegad* ar birviñ dour. Alese ez eo bet va c'hoant debriñ ur vi tanav *ampegad degouezhel* (*cause occasionnelle*) ar birviñ dour. Moarvat, e lavar ar Brederouriezh e ve ret distreiñ da dermen Aristoteles ha komz eus *kehuz degouezhel*, met gwell lezel se a-gostez evit an ampoent.

Da verkañ koulskoude e voe adkemeret an termen *cause occasionnelle* gant Malebranche. Evitañ ez eo Doue ar *causa* wirion nemeti da gement a vez ha da oberoù an dud etre traoù all; er bed krouet ne c'hell bezañ nemet *causes occasionnelles*, eleze ampegadoù a zo enno o unan erzerc'hadoù eus rezid Doue. N'eo ket diorreet a-walc'h ar preder brezhonek c'hoazh evit ma c'hallfemp divizout ha troet e vo amañ Gl. *cause* dre Br. *kehuz* (o vezañ ma enskrive Malebranche ar *causes occasionnelles* etre *kehuzioù* all Aristoteles: *causes formelle, efficiente*, h.a.) pe dre *arbenn* evel ma ra an alamaneg pa zegas *Ursache* kevatal arnevez La. *causa* evit treiñ *cause occasionnelle*: *Gelegenheitsursache*; dav e vo prederouriañ c'hoazh e brezhoneg ivez a-raok dibab da vat kevatal Gl. *occasionnel* etre an daou c'her Br. *ampegadel* pe *degouezhel* pe... Da 'm meno, er stad ma 'z eo degouezhet ar brezhoneg prederourel e lavarfen *kehuz ampegadel*, met hervez an dro (!) e c'hallfe dereout un diskoulm all ur wech kaset pelloc'h geriadurezh an dezevout en hon yezh.

Bepred, diouzh va meno eus hiziv, e rofen Br. *ampegadouriezh* evel kevatal da zoazhadur Malebranche (*occasionalisme*).

7. Gl. *fuseau neuromusculaire*, Br. *gwerzhid nervgaherel*. (Dañjer ebet da veskañ gant an askorn kenanv!)

8. Ya, Br. *onanegzh* gant an dave a ra d'an dudenn viblek zo da zegemer... Ar gedrann *bo-* e *boloiñ* zo *bo(z)*; GP ha me hor boa divizet douesaat an hanc'her dre abegoù sonel ha ... deouezadel!

9. E GEME 59 e kinnigan Br. *liv kentael*, *liv diazez*.

10. Ne welez ket perak... , na me kennebeut. Anat e tere *plegadek* o vezañ ma 'z eus anv eus ur perzh enien eus ar yezhoù.

11. Br. *trozañ* zo deveret diwar *troz* deneuziadur eus hBr. *tros*.

12. Aze n'on evit kinnig kevatal ebet. Gortozomp al louzawour a vo ken barrek evel yezhour ha na vo war e ziskiblezh.

III – GE da MME & YBAN 23 08 10

Setu un evezhiadenn da heul an arroud-mañ eus ho kenstriverezh :

MME: Gl. *isolat de protéines*, Br. *goubarad proteinoù?* (kimiezh)

YBAN: sl. Lavar 18 pp. 202-203. GE a erbed lezel *goubar-* a- gostez. Erbediñ a ra *dredad* g. Neuze *dredad proteinoù*. Ali GE?

Ober a ran gant *dredañ* e GEVEZ-3 455 (–4) en un degouezh surjaniel, treloc'hel enta: an tamm bouzellenn dredet a dalvez da atelviñ ar c'hwezhigell. Marteze e c'hallfed savlec'hiañ Br. *dredañ* en ur steriegezh hollek ha kentoc'h louerek — en ur lezel gant *goubarañ* un durc'hadur goubarek end-eeun ... Evel just, an arver e meur a zegouezh a ziskouezo pezh a dalvez ar c'hinnig-mañ.

KIS-1030

I – MME ha YBAN 29 08 10

1. MME: Gl. *boîte de dérivation, de jonction*, Br. *boest amdreugañ, kejañ*?

YBAN: Ya, *boest amdreugañ*. Met evit *boîte de jonction* e lavarfen *boest skarvañ* pe *boest skourrañ, boest kennaskañ*, hervez ar ster resis. Rak n’eus nemet anv eus ur voest a dalvez da eren neudennoù ha n’eo ket eus ur c’hejad etre div ledreüzenn pistet en un doare disheñvel.

2. MME: Gl. *Augmenter, diminuer l’angle de hausse* (bizerez un arm tan), Br. *digeriñ, serrañ ar c’horn bizañ*? Gl. *Curseur de hausse*, Br. *linker bizañ*?

YBAN: Gl. *Angle de hausse*: “Angle formé par la ligne de tir et la ligne de site au départ du coup”. E Lavar 11, pp. 427-428 e tegas GE an droienn-mañ: “[...] dre ma ne c’hell ket ar sell gwintañ uheloc’h e vukerezh” (Gl. “*parce que le regard ne peut augmenter la hausse de la visée*”).

Neuze e c’haller soñjal e *korn gwintañ*, nemet e ve re ziresis, rak ne ouzer ket eus gwintadenn petore benveg ez eus anv. Neuze kenkoulz da ginnigadenn *korn bizañ*, pe *korn bukañ*, ar wikefre o vezañ ar *buker* = ar *vizerez*.

Gl. *augmenter l’angle de hausse* $\neq$ *diminuer l’angle de hausse*: Br. *muiaat, kreskiñ ar c’horn bukañ* $\neq$ *leiaat, digreskiñ ar c’horn bukañ*.

Ali GE?

3. MME: Gl. *Nombre hétéromèque* (lenn a ran eo heñvelster gant “nombre oblong”), Br. *niver damgehed* ivez?

YBAN: Ya, *niver damgehed* = *niver heteromek* = *niver pronek*.

4. MME: Gl. E GEJED e rez gant Br. *rezdelviñ* a-dal da Gl. *homéomorphisme*. Pet. Rob. a ro an adanv *homéomorphe*, Br. *rezdelvel*?

YBAN: *rezdelv(ek)* (ar perzh e unan), *rezdelvel* (a-zivout ar *rezdelviñ*).

5. MME: Gl. *homothermie*, Br.?

YBAN: Gl. *homothermie* “caractère d’un corps dont la température est homogène et constante, qualité de ce qui présente une même température”. Pezh zo da zec’heriañ: unvan, arstalek eo ar gwrezverk en ec’honenn a-bezh, a un gwrezverk enta. Menegomp ivez ar Br. *keitwrez*, *keitwrezenn*, o taveiñ d’ul linenn ma’z eo par ar gwrezverk. En hon degouezh e reer eus an ec’honenn en he fezh. Kement ha ken bihan ma kaver *isotherme* hag *homotherme* kichen ha kichen en un destenn, an eil o komz eus ur gwiskad aergelc’h a un gwrezverk hag egile eus al linenn ma’z eo keit ar gwrezverk. Neuze: *keit* + *gwrezverk* = *keitwrez* hag *un* + *gwrezverk* = *unwrez*. Da heul an deveradoù: Br. *unwrezded* Gl. *homothermie*.

6. MME: Gl. *hydracide*, VALL a ro Br. *dourdrenkenn*, Diwan *hidrenkenn*; ne welan ket ez pefe lakaet ar ger e GEKIM.

YBAN: ober a rafen gant *hidrotrenkenn* hag *oksitrenkenn* (hep kemmadur). N’eus ket a oksigen e delun un *hidrotrenkenn* (HCl, HBr, HI, HCN, da skouer), tra ma’z eus oksigen e delun un *oksitrenkenn* (HNO₃, H₂SO₄, da skouer). Sz. *hydroacid* ≠ *oxyacid*.

I – MME da GE 29 08 10

A-zivout Br. *fal*: arveret eo bet ivez e brezhoneg ar Gerveur. Roud a zo anezhañ e galleg an enez er bloavezhioù 1980.

1. *krubuilh*: « mets ça dans ta *falle*: fourre ça sous tes fringues »
2. *kof*: « il avait une cotriade de gochtell dans sa *falle*: il avait une grosse quantité de gochtell dans son ventre » (gochtell = gwastell).
(Anthologie des expressions belliloise, P. Gallen [1987])

Goulennoù :

1. Gl. *prébiotique*, *probiotique*, Br.?
2. Ober a reer gant Br. *dourlen* aa. Gl. *hydrophile*. Moarvat e talvez ivez kement ha Gl. *hydrophilie*; mar en arverer da bennanv. Ne welan ket e ve bet deveret verb ebet. Ha klotañ a rafe Br. *dourlenañ* gant Gl. *hydrophiliser*, *hydrophilisation*?
3. Gl. *hydrolat*, Br.?
4. Gl. *indice de masse corporelle*, Br. *feuriader tolz korf*?
5. En un eskemm hor boa lakaet ar gaoz war Gl. *flore intestinale*, *microbienne* (12 08 2007); kudenn a sav emezout, diwar-benn ar c'hevatal brezhonek da reiñ d'an termenoù-se. Hag he diskoulmet ac'h eus o vont war-raok gant GEVEZ?

6. E peseurt degouezh ez arverez *pervez* evit ar bouzelloù?
7. Ha savet ec'h eus deveradoù diwar Br. *darhed-* & *dehir-* evit GEVEZ? (cf. Gl. *élong-*)
8. Gl. *harmonie préétablie*, Br. *kendoniezh raksavelet*?
9. Gl. *herméneutique* (adant), Br. *diouwegel*? (hag heñvelster eo *herméneute*, *herméneuticien*? Br. *diouweger*, cf. Lavar 12/195)
10. Gl. *hétéronome*, *hétéronomie*, Br.?
11. Gl. *hétérochromie de l'iris*, Br.? (GEFIZ a ro Br. *aralliv*, Gl. *hétérochrome*).
12. Gl. *hernie hiatale*, Br.?
13. Gl. *hypersomnie -iaque*, Br. *gourhun -er*?
14. Gl. *iatrogène*, Br.?

II – GE da MME 29 08 10

Trugarez evit da notenn nevez a-zivout Br. *fal*. Heuliet 'm eus da ali, graet 'm eus gant *kerc'henn*. N'eo ket peurazas ar ger, rak en e generadur boutinañ ez arouez tro ar gouzoug, tra ma ve da venegiñ an diaraog hepken. Ma, gortozomp ma vo diorreet brezhoneg ar c'hiz a roy dimp kevatal dik Gl. *décolleté*.

Echuet 'm eus er beure-mañ korf GEVEZ-4 ha kaset ar pajennoù diwezhañ da zivankañ da Alan Ar Berr. Mar karez e tavein an destenn dit dre ar gwe pa vo divanket (hep ar Gerva a chomo din da sevel e Gwengolo). Al levr e unan ne zeuy ket e gouloù a-raok trede pe bevare sizhunvezh Here.

Setu va notennoù da heul da atersoù :

1. Gl. *prébiotique*, *probiotique* zo nevezc'herioù bet savet n'ouzon ket gant piv nag e pe yezh. Skritelloù int kentoc'h eget frouezh ur yezhouriezh hentennek — a seurt gant an anvadoù kenwerzhel. An elfennañ steradurel ned a ket pelloc'h eget : *pro-* "(mat) evit" + *-biot-* "ar beved" ha *pré-* "(roet) en a-aok" + *-biot-* "(evit mad) ar beved". Euver e ve klask luniañ gerioù brezhonek dre an hevelep hent. A-walc'h ober gant *prebiotek* aa., *prebioteg* g. *-eier* ha *probiotek* aa., *probioteg* g. *-eier*.

2. Yann-Baol a lavaro e soñj, met moarvat e spir *dourlen* evel pennanv ivez ; diouzh ret, pa ve arvar a vesk, e savfed *dourlended* (hedreuz eo e brezhoneg ar speur etre ar rummennoù neuziadurel). Br. *dourlenaat* a zerefe, da 'm meno, a-dal da Gl. *hydrophylier*.

YBAN: OK.

3. Yann-Baol c'hoazh a roy e ali. Nemet en defe kinnigoù azasoc'h, e heuilhfen al luniadur a 'm eus arveret evit envel an angevezhioù alkoolek: Gl. *alcoolat*, *alcoolature*, *alcoolé*, Br. *alkoolat*, *alkoolatur*, *tentur alkoolek*, eleze: Gl. *hydrolat*, *hydrolé*, Br. *hidrolat*, *tentur dourek* (diegi 'm be da luniañ *dourat*...))

YBAN: OK.

4. Gl. *indice de masse corporelle*, Sz. *body mass index*, "keñver tolz ar c'horf (dewerzhed e kg) ouzh karrez (dewerzhed e m) ar savder", ya, *feuriader tolz korf*.

5. Adkavet 'm eus va respont dit a-zivout Gl. *flore intestinale* war La-18 162. Ober gant *struzh* a ve treallañ, eleze enaouiñ e brezhoneg ar c'hammster bet mouget er yezhoù all. Arvarus e ve ober gant *bakterieg*, rak estreget bakteri a gaver e degouezhioù 'zo e-barzh ar pervez. Gwell degemer an termen etrevroadel hag ober gant *flora* evel en holl yezhoù (nemet e galleg); Br. *flora* g. (g. evel Br. *kantina* ha moarvat amprestoù all)

6. Forc'hellek eo an etrevroadeleg en arver *enter(o)*-. Setu an notenn eus GEVEZ-4 ma venegan ar skoilh :

NOTENN — Forc'hellek eo arver ar gedrann *enter(o)*- er yezh etrevroadel pa verk a-wechoù ar pervez en e bezh hag a-wechoù ar vouzellenn voan hepken

Aes eo kompren orin ar forc'hellegezh. N'eus pennrann ebet e henc'hresianeg oc'h aroueziñ ar vouzellenn voan ; e latin kennebeut, daoust ma kaver un anvad evit un tamm anezhi, ar *jejenum*. Ar gorfadurourion (PNA ha TA) a dremen gant La. *intestinum tenue*. Ar gleñvedourion o dije gallet kemer Et. *tenu(o)*- da bennrann ha sevel *tenuitis*, *tenuocolitis*, *tenuorrage*, *tenuoscopy*, h.a. Gwell o deus kavet ober gant *enter(o)*- ha sammañ ar forc'hellegezh. Da 'm zro, ne 'm eus ket kredet kinnig an deveradoù *moanfo*, *moankolonfo*, *moanwadliñv*, h.a. ha lezet da vont war *pervez*- ar forc'hellegezh a zo gant *enter(o)*-. Re rewizhat n'eo ket avat evit mont gant un hent fraeshoc'h...

7. Setu ar mellad *élongation* GEVEZ-4:

élongation ◇ **elongation** ◇ 1 **dehirañ** || 2 **arhedañ** || 3 **darhedañ**

1 sachañ ahelel arloet ouzh ur rann gorf, ouzh ar mell kein pergen, sk. : *dehirañ al livenn*, (Gl. *élongation* pe *traction vertébrale*) || 2 hiraat o c'hoarvezout gant un organ pe ur rann organ, sk. : *arhedañ eus rann izelañ ar grozh* (Gl. *élongation du segment inférieur de l'utérus*) er gwilioud || 3 hiraat daraezel ur gigenn, *darhedañ kigennel* (Gl. *élongation musculaire*) o tizhout peurliesañ ar sportourion (sl. *claquage musculaire*)

Ne 'm eus ket bet tro da sevel deveradoù, met tra aesoc'h eget ober.

8. Ne lavarez ket da be zomani e tenn Gl. *harmonie préétablie*. Evidon, pa 'm eus bet d'ober gant an termen er Vezekniezh, e 'm eus adkemeret va c'hinnigadenn *kengenniñ*, *kengann* (La-12 212 n.2) :

dysharmonie dentomaxillaire ◇ **dento-maxillary dysharmony** ◇ **digengann dent-aven**

keñverioù digevazas etre ment an dent ha ment an divaven o tec'han pe un daskomprañ ha kammensteudañ an dent, pe, en eneb, esaouennoù ezreol (diastemaoù) etre an dent

dysharmonie évolutive ◇ **dysharmonie evolutionary** ◇ **digengann g. a 'n emdreñ**

strafuilh an diorren brezel o teraouiñ peurliesañ a-raok an oad a 6 vloaz, naous dre an azvedigezh dizingal eus ar arc'hwelioù kefredel ha kantaezel ; aliet eur gant an *International Classification of Diseases (Rummadurezh etrevroadel ar c'hleñvedoù)* da arverañ an anvad *pervasives developmental disorders* (*direizhoù aloubus an diorren*) e lec'h an termen *dysharmonie evolutionary* bet luniet gant ar vredelfennerion

9. Tro 'm eus bet da ginnig Br. *diouvegañ* e La-10 390. Daou boent : 1) ne gav ket din e ve azas lakaat steriegezh *diveg-* da bellaat diouzh steriegezh *hermeneut-*. 2) an holl zevedadoù boas a c'haller sevel diwar *diouveg-*. Peurliesañ, ne zevever ket adanvioù diwar ur verb, met diwar ur pennanv tennet eus ar verb dre zeverañ pe dre bennanvaat : *diouvegadel* enta, nemet en degouezh-mañ, o vezañ ma 'z eo *diouvegañ* savet diwar ar pennanv *diouveg*, n'eus harz ebet ouzh deveradoù evel *diouvegel*, h.a.

N'on ket evit lavarout an diforc'h a ve etre *herméneute* hag *herméneuticien*, o vezañ ma ne 'm eus gwelet arveret nag an eil nag egile. Ur c'hoadeg eo skridoù

an deologourion hag ar gevrinaded ha ne vez seizhdaleet nag an eil re nag ar re all evit krouiñ termenoù nevez diouzh an druilh...

10. Gl. *hétéronomie* a geveneber ouzh *autonomie*. Mar degemerer Br. *emren(-)* a-dal da hemañ e tegemeror Br. *allren(-)* a-dal da hennezh.

11. OK

12. Anv zo amañ eus an avelenn a-dreuz *grem an treizher* (Gl. *orifice œsophagien du diaphragme*), *gremogad* enta

13. Gl. *hypersomnie* zo anvad rumm an anaezioù naouus dre ar reñver kousked: *hunfell* (Gl. *narcolepsie*), *azoniad Pickwick*, *azoniad Gélinau*, *empennfo darreuziat*, *kleñved ar c'housed*, h.a. A-du ganit evit ober gant ar rakger *gour-* (*us-* a arverer evit merkañ derezioù braster dreist holl): *gourhunegezh* b. (*gourhun* a verkfe ar reñver kousked hepken)

14. Gl. *iatrogénique* (*iatrogène* dialiet) "(strafuilh devoudet gant ar mezeg pe ur yac'hâd)"; al lostger *-ien* eo a zere; pe stirann avat? *kur-*, *mezegad*, *yac'hâd*? Hemañ diwezhañ a zibabfen: *yac'hadien* (*kur-* a ve re ledan e erbar, pa rafe sellout ivez da skouer ouzh gloazad ar c'hlañvour kouezhet e skalieroù ur c'hurdi; *mezegad* a ve re strizh, rak lakaat a rafe ar mezeg en taol bewech, en ur lezel e-maez kont ar yac'hadoù kemeret a-dreuz pe hep emell ar mezeg — kement-se zo arlivioù bihan e gwir, nemet e hañval din *yac'hadien* seniñ deouezusoc'h...))

I – MME da GE 08 09 10

Goulennoù :

1. Em c’hasadenn diwezhañ e kinnigen Br. *gourhun* a-dal da Gl. *hypersomnie* dre ma ’m boa gwelet e Lavar 09/311 ez poa graet gant Br. *anhun enkrezel*, Gl. *insomnie anxieuse*. Setu e oa kevenebet evidon *anhun* ha *gourhun*. Mar greer gant *gourhunegezh* evel ma erbedez, ha ne vo ket gwell degas *anhunegezh* ivez? ha mirout *anhun/gourhun* evit an diouer pe ar reñver a gousked hepmui? An de-veradoù (aa. & pa.) Gl. *hypersomniaque & insomniaque* a vefe enta Br. *gourhunek -eg -eien & anhunek -eg -eien* pe neuze *gourhuner & anhuner*.

2. Gl. *harmonie préétablie* (cf. va lizher diwezhañ bepred) a dennen eus Pet. Rob. : « philo. doctrine leibnizienne, concernant les rapports entre l’âme et le corps ; par ext. accord de personnes ou de choses qui semblent avoir été faites les unes pour les autres (cf. Affinité électives, atomes crochus). Vallée a ginnig : « peur- ou dreist- rakkenreiz (ar bed) »

3. Gl. *immanentisme*, Br. *enmanelouriezh*?

4. Gl. *imparidigité*, Br. *amparvizek*? (pa. *amparvizeg*, ls. *amparvizeien*).

5. Penaos eo bet savet Br. *arodad*?

6. Gl. *cosubstantiel à, de*, Br. *kensolwez(el) gant, ouzh*?

7. E GEME e roez Br. *luc'h ankizus*, Gl. *lumière inactinique*. E GEVEZ A e troez Gl. *actinique* gant Br. *aktinek*. Ha Br. *anaktinek* a ve furm Et. *ankizus*?

8. Em lizher eus an 02 05 10 e c'houlennenn ouzhit petra ober e Br. eus Gl. *psychorigide*. Da respont a oa chomet un tamm 'etredaou'... Fenoz, o klask traoù all, e kavan dre zegouezh ez poa arveret an adanv *reutvred* (Lavar 17/144); ma ne fazian e tegouezh klok ha brav Br. *reutvred* gant Gl. *psychorigide*. Peseurt deverad a glotfe gant *psychorigidité*? Br. *reutvredegezh*? & *reutvredeg* g. *-eion*?

9. Gl. *incommutable*, Br. *andiberc'hennadus*?

10. Gl. *inconditionné*, Br. *diampleg*? Ha talvezout a c'hall ivez da adanv (cf. *l'inconditionné* (Kant, hvz Pet. Rob.)

11. Ha heñvelster eo Br. *meurgantel* & *meurselladel*?

12. Gl. *incontinent*, Br. *andalc'hek* (& *andalc'heg* g.)

II – GE da MME 10 09 10

Setu va notennoù da heul da c'houlennoù :

1. A-zivout *gourhun*, *anhun*, h.a., arabat soliañ betek re war ar gerioù, ar gerioù gallek dreist holl. Mont d'an traoù o unan ha d'an doare ma seller outo. Pa lavaran : “ken tregaset oan ma 'z on chomet *anhun* a-hed an noz”, ne ran ket anv eus ur c'hleñved na zoken eus un azon. Pa lavaran : “Unan eus azonoù ar gouvid eo an *anhun*”, e ran anv eus un azon eil renk hep mui ha n'eus ket da gomz eus *anhunegezh*; e lavar ar pemdez, e c'haller komz moarvat eus an *anhuneion*, met n'eus ket eno ur rummenn vezegel. En eneb, pa reer anv eus an empennfo darreuziat, ma 'z eo an tech d'ar c'housked un azon pouezus, ez eo kevazas komz eus *gourhunegezh* ha renkañ ur rumm azoniadoù pe kleñvedoù, evel an empennfo darreuziat, dindan ar skritell-se.

2. E ster Leibniz, a dra sur e tere Br. *kengann* : hervezañ emañ ar c'horf hag an ene o kengenniñ dre raksaveladur.

3. Br. *enmanelouriezh*, ya.

4. Ya.

5. Br. *arodad* < *ar- od-* (hBr. *ot-* "teurel")

6. Ya, *kensolvez- da, gant*.

7. Br. *inaktinek* eo ur skinad n'en deus gwered ebet war ur metoù lavaret. E domani dibarek al luc'hskeudennerezh ez eo ankizus ul luc'h inaktinek, eleze ne giz ket ar filmoù. Ur c'heñver a c'henad da spesad zo enta etre *inaktinek* hag *ankizus*.

8. Termenoù evel Gl. *psychorigide* zo a-c'haoliad war ar c'haozeeg hag ar vred-oniezh ; arabat klask skiant vras dindano. Moarvat e spir Br. *reutvred*, *reutvreded*, h.a. e-touez leterc'hadoù all (perak ket ivez *reutvredegezh*, talvoudek dre e berzhioù sonel?)

9. Evit Yann-Baol.

10. N'eo ket aes respont : dav e ve din sankañ en-dro e preder Kant, ha n'on ket evit e ober bremañ. Betek gouzout e rafen ivez gant Br. *diampleg*. Kant a ra gant *Unbedingte*.

11. Ya, Br. *andalc'hek*, *andalc'heg*.

III – MME & YBAN 08 09 10

9. MME: Gl. *incommutable*, Br. *andiberc'hennadus*?

YBAN: E GEAK e kaver

mutation: (changement) *degemmadur* g.; – rurale *degemmadur ploueel*; –s technologiques *degemmadurioù kalvezel*; (personnes) *treuzstaeladur* g.; (jur.) *treuzreadur* g.; (biol.) *dargenadur* g.

Neuze: *ur mad antreuzreadus*?

I – MME & YBAN 16 09 10

1. MME: Gl. *imparité*, Br. *amparder*?

YBAN: *amparded = parded ampar*. Sl. GSTL p.317.

3023 - parité $\diamond$ parity $\diamond$ parded

Ar bezañ pe hebar pe ampar. Doare arveret er stlenneg evit ar gwiriañ.

∇ E Gl. e komzer a *parité paire* (Br. *hebarded*) hag a *parité impaire* (Br. *amparded*). E Br. eo arabat meskañ *parded* gant *parder* (ar "bezañ par da", arouez =).

2. MME: Gl. *grandeur électrique impulsionnelle*, Br. *mentenn tredanskogel*?

YBAN: Me a lavarfe *braster tredanskogel*.

3. MME: Gl. *incompatibilité des équations*, Br. *digembez an ataladoù*?

YBAN: Daou zegouezh zo da zesellout

a) $\begin{cases} x = 2 \\ x = 1 \end{cases}$

zo ur reizhiad daou atalad digembez(us). Teskad an diskoulmoù zo an teskad goullo.

Neuze e reer anv a *digembez an ataladoù* pe *digembezusted an ataladoù* (kenetrezo).

- b) Tu zo ivez da zesellout ataladoù eus ar Fizik arveradus e stern un arlakaat nad int ket dedalvezadus e stern un arlakaat all: ataladoù loc'honiezh Newton n'int ket kembezus gant arlakadenn ar geñverelezh (Einstein). Komzet e vo a *digembezusted ataladoù* un arlakadenn e stern un arlakadenn all.

4. MME: Gl. *événements incompatibles entre eux*, Br. darvoudoù digembez kenetrezo?

YBAN: Ya, Sl. JEDO II p.35.

EVEZHIADENN: Hollek eo an disoc'h-se, tra ma sell an aksiomenn 2 ouzh an degouezh dibarek ma 'z eo goulllo $A \cap B$, eleze $P(A \cap B) = 0$. En degouezh-se e lavarar ez eo digembez an darvoudoù A ha B.

5. MME: Gl. *magnétométrie*, Br. gwarellventerezh?

YBAN: Ya.

6. MME: Gl. *intermétallique*, Br. kenvetalek?

YBAN: Anv zo a *aozadoù etremetalek* (Gl. *composés intermétalliques*), pa vez ereet daou pe lies metal gant krafoù etrezo nad int ket mui metalek (Gl. *liaisons métalliques*) glez, met krafoù kenamsav pe ionek zoken. Marteze e c'haller ivez lavarout e brezhoneg: *aozad etremetalek = etremetaleg* g. -où.

7. MME: Gl. *plan intersecté*, Br. plaenenn...?

YBAN: Moarvat e c'haller lavarout: *ur blaenenn skejet (gant ur blaenenn all)*, tra ken.

I – MA da GE 26 09 10

Emaomp o labourat a-zevri war bevare niverenn Nidiad. Ar pennad skridvarn-erezh a bledan gantañ a gas un nebeud kudennoù din, ha tu a ve dit da 'm skoazellañ un tamm?

1. Gl. *critique musical*, Br. *sonerezhvarner*? Marteze un tamm ponner...

2. Gl. *interprète (musical)*, Br. *jubennour*?

3. Gl. *répertoire (musical)*?

4. Gl. *reprise (musicale)*?

5. Gl. *ghettoisation*?

6. Gl. *néo-classique*, doare sonerezh eus ar bloavezhioù naogont diazezet war ur meskad etre sonerezh metal ha klasel. Tu zo dit da glask ur video eus ar gitarour Yngwie Malmsteen war YouTube mar 'c'h eus c'hoant kaout ur mennoz.

7. Ha gallout a reer sellout ar ger genel evel ur ger trazeat? Hag alesesevel ar pennanv Ganer?

8. *gréco-latin*?

9. *vernaculaire*?

10. *puriste* (neket en un doare yezhoniel)?

Setu ar rummad goulennoù kentañ. A hent all e 'm eus ur gudenn pe ziv a-fet kemmadurioù, ha merzhet 'm eus ne oa ket gwall fizius Geriadur An Here war an danvez (skrivañ a reont "ur vuhez brav"!). Emc'houlenn a ran enta peseurt kemmadur ober goude "ent" ("Ent werc'hel" pe "Ent gwerc'hel" (?) Ha goude ar pennanvioù benel oc'h echuiñ gant ZH ("Lennegezh" da skouer)

II – GE da MA 26 09 10

Da c'houlennoù :

1. *critique musical* — nesoc'h eo Br. *son* da *sonerezh* eget Gl. *son* da *musique*. Rak Gl. *son* zo dezhañ daou gevatal brezhonek : *sten* evit ar c'hemeradur fizikel, *son* evit ar c'hemeradur buhezel hag arzel. Ken resis eo enta *sonvarnour* ha ma 'z eo *lennvarnour* (sell pezh a skriv Perig Herbert war La-08 282 ha, da heul, va respont dezhañ, p. 284, hag ar c'hinnig a ris, war ali GP, eus Br. *sten* evit ar c'hemeradur fizikel).

2. *interprète* — ha diforc'h bras zo etre ar sonour o c'hoari e venveg hag an dremmour o c'hoari e roll? Eus an dremmour e lavarer eman o *tezerc'hañ* roll Caliban ; ha ne c'haller ket, heñvel dra, lavarout emañ ar violoñsour o *tezerc'hañ* ur pezh sonerezh, alese ober anezhañ an *dezerc'her* eus ar pezh? (Ha lennet 'c'h eus pezh a skriv Merleau-Ponty e-barzh *Le visible et l'invisible* e sigur Proust a-zivout an *dezerc'hañ* sonerezh? Un droidigezh eus an arroud-se 'm eus embannet e La-11 113 hh.)

3. *répertoire* — da gevatal da Sz. *file*, *data set* e lavar ar Stlenneg (GSTL 1684) e 'm eus amprestet Kb. *rhestr* ("row, range, inventory, register") ha graet gant Br. *restr*. Ha ne c'hallfed ket ober un astenn all da ster an termen-mañ ha sevel Br. *restreg* b. gant ar ster "roll ar pezhioù, an oberennoù a zo piaou ur c'hoariva, un arzour, un *dezerc'her* na petra 'ta"? (E *restreg* ez eo al lostger -eg merk ur bodad — liester *restregoù* pe, gwell, *restregi*).

4. *reprise* — mar komprenan, ez eus eus ar r. un arroud c'hoariet en-dro en un pezh sonerezh. Hag *arread* pe, gwell marteze, *arreenn* a zere? Amañ (hag er c'hrefen all o tennañ d'ar sonerezh) e ve prizius ali Alan.

5. *ghettoïsation* — arveret e vez Br. *geto*; an deveradur reoliek eo *getoaat*, a zo marteze diaes da zegemer ent sonel ; ober gant *getoeakaat*?

6. *néo-classique* — moarvat e tere plakañ hag ober gant *nevezklasel*.

7. *genel* zo ur verb trazeat. Dindan levezon ar galleg e lavarer : *X a c'hanas d'an deiz-mañ deiz e-lec'h ganet e voe X...* Emañ ar pennanv *ganer* en arver, sl. Lavar, GEME passim. ivez GBAHE. Not ez eo bet arveret *ganer* evit an traoù, met n'eus harz ebet ouzh an arver anezhañ evit ar bevion, an dud en o zouez (evel ma lavarer *géniteur* e galleg).

8. *gréco-latin* — Br. *gresian-latin* pe *gresianeg-latin* hervez ar ster.

9. *vernaculaire* — sl. La-14 165 hh.

10. *puriste* — en *Emsav* ez eus bet graet gant *glanelour*. Dre GERVA GP GC e kavi an daveoù.

Ar c'hemmadurioù evel ma vezont displeget e *Yezhadur berr* Roparz Hemon eo ar reizhiad diazez. Evel just ez eus un nebeut degouezhioù dibarek. Da skouer ar c'hemmadur G/C'H a dremener a-wechoù hep e ober. Met ned eo nepred ur fazi e ober hervez ar reolennoù diazez. Dav dreist holl teurel evezh ouzh kefridi an adanv o tont da heul ur pennanv; pa vez hogozenn, kudenn ebet; pa vez gwereenn avat, ne vez ket kemmet, sk.: *va zad zo bras ha va mamm bihan*. Goude *ent* n'eo ket strizh, ac'hoel pa zaveer d'an arverioù: bepred e kaver *ent voas, ent veur*; peurliesañ e vez diegi o kemmañ *g-*, nemet e kemmer aesoc'h *gw-*: *ent glas, ent wir, ent werc'hel...* Evit ar pennanvioù benel oc'h echuiñ dre -zh, kemmañ evel goude ar re oc'h echuiñ dre -z: *truez vras, lennegezh vras, truez wir, lennegezh wir, maouez voan, mitez vras, met evel just maouez kadarn, mitez kadarn, h.a.*

Evel ma lavaren da Wendal, gant marv va urzhiataer kozh hag ur resmiad astma on bet rediet da ziskregiñ un nebeut devezhioù diouzh GEVEZ ha gallet 'm eus lenn NIDIAD-3 war va goar. Araokadennoù bras 'c'h eus te graet war da yezh. Ar c'hammed nevez a 'z kortoz eo, bremañ ma anavezez ar reolennoù, derc'hel kont eus an *destlennoù* evit sevel da frazennoù. Techet out c'hoazh da zistreiñ betek re d'ar c'hefloadur gallek: rener—verb—klokaennoù. Fiziañs 'm eus e ri berzh, ha buan, en tennad nevez-mañ.

III – MA da GE 26 09 10

Trugarez vras evit da respontoù, ken resis ha kantrat hag atav. Gwazh a se evidomp (hogen gwell a se evit ar yezh!) e 'm eus ur strobard goulennnoù c'hoazh... Dav dimp anzav ned eo ket gwall diorroet lavar ar skrid- hag ar sonvarnouriezh e Brezhoneg.

1. Da gentañ, plijout a rafe din distreiñ war ar c'hinnig a 'c'h eus roet evit Gl. *reprise*, gouzout a ran n'on ket bet gwall sklaer : ar R zo anezhi ur ganaouenn (pe ur pezh dre vras) sonet en-dro gant un dezerc'her all (ha n'eo ket un arroud). Ned eo ket e-tal d'ar meizad "klasel", o tennañ d'ar sonerezh "pop" e ranker e zegemerout amañ. Ur R a c'haller ober eus ur ganaouenn gant The Beatles, da skouer. Ne ouzon ket enta ha klotañ a ra meizad an *arre-* gant an hini emañ o paouez deskrivañ.

Un nebeud troiennoù gallek a gavan start :

2. Gl. *se traduire par*; *retour au sources*; *trouver sa source en qqc.*

3. Gl. *renouveau*, Sz. *revival*: termen "pop" adarre. Setu pezh a skrivan e 'm fennad : "Ar c'hoant-mañ da zistreiñ d'ur sonerezh « orinel », ha pa ve ar rock pe ur sonerezh kent evel ar blues pe ar country a "se traduit par" (sic) mareadoù a reer anezho "revival" (« renouveau ») e Saozneg, eleze doareoù o klask war-lerc'h ur sonerezh dilesoc'h da heul ur mare a veskadoù (e-tal d'un doare sellet evel « kenwerzhel » pe war an diskar [...])."

4. Gl. *paradoxal*: *diac'hinek*, *diac'hinel*, *diac'hinadek/el*?

5. Gl. *zolien*: termen a gaver e skridvarnerezh Alain Robbe-Grillet, kevret gant Gl. *balzacien*: *roman* —; Br. *zolek*, *zolel*, *balzakek*, *balzakel*?

6. Gl. *panthéon*, Br. *panteon*?

7. Gl. *rock progressif*; isgenad ganet er bloavezhioù seikont, ar strollad azon-usañ o vezañ Pink Floyd (a anavezez marteze, ne anavezan ket ar sonerezh a vourrez!); dre vras ur sonerezh gant kanaouennoù hir, luziet, gant sonerion varrek kenan a vesk meur a zoareoù sonerezh en un kanaouenn (jazz, rock, folk, metal, h.a.).

8. Gl. *avant-garde*, da 'm meno ez eo pouezus mirout al leterc'had milourel; hag ur ger ez eus bet savet endeo?

9. Gl. *immémorial*, *ambition*, *prétention* (n'eo ket er ster balc'h, met er youl), *réconciliation* n'on gouest da gavout nag e Geriadur Al Liamm nag e GEAK.

Evel just, ne anavezan netra er sonerezhioù a venegez (bemdez e selaouan sonerezh pa zebran lein, met oberennoù klasel hepken — evel ma 'm eus lavaret dit ez on hogos ansonek : mar froman o selaou, e choman divarrek da elfennañ ar sonioù, da anaout an uc'hderioù ha naouusteroù kalvezel all). Va respontoù dit a rankan ober enta hep mont d'an traoù o unan, dre soliañ war an despizadurioù hag an deskrivadurioù a rez — teuskat yezhouriezh !

1. A-zivout *reprise*, mar bez graet gant un dezerc'her all, ez eo moarvat ar rakger *eil-* a zleer arverañ : *eilkrog, eilkemer, eilsamm, eilgavael...* (goude *eil-* kemmadur ebet — un nemedenn eo *eilgevor...*)

2. E yezh ar Vezekniezh e kaver alies an droienn *se traduire par* : "tumeur [qui] se traduit par des accès d'hypertension" : "yoc'henn [oc'h] erzerc'hañ dre varradoù uswask" (GEVEZ-3 353). Alese : *erzerc'hañ dre, erzerc'hañ e rezh.*

3. Gl. *retour aux sources*, Br. *distro d'ar vammenn, d'an andon*; *mammenn* hag *andon* a arverer boas el leterc'hadoù (pezh na reer ket ken boutin gant *eienenn*).

Gl. *trouver sa source en* : *bezañ e orin e, bezañ o teverañ diwar, bezañ o tinaouiñ eus*, h.a.

Sz. *revival*, Gl. *renouveau*, Br. *nevezadur, aznevezadur*, Kb. *adfywiad* [= Br. *ad-vevad(ur)*]. Un diskoulm all : evel darvoud istorel e c'haller derc'hel warnañ an anv bet roet dezhañ pa c'hoarvezas hag ober gant an amprest Br. *revival*.

4. Boazet e vez *diac'hinad, diac'hinek*; ar furmoù *diac'hinat, diac'hinadek*, h.a., hep bezañ direizh, ne arverfed nemet evit merkañ un arster. Puilh eo an deveradur brezhonek, ur gwanadur e ve avat dispakañ an holl zeveradoù gallus hep abegoù soliet en ambredañ.

6. Br. *Panteon*, ya.

7. Gl. *progressif* zo da gevatalioù Br. *argreskus, pazennek, argammedek*. Dit da welout ha tereout a ra unan eus an termennoù-se ouzh an ergeñverenn a vennezh envel... Marteze e tave *progressif* eno da *progrès*? *araokaus* neuze.

8. Gl. *avant-garde* zo bet arveret dezhañ da gevatal Br. *rakward*, er sterioù ken kwer, ken leterc'hat.

9. Mar komprenan, evel geriadur hollek Gl.-Br. n'emañ e 'z kerzh nemet hini Al Liamm — skortat loaz, pa 'z eo bet savet furm gentañ ar geriadur-se gant Roparz Hemon diwar brezhoneg Gwalarn, dispredet enta e meur a geñver, azgwelet gant

paotred Al Liamm, gwariet enta war veur a boent. Brasoc'h loazioù a gavfes e Geriadur Vallée, evitañ da vezañ bet savet a-raok 1930, met gant ur spered nidiat gwirion. A-dal da Gl. *immémorial* e laka Vallée Br. *a-viskoazh*, *a bep amzer*; a-zivout Gl. *prétention*, ha klasket 'c'h eus da vad e La-10 205-206? A-dal da Gl. *réconciliation*, e reer gant *adunvaniñ* (termen savet gant Vallée hag arveret abaoe).

I – MME da GE 08 10 10

Trugarez evit da skoazell. Emaon o paouez dilojañ (va chomlec'h nevez a-us). Reuz euzhus ar c'hartoñsadoù levrioù... Adstaliañ Internet : ur wir binijenn !

Un tamm fent am eus bet o lenn da eskemmoù gant Malo : kavout a ra abeg e GBAHE war-zigarez m'en deus kavet ur fazi kemmadur (ur vuhez brav) ; a-dra-sur eo ur fazi ! Aet e oan hebiou dezhañ oc'h adlenn ar melladoù, sklaer eo... Orin ar fazi zo ken sklaer all : ur vi-koukoug n'eo ken (war ar c'hlavier emañ an div stokell « b » ha « v » en ur gichen ; fazioù ha fazioù a zo eta. En e vuhez embanner (spi am eus e kendalc'ho ganti hag e ray brud *Nidiad*) en do tro Malo da zeskiñ n'eus levr peurvut ebet ! N'en deus nemet sellout ouzh roll divankadennoù GIBR !

Goulennoù :

1. Gl. *intercurrent*, (maladie, complication), Br. ?
2. Ne gavan ket *internet* & *intranet* e GSTL.
3. Ha Br. *digenaozadus* a c'hall bezañ arveret er yezhoniezh ? (cf. *un mot décomposable*).
4. Gl. *Incisure jugulaire*, Br. *ask ar gouzoug*, *ask ar c'herc'henn* ? (n'emañ ket e GEGO).

5. Gl. *maladie à prions*, Br. *kleñved prionel*, *prionek*?
6. Peseurt berradur a arverez evit « niverenn »?
7. Gl. *implant mammaire*, Br. *ensteud bronnel*?
8. Gl. *saisine*, Br. ?
9. Gl. *hémiparasite*, Br. *damarvevat*, *ledarvevat*?
10. Ne welan ket Gl. *ascaridose* e GEVEZ. Dispredet ar ger?
11. Gl. *leucistisme*; Br. *leukistegezh*? (& *leucistique*: leukistek)?
12. E Gl. e reer *marronnage* eus an distreiñ da ouez pe da zamouez evit loened doñv; diwar ar Sz. e komzer ivez eus *féralisation* (ad anv: *féral*). Br. *adouesaat*, *azgouesaat*?
13. Daoust ha tro en deus bet RLN, en e bennadoù Istor, d'ober anv eus ar pezh a anved *poche* e galleg? (cf. *Poche de Lorient*, *de Saint-Nazaire*?).
14. E GEVEZ e rez gant Br. *teñvel*, *-teñvañ*, Gl. *trophique*. Un arver all en deus ar ger er vevoniezh, Gl. *réseaux trophiques* (cf. “La régression des sardines a des impacts sur les réseaux trophiques (chaînes alimentaires) et la structure des écosystèmes”), Br. ?

II – GE da MME 09 10 10

Azonus anv ar straed ma emañ o chom bremañ: ha ne rez ket evit ar brezhoneg pezh a reas paotred ar Pléiade evit ar galleg?

Treuzkas a rin da evezhiadenn a-zivout “buhez brav” da Malo. Emañ dres Alan o prientiñ evit GEVEZ-4 roll an errata eus ar rann 3!

Da c’houlennoù:

1. Gl. *intercurrent*. E GEVEZ-4 dres e ran gant Br. *daskerzhat* (lavar din ha degouezhet eo ganit korf GEVEZ-4 a ’m boa kaset dit dre Internet — er maremañ e c’hoarvez da valadoù diankañ diwar ar gwe). N’emañ ket *daskerzhat* er maladur a ’m eus kaset dit; en ur prientiñ ar Gerva ez adwelan testennoù ’zo. Setu ar mellad m’emañ ar ger:

diabète insulinorequérant ◇ **diabetes requiring insulin, diabetes insulin applicant** ◇ **diabet insulinrekizus**

diabet nad eo ket insulinrankus, a ranker koulskoude mezegañ dre an insulin da geñver un darvoud daskerzhat (ur poread da skouer)

2. E GSTL n'emañ ket *Internet* nag *Intranet*. Deuet eo va Geriadur e gouloù e 1995, er bloaz end-eeun ma kroge an termen *Internet* da vezañ arveret en USA. N'hon eus ket klasket kevatalioù du-mañ. Ober a reomp gant *Internet*; ivez gant *Gwe*.

3. O vezañ ma reomp gant Br. *kenstrollad*, e rafen gant Br. *digenstrolladus*.

4. Gl. *incisure jugulaire* zo kevatal PNA ar galleg klasel *fourchette sternale*. Kinniget 'm eus Br. *ask a-gerc'henn* e GEGO.

5. Ya, Br. *kleñved prionel*, *kleñved diwar brion*...

6. Peurliesañ e ran gant *niv.*, en ur virout *n.* evit *notenn*.

7. Ya, Br. *ensteud bronnel*. Arverañ a c'haller ivez Br. *bronnosod*.

8. Gl. *saisine*. Ha kinnigoù GEAK?

9. Br. *damarvevat* a hañval din dereout. Gwell derc'hel *led-* evit arverioù arbennikoc'h (kement-se a lavaran hep bezañ arbennigour war ar gudenn-mañ).

10. Ya, mankout a ra ar melladoù *ascaris*, *ascaridiase* e GEVEZ. Ober a rafen gant *askariz*, *askaridiaz*. (Ar stumm Sz. *ascaridiasis* a denn ar yezhoù all da zegemer diwar goust ar stumm Gl. *ascaridiose*).

11. Ober a rafen ivez gant Br. *leukistegezh*.

12. Ne 'c'h eus ket kavet ur ger teodyezhel moarvat (daoust ma oa anevzet an anadenn war ar maez). Ne gavan ket an termen kembraek kennebeut. Deverañ diwar *gouez*, perak ket. Daoust ma 'z eus un hBr. *gueld* (bet dezneuziet Br. *gweot* gant Goulven), o klotañ gant Kb. *gwyllt*. Deveret diouzh hemañ, *gwylltau* a dalvez “to become wild, grow wild”. Br. *gweotaat*? Tremen a rafed hep ur rakger *ad-* pe *az-* (e gwir, al loened a ya *gouez* ne oant ket bet *gouez* a-raok).

13. Treuzkas a rin da aters da RLN. Un damheñvelster da Gl. *poche* a voe en arver en Emsav, eo *kilvac'h* (Gl. *réduit*)...

14. Arverioù zo da Et. *troph-* e meur a zomani. An arverioù a venegez er Vezekniezh hag er Vevoniezh a denn d'an un ster hag a c'houlenn deveradoù diwar Br. *teñv-*. (sl. La-09 142).

KIS-1036

I – LM da YBAN 08 10 10

Ur goulenn: penaos e trofes Gl. *grève reconductible*? Br. *ec'hwel arreat*?

II – LM da GE & YBAN 09 10 10

Kement-mañ da reiñ deoc'h da c'houzout ez on bet ensellet ar sizhun dremen gant div ensellerez, unan anezho evit ar brezhoneg ha rebechet he deus ouzhin na ober, a-fed gerioù, gant dibaboù an Deskadurezh Riezel e jedoniezha ha gramadeg. *Tristes tropiques...*

Derc'hel da vont !

III – YBAN da LM 09 10 10

Penaos e tremen seurt enselladenn? Penaos ober gant “dibaboù an Deskadurezh Riezel e jedoniezha ha gramadeg” e brezhoneg? Ne veizan ket. Berr eo va anaoudegezh eus an termenoù ijinet gant TES hag ar re fardet gant Marot, met, din da c'houzout, n'o deus ket an daou aozer-se an hevelep dibaboù. Pere eo dibaboù ar Riez neuze? Ha forzh penaos: ret dinac'h dezho nep aotrouniezh war ar brezhoneg. Aze emañ ar gwan hag ar gwiridig: adalek ar mare ma anzaver un deroù aotrouniezh dezho ez eur koll. O dibaboù? N'eo ket brezhoneg, tra ken

hag ar “bobl” ne ra ket muioc’h gant o lañgaj poñsined. Evit bezañ difennet ez eo ret arc’hañ ar frankiz kelenm en hon yezh ha n’eo ket heuliañ urzhioù savet evit mat ur yezh all. Kement-se a gas ar brezhoneg da vezañ dreistezhomm, eleze d’ar marv. Dav diskouez dezho ar pennad savet gant an Ao. kelenner Marcel Poulain⁶ a-zivout al levr Jedoniezh embannet gant Preder. Lavarout dezho n’eus ket gwell ali eget hini ur C’helenner Skol Veur, a oar petra eo ar Jedoniezh, ar Fizik, ar Gimiezh. Marteze ne ve ket fall kavout pennadoù a-zivout an dilañs ez eo ober gant ur vrizhyezh evel an hini erbedet gant an emanvet “ensellerion”. Ha testenioù skrivet gant ezskolidi Diwan da ziskleriañ penaos ez int bet skoilhet en o studioù gant an dibaboù yezh-se a ve eus ar c’hentañ. Hag ouzhpennañ o deus graet araokadennoù bras e Jedoniezh hag en diskiblezhioù skiantel all (hag en holl zomanoù a du ’rall) o tizoleiñ an oberennoù savet en ur brezhoneg gwirion ha yac’h. Ha displegañ penaos ez eo bet ur pinvidikadur evito kaout un diarsell e meur a yezh : brezhoneg, galleg, saozneg, alamaneg. Int a c’hellfe ivez kas lizheroù da Renerezh Diwan? Moarvat e vo un danevell enselladenn da heul? Neuze sinañ : “lennet hag andarbennet ganin (sl. evezhiadennoù kevret), *lu et non approuvé (cf. remarques jointes)*”. Er skrid-se e tislepi ar perag eus da zibaboù, o reiñ an testenioù a ’z po dastumet. Graet ’m boa an dra-se ur wech goude un enselladenn, ma vezen karezet en un doare lu. Me lavar dit en doa bet va skrid ur gwered anat : da geñver an enselladenn da heul e oa kemmet mik emzalc’h an ensellerez ha kresket va notenn, rak soliet e oa va arguzennoù. Dav e ve dit ivez kavout harp da genvreudeur. Unan anezho en deus lavaret din ez arvere va levrioù (e Saloñs al levrioù e Karaez), ha keuz ’m eus, rak ne ’m eus ket bet an amzer da zivizout hiroc’h gantañ. Marteze e c’hellfe da skoazellañ? Ha testenioù kerent skolidi ’zo? Ha tud all c’hoazh. Kement-se lavaret ez eo anat ned eo ket dieub Diwan hag ur marc’h Troia eo. A-benn ar fin, penaos ober eus ar brezhoneg un doare galleg, gwall chigardet ez int. Ur blegenn diaes evidout.

IV – GE da LM 09 10 10

Pep hini ac’hanomp a labour el lec’h m’emañ. A dra sur e tleez kenderc’hel ar stourm a renez abaoe bloavezhioù e-barzh Diwan, evit d’ar stourm-se bezañ unan dic’hrad — pa ouzout ned eo brizhensellerezh “brezhoneg an Éducation nationale” nemet ur vuleta hejet gant margodennoù stoub hag ez out damzic’halloud ouzh dalc’herion ar poelloù.

⁶Sl. amañ dindan p. 192

E se, te oar ivez n'emañ ket eno an talbenn kentañ. En degouezh, ne welan ket gwell ali eget an hini a ro dit Yann-Baol, rak un dlead eo diskuliañ an darrizher-ezh.

V – YBAN da LM 09 10 10

Gl. *grève reductible* Br. *ec'hwel arreat* a c'houlennez. Br. *arreat* a glot kentoc'h gant ar Gl. *répété, récurrent, répétitif, à répétitions*. Bez' ez eus eus seurt ec'hwelioù ivez !

Petra eo ur GR ? Ar rakkemennoù GR a ro tu d'ar c'hopridi da vezañ gwarezet ent lezennel pa ec'hwelont ha d'ar c'hweluniadoù da na vezañ rediet da endodiñ ur rakkemenn bemdez. D'ar c'hopridi neuze da zivizout, deiz goude deiz, evit kenderc'hel pe get ar fiñvad ec'hwel.

An dibab hon eus etre *kenderc'hel, asteurel, askouezañ, azren*. Me a lavarfe : *ec'hwel azreadus*, evit reiñ un despizadur lezennel hag ivez pa c'haller lavarout *ren un ec'hwel*.

I – MME & YBAN 12 10 10

1. MME: Gl. *simultanéité absolue, relative* (fizik), Br. *diaserded dizave, keñver-el?*

YBAN: *diaser* g. *-ioù dizave* $\neq$ *diaser daveel*, pe *diaserded dizave* $\neq$ *diaserded daveel*, evit ober dave (!) d'ar perzh diouzh ezhomm.

2. MME: Gl. *vitroc ramique*, Br. *gwergrroc'han?* (& *-el*, adanv)?

YBAN: http://www.verreonline.fr/v_plat/fabr_cera1.php

Ya, a gav din ivez: *gwergrroc'han* g. *-où*, *gwergrroc'hanek* (perzh enlenat), *gwergrroc'hanel* (perzh daveat). Tu zo da lavarout ivez: *kroc'han ledstrinkel* Gl. *c ramique semi-cristaline* pe c'hoazh *danvezioù gwerstrinkel* = *gwerstrinkel* g. *-ion*. Treuzfurmadur un danvez gwerel e *kroc'han ledstrinkel* a c'hoarvez e-ser un dewezhiadur gwrezel anvet *kroc'hanañ* (& deveradoù) (Gl. *c ramisation*)

3. MME: Gl. *plaque   induction* (er c'heginoù arnevez), Br. *plakenn dre zeren?*

YBAN: du-mañ e lavaromp *plakenn deren*. Evel *bag pesketa, ti debr  , ti embann...*

4. MME: Gl. *champ inducteur*, Br. *derenvaezienn?*

YBAN: me a lavarfe *gwarellvaez dereer*.

5. MME: Gl. *par capillarité*, Br. *dre silluskañ*?

YBAN: e diouer a gemperzh, *dre silluskañ*, *dre silluskadur*, *dre sillusker-ezh*?

6. MME: Klask a ran dozviñ un termen da lakaat a-dal d'ar Gl. *parapente*, ur sport nesk ar d'an *deltaplane*, Br. *deltaplaver* pe *ail delta*, Br. *askell delta*. Gl. *parapente* a zeu eus *para(chute) + pente*.

Hervez Wikipédia (n'eo ket fall an diell-se e-skoaz re all), e voe lavaret da gentañ Gl. *vol de pente*, Sz. *slope soaring*. Nijal kuit a reer en ur redek gant un dinaou dre ma teu an avel da begañ el lez darrur; dinijal diwar un dinaou enta.

Me gav din e ranker kaout an elfenn *(di)nij* er ger... Ar gudenn eo petore 'rakger' lakaat dezhañ. Soñjal a c'heller e Br. *naou* pe *dinaou*.

An termenou all en domani-mañ zo re hir (diribin, h.a.). Soñjal a c'heller e Br. *serzh* (arveret e oa bet Br. *serzhenn* gant Youenn Drezenn, SKVT I 53, gant ar ster: "hent serzh").

Neuze, Br. *naounijal*, *serzhnijal*? Ha Gl. *parapentiste*, Br. *naounijer*, *serzh-nijer*? Hesoc'h e kavan *serzhnij*.

Moarvat e vefe reishoc'h ober gant Br. *dinij*- met hiroc'h e ve ar ger.

Petra 'soñjez? Marteze ec'h eus un diskoulm all? N'on ket gwall laouen gant va c'hinnigoù: *serzh* a glever ennañ: *war grec'h*... ha war ziskenn e kemer an dud o herr da zinijal kuit.

YBAN: e gwir, mechal ha ret eo loc'hañ diwar an doare da zibradañ: dre redek war ur bantenn (Kb. *pant*), evel ur sarpant dre redek war un draezhenn pe ul leurenn, diwar ur c'harr-nij, diwar vol an dour, h.a., rak ret e ve liesaat an anvadurioù. Menegomp e c'hell bezañ kefluskeret seurt evnelloù ivez. Me a gav din ez eus, dre vras, daou seurt binvioù: a) ar re amparet gant un askell hevolc'h, Sz. *paraglider*, Al. *Gleitschirm*, *Gleitschirmfliegen*.; b) ar re amparet gant un askell reut, Sz. *hang-glider*, Al. *Drachen*, *Drachenfliegen*.

Quid a-zivout Br. *bolc'haskell* evit Gl. *parapente*? Da 'm meno e rank an termen bezañ divellsteriek a-walc'h evit bezañ e-tailh da dalañ ouzh an araokennoù kalvezel, eleze ne zle ket bezañ klaviet. Amañ e c'hell daveiñ *bolc'h*-d'ar stumm gwar pe d'ar c'hwezhañ aer ha bastus e vo mar kaver doareoù all da fardañ askelloù eus ar seurt.

Ha Gl. *deltaplane*, *aile deltaplane*, Sz. *hang-glider*, *delta plane*, *deltaplane*? Ar Sz. *delta glider* zo un egorlestr, hag ar Sz. *delta wing* zo ur c'harr-nij, pe da nebeutañ ur stumm karr-nij. Heñvel dra evit ar Gl. *aile delta* a c'hell bezañ ur c'harr-nij ivez, pe ur rizh askell karr-nij. Neuze, mechal ha fur eo loc'hañ eus an “delta”. E gwir n'o deus ket an holl evnelloù-se stumm un Δ . Ha ne ve ket kinnigadus udb. diwar ar saozneg: Br. *skourraskell*? Pe evel an alamaneg: Br. *sarpantell*? Pe an daou war un dro.

I – MME & YBAN 18 10 10

1. MME: Gl. *indemnitaire* (pa.), Br. *digolled*, *dic'haoued* (ls. *digollidi*, *dic'haouidi*)?

YBAN: ar Gl. *indemnité* zo ledan e sterva ha klotañ a ra gant lies termen brezhonek. Neuze eo ret digemmañ evit kavout kevatalioù en hon yezh :

a) **digoll** damheñvelster gant *dic'haou*. Sklaer eo ar ster: reizhañ a reer ur c'holl — ur c'holl gopr da heul un dic'hwel, un ezfredadur, da skouer —, hag an hini a zegemer an *digoll(ad)* zo an *digolladour* $\neq$ an *digoller* (a zo an hini o reiñ an digoll). Pe reizhañ a reer ur gaou — da skouer an *dic'haou* a 'm bo (spi 'm eus!) da heul ar c'henaos kastizel a handalo va argader —, hag e vin neuze an *dic'haouadour* $\neq$ an *dic'haouer* [an hini o talañ an *dic'haou*, *dic'haouad(-enn, -ur)*, kevatal ivez en degouezh-se gant ar Gl. *dommages-intérêts* pe *dommages et intérêts*].

Emichañs e ve tu da empentiñ un *dic'haoued* bennak, da skouer er par breidel ha kantaezel, ur c'hlañvour *dic'haouet* eus an disvoziadoù gouzañvet en e vloavezhioù kentañ. GE a lavarfe hag eñ zo un termen gallek kevatal.

b) ar **gwared** zo ur skoazell roet gant ar c'hedskor da skouer, pe un aozadur kevredigezhel bennak. War an dachenn-mañ e kaver ivez ar *gouzeul(ad)* a zo ur skorenn. Sellout amañ dindan. Neuze, an hini a zegemer ar *gwared(ad)* zo ar *gwaredadour* $\neq$ ar *gwareder* (ar Stad warediat da skouer, Gl. *État providence*).

c) **kevuziadur** a glot gant gopr tud 'zo, evel an daeliaded. *Kevuziadour* eo an hini a zegemer ar gopr-se neuze.

d) ar **gouzeulad** zo ur skorenn ivez roet gant aozadurioù kevredigezhel, gant ur goprer evit mizoù arbennik (predoù da skouer). An hini a zegemer ar *gouzeul(ad)* zo ar *gouzeuladour* (Gl. *prestataire* ivez) $\approx$ *skorennadour* (Gl. *allocataire*). An hini a ro ar gouzeulad zo ar *gouzeuler*.

N'eo ket aes bepred kavout kevatalioù gallek, pezh a ziskouez ez eo aet ar brezhoneg larkoc'h. Aliañ a rafen lakaat lies termen gallek a-dreñv un termen brezhonek.

2. MME: Gl. *holonomie*, Br. *holonomiezh*?

YBAN: Aze n'on ket e-tailh da reiñ kalz a sklerijenn. Evel just e ve tu da lavarout ez eo an holonomiezh naouuster ur reizhiad a heuilh "dezvoù" bloc'hel ha n'eo ket lec'hel, hag empentiñ un **hollzevegezh* bennak. Gwall goustus eo, rak termenoù all zo: *rhéonome*, *scléronome*. Furoc'h e kavan amprestañ (evit ar mare): *holonom*, *holonomiezh*. Ha *reonom*, *skleronom*.

Holonomiezh

Klaskit empentiñ an arnod dezevel da heul:

Emaoc'h war ar blein norzh, ur bir ganeoc'h en ho taouarn. Derc'hel a rit ar bir eeun dirazoc'h ha kenstur d'un hedredenn. Kerzhout a rit neuze eeun dirazoc'h ha heuliañ an hedredenn hep morse treiñ ar bir a chom atav kenstur d'an hedredenn.

Ur wech degouezhet war ar c'heheder, emañ ho pir a-serzh dezhañ. Bremañ e kerzhit a-hed ar c'heheder, o virout ar bir kenserzh dezhañ. Ez it war-eeun enta, hep morse treiñ ar bir.

O tizhout un hedredenn nevez ez eo ar bir atav kenserzh d'ar c'heheder ha neuze kenstur d'an hedredenn nevez-se. Bremañ ez it war-gil betek ar blein norzh o heuliañ an hedrenn hag o virout ar bir kenstur dezhi.

Ha degouezhet er blein norzh hoc'h eus ur souezhadenn: n'emañ ket mui ho pir durc'haet en hevelep doare hag en deroù, pa 'z oc'h aet kuit. Padal, pep tra hoc'h eus graet evit mirout an un durc'hadur d'ar bir. Seurt anadenn — anvet *holonomiezh* — a c'haller displegañ dre an devoud-mañ: kerzhet hoc'h eus en dro d'ur c'horreenn bennak war an Douar, ha n'eo ket plaen ar c'horreenn-se pa 'z eo hon planedenn ur bellenn. E-se ez eo c'hweladur ho pir un erzerc'hadur eus krommder an Douar, un anadenn vloc'hel eo, tra ma ne dro ket ho pir en ur par lec'hel.

3. MME: Gl. *plus petit commun multiple (PPCM)*, Br.?

YBAN: JEDO *bihanañ kenlieskement*.

4. MME: Gl. *produits induits, croissance induite, induire des profits* (armerzh), Br.?

YBAN: Me a gav din e tere *deren* (GEAK). Neuze *kenderc'hadoù dereet, kresk dereet, deren buzadoù*.

5. MME: Gwelout a ran e rez gant Br. *dere-* & *douen-* a-dal da Gl. *induct-*; ha heñvelster eo an daou dermen? (degas a ran da soñj dit ez on un azen gornek en domanioù-se).

YBAN: nann, n'eo ket heñvelster an daou dermen. Br. *deren*, *dere-* a ra dave d'an anadennoù gwarellec'h, tra ma ra *douen-* dave d'an anadennoù tredansavel. Pezh zo chastreüs eo an termennoù gallek *induction électrostatique* ha da heul *effet inductif*, a zo anadennoù tredansavel. Mat e ve reizhañ GEFIZ. E-lec'h *douenel inductif* eo ret lenn *douenel condensif, capacitif (électrostatique)* hag ivez e-lec'h *derenel capacitif* eo ret lenn *derenel inductif (électromagnétisme)*. Mil c'hast! Ret e ve adwelout pep tra ha bewech ouzhpennañ un adanv: *électromagnétique pe électrostatique*. Da skouer Br. *dereüsted* Gl. *pouvoir inducteur électromagnétique = pouvoir d'induction électromagnétique* ha neuze Br. *douenusted* Gl. *pouvoir d'induction capacitive (condensive)*. Trugarez evit bezañ dedennet va evezh.

6. MME: Hag arveret e c'hall bezañ *dereüs* e-unan? (cf. *dereüsted: pouvoir inducteur*).

YBAN: ya, *dereüs* = Gl. *ayant un pouvoir inductif électromagnétique*.

7. MME: Distreiñ a ran gant Gl. *parapente*; mat eo din Br. *bolc'haskell* a ginnigez. Deverañ a c'heller aes Br. *bolc'haskeller*, Gl. *parapentiste*. Hogen penaos envel ar sport, an ober gant *ur volc'haskell*? Sevel ur verb *bolc'haskellañ*? (kavout a reer ur verb deveret diwar *askell*, Br. *divaskellañ*, roet dizave e GIBR met div skouer a anavezan).

YBAN: mar deverez aes *bolc'haskeller*, ne welan kudenn ebet evit *bolc'haskellañ* ha *bolc'haskellerezh*. Ha *sarpantell*?

I – MME da GE 18 10 10

Trugarez evit da skoazell. Digarez va diouiziegezh, met n'ouzon ket petra a reas skrivagnerien ar Pléiade, evit ar galleg... (cf. da lizher diwezhañ diwar-benn va chomlec'h nevez); mar gellez va sklerijennañ!

E GEVEZ 2/36 ez poa graet gant Br. *epidermaat*. Ne welan ket Gl. *épidermisation* (na *épidermiser* (& *s'*) e GEVEZ 4.

Goulennoù:

1. Gl. *accidentalité*, Br.?
2. Gl. *normativité*, Br. *erskrivadelezh?* *erskrivadegezh?* N'emañ ket e Lavar 09/430-438 (**norme** ha deveradoù).
3. Gl. *Déformation professionnelle*, Br. *treuzvoaz micherel?* (Kavout a ra din ne zegouezh ket ober gant *distummañ*, *distresañ*, h.a. en degouezh rak an DP zo an ober gant boazioù micher(el) er vuhez bemdez, met n'on ket sur e tegouezh ober gant ar rakger *treuz-*, *kamm-*... rak ar boazioù micherel n'in ket fall dre ret! Ar reober ganto a c'hall dont da vezañ fall).
4. Gl. *l'induit*: “terme obtenu par une association d'idées à partir d'un terme donné, *l'inducteur*” (TLF), Br.?
5. Gl. *enzyme inductible*, Br. *enzim?*

6. E Lavar 11/376 ec'h eus graet gant Br. *anreadus* (implijet ivez e GEJED : “qui peut être induit”). Ha dereout a rafe an aa. *anreüs*, Gl. *inducteur* (*proposition, raisonnement*); (er vevoniezh, er surjianerezh, er yezhoniezh, h.a ivez ez arverer Gl. *induct*... Ne welan netra e brezhoneg).

7. Ha heñvelster eo Br. *dedolzañ & ardiñvañ* (Gl. *accrétion, accréter*)? Hag arveradus ez int en holl zomanioù? (douarouriezh, steredoniezh, mezekniezh, hinouriezh)

8. Petra eo orin *kemez*-?

9. Meizet em eus ne rez ket kemmadurioù en anvioù tud goude « da » (da Martial); perak? Hag ur pennad bennak zo bet war an divoud?

10. Er geriaduriñ ez eus daou dra da ziwall outo : ar gerioù arveret en despizadurioù hag er skouerioù a rank bezañ despizet en o renk, eus an dra-se e raemp *klokted* e brezhoneg da vare GBAHE, hag eil tra, mar despizer ur ger gant ur ger heñvelster dezhañ, arabat e ve despizañ an eil ger gant egile, hag eus an dra-se e raemp *kelc'husted*. Gwashañ zo, tamm soñj ebet na 'm eus eus ar galleg a zegouezh a-dal dezho ! Ha gouzout a rafes-te? Hag anv zo eus an dra tu pe du e Lavar?

11. Distreiñ a ran da Gl. *marronnage*. Lavarout a rez ne oa ket gouez al loened-se a-raok mont da ouez pe da zamouez. Ret eo sellout a-dostoc'h : gwir eo evit ar c'hizhier hag ar chas (ha c'hoazh : *Felis sylvestris catus* – hor c'hazh ti bremañ – n'eo nemet 'heuliad' *Felis sylvestris* evel m'en diskouez an anv skiantel ; heñveldra gant *Canis lupus familiaris* a ziskenn war-eeun-tenn eus *Canis lupus*). Met komz a reer eus *marronnage* evit loened all estreget hor mignoned-ti... Da skouer evit ar pesked desavet evel an dluzhed, an eged, ar c'harped, h.a. Pe c'hoazh evit ar gwenan ha loened all c'hoazh. Arveret e vez ivez an termen diwar-benn ar plant. Komz a c'heller eta – a gav din da vihanañ – eus *distreiñ* da ouez. Ma ne zegouezh ket ar rakgerioù *ad-* pe *az-* e c'heller ivez soñjal e *daz-* a verkfe resisoc'h un distreiñ d'ur stad kent. Kinnig a-walc'h a rafen Br. *dazgouesaat & aa. dazgouez*, Gl. (*animal*) *marron*. Evit hBr. *gueld* e c'hellor a-dra-sur kavout sav dezhañ ur wech all.

Evel ma lavarez e oa anavezet an anadenn war ar maez, met ne 'm eus kavet termen ebet en arver (klask a rin c'hoazh). Forzh penaos ned eo ket Gl. *marron* ur ger anavezet gant peizanted Frañs kennebeut, pa denn e orin eus amzerioù ar sklaverezh en Antilhez (*nègres marrons* < Sp. *cimarron*). Ur ger all a zo : Gl. (*chat*) *haret* ; n'ouzon ket hag ur ger arbennik eo pe ur ger en implij gant

ar c'hallegerien a-viskoazh. War a hañval ne vez arveret nemet evit ober anv eus kizhier. Ne 'm eus kavet ger ebet e brezhoneg kennebeut evit ar c'hizhier hepken.

II – GE da MME 24 11 10

Setu un nebeut notennoù da heul da c'houlennoù :

Gl. *épidermisation* e GEVEZ. Ya, un niver termenoù mezegel zo ezvezant e GEVEZ, evel ma vezont ezvezant er geriadurioù mezegel allyezhañ... Moarvat e soñj d'an aozerien e vint komprenet digudenn gant an arveriadet, pe c'hoazh e vezont kavet er geriadurioù hollek. Gwir eo evelkent ne gaver ket *épidermiser* er geriadurioù hollek... ha n'emañ ket e GEVEZ peogwir e solian va labour war geriadurioù allyezhañ.

1. Gl. *accidentel* zo dezhañ daou gemeradur : 1) a-zave d'an darvoud — a-gevenep d'an anien (Prederouriezh) : Br. *darvoudel* ; 2) c'hoarvezet dre zarvoud : Br. *darvoudek*. Alese, Gl. *accidentalité*, er c'hemeradur 1) Br. *darvoudelezh* ; (*accidentalité* ne vez ket arveret, pa ouzon, er ster 2) ; met netra ne vir ouzhimp a arverañ *darvoudegezh* mar kavomp an dro...

2. Gl. *normatif* zo ivez daou gemeradur : 1) a-zave d'ur reolad a-gevenep d'ur stadad, Br. *reoladel* ; 2) o reiñ ur reolad, Br. *reolatadel*. Dav merkañ avat ur voadad arlivioù adalek ma seller *normatif*, *prescriptif* evel kevenep da *constatif*, *positif*, *descriptif*, *factuel*, *explicatif*... Alese an daouadoù roet e KIS-408 (La-09 430 hh.) : *deskriadel*—*erskrivadel*, *stadadel*—*sturiadel*, *reoliegel*—*skoueriegel*, h.a. Mat eo enta da ginnigadenn, e-touez re all, ha marteze an hini kreisañ...

3. Dre leterc'had eo ez arverer Gl. *déformation*. Br. *gwaradur*, *gwelchadur*?

4. Er Vredoniezh (er strollata pe ar frankstrollata freudek, sl. GBLF 108) e tere ar c'houblad *dereer*—*dereet*, *dereed*.

5. Er Vevoniezh, Gl. *inducteur*, danvezenn o tevoudañ enaoz un enzim *deaozer* a zle dereout ; alese an enzim o tisoc'h eo an *enzim deaozet*.

6. Br. *anren* zo un termen a Boelloniezh ha ne zere ket ouzh an diskiblezhioù all. Evel ma welez e La-05 64 hh., ez eus eno un domani kemplezh. Ne anavezan ket an arver a reer eus Gl. *inducteur* aze ; emc'houlenñ a ran ha ne ve ket kentoc'h an *inférence* a zo e kaoz, eleze an *treren*. Mard eo se, e rafed gant Br. *trereer* evel kevatal da Gl. *inducteur*. Kement-mañ a chom da wiriañ.

7. Anaout a ran ster Gl. *accrétion* er Vezekniezh. Evit an diskiblezhioù all, e c'hallfe Yann-Baol reiñ e ali.

8. Br. *kemez* zo dezneuziad hBr. *comed*.

9. Dre vras e tegemeromp an anvennoù allyezh en o stumm diles pe en ur stumm treuzlizherennet (sl. La-09 262 hh.): *Paris, London* (ha n'eo ket *Pariz, Londrez*, h.a.) — evel just gant nemedennoù: *Dulenn*, h.a. Ne arloomp ket ouzh seurt anvennoù allyezh reolennoù ar brezhoneg: *mont a ran da Paris, da Moskva* (ha n'eo ket *da Bariz, da Voskov, da Voskva* pe *da bPariz, da vMoskva*, h.a.). Tuet omp da astenn seurt pleustr (a zo ivez ur merk a zoujañs) d'an anvennoù brezhonek: *da Mona, da Brest, da Martial* (ha *da Marsial* zoken!). Koulskoude ne dafemp ket betek sellout evel faziek *da Vona, da Vrest, da Wion...* !

10. Ar reolennoù a verkez a-zivout ar glokted a sell ouzh ar geriadurioù hollek (evit a sell trap ar gelc'husted — a zo un degouezh dibarek eus ar c'helc'h bac'h poelloniel — e rank an holl c'heriadurioù ken hollek, ken diskiblezhel diwall dioutañ). Endalc'het eo ar geriadurioù diskiblezhel da zespizañ an termennoù kalvezel hepken — ha n'eo ket aes bepred tresañ ar vevnenn etre lavar kalvezel an diskiblezh ha lavar an diskiblezhioù all hag al lavar boutin (ar geriadurioù mezegel alies ne gemeront ket ar boan da zespizañ termennoù ar gorfadurezh, sellet houmañ evel un diskiblezh all, nag ar gerioù boutin evel *korf, brec'h, penn, troad...*)

11. Emañ ar gwir ganit. Da gentañ pa zespizer "distreiñ d'ar stad ouez", e reer anv eus ar ouennad ha n'eo ket eus an hiniennnoù. A du 'rall, ez eo kevazasoc'h ar rakger *daz-* (o verkañ an distro dres, evel e *dazbroañ, dazbriañ*, h.a.). Hogen n'eus ket ezhomm arverañ ar bonad sonennek dre *-aat* ha spiriñ a ra an dibenn *-añ*: *dazgouezañ* — pezh a zo ur splot evit an deverañ: *ul loen dazgouezet*, pe gwell c'hoazh: *dazgouez*.

I – MA da GE 05 11 10

Un nebeut goulennoù a-zivout termenoù a zo muioc'h ur gudenn vrezhonekaat eget ur gudenn allizhañ.

1. Sz. *the labored French of a foreigner*: Br. *Galleg amparfal un estren*. Sz. *labored* a droer e Galleg dre *laborieux, poussif, lourd*. Ha dereout a ra an adanv *amparfal* pa gomzer eus ur yezh?

2. Sz. *nervous disorders*: ne zeuan ket a-benn da emadkavout e-touez an euver a c'herioù da dreiñ Gl. *nerveux*: Br. *nervel, nervennel, nervennek, nervek, nervus*... Peseurt hini a ve kevazas amañ?

3. Sz. *respectable*. Hevelep ster hag ar Galleg. Br. *doujus*?

4. Sz. *bacchanal*. Kavet 'm eus troidigezh Gl. *bacchante* e VALL: **bakkhantenn**, f. pl. **tezed**). Hag an hevelep tra eo?

5. Ha gallus eo lavarout *hejadenn dreloc'hel* Sz. *mechanical nodding* evit komz eus boudoù bev (ha resisoc'h eus denion)?

II – GE da MA 10 11 10

Un herrad rank a gavan evit kas dit notennoù.

1. Sz. *labored French*; ur bern kevatalioù da *labored* a gaver e brezhoneg; an hini a 'c'h eus dibabet a zibabfen a-walc'h ivez: *galleg amparfal*, kentoc'h eget un dra bennak diwar an troiennoù henvoazel *galleg podoù*, *brezhoneg saout*...

2. Daou gevatal a anavezan da Sz. *nervous*, Gl. *nerveux*: **a)** er ster skiantel, mezegel: *nervel* (ha *nerv-* en deveradoù (*nerveg*), hag er c'henstrolladoù (*nerv-reizhiad*, *nervstruzhel* — *-v-* o vezañ distaget [o]); **b)** er ster kaozeek: *nervennek* (Vallée en doa kinniget *kintus*, *taerus*, met re bell eo steriegezh an adanvioù-se ha distroet e voe d'an heklev gallek ha saoznek). Neuze: *dizurzhioù nervel*, *strafuilhoù nervel* (mar chomes nes d'ar c'hemeradur mezegel), *direizh nerv-ennoù* (mar dibabez ar c'hemeradur kaozeek). Pa drois barzhoneg T.S. Eliot, *The Hippopotamus*, e rois *e riskl ar stroñsad nervennoù* da gevatal da *susceptible to nervous shock* (*Emsav* 128 17).

3. Kevatal eo Br. *doujus* da Sz. *respectful*, Gl. *respectueux*. Sz.Gl. *respectable* a c'houlenn Br. *doujadus*. Koulskoude, un termen all ez eus o klotañ dikoc'h gant eilsterioù an termennoù allyez: *briek* (gant Jil Ewan ha gant Turiaw ez eus bet arveret ivez deveradoù diwar an amprest kembraek *parc'hañ*: Kb. *parchu* "to respect, honour, esteem, revere, regard"; a-raok ober gant *parc'hadus*, *parc'hedik* avat e ve dav savlec'hiañ resisoc'h an amprest e-keñver an termennoù en arver).

4. Diasur oa Vallée en dezneuziadur a rae eus an termennoù gresianek hag o amprestoù e latin. Eeunaet hag unvanaet eo bet ar furmoù gant Roparz Hemon en e *Gerioù etrevroadel*. Kinnig a rae deverañ diwar Br. *bakanal-* (fentus eo merzhout ez adkave eno, hep ober a-ratozh, unan eus ar stummoù latin, pa veze La. *Bacchanal* skrivet *Bacanal* a-raok ma voe plaket strishoc'h al latin ouzh ar gresianeg!). Lidet e veze gouelioù *Bacchus*, ar *bakanalioù*, gant ar *bakantezed*...

5. Er c'hemeradur-mañ e talvez Sz. *mechanical* (Gl. *machinal*) kement ha Br. *diarzoug* (< *diwar doug*, termen a 'm eus kinniget da verkañ ar gwezhoù korf, fiñvoù, jestroù, a reer kuit a emouezañ — er galleg ha saozneg mezegel e reer gant *automatique*, *automatic*, sl. GEVEZ-2 164). Un *hejañ diarzoug*, un *hejadenn diarzoug* — not ez eo *diarzoug* da arverañ ken evel adanv, ken evel pennanv.

Sevel ur yezh zo evel sevel ur barzhoneg: un den hepken evit ar barzhoneg, un dornad tud evit ar yezh — destrizhus an nit bepred. Goude hepken e teu an niver (pa zeu!) — nemet eo aet pelloc'h an nit endeo.

Eil lizher :

A-zivout *eilsammañ*. An ergraf-se a arveremp kalz en *Emsav*. E amprestet hor boa digant Merleau-Ponty (*la reprise* a lavare ivez, sl. *Emsav* 95 395 & La-08 48). Ergraf hor boa dispaket a-geñver gant mennoz an *nit*: lakaat an traoù da aspadout hep mui zo o *assammañ*; o sellout evel bonveziad, evel danvez krouiñ zo emlakaat e tro d'o *eilsammañ*. An nidiad n'eo ket un assammer, met un eilsammer, kentoc'h: lec'h an eilsammañ eo, rak n'emañ ket en hon galloud estreget bezañ e gortoz d'an nit — an nit ne vez ket devredet, devoud a leterc'her dre ar c'hrennlavar: “An avel a c'hwezh el lec'h ma kar” . . .

Pezh a lavaren a-zivout *eilsammañ* ne oa ket evit arzaelañ an dibab ho poa graet Alan ha te eus an termen evel kevatal da Gl. *reprise*, er c'hontrol! Anv ez eus aze eus un devoud a stader e pep arz, lavarout a rafen e pep ober denel; lavarout a rafed zoken ez eo aze despizadur an den: bezañ eilsammer, eleze gouzrec'h an nit — bourrañ a rae Hannah Arendt menegiñ bomm Sant Aoustin: “Krouet e voe mab den evit ma ve un deroù” (sl. La-15 146). “Imbroud denel” a rae hi eus pezh a anvomp nit pe . . . *eilsammañ*. Diouzh he zu e lavare Marina Tsvetaeva ne oa ket lies barzh a-hed istor an denelezh, met unan hepken — an un nidiad. Er c'heñver-se ne dle ket bezañ disheñvel ar sonerezh diouzh an arzoù all. E 'z malad din eus an 26 09 10, e skrivez: “Ur R(eprise) a c'haller ober eus ur ganaouenn digant The Beatles, da skouer. Ne ouzon ket enta hag e klot meizad an arre- gant ar meizad emeon o paouez deskrivañ.” Kompren a ran: dleout a ra dezerc'her Mozart adkemer notenn ha notenn ar sonerezh bet skrivet gant Mozart; en eneb, un dezerc'her rock zo gantañ frankiz pa adkemer pezhioù ur sonaozer rock, ken ez a da sonaozer d'e dro. Ur foz oa etre dezerc'her ha sonaozer e grez Mozart — foz na oa ket etre ar sonaozerion, pep hini anezho o vezañ ivez, dre hentoù all, eilsammer oberennoù e ziaraogerion. Hiziv avat, lavar din ha se a zlean kompren, ouzhpenn ma ne vez foz ebet ken etre dezerc'her ha sonaozer (ken e tiverker ivez ar foz klazet en dro da aozourion an tremened — ma ne fazian, e c'hoarier Bach e rock...)

Kement-se evit lavarout n'eo ket bet ur gwariadur ster bezañ dibabet ar verb *eilsammañ* e 'z pennad, met ne oa ket kevazasoc'h termen.

A-zivout Gl. *reprise* e ster Merleau-Ponty e 'm eus adkavet un arroud all ma raen anv anezhi: La-12 305-306.

I – MME da GE 06 11 10

Trugarez evit da skoazell ha trugarez evit bezañ va sklerijennet a-zivout La Pléiade! Evel-just em boa klevet anv eus ar bodad barzhed, met dianav oa din ar pouez o doa bet war istor ar galleg hag an dibaboù o doa graet war ar sevel gerioù, h.a.

Em lizher diwezhañ (goulenn 10) e c’houlennen ouzhit ha gouzout a rez petra a vez graet e galleg eus *kelc’husted* & *klokted* er geriaduriñ... Karout a rafen lakaat ar gerioù-se em geriadur, met ret eo din kavout o c’hevatal gallek!

II. goulennoù:

1. Mar heulian da bennad e Lavar 18 db. Gl. *-able -ible*, e ranker treiñ Gl. *fermentable* (& *fermentescible*) gant Br. *goadus* ha Gl. *fermentatif* gant Br. *goüs*? daoust d’ar pezh a gaver e VALL? Din da c’houzout ne gaver Br. *goadus* nemet e BRSZ R. Delaporte.

2. Gl. *maladie insidieuse*, Br.? (graet ec’h eus gant Br. *a-sil*, insidieusement).

3. Gl. *infraliminal*, *subliminal*, Br.?

4. Br. *keweriuster* a reer gantañ e domani ar stlenneg a-dal d’ar Gl. *fonctionnalité*. Ha degouezhout a ra ivez en domanioù all?

5. E GEGO e rez gant Br. *amgoc’henn*, Br. *cuticule*. Ober a reer ivez anv eus *exocuticule* (& *endocuticule*). Gl. *exo-* en degouezhioù-se a glot outañ Br. *am-* (cf.

hon eskemm a-zivout Gl. *exosquelette* 10 12 2004, manet diembann, a gredan); met diaes eo kinnig Br. *amamgoc'hen*. Petore diskoulm a welez? Bepred e c'hellor ober gant *amgoc'henn diavaez* evit ar pennanv, met an adanv *exocuticulaire* a zo ivez...

6. Petore kemm zo etre *anien(el)* ha *bondoug(el)*? Hag arveret e vez *bondoug* er bredelfennerezh hepken?

7. Peur eo bet savet *bondoug*-?

8. Gl. *instinctuel*, Br. *bondougek*?

9. Gl. *insonorité*, Br. *ansonusted*?

10. Gl. *linguistique fonctionnelle*, Br. *yezhoniezh arc'hwelel*?

11. Gl. *monème grammatical*, Br. *neuziad gramadegel* pe *yezhad*. Gl. *monème lexical*, geriad. Ha tu a ve da lavarout ivez *neuziad geriadel*? (ha benel pe c'hourel eo *neuziad*? cf. kemmadur)

12. Gant peseurt araogenn e vez implijet Br. *anlaeziñ*? ("anlaeziñ ub. da udb."?). E Gl. e kaver *initier qqn à, dans qqc.*

13. Gl. *allergisant*, Br. *allergus*? (n'emañ ket e GEVEZ).

14. E Lavar 17 KIS 862 e rez gant Br. *donvred*; petra eo ar c'hevatal gallek anezhañ?

15. Gl. *logiciel d'installation*, Br. *meziant*?

16. Daoust ha Br. *benvegelouriezh* (Emsav 46/317) a dalv kement ha Gl. *instrumentalisme*?

17. Gl. *instrumentaliser*, Br. *benvekaat*?

18. Gl. *intellectualité*, Br.?

II – GE da MME 08 11 10

Evel ma lavaren dit, ez eo ar *gelc'husted* un arvez eus ar *c'helc'h bac'h*, Gl. *cercle vicieux*. Pep kelc'h poellata n'eo ket *bac'h*; da skouer, er Jedoniezh, an erganadoù "kaout tri zu zo kaout tri c'horn" ha "kaout tri c'horn zo kaout tri zu" (e hevelep

degouezh e komzer eus *kelc'h*, Gl. *cercle* hep mui, pe eus *kevempleg*, Gl. *implication réciproque*); hogen, mar lavaran "onest on peogwir on reizh", "reizh on peogwir on onest", ne ran nemet soliañ an eil haeradenn war eben ha ne brouan netra, war gelc'h e troan, en ur c'helc'h bac'h on serret. Ne welan nemet ur c'hevatal gallek da Br. *kelc'husted*, eo *cercle vicieux* — termen despizet: "Faute de logique qui consiste à définir ou à démontrer une chose A au moyen d'une chose B, qui *ne peut* être définie ou démontrée que par la chose A" (Lalande 133). Gant ar glokted avat, emeur dirak un eorizh, rak kaer e vez despizañ, e vaner er goubar, ne reer nemet heñchañ etrezek al louet — ar garantez a anlouerer, diglok kaer e chom nep despizadur anezhi! Kement-mañ avat ne vir ket a stankañ par ma c'haller nep toull e gwiad an despizadurioù, a heñchañ ar spisañ gwellañ etrezek ar pezh a zo en tu-hont d'ar gerioù. Er ster-se e c'haller marteze reiñ da gevatal gallek an termen *complétion* er c'hemeradur "tuadur da vezañ ar c'hlokañ gwellañ"...

Bremañ da c'houlennoù all:

1. E La-18 e verkan an tuadur da gevenebañ *-us* hag *-adus* evit merkañ ar c'hemm etre oberiat ha gouzañvat: *troc'hus* "a c'hell troc'hañ", *troc'hadus* "a c'hell bezañ troc'het". Ar verboù trazeat hepken avat a c'haller arverañ evel gouzañvat (ent resis, a c'hell mont en danod); ar verb *mervel* da skouer, evitañ da verkañ un darvoud a c'houzañver, ne arverer ket en danod dre ma 'z eo antrazeat — ne lavarer ket ez eo mab den **marvadus*, met ez eo *marvus*, ken e samm an adanv-mañ daou gemeradur: "a c'hell mervel", "a c'hell lakaat da vervel".

Kemplezh eo ivez ar c'hemm etre Gl. *fermentable*, *fermentescible*, *fermentatif*. Antrazeat hepken eo Gl. *fermenter* (pezh nad eo ket Sz.to *ferment*). Br. *goiñ* zo gwech antrazeat (*fro o c'hoiñ*), gwech trazeat (*goiñ boued*); bezañs Br. *goadus* "fermentescible, digestible" e NDBF a rofe da intent e rae Roparz Hemon eus goiñ ur verb trazeat ivez en daou gemeradur ("goiñ toaz" ha "goiñ boued").

Bezeta pe vezet, e hañval Gl. *fermentable* ha *fermentescible* bezañ (dam)heñvel-ster, kemm etrezo d'ar muiañ dre ar c'hennotadur: an daou adanv o taveiñ d'an un anadenn vevgimiek hollek, *fermentescible* o taveiñ da zegouezhioù dibarek, sk. *déchets fermentescibles* [Ned eo ket unvan ar geriadurioù en despizadur a roont eus an daou dermen: Pet.Rob.: "*fermentable* "qui peut fermenter", *fermentescible* "qui est susceptible de fermentation"; Lexis: "*fermentescible* ou, plus rare, *fermentable* qui peut entrer en fermentation"]. Setu perak marteze ez eo gwell na glask koustet a gousto heuliañ ar galleg war un dachenn gren-egelek. Ur wech c'hoazh e ve bastusoc'h mont d'an traoù o unan hep soursial

re gant doareoù dibarek ar yezhoù all. Kinnig a rafen a-walc'h: **a)** darbenn an daou generadur evit ar verb *goiñ*: 1) antrazeat: "an toaz o c'hoiñ", 2) trazeat: "ar goell o c'hoiñ an toaz"; **b)** dedalvout an daouad *-us, -adus*: 1) *garvevion goüs*, eleze en araez da c'hoiñ un danvez, 2) *un danvez goadus*, a c'hell bezañ goet (hag aze ez adkaver ar ger er ster roet gant NDBF). Netra ne viro ouzhimp, da c'houde, a reiñ fred da zeveradoù all evit merkañ heñvelsterioù hag arlivioù ster: *hec'ho, goidik, dec'hoiñ, disgo* (= Gl. *infermentescible*), h.a. — ur wech c'hoazh hep kemer dre ret ar galleg da benndave (me oar e savez ur geriadur Gl.-Br., met dav dit "raison garder" ha tremen da gentañ gant ar c'healioù diazezet ent hollek er yezhoù all).

Da vezañ klok evelkent, eo dav menegiñ Gl. *fermentatif*. Notañ a ran da nebeutañ daou arver d'ar ger: "la levure de bière est une matière fermentative" eleze o tevoudañ ar goiñ (Br. *goüs*), "le métabolisme fermentatif", eleze a zo ar goiñ o kemer perzh ennañ (Br. *kennevid goadel*).

2. Gl. *insidieux* zo doare ur c'hleñved oc'h emdreiñ evel un anaez kuñv pa 'z eo e gwir unan grevus. E GEVEZ-4 e ran gant *manguñv*: "pistriadur [...] gant an halioù bismut: goude un deroù manguñv [...] e tarvez trumm un daolenn glinikel grevus" (580).

3. Ar gedrann *-liminal* en daou dermen *subliminal, infraliminal* a verk an un keal "gwehin". Evit ar rakgerioù *sub-* hag *infra-* a verk ivez an un keal "endan"; arveret e vez an daou dermen gant imbours'herion na labouront ket en hevelep domani, hag o deus goveliet bep a dermen dezho an un ster furmel: *subliminal* "fraouâd re wan evit diraez an dec'havael emouez", *infraliminal* "fraouâd re wan evit delankañ un damoug". Betek gouzout, e rafen gant Br. *danwehin(-)* en daou zegouezh, n'eo ket peogwir e tiouerfe ar brezhonek loazioù da zec'heriañ an derez re izel (*is-, gou-*, h.a.), met peogwir ez eus anv aze eus an un anadenn e daou c'hennad eus ar beved. Kement-mañ ne virfe ket a grouiñ termennoù arbennik evit pep hini eus an daou zegouezh: deverañ diwar *kedouez-* da skouer a-geñver gant *subliminal...* (rak ar *c'hedouezañ* evel ma 'm eus e dermenet c'hoazh eo mod dec'havaelañ ar *c'hemennadoù danwehinek*, a rafed anezho ivez *kemennadoù kedouezadel*, sl. Lavar passim, La-08 336 hh., La-09 278 hh. pergen).

4. Br. *keweriuster* a ginnigan er ster en deus Sz. *functionality* ha (da heul) Gl. *fonctionnalité* er stlenneg: "galluster keweriañ". Hag, er sterioù all, e klot Gl. *fonctionnalité* am eus komprenet gant Br. *arc'hwelelezh, arc'hwelegezh*.

5. Br. *amgoc'henn an dent* n'he deus netra da welout gant amwiskad an artropod. Amañ c'hoazh e tleer mont d'an traoù o unan. Evel ma n'on ket am-

prevanoniour avat, n'on ket evit reiñ kevatalioù brezhonek da Et. *procuticl*-, *exocuticl*-, *endocuticl*-, h.a. Goveleñ termenou du-mañ pe amprestañ? kudenn o sevel bepred pa sav derez an arbennikted...

6. 7. Br. *bondoug* zo un termen a realoniezh (loenel dreist holl), bet arveret evit ar wech kentañ, mar davean d'ar Renabl, e 1968 (Emsav 14 49) — klotañ a ra gant Gl. *instinct*. Evit Br. *anien* zo un termen a brederouriezh a gaver er gwenedeg *anian* hag er c'hembraeg *anian*. Vallée a resisaas ster an termen, dre e lakaat kevatal da La. *essentia* (Gl. *essence*); e grez Gwalarn e voe degemeret ar skrivad *anien*. Lakaet e vez kevatal ivez da Gl. *nature*, e kement ma kemerer *nature* a-genster gant *essence* — pezh a lakaas aozerion 'zo da dreallañ, da lakaat war *anien* kemeradurioù all Gl. *nature* (en o zouez ar c'hemeradur "instinct").

8. A-zave d'ar bondoug: *bondougel*, Gl. *instinctuel*. A zo e orin er bondoug, lusket gant ar bondoug: *bondougek*, Gl. *instinctif*.

9. Kemeradurioù e-leizh zo gant Gl. *sonorité*, *insonorité*; a dra sur, *sonusted*, *ansonusted* a zec'her unan anezho. War La-04 21 ez eus anv a Gl. *insonoriser*...

10. Ya, moarvat.

11. Ya, *neuziad geriadel*. Ober a ran *neuziad* gourel evel deverad diouzh *neuz-iañ*.

12. Yann-Baol a rofe e vennoz amañ.

13. Gl. *allergisant*, *anallergique* zo termenou kaozeek — molumet moarvat evit ar c'henwerzh. An termenou mezegel zo *allergène* (*allergénique*), *anallergène* (*anallergique*); Br. *allergen*, *anallergen*.

14. La-17 p.? Dave a raen moarvat d'an anvad folklorek (dilezet hiziv) Gl. *psychologie des profondeurs* lakaet war ar bredelfennerezh.

15. Br. *meziant sternañ* moarvat; pa voe ar c'hiz da stagañ *-iant* ouzh pep tra e vije bet lavaret *sterniant* emichañs...

16. Ya.

17. Ya.

18. Br. *kefredelezh*, *kefredegezh* hervez ar ster.

III – MA da GE 12 11 10

Evit a sell Br. *eilsamm* (ha deveradoù), divizet eo bet dibab ar ger-se etrezon hag Alan dre bellgomz. *Eildezerc'hañ* a hañvale bezañ ponner ha kalvezel betek re, hag an nebeut gerioù all hor boa ne hañvalent ket bezañ gwall azas. Dedennus e kavan da savboent war ar meizad-se.

IV – MA da GE 13 11 10

Dedennus tre eo ar pezh a skrivez a-zivout an diforc'h a c'haller ober etre (son)aozer ha dezerc'her, ha da 'm meno e 'c'h eus meizet mat pezh a zo c'hoarvezet er sonerezh dre vras: tremenet omp eus ur c'hestalad (dereout a ra ar ger amañ ?) sonaozer/dezerc'her d'ur c'hestalad (?) sonaozer-dezerc'her; n'eus nemet er sonerezh *variété* e vez skrivet gant sonaozerion brizhtonioù evit brizhsonerion (soñjomp en argel Frañs ez eo Johnny HALLYDAY...). Evit a sell al lennegezh, n'eo ket sur tamm ebet ez eo bet kemeret an hevelep hent, en eneb. Er mare-mañ emañ o lenn *Figures II* digant Gérard GENETTE; setu pezh a lavar a-zivout an deskadurezh c'hall en ur pennad anvet *Dareulerezh ha kelenn* (*Rhétorique et Enseignement*, pp.41-42):

La situation rhétorique n'a donc fait que se déplacer, et ce transfert comporte peut-être une compensation. Mais il faut observer toutefois qu'il s'est accompagné d'un amenuisement de la fonction poétique au profit de la fonction critique, puisque notre littérature a gagné une dimension critique pendant que notre enseignement perdait une dimension poétique.

Amañ ez eo ret dimp ouzhpennañ an trede ampar a zo an hini a zeur GENETTE: e-se hon eus teir c'hefridi en "arz", a zo dezerc'hel, aozel, dassellel (azas ?). Er sonerezh ez eo gallus kavout ur gefridi evel honnezh adalek Wagner (mui pe vui), e sonerezh ar Rakwardoù a-wechoù (an Drouzouriezh futurour pergen), betek pezh brudet John CAGE (a 'm eus meneget e N3), 4'33".

Distroomp d'an eilsammañ: muioc'h eget un dezerc'h, ur sell eo an eilsammañ war an oberenn eilsammet. E grez Mozart ez eo da 'm meno luzietoc'h eget a soñjomp hon daou (ned on ket an hini barrekañ war ar sonerezh klasel), met doujañ da c'hoant Mozart eo ar pezh a vez klasket pa vez dezerc'het e oberennoù; liammet eo an emzalc'h-mañ gant amveziadoù kalvezel evel reizh: lerc'hwezañ ebet da vare MOZART. Adalek ar *rock* (hag al lankad treuzkasel anezhañ) e teu da vezañ

nitchekoc'h ar meizad: "trahissez-moi pour mieux m'aimer" (Gwendal a ve barrekoc'h egedon da reiñ kendestenn an arroud) e teu ger stur an dezerc'herion [a zo sonaozerion war an un dro ar wech-mañ: kestralad (?) disheñvel] da vezañ.

Lankad treuzkasel ar rock a ve dedennus da geñveriañ gant lennegezh ar Grennamzer: en daou oadvezh ez eus ur media nevez oc'h eskoriñ (levr, kantenn), hag ez eus ur meskad hengoun-henvoaz. Ned in ket pelloc'h, divarrek ma ven da c'hoari gant meizadoù na vestronian ket a-walc'h evit an ampoent (tech a glaskan pareañ dre lenn ar c'hrennamzerour suis Paul ZUMTHOR, a zo dedennus tre).

Un evezhiadenn diwezhañ: "an dezerc'her oc'h adkavout... Breizh" (mil digarez evit ar bomm fent un tamm mantrus-mañ). Hiziv e komzer eus "sonerezh hengounel"; pezh a zo damwir: abaoe ar bloavezhioù seikont (gant marteze un nebeut sonerion evel Alan STIVELL) ez eo deuet sonerezh "hengounel" Vreizh da vezañ staget ouzh un hengoun muioc'h eget un henvoaz: ar c'halvezderioù nevez, amañ c'hoazh, eo al liamm, hag abeg an treuzkas (Alan STIVELL, Ar re yaouank, an holl strolladoù sonerezh hengounel nevez o deus lakaet *rock* (termen re ledan ha lak-pep-tra) en o sonerezh) ... marteze ez eo azas an anvad "sonerezh hengounel" ... ha perak ket "sonerezh treuzkasel", evit heuliañ va fennad?

Trugarez c'hoazh evit da valad, en deus gallet va c'has da brederiañ en dro da vezad an eilsammañ. N'on ket bet c'hoazh gouest da brederiañ war an nit, met klask a-walc'h a rin!

V – MA da GE 14 11 10

E-kichen va frederiadennoù lennegel hag arzel emañ o labourat war tro-idigezhioù evit Nidiad 5. Evit al labour-se e kenlabouran gant AAB, met ne gomprenan ket pa na zegemeran respont ebet digantañ. Oc'h emlavarout en deus kalz labour, ez eo ret din mont war-raok koulskoude: un nebeut goulennoù 'm be da sevel ouzhit a zo heñvel ouzh ar re gent. Mar kavfes amzer e plijfe din kaout da ali war un nebeud krafoù.

1. SzAm. *Shaking pathetically* 'm eus troet *En ur grenañ (en un doare) strafuilhus*. Hag azas eo Br. *strafuilhus* e-tal da Sz. *pathetically*?

2. E VALL 'm eus kavet an droienn "bezañ war selaou". E-lec'h "bezañ war selaou en un doare aketus" e soñjen distummañ un tamm an droienn ha kinnig

"bezañ war ur selaou aketus, ankeniet, h.a.". Petra a soñjez eus an disivoud-mañ?

3. Ur gudenn gemmadur: "un notenn sonerezh gwall izel" pe "un notenn sonerezh wall izel"?

4. SzAm. *infinitely distant* 'm eus troet *trafellek*, war skouer ar gerluniadoù a gaver e Gerva Prederouriezh La-15 (*trabihan*, *trabras* da 'm meno). Diwar vont, ha gallout a rafes reiñ an arroud ma reer anv eus orin ar rakger burzhudus-mañ?

5. Ha gallout a c'haller *regiñ an noz* (SzAm. *to rend the night*) gant son ur benveg sonerezh?

6. SzAm. *to drip, to sweat with perspiration*, Br. *takenniñ*, *c'hweziñ*, *gant c'hwezenn*?

7. SzAm. *to twist like a monkey* (Gl. *se tordre*), Br. *gweañ evel ur marmouz*, pe heuliañ VALL, *gwidenniñ evel ur marmouz*?

8. SzAm. *conscious observation*, Br. *evezhiañ emouez*?

VI – GE da MA 15 11 10

Trugarez evit da evezhiadennoù da heul va respont a-zivout eilsammañ. A-du gant pezh a skriv Genette: en darempredoù a 'm eus gant an dud a lennegezh e verzhan gant reoù 'zo an tech da reiñ pouez bras d'ar skridvarnerezh, d'an dareulerezh hag a-benn ar fin d'ar c'hiz o ren er metoù strizh pe strishoc'h ma vezont brudet. Ar skouer splannañ evidon eo Michel Deguy a embannas en e yaouankiz levrioù a varzhoniezh diles, hag a sankas tamm ha tamm en imbourc'hioù semiotik ha dareulerezh — ne lavaran ket n'eo ket skedus ha nevezus e studiennoù dareuladel (anv a ran eus an dezrann a reas eus Longinus e La-10 424 hh.), nemet e hañval bezañ aet da hesk andon ar gweud gantañ. Da geñver marv e wreg e 1995, e voe e levr *A ce qui n'en finit pas* un distro berr d'ar varzhoniezh. Ar barzh diles ne soursi ket gant ar c'hiz, na gant meno ar skridvarn pe ar gelennerion; a dra sur, war an dafarennoù a ya gantañ da gevala (da zanvez eilsammañ) emañ oberoù ar varzhed kent ha kempred, hag ivez merk stuzegezh e amzer; war ar pezh a sav drezañ avat ned eo den, ned eo eñ dreist holl na mestr, na barner, hag ar bezañ anvestr hag anvarn-se eo ar rezid n'eus ket a weud heptañ. E gwir, aet eo ar varzhoniezh c'hall war zizeriañ a-hed an 20t kantved, diskar na stader

ket gant ar varzhoniezh rusian da skouer. Michel Deguy a lavare din : “Pa werzh ur barzh 300 skouerenn eus e levr, en deus graet berzh” — fazi piv? Evel just ne ven ket evit mont ganit war dachenn ar sonerezh, nemet e kredan kevout dre da brepozioù e c’hoarvez eno ivez an hevelep eilsammañ hag er varzhoniezh, el liverezh, er c’horoll.

Bremañ da valad eus dec’h. Va fazi din eo m’en deus Alan dale en e respont dit : edo oc’h adwelout GEVEZ-4 ha niñv bihan ne oa ket. Moarvat e c’hello plediñ gant da atersoù pelloc’h : hiziv e kemer GEVEZ-4 penn e hent etrezek ar voulerezh.

1. Sz. *pathetically*. Termenoù hefil zo gant ar yezhoù kozh ; hefiloc’h eget an termenoù a gavomp a-dal dezho hiziv e brezhoneg, ha gwanaet o ster ivez, uzet gant an arver. Na glaskomp ket koustet a gousto o zreiñ dre dermenoù ken nifl, orbiderezh ne ve ken. Gant buhez ar brezhoneg arnevez e tifluko termenoù deouezus hep ma vent bet goveliet gant poell ha preder. A-walc’h eo *en ur grenañ fromus*. An adanv a ya da adverb gant rakrannoù evel *en un doare pe ent*, met ivez war-eeun evel m’emañ.

2. Br. *bezañ war selaou* zo pezh a ra Martinet anezhañ ur *synthème*, ur c’hevneuziad, o herzel enta ouzh nep diframmañ. Nemet e c’hallez ouzhpennañ dezhañ adverboù, rak kevatal eo d’ur verb a stad : *bezañ war selaou aketus, ankeniet, bezañ war selaou gant aked hag anken*.

3. Evel just e c’haller empentiñ ul levezon eus *notenn* o tremen dreist *sonerezh* evit plantañ ur c’hemmadur e *gwall*. Kervella a ro skouerioù evel “*ar Werc’hez vat venniget, e verc’h vihan garet*” — nemet eno ez eo fur a-walc’h evit merkañ : “e c’haller dalc’hmat chom hep ober ar c’hemmadur en eil [adanv]” (YBRB § 139).

4. Ur skouer all eus uzadur ster ar gerioù er yezhoù kozh, ma ne arverer *infini(té)* en e ster leun nemet er brederouriezh hag er fizik. E brezhoneg emañ an advervoù *kenan, meurbet*, pe an droienn *ur mil bell* (an hini a zibabfen). Orin Br. *tra-* zo hini La. *trans-*. E gavout a reer e hBr. *tra, tro*, e Br. *tra-, tre-, tre, dre*. Evel gant avatarioù an elfennoù kozh ez eus kemmoù bras pe vras en o hanren furlmel ha sterel : *tra-* a zegas kemmadurioù c’hwezh : *tra- + pell > trafell*, endra zegas *tre-* kemmadurioù blot : *tre- + pad > trebad* ; *tra-* zo gantañ ur ster kreñv : “en tu-hont da” : *trabedel* ; *tre-* zo gantañ ur ster gwanoc’h, levezonet gant ster *dre* : *trebarzhiñ, tredizhus*.

5. Evel just e c'haller bepred plakañ war ul leterc'had allyezh. Gwell avat gortoz ma tiglорfe al leterc'hadoù diouzh kondon ar yezh ; gweñviñ a ra prim bleunioù ar galleg pe ar saozneg kutuilhet evit kinklañ ar brezhoneg. Betek gouzout e rafen gant *skiltrañ en noz* (nemet e ve troiennoù deouezusoc'h deuet dindan bluenn ur skrivagner...)

6. Aze ez eus troiennoù e-leizh : start ouzh al labour e veze Breizhiz kozh ! sell e GBAHE *c'hwez, pizennañ, perlezenniñ*. Hag ivez : *dour c'hwez o tiverañ diouzh, redek ar c'hwez ouzh...*

7. Ya, hag *emwedennañ, emweañ, gwidilañ...*

8. Klevout a ran eno gant *conscious* ur roll kreñvaat, hep dave d'an emouezañ, met kentoc'h d'ar goustiañs ($\approx$ *conscientious*) : *pervezh, aketus, pizh, strizh*. Pe c'hoazh, mar grez gant *evezhiañ* : *evezhiañ ersellus* ; mar grez gant *arselliñ* : *arselliñ evezhiek...*

I – GE, MME & YBAN 12 11 10

1. MME : Ez lizher a-raok e res anv a “esaouenn dihoskadus” am eus komprenet diouzhtu “espace insécable”, ar pezh en deus va lakaet da vont da sellout ouzh ar pezh am boa lakaet em geriadur, ha kavout a ran “esaou anhoskus”, tennet eus GSTL. O prederiañ e kavan gwell “dihoskadus” (krediñ a ran gwelout gant *di-* un dra na c’heller ket ober ha gant *an-* ur stad eus an traoù, met marteze ez eo eeunik va dezrann!).

Gwelout a ran ivez e rez e GEGIM gant Br. *diskejadus*, Gl. *insécable*. Me gav din ez eus udb. a-dreuz rak GEVEZ a ro Gl. *dissection*, Br. *diskejañ*, ar pezh a ro da heul Br. *diskejadus*; Gl. *dissécable*. Ne c’heller ket treiñ *insécable* ha *dissécable* gant an un ger. Penaos ober?!

YBAN : pouezañ a rez ur wech ouzhpenn war ar gwiridig, ar pezh zo mat.

a) Gwelomp da gentañ *anhoskus/dihoskadus*. (Sl. ivez lizher GE eus an 08 11 10)

Kounañ a ran bomm Turiaw Ar Menteg : "Kedellusañ yezh ar bed eo ar brezhoneg", pa stade gant gwir abeg e paote ar c’hedelloù er pennadoù brezhonek. P’edon o prientiñ ar meziant LATEX (evit al levrioù jedoniezh hag ar geriadurioù) war va urzhiataer e ’m boa ijinet ur pennad "diaoulek" gant gerioù hir divoutin ha kemplezh evit amprouiñ ha kevrikaat va goulev hoskiñ emgrefreek (a ve da lakaat e kerz ar gumuniezh lateksat). Tu zo da lavarout e oa ar pennad-se "troc’hus" kenan, pa oa ret troc’hañ kalz gerioù. En degouezh e talvez *troc’hus* "a

zo paot an troc'hoù ennañ", evel *peskus* "a zo paot ar pesked ennañ" (*peskedus* a lavarar ivez). En ur yezh resisoc'h e c'haller ober anv eus ur *pennad hoskus*, paot an hoskoù ennañ. Er c'hontrol, en ur pennad gant gerioù berr, ne vo ket hosket kalz gerioù ha neuze e vo ur *pennad amhoskus*, pe zoken ur *pennad amhosk* hag ur pennad hep hosk ebet a vo graet *anhosk(us)* anezhañ.

Bremañ, evit un esaou(enn) pe ur ger na venner ket hoskiñ pe a rank chom didroc'h, petra lavarout, ma n'eo ket un *esaou(enn) dihoskadus* pe ur *ger dihoskadus*? E Sz. e lavarar: *non-breaking space* pe *no-break space* (NBSP) = *hard space* pe *fixed space* (en HTML). Kompren a ran lusk preder GE: ur gedell pe un esaou na zegas hosk ebet a vo *anhoskus*. Ha difennadus eo. En degouezh ez eo bet heñchet gant an Am. *non-breaking*, eleze na ra torr ebet. Evit va *esaouenn dihoskadus* emdarzhed a zo bet levezonet gant ar galleg hag ivez gant pezh a zisplegan amañ diaraok. A-benn ar fin e komprenen: esaouenn lamet diouti ar perzh bezañ hosket. Tu a ve ivez da welout en esaouenn-se un nod dioutañ e unan, dezhañ ar perzh na vezañ hosket, a se *anhoskadus*. En daou zegouezh-se ez eo "gouzañvat" an nod, tra ma'z eo "oberiat" e diarsell GSTL.

En alamaneg ez eo "oberiat" ivez: *geschützter Bindestrich (Trennstrich)* = *nicht-umbrechender Bindestrich (Trennstrich)*, Sz. *non-breaking hyphen*. Hag ouzhpenn: *geschütztes Leerzeichen* = *nicht umbrechendes Leerzeichen*, Sz. *non-breaking space*. Pezh a rofe e Br. *kedell warezet* = *hoskell anhoskat* hag ivez Br. *esaou gwarezet* = *esaou anhoskat*. Da zegemer?

E dibenn dezrann, kenkoulz *kedell*, *esaou anhoskus*. Marteze e ve degemeradus *kedell*, *esaou anhosk* ivez (*no-break*)?

Evezhiadenn: n'eo ket ar wech kentañ din bezañ bet lakaet diaes gant an daou ziarsell-se (oberiat pe/ha gouzañvat), a-wechoù ken degemeradus an eil hag egile. Da skouer, evit a sell an dazgweredoù kimiek a c'hell mont eus ar stad diwezhañ d'ar stad deroù. Tabutoù zo etre an aozerion c'hallek etre *réversible* ha *renversible*. Evit reoù 'zo ez eo an daou dermen kevatal. Evit reoù all n'eo ket:

- ⌋ **Renversible:** le retour à l'état initial est possible, mais par un chemin qui peut être différent du chemin direct;
- ⌋ **Réversible:** le retour à l'état initial est effectué par le même chemin, avec les mêmes échanges énergétiques.
- ⌋ Toute transformation chimique est irréversible!

Neuze perak ober kel eus *réactions réversibles* ma n'eus ket anezho? Nemet e ve ar *réversibilité* ur meizad bevennat. E GEKIM ez on chomet gant *dazgwered*

eiltroüs Gl. *réaction réversible*, ha heuliañ neuze an Da-64 hag ivez pa empleg an eiltroüsted an eiltroadusted (ket ar gin avat). Met ematerset 'm eus ha talvezout a rae ar boan diforc'hañ *eiltroüs* hag *eiltroadus*. Gant *eiltroüs* ez eo "oberiat" an dazgwered, e-se tuet da eiltreñ, tra ma'z eo gouzañvat *eiltroadus*, pa'z eo an imbourc'her a c'hoari war an dazgwered, dre gemmañ un dra bennak, bec'h un elfenn da skouer, pe ar gwrezverk...

b) An hevelep kudenn 'm eus bet gant *diskejus* ha *diskejadus*. GEKIM Br. *diskejadus*, Gl. *insécable*.

En Da-64 (war-lerc'h Vallée) e kaver *diskejus* "na c'hell ket bezañ rannet, sk.: eil perzh an atom e oa, gouez da zDalton, bezañ diskejus". Amañ ne 'm eus ket termet ha lakaet 'm eus *diskejadus* e GEKIM. Rak gouzañvat eo an atom p'o skejer. Neoazh, miret 'm eus *diskejenn*. Diwar vont, Vallée eo a ginnig *diskejenn* hag *anskejenn* ivez (pezhañ a ziskouez e luske remzad ar rakger nac'hañ **an-**), a vefe gwell marteze. Nemet ez on chomet feal d'an Dafar. Un doare da *botter en touche* (tennañ er wrimenn?) a ve kinnig *anskejadus* – a zo diforc'hellek.

La-8 p. 232 *diskejañ* Gl. *disséquer*, La-12 p. 34 *diskejañ kelanoù* hag GEMEZ *diskejus* Gl. *disséquant* p. 86. Ar gudenn a savez a ziskouez ar skoemp ez eo an **di-** kreñvaat. Evel an **an-** kreñvaat ivez, lizh da GE:

an- nac'hañ ne laka da gemmañ nemet *b-* hag *m-*: (*anveli*, *anvab*); en eneb, *an-* kreñvaat a zec'han an holl gemmadurioù blot (mui *d-* > *n-*): *angediañ*, *andalañ*, *anweadur*, *annodiñ* (< *an-*+*dodiñ*); diaes eo avat arverañ ar rakger-mañ gant ar stirannoù o teraouiñ dre *b-* hag *m-* — e gwir, ne gaver ar c'hemmadur *an-*+*b-* > *anv-* nemet e termenoù bet luniet e grez an henyvezh, en *anvenek* da skouer.

An termenoù *diskejañ* (Gl. *disséquer*) ha *diskejus* (Gl. *disséquant*) a ra kudenn. Levezon ar ger gallek? *pizhskejañ* eme Vallée ha Hemon. Ne blij ket din ar *pizh-*. Evit ar Gl. *dissécable* e c'haller fardañ *hediskej*. Pe neuze kinnig un dra all: *deskejañ*? Domani GE eo.

2. MME: Gl. *mécanique analytique*, Br. *loc'honiezh dezrannel*?

YBAN: Ya.

3. MME: Gl. *contrainte holonome*, Br. *destrizh holonom*?

YBAN: Ya.

4. MME: Gl. *Fonction indéfiniment dérivable*, Br. *kevreizhenn diarroudadus didermen?*

YBAN: *kevreizhenn diarroudadus dibenndermen.*

5. MME: Gl. *intégrale indéfinie, définie*, Br. *sammegenn andespiz, despizet?*

YBAN: amañ *définie* a dalvez ez eo bet jedet ar sammegenn, un niver eo. Neuze e lavarfen *sammegenn savelet*, pe *sammegenn*, tra ken. Evit an *intégrale indéfinie* ez eo ur gevreizhenn, ent resis *kentegenn ar gevreizhenn (la primitive de la fonction)*. Neuze, e c'haller ober *sammegenn ansavelet* anezhi.

6. MME: Gl. *(im)pénétrabilité de la matière*, Br. *(diz)intradusted an danvez?* (e GEFIZ e roez meur a c'her gant **-pénétr-**: “dizintradus, treantiñ, trebarzhiñ” ha n'on ket evit gouzout pehini a zere amañ).

YBAN: *treantiñ* pe *trebarzhiñ*, rak *intrañ* zo un dra all. Evit *treant* a zo ur seurt krapinell ha neuze e virfen *treantiñ* evit ar skingurañ: skinoù X *treantus*, da skouer. Gant *trebarzhiñ* e klever "mont tre e-barzh". Vallée a ginnig *diebarzhusted, didreuzusted*. Ur perzh eus an danvez eo: daou gorf ne c'hellont ket genniñ an un egor en un amzer. E-se ne c'hellomp ket treuziñ ar mogerioù, na bezañ e-barzh korf unan bennak. E Sz. *impenetrability of matter*, Al. *Undurchdringlichkeit der Materie*. Lezel a rafen a-gostez *treuz-* Vallée, pa vez arveret endeo: *antreuz*, gant ar ster “hestank”. Tuañ a ran gant *antrebarzhadusted an danvez*, pa ra dave an termen-se d'an despizadur prederouriel. Ali GE a ve deuet mat.

7. MME: Gl. *circuit induit*, Br. *amred dereet?* (perak e GEFIZ *amred & rehent*, heñvelsterioù?).

YBAN: Ya, *amred dereet*. An termen *rehent* (Da-63) a sell ouzh an tredan, ta ma'z eo ledanoc'h erdalva *amred*. pa lavarer *amred dereet* e c'houlakaer *amred (tredan) dereet*. Amredoù all zo, en armerzh da skouer.

8. MME: Gl. *procédural*, Br. *argerzhadel?* (E GEAK e roez Br. *argerzhadurel* a-dal da Gl. *procédurier*).

YBAN: ya, *argerzhadel*. Marteze e ve gwell *argerzhadurelour* a-dal da Gl. *procédurier?* Pe *argerzhadelour*, berroc'h?

9. MME: Gl. *énergivore*, Br. *gremmezat*, *gremmvevezat*? (a-zivout an tiez, h.a.).

YBAN: ul leterc'had eo. Neuze e kavan gwell *gremmveveziñ* ha deveradoù: *gremmvevezer*, *gremmvevezat*, *gremmvevezus*...

10. MME: Graet hor boa anv c'hoazh eus Gl. *protubérance éruptive*, ha lakaet a-dal dezhañ Br. *tosenn didarzhad*. Ha kavout a ra dit e tere ivez *didarzhad* evit Gl. *étoile éruptive*?

YBAN: moarvat.

11. MME: OK evit Br. *digolladour* h.a. Gl. *indemnitaire*. O sevel va goulenn em boa disoñjet an adanv a vez arveret stankoc'h eget ar pennanv. Br. *digolladel*? (Gl. *régime indemnitaire*, Br. *hanren digolladel*, Gl. *commission indemnitaire*, Br. *kengor an digolladoù*, h.a.?).

YBAN: *kengor an digoll(ad)où* zo degemeradus. Hag ivez Gl. *régime indemnitaire*, Br. *hanren an digoll(ad)où*.

12. MME: Berradur Gl. *plus petit commun multiple*, *PPCM*, Br. *BKLG*?

YBAN: E GEJED e ran gant *BIK* = *bihanañ kenlieskement*. Menegomp ivez ar *BRAK* = *PGCD*, *brasañ kenranner*.

II – GE da YBAN & MME 12 11 10

Arabat e ve reiñ re a bouez d'an diaesterioù a sav gant lieskemeradegezh ar rakgerioù. Kudennoù heñvel zo bet a-dreuz d'hon hent aliezik c'hoazh, sl. La-08 33: *dister/di-ster*, *anster*...

E *diskejañ* ez eo kemplezh talvoud ar rakger. Kreñvaer eo hemañ mar karer, met dreist holl oc'h aroueziñ un astenn d'an ober meneget gant ar stirann, evel ma ra *dis-* e *disrannañ* (= rannañ + pellaat ar rannoù). Er vezekniezh, e talvez *diskejañ* kement hag ober skejoù etre parzhioù war-benn plediñ a-zistag (*arselliñ*, h.a.) ganto (an un kemm a gaver e galleg etre *sectionner* ha *disséquer*). Merkomp ne sav diaester ebet amañ, rak e lavar ar vezekniezh ne vez keal ebet o c'houlenn dec'heriadoù evel *diskej-* ma ve *di-* rakger nac'hañ. Mar bije, e rankjed sevel termenoù diwar ar patrom *anskej-*. Evel m'en arverer en diskiblezh ne sav ket

forc'hellegezh gant *diskejañ*. Lakaomp an degouezh dibaot ma ve kavet ur c'helan e-barzh ur skornredenn ha ma rankfe an arbennigour fiziet ennañ an *diskejañ* e ziskleriañ evel *andiskejadus* ha gortoz ma ve diskornet ha *diskejadus*.

Er yezh voutin, e kejer gant forc'hellegezh un niver termenou rakgeriet *di-* ha *dis-*: *diloc'h*, *disrann*, h.a., forc'hellegezh a c'houzañver e kement ma vez direet dre ar c'hemperzh. Evel just e oa amjestr degemer re a dermenou eus ar seurt er yezh resis, setu perak ez eo bet lakaet da reolenn digemmañ (!) *-us* hag *-adus*, *an-* ha *di-*; ne c'haller ket koulskoude bezañ re reizhiadek, war var da spazhañ ar yezh diouzh ul lod eus he barr steriañ. Anv ebet da skouer da zisteurel termenou diforc'hell en diskiblezh-mañ diskiblezh (evel *diskejañ* er vezekniezh).

Er moulerezh (hag er stlenneg da heul) e 'm eus kinniget Br. *hosk* a-dal da Gl. *césure* ha Sz. *hyphenation* hag ar verb *hoskiñ*. Intent a ran *kedell hoskiñ*, *kedell hoskus* evel "kedell o tevoudañ un hosk", hag ez intentan *kedell anhoskus* evel "kedell na c'hell ket devoudañ un hosk" (evel an hini a gaver e furmadurioù evel *a-dal*, *a-fonn*, h.a., eleze kedelloù a alier na lezel e dibenn al linenn — fazi moulerezhel hemañ a gaver re alies en embannadurioù brezhonek!) Arabat bezañ touellet gant Gl. *insécable* eno, roet dezhañ ur ster divoas; an termen kevazas a vije **inséquant* mar bije anezhañ.

Evit arver *diskejadus* er Gimiezh, n'on ket evit reiñ un ali dre ziouer a anaoud-egezh eus arver ar ger. Anat eo e voe luniet *diskejus* "na c'hell ket bezañ rannet" a gaver e Da-64 54 a-raok ma voe skoueriekaet ar c'hemm etre *-us* hag *-adus* hag etre *di-* hag *an-*. Mar dalvez "na c'hell ket bezañ skejet" e ve gwell *anskejadus*... Da Yann-Baol da welout.

I – GWP da GE 12 11 10

Abaoe un nebeut devezhioù e furchan e skridoù Preder, el Lavaroù, e rummadoù Goulven Pennaod pe Gab Cherel evit kavout gerioù 'zo. En aner evit an ampoent.

Klask a ran un doare da dreiñ ar gerioù *tautégorie* (enebet d'al leterc'had), arveret gant Coleridge ha Schelling dreist holl, hag ar ger alamanek *Idiosynkrasie*, arveret gant Nietzsche.

Trugarez evit an eskemmoù diwezhañ gant Martial. Ha trugarez evit an evezhiadennoù resis a 'c'h eus graet diwar-benn testenn Malo. Prizius eo al lennadenn-mañ evidon (hag evidomp da 'm soñj).

D'ar 7 a viz Kerzu e vin o prezegenniñ gant Malo e ti Dialogues diwar-benn Nidiad a-drugarez da Mikael Treguer. Tremen a reomp goude Hervé Lossec, rener Dastum ha Ti Ar Vro Bro Leon. Ul levr anvet *Seks ha Farz* en deus skrivet...

Setu gerioù Mikael Treguer :

« Degemeret e vo ivez e-pad ur c'hardeur Herve Lossec evit e levrioù *Ar friko milliget*, *Les Bretonnismes* ha *Tu pe du*. Ha da-c'houde se pe a-raok, skipailh Nidiad.

Traoù poblekoc'h ha traoù skianteloc'h... Un abadenn pinvidik e vo? »

Respont ebet ganin evel just.

Gant Yann-Varc'h Thorel 'm eus kejet e gouel al levrioù Karaez. E-pad pell hon eus eskemmet ha kroget 'm eus da genskrivañ gantañ. E skoazellañ a rin evit niverelaat dielloù ha labour Turiaw Ar Menteg. Embann a ray un nebeut traoù bet skrivet gant an Tad Turiaw en ti-embann An Treizher.

Ur goulenn 'm eus, met marteze e hañvalo bezañ ur goulenn fri-furch: perak ne embann ket e skridoù gant Preder? Hañvalout a ra bezañ tost tre ouzh tud evel Mikael pe a-du gant lod brasañ kenlabourerion Preder.

Mikael a gonte din e kave dipitus gwelout kement a dud o krouiñ tiez-embann a gleiz hag a zehou daoust ma c'hellont kenlabourat.

Arvarus eo emzistrannañ, gwir eo. Met marteze ez eo rekis sevel sternioù liesseurt. Da skouer: mar bije bet heuliet mennoz an unvanidigezh kousto pe gousto ne vije ket eus Nidiad hag e vijemp o kas kevellennoù ha pennadigoù d'un embanner bennak ur wech an amzer. Ne vije ket eus ur stern evel Nidiad evit hon bountañ da brederiañ, gwellaat hon yezh, skrivañ hag all... Nidiad hon sikour da selaou ouzh hon mouezh diabarzh ha n'on ket asur e vije graet mar labourjemp gant un embanner all.

Petra eo da soñj a-zivout ar goulennoù-se? Ha rankout a ray / rafe an embann e Brezhoneg (Brezhoneg arnevez evel just) bezañ unvanetoc'h en ur stern evel Preder en dazont?

Keloù diwar-benn buhez Nidiad. Tost ur bloavezh zo aet hebiou bremañ ha laouen on pa welan penaos ez emdro. Malo a skriv pennadoù dreist a ro dimp abegoù da brederiañ ha distreiñ davit istor al lennegezh. Yann-Varc'h Thorel a gaso dimp un nebeut gweudoù a embannimp. Pennadoù liesseurt a brientomp gant kenlabourerion na anavez ket c'hoazh.

II – GE da GWP 13 11 10

Trugarez evit da valad veneziadek, deuet mat pa 'z eus un troc'h e 'm amzer en arbenn da zaleoù ar post (emaon o c'hortoz amprouennoù diwezhañ GEVEZ-4 fiziet er post tri devezh 'zo gant Alan goude o reizhañ).

Trugarez evit ar c'heleier mat a roez din a-zivout labour stroll Nidiad, ho kejadenn, ho tarempredoù gant Dialogues ha... gant an daou Vreizhizeliad *de service* Mikeal ha Lossec...

Respontoù a glaskin reiñ dit hervez an urzh m'o c'havan e 'z lizher.

An termen *tautégorie* a ra berzh e daou vetoù hiziv : 1) an deologourion en arver evit despizañ an *argel* a-geñver gant an *trehont*, e kemm ouzh al *lelerc'had* hag an *adammeg* (Gl. *allégorie*) ; 2) an dareulerion evel Michel Deguy a gomz eus *tralelerc'hadegzh* (*transmétaphoricité*) hag a *tautégorie* a zo evit ur barzhoneg bezañ lelerc'had anezhañ e unan (*emlelerc'had* pe *unanlelerc'had*). Moarvat eo an durc'hadur teologek a 'z tedenn. Bezet pe vezet, o vezañ ma 'z eo un termen gwriziennet en istor, e rankor e zegemer evel amprest : *taotegoriezh* ; kement-mañ avat ne viro ket ouzhimp a sevel termenoù du-mañ e domani kemplezh ha pinvidik an deologiezh. Tro 'm eus bet da arverañ Br. *dienderc'hañ* evel par olañ (ha distremen) al lelerc'hañ (sl. da skouer La-14 124 pezh a skriv an a-zivout Angelus Silesius). [*dien* e kembraeg a dalvez : "clear, plain, manifest, certain, faultless, sound", e brezhoneg : "sain, pur, bon, véritable, certain"). Ent luniadel ez eus ur c'heñver heñvel etre *led-derc'hañ* – *dien-derc'hañ* hag *all-égorie* – *taut-égorie*. Moarvat e tifulko termenoù brezhonek all en dachenn-se. Bec'h dit, paotr !

[Emañ an amprouennoù reizhet o tegouezhout. Dav din plediñ ganto, rak ar mouler 'm eus kemennet dezhañ e vo degouezhet gantañ an danvez a-benn ar 15.]

Kerkent ha dieubet diouzh an trevell e kendalc'hin al lizher-mañ. A-zivout *Idiosynkrasie* n'eo ket sur e 'm bo tra da lavarout. A-zivout unaniñ an embannerezhioù avat e 'm bo ur respont sklaer hag arguzennoù fraezh (ar re a 'm boa diskleriet e 2005, sl. La-17 102-103. Arguzennoù all a zisplegin ...

III – GE da GWP 16 11 10

Setu danvez GEVEZ-4 en e hent etrezek ar mouler ...

Gl. *idiosyncrasie*, termen arveret er vezekniezh henvoazel ma lakaed skritelloù war anglevadoù dispis evel "ar santad hon eus n'eo ket peurheñvel an dud kentrezho : blim eo hemañ ha blot hennezh — lavaromp o deus pep a *tempérament*, a *constitution*, a *terrain* pe, cheuc'hoc'h, a "*idiosyncrasie*" — hiziv e tarbenner ez eo ar genom hag an unevded hangaer a ro tro d'ober reiz war an diforc'hioù etre-hiniennel — e diouer displegadurioù donoc'h. Nietzsche a ampresta an termen a vezekniezh evit e arverañ er brederouriezh. Goulenn a rez pe gevatal reiñ dezhañ e brezhoneg ; evit termenoù istorel eus ar seurt, seul gent pa vezont pellaet diouzh o ster kentañ, e voazier amprestañ ; hogen, ha ne gav ket dit e ve ur Br. *idiosinkraziezh* kement hag ur c'hign teod hag un heg skouarn ? Heñvel boureveri a gredan bezañ rediet da ren war dermenoù 'zo a vezekniezh (euzhusoc'h traoù a wel ar

vezeion en o micher!) a gavfen gwell hepkoriñ d'ar brederourion. E se, e ven tuet da sevel un termen du-mañ, dre loc'hañ diwar gevatalioù an div gedrann *idio-* ha *sugkrasis*; hemañ diwezhañ a dalveze "temz, genezh (un den)"; *idio-* a verk "(piaouet) ent dibarek (gant an den-mañ den)" — o tec'heriañ ar c'heal-mañ emañ Br. *han-* (evel e *hanvout*, *handal*): *handemz*, *hanc'henezh*. Hemañ diwezhañ a zibabfen, en abeg d'an elfenn *gen-* a zo en e orin (evel e Br. *genel*, Et. *gen*, *genom*, h.a.)

Sevel *Aber* e-kichen *Preder* ne voe ket bet un emzistrannañ evit adkemer ar verb a arverez, na kennebeut sevel *Nidiad* e-kichen *Aber* ha *Preder*. *Preder* e unan a voe savet e-kichen *Hor Yezh* (teñzorier anezhañ e oan) ha ne voe ket anv a emzistrannañ, skoazellet ma voen d'e sevel gant rener *Hor Yezh* e unan, Per Denez, evel ma oa bet savet *Hor Yezh* e-kichen *Al Liamm* gant Arzel Even ha Per Denez. An abeg oa da sevel *Nidiad* a ziskleriez fraezh: bez' ez eo an un lusk krouiñ a lakaas da ziwanañ an holl gelaouennoù emañ o paouez menegiñ.

Un abeg all zo da sevel tiez embann brezhonek nevez ha da ziwall diouzh ar c'hreizennañ. E daou zegouezh e vez kreizennet an embann: diouzh un tu, dindan an hollveli bolitikel (ur skouer splann nes dimp: emañ ur c'heneil sinaat da Yann Varc'h oc'h embann un droidigezh en deus graet hemañ diwar ur skrid gant Paol Keineg — destrizhet eo bet gant ar garez Stad da lemel un arroud eus an destenn ma oa anv eus *l'insurrection des cochons* — ar moc'h o vezañ loened ardamez e Sina, hag an darsav un emzalc'h berzet!); diouzh an tu all, er riezoù frankizour, ma teu a-benn galloud an arc'hant da lakaat an embannerezhioù etre daouarn un nebeut kevredadoù bras. Disheñvel krenn eo saviad ar brezhoneg. Evit an ampoent, dañjer ebet a greizennerezh dre an arc'hant, nevid ar brezhoneg o vezañ mannel pe dost. Nemet outañ e taol evezh ar veli bolitikel evel ouzh ur gludad garvevion o kinnig poreañ unvanded ar riez. Hag e se ez eo niver an embannerezhioù brezhonek un arm efedus; atebeion an *unité nationale* n'int ket evit o mouganañ unan hag unan. N'o deus nemet un doare d'ober outo: lakaat reoù anezho da c'hoari roll ur viruz en araez da zispenn ar garvevion poreüs (*Emglev Breiz*, *TES* ha bremañ *Ofis ar brezhoneg*). Pa savas Cozan *Ofis ar brezhoneg* e pedas *Preder* da zont e-barzh; ha kaout a ra dit hor bije gallet kenderc'hel da ziorren ar yezh arnevez e-barzh framm un 'Ofis publik'? Dav dimp anaout pelec'h emañ gwanded (bras ha diremed evit ar mare) hon embannerezhioù ha pelec'h o nerzh ken bras all en ur metoù galen.

A-zivout erbar ar *Geriadur Hollek*

I – Ao. *** da GE 16 11 10 :

A-zivout ar poentoù a 'c'h eus meneget :

1) *Mennoz ar geriadur* : Ha n'eo ket bet lavaret e ve liesyezhek Gl-Br / Br-Gl. Ha ne ve ket an aesañ evit kregiñ da nebeutañ? Ne soñj ket din hor bije tud a-walc'h, ur stummadur bras a-walc'h hag amzer a-walc'h evit ober ur geriadur unyezhek gant despizadurioù. Met al labour da heul e vo hep mar !

2) *An niver a dud* : Gwir n'eus ket kalz a dud met ganeomp, ar remziad yaouank, moarvat e vemp un dorn-labour ouzhpenn.

3) *Ar stummadur* : Ober ar geriadur a ve un doare da genderc'hel ha da glokaat hon stummadur.

4) *An amzer* : aze, ez eo kentoc'h ur gudenn hiniennel : da bep hini d'en em ouestlañ d'al labour.

A hent all : ur c'heneil din a zo o skrivañ ur pennad e brezhoneg ha klask a ra treiñ ur ger nevez e saozneg. Evit poent en deus laosket ar ger e saozneg en destenn. Daoust hag e oufes treiñ ar verb :

Le *Deejaying* ou le *toasting* désigne un artiste vocal parlant ou chantant généralement de façon monotone sur un rythme ou un battement. Les textes peuvent être écrits ou improvisés et certains mots coupés ou doublés dans les phrases afin de caler les phrases. Le *toasting* a été utilisé dans plusieurs traditions africaines, notamment par les griots. On peut dire que la coutume s'est exportée en Jamaïque par l'ascendance africaine et musicalement par l'empreinte des rasta sur la musique jamaïcaine. L'exercice de *chant parlé* qu'est le *deejaying* a énormément influencé le Hip-hop et donné le développement du MCing.

Goulenn all : *eget / estreget / ha*, er frazenn "Ne oa diskoulm ebet all ha pokat d'ar pemoc'h". Ha reizh eo ar frazenn evel-se? "Ne oa diskoulm ebet all estreget pokat d'ar pemoc'h" ?

II – GE da Ao. *** 17 11 10 :

Evit a sell ar geriadur hollek, eo mat dit ha d'ar geneiled displegañ o meno, kuites da vont tre en ur vreutadeg a ranko difourkañ en un diazez kenlabour. Rak ne c'haller ket boulc'hañ un embregadenn a vent gant ur geriadur hollek hep emglevout, moarvat da gentañ war doareoù ar geriadur, met ivez war menoioù an danvez kenlabourerion.

Da heul da evezhiadennoù :

1) Dav gortoz gwelout ar geriadur emañ Martial o sevel evit divizout furm an hini a vo lakaet war ar stern.

2) Ha ne ve ket d'ar "remziad yaouank" sammañ ar roll pennañ en afer? An darvoudoù o deus graet e vank ur remziad etre micherourion gentañ ar yezh arnevez hag ar vicherourion nevez. An dud a chom eus ar remziad kozh n'o deus ket lavaret o ger diwezhañ moarvat hag ur skoazell int da dud ar remziad yaouank ken dre ar skridoù a lezont war o lerc'h, ken dre o c'henlabour. Bremañ avat e tle ar re yaouank desellout ez int i an atebeion bennañ. N'int ket un dud labour ouzhpenn met ar bennañ tud labour.

3) Evel just, pep labour a gas gantañ stummadur, met ne oufe ket ar bodad sevel ur geriadur bezañ un aozadur kelenn.

4) Aze n'emaon ket a-du. E Diwan zoken ne vez ket an amzer ur gudenn hiniennel... Ha klevout a reer gant ar gelennerion : "hiziv ne rin ket va c'hentel peogwir e 'm eus divizet ober traoù all" ? Ma n'eo ket bodad ar geriadur siriusoc'h eget Diwan, gwell lezel an erbar.

Evit an termenoù o tennañ da furmoù ar sonerezh kempred, gwel ar gudenn gant Malo kentoc'h. Atersoù heñvel a ra ouzhin hag, o vezañ ma n'anavezan netra en domani-se, ned on ket evit reiñ skoazell vras dezhañ, lakaet er-maez selledoù hollek a yezhouriezh. En degouezh, ha ne vo ket gwell amprestañ hep klask dezneuziañ o skrivadur an daou dermen a venegez : "An *Deejaying* pe an *toasting*" ?

Furm reizh nemeti ar bomm a notez eo : "*Ne oa diskoulm ebet estreget pokat d'ar pemoc'h*". Kemplezh eo orin Br. *estr*, hervez Fleuriot e tisoc'hfe eus hBr. *ethr* mesket gant hGl. *estre*. Bezet pe vezet, dec'heriañ a ra ar c'heal "all" ha stambouc'h e ve skrivañ "... *all estreget* ..."

III – Ao. *** da GE 18 11 10 :

A-du ganit evit a sell displegañ e vennozioù. Hag un tammig amzer hon eus d'e ober mar bez ret dimp gortoz geriadur Martial.

Ha ne ve ket d'ar "remziad yaouank" sammañ ar roll pennañ en afer ? Ya moarvat. Met daoust hag e c'hell e ober ? Marteze, met kalz a hent a chom enta ! Dav gwelout da gentañ piv a labourfe en embregadenn-se ha gant peseurt youl. Ur youl bras zo ezhomm en afer-se ha dav eo gouzout gant petra e vould'homp. Hag ouzhpenn ar youl ez eus ezhomm ivez a amzer... Ne vo ket aes reiñ amzer dizehan e-pad bloavezhioù. A-raok kregiñ e ve ret d'ar remziad yaouank ematersiñ.

Me gred e ve ret dimp ober un emvodig etrezomp. Me 'gred klevout gant MC e ve mat YBAN e penn ar bodad skridaozañ. Ret gwelout gantañ da gentañ ha prest e ve da gemer penn ar embregadenn.

A-du evit a-sell an termenoù sonerezh, goulenn a rin digant Malo enta.

C'hoazh e-keñver ar frazenn "Ne oa diskoulm ebet estreget pokat d'ar pemoc'h". Ha perak e ve direizh amañ implijout "ha" ? Hag ur reolenn eeun ha strizh a zo evit kement-se ?

IV – GE da Ao. *** 18 11 10 :

Souezhet on gant da atersoù.

“Met daoust hag [ar remziad yaouank] a c'hell e ober? ” Dezhañ da respont, n'eo ket dre gomzoù, met dre oberoù.

“Piv a labourfe ?” Respont biblek a rin : ar re a labouro eo ar re a labouro. Lakaat a ran daouaskoù en dro d'ar bomm "ar remziad yaouank", rak un teskad fuilh eo, a-c'haoliad war veziat ha bezus, ouzh e ober ar re a labour endeo hag ar re a grogo da labourat.

Ne gomprenan ket da c'houlenn a-zivout ar savadur “Ne oa diskoulm ebet . . .” Pelec'h e c'h eus gwelet arveret *ha* e hevelep lavarennoù? Mat e ve dit studiañ a-zevri gramadeg ar brezhoneg.

V – YBAN da GE 21 11 10 :

Goulenn a rez ar pezh a soñjan a-zivout mennad tud Nidiad da labourat war erbar ar geriadur hollek. A-du ganit : ur mennoz mat eo, met dav dezho donaat o anaoudegezhioù. Ar goulenn d'ober da gentañ : peseurt skoazell a c'hellont degas? Diaes e vo tremen hebiou d'ar stummadur, a zo hir evel a verkez alies, ugent vloaz da nebeutañ ! Ouzhpenn an anaoudegezhioù war ar yezh eo ret ivez bezañ arroutet war un pe lies diskiblezh. Un den barrek evel Martial a rank bezañ skoazellet gant tud dezho ur varregezh bennak war an danvezioù skiantel hag arbennikaet. Ha piv e-touez ar re yaouank a ya war-du un danvez gouezoniel? War a hañval ez eo Malo dedennet gant ar sonerezh : perak ne rafe ket un dra bennak war hanc'herieg an diskiblezh-se? O tiazezañ war al labourioù kent? Anzav a rez n'out ket barrek war an danvez-se, na me naket, nebeutoc'h c'hoazh. Evit gwir ne welan ket gwall vat penaos e c'hellont ober evit kemer perzh en erbar. Marteze e c'hellont heuliañ a-dost ar pezh a vo graet, ha mont war-raok evel-se?

Ober a rez anv eus ar remziad diouerat etrezomp hag ar re yaouank, ha war un dro e venegez aozadurioù savet e skeud an aotrouniezhioù riezal : Ofis ar Brezhoneg (sklaerat anv !), Diwan, Skol Uhel ar Vro, TES, h.a. Aze emañ moarvat ar remziad diouerat. Dav eo bet gortoz ur remziad nevez (Nidiad) evit stadañ an hent dall. E-doug tregont vloaz o deus dispennet ha divrudet hon labour, darsanket empenn ar re yaouank. Pezh na vire ket outo a gorvoiñ hon labour : skouer an Ofis zo anat a-walc'h. Deuet eo ar mare da sevel ur geriadur hollek

ar perveshañ ar gwellañ, ha tenn e vo an trevell. Al levr-se a ranko bastañ da ezhommoù an dud a vremañ, ha neuze bezañ klok. Savet e vo despizadurioù e sell d'an embannadurioù da zont, unyezhek pe liesyezhek, met an dra gentañ da sevel a vo ur geriadur galleg-brezhoneg eus ar vuhez kempred.

VI – GE da YBAN 23 11 10:

A-zivout : *zrodiñ*. N'ouzon ket perak en doa Ernault darbennet ar skrivad-se, adkemeret gant Roparz Hemon en e c'heriadurioù bihan — met n'eo ket e GIBR. Kervella, en EGRH 207, a c'houlenn ha ne ve ket *strodiñ* ar furm da zegemer. An un furm e ve ha *strodañ*, dezhañ ur ster nes, disheñvel evelkent.

Evit Martial n'en deus ket peurziskoulmet e gudennoù spered. Adlennet 'm eus war La-10 221 e respont d'an arzaeladenn a raen ouzh ar c'hemmoù skrivadur graet e-barzh Geriadur An Here. Ne hañval ket merzhout ez eo aet pell 'zo spered an talbenn diouzh “al lodenn vrasañ eus an embannadurioù peurunvan”. Ur c'hraf leiek eo ar c'hemmoù skrivadur avat. Dre e genlabour ganimp e tiskouez Martial ez a gant durc'hadurioù nevez ar brezhoneg, durc'hadurioù distaolet krenn gant e geneiled eus Al Liamm, h.a. Moarvat emañ emouez ouzh an torr a c'hoarvezo pa embanno e c'heriadur. Warlene, e saloñs al levr e Gwenrann, tapet e vanne gantañ, ez eas e gouez ouzh tud Preder en abeg d'an doare ma komzont eus ar Mouvement breton...

VII – GWP da GE 23 11 10:

Trugarez vras evit da gasadennoù a studien c'hoazh dec'h da noz. Spletus e vint din. Ha trugarez vras evit an damsell war istor an embann e brezhoneg. A-raok lenn da c'herig ha lizher Lavar 17 e 'm boa ur sell all war savboentoù kenlabourerion Preder a-zivout an embann e brezhoneg.

Un nebeut evezhiadennoù a fell din ober a-zivout *afer* ar *Geriadur Hollek*. War a hañval ez eus elfennoù ha kudennoù liesseurt lakaet war raok ganit pe Ao. ***. An amzer, ar remziad yaouank, ar stummadur, an nerzh, hag all...

Ersaviñ a fell din ober. N'on ket amañ evit enebiñ ouzh ersavioù ar re all, nemet lakat war wel va savboent.

Hervezon, ar *Geriadur Hollek* a c'hell bezañ un tun dibar evit diskoulmañ kalz traoù hon trelat. N'eus ket kalz tud stummet ha gouest da sammañ ar garg-mañ : gwir eo. N'omp ket niverus : gwir eo. Kalz amzer a gemero : netra gwiroc'h. Met ul labour evel-se a roy dimp an tu da vezañ stummet. Pinvidikaat a ray hon yezh ha lakaat ar remziad stummet da vezañ remziad ar stummerion nevez. Sell un den evel Malo. Asur on eus un dra : a-benn bloavezhioù eo eñ eo a hucho war liseidi nevez tremenet dre Diwan "Poent eo deoc'h peurzeskiñ ar brezhoneg !" evel ma 'c'h eus graet evidomp !

Malo, me, Hoel, Ao. ***, ha kalz tud all — nevez deuet davit ar brezhoneg arnevez dre forzh lenn Lavar, Aber pe Nidiad — a gaver : prest int da gemer perzh en ul labour evel hini ar *Geriadur Hollek*. Evit an ampoent, labourat ha strivañ a reomp en hon c'horn pe a-gevret evit labourioù 'zo evel Nidiad pe traoù all. Dre ul labour evel ar *Geriadur Hollek* e c'hellimp bodañ an dud-se evit labourat, studiañ, peurzeskiñ.

Juvenalian ne vin ket. Petra a c'houlenn ar bobl yaouank : labour ha studioù ! Arabat dimp lezel an tun-mañ dirazomp hep tennañ splet anezhañ.

VIII – GE da GWP 23 11 10 :

Evit an ampoent (hag abaoe 40 vloaz ! — lavarout a raen 20 vloaz, met Mikael en deus degaset da soñj edomp endeo o prientiñ ur geriadur hollek er bloavezhioù seikont, dre sevel marilhoù), hon eus pep a veno war an erbar. Hogen un dra zo sur : pep hini, kozh ha yaouank, en deus da zoonaat e anaoudegezh eus ar yezh (me an hini kentañ a zizolo traoù nevez bemdez a-fet yezhadur ha geriadur). Un arvez all na c'haller ket diwelout eo ez emdro ar yezhoù buan ouzh buan bemdez hag ar brezhoneg buanoc'h eget ar yezhoù all — Vallée, ha Roparz Hemon zoken, a ziazeze o spered war ur c'horf lavar stabil, ac'hoel war ur c'horf lavar a veze o kreskiñ pep un tammig hep direnkañ an diazezoù. Hiziv, ne spir mui degemer lavar ar c'hantvedoù tremenet hizivaet diouzh avelioù an amzer ; muioc'h eget biskoazh e rank pep hini sammañ ent oberiat buhez al lavar. Kement-se hon eus komprenet pemont vloaz 'zo hag abaoe e strivomp, a-dreuz avanturioù a bep seurt, da ren kerzh hon lavar, dre ar galleg ha yezhoù all moarvat, met d'an oberiatañ dre ar brezhoneg. Amkan Roparz Hemon e 1920 oa dedalvout ar yezhoniezh d'ar brezhoneg skrivet, eleze da gentañ d'al lennegezh — en un doare ez assamme doazhadur an "honnête homme". Er bloavezhioù c'hwegont, e grez SADED, e krogas da gomz eus "sturyezhoniezh", termen hiron mar bez, rak ar yezhoniezh zo ur skiant, gant he stur enien, ha ne c'houzañv ket ma

ve gourlakaet outi ur stur all; hogen Roparz Hemon dre "*sturyezhoniezh*" a intende "linguistique appliquée" — hag e gwir ne rae nemet lakaat un anv war al labour a rene eñ abaoe 1920. Merzhout a rejomp an trap ha sevel an termen "*sturyezhouriezh*", evit pouezañ war an arvez "ober" merket gant *-ouriezh* diwar goust an arvez "studi" merket gant *-oniezh* hag a-benn ar fin dilezel *stur-*, rakger gourleizhat, keal ar "sturiañ" o vezañ empleget gant keal an ober. Aze emañ orin an troc'h don a c'hoarvezas etre tud Preder hag an aozadurioù brezhonek all chomet gant kealiadurezh Roparz Hemon (diwar vont, ne ve ket kalz da skrabañ evit lakaat war wel ez eo Diwan sevenidigezh an damkaniezh hemonek — ne ve d'ober nemet lenn pennadoù 'zo war Gwalarn ha Kannadig Gwalarn).

Ne zisplegan kement-se nemet evit deskrivañ ar saviad m'emañ danvez saverion ar Geriadur hollek hag, ivez, displegañ perak n'eo ket bet savet ar geriadur-se betek henn. Tu vo d'e sevel moarvat, met dav e vo derc'hel kont eus an danvez emdroüs, distabil, a zo da dapout. Ur skouer eo *Geriadur ar Stlenneg* deuet e gouloù e 1995, dispredet hiziv un darn vat eus e zanzev ha diglok kaer — embannet eo bet er bloavezh end-eeun ma voe krouet ar ger *Internet* en USA!). Se lavaret, evit an ampoent ne 'm eus evidon mennozh resis ebet war an doare da emgemer... Afer empennoù yaouankoc'h!

Evit distreiñ war *tautégorie*, e kavan pajennoù deurus e levr Xavier Tilliette *La Mythologie comprise — Schelling et l'interprétation du paganisme*: "Tautégorie et allégorie" (pp. 137-145). Un hevelep red mennozhioù a gaver etrezañ, Lévinas: *Autrement qu'être*, ha Jean-Luc Marion: *Dieu sans l'être* — nag a dachennoù entanus evit speredoù prederiant!

I – MME da GE 23 11 10

Goulennoù :

1. Gl. *nominaliser*, Br. *anvelaat*?

2. Gl. *groupe d'appartenance*, Br. *stroll perzhourelezh*? (kevredadouriezh).

3. E Lavar 15 pp. 268-269 ez poa pledet gant Gl. *nutation*, ha miret eo bet ar c'hinnig Br. *nugañ* (GEJED & GEFIZ). Hervez *Pet. Rob.* e vez arveret ivez er vezekniezh diwar-benn an dud a vez o hejañ o fenn dibaouez. Moarvat ec'h eus un termen da ginnig...

4. Ha pledet ec'h eus gant Gl. *nymphomane* (& *nymphomanie*) er vezekniezh? Arveret e vez evit al loened ivez. En ABBV ez eus un toullad traoù druz pe zrusoc'h.

5. Gl. *obsessif*, Br.?

6. Gl. *artère collatérale*, Br. *kendalmerenn*? *talmerenn gengostezel*?

7. Daoust ha Br. *dantosod* a dro Gl. *prothèse* hag *implant dentaire*, pe gwelloc'h eo ober gant *ensteud dantel*?

8. E GEVEZ e rez gant Br. *siflizek* & *siflitek*; moarvat eo heñvelster an daou. Lennet em boa (ganit, a gav din), un dra bennak diwar-benn *erozek* / *erotek*, met ne gavan mui pelec'h. Ha diuzet eo bet da vat an doare da zeverañ hevelep

gerioù? (cf. *magmatique*: Br. *magmaek*, *magmatek* ?). Evit hemañ diwezhañ hor boa graet gant Br. *magmaek* el levr « Karregadoù ha maenadoù kaer (An Here) ».

9. Gl. *sexuation*, Br. *revadur*?

10. Gl. *intersexuation*, *intersexué*, Br. *etrerevadur*, *etrerevek* ?). Ar gerioù-se (*intersex*-) zo o kemer lec'h Gl. *hermaphrodisme*.

11. Klevet em eus en deiz all ober gant Gl. *patientèle*, a-zivout arvalien ur mezeg; ger savet war skouer *clientèle*, *parentèle*, h.a. Hag ur ger a ginnigez?

12. E Lavar 17 p. 203 & 18 p. 42 e oa bet graet anv eus Gl. *aquifère*. Petra a rafes eus Gl. *système aquifère*?

⌋ On entend par "système aquifère", un domaine hydrogéologique dont toutes
⌋ les parties sont en liaison hydraulique et qui est circonscrit par des limites
⌋ faisant obstacle à toute propagation d'influence appréciable vers l'extérieur.

II – GE da MME 24 11 10:

1. E La-11 156 e ran anv eus *kefebad anvel* evel kevatal da Gl. *syntagme nominal*. War lerc'h un evezhiadenn gant GP, hor boa degemeret ar goulun *pennanv*, *adanv* evel daou spesad eus ar genad *anv*, goulun a gaver a du 'rall er yezhadurioù klasel. Gl. *nominaliser* zo a-dal dezhañ: a) *pennanvelaat* (treiñ ul lavarenn pe ur c'hefebad verbal en ur c'hefebad pennanvel), b) *pennanvaat* (arverañ un adanv, h.a., evel pennanv — termen boutin e GRAMV).

2. Ya, a gav din, nemet en defe Yann-Baol un arbennadenn.

3. La. *nuto* a dalveze "hor(j)ellañ ar penn" (evit adkemer kinnigadenn Vallée), arveret ivez er yezh-se e-barzh leterc'hadoù. Er yezhoù kempred ez arverer Gl. *nutatation* dreist holl a-zivout an astroù ha, d'an eil, dre ur meni leterc'had distro, a-zivout penn an dud. Amprestet hor boa Kb. *nugio* (a hañval ivez dont eus Ie. **neu-* evel La *nuto*) evit an astroù, ha moarvat en en kinnigin ivez evel kevatal da *nutatation* er ster mezegeel.

4. Gl. *nymphomane* a dermener er vezekniezh evel "uc'horged benevel". Nemet e kavfed en ABBV (ne lavarez ket pere a gaver) ur c'hevatal dereat a-walc'h evit

bezañ distaget gant ur mezeg dellidek dirak kerent ur plac'h yaouank, e kinnigfen : *nimfoman* aa., *nimfomanez* b.

5. Ar vredvezeion a arver (nebeut tre) Gl. *obsessif* evel kenster a-wechoù da *obsessionnel*, a-wechoù da *obsédant* — ha dav eo dezrannañ pep arver eus pep hini eus an tri zermen-se evit gouzout pe adanv brezhonek arverañ (sl. GBLF 66 830, 831) : *azonoù mac'hennel*, *neuroz mac'hennel* (a-zave d'ar mac'hennoù), *realoù mac'hennel* (lusket gant ur vac'henn). Anzav a ran ne 'm eus nepred klevet na lennet *obsessif* gant ar re psi, a-wechoù *obsédant*, hogos bepred *obsessionnel* (ha *compulsif*). El lavar lennegel e c'hallfed ober gant Br. *mac'hennus* a-dal da *obsessif*...

6. Gl. *collatéral* a gavez e GEVEZ-3 397.

7. War a hañval e veze (hervez al lizheradur) arveret *prothèse* evit kement pezh ouzhpennet (heloc'h pe diloc'h), hag an anvad *implant* zo bet roet nevez a-walc'h da osodoù diloc'h zo. Gwell enta diforc'hiñ.

8. Ya, gwell *errotek*, *sifilitek*... Danvez un erratum e GEVEZ-5

9. Aze ez emdaolez e reizhiad Lacan. Ar *sexuation* evitañ oa ar rev evel arouesaer. E gwir, ne gredfen ket kinnig un termen brezhonek. Dav e ve din mont donoc'h er meni jedoniezh en doa savet Lacan en domani-se. Etrezomp, ne welan ket petra e teufe ar c'heal-se d'ober e 'z keriadur (ne 'm boa ket kredet e lakaat e GBLF evel kalz re arbennik)

10. Ur gouzrec'h gantañ arouezioù an div rev zo *etrerevek*, un *etrereveg* eo. Gant Gl. *intersexualité* (intentet diouzh an ental, *intersexuation* neuze — n'anavezen ket ar ger) e klot Br. *etrerevegezh*. Da c'houzout hag arveret e vez ivez an termen Gl. *sexuation* gant ar c'hemeradur en deus aze — *revegezh* e ve neuze...

11. Klevet 'm eus Gl. *patientèle*, a zo marteze un termen gwirel, rak peurliesañ e komzer eus *clientèle* "teskad kuzuliadourion ur mezeg". Evel ma lavarer *arvalerezh* diwar ginnig GEAK, e kinnigfen *kuzuliaderezh* — en ur zerc'hel da lavarout *arvalerezh*.

12. Marteze e c'hall Yann-Baol adwelout ar pezh a responten da Gab war La-17 203 ha respont dit.

I – MME, GE & YBAN

MME (25 11 10): Gwion, ha lennet ec'h eus an eskemm etre Yann-Baol ha me (12 11 10) a-zivout Br. *anhoskus* / *dihoskadus* & Gl. *insécable* ha *dissécable*? YBAN a skriv en dibenn ez eus un dra bennak a zo ez tomani.

GE (25 11 10): Ya, goude bezañ lavaret OK, war atiz Martial e lennan aketusoc'h pezh a skriv Yann-Baol. Dre ar furm moarvat e klot Br. *antrebazhad-usted* gant an termenoù allyez. Dre gendivizad ez ouzhpenn an aozerion allyez ur c'heal d'ar ster eztaolet gant *pénétrer*, *to penetrate* ha *durchdringen*, verboù a dalvez hepken "toullañ, arloezañ, trebarzhiñ, treantiñ, treorc'hañ, enteiñ". Hogen hini ebet eus ar verboù brezhonek pe allyez ne zec'her an naouuster kreiz, an hini end-eeun a zespiz Yann-Baol: "na c'hallout gennañ an un egor en un amzer" — despizadur a denn e gevazasted klok eus ar verb *genniñ*, a zo hep kevatal spis en allyezhoù meneget. Na Gl. *occuper*, na Sz. *to fill*, nag Al. *besetzen* ne gendec'heriont Kb. *genni* (hag an amprest Br. *genniñ*) — dirak Kb. *genni* ne gav GPC da lakaat nemet *to be contained*, *find room in*. Ha ne ve ket an termen kevazasañ: Br. *anungannusted*, "na c'hallout genniñ an un egor"? An dec'heriad klok a ve "*anungannusted daou gorf danvezel*". Yann-Baol a lavaro ha forc'hellegezh a sav gant ar rikladur ster a c'hoarvezfe dre lavarout *anungann-usted an danvez*?

GE (28 11 10): Da heul va respont deoc'h a-zivout ar ger Gl. *impénétrabilité* (*de la matière*) a ginnigen a-dal dezhañ Br. *anungannusted*, ez on bet prederiet

a-zivout ar rikladur ster a c'hoarvezfe etre *anungannusted daou gorf* hag *anungannusted an danvez*. Tremen eus un degouezh dibarek keñverel d'ur perzh hollek a zistresfe betek re deouezusted an termen kinniget.

Evit distreiñ d'an ergraf evel m'en despiz Yann-Baol, eleze an dic'hallus ez eo d'un tamm danvez genniñ an tamm egor gannet endeo gant un tamm danvez all, ez intentan: gannusted digen zo d'an danvez; dic'hallus e ve avat sevel un termen **digengann-*, en abeg d'an deveradoù diwar *kengann-* (amprestet diwar Kb. *cyngenni*, sl. La-12 212 n2). Da 'm meno e terefe amañ ar rakger *han-*, er ster "piaouet ent dibarek", ha luniet e ve: *hanc'hannusted (an danvez)*. Peadra da vegañ dezevañs ar brederourion: mard eo an den hanvoudek ez eo an danvez hanc'hannus...

Petra a soñjit?

YBAN (28 11 10): *hanc'hannus* a gomprenan evel "tuet da c'hennañ (un tamm egor) a-ziforc'h". Dav kontañ war an deouezusted evit lezel e gouzispieg "en un amzer". Unan eus perzhioù an danvez eo — anvet ivez Gl. *antitypie*, eleze "harz ouzh ar stokoù", ur c'horf a ezlaka ur c'horf all, gallout a reer komz eus *hanloadusted* ivez —, a c'hell bezañ haezet ganimp ha studiet gant an Anadennoniezh. Ouzhpenn an hanc'hannusted, menegomp ivez an hestokted (*tangibilité*), ar soluted (*solidité*), an harzusted (*résistance*), an douested (*densité*), ar fetisted (*massivité*)... Lezel a ran da Gwion an emell da reizhañ ar gerioù brezhonek a ran anv anezho amañ diaraok.

Bremañ, e gouloù ar Fizik pementadel e reer anv eus Pennaenn an ezkaeladur hervez Pauli (Gl. *le principe d'exclusion de Pauli*). E 1925 e kinnigas Wolfgang Pauli ur bennaenn a zo houmañ: ar fermion (rannigoù dezho ur spin hantergevan — lieskement da $1/2$ —, evel an elektron, ar proton pe an neutron) ne c'hellont ket en em gavout en un lec'h hag en un stad pementadel. Kement-se a dalvez e talc'h an danvez e lec'h, un elektronenn ne c'hell ket mont en un taread ma emañ endeo un elektronenn all en un stad pementadel.

Hogen gouzout a reer bremañ ned eo ket *antrebarzhadus* an danvez: ar skinoù a c'hell treuziñ, pe bezañ kemmet o roud hag a-wechoù dazlammat war-gil. E-se e reer dave d'ur perzh a ya pelloc'h eget anvezusted daou gorf da vezañ en un egor en un amzer. Kel zo bremañ ivez a dreuziñ an danvez, eleze demerded pe andemerded an danvez evit ar skinad-mañ-skinad. Setu perak e 'm boa kredet kinnig *trebarzhadusted* hag *antrebarzhadusted* an danvez. Evidon emañ en termen-se an daou geal: *mont tre ha tra-*, *mont e-barzh*. Merzhomp e lak an alamaneg

kichen ha kichen *die Impenetrabilität des Stoffes* hag ivez *die Durchdringlichkeit* (hag *Undurchdringlichkeit*) *der Materie*. Neuze ned eo ket kevezkaelus an daou dermen *hanc'hannus* hag *antrebarzhadus*, a gav din da vihanañ. Nemet, er Fizik kempred ez eo keal an trebarzhiñ unan daveel: a-wechoù e c'haller trebarzhiñ hag a-wechoù ne c'haller ket. Evit an *hanc'hannusted* a zo kentoc'h, da 'm meno, un termen o teskrivañ ur perzh anadennel eus hon haeziñ an danvez.

YBAN da GE 12 12 10: Dres, lavarout a ran ez eo ar perzhioù-se tra an anadennoniezh, hag ar brederouriezh, o kregiñ gant Henhellaziz, eleze intentet evel naouusteroù merzhadennel. N'eo ket perzhioù despizadus dre araez ergrafoù ar Fizik. Setu perak e lezen an emell ganit da blediñ gant se, rak n'on ket barrek war an dachenn-se. Degas a raen kudennadur ar Fizik pementadel, na ra ket gant an antitipiezh = an hanc'hannusted, met gant Pennaenn an ezkaeladur hervez Pauli ha gant trebarzhadusted keñverel an danvez kentoc'h, hervez ar skinadoù hag an kez danvez.

OK evit *an-*, *di-*, *hep-*. Neuze e klot ar c'hinnig *testeni hepgouestl*. Soñjal a ran ivez en dud a ra o fredoù hep kig, eleze an *hepkigourion*. Aze ivez e skoevont ar c'hig en o boued, e tremenont hebiou, hep debriñ kig.

KIS-1047

I – HSK & GE

HSK (30 11 10):

Emaon oc'h aozañ un embannadur eus Geriadur Treger Vallée (VALLTreg).

Petra 'soñjez-te eus ar ger-mañ a 'm eus peurunvanaet *haezidik*? Petra eo gerdarzh ar ger *haezidik* a ginnigez e LAVAR?

HAEZIDIK D: 135-1.- ***aeidik***: (*ouz ar boan*), sensible. Ex: *an den aeidik ne ra nemet klemm gant ar gor gwiridik*. Biler [on peut penser à *haezidik* = sensible, ou à une onomatopée].

GE (01 12 10):

A-zivout Br. *haezidik*, sl. DGVB 206 (v° *haidoi*), GPC 1803 (v° *haeddaf*). Ivez krBr. *diraes*, *dirhaes*. Br. *diraez(-)*, *haez(-)*, *dehaez(-)*, *daraez(-)*, *eraez(-)*, *kefaez(-)*, *keraez(-)*, *ketaez(-)*, *kantaez(-)*, e gwir un elfenn arveret kenan e lavar ar brederouriezh, ar vezekniezh hag ar skiantoù.

HSK (02 12 10):

Trugarez dit da vezañ respont ken prim!

Hag eñ e soñj dit e c'hellfe *aidik* deverañ mod pe vod eus *haidoi*?

GE (02 12 10):

An den en dije hon peursklerijennet n'emañ mui e tro da respont dimp. Koulskoude ne gredan ket faziañ o lavarout ne c'halle hBr. *haid-* nemet dedreiñ e

Br. *haez-* (evel ma tedroe ar c'hevatal hengembraek **haid-* da *haedd-*). Anadenn voutin en teodyezhoù avat eo ar mont eus *haez-* da *ae-*, ha n'eus dic'hallusted ebet d'un deverad *aeidik*.

KIS-1048

I – GE da MME & YBAN 02 12 10

Martial a c'houlenne kevatalioù Gl. *induction*. Tro 'm eus bet, dre labourat war GEVEZ, da studiañ unan eus lies ster ar ger :

|| **Induction** (Embryologie) éveil d'une capacité morphogénétique par le contact d'une autre ébauche, la capacité morphogénétique induite étant différente de celle de l'inducteur.

|| **Kevelren** (Rizhelloniezh) dec'han un araezusted neuztarzhel diwar stekiñ ouzh un eginenn all, an araezusted neuztarzhel kevelreet o vezañ disheñvel diouzh hini ar c'hevelreer.

II – GE da YBAN 03 12 10

Alioù a c'houlenne ouzhit a-zivout daou vellad eus GEVEZ-5. Skoazell a reketan evit an eil dreist holl. Setu an destenn c'hallek kein :

« *onde rectangulaire de courant de brève durée ou impulsion rectangulaire associant deux échelons rectangulaires de sens inverse.* »

Ar wech kentañ eo din kejañ ouzh Gl. *échelon* er seurt arver.

farad $\diamond$ **farad** $\diamond$ **farad** g.

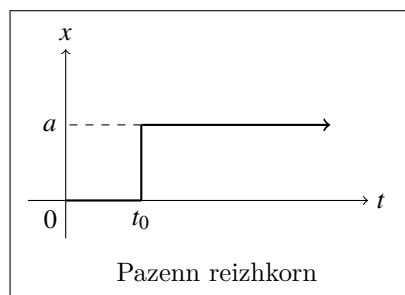
unanenn etrevroadel an dougogi (Gl. *capacité électrostatique*), arouez F, atalad mentawouriel $U^{-1}IT$, dougogi un dougell warni bec'hiad ur c'houlomb evit tredanvarr ur volt

faradique : **courant** $\sim \diamond$ **faradic current** $\diamond$ red g. **faradek**

gwagenn reizhkorn ur red berrbad pe tredanskog reizhkorn o kevrediñ daou “ER” reizhkorn a-c’hin

III – YBAN da GE 03 12 10

Gl. *échelon rectangulaire*. Ober a rafen gant ar Br. *pazenn reizhkorn*. Amañ dindan derc’hennadur kevregat ur bazenn reizhkorn. An tredanskog zo ur granell verrbad amparet gant div bazenn gontrol. Ar bazenn reizhkorn a c’hell bezañ ur red tredan a-gevreizh d’an amzer pe ur barr tredan a-gevreizh d’an amzer. Dres, er c’hrampouezhti m’hon eus merennet dec’h e Kemper war-lerc’h an dalc’h e Palez ar Reizh e oa skrivet war ur skritell “Diwallit ouzh ar bazenn — Kenavo ! ” !

I – MME da GE 04 12 10

Trugarez evit ar glokaenn a-zivout Gl. *induction*. Daoust hag implijout a c’heller Br. *kevelren* e domanioù all estreget ar rizhelloniezh?

Ez lizher eus an 18 10 diwezhañ e roez Br. *enzim deaozet*, a glot moarvat gant Gl. *enzyme induite*; Gl. *enzyme inductible*, Br. *enzim deaozadus*?

A-zivout Br. *aeïdik* gant HSK. Embannet e oa bet gant Vallée e KZVR 07 03 1920, o reiñ tre-ha-tre ar pezh a gaver e VALLtreg (dielloù a oa deuet e-kerz Gw. ar Menn hag emañ Herve o labourat warno). Souezhus eo ne vije ket kavet e VALL nag e VALLsup rak ar braz eus ar pezh a embannas Vallée e KZVR a adkaver er geriadur bras hag alies e ra Ernault anv eus ar gerioù-se e GMB. Marteze e oa nec’het an daou zen gant ar ger, ar pezh a zo souezhus.

Ar ger a oa bet roet da Vallée gant an Ao. Biler eus Plourivo (Louis-Marie Biler) a sine e skridoù Biler-Azenor. E *Aviel katolik* (AVKA) zo skrivet en ur yezh skouer ha puilh ar c’heriaoueg anezhi; stank e vez meneget gant Ernault en e labourioù.

Hag an un ger eo *aeïdik* ha *haezidik*? A-fet ster e klot a-walc’h an traoù.

Lavarout a rez: « Anadenn voutin en teodyezhoù avat eo ar mont eus *haez-da ae-*, ha n’eus dic’hallusted ebet d’un deverad *aeïdik*. » Peseurt gerioù a anavezvez evel-se?

goulennoù

1. Gl. *autonomie* (a-zivout un urzhiataer hezoug da skouer). Ne gav ket din e terefe amañ Br. *emren-*.

2. Gl. *les greffés cardiaques, rénaux*? Moarvat e tegouezh Br. *imbouded, imboudidi*, gant arver pennanvel an adanor *imboudet*. Neuze, Br. *an imboudidi kalon, lounezh*?

3. E Lavar 09/193 e rez gant Br. *parodontoz*. Ha Br. *parodont* a zegouezh ivez a-dal da Gl. *parodonte*?

4. Gl. *homodonte, hétérodonte*, Br.? (bevoniezh)

5. Daoust ha Br. *unspesadien* a dalvez kement ha Gl. *homologue* estreget diwar-benn an imboudañ? Peseurt displegadenn c'hallek verr a c'hellfen lakaat dirak Br. *kevelep* & *unspesadien* evit heñchañ an arveriadet?

6. Petore kemm a lakaez etre Br. *gwerc'hennusted* & *erzerc'hadezh* a droez o-daou gant Gl. *pénétrance*?

7. Gl. *degré de pénétrance*, Br. *derez erzerc'hañ*?

8. Gl. *bilan, analyse enzymologique*, Br. *amc'hwil, elfennañ enzymouriel*? pe *enzimel*?

9. Gl. *méta-analyse*, Br. *traelfennañ*?

10. Gl. *sucres lents, rapides, simples, complexes*, Br. *sukroù gorrek, prim, eeun, kemplezh*?

11. Gl. *trithérapie*, Br. *trigurañ*?

12. Gl. *endémique* a droer diouzh an dro gant Br. *broreuziat* pe *brosezat*. Ne zegouezh ket pa gomzer eus *chômage endémique*, gerienn voas en hon amzer...

13. Gl. *désertification médicale*, Br.? (udb. adalek *divezeg-*?)

14. E Lavar 09 pp. 224-225 ez poa lakaet ar gaoz diwar-benn Gl. *schéma*, o lakaat kemm etre Br. *goulun* & *braslun*. 'M eus aon ez eo aet *braslun* diwar arver rak ne gavan mui nemet *goulun* er skridoù. Ha peurac'hubet eo an dachenn gant *goulun*?

15. Gl. *schématisation*, Br.?

16. Gl. *pyrophyte*, Br. *tan-?* (bevoniezh; a-zivout ar plant a c'hall gouzañv an tan hag a c'hall emvataat anezhañ zoken dre ma tistruj plant all); disheñvel diouz Gl. *pyrophile* (a-zivout ar plant o deus ezhomm eus an tan evit gouennañ).

17. Savet e oamp a-du gant Br. *onanegezh*, a-dal da Gl. *onanisme* (cf. hon eskemm eus an 20 08 2010). Disoñjet em boa e kaver ivez an adanv *onaniste* (*pratiques onanistes*) hag a zo ivez pennanv. Br. *onaneger*?

18. Gl. *nauséeux*, Br. ? Ha tu zo da zeverañ diwar ar c'henstrollad laosk *savkalon* ur Br. *savkalonus*? Moarvat ez eus ezhomm eus meur a c'her, cf. *réflexe nauséeux*, *état nauséeux de la grossesse*, *malade nauséeux*, *médicament nauséeux*, h.a.

19. Gl. *périodiser -sation*, Br. *mareadekaat*?

20. Turiaw a ra gant Br. *konkordat* a-dal da Gl. *concordat*, evit a sell ouzh an emglev etre Stad hag Iliz. Penaos treiñ Gl. *concordataire*? (1. article, régime concordataire; 2. évêque concordataire; les concordataires et les anticoncordataires); evit 1 e tle dereout Br. *konkordatel*; evit 2, Br. *konkordatour*?

II – GE da MME 04 12 10

A-zivout Gl. *induction* er rizhelloniezh, ez eo bet ken skort an dibab graet eus ar ger m'he deus an *Académie de médecine* ranket merkañ bevennoù d'an arver anezhañ, ouzh e ziforc'hiñ diouzh *détermination*; n'eus ket eno ur savelegezh eeun evel etre anadennoù alvezel (bevgimiek); un ode ez eus, heñvel en ur par all ouzh an hini a zo etre ersavioù daou loen pa gejoint. E-barzh ar rizhell, ez eus a-walc'h gant bezañs un eginenn A e-kichen unan B evit ober da houmañ “dihuniñ” ha diorren, pep hini o terc'hel da ziorren da c'houde hervez an amkan enskrivet enni. Dibabet 'm eus ar rakger *kevel-* (hBr. *cemel* "en proximité"), evit dec'heriañ ervat keñver diorreadur an eil eginenn ouzh diorreadur eben. Ster arbennik kenan Br. *kevelren* a vir na ve astennet kalz e-maez domani ar rizhelloniezh — e gwir, war a hañval, n'eus displegadur asur ebet eus an anadenn, tremen a ranker gant he deskrivañ.

A-zivout Br. *deaozañ*, evel just e tever dioutañ digudenn *deaozadus*, h.a.

Ar gerioù ma steuz -z en teodyezhoù? Aters souezus. *laez*, *kousk aez*, *abardaez*, h.a. Evit steuzidigezh *h-* heñvel dra. Va goulakadenn ned eo soliet war reveziad ebet eus deveradoù diwar Br. *-haez-*; lavarout a ran hepken ne welan arguzenn

ebet a-enep, oc'h ouzhpennañ e ra diouer kriz din skiant Goulven war dedroadur istorel ar soniadoù... N'eus eno avat kudenn yezhouriezh ebet ! Ur meno diwar vont a eztaolen.

Ya, daou vank zo e *luc'htredandel* (GSTL § 2961) : *luc'hdredanel* oa da skrivañ.

1. Daoust ma c'hoarvezas ganimp heuliañ ar galleg en astenn ster a ro da *autonomie*, a dra sur ne zere ket *emren* pa gomzomp eus ur c'harbed pe un urzh-iataer evit priziañ an arver a c'haller ober anezho etre daou borzhadur gremm. War an taol, ne welan nemet Br. *diamzalc'h*, gantañ ar gwan bezañ nac'hek : *na vezañ amzalc'het da askargañ gremm* ; *un nijerez dezhi un diamzalc'h 10 000 km* ; *un hezoug dezhañ un diamzalc'h 30 eurvezh* ; *amzalc'hetoc'h eo ar c'hirri tredan eget ar re drelosk...*

2. Ya, moarvat.

3. Diaes din respont, rak n'ouzon ket pe dermenoù etrevroadel a vo degemeret d'an deiz ma tegouezho GEVEZ gant *parodonte*, mar bez bepred eus ar ger... Setu e berr aridennad an termenoù en arver : Gl. *ligament alvéolo-dentaire*, *parodonte*, *périodonte*, *desmodonte*, PNA (1983) *periodontium*, (TA 1997) *desmondontium* — ha ne glaskan ket menegiñ al lieskemeradur en doa pe en deus pep hini eus an termenoù gallek, *périodonte* ha *parodonte* o talvout gwech "stagell etre dant ha logig", gwech "kement furmadur a zo en dro d'an dant (munsun, stagell, askorn diraskorn)". Lakaat ouzhpenn e kendalc'h ar vezeion, en holl vroioù war a hañval, da arverañ deveradoù na glotont ket gant an termenoù etrevroadel nevez : *parodontose* a zespizer evel kleñved an desmodontium, h.a. Setu perak ez eo gwell evit ar mare 1) chom gant Br. *amzantenn* a-dal da TA *desmodontium*, Br. *amzantennfo* a-dal da Et. *desmodontitis* (Gl. *parodontite*, *parodontitis*, *périodontite*, *desmodontite*) hep disteurel Br. *parodontoz*, a hañval bezañ arveret bepred er yezhoù all (Gl. *parodontose*, Sz. *parodontosis*).

4. Daoust ma 'z an amañ er-maez eus an domani ma pleustran boas, e kav din e tleer degemer an termenoù etrevroadel dre ma 'z int skritelloù rummadouriezh : *homodontek*, *heterodontek*.

5. Br. *unspesadien* a dalvez : *-ien* "o tont eus", *unspesad* "an hevelep spesad". *Kevelep* zo dezhañ ur ster ledanoc'h, hollek, p'en arverer e lies tachenn, adalek ar jedoniezh betek ar vevoniezh, ar brederouriezh, ... e gwir en holl ziskiblezhioù hep lakaat er-maez yezh ar pemdez ; e zespizañ a c'haller : *kevelep* eo daou dra p'o deus an un load pe an un arc'hwel e daou veziad a un spesad pe e daou spesad a un genad ; da skouer : eskell al laboused hag izili krec'h ar bronneged ;

leviour USA hag arlevier Frañs ; ne zeu kenster *kevelep* gant *unspesadien* nemet e degouezh-mañ : gwiadoù div hinienn zo kevelep pa vezont a un spesad. (A-zivout ar yezhoù, e sav kudennoù na 'm eus ket kredet diskoulmañ, sl. La-18 330.)

6 & 7. Me 'm eus aon ne 'c'h eus ket lennet mat. E GEVEZ-4 640, e lakaan Br. *erzerc'hausted* a-dal da Gl. *expressivité* ha Br. *gwerc'hennusted* a-dal da Gl. *pénétrance*. Marteze e taveez d'ur skrid all ganin, aet diwar va eñvor. Lavaret 'm eus dit c'hoazh, merk daveoù bepred ! Da 'm oad n'eo ket ken liant ar c'hounerezh...

8. Br. *enzimourel*. Un damant sonel, tidek enta a ouzon, a laka da zibab etre *-ourel* hag *-ouriel*. Evit *emzimel*, a 'm eus bet tro da arverañ, e zilezet 'm eus e gounid *enzimatek*, evel un niver all a dermenoù dibennet dre *-atek*, *-atus* (un hir a eskemm hor boa bet Goulven ha me war an divoud, La-08 310-318).

9. Ya, *traelfennañ* ha dreist holl *tradezrannañ* moarvat, hervez derez ar gemplezhded.

10. E La-18 369, e kinnigan ober kentoc'h gant Br. *kevall*, *divall* (Goulven, goude bezañ heuliet Fleuriot en dezrann a rae eus hBr. *cual*, a intende eno un deverad eus diaraoger Br. *mall*: *kevall* = gant mall).

11. Br. *tric'hurad* pe *trimezegad*, *triyac'had*... War an taol, n'on ket evit dibab. Dav e ve din ober tro an deveradoù mezegel all kevelep (!)

12. E Gl. *endémique* er skouer a roez, e pouezer muioc'h war geal an drebadout eget war hini al lec'hiad. Dav arnodiñ *trereuziat*, *hirreuziat*...

13. Perak na heuliañ ar galleg ha deverañ diwar *dezerzh* pe *rouezenn*, *diouer*. Diaes deverañ diwar *mezeg* en abeg da zeveradoù all diwar ar verb *mezegañ*. Br. *dezerzhekadur*, *rouezennaat*, *diouerekaat mezegel*, pe c'hoazh Br. *fuadur ar vezeion* evel ma komzer eus *fuadur ar c'hevalaoù*, *fuadur an dud labour*, *fuadur an empennoù*...

14. Ne welan abeg ebet da zilezel *braslun*. Labourat a reomp evit skrivagnerion (ha yezherion) da zont. Al lennegezh a vremañ a ra gant ur gwalarneg astommet, gwrac'hellet, ral a wech pinvidikaet. Yann Varc'h gwennili an nevez-amzer o teraouiñ. Ha tud Nidiad herouezourion ur brezhoneg lennegel digent pa vint annezet er yezh...

15. E ster Kant, gwell derc'hel *skema* ha deverañ *skematek*, *skemategezh*. Er ster boutin, a berzh fall, diresis, heklek gwan eus *reizhiadegezh*, e rafen gant *gouluniegezh* ha, gwell peurliesañ, gant *brasluniegezh*...

16. Daoust m'emaon amañ en un domani ma ne 'm eus ket labouret kalz e ven tuet da zegemer ar furn etrevroadel evel en termenou all a rummadouriezh : *pirofitek, pirofiteg*.

17. Br. *onanek* eo a zere, a gav din, deveret diwar an anvenn Onan, tudenn a 'r Bibl.

18. Mat eo distreñ d'ar c'heal-mañ nad eo ket peurziskoulmet e zec'heriañ. Tro 'm eus bet d'e arverañ e GEVEZ-1 184 v° *doñjer* hag e GEVEZ-3 527 v° *kalonask*. Br. *doñjer* zo a orin romanek, kevatal da hGl. *dongier, dangier* (aet da Gl. *danger*) o tont eus La. *dominium*, a gleven e 'm gallaoueg genidik gant ar ster en deus e brezhoneg. Br. *kalonask* a ve ur c'hurzhad eus *kalonwask* Ar c'haozeeg *sav-kalon* o klotañ gant Gl. *haut-le-cœur*, krKb. *heint callon* (Meddygon Myddfeu) a ve diaes da zegemer el lavar mezege, rak ouzhpenn ma 'z eo ur c'henstrollad laosk, diaes da zeverañ diwarnañ, n'en deus ar galon netra d'ober en afer. Dedennusoc'h eo Br. *heug*, a c'houlaka Ernault an un orin dezhañ ha da Kb. *cyfog* "nausea" (daoust ma c'houlaka GPC ez eo *cyfog*- un distummadur eus *cyfod*-); gwirheñveloc'h eo meizadur Ernault pa c'houlaka da Kb. *cyfog* ha Br. *heug* an un orin e hBr.hKb. *-oc-*. Soñjal en ur Br. *kefeug*? Gwell marteze, aesoc'h ent sonel ennañ e unan hag en e zeveradoù, e ve *heugenn*? Evit adkemer an termenou gallek a venegez : *damoug heugenniñ, stad heugennel ar vrazezded, klañvour heugennek, lia heugennus* pe, hervez ar ster, *heugenneiat*...

19. Hervez ar ster, e komprenan Gl. *périodiser, -sation* 1) evel lakaat un embannadur da vezañ mareadek : Br. *mareadekaat*, 2) evel rannañ un hoalad, un oadvezh e prantadoù : *rannhoaladekaat, rannoadvezhiekaat*

20. Aze ne 'm eus diskoulm ebet da ginnig. Moarvat emañ ar gwir gant Turiaw pa 'z eus anv eus un devoud istorel... A-du gant an adanvioù a ginnigez.

I – MME & YBAN 05 12 10

MME: E GEAK e roez an droienn *ober ritenn* a-dal d'ar galleg *mener grand train*. Moarvat eo un dra bet klevet ganit tu bennak e bro Wened... Ar ger *ritenn* a anavezan ivez gant meur a ster; implijet eo bet gant L. Herrieu e DIHU ha gant J. Jaffré e LIMO gant sterioù evel: *ligne, limite, sillon, ride*, h.a. Implijet eo bet an adanv *ritennet* ivez db. ar paper. Klevet em eus *ritenn* ivez kostez An Oriant gant sterioù all: faout ar c'hourzh pe pleg ar peñsoù! DBFVsup en ro ivez (*ariten & riten*) gant sterioù tost d'ar pezh am eus dastumet.

Ha tu a ve dit da lavarout din pelec'h ec'h eus klevet *ober ritenn*?

YBAN: Eeunoc'h an traoù. Vallée eo a ro p. 749 **TRAIN** [...] *ritenn C* (*ober r. mener grand* –). Ernault ivez a lavar GERI.Ern en enmoned *rit*: [...] *ober ritenn* mener grand train, se faire remarquer C. Bremañ e c'haller astenn: *ritenniñ, ritennour; ritennad, ritennus*... Gl. *un m'as-tu-vu, frimeur* Br. *ritennour*, da skouer.

MME: Hag amzer ac'h eus kavet da blediñ gant Gl. *aquifère* (cf. va lizher da Wion kraf 12)?

E Lavar 17 p. 203 & Lavar 18 p. 42 e oa bet graet anv eus Gl. *aquifère*. Petra a raves eus Gl. *système aquifère*?

⎵ On entend par "système aquifère", un domaine hydrogéologique dont toutes
 ⎵ les parties sont en liaison hydraulique et qui est circonscrit par des limites
 ⎵ faisant obstacle à toute propagation d'influence appréciable vers l'extérieur.

YBAN: Bez' ez eus *tireouleg* Gl. *champ petrolifère*. Neuze e klot ar Br. *doureg* gant ar Gl. *aquifère*: *un* -. Ur *système aquifère* zo amparet gant un pe lies doureg, neuze e c'haller lavarout *reizhiad douregoù* pe gwell marteze, dre c'houbareladur, *reizhiad douregel*.

Daou liamm: *webworld.unesco.org/1.webloc* ha *webworld.unesco.org/.webloc*

Daou dermen a gaver ivez: Sz. Gl. *aquitard* hag *aquiclude*.

⌋ Aquifers are typically saturated regions of the subsurface that produce an economically feasible quantity of water to a well or spring (e.g., sand and gravel or fractured bedrock often make good aquifer materials).

⌋ An Aquitard is a zone within the earth that restricts the flow of groundwater from one aquifer to another. An aquitard can sometimes, if completely impermeable, be called an Aquiclude or Aquifuge.

Evit a sell ar gerdarzh: *aquitard* = "a zale red an dour" hag *aquiclude* = "a gloz, a gae, a stank red an dour".

Kinnig a ran:

- *aquiclude* = *dourgae* aa. & g. -où, *dourgaeeg* g. -où ha *dourgaeañ* + deveradoù.
- *aquitard* = *douroareg* g. -où ha *douroaregañ* + deveradoù. Da skouer un *douroaregenn* zo ur garregenn ma 'z a an dour war e oar enni. Kement-se betek gwelout gwell kinnigoù.

MME: Gl. *relation d'appartenance (jedon.)*, Br. *daveadur enbeziadezh*?

YBAN: Ya.

MME: Gl. *certificat de non-gage*, Br. *testeni angouestl*?

YBAN: An testeni-se zo unan a denn da stad amaezhel ar c'harr: gouestlet pe get, gant ur gouestl pe hep. A se daou dermen a ve gallus: *angouestl* pe *hepgouestl*. Marteze e c'haller kompren ivez gant *angouestl* "na c'haller ket gouestlañ" ha tuet e ven d'ober gant *hepgouestl*.

Gl. *certificat de situation administrative de non-gage* = *certificat (de) non-gage* Br. *testeni stad amaezhel hep gouestl* = *testeni hepgouestl*. Ali GE a-zivout *di-*, *an-*, *hep-*?

MME: Gl. *angle de nutation*, Br. *korn nugañ*?

YBAN: Ya.

MME: Gl. *subduction / obduction*, Br.? (douarouriezh)

YBAN: N'on ket gwall varrek war an diskiblezh-se. Un taol arnod elkent. Gant ar S ez eo douget ar blakenn da vont dindan: neuze *danzoug* + deveradoù? Gant an O ez eo douget ar blakenn da vont dreist: neuze *dreistdoug* + deveradoù? Ali GE?

MME: Gl. *points collatéraux*, Br.?

YBAN: ar biz, ar gwalarn, ar gevred hag ar mervent zo ar pevar roud avel *etredaouat*?

MME: Gl. *nucléon célibataire*, Br.?

YBAN: Bez' ez eus ivez *electron célibataire*. E-lec'h *célibataire* e lavarer ivez *non apparié, non couplé*. Hag ar c'hontrol *apparié, couplé, non célibataire*. Neuze *nukleonenn, elektronenn ankoulet, anparezet* $\neq$ *nukleonenn, elektronenn koulet, parezet*.

MME: Gl. *hydropneumatique* (& *oléo-*), Br. *douraezhoniel, eoulaezhoniel*?

YBAN: Ya, hag ivez *douraezhoniezh, eoulaezhoniezh*.

MME: Gl. *scie sauteuse*, Br. *heskenn lammer*? E gwrionez ne lamm ket al lavnenn, met mont-dont a-serzh... Gwelout a ran gant Wikipedia e ra ar Sz. gant *jigsaw*.

YBAN: evit ur paotrig o fifilañ dizehan — dreist holl gant e zivesker — e lavare va mamm: "ar paotrig-mañ zo ur jigenn dall". Ha kement-se zo bet lavaret din ken lies gwech! Neuze, emañ an heskenn o tañsal ar *jigenn*. Ne 'm eus morse gwelet ar ger-se e nep lec'h. An dro eo da arverañ: *un heskenn jigennañ = ur jigheskenn = ur jigennerez*.

MME: Gl. *nanocomposant électronique*, Br. *nanoparzh eletronek* moarvat. Hogen daoust hag arveret e vez *nanocomposant* e domanioù all? (ha Gl. *micro-composant*?)

YBAN: ur goulenn mat. Anv zo a *nanokalvezerezh* a ra *nanoparzhioù*, hag an termen-mañ ne sell ket hepken ouzh an elektronik. Met tu zo da fardañ *nanoelfennoù*, *nanaozennoù* ha nano forzh petra. Betek lavarout *nanoenn*? Ali GE?

MME: Gl. *longueur d'onde*, a droez gant Br. *trohed* e GEFIZ, pa rez gant Br. *gwag*, *gwagennoù* en degouezhioù all. Perak? (trugarez evit un tamm displegañ, degas a ran da soñj dit ez on un azen war an tachennoù-se!). Abeg va goulenn eo ivez hemañ: lenn a ran kement-mañ en ur pennad a-zivout gwagennoù ar mor:

On définit une houle par sa *longueur d'onde*, c'est-à-dire la distance séparant deux crêtes, par la hauteur de la vague entre le creux et la crête, et par sa période, qui est le temps écoulé entre le passage de deux crêtes successives en un même point. (...) En s'approchant du bord, les vagues se transforment parce que le fond de la mer s'élève. Au moment où la profondeur est inférieure à la moitié de leur *longueur d'onde*, les vagues se brisent.

YBAN: kel zo eus *trohed ar wagenn*, berraet e *trohed* pa n'eus amjestregezh ebet. Ar pad etre daou gern ar wagenn a reer *trovezh ar wagenn* Gl. *période de l'onde*. Arver ar stirann *tro-* zo liammet ouzh delvan jedoniel ur wagenn dre ur sturiadell o treiñ.

KIS-1051

I – YBAN da GE 10 12 10

Un draig hepken : va respont d'ur goulenn evit ar Gl. *tableau tactile*.

Geriadur ar Stlenneg a ro Gl. *écran tactile* Br. *skramm stekiñ, stokeuvrer, stokvloc'h*. Neuze, an termen kinniget gant ar skoliad zo mat, hep ar gedell a zo dreistezhomm.

E-se : Gl. *tableau tactile* Br. *taolenn stekiñ*. Moarvat e c'haller lavarout ivez *stoktaolenn*. Evit a sell ar c'hemmadur, me gav din ez eo mat. Da ali ?

II – GE da YBAN 11 12 10

Evit a sell an ergrafoù fizikel, evel ma verkez, on tuet d'o intent dre un hent merzhadennel pa ra diouer din an anaoudegezh eus hentennoù dezevout ar fizik end-eeun. Ken on kondaonet, en domani-se, da vont d'ar pezh a lennan a-zivout an traoù ha n'eo ket d'an traoù o unan !

E se, diaezet on rak ar roll perzhioù a 'n danvez a ezrevellez e YBAN (27 11 10) : *hestokded, soluted*, h.a. Hag o intent a zleer evel naouusterioù merzhadennel pe evel perzhioù despizadus dre araez ergrafoù fizikel all ?

E 'z kasadenn da MME eus an 08 12 10 e rez anv eus ar rakgerioù *an-*, *di-*, *hep-*. A-zivout *an-* ha *di-*, hon eus bet tro da genskrivañ a-hed ar wech. Ar rakger *hep-*

hon eus arveret nebeut evit c'hoazh ha, pa ouzon, n'hon eus ket studiet hentennek al loazioù da gorvoiñ drezañ. An arver kentañ hon eus graet anezhañ e voe gant ar verb *hepkorin* dezneuziet diwar Kb. *hepgor* ha hBr. *hepcorim*; ha bezant an elfenn *hep-* evel stirann en adverb *hebiou* (Kb. *heibio*). Bennozh d'ar Renabl e c'hellomp ober tro an deveradoù hon eus bet tro da arverañ: *hebanv*, *hepdodiñ*, *heplakaat*, *hepkaelañ*, *hepkounaat*, *hepleuñvad*, *hepster*, *heptec'h*, *heptreug*, *heptuañ*.

Diouzh luniadoù ster kemplezh an arverioù-se e c'haller lakaat a-wel un nebeut durc'hadurioù:

1) ur skarat en “emzalc'h naturel” evit adkemer gerienn Husserl, **a)** en arver kwer (*hebiou*, *heptec'h*, *heptreug*, *heptuañ*), kealioù a gaver eztaolet a du 'rall gant Br. *skoebiñ*, Sz. *by-(pass, -path, -road, -way)*, **b)** en arver leterc'hat (*hepkounaat*, *hepleuñvad*);

« *heptreugañ* n'eo ket "na dreugañ", met "treugañ hebiou"; *hepkounaat* n'eo ket "ankouaat", met "kounaat en ur skarat kounaennoù 'zo", disheñvel diouzh *ezkounañ* a zo un ankouaat evitañ da vezañ hanbarek — me oar e c'hallfed komz a “hepkounaat diemouez”! »

2) a) ur skarat anadennoiel: *hepdodiñ bezoud* n'eo ket "na anaout bezoud" un dra, met *skoebiñ* an *dodiñ bezoud* a reer dre ar merzhout evit ambredañ an dra dre an eñvoriñ, an dec'hmegañ, h.a.; **b)** pa gomz Merleau-Ponty eus *hebanv*, ne vuk ket (en degouezh eo diaes lavarout "ne ra ket anv eus" pe zoken "ne ambred ket") ouzh ergorennoù na c'haller ket envel, met ouzh ur par e diagiz an troc'h dangor-ergor, “ar vro vras mut n'hon c'huita ket”.

E berr, ar rakger *hep-* zo dezhañ ur staelad yezhourel arbennik, dre an danvez pinvidik a zurc'hadurioù ster a zoug. [Dindan **1)** e oa da zezrannañ an termen freudek *hepkaelañ* (Al. *Verwerfung*) a verk ivez ur mod skarat]

Sac'het oa va life box. Setu da valad eus dec'h da noz o tegouezhout.

Evel just, *skoktaolenn* kenkoulz all. Ha *taolenn stekiñ* hep kedell. Ar c'hemmadurioù goude *stok-* en ur c'henstrollad zo evel ar re goude *rak-* moarvat: *b-*, *m-*, *gw-*; hogen, tra ma 'z a *rak-* da *rag-* dirak ar sonennoù, ne lakaer ket *stok-* da vont da *stog-* (sl. *stokeuvrer* e GSTL).

Ne anavezen ket ar skrid gant Marcel Poulain a 'c'h eus meneget e 'z malad da Laorañs. Mat e ve e embann ent ledanoc'h.

À PROPOS DES MATHÉMATIQUES EN BRETON

par le Professeur Marcel Poulain (Université de Rennes 1)

Ouvrir Jedoniezh (Mathématique) de Yann-Baol An Noalleg donne un choc. C'est en effet un ouvrage remarquable qui, s'il était écrit en anglais ou en français, rencontrerait un franc succès auprès des étudiants. Il contient tous les éléments de base permettant d'aborder les études scientifiques supérieures dans de bonnes conditions. Le tome 1 Aljebr, Dezzrann, Mentoniezh1 (Algèbre, Analyse, Géométrie) et le tome 2 Stadegouriezh, Tebegouriezh 2 (Statistique, Probabilité) couvrent en effet le champ des techniques mathématiques essentielles aux études scientifiques du premier cycle universitaire.

L'auteur aurait pu se contenter d'adapter un manuel connu à grands coups d'emprunts au langage scientifique "international", un peu comme les anciennes traductions en breton des fables de La Fontaine. La difficulté inhérente à la rédaction d'un livre technique en breton a ici été tournée en avantage. En effet, chaque nouveau concept nécessite un mot nouveau qui doit être défini et créé avec soin. Cette contrainte impose une logique sans faille qui donne à l'ouvrage une cohérence exceptionnelle.

Clair, didactique et progressif, Jedoniezh est d'un usage aisé. Chaque concept est défini rigoureusement avant d'être utilisé. Ainsi, le lecteur peut en suivre les développements sans avoir à se référer à d'autres ouvrages. Un index donne les équivalents français et permet de trouver facilement les passages relatifs au sujet recherché. Il est complété par un glossaire français breton très commode pour passer d'une langue à l'autre.

Peut-être convient-t-il d'évoquer à propos du travail de Yann-Baol An Noalleg la situation tout à fait singulière de la langue scientifique bretonne. Et tout d'abord la nécessité à laquelle elle répond.

La plupart des langues qui se sont ouvertes aux sciences dans les deux siècles passés, l'ont fait sous la pression d'un pouvoir politique récemment installé ou nouvellement conquis. Il en est ainsi du japonais, du turc ou du tchèque, par exemple. La motivation politique jouant à plein, les éducateurs et les linguistes ont dû agir dans l'urgence, et parfois dans la précipitation, ce qui les a conduits à adopter des pans entiers des vocabulaires scientifiques anglais, français notamment, les transcrivant tels quels, les habillant parfois de particularités orthographiques ou phonétiques locales. Cette motivation politique a fait défaut au breton, ce qui a permis à la langue scientifique de se développer suivant un mode inédit.

Elle est construite à un moment du monde où les concepts fondamentaux ont atteint un grand degré d'élaboration : assise sur une science déjà constituée la langue scientifique bretonne en a la cohérence.

La langue scientifique bretonne est l'œuvre de linguistes, de scientifiques, mathématiciens, physiciens, ingénieurs, médecins, biologistes, économistes etc. qui ont su tirer parti des ressources immenses du breton et de sa stupéfiante souplesse. D'une langue, en principe condamnée à disparaître, car sans assise étatique, ils ont fait un instrument unique pour l'apprentissage et le développement des sciences.

Tous ceux qui s'y sont frottés savent que c'est l'assimilation des concepts qui est difficile. Les mots de la langue scientifique sont des jalons sur le chemin de cette assimilation. A un moment où la plupart des langues scientifiques du monde partagent un corpus linguistique largement uniformisé, il n'est pas indifférent, que des langues construites sur un mode différent offrent à l'esprit des voies d'approches originales.

Aux frontières du savoir, l'esprit s'appuie sur les mots de la langue et c'est à ce stade qu'ils déploient toutes leurs potentialités pour faire émerger les nouveaux concepts. A côté et en complément des langues de communication et de diffusion internationales, les scientifiques bre-

tonnants disposent d'un instrument exceptionnel pour la construction du savoir, une nouvelle clé pour ouvrir l'univers à la connaissance.

Avec son ouvrage, c'est une grande chance que Yann-Baol An Noalleg offre aux Bretonnants, celle d'une voie d'approche inédite pour acquérir, asseoir et approfondir l'essentiel du savoir mathématique de base. Son travail s'adresse aux étudiants et aussi aux enseignants et aux ingénieurs qui y trouveront, ou retrouveront, une multitude d'outils d'un usage constant dans les métiers scientifiques et techniques.

1. JEDONIEZH I, aljebra-dezrann-mentoniez, Yann-Baol AN NOALLEG, 504 p., Preder, Plomelin, 1998.
2. JEDONIEZH II, stadegouriezh-tebegouriezh, Yann-Baol AN NOALLEG, 552 p., Preder, Plomelin, 2000.
3. Jedoniezh 6ved (cours de mathématiques pour les classes de sixième), Yann-Baol AN NOALLEG, 304 p., Preder, Plomelin, 2001.
4. Jedoniezh 5ved (cours de mathématiques pour les classes de cinquième), Yann-Baol AN NOALLEG, 288 p., Preder, Plomelin, 2002.
5. Geriadur ar Jedoniezh brezhoneg-galleg, galleg-brezhoneg, (DICTIONNAIRE DES MATHÉMATIQUES breton-français, français breton), Yann-Baol AN NOALLEG, 165 p., Preder, Plomelin, 2003.
6. Geriadur ar Fizik brezhoneg-galleg, galleg-brezhoneg, (DICTIONNAIRES DE LA PHYSIQUE breton-français, français-breton), Yann-Baol AN NOALLEG, 230 p., Preder, Plomelin, 2006.
7. Geriadur ar Gimiezh brezhoneg-galleg, galleg-brezhoneg, (DICTIONNAIRES DE LA CHIMIE breton-français, français-breton), Yann-Baol AN NOALLEG, 99 p., Preder, Plomelin, 2008.

(Roll klokaet gant aozer an embann.)

L'AUTEUR

Yann-Baol an Noalleg est l'auteur du premier dictionnaire breton d'économie, de poèmes, d'une pièce de théâtre, de traductions scientifiques et littéraires et de manuels de mathématiques pour les classes de 6e et 5e. Il est membre de Kreizenn Imbourc'h Sturvezhouriezh (Groupe de Recherche de Néologie) et du comité de rédaction de la revue ΣKIAN.

Yann-Baol an Noalleg est Ingénieur Chimiste (INSCIR de Rouen) et professeur certifié de mathématiques.

L'ÉDITEUR

Les Éditions Preder sont bien connues pour le monumental *Dictionnaire Historique du Breton* de Roparz Hemon et leurs dictionnaires techniques spécialisés (Économie, Psychanalyse, Informatique, Anatomie, Médias, Comptabilité etc.), leur travail pionnier dans l'ouverture de la langue bretonne à la philosophie et aux disciplines scientifiques et techniques.

Elles ont publié également des œuvres littéraires originales (poèmes, théâtre, nouvelles), des traductions de textes littéraires et philosophiques et des transcriptions modernes de textes moyen breton ou cornique.

Avec la série des LAVAR (parole) les Éditions Preder offrent au public une ouverture sur les courants fondateurs de la pensée contemporaine (psychanalyse et phénoménologie) et les instruments d'un développement raisonné d'une langue ouverte à la création scientifique, philosophique et artistique.

I – MC da YBAN 16 12 10

Evel bep miz e 'm bez troidigezhioù d'ober evit ti-kêr Ploveilh ha berr e choman gant ar ger: *écolotissement*, doare adeiladiñ a zalc'h kont e roll an diferadurioù eus an trevva, espern ar gremm h.a . . . , *trevlodennadur*? *trev*, a zo sammet mat dija.

Bez' e tegemeran an troidigezhioù-se da ober dres araok ma ve echuet skrid-aozañ kelaouenn an dinaz.

II – YBAN da MC 17 12 10

Perak ket *lotissement durable*, kement hag ober? *Responsable, équitable, solidaire, écologique et durable*, sed un nebeut doareennoù da ispilhañ e pep lec'h, war-benn bezañ *politically correct*. E GEAK e lenner: *trevvaek* “qui respecte l’environnement”.

Neuze e lavarfen *lodennadur trevvaek*. Evel just, *trevlodennadur* a ve ur plakadur, **oikos = trev-**, ha “*trev, a zo sammet mat*”, lizh dit. Koulskoude, ne hañval ket da ginnig bezañ ken iskis ha se. A-benn ar fin un *trevlodennadur* (distaget [treo-]) zo ul lodennadur a zo ur wir drev evit an dud hag ar rakger *trev-* a ra heklev d'an trevva ivez. E dibenn dezrann: *lodennadur trevvaek = trevlodennadur*. Ali Gwion?

III – GE da YBAN 18 12 10

trevlodennadur ha *lodennadur trevvaek* = ya, an daou avat a zegemerfen.

KIS-1053

I – MME, GE & YBAN 19 12 10

YBAN: Diwar vont, quid a-zivout ar Gl. *carcasse*: a) *animal de boucherie tué, éviscéré et paré, prêt pour le commerce de gros et de détail*; b) *Carcasse de volaille. Ce qui reste du corps de l'animal lorsqu'on a enlevé les cuisses et les ailes.*

Ar gerioù *releg* pe *relegenn* ne glotont ket tamm ebet gant an despizadurioù roet en a) ha b).

Kinnig a rafen a-walc'h evit a), diwar an hBr. **BETIU-** “coupé, sacrifié, victime”: *bediv* g. -où.

bediv g. -où *carcasse* “Loen kig lazhet, divouzellet ha paret, prest evit ar c’henwerzh a-vras hag a-vunut.”

Betek henn evit b): *bongef, bongorf, bonen, bonoum?* Dibab a rafen *bonen* g. -où.

bonen g. -où *carcasse* (volaille) “Ar pezh a chom eus korf al loen, ur wech lamet an divaskell hag an divvorzhed”.

Mennozioù a ve gant an dud?

GE: A-zivout Gl. *carcasse*, pa denn d’e vicher gentañ, ha Martial en defe mennozioù? Ent yezhourel, ya, perak ket *bediv* (a hañval bezañ ken brumennek

e orin ha ma 'z eo orin Gl. *carcasse*!). Ha ret eo kaout daou c'her avat, an eil evit al loened bras, egile evit ar yer? Aters deboner...

A-zivout hBr. *bunen(ion)* "salubri" (EC 11 432-434) avat, dezneuziet gant GP da gentañ Br. *bonen*, ha *bonan* goude reizhañ — degemeret er Vezekniezh gant ar ster "reol, yac'h" — e c'houlaka Fleuriot e genorin gant Kb. *bon*. Goude reizhadur GP n'eus mui harz sonel ebet ouzh an arver eus ur Br. *bonen* e-kichen *bonan*, nemet ha ne gav dit e ve foranañ loazioù harluañ un elfenn eus ar sterva "diazez, sol, yec'hed" evit un arver ken trobarzhel?

Un elfenn all gant ar sterioù "sol, diazez" eo hBr. *guodon*, Kb. *gwadn* — a c'hallfed gwelout un diskennad anezhañ e BrE. *go(a)ñn*, bet dezneuziet Br. *goann* (ha *gonn*) e GIBR. Evel just, e ve diaes reiñ ur ster er c'higerezh hag er c'heginerezh da Br. *goann*... Nemet e ro GP da hBr. *guodon* an dezneuziad Br. *goen*...

MME: Re wir, mar geller ober gant Br. *relegenn* da dreiñ Gl. *carcasse* en e ster(ioù) skeudennek, ned eo ket azas e yezh ar gigerien pe ar geginerien (cf. *presser la carcasse du canard pour en exprimer le sang*, h.a.).

Ober a ran-me gant Br. *sklosenn*. Ster kwer ar ger zo « garenn, korf ar ganabenn » ar pezh a chom goude ma vez tennet ar pezh a yelo da wiad, da lavarout eo, framm, skeledenn ar ganabenn. E-touez ar sterioù skeudennek en deus ar ger, e kaver hemañ: Br. *te ac'h eus ur sklosenn da vont da gant vloaz*, Gl. *tu as une carcasse à vivre jusqu'à cent ans* (TDBP II bloaz & sklosenn) frazennoù all a-seurt gant homañ a c'heller kavout aes... Goude gwiriañ e veizan eo unan eus an dibaboù en deus graet GBAV ivez...

Heson eo ar ger hag aes da arverañ. Astenn e nask a c'heller ober digudenn da 'm meno. Memestra, ez an da gas lizheroù d'un nebeud tud barrek war ar yezh komzet da c'houlenn diganto aters ar vrezhonegerien vat a anavezont... Ar seurt gerioù a c'heller c'hoazh kavout er yezh komzet hep mont da buñsañ e loazioù an henyevzh.

Traoù all en domani-se a vo da blediñ ganto: anvioù an tammoù kig; un nebeudig gerioù hon eus evel: *kambon*, *spilhenn*, *tanavenn*, *bron*, *dourgen*, *rouedenn*, h.a. War a hañval n'en deus c'hoazh den ebet pledet da vat gant an dachenn-se. Ret e vo atersiñ ar gigerien hag ar voserien a oar c'hoazh brezhoneg propik. Ne gavimp ket moarvat gerioù brezhonek da lakaat bep tro a-dal d'ar gerioù gallek: an didroc'hañ kig zo disheñvelik hervez ar pobloù. Anvioù lodennoù zo zoken o

deus ur ster disheñvel en div vicher : Gl. *selle* ned eo ket ar memes tamm evit ar gigerien hag ar geginerien...

YBAN: Martial a skriv: " Memestra, ez an da gas lizheroù d'un nebeud tud barrek war ar yezh komzet da c'houlenn diganto aters ar vrezhonegerien vat a anavezont... Ar seurt gerioù a c'heller c'hoazh kavout er yezh komzet hep mont da buñsañ e loazioù an henyezh". Alies e vrouezan va unan penn, pa na gavan netra, er brezhoneg a zo, evit kenderc'heriañ ur meizad bennak eus ar bed kempred. Ya, kalz aesoc'h e vije gant ur brezhoneg graet ha razh, met siwazh, un hunvre eo krediñ ez eus tu bennak skoachet mat e don donañ maezioù Breizh Izel, ur puñs evit an hanc'herioù a glaskomp. Evidon me ne 'm eus morse kavet seurt burzhud e teodyezh va zilu. Hag ar pezh a chom zo parzh kevanek en ur bed rakgreantel aet da get. Anat e c'haller a-wechoù "astenn nask" gerioù 'zo, met da 'm meno ez eo skoemp kenan seurt embregadenn evit ober eus ar brezhoneg ur yezh durc'haet etrezek an dazont. Ne c'haller ket kenderc'hel da advonañ dizehan an hevelep gerioù, tennet eus ar bed ma oant talvoudek. Soñjal a ra din er c'hontrol ez eo ar mare da nevezc'heriañ evit dont a-benn da sevel ur yezh pinvidik, gouest da verañ meizadoù nevez ha war eskoriñ. Un arvar eo chom kantet er pezh a zo, o krediñ ez eo gwell. Hiraezh n'eo ken. Ha ne veizan ket keal ar "yezh komzet"? Komzet gant piv? Ne 'm eus me kavet e nep lec'h seurt "yezh komzet" a ve dave ha sol hon embregadenn. Hag an dud "barrek" war ar yezh-se nebeutoc'h c'hoazh. Arabat chom luget e seurt hiraezh seizus.

Kement-se evit lavarout n'on ket kenderc'het gant *sklosenn* evit kenderc'heriañ ar Gl. *carcasse* en e ster micherel "Loen kig lazhet, divouzellet ha paret, prest evit ar c'henwerzh a-vras hag a-vunut". Ar skouerioù a gaver e TDBP, ma troer ar Br. *sklosenn* dre ar Gl. *carcasse*, ned int ket ur sol evit astenn nask ar ger. Er c'hontrol da 'm meno. Evidon me, despizadur ar ger « garenn, korf ar ganabenn, ar pezh a chom goude ma vez tennet ar pezh a yelo da wiad, da lavarout eo, framm, skeledenn ar ganabenn » a ziskouez ez eo ar pezh a chom ur wech tennet "ar c'hig", eleze an eskern, ar framm. E se, ar *sklosenn* zo ur *relegenn* ivez.

Pa lennan « te 'c'h eus ur sklosenn da vont da gant vloaz », ne welan ket ur c'horf kig, met ar framm eskern, an atel, e Gl. *l'ossature, le coffre, le gabarit, la carrure, la carcasse* (e ster ar yezh voutin: *le corps humain*), pezh a glot gant *Geriadur Brezhoneg* an Here *kaout sklosenn* "kaout nerzh korf". Petore *nerzh korf* a ve gant ul loen marv, aberzhet – bedivet – da vezañ debret? Sellout ivez VALL p. 519, **ossature** "à – saillante *sk(l)osennek* T", ha GERI.Ern *sklosennek*

"(vache) qui a de gros os". Ha petra eo *ur skosell* = *ur sklosenn*, ma n'eo ket "eskern" o valirañ en dour, Gl. *écueil*?

Klasket 'm boa ivez en dro da *skos*, *skod*, *tos*, *kef*, *penngos*, *penndog*... Hag ouzhpenn se, pa ouzer ez eus mesk etre furmoù *skos* ha *sklos*, ez eus peadra da dermal evit degemer *sklosenn* da gevatal an termen micherel *carcasse*. Kavout a rafen gwell chom hep direizhañ tra er yezh voutin. Kounañ ivez Br. *sklosenn* = Gl. *allumette*.

Neuze, chom a ra ar goulenn: un termen pe daou? A-du e vefen da virout *bediv*, tra ken ha lezel *bonen* evit ezhommoù all.

Ali Gwion a c'hortozan.

I – MME da GE 21 12 10

MME :

Tostaat a ra da fin ar bloaz ha ganti dibenn va geriadur ivez... Evit an skridaozañ anezhañ da vihanañ, rak chom a ra ur pennad brav a amzer da reiñ d'an adlenn. C'hoazh ez po lizheroù diganin eta, met nebeut a-walc'h moarvat diwar vremañ. Klask a rin chom hep o c'hargañ re evel an hini diwezhañ!

Goulennoù :

1. Distreiñ a ran gant istor an dibennoù e *-tek*, cf. va lizher eus an 23 11 a-zivout *sifilitek/sifilizek*, ma lavarez din eo gwell ober gant *-tek* eget gant *-zek*. Hogen diwar *neuroz* ha *psikoz* e teverez gant *-zek*... Ar pezh a ro Br. *psikozeion* & *sifiliteion*... Anzav a ran ne welan ket perak a-wechoù **-t** ha gwechoù all **-z**...

2. Gl. *sensorialité*; Br. *skiantennelezh*?

3. Gl. *mémoire procédurale*, Br. *kounerezh argerzhadel*?

4. Gl. *hémipénis*, Br. *hantergalc'h*?

5. Gl. *cercle vertueux* (enebet ouzh *cercle vicieux*), Br.?

6. Gl. *galactogène*, Br. *laesheiat*, *laezhus*?

7. Gl. *cas d'école*, Br.?

8. Gl. *nécropsique*, Br. *kelanskejadel*?

9. Gl. *cerveau reptilien*, Br. *empenn kezivik*?

10. Gl. *littoraliser* (*l'industrie, la population, h.a.*), Br. *arvorelaat, arvorekaat*? (anv zo a lakaat ar greanterezh pe ar boblañs da vont da anneañ an arvorioù, & Gl. *littoralisation*).

11. Petra eo istor Br. *adegañ -adur*, h.a.? Graet ec'h eus gant *adegel* e Lavar 10/397. Kinnig a ra GEFIZ Br. *douaradegañ*, Gl. *géochronologie*. Ha gallout a rafenn kinnig da heul Br. *gwezadegouriezh*, Gl. *dendrochronologie*? (marteze ez eus a-walc'h gant Br. *gwezadegañ*?)

12. Gl. *typicité*, Br. *rizhegezh*?

II – GE da MME 21 12 10

Da c'houlennoù :

1. Perak *sifilitek* ha *neurozek*? An dibenn eus Et. *syphilis* zo hep ster arbennik ; evel ma ouzout, e teu an termen eus anv un dudenn lennegel ; kenkoulz oa amprestañ an adanv deveret war un dro gant ar pennanv. An dibenn Gl.Al. *-ose*, Sz. *-osis* zo dezhañ un dalvoudegezh er vezekniezh, merkañ a ra un argerzh kleñvedel, o vont alies a-gevenep gant Gl.Al. *-ite*, Sz. *-itis* (*arthrose* $\neq$ *arthritis*). Setu perak e 'm eus kavet gwell derc'hel digemm e stumm en amprestoù hag en o deveradoù : *artroz* > *artrozel*, *artrozek*, *neuroz* > *neurozel*, *neurozek*, h.a. En Et. e ren an dizurzh : *arthrose* > *arthrosique*, *nécrose* > *nécrotique*, *sclérose* > *scléreux*, *sclérosé*, *névrose* > *névrotique*, *névrosé*.

2. Diaes din respont, rak ne spisaez ket arver ar ger. Ent klasel, e tave Gl. *sensoriel* d'ar santout evel anaout ha, da heul, d'ar skiantennoù (gweled, kleved, h.a.), hag er ster rik-se e klot gant Br. *skiantennel*, *skiantennelezh* evel ma lakaez. Alies avat, er vevedouriezh hag er vezekniezh, e kemerer *sensitif* ha *sensoriel* da gensterioù, ha kavout a reer da skouer *sensorimoteur* arveret e-lec'h *sensitivomoteur*. A-zivout ar c'healioù-se, sl. La-10 KIS-502, 413-414 pergen.

3. Kentoc'h *kounerezh treugennadel*, hini an treugennadoù, eleze an heuliadoù fiñvoù a zispaker a-vondoug (azezañ, sevel, bale, h.a.) pe a zesker (emwiskañ, kevaotañ mouezhiadoù, arverañ ostilhoù, h.a.) hag a chom lerc'hwezet en hon dierouez.

4. An arbennigourion war an naeroniezh a zibabo etre: Br. *hantergalc'h* ha Br. *hemipeniz*...

5. Skouer a gelc'h bac'h, a-zivout Breizhiz: "kollet o deus o yezh peogwir ez int suj" >< "suj int peogwir o deus kollet o yezh"; skouer all: "o yezh a adkavint pa vint disuj", "disuj e vint pa adkavint o yezh", ken bac'h all. Setu ur c'helc'h all avat: "diorren o yezh a reont peogwir ez a disuj o spered" <> "disuj ez a o spered peogwir e tiorreont o yezh". Penaos envel ar c'helc'h-se nad eo bac'h nemet da welout? *Kelc'h frank?* (*kelc'h rez* a ve dikoc'h, met diaesoc'h ent sonel?)

6. Da loañ emañ an termen *galactogène* e-barzh teskad an deveradoù diwar *galact-*: Gl. *galactopoïèse* = *galactogènèse*, Br. *laezhvorc'hañ* [ne c'haller ket kinnig *laezhañ* evel ma kinniger *bestlañ* da skouer, pa dalvez Br. *laezhañ* un dra all (Gl. *allaiter*)]; Gl. *agalactie*, Br. *laezhanvorc'h*; Gl. *galactogène* (= o fraouaat al laezhvorc'hañ), Br. *laezhvorc'heiat*; Gl. *galactagogue* (= o fonnaat al laezhvorc'hañ), Br. *laezhec'holus* aa., *laezhec'holer* g.

7. Pe amprestañ an dareulad: *degouezh skolek*, pe *degouezh skouer*, *degouezh rizhek*...

8. Se a lavarfen ivez.

9. Gl. *reptilien* zo amañ ur skritell o taveiñ d'an hildarzh: ur bazenn eus emdroadur empenn ar spesadoù loenel eo empenn ar pesked, an evned, ar stlejviled, ha bezant e chom en ur mod e-barzh empennoù al loened deuet war o lerc'h hag en empenn an den (ar c'hef empenn e ve). Ne 'm eus ket graet va mennoz c'hoazh war ar c'hevatal brezhonek: *stlejvilel* pe *reptilian*... Ur skritell n'eo ken, ha marteze e spirfe *reptilian*.

10. Yann-Baol a vo gouestoc'h egedon evit respont.

11. Br. *adeg* zo araozañ hBr. *adac*, Kb. *adeg*; anezhañ eo bet tennet *kevadegel*, *treadegel* er yezhoniezh, *adegañ* "merkañ an deiziad pe ar bloaziad", h.a. Ya, *gwezadegañ*, *gwezadegerezh*,...

12. Ya

MME: A-zivout Gl. *carcasse*, e resisain va freder ha va respont goude ar gouelioù (mont a ran da di va zud hag e tistroin gant deroù Genver). Arabat bezañ nec’het, n’eus eno abeg ebet a zizemglev... Goude adlenn va c’hasadenn eo anat din un dra: va c’hinnig (ober gant BrT. *sklosenn*, ne c’hall degouezhout nemet evit Gl. *carcasse de volaille*, da lavarout eo ne c’hall ket ober an treuz war nep feur evit ezhommoù ar gigerien).

Splann eo din ivez n’eo ket gant yezh c’haonac’h an dibennyezherien e kavimp respont d’an ezhommoù yezhañ a-vremañ. Met evit gerioù ar pemdez e chom c’hoazh un togadig traoù da zastum. Da skouer, Br. *skouzachiñ*, eus teodyezh ar vro Vigoudenn (bet adkemeret gant Yann-Baol, cf. Lavar 15/151; PRED123/95 zo deuet eus FHAB 1942/171), am eus bet tro da glevout daou viz zo e Ploveilh: *lezel sklipoù (stripoù) da gouzachiñ*. Dec’h c’hoazh em boa bet tro da glevout ober gant Br. *marsoñj* gant ur plac’h eus Laz (distaget: *morsoñj*)...

YBAN: A-du gant Martial. Ar skouerioù a-zivout *sklosenn* a lennan gant Jules GROS a ziskouez e talvez kentoc’h “nerzh korf”, evel skrivet e *Geriadur an Here* a du ’rall. E troidigezh c’hallek an kez skouerioù e kaver ar galleg « *carcasse* », etre daouankoù da ziskouez e ra Jules gant ster diarneuz an termen, eleze “korf an den” e yezh ar pemdez. Kenkoulz all e ro gerioù gallek all: *tem-pérament*, *force*. Evit gwir n’eus abeg sonn ebet da astenn ster ar ger-se betek talvezout “loen kig lazhet, divouzellet ha paret, prest evit ar c’henwerzh a-vras hag a-vunut”. Evit a sell ar preder kempred e kav din ez eo talvoudus kenan degas *bediv* evit ul loen aberzhet da vagañ an dud. Heblekoc’h ar brezhoneg, pa c’haller ober ivez gant ar verb **bedivañ** hag an deveradoù o vont da heul.

Lavaret ’m boa ivez da Chantal e c’haller korvoiñ *sklosenn* evit ar Gl. *carcasse de volaille*. Talvezout a ra ivez *alumetezenn*. Neoazh, ne hañval ket eo bet un diaezamant en teodyezhoù tregeriek, daoust d’ ar *sklosenn*-se bezañ bec’hiet kalzig, betek ar Gl. *écueil*! Kavout a ra din e c’haller en ur *Geriadur ar Geginouriezh* degas termenoù eus ar seurt, rak ned eo ket ouzh kalvezerezh glez hon eus d’ober, ha kennotadurioù *sklosenn* ned int ket kaelus tamm ebet. Danvez faltazi ouzh taol ar banvez, ne lavaran ket.

Sed enmoned levr Jules Gros.

SKLOS (COLL.); *sklosenn, sing. (F.) tige du chanvre.*

- S P Alumetez sklos, *allumettes faites d’un morceau de tige de chanvre écorcée et séchée de 25 centimètres de long, soufré à chaque bout; on les allumait au contact d’un charbon ardent dans l’âtre.*

- Yann ar Sklos, *surnom d'un homme qui fabriquait cette sorte d'allumettes.*
- S F *De tige, tronc, est dérivé le sens de « carcasse », tempérament, force.*
 - Red vez kaoud sklosenn evid eva, *il faut avoir une carcasse pour (pouvoir) boire.*
 - Mad ! N'az-teus ket a sklosenn ! *eh bien ! mais tu ne tiens pas le coup (tu t'enivres tout de suite) !*
 - Evid ar sklosenn e-neus ! *pour le peu de carcasse, de force qu'il a ! . . .*
 - Koulskoude tad hennez ne oa ket eur gwall sklosenn ive ! *pourtant son père n'était pas (n'avait pas) un très bon tempérament non plus !*

Netra e geriadur Favereau ne ziskouez ez ali *sklosenn* er c'higerezh. Kinnig a ra *kargasenn* evit ar geginouriezh, ha kredapl e talvez ivez evit ar c'higerezh d'an aozer-se.

} CARCASSE SKLOSENN f. -où (cuisine) KARGASENN f. -où
 } fig. SAC'H ESKERN m. seier-
 } SKLOS g. -où & str. -enn-où chicot, & tige dure (de genêt), parf. coquillage
 } sec, carcasse (& pers. décharnée), récif
 } SKLOSENNEK ad. & g. osseux & sec.

Moarvat ez eus c'hoazh traoùigoù da skrabañ en teodyezhoù, met berr kenan e vo ar peuriñ forzh penaos, hag ouzh an or. Se zo sklaer.

MC: *Karkasenn*, setu ar ger o defe ar gigerion roet d'an hanter hoc'h, d'an hanter leue pe hanter buoc'h (pe hanter loen bras) mar o defe bet ezhomm envel an traoù-se. Ober a raent gant "hanter loen" evit ul loen lazhet evit e gig. Kig bev e oa. Bras e oa an diforc'h etre ul loen marv gant ur c'hleñved bennak (*karkasenn* a glotfe amañ) hag ul loen lazhet evit e gig. P'en doa bet ul loen ur gwallzarvoud hag e oa ranket e lazhañ, e veze lazhet en ti feurm hag e veze dasparzhed ar c'hig anezhañ etre tud ar c'horn bro. En eskemm e roe an dud ur gweneg bennak. Ur seurt kengrediezh e oa.

Da 'm sonj ne gaver gwir gigerion war ar maez hag er c'heriadennoù bihan nemet goude ar brezel bed kentañ, ha moarvat diwezhatoc'h c'hoazh. Ar c'higer a oa ivez baraer, ispiser ha gwerzhañ a rae ivez kement tra o doa ezhomm tud ar ploue. Prenañ a rae al loened da lazhañ war-eeun en tiez feurm hag o lazhañ

a rae e unan en e “turi”, setu penaos e oa anvet al lec’h da lazhañ al loened. Ur gwir “tuerie” e oa a-wechoù pa oa ret kaout meur a daol horzh evit pilañ ur c’hole.

Gant diorreadur an hentoù houarn e veze dezouget al loened ez vev betek ar c’hêrioù bras. Kounaomp fazi bras De Gaulle : graet en doa freuzañ hag adsevel lazhdioù La Villette, a zlee keveziñ ouzh reoù Chicago a-fet braster. Morse loen ebet n’en deus kollet e vuhez enno. Deuet eo an holl savadurioù-se da vezañ “la Cité des Sciences” ha “La Cité de la Musique”, ur sonerezh all a glever bremañ estreget blej al loen o pakañ taol ar marv.

Evit kement ijinenn, kalvezder pe galvezouriezh degouezhet er vro goude 1920 eo bet degemeret o anv gallek war un dro. Aner e ve klask un deanvad brezhonek bennak kuzhet e donderioù warlerc’hietañ ar brezhonegva. Ar gerioù boutin zoken a zo ankounac’het pe dilezet e gounit gerioù gallek. Setu ur skouerig etre kant, kozh eus 25 bloaz : un deiz edon e ti va zad, setu un amezeg o tont tre en ti hag evit hon c’hevarc’hiñ e tistag “beau temps zo hiou” hag eñ 75 bloaz ha brezhoneg gantañ bemdez kouldkoude. Ar pezh a chome mat gantañ e oa ar pouez mouezh. Goulven Pennaod, en ur pennad e *La Bretagne à Paris*, a-zivout *Lavar 07*, a skrive “n’eus bro ebet er bed nemet e Breizh ma vez goulennet o ali digant an dud dizeskañ evit diskoulmañ kudennoù yezh”. O c’houlenn o ali digant an dud, sellit petra eo deuet da vezañ meur a anv lec’h e brezhoneg war ar pannelloù arhentañ.

Setu savboent un “a-vihanig” desket gantañ komz, e brezhoneg, war varlenn e vamm gozh guñv, ganet e 1851.

GE da YBAN 20 12 10 :

Va ali? Me ’oar omp rediet, evit diorren ar yezh, da vont war dachennoù nad int ket re hon stummadur hag hon obererezh boas. Ned on na stlennegour na filmaozer ha ranket ’m eus, ouzhpenn pleustriñ dre al levrioù war danvezioù estren din, goulenn kelenn digant ur stlennegour hag ur filmaozer a vicher. N’on na kiger na keginer ha n’eo ket va mennoz plediñ gant an diskiblezhioù-se. Te moarvat, pa ’z eo da vennoz e ober, a denn da vad eus alioù tud a vicher ivez. Ur chañs eo dit bezañ e darempred gant ar c’heginer a vicher e voe Martial.

Eno n’emañ ket ar pistig avat, met er c’hemm a zo etre Martial ha te e-keñver an teodyezhoù. Meno Martial eo e chom enno danvez da gorvoiñ. Diouzh da du e soñjez n’eus loaz ebet ken da dennañ anezho. Soliañ a rez war div arguzenn :

1) abaoe an 18^t kantved o deus diorreerion ar yezh tennet eus an teodyezhoù kement a c'halle bezañ tennet ha n'eus tra ken da gavout en aspadennoù anezho;
 2) aet eo re bell lavar hon amzer diouzh an hini en doa korf dre an teodyezhoù — an dezenn enep a gaver krennet er bomm bet distaget gant ezmaer Landernevez: “N’eus ezhomm ger brezhonek nevez ebet ouzhpenn ar re a glever gant an dud”; an dezenn-se avat, e c’houzout a rez ervat, n’eo ket hini Martial, e brouiñ a ra a-walc’h!

Miomp na ve ar c’hemm etre daou veno, daou bleg kalon, danvez un dizemglev. Diouzh va zu, tro ’m eus bet da zeskiñ un nebeudig traoù prizius e ’m dar-empredoù gant tud ar c’horn bro-mañ, gallegerion evel just, o doa komzet brezhoneg en o bugeliezh (da skouer distagadur *henozh* pe penaos e vez *kazet* un neizh gant ul labous) ha te, diouzh da du, ha ne ’c’h eus ket desket arver resis an adanv *mingl*? Ned in ket da gareziñ bomm Martial “kavout er yezh komzet”, nemet e lavarfen me: “kavout en teodyezhoù eñvoret”.

Anv ebet evel just d’ober el lavar resis gant geriennoù bet savet hep rikted dezevout. Soñj ’m eus eus un evezhiadenn graet din gant Klerg: “*Gwask ar gwad* a lavarit c’hwi, me ’lavar *pouez gwad*” (gwir eo e kendalc’h an darn vuiañ eus ar vezeion c’hall d’ober gant *tension artérielle* endra glever *blood pressure*, *Blutdruck* e lec’h all... N’eo ket e brezhoneg hepken e sav kudenn an teodyezhoù !)

Koulskoude, e-maez reizhiadoù rik ar yezh resis, ez eus ur morad kealioù n’int ket ereet dre geñverioù a ranker derc’hel kont anezho p’o dec’herier, eleze a ardaoler outo dec’heriadoù henarveret pe savet dre un tun bennak: astenn ster, leterc’had, amprest, h.a. (kleñvedoù meneget dre un teskanv pe roet dezho anv ar mezeg o dizoloas pe c’hoazh kentanv e glañvour) — e berr kealioù o tremen gant ur skritell.

Unan eus ar re-se eo, ma ne fazian, ar c’heal a zec’herier gant Gl. *carcasse* er c’higerezh hag ar c’heginerezh. C’hwi ho taou a ginnig pep a skritell: Martial unan dre leterc’hañ, te unan dre astenn ur ster diasur. Soliañ a ra Martial war leterc’hadoù graet endeo en teodyezhoù (hervez Jules Gros) ha war ginnigoù bet graet c’hoazh gantañ ha gant Favereau. Arguzenn Martial enep da ginnigadenn eo ez eo gwell na gemer termenoù an henyevzh da skritelloù. Diouzh da du ez arguzez dre zezvarn al leterc’had “korf ar ganabenn” > “loen kig lazhet...” dre ar poellata (argerzh arvarus, rak c’hoari a ra al leterc’had dre an deouezañ ha n’eo ket dre ar poellata).

En un enkadenn emaomp, rak hini eus an daou ginniger n’en deus, ha ne c’hell ket kaout dre natur an traoù, an araezioù da gendrec’hiñ egile... Va ali e ve

lezel ar gudenn a-gostez evit an ampoent... N'eo ket unan vallus moarvat. Er yezhouriezh e teu alies an diskoulmoù gant an amzer.

MME: Gl. *littoraliser* (*l'industrie, la population*, h.a.), Br. *arvorelaat*, *arvorekaat*? (anv zo a lakaat ar greanterezh pe ar boblañs da vont da annezñ an arvorioù, & Gl. *littoralisation*).

YBAN: E GEAK e lennan “l’urbanisation de la population entraînant celle des mœurs *kêriekaat o tegas kêrelaat ar stuzegezhioù*” hag ivez **ruraliser**: (en statut) *ploueelaat*; (en caractère) *ploueekaat*.

Sl. ivez *EMSAV KELAOUENN BOLITIKEL MIZIEK* Niv. 14 – c’hwevrer 1968:

Meur a ster zo e gwir d’ar ger *kêriekaat*. Merkañ a ra: a) evit ur vro, ar c’hreskiñ enni eus ment ha niver ar c’hêrioù; b) evit ar gedvuhez hag ar stuzegezh, kemer doareoù kêrel, – er ster-mañ e lavarer ivez *kêrelaat*; k) enthollek e veneg ar ger an daou zevoud a) ha b) diagent hag, en tu all dezho, kement treuzfurmidigezh kevredadel, sevenadurel, politikel o tont d’o heul.

Neuze e c’haller kinnig ivez ***arvorekaat***, er ster “kreskiñ poblañs an arvor, greantelaat an arvor”. Tu zo da zegas ***arvorelaat*** ivez, evit a sell “ar gedvuhez hag ar stuzegezh”.

I – MME & YBAN 30 12 10

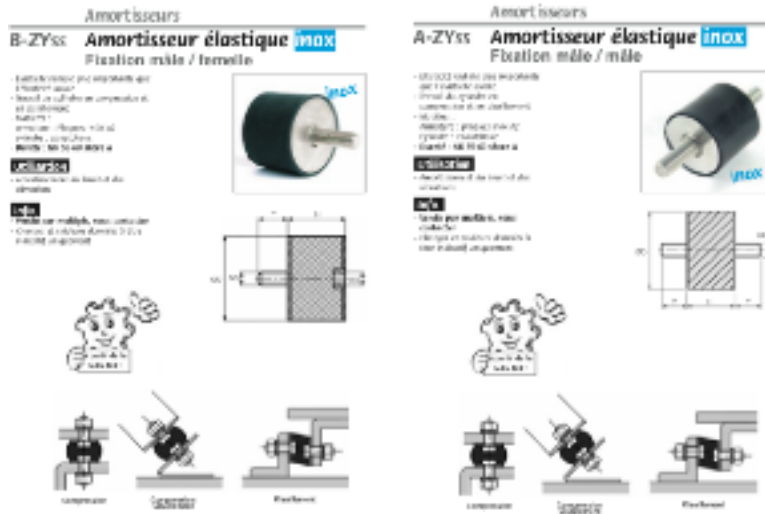
MME: Gl. *carcasse*. Br. *sklosenn* a ray an treuz eta evit ar pennoù-yer. Sed e c'hellimp fardañ an « houad dre e wad » (Canard au sang) evel m'en greont en *Tour d'Argent* hollvrudet en ur waskañ ar sklosenn anezhañ! ...

Evit a sell ouzh an termen a zo ezhomm e yezh ar gigerien e tegemeran Br. *bediv* g. *ioù*. Brezhonegerien bet o terc'hel kigerezh a welin a-barzh pell hag ivez bozerien a yae da lazhañ loened ha d'o dibezhiañ goude.

YBAN: Sed a lennan ivez war EGRH ***sklosoù*** pl. coll.- ***sklosenn*** racines (de céréales, de genêts, d'ajoncs, etc.), épluchures (Eusa).

MME: Gl. *amortisseur élastique*, Br. *distroñser* ... ?

YBAN: Amañ dindan e tenner korvo eus dastennegezh un elastomer (kaout-choug, da skouer), neuze Br. *distroñser dastennek*? Gant ma ve degemeradus *distroñser* en degouezh-mañ. E saozneg e reer anv a *buffer* hag en alamaneg eus *Puffer*, Gl. *tampon*, *amortisseur*. Er gimiezh ez eus *skurzer*, er vezekniezh *skurzell* Gl. *butée*. O vezañ ma'z eo kempleshoc'h arc'hwel an trevnad-mañ eget *distroñs*-añ an tosoù, e kav din e c'haller ober e brezhoneg ivez gant *skurzer* g. *-ioù* ivez. A se neuze *skurzer dastennek*.

MME: Gl. *osculation*, Br.? (e GEJED e roes Br. *afat*, Gl. *osculateur*).

YBAN: Gl. *mode de contact propre aux courbes et aux surfaces oscultrices*.
Neuze e rafen gant **afadezh** b.

MME: Gl. *démocratie participative*, Br. *gwerinelezh perzhiañ?* & *démocratie directe, indirecte, semi-directe*, Br. *gwerinelezh eeun, ameeun, dameeun?*

YBAN: N'ouzon ket ha diazezet mat eo meizad an *démocratie participative*, rak ur c'heal nevez e hañval bezañ (ar bloavezhioù 60?).

www.toupie.org/.webloc :

- La démocratie représentative, appelée aussi “démocratie délégative”, est l’une des formes de la démocratie dans laquelle les citoyens expriment leur volonté par l’intermédiaire de représentants élus à qui ils délèguent leurs pouvoirs. Ces élus, qui représentent la volonté générale, votent la loi et contrôlent éventuellement le gouvernement.
- La démocratie directe est l’une des formes premières de la démocratie dans laquelle le peuple exerce directement le pouvoir politique, alors que dans une démocratie représentative, il l’exerce de manière indirecte.
- La démocratie participative désigne l’ensemble des dispositifs et des procédures qui permettent d’augmenter l’implication des citoyens dans la vie politique et d’accroître leur rôle dans les prises de décision.

— La démocratie semi directe est une forme de démocratie qui combine à la fois des éléments de la démocratie directe et de la démocratie représentative. On parle parfois de démocratie semi représentative.

An *démocratie indirecte* zo heñvlester gant *démocratie représentative*.

An doareoù zo bet studiet war *Emsav*.

EMSAV KELAOUENN BOLITIKEL MIZIEK Niv. 9 – Gwen-golo 1967

GWERINVELIEZH : Evel ma verk ar ger e-unan, ez eo ar werinveliezh ar reizhiad politikel a laka an holl geodedourion e piaou d'ar veli hep derc'hel stad a renk, glad, brient pe c'halloud a nep seurt : ar gwir hag ar garg he deus ar werin, ar bobl a-bezh, da embreger ar galloud politikel ha da leviañ ar Stad.

Notenn draoñ 3 p. 223

3 *Gweriniezh* b., Stad politikel diazezet war ar werinveliezh ; riez urzhiet e gweriniezh.

Mat eo termenañ arver politikel ar ger gwerin hag e zeveadoù :

a) *gwerin* b., ar bobl a-bezh, ster degemeret er pennad-mañ ; tud ar renkadoù izeloc'h, enebet ouzh ar vrientinon ;

b) *gwerinel* ag., a natur gant ar werin ; ster politikel : a natur gant ar werinelezh pe ar werinveliezh ;

k) *gwerinelezh* b., natur, dere, h.a. ar werin ; ster politikel : nep reizhiad kevredigezhel, politikel, h.a., o kemer diazez war ar werin ;

d) *gwerinek* ag., db. un emzalc'h, ur preder, un ober, h.a., o klotañ gant ar werinveliezh, an uhelvennadoù anezhi, h.a.

e) *gwerinour*, *gwerinelour* g. & ag., dalc'hiad ar werinveliezh, ar werinelezh ;

f) *gwerinveliezh* (sl. deroù ar pennad) ;

g) *gweriniezh*.

Strolloù deveradoù kevelep a gaver ivez a-zivout ar reizhiadoù politikel all : a) brientin g., den a renk uhel, dezhañ brientoù ; b) brientinel ; h.a. f) brientinveliezh ; g) brientiniezh.

a) unpenn g., roue, den o vezañ e-unan e piaou d'ar veli politikel ; b) unpennel ; h.a. ; d) unveliek ; e) unveliour, unpennelour ; f) unveliezh ; g) unpenniezh.

An termenoù estren a arverer dreist-holl e-keñver an Istor : demokratel, demokratiezh, demokrat, monark, monarkiezh, h.a.

EMSAV KELAOUENN BOLITIKEL MIZIEK Niv. 35 – Du

1969

35/355

Tri seurt a renadoù gwerinek a ziforc'her : a) ar werinelezh eeun evel ma veze en Henved (sl. Emsav 29/142) hag evel ma vez hiziv c'hoazh en un nebeut unvezioù politikel bihan b) ar werinelezh derc'houezel k) ar werinelezh dameeun.

Er werinelezh eeun e vez embreget ar galloud war-eeun gant ar bobl. Er werinelezh derc'houezel e lez ar bobl embregerezh ar galloud penn-da-benn gant he dilennidi. Er werinelezh dameeun e vez rannet embregerezh ar galloud etre ar bobl hag he derc'houezerion : dilenn a ra he levierion, met kenderc'hel a ra neoazh da gemer disentezioù 'zo a levierezh ; dre ar mouezhiañ hollek eo ez emell ar bobl e divizoù al levierezh ; alese an anvioù hollek poblvouezhiañ, poblvouezhiadeg roet d'an emelladur-se.

Neuze : ali GE ?

Galleg	Brezhoneg
démocratie directe	gwerinelezh eeun
démocratie indirecte = démocratie représentative = démocratie délégitative	gwerinelezh ameeun = gwerinelezh derc'houezel = gwerinelezh leuriadek
démocratie semi-directe = démocratie semi-représentative	gwerinelezh dameeun = gwerinelezh damzerc'houezel (?)
démocratie participative	gwerinelezh perzhiadek
démocratie médiatisée	gwerinelezh hanteradek
démocratie immédiate	gwerinelezh dihanteradek

GE da MME & YBAN 04 01 11 : OK gant eskemmoù Martial ha Yann-Baol.

Va ali a-zivout seurtadoù ar werinelezh ? Da studiañ e ve ster an termenoù Gl. *démocratie médiatisée* ha *démocratie immédiate*. Fraeshoc'h e ve marteze de-verañ diwar Br. *handizh-* ha *kentizh-*. Un diaester kentañ eo diforc'hiñ *démocratie directe* ha *démocratie immédiate*. Ne dennan mennoz sklaer ebet eus testennoù an aozerion a ra gant an termen-mañ. Krediñ a ran kompren e taveer *d. d.* da Henc'hres ha *d. i.* da furmoù 'zo a oberoù poentek eus an 20t kantved bonnet gwerinek gant o aozerion, mennet d'"ober an istor war eeun" (Manolis Glezos hag... Action Directe?). Er ster-se e terefe Br. *gwerinelezh kentizhek*. En eneb,

Gl. *démocratie médiatisée* a ve nep renad ma vez embreget ar galloud gant tud bet dilennet ameeun (sl. an destenn amañ dindan) — pezh na welan ket eo ar c’hemm a zo etre ar renad-se hag ar *gwerinelezhioù ameeun, dameeun*, h.a. — Testennoù all ’m eus kavet dre Internet, hag ar santad ’m eus ez eo *immédiat* en degouezh un termen stourm o wiskañ bep a ster hervez ar re en arver — O harpañ war ar skritell c’hallek, e savfen termenoù evel *g. handizhek, handizhadek...*, pezh a zo un doare hakr da yezhouriañ (“ne ouzon ket petra dalvez ar ger, neoazh e kinnigan ur c’hevatal! ”)

Digarez enta evit distervezh va ali. Piv a wel sklaeroc’h egedon?

MME: E GEJED 22 e rez gant Br. *drec’hel & drec’henn* aa. & pa. E Lavar 09 KIS 407 e lennan *gindrec’h & gindrec’hel* gant Gwion. Ha heñvelster eo an daou dermen? Hag arveret hepken er jedoniezh e vez *drec’hel, drec’henn*? Ha Gl. *énantiomorphisme*?

YBAN:

www.larousse.com/.webloc: **énantiomorphe** adjectif

* Se dit de cristaux qui ne sont pas superposables, mais qui sont images l’un de l’autre dans un miroir. (Deux composés énantiomères donnent des cristaux énantiomorphes.)

* Qui est formé de deux parties, images l’une de l’autre dans une symétrie orthogonale plane.

Ma ne fazian ket, Gwion eo en deus aliet *drec’h-* e-lec’h *gindrec’h-*, o vezañ ma oa gourleizh gant an eil: sl. Lavar 13 KIS-652 p. 176. Neuze: arverañ *drec’h-*, ken er gimiezh, ken er jedoniezh. Sellout ivez *eskidet, eskidelezh, enantiomer*.

MME: Gl. *empreinte moléculaire*, Br. *louc’had molekulel*?

YBAN: sl. da skouer

THESE PRESENTÉE A L’UNIVERSITÉ D’ORLÉANS POUR OBTENIR LE
GRADE DE

DOCTEUR DE L’UNIVERSITÉ D’ORLÉANS

Discipline: Chimie Analytique

PAR

Bérengère CLAUDE

Intérêt des polymères à empreintes moléculaires pour la préparation

d'échantillons par extraction solide-liquide.

Applications aux triterpènes dans les plantes et aux dopants dans les urines.

Dirigée par le Pr. Philippe MORIN et le Pr. Michel LAFOSSE

Soutenue publiquement le 27 Mars 2007

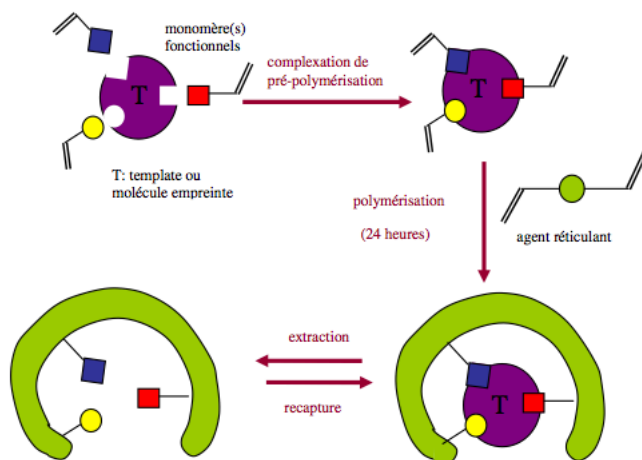
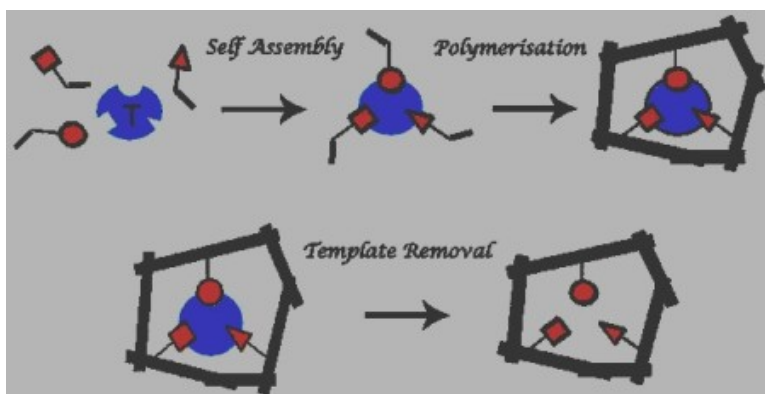

Figure 1.2 : Principe de formation d'une empreinte moléculaire.

Havez : www.polyintell.com/f_tec#5D5188

www.worldlingo.com/.webloc: A molecular imprinted polymer (MIP) is a polymer that was formed in the presence of a molecule that is extracted afterwards, thus leaving complementary cavities behind. These polymers show a certain chemical affinity for the original molecule and can be used to fabricate sensors, catalysis or for separation methods. The functional mechanism is similar to antibodies or enzymes.

schematic representation of the imprinting process

E GEKIM e kinnigan *enlouc'had molekulel* hag *enlouc'hañ* “laisser une empreinte” (Sl. NDBF). Er gimiezh e talvez *louc'had* ivez “kementad bihan” eus udb., sl. Lavar 16, p. 392.

MME: Gl. *monoacide*, Br. *untrenkenn*?

YBAN: ya hag ivez Gl. *diacide* Br. *divdrenkenn*, Gl. *triacide* Br. *teirzrenkenn*.

MME: Gl. *épicycle* (steredoniezh kent Copernic), zo troet gant VALL & DCFB da heul gant Br. *wargelc'h*. Ha ne ve ket gwell Br. *argelc'h*?

YBAN:

Diaes e kavan krouiñ gerioù nevez evit meizadoù steredoniezh an henved. Da 'm meno ez eo kenkoulz amprestañ an termenoù en o c'hemperzh.

Neuze Br. *epikikl* g. *-où*. Chom a ra an termenoù all: *défèrent* (*circulus deferens*, “ar c'helc'h o tougen war-raok”), *équante*.

Ha mennozioù o defe tud all?

MME: Gl. A-zivout ur c'heflusker. *Tourner à plein régime*: treiñ leunhanren? *Tourner en surrégime*: treiñ dreisthanren (pe: ushanren)? *Régime accéléré, ralenti*: hanren herrek, gorrek (pe: arouarek)?

YBAN: ya, *treiñ leunhanren, ushanren, ishanren*. Gant *treiñ dreisthanren* ez eer re bell, n'eo ket mui un *hanren reol, régime excessif*?

MME: Gl. *vecteur glissant* (pe: *glisseur*, hervez Pet. Rob.), Br. *sturiadell link*?

YBAN: Ya. Lavarout a reer ivez Gl. *glisseur* Br. *linkadell*.

Vecteur glissant – couple $(D, \vec{V})$ où D est une droite (appelée support) et où $\vec{V}$ est le vecteur nul ou un vecteur directeur de D.

Sturiadell link – daouac'h $(D, \vec{V})$ ma'z eo D un eeunenn (anvet skor) ha $\vec{V}$ ar sturiadell vannel pe ur sturiadell roud a'n eeunenn D.

KIS-1056

I – MA da GE 01 01 11

Er mare-mañ emañ o labourat nerzhus war va div droidigezh evit *Nidiad 5*; kenlabourat a ran gant Alan Ar Berr ha dre ma roan kalz labour dezhañ e klaskan mont war-raok kousto pe gousto (diwezhat omp endeo) ha diluziañ kudennoù va unan. E-barzh unan eus an div gevellenn a droan ez eus un nebeud termenoù mezegel ha dre ma ne 'm eus ket c'hoazh ar GEVEZoù e plijfe din kaout da ali war un nebeud eus an kez termenoù... mar 'z pezh amzer, evel reizh.

Setu va atersoù:

1. Sz. *preserved, preservation.*

2. Sz. *tissues.* Ar frazenn zo "the tissues can't last". E GEGO e 'm eus kavet un toullad gerioù ha dre ma n'on ket barrek war an danvez n'ouzon ket peseurt hini dibab. Amañ e komz an aozer eus T ar c'horf dre vras. Rankout a ra bezañ "preserved" gant ur reizhiad yenañ a gevaraez d'an "tissues" da "last"... kollet on un tamm, evit doare.

3. Sz. *nerves* Br.: *nervoù, nervennoù*, h.a. peseurt hini zo reizh?

4. Sz. *bandage.* Evit ar ger-se e 'm boa bet tro da deurel ur sell war GEVEZ-2, ha merket 'm boa euer an termenoù 'oa. Ar gudenn o vezañ ez eo arveret e 'm skrid saoznek evel ur verb: "his face was bandaged". Ha ken gwevn e ve ar brezhoneg pe get?

5. Sz. *physique*. Se zo ur gudenn a 'm eus klasket diluziañ gant geriadurioù all. NDFB a ro "neuz korf", pezh a gavan paour a-walc'h. Ha setu ar gudenn : "his failing physique", "e neuz korf war ziskar"? Nebeutoc'h lennegel n'eus ket, war va meno. Hag ur ger a ve endeo da gevatal d'an despizadur-se?

Ouzhpenn d'an atersoù-mañ e 'm eus daou all na dennont ket d'ar vezekniezh.

6. "an atmosphere of panic seemed to *rise*": "un aergelc'h a drefuadeg a hañvalas *sevel*"?

7. Sz. *to speculate*: estreget er ster armerzhel (brokañ, arvrokañ) e 'm eus kavet Br. *tebouezañ*; da 'm meno ez eo resis betek re, pa 'z eo va frazenn "There are things about which it is better not to speculate". E La-04 ez eo meneget sterioù kinniget gant Vallée ha Hemon evel termenou "diresis"; diresis marteze, korvodus emichañs evidon...

II – GE da MA 02 01 11

Da atersoù. Eeun ar c'hudennoù a stigne gant o lec'hiañ en diarselloù kevazas.

Kentañ diarsell: dedro ar skiant war herrekaat, oc'h ober da c'herioù nevez diflukañ, ha d'ar gerioù kozh gounit sterioù nevez (da skouer, e lavar ar Vezekniezh hiziv ez arverer Sz. *preserved*, Gl. *conservé* da arouezañ ar c'hemaladoù hilel chomet hep dargenañ [Gl.Sz. *mutation*] e-doug pell amzer) — n'emañ ket e-barzh GEVEZ (re arbennik eo c'hoazh an termen)

Eil diarsell: dedro al lavar boutin ha lennegel, anezhañ lavar o virout lod eus ar sterioù tremenet (glad ar yezhoù) hag o tegemer lod eus ar gerioù hag ar sterioù degaset gant ar skiant, ar c'halvezerezhioù hag ar stuzegezhioù nevez (da skouer, Br. *nerzh* el lavar boutin ha lennegel a verk ur perzh eus an dud ha, dre vras, eus an traoù bev, keal a gomprenomp war eeun dre zaveiñ dimp hon unan hep kaout ezhomm eus ur geriadur — ar geriadurioù, forzh penaos, n'int ket evit pourchas dimp un anaoudegezh ken klok hag an hini hon eus war eeun diwar hon buhezadur; en eneb, evit intent *nerzh* er ster skiantel e rankomp gounit un anaoudegezh fizikel ha jedoniel war-benn e arouezañ evel MLT^{-2}).

Trede diarsell: stad ar brezhoneg evel ma tisoc'h eus e istor. Brezhoneg hiziv zo ur yezh hep kevredigezh. Ganet e voe:

a) diwar ar skridoù chomet a-ziwar lerc'h kevredigezh ar Grennamzer ha teod-yezhoù ar c'humuniezhoù ploueziat an 18-20t kantved,

b) gant labour ar c'hramadegourion hag ar c'heriadurourion ouzh e adsevel evel ur wir yezh,

– da gentañ war ziazez teodyezhoù ar ploue (adalek an 18^t kantved)

– da eil, bep ma steuzie teodyezhoù ar ploue ha ma kemere an danvez yezherion perzh er bed kempred, war ar galleg (adalek dibenn an 19^t kantved — Vallée) ha war ar saozneg (adalek 1920 — Gwalarn)

– da drede, bep ma tiwane darempredoù a natur gevredigezhel etre ar yezherion, e krogas ar brezhoneg da ren e ziorreadur o terc'hel kont eus ar yezhoù all moarvat, nemet dre soliañ da gentañ warnañ e unan (e c'hramadeg hiziv zo e hini ha n'eo ket mui gramadeg ar galleg astommet evitañ; e c'heriadurezh he deus da bennaenn mont d'an traoù o unan, heñchet marteze gant ar yezhoù all, en ur zeurel dreist skoaz avat branell ar yezhoù all kent emgavout gant an traoù).

Frouezhus e vez ul labour treiñ evel an hini a rez, rak drezañ e c'hourdonez da zorn a skrivagner war hentoù ar c'heriadurezh dre zizoleiñ penaos o deus an allyezherion dehentet etrezek an traoù ha, da heul, dre zresañ da hentoù dit na vint ket dre ret o hentoù dezho.

An termenou a c'houlenn diganin o c'hevatal brezhonek n'int ket an holl anezho skouerioù mat eus an dro da ziorren ar c'heriadurezh vrezhonek peogwir ez int gerioù skiantel hag ar skiant, gant he zermenou unsteriek, a c'hourlaka an hent da vont d'an traoù. Al labour geriadurel ne sav, e gwir, nemet pa ra al lennegezh gant termenou arveret ivez er skiant en ur reiñ dezho kemeradurioù all.

1. Mar komprenan, ez eus anv a zerc'hel gwiadoù en o stad dre o yenaat. Arabat klask termenou kemplezh. Sz. *to preserve*, amañ, a c'houlenn Br. *mirout*, Sz. *preservation*, Br. *mirerezh*, h.a. [a-zivout kalvezerezhioù ar yenaat, sl. La-10 95 hh.]

2. Sz. *tissue*, Gl. *tissu*, Al. *Gewebe*, Br. *gwiad g. -où*

3. Sz. *nerve*, Gl. *nerf*, Al. *Nerv*, Br. *nervenn b. -où*

4. Sz. *bandage*, sl. La-09 180 hh.

5. Kudennus eo an termen Gl.Sz. *physique* er c'hemeradur a venegez, rak n'eus bet arveret termen brezhonek ebet kevatal dezhañ, pa ouzon da nebeutañ. An neuz eo, ya, met muioc'h eget an neuz, peogwir e tec'her war un dro stad wirion an den en e gorf (hag en e spered moarvat). Mar 'm bije da reiñ ur c'hevatal,

e rafen gant *aoz* (termen bet arveret kalzik er yezh kempred, sl. ar Renabl ha La-10 255 hh.). Br. *aoz fillidik*, *aoz faezh*, *gwallaoz*

6. Sz. *panic*, Gl. *panique*, Al. *Panic* zo un termen resis, aet da vezegel zoken, ha dreist holl da lennegel (ha neuze da amresis). Er ster resis, ez eo an termen nesañ Br. *peudr*, *peudrenn* (a arver henvoazel evit al loened, dedalvezadur d'an dud, rak en degouezh ez ersav an dud evel al loened all). Er ster lennegel, e tle *spont*, *spouron* dereout : *evel un avel a spont / spouron a savas* da skouer.

7. Sz. *to speculate*. War a intentan, n'eus ket anv amañ eus sterioù prederourel nag armerzhel ar ger, na *tebouezañ* na *brokañ* enta. Dre se, Br. *prederiañ* a hañval din bezañ an azasañ.

KIS-1057

I – HM da GE 20 01 11

Labourat a ran er mare-mañ war un droidigezh diwar ar galleg evit niverenn 5 *Nidiad*.

Ne zeuan ket a-benn da dreiñ un nebeut termenoù e brezhoneg. E 'm geriadurioù brezhoneg e 'm eus o c'hlasket (na 'm eus ket hini F. VALLÉE siwazh) hogen ne 'm eus kavet netra.

Setu va atersoù :

1. Gl. *gibbeuse*. An hanter frazenn zo *cette lune gibbeuse*.
2. Gl. *lance-flamme*.
3. Gl. *véloce*. Anat eo e c'hallfen ober gant heñvelsterioù (Gl. *agile*, *rapide*), klask a ran chom feal d'ar skrid orin ha liesaat geriaoueg va danevell.
4. Gl. *arabesque*.

II – GE da HM 21 01 11

Evel ma lavarez, pa droer ur skrid lennegel e tleer alies mont hebiou d'ar ster diarlenn ha tremen dre heñvelsterioù evit degouezhout, n'eo ket gant ur plakadur plat, met gant un destenn a ve lennegel ivez.

1. Gl. *gibbeux* (ent diarlen = Gl. *bossu*) zo a-dal dezhañ brezhoneg diarlen : *tort*. Dit da welout ha tremen a ri gant *tort* : *al loar dort-hont, an dorte-hont a loar*, pe gant *kromm* — dit da zibab a-geñver gant ar pouez a zo en destenn d'al loar, an derez a fent pe a wenvrazh.

2. Gl. *lance-flammes*, Br. *strinker flamm* (liester : *strinkerioù flamm*) (La-07 81)

3. Gl. *véloce*. E brezhoneg ne vank ket ar c'hevatalioù : *buan, prim, herrek, tizh gantañ...* ; ar gwellañ marteze : *dibilh*.

4. Gl. *arabesque*. Br. *arabeskenn* (Vallée ha Roparz Hemon).

I – GE da MME 20 01 11

Distreiñ a ran war un eskemm hor boa bet e Mezheven 2009, a-zivout Gl. *persévération*: GE da MME 09 06 09

3. Gl.Sz. *persévération* zo un termen hollek evit ober anv eus nep arreadur dre emzrevezañ: en Nervouriezh: an *daradfiñv* (La-18 276-277), er Vredkleñvedouriezh: an *drec’heilañ* (La-18 133), er Bredelfennerezh: an *arloezañ* (GBLF ¶ 505), h.a. Da zibab oa etre *treeilañ* ha *dareilañ*, hemañ diwezhañ a ginnigan, dre abegoù sonel.

Tro ’m eus bet da studiañ pishoc’h abaoe an anadennoù renket dindan an anvad-se.

En Nervouriezh, e ran anv eus an *daradfiñv(al)* (Gl. *palicinésie*) nad eo ket tre ur *persévération*; houmañ eo an aspadout ezreol eus un erzerc’had kigenneel reol: un ezel oc’h arren lies gwech ar fiñvad emañ o paouez ober, (Gl. *persévération clonique*), ur gigenn o c’hom argreget pell pe belloc’h amzer goude un argrezad reol (Gl. *persévération tonique*) — un anadenn navel strizh eo; an *daradfiñv*, en eneb, zo anezhañ arreata ur fiñvad, ur jestr alies, er-maez a nep arc’hvelañ reol — un anadenn vredel eo.

Termenoù all zo ezhomm enta. O klotañ gant Gl. *persévération* er ster strizh, navel, eleze an aspadout eus ur fiñval pe eus un argrezañ, e rafen gant Br. *daraspad*. Ar c’hemm a lakafen etre an *daraspad fiñvel* (Gl. *persévération clonique*

— dibabet gwall fall eo bet *clonique* aze, met kement-se n'eo ket hon afer!) ha *daraspad tantel* (Gl. *persévération tonique*).

Derc'hel a rafen Br. *dareilañ* evel anvad rumm an azonoù arreadel, adalek ar bloc'heiladoù (Gl. *stéréotypies*) betek an daraspadoù — ur seurt termen na ve ket reñverek evit ar mezeg o strivañ d'ober un deznau: “An dareilañ a staden gant ar gouziviad-se, a gemeren da gentañ evit un daraspad diwar anaf gwazhiedel en e empenn, oa evit gwir ur bloc'heilañ skizofrenek”.

Kement hag ober, e pledfen gant un termen all deveret diwar *persévérer*: Gl. *persévérance*. Dispis ha divastus eo ar c'hevatalioù kinniget gant Ar Gonideg: *dalc'h*, *kendalc'h*, *poell*, ha gant Vallée: *dalc'hadur*, *kendalc'h*, *dalc'husted*, *kendalc'husted*, *peurboellad* +. Re dost eo *dalc'hus* ha *kendalc'hus* da *gouzañvus*, *aheurtet*, *kilstourmus* zoken. Skouerioù: mennet oa an aozadur *Kendalc'h* (end-eeun) da zerc'hel ar pezh a oa (bet), un dareilañ ne rae ken; ur mont all ez eus, ar mont, n'eo ket etrezek ar pezh a zo pe a voe, met etrezek ar pezh n'eus ket anezhañ, a haerer ma vo hag a zo an haeriñ end-eeun lusker e eskoridigezh — ur mont n'emañ ket e bennaenn en *derc'hel*, met en *haeriñ*; eno emañ anien ar *persévérance* — houmañ zo an tued, ned eo ket da *genderc'hel*, da *drezerc'hel*, met da *drehaeriñ*. Moarvat ez eus gant Gl. *persévérance* durc'hadurioù ster nes da *dalc'husted*, *kendalc'husted*; kenkoulz all, hon damant n'eo ket plakañ ar brezhoneg oc'h eskoriñ ouzh ur yezh all, nebeutoc'h c'hoazh hon spered ouzh ur spered a 'n diskar; kinnig a ran an termenoù *trehaeriñ*, *trehaerusted* evel kevatal d'an durc'hadurioù krouus a ziraezomp dre ar ger allyezh (ha dreist holl dre hon buhezadur a yezhourion).

II – GE da MME 20 01 11

Evit sonnek n'eo ket va c'hounerezh! Spi 'm eus avat ned ay ket war ledanaat betek re an toullou a zo ennañ... Betek ur par ez eo emsavus, rak er Vezekniezh hag er Vredoniezh, e vez evit termenoù 'zo kement a arsterioù hag a aozerion.

Gl.Sz.Al. *persévération* da skouer a arverer en Nervouriezh, er Vredkleñvedouriezh hag er Vredoniezh gant durc'hadurioù ster diskalfet mat.

Evit a sell *persévérance* “ne intenten ket stankañ an hent ouzh kinnigadennù all”. Deuet ez eus unan anezho... *Erdaeriñ* ne gouezh ket pell diouzh *trehaeriñ*, pa ouzer e wel aozerion 'zo evel orin *taeriñ* < *to-* *haeriñ*.

Kement-se avat ne esay ket da labour geriadurour. Ur yezh o tispakañ afo eo ar brezhoneg, hep piaouañ kerreizhadur a-berzh ur gevredigezh (saviad a voe hini an hebraeg kempred a-raok krouidigezh Stad Israel).

KIS-1059

I – YBAN da GE 20 01 11

Ur ger zo ouzh va hegasiñ : Gl. *embosser*, er ster “leuniañ bouzelloù” d’ober silzig, gwadegennoù . . . Diaes ober gant **enbosañ*, **enboserezh*, a gav din, p’hon eus endeo *boserezh* en hevelep tachenn. Arnodet ’m eus *nov*, *ozv*, *boc’h*, *bouc’h*, *bous(ell)*, *both(ell)*. Me oar e’c’h eus pledet gant ar stirannoù-se. Hervez GPC e ve ar Br. *bouzellenn* kar d’ar Kb. *bothell* (Sl. ivez Lat. *botellus*, *botulus* “silzig, gwadegenn, mikam”). Danvezioù kinnig : *enbozhañ*, *enboc’hañ*, *enbousañ*.

II – GE da YBAN 20 01 11

Da ’m meno e terefe an deverad diwar Br. *bozh* evit an arver a ginnigez : *enbozhañ*, *enbozherez*, h.a. Lennet ’c’h eus emichañs an notenn a gase din Goulven e 1979 (La-08 20). Te oar ivez e ran gant Br. *bozhell* er Vezekniezh (sl. La-18 58-59). Ken er charkuterezh, ken er sal oberata emeur bepred en togoù . . . Dre ar pezh stag a gasez ez adkavan an ijinenn a welen o treiñ e meureurioù va bugeliezh da geñver gouel ar pemoc’h . . . *Souvenir*, *souvenir* !

III – YBAN da GE 20 01 11

Trug evit da respont. *enbozhañ* eo a ’m boa dibabet. Mat an traoù neuze. Dres pa edon o skrivañ dit diouzh ar beure e pellgomze din Alan a-zivout ur gudenn a

yenerez o vale gant amoniak. Gortoz a ran ar pennad skrivet evit gouzout hiroc'h. Ur blijadur eo bet marvailhat gant Alan. War a 'm eus komprenet emañ o prientiñ un droidigezh diwar an amerikaneg (Lovecraft). Un dra vat eo, rak ur brezhoneg dispar a zeu gantañ, ur skouer evit ar remziadoù yaouank, hag evidomp holl.

KIS-1060

I – YBAN da GE 23 01 11

Un draig c’hoazh hepken : quid a-zivout *fetizenn* kinniget KIS-DO28 La-03 ? Lakaet e vo *fetisenn* en e lec’h (NDBF “étoffe épaisse et solide ; (pl. -ed) fille grande et forte” ?

Klask a ran ur c’hevatal brezhonek d’ar galleg *en-cas*. Soñjal a ran er rakger *diou-*. Ha bastus e ve *dioubred*? Doare ar Kb. *byrbryd* a ve Br. *berrbred*, sklaer e ster.

Petra a ouzout a-zivout ar gerioù kernevek da heul?

– Sz. *meal*: Kn. *kroust* g. -*yow*.

– Sz. *lunch*: Kn. *li(f)* b. *livyow*, *kroust* g. -*yow*.

II – GE da YBAN 23 01 11

Gant deveradoù *fetis* emamp war un dachenn skoemp eus ar yezhouriezh, hini ar c’hwibanennoù. Un dachenn eus ar yezhoniezh ne lavaran ket : sklaeriet e voe houmañ gant Goulven e meur a lec’h, da skouer e La-01 127 hh. : “Ar c’hwezhennoù-dent hag ar c’hwibanennoù”. (Un destenn ivez a fizias ennon, bet savet gantañ evit Morvannoù pa oa hemañ o prientiñ e zoare skrivañ — na embannis ket ; e kement ma ’m eus soñj anezhi avat, ne oa ennañ netra ouzhpenn testenn La-01). Ar gudenn yezhouriezh a gejomp outi gant *fetis* a denn d’ar gerioù

o tont eus al latin hag ar galleg. A-fet yezhoniezh, ar rumm c'hwibanennoù skrivet *c*, *ç*, *cc*, *cç*, *cz*, h.a. e krennvrezhoneg (sl. La-01 135 2.1) oa anvouezh. Dre vras e chomjont anvouezh en teodyezhoù, gant nemedennoù, pa gaver *fetizenn* da skouer e poentoù 'zo eus ar brezhonegva hag eus al lizheradur. Roparz Hemon, bep ma tonae e anaoudegezh eus istor ar yezh, a strivas da skoueriekaat ar furmoù, dre zilezel da skouer ar stummoù dre *fetiz*-. An Here a gavas mat deverañ *spis* er stumm *spiz*- dirak vogalenn, pa zever GIBR e *spis*- (ha degemeret hon eus d'hon tro an torr-se da yezhouriezh Goulven ha Roparz Hemon — nemet e ve euverus moarvat kilañ bremañ...)

Neoazh e rofen an daou ali-mañ: 1. P'hor bo tro da zibab, derc'hel kont strishoc'h eus istor ar yezh ha, dre se, eus yezhouriezh Goulven ha Roparz Hemon. 2. Na c'hounit korvo eus ar stummoù teodyezhel evit trestummañ, da skouer degemer *fetizenn* gant ur ster all e-kichen *fetisenn*.

Ya, perak ket *berrbred* pe *harzell*? Lent e choman oc'h arverañ ur rakger ken arbennik ha *diou*- evit un ergeñverenn eus ar pemdez.

Furchet ganin e Geriadur Nance (1938!) hag en *Ancient Cornish Vocabulary*, ne gavan ket an termennoù meneget gant Yann-Baol. Gwir eo, ne 'm eus nepred pledet kalz gant ar c'herneveg.

III – YBAN da GE 22 01 11

Daou zurc'hadur zo: *fetis* ha *tev*. Bez' hon eus *fetisenn* (Gl. *liaison*), *fetisañ* (Gl. *lier*) ha *fetisaat* (Gl. *épaissir*). Tu zo da sevel: *fetisus*, *fetisaus*. Hag evit an danvezenn e teufe: *fetisuzenn*, *fetisauzenn*. Me a gav ponner an termennoù-se.

Ha n'eo ket kenkoulz ober gant *tevaus*, *tevauzenn*? Skañvoc'h e kavan.

A du 'rall: Br. *iskell* (Gl. *potage*) eo a zo mat, ma ne fazian ket?

IV – GE da YBAN 23 01 11

GIBR a ro deveradoù diwar *fetis* hep nepred treiñ an *s* e *z*. Soliañ a ra war an darn vrasañ eus skrivadoù an amprest romanek-se hag e zeveradoù: *fetiçz*, *faitisse*, *faitissein*, ... (GMB 236). Gwell neuze mont d'e heul. Forzh penaos, ne c'haller ket degemer war un dro *fetisus* ha *fetizus*.

Ali on ganit, kenkoulz tremen gant deveradoù *tevaat*.

Evel ma welez e ran e GEVEZ gant "*fetisâd a gaver en oaled ar forzhioù koazhañ*" (GEVEZ-2 193), "*fetisaenn e rezh traezh*" (GEVEZ-4 595).

Gant Br. *iskell* kinniget ganit e La-16, ne welan kudenn ebet...

V – MME da GE & YBAN 24 01 11

Gl. *en cas* Br. *berrbred*

Arveret eo bet ar ger gant Jakez Konan :

– (1968) *BAHE 57/22*. ur bern «snack-barioù» a werzhe **berr-bredoù** (Lunches) giz amerikan.

Br. *fetisenn* / *fetizenn*

Skrivadoù gant –z– a gaver e :

– GERI.Ern 151 : fetiza, rendre dense.

– VALLsup 19b : ur fetizenn a blac'h

Ha gant RH e-unan (o vont kontrol da GIBR enta) e GEBR, melladoù « lardon-enn & mandrogenn »

Br. *fetisenn*, Gl. *étouffe épaisse et solide* zo roet gant GIBR hep dave. N'anavezan nemet unan gant Y.-V. Heneu :

fetisenn f. –où *Étoffe épaisse et solide*.

- (1939) *RIBA 4*. fondein ur **fétisen**.

VI – LM da YBAN 26 01 11

Ha ne glot ket *gortozenn* gant *en-cas*?

VII – YBAN da LM 28 01 11

Roparz Hemon a ro en e NDBF **gortozenn** “goûter, collation, repas léger”. Er yezh a vremañ e talvez *gortozenn* — a gredan — kement hag ar pred debret en endervezh war-dro 16 h ha 17 h da c’hortoz koan, eleze kevatal ar galleg *goûter*. Sl. Alan MONFORT, *Gerioù evit komz brezhoneg bemdez*, p. 28.

Heuliet ’m eus alioù ar geneiled evit *en-cas*:

berrbred g. **-où** repas rapide et léger, en-cas, casse-croûte

harzell b. **-où** en-cas, morceau (pour patienter)

I – MME da GE 05 01 11

Goulennoù :

1. Petra eo orin Br. *skog & luzad*?
2. Gl. *globalisme*, Br. *bloc'helouriezh*, *bloc'hadelouriezh*? (& adanv *globaliste*, *bloc'helour*, *bloc'hadelour*?)
3. Gl. *os tubulaire*, Br. *askorn tuellennek*?
4. Gl. *élastance*. E GEVEZ 4 e roez Br. *stirusted*; GEFIZ a ro Br. *harzogi*, petore kemm zo etre an daou?
5. E GEVEZ 1 159 e rez anv eus *gwask diastolek* hag e GEVEZ 4 505 eus *gwask diastolel*... pehini zo mat?
6. Vallée (VALL) a ro Br. *taolenn ezvezañs/taolenn an ezvezadurioù*, Gl. *table d'absence* (cf. Bacon). Hag ober a rez-te gant se ivez (ha neuze, Br. *taolenn vezañs*?)
7. E Lavar 11/96 e rez gant Br. *nac'hek*, *nac'hegezh*, Gl. *négatif*, *négativisme*. E Lavar 14/79 gant *nac'hadek*, *nac'hadegezh*; peseurt kemm zo etrezo? Petra ober eus Gl. *négativiste*, pennanv?
8. Ober a reer gant Br. *a-gentouez*, Gl. *a priori*. Ha roet ez eus bet kevatalioù da Gl. *apriorique*, *apriorisme*, *aprioriste*, *apriorité*, *aprioritique*? (diwar Br. *agentouez*-, ne welan netra er renabl).

9. Gl. *pactiser*, Br. *kenglevout*, *kengradiñ*?

10. VALL (mellad : portant) a dro Gl. *à bout portant*, Br. *a-douch-kaer*. Klotañ a ra kentoc'h gant Gl. *à bout touchant* (beg an arm sko ouzh ar c'horf). Gl. *à bout portant* a dalv : beg an arm nebeutoc'h eget 20 cm diouzh ar c'horf). Hag un diskoulm az pefe?

11. E gerva GEVEZ 3 e roez Br. *rastrid*, Gl. *palpitations* (liester), met p. 392 e roez *rastridou*; ger-stroll eo *rastrid* pe get? Diwar betra ec'h eus luniet ar ger?

12. Gl. *édentation*, Br. *dizantañ*? (n'emañ ket e GEVEZ).

En un eskemm kozh (27 03 2007) e c'houlenne Yann-Baol da ali...

MME : E GEFIZ e rez gant Br. **gorrekaer**, Gl. **modérateur** (cf. VALL, moarvat). Ha talvezout a ra ivez er c'halvezerezh? Hag udb. zo evit Gl. **loi de modération** er gimiezh (Br. **savelenn gerreishadur**, **gorrekadur**?)

YBAN : E galleg e lavarer ivez *ralentisseur* evit an danvez a dalvez da c'horrekaat an neutron en un dazgwered ristennek. Emichañs e c'hell bastañ ivez ar Br. *gorrekaer* evit ur wikefre o talvezout da c'horrekaat un dra bennak?

Er gimiezh avat ez eus kel ag un devoud all :

Loi générale de modération : Principe de Le Chatelier

Le principe de Le Chatelier, ou loi générale de modération, déduite d'observations expérimentales, a été énoncé par Henry Le Chatelier en 1884. Ce principe est applicable dans le cadre d'un déplacement d'équilibre, et non pas d'une rupture d'équilibre.

Enoncé: "*Lorsque les modifications extérieures apportées à un système physico-chimique en équilibre provoquent une évolution vers un nouvel état d'équilibre, l'évolution s'oppose aux perturbations qui l'ont engendré et en modère l'effet.*"

Ce genre de principe existe aussi en électromagnétisme, dans le domaine de l'induction connu sous le nom de Loi de Lenz (Le courant induit dans une bobine tend, par ses effets, à s'opposer aux causes qui lui ont donné naissance).

(Diwar Wikipedia)

Neuze, e degouezh savelenn Lenz pe Le Chatelier, setu penaos e c'hoarvez an traoù: ur c'hemm en ur reizhiad a zevoud ur gwered kontrol a denn da vont a-enep an arbennoù o tevoudañ ar c'hemmoù o unan, eleze o vihanaat ar c'hemmoù. Evel p'he dije ar reizhiad "diegi" da gemmañ stad hag oc'h enebañ ouzh ar c'hemmse. An termen *diegi* zo bet arveret endeo Da-63 "harz ar c'horfoù ouzh al loc'hañ", ar pezh a reer bremañ *anniñv* anezhañ. Mechal ha ne ve ket tu da arverañ *diegi* e degouezh hollek an arbenniñ? Neuze *savelenn an diegi*? Pe, o vont da'z heul, korvoiñ *kerreizh*? Pezh zo da zec'heriañ zo: 1. mont a-enep, herzel ouzh, dre ur gwered kontrol + 2. ha dre se, bihanaat ar c'hemm. Neuze *savelenn ar c'hilbenniñ*, *savelenn ar ginwered*, *savelenn an arbenniñ*?

Ali GE a ve deuet mat.

II – GE da MME 05 01 11

Da gentañ, a-zivout hon eskemm gant Yann-Baol a-zivout *démocratie médiatisée*, h.a., e savan a-du gentañ: gwell, evit an ampoent, tremen gant an hanc'herieg a voe arveret war *Emsav*. Dreist hon galloud e ve sevel ur rummad Notennoù politikel nevez a-geñver gant dedro ar c'healioù c'hoarvezet abaoe 50 vloaz... Amañ evel en domanioù all e rankomp tremen gant ar c'healioù diazez.

1. Br. *skog* zo amprest Kb. *ysgogi* (GPC 3839 a veneg *diskogellañ* evel deverad diwar ur c'heveleb brezhonek).

Br. *luzad* a 'm eus savet diwar hBr. (*lus*) (DGVB 248).

2. Ya, o vezañ ma kinnigomp Br. *bloc'hel* evel kevatal da Gl. *global*. Gant deveradoù *bloc'hel*- ez eus un durc'hadur goubarekoc'h, gant *bloc'hadel*- unan louerekoc'h (dave d'ur bloc'had dibarek).

3. Gl. *os tubulaire* a arverer er surjianerezh korfeeunañ evit komz eus an eskern dezho stumm ur gorzenn: Br. *askorn korzennek*.

4. An *harzogi* zo ur ventad tredanel (ginad an *adharzded douenel*, Gl. *capacitance*, sl. La-06 50 hh.), ar *stirusted* ur ventad loc'honiell (ginad ar *filusted*, Gl. *compliance*).

5. C'hoazh an dibab skoemp d'ober etre amprestañ an deverad ha deverañ an amprestad! A-benn ar fin, e degouezh *diastol*, *sistol* e 'm eus kavet gwell deverañ diwar ar pennanv amprestet, pa zevean a du 'rall diwar hemañ e *raksistolel*, h.a. Un erratum a rin e dibenn GEVEZ-5 evit reizhañ *gwask diastolek* e *g. diastolel*... Trugarez dit.

6. N'eo ket un tamm bihan plediñ gant Taolennoù Bacon. Forzh penaos, e vo dav loc'hañ diwar an termenoù end-eeun arveret gant Bacon: *tabula essentiae et praesentiae*, *tabula declinationis sive absentiae in proximo*, *tabula gradus sive comparativae*... N'on ket evit sankañ en domani-se diouzhtu. Hag an termenoù-se o deus ul lec'h da gaout er Geriadur a brientez? Sellout a reont razh ouzh istor ar brederouriezh. Afer Gwendal e vint pa biaoekay startoc'h e vrezhoneg.

7. Aze ez eus ur strouezh all. Deveradoù La. *nego* a gaver e lies domani, adalek ar brederouriezh betek al luc'hskeudennerezh, en ur dremen dre ar jedoniezh hag ar vredoniezh, ha dav dezrannañ pizh ster pep hini. Er brederouriezh, ouzhpenn an arlivioù niverus a wiskont en arver a ra anezho ar brederourion ez argemm o ster eus ur prederour d'unan all, sl. dres roll kemeradurioù *négatif*, *affirmatif*, *positif* e La-11 95-97 (ha ar c'hinnig a rae Sartre eus Gl. *négativité*). Moarvat e ve dav adwelout an kez roll kemeradurioù ha spisaat krefen 'zo — da skouer er mellad 7), dibab an termen a ve lakaet a-dal d'an azon bredvezegel Gl. *négativisme*: Br. *nac'honi*, *nannegezh*, *nac'hegezh*, *nac'hadegezh*? E seurt imbours'h ez eo priziuz ar c'hemm etre ar bonad pennanvel *nac'h*- hag ar bonad verbel *nac'had*-, pell a spiriñ e vo avat. Na gred ket e klaskan da zigalonekaat, met n'eo ket ar wech kentañ ma tegouezhomp dirak un domani eus ar preder ma emgavomp ken batet hag an adeiladour kemperat a c'houlennfed digantañ sevel un tour giz Bahrein war Menez Frugy! A dra sur, omp gouest da ziluziañ an holl gudennoù a sav gant ne vern pe zomani eus al lavar, ac'hoel emañ goveliet an armoù ret,

nemet e vo ezhomm bloavezhiadoù c'hoazh ha dreist holl e ranko empennoù all emstummañ kent pignat war an aerva...

8. Ya, kudenn ebet.

9. Mat e ve da Yann-Baol klokaat ar mellad *pacte* e GEAV. Mar dere *kengrad* ouzh kemeradurioù 'zo, e vank kevatal an termen en e gemeradur lidek — er yezhoù all ivez e vank an termen du-mañ, pa gavomp Al. *Pakt* da skouer. A du 'rall, gant Gl. *pactiser* ez eus un niver kemeradurioù, ha reoù gwenvrazhek nes da *treuzvarc'hata*... Bepred ar c'hudennoù a sav pa loc'her eus an allyezhoù, n'int ket kudennoù faos nag euver avat.

10. Lezel a ran ar respont gant Yann-Baol.

11. Br. *rastrid* a savan diwar *ras-* (evel e *rasparediñ*, *raskignat*, *raspaotr*, *rastraolañ*, *rastrezerc'h*, h.a., sl. La-17 293) ha *trid*.

12. Ya, deverañ diwar *dizant-*.

III – GE & YBAN

GE:

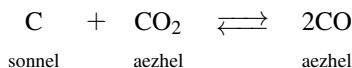
1. (06 01 11) A-zivout *Principe de Le Chatelier*, hag eñ aet da istorel, e ven a-du gant *Pennaenn ar c'herreizhañ* evit chom gant spered an aozer. Mont re bell e ve komz eus *kilwered* pe *dastaol*... Ha *pennaenn* a lavarfen, n'eo ket *sav-elenn*: frouezh un anglevad eo kentoc'h eget un anren diwar devoudoù savelet ent skiantel.

2. (07 01 11) Dec'h, e 'm malad da Martial, ez eo bet gwall verr va notenn a-zivout ar *Principe de Le Chatelier*. Diwar c'horre hag andik eo ar bomm frazenn “frouezh un anglevad kentoc'h eget un anren diwar devoudoù savelet ent skiantel”. A dra sur, un anread eo *Pennaenn Le Chatelier* diwar devoudoù anavezet ent skiantel. Koulskoude ar c'herienn “loi qualitative” arveret evit despizañ ar bennaenn a c'houlenn sklaeriadur. Ha kanteizh ent ergorel eo komz eus “savelelennoù doareadel”? Penaos e savlec'hier ent ouiziadoniel hevelep savelelennoù? Ha ne vent ket kentoc'h erganadoù a-c'haoliad war ar brederouriezh ha gouezoniezh, nadadennoù krai, rakfurmoù ken da savelelennoù (kementadel) ken da ergrafoù prederel — e-maez domani ar savelelennoù emañ an arver a vez graet eus pennaenn ar c'herreizhañ er vredoniezh, er gevredadouriezh, er bolitikouriezh ha betek

en drabedoniezh (Teilhard). Ha sklaeradennoù a rofes din war ar c'hudennoù iskriv-se?

YBAN: (08 01 11) N'ouzon ket hag ur skoazell vras e vin. Ar pezh a gounan zo un araez, un tun da brederiañ buan war doare dedreiñ ur c'hempouez, er gimiezh a-zivout an dazgweredoù e kempouez hag ivez er fizik, gwarellouriezh ha gwreznerzhoniezh. Hogen dindan ar benveg doareadel-se ez eus saveleñoù: er gimiezh hini ar gwered tolz, er warellouriezh hini Lenz, hag er wreznerzhoniezh, hini Van't Hoff. Ha moarvat, ar saveleñoù diskiblezhel-se zo eztaol ur bennaenn (ha ne ve ket ar pennaennoù dezgeriadennoù hollek eus saveleñoù adrannel, evel diskouezet gant ar stirann *penna*?) hollekoc'h kevandalc'h ar gremm hag al labour en ur reizhiad kloz.

Hogen, dav eo diwall. Da skouer, en dazgwered e kempouez :

ouhpennañ karbon sonnel ne zevoud ket ur c'hemm eus ar c'hempouez etrezek an tu dehou. A-vec'h ma c'haller lavarout ez eo un nemedenn, rak en degouezh ez eo gwezhiader gweredegezh ar c'harbon sonnel par da 1 ha ne c'haller ket lavarout neuze ez eo ar c'hementad anezhañ ur barenn devoudus. Neoazh, an denesadur doareadel-se a zle bezañ dervaet bewech dre unan gwreznerzhoniell.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378381296029949>

Application of the Le Chatelier principle on gas reactions, Zi-Kui Liu, John Ågren, Mats Hillert :

Abstract

Le Chatelier's principle has been the subject of much discussion and controversy because it sometimes seems to give the wrong predictions. A classic example is the ammonia gas reaction. The principle is now re-examined, starting from a strict and general derivation given recently. A chemical reaction in a gas mixture is then considered and the conditions are derived under which a chemical reaction will increase the amount of a type of molecule but decrease its chemical potential, a case which has caused confusion. It is demonstrated that there are no exceptions to Le Chatelier's principle if applied to infinitesimal changes of an equilibrium system. However, finite changes may violate the principle. The conditions are given under which this may occur in a gas mixture. The mathematical formulation of the principle is transformed to a form lending itself to quantitative calculations.

Anvioù all a vez roet da bennaenn Le Châtelier : *saveleenn Le Châtelier-Braun, loi de modération, loi de contrariété*. Marteze a-walc'h e c'haller komz en degouezh eus "saveleannoù doareadel" a ve goulunioù o c'houstennañ saveleannoù lies diskiblezh adrannel? Met, evidomp ni denion, ha ne ve ket doareadel a-benn ar fin hon anlouerañ? Evel a lavaren en deroù, "doareadel" a dalvez e rakweler doare dedreñ ar c'hempouez davet ur c'hempouez nevez. Pezh na vir ket e c'haller ober jedadurioù kementadel da heul.

I – MME & YBAN 11 01 11

MME: Gl. *pactiser*, Br. *kenglevout*, *kengradiñ*?

YBAN: Gwelet e vo diwezhatoc'h.

MME: VALL (mellad: portant) a dro Gl. *à bout portant*, Br. *a-douch-kaer*. Klotañ a ra kentoc'h gant Gl. *à bout touchant* (beg an arm sko ouzh ar c'horf). Gl. *à bout portant* a dalv: beg an arm nebeutoc'h eget 20 cm diouzh ar c'horf). Hag un diskoulm az pefe?

YBAN: talvezout a ra tennañ war ur vukenn a-dost tre. Neuze *a-dost kaer*, *diadost*? Hag ivez *a-stok kaer* = *a-douch kaer* = *diastok*?

MME: Gl. *palpeur* cf. *palpeur optique*, *palpeur à ultrasons* (Pet. Rob.)?

YBAN: Br. *teutaer* g. -ioù. Neuze Gl. *palpeur optique* Br. *teutaer luc'hel* = *luc'hdeutaer*, Gl. *palpeur à ultrasons* Br. *teutaer usstenel* = *usstendeutaer* (*stendeutaer* a ve a-walc'h?).

Ali Gwion?

GE (12 01 11): Gl. *palpeur*, Sz. *sensor*, Al. *fühler*. Mar chomer gant ul let-erc'had: Br. *teutaer* pe *haezer* Gant an astenn ster: *enanker* Dre urzh ar berr ouzh berr: *enanker*, *teutaer*, *haezer*...

MME: Gl. *astrodynamique* (pa. & aa.), Br.?

YBAN: *Nerzhoniezh an astroù* zo ar ouezoniezh o plediñ gant loc'hadoù an astroù hag an nerzhoù ouzh o devoudañ. Ur gudennig amañ. Penaos ober evit kaout un termen unger? Me a gav din e ve luzteod *astrnerzhoniezh*, met marteze e fazian. Pe neuze, ober evel *sterdead*, *steredoniezh*? Ha neuze e teufe *sternerzhoniezh*. Pe c'hoazh amprestañ evel *astrofizik* ha neuze hor befe *astrodinamik*?

Me a ginnig: *nerzhoniezh an astroù* = *astrnerzhoniezh* = *astrodinamik*. Ali Gwion?

GE (12 01 11): OK gant Yann-Baol a-zivout *palpeur*.

Gl. *astrodynamique*. Ya, *astrodinamik*, pe, gwell da 'm meno, *sternerzhoniezh* (brasoc'h arvar n'eus ket da veskañ *ster-* gant e heñvelson eget e *stergann*, *sterdead*, h.a.)

A-zivout skalfad blazioù ar sistr n'on ket evit lavarout kalz tra. Evit ar gwin avat e verzhaz eus gant an adanvioù en arver hogos kement a gemeradioù hag a aozerion. Keñveriañ da skouer an tri adanv gallek *doux*, *moelleux*, *liqueux*... Evit ar champagne ez eo marteze unvanoc'h an doareadioù (moarvat int bet reoliet kefridiel). Alexis Lichine, en *Encyclopédie des vins et des alcools*, Laffont 1980, a ro an derezioù-mañ: *brut* etre 0 ha 1,5 % a sukr ouzhpennet (anvet *liqueur d'expédition*, pe *dosage*), *extra-sec*, *extra-dry* (1 – 2 %), *sec*, *dry* (2 – 4 %), *demi-sec*, *semi-dry* (4 – 6 %), *doux*, *sweet* (8 – 10 %). Nemet e kaver ivez gant ar winierion an anvadoù *extra-brut*, *ultra-brut*, *brut zéro* (0 %) ... Evit sevel an hanc'herieg vrezhonek, a dra sur e vo mat derc'hel kont eus koumoulennad an termenoù allyezh, met ivez eostiñ logoz diwar deodoù o piaouañ kevret blaz ar yezh ha blaz ar gwin, hep klask unvaniñ koustet a gousto. An hent mat evit ar sistr eo an hini a gemer Yann-Ber: bezant e voe ar sistr el lennegezh vrezhonek pa na veze ket dirwestourion eus hon barzhed, a c'hras Doue!

MME: Gl. *câble multiconducteur*, Br. *fun liesreell*?

YBAN: Ya.

MME: Gl. *multinomial*, Br. *liesnomel*?

YBAN: GEJED *loi multinomiale* Br. *dasparzh multinomel*.

MME: Gl. *surmultiplié*, Br. *uskefloc'h*?

YBAN: E GEMED e ro GE:

démultiplication ◇ gearing down, gear reduction ◇ iskefloc'hañ

coefficient de démultiplication ◇ gearing down ratio ◇ gwezhiader *g.* -ioù iskefloc'h.

Neuze e teu ivez : Gl. *surmultiplication* Br. *uskefloc'hañ* ha Gl. *coefficient de surmultiplication* Br. *gwezhiader uskefloc'h*.

Da 'm meno *iskefloc'h* hag *uskefloc'h* a c'hell bezañ adanv ha pennanv gourel (Sl. ivez GEFIZ).

MME : Gl. *abscisse angulaire*, Br. ?

YBAN : Evel *kornc'hwimm*, *korndalm*, *korndizh*, *kornfiñvad*, *kornskarad* e teu ivez *kornledenn*.

MME : Gl. *convertisseur de couple*, Br. *amdroer daouad*, *gindaouad*, *koubladur* ?

YBAN : E galleg e komzer alies eus *couple* e-lec'h *moment de couple*, dreist holl e troiennoù evel *convertisseur de couple*.

Evit ur fiñv eeunregek : labour un nerzh zo $W = \text{an nerzh } F \text{ (N) liesaet dre an hed erolet (m) :$

$$W = F \times l,$$

ar galloudezh o vezañ al labour dre eilenn e teu P (e wattoù w) = nerzh $\times$ hed / pad (en eilennoù s).

Met hed / pad = tizh (m/s) ha neuze $p = \text{nerzh} \times \text{tizh} :$ $P = F \times v$

Mar desellomp bremañ ur fiñv kelc'hiek, lakaomp an nerzh o chom a-spin d'ar c'helc'h e teu :

$W = F \times l = F \times \alpha R$, alpha o vezañ ar c'horn ha R ar skin. O rannañ dre ar pad en hon eus ar c'halloudezh $P = F \times \alpha R / t = F \times R \times \alpha / t = M \times \omega$, al liesâd FR o vezañ anvet lankad (M) an nerzh hag omega o vezañ ar c'horndizh. Neuze e teu evit ur fiñv kelc'hiek :

$$P = M \omega.$$

Unanenn al lankad zo $N.m$ ha hini ar c'horndizh rad/s.

En un amdroer e klasker treuzkas ar c'halloudezh eus un ahel d'un all, o koll gremm un tammig, anat eo. Ar c'halloudezh treuzkaset zo : $P_2 = \eta M \omega$, η o

vezañ an askorad. Mar kresk al lankad e tigrask ar c’horndizh, hag aze emañ pennaenn an amdroer.

Neuze e kinnigan ober e brezhoneg gant *amdroer c’hwelankad*, Sz.: *torque converter*, *torque* o vezañ “Moment of system of forces tending to cause rotation”, pezh a droan *c’hwelankad* e brezhoneg.

MME: Gl. *photopile*, Br. *luc’hpod*??? (amprestañ *fotopil*?)

YBAN: Aze e tedennez an evezh war ur gudenn. E Gl. e talvez *pile* “ganer tredan” ha neuze ur *photopile* zo ur ganer tredan, ur pod tredan oc’h arc’hweañ bennozh d’al luc’h. Kudenn ebet e galleg. Met e brezhoneg ez eo **luc’hpod* gwall iskis, rak ur pod ned eo ket ur “ganer tredan”. Merzhomp e lavarer e saozneg *photocell*. Hag e Br. *luc’hgell* b. *luc’hgilli*. Gwir eo ned eo ket ur *gell* ur ganer tredan dre ret, met aze e c’hoari al ledanviñ, bennozh d’ar galleg ha d’ar saozneg moarvat. Marteze a-walc’h e ve tu da venegiñ ivez: *tredanerez luc’hel* pe *luc’hdredanerez* ha zoken *luc’hdredaner*, evit binvioù ’zo. Me a ginnigfe *luc’hgell*, *luc’hdredaner*, *luc’hdredanerez*.

MME: Gl. *faire*, *interjeter appel d’un jugement*, Br. *teurel engalv* (?) *diouzh* (?) *ur varnadenn*?

YBAN: Vallée a ro *ober engalv*, *gervel eus ur varn*. Me gav din e spir *engervel* bn. *engalv*- hag *ober engalv eus ur varn(adenn)*.

I – MME da GE 15 01 11

I. difaziadenn

GEVEZ 3 mellad **choc bactériémique**: kavout a reer *bleuz gwadvakteriek* hag un tammig uheloc’h *bleuz gwadvakteriel*... Moarvat eo -el an hini zo mat. E peseurt degouezh e vefe ezhomm eus -ek?

II. goulennoù

1. Gl. *morphotype*, Br. *morfotip*? (evel *phénotype*, *génotype*?)
2. Gl. *méronyme*, *méronymie*, Br.? (& kontrol: Gl. *holonyme*, *holonymie*)
3. Gl. *panpsychisme*, Br. *hollvredelezh*?
4. Gl. *paradigmatique* (pennanv), Br. *kestaladezh*, *kestaladelezh*?
5. Gl. *sommeil paradoxal*, Br. *kousked diac’hinek*? (ha pledet ec’h eus gant lankadoù (prantadoù?) ar c’housked evit GEVEZ?
6. Gl. *inter- & intrachromosomique*, Br. *etre- & enkromozomek*?
7. Gl. *division réductrice* (bevoniezh), Br. *emrannañ direüs*? Gl. *division méiotique*, *mitotique*, Br. *emrannañ meiotek*, *mitotek*?
8. Gl. *réductionnel*, Br. *direel*, *direadel*? (cf. Gl. *méiose réductionnelle*) ha, da heul, Gl. *équationnel*, Br. *ataladel*?

9. Gl. *céphalisation*, Br. *kefalekaat*?

10. Gl. (*femelles gnous qui peuvent*) *synchroniser les naissances*, Br. *kemprediñ ar ganedigezhioù*? Ne gav ket din e terefe *goubrediñ* amañ...

11. Gl. *trouble obsessionnel compulsif (TOC)*, Br. *strafuilh mac'hennel (SM)*? (penaos treiñ Gl. *compulsif* amañ?)

12. Gl. *potentialité* (gram.), Br. *ervezhiadelezh*?

13. Ha miret ec'h eus Br. *rakkeal*, Gl. *prénotion* Vallée?

14. Gl. *pulsatif*, Br. *poulzadennel*?

II – GE da MME 15 01 11

Evel just, *bleuz gwadvakteriel* eo an termen reizh. Erratum da embann. Un den a zo bakteri en e wad a ve *gwadvakteriek*, evel ma 'z eus un *alkooleg* eus an hini a zo gant ur c'hirroz *alkoolel*. Ar galleg ha, dre vras, ar yezhoù amezek ne anavezont ket ar c'hemm etre ar sell diouzh an ental hag ar sell diouzh an erdal (bet diazezet e brezhoneg gant Vallée) ha strivoù poellata hon eus d'ober alies evit derc'hel kont eus ar c'hemm pouezus-se.

1. Et. *phenotype* a verke da gentañ an doareennoù anhêrezhel, arzeuat. Bremañ e verk, en eheb, an doareennoù erzerc'haet gant ar genom, eleze an doareennoù hêrezhel! Kentoc'h eget klask luniañ un termen o talvout "teskad an doareennoù erzerc'hat gant ar genom", ez amprester an termen etrevroadel en e ster a vremañ. Hevelep degouezh eo bet hini Et. *atom* (ster kentañ: "na c'hell ket bezañ skejet"), a voe luniet dezhañ gant Vallée ar c'hevatalioù Br. *diskejenn*, *anskejenn* — degemeret eo bet Br. *atomenn* goude ma voe anat e c'haller he diskejañ ent taranus! ha gwell eo bet na varmouzañ an istor n'eus ket anezhañ eus Br. *diskejenn*, *anskejenn*... Aon 'm eus emañ Gl. *morphotype* en un degouezh heñvel; ster ar ger diwar e luniadur e ve "rizhenn neuziadurel", met war a hañval ez eus c'hoarvezet riskladurioù ster ivez, setu perak ez eo ar furañ ober gant Br. *morfotip*.

2. Merkomp da gentañ e vez arveret ar gedrann *-onymie* e meur a ziarsell. Da skouer *hyponymie* hag *hyperonymie* (La-14 16-17) o verkañ ur c'heñver poelloniel etre daou erdal (pe daou ental) ha *métonymie*, o verkañ ur c'heñver dareuladel etre div ergorenn o revout an eil er-maez eus eben; en un diarsell nes:

synecdoque (hag eñ gerluniet dre un hent all) o verkañ ur c'heñver dareuladel etre daou zerez a ental, h.a. (La-09 84). Etre *méronymie* hag *holonymie* ez eus ur c'heñver steradurel etre ar parzh hag an holl. Amjestr eo kinnig termenoù brezhonek evit kealioù un domani hep bezañ gounezet ur sell bloc'hel war holl dermenoù an kez domani. Koulskoude, o vezañ ma 'z eus bet difraostet un tamm mat eus an domanioù (poelloniezh, steradurezh ha dareulerezh) ma arverer Et. *-onym-*, n'eo ket re her kinnig ar c'hevatalioù brezhonek *parzhanviñ*, *hollanviñ* — *parzhanvad*, *hollanvad*.

3. Gl. *panpsychisme* eo ar skritell lakaet war un teskad fuilh doazhadurioù o lakaat ez eus un ene e kement tra 'zo, ez eo enee an danvez, h.a. An eeunañ e ve amprestañ an termen klasel, hogen dirak ar skoilh sonel (*panpsikeg(our)iezh*!), ne ve ket torfed sevel termenoù du-mañ, evel *hollenegezh*, *holleneegouriezh*... Forzh penaos, un termen istorel eo ha n'en kaver nemet er geriadurioù hag e levrioù istor ar brederouriezh (n'eo ket e ve steuziet ar c'healioù pe ar c'hredennoù, met ken dispis eo aet an termen bet roet dezhañ gant lies aozer pep a gemeradur ma 'z eo aet diarveradus; e seurt degouezh e lavarer *holleneeg(our)iezh e ster Tales*, *e ster Plotin*, *e ster Herder hag ar varzhed*, *e ster Schelling*, h.a.

4. Gl. *(La) paradigmaticque* zo studi ar c'heñverioù kestaladel, *kestaladurezh* enta, evel ma 'z eo ar *gefebadurezh* studi ar c'heñverioù kefebadel, h.a. (La-11 155)

5. Ya.

6. *etre- & enkromozomel*.

7.8. Kenster da Gl. *méiose* eo *division réductrice*; arverañ a rafen kentoc'h *emrannañ hanterus* pa zisoc'h an emrannañ-se gant ur c'hromozom diwar zaou. *Meiotek*, *mitotek*, pe *mitozel/k*, *meiozel/k*? evit an ampoent ne 'm eus mennoz ebet... Gl. *équationnel*: moarvat e tere amañ *atalus*: par eo niver ar c'hromozomoù a-raok ha goude an emrannañ (gant na zegasfe ket forc'hellegezh d'an termen — ali Yann-Baol).

9. Evel just, amañ e sav kudenn, rak diaes eo deverañ diwar Br. *penn*, ken lieskemeradek eo ar ger. Ne 'm eus ket studiet a-walc'h ar gudenn evit gouzout hag *empennekaat* a c'hallfe dereout. Ma ne c'hell ket, e rankimp tremen gant *kefalekaat*...

10. OK, nemet e ve gwell *kempredekaat*, a gav din.

11. An termen bredoniel dave eo Al. *Zwang*. Ar galleg en deus degaset a-dal dezhañ an termen *obsession* bet karget a steriegezh (teologek, lennegel, h.a.). Tra ma reer gant Al. *Zwangsvorstellung* (Br. *derc'had mac'hennet*) ha *Zwangshandlung* (Br. *real mac'hennet*), e reer gant Gl. *obsession* ha *compulsion* hep ober kement a ziforc'h etre an daou (ober a reer kenkoulz gant *compulsion de la pensée* et *conduite obsessionnelle*)... Gl. *TOC* zo cheuc'h, met diouzh ur savboent skiantel ez eo kenster an daou adanv ha Br. *strafuilhoù mac'hennel* zo a-walc'h (komz a c'haller ivez eus *mirealioù mac'hennel*)

12. Er c'hramadeg ez eo Br. *erveziadelezh* ar c'hevatal da Gl. *potentialité*.

13. hGr. *πρόληψις*, Gl. *prénotion*, zo bet troet en Al. *Vorbegriff*, pezh a ve, mar fizier war ar gerioù, Br. *kentergraf*... Nemet e chom ar gudenn da beursklaeriañ.

14. Daou adanv ez eus aze: 1) *pulsatile* "a zo lusket gant poulzadennoù ar galon", termen arveret paot, sk.: Gl. *tumeur érectile pulsatile*, Br. *yoc'henn sonnidik talmus* (GEVEZ-1 86); 2) *pulsatif* "o vont diouzh poulzadennoù", arveret dibaot kaer — n'en gwelan nemet er c'herienn "*acouphène pulsatif*" — ar c'hemm etre *pulsatile* ha *pulsatif* a hañval bezañ: tennañ a ra *pulsatile* da argemmoù gwask trovezhieki diwar lammoù ar galon, *pulsatif* da gorvezioù diseurt (kalon, anal, h.a.) — ken e rofen da *acouphène pulsatif* ur c'hevatal evel *boudinell ditirinus*, pe *titirin* hep mui.

KIS-1064

I – LM da GE 15 01 11

Goulennoù :

1. Gl. *connecter* > Br. *kennaskañ*
2. Gl. *déconnecter* > Br. *digennaskañ*
Mat.
3. Gl. *se connecter* > Br. *en em gennaskañ, emgennaskañ*
4. Gl. *se déconnecter* > Br. *emzigennaskañ* pe *digennaskañ* tra ken (pezh a c'houlaka Br. *kennaskañ* = Gl. *se connecter*)?

Hag ivez *être en totale déconnexion par rapport à la réalité* > Br. *bezañ distag diouzh pep gwerc'helezh*?

II – GE da LM 15 01 11

A dra sur, Br. *kennaskañ* a glot ken gant Gl. *connecter*, ken gant Gl. *se connecter*.

Gl. *en totale déconnexion par rapport à la réalité* zo ur bomm kaozeek. Tri c'hevatal :

1. amprestañ al leterc'had: *bezañ digennask(et) diouzh*;
2. mont dre ul leterc'had all: *bezañ distag, troc'het, distroc'h, diantell*, h.a. *diouzh*;
3. eztaoliñ war eeun: dav gouzout da gentañ ha komz a reer eus un den sellet evel yac'h, met dic'houest dre arbenn pe arbenn (dre e c'henezh, dre e zesavadur, dre berzh un angerzh, h.a.) da varn ha da arwerc'hañ ar plegennoù louet: *berr, kollet gantañ reiz, skiant ar werc'helezh, ar gwerc'hel* — pe eus ur c'hlañvour (e se e kavi an troiennoù kalvezel e GBLF mellad *schizophrénie*).

Soñj 'm eus eus ar bomm a embanne tud Bleun-Brug hag Ar Falz diwar-benn tud Al Liamm er bloavezhioù c'hwegont: “*Intellektualed troc'het diouzh ar bobl*”

I – MME da GE 29 01 11

Goulennoù :

1. Gl. *psychotonique*, Br. ?

2. E Lavar 15/23 ez poa graet anv eus Gl. *homophobie*... Hag un hanc'her du-mañ ac'h eus da ginnig a-dal dezhañ pe ret e vo dimp tremen gant Et. *homofobiezh*?

3. Gl. *héritable, héritabilité*, Br. ? Petra deverañ diwar *hêrelezh*, Br. *hêreladus-ted*?

4. E GEVEZ 3 D e rez gant Br. *ec'hamwask*, Gl. *décompression*. E yezh ar splujerien dindan vor e reer anv eus *palier de décompression*: en ur adsevel d'ar gorre e rankont chom a-boz hir pe hiroc'h amzer da donderioù rekis a-benn skarzhañ an azot eus o gwad, Br. *pondalez (pazenn ?) ec'hamwaskañ, diamwaskañ, gouramwaskañ*? Anv a reer ivez eus *accident de décompression* pa ne zoujer ket pizh d'ar paouezadennoù-se hag ivez eus *caisson de décompression*. Ne gomprenan ket arver *diamwask- / gouramwask-*... Trug evit ar gouloù...

5. Renabl Gab a ro Br. *tiernac'hek* (PRED 181 3, 49 & Emsav 94/363). Moarvat ez eus ezhomm ivez eus Br. *tiernac'hel*, cf. Gl. *conflit dynastique*, Br. *kenniñv tiernac'hel*?

6. Gl. *barrière placentaire*, Br. *harz*? ...

7. E GEVEZ e rez bep tro gant Br. *daoudu*, Gl. *bilatéral*. GEAK a ro Br. *daou-duel* ha VALL *daouduek*. Petra a glot gant Gl. *bilatéralité*, Br. *daouduegezh* pe *daouduelezh* (pe lec'h zo evit an daou?). Ha skouerioù az pefe?

8. Gl. *Homonymique*, Gl. *heñvelstummel*?

II – GE da MME 29 01 11

1. Al lostrannoù Gl. *-tonique*, *-stimulant*, *-analeptique* a vez arveret evel heñvelsterioù peurliesañ — kuites da sammañ durc'hadurioù ster hervez an aozerion. E se e lenner *psychostimulant*, *psychotonique*, *psychoanaleptique*, *neurostimulant*, *neuroanaleptique* (*neurotonique* avat a arverer evel deverad eus *neurotonie*, azon). En un diskiblezh all e kaver da heñvelsterioù: *cardiotonique*, *tonicardiaque*, *analeptique cardiaque*, *cardioanaleptique*... Dre vras, da gevatalioù e ran gant *(-)usreüs* ag., *(-)usreer* ag., g.: *bredusreüs*, *bredusreer*, *nervusreüs*, *nervusreer*, *kalonusreüs*, *kalonusreer* (a-wechoù gant *-kentraouüs*, *-kentraouer*).

2. Gl. *homophobie* zo ur skouer a zazvellekaat. Dav lavarout e vez arveret an termen en alamaneg, e saozneg ivez (n'ouzon ket e pe yezh eo diwanet ar ger). Evel just, mar kaver re bonner *heñvelrevgaz*, *heñvelrevgazour* e c'haller soñjal en ur Br. *homofobiezh*, rak gwell a galz an amprest eget plakadurioù e-giz *heñvelgaz*, *heñvelgazour*...

3. Daou arver zo da Gl. *héritable*:

1. Er Gwir, ster a lezan gant Yann-Baol.

2. En Hiloniezh: "a c'hell bezañ treuzkaset dre ouennañ". Arzel Even en deus kavet mat amprestañ al leterc'had o ren ivez e saozneg, en alamaneg, h.a.: "treuzkas gwirel madoù eus ar gerent d'ar vugale" > "treuzkas hilel an arouezioù bevedel". Dre an hent-se e tegouezhomp gant:

- *hêrezhek* "parzhiat en hêrezh", Gl. *héritable*,
- *hêrezhegezh*, Gl. *héritabilité* (keal stadegel),
- *hêrezhekaat*, Gl. **héritabiliser* (termen na hañval ket bezañ arveret c'hoazh).

Lavarout a rafed kenkoulz all: *hilek*, *hilegezh*, h.a., kuites da reiñ lec'h da zurc'hadurioù ster dibarek.

Daou hent all a ve pleustradus, er Gwir marteze hag en Hiloniezh, *a*) dre zeverañ diwar Br. *urv*- (sl. GEAK ha GEVEZ-1); *b*) dre amprestañ Kb. *etifedd*- (Br. *etivez*-)

4. E GEVEZ ne welan ket arver eus *gouramwask*- nag eus *diamwask*-. E GEVEZ-2 253-254 e ran anv eus *leiaat an amwask*, *amwask uhel*, *amwask reol*... Ne dalvez ket ne ve ket ezhomm eus an daou rumm termenou-se, evel just. A-dal da *palier de décompression* e terefe moarvat *pazenn ec'hamwaskañ*, ha da *accident de d.* : *darvoud ec'hamwaskañ*.

5. Ya, evel just, *kenniñv tiernac'hel* pe, *skañvoc'h*: *kenniñv tiernac'h*.

6. An un leterc'had a arverer e *barrière placentaire* hag e *barrière alvéolo-capillaire*: *kael an dorzhienn*.

7. Gl. *bilatéral*: 1. "a zo dezhañ daou du", Br. *daouduek*; 2. "a laka daou du e kont", Br. *daouduel*; 3. "diouzh an daou du", Br. *daoudu* (a rumm gant *(a-)untu*, *(a-)eiltu*, *a-gendu*, *kendu*).

8. E La-18 182-184) hor boa graet war dro termenou eus an taread-se; evel just, "a-zave d'an heñvelstumm(+ -ded, -iezh)" *heñvelstummel*.

III – MME & YBAN 29 01 11

MME: Gl. *héritable*, *héritabilité*, Br.? Petra deverañ diwar *hêrelezh*, Br. *hêreladus* -*ted*

YBAN: <http://www.cnrtl.fr/definition/succession>

2. DROIT

- a) Transmission du patrimoine d'une personne décédée à une (ou plusieurs) personne(s) lui survivant. [...]
- b) P. méton. Ensemble du patrimoine ainsi transmis; hérédité. Synon. héritage, hoirie. [...]

Ur mad a c'haller dont da vezañ perc'henn anezhañ dre ur gwir urviñ (Gl. *recueillir par succession*, GEAK p. 226) a zo ur mad *urvadus* (Gl. *héritable*), an den e unan o vezañ *urvus* (Gl. *successible*). Neuze e c'haller ivez ouzhpennañ Br. *urvusted* Gl. *successibilité* (GEAK) ha Br. *urvadusted* Gl. *héritabilité*. Dav merzhout e talvez ar sz. *heritable* kement hag *urvus* hag *urvadus*.

I – MME & YBAN 30 01 11

1. MME: Gl. *bicaténaire*, Br. *divristennek*?

YBAN: An drenkenn dezoksiribonukleek zo ur geurvolekulenn dezhi daou arrevell troellennek kempunet. Neuze e c’haller kinnig *daouarrevell* g. -où Gl. *bicaténaire* Sz. *double strand* hag ivez *daouarrevell(ek)* aa.

2. MME: Gl. *coussin d’air*, Br. *kondre, torchenn aer*?

YBAN: Gl. *sur coussins d’air* Sz. *with air bearings, air-cushioned, air-supported, air-floated* Al. *luftgelagert, mit Luftkissen*. Da lakaat a-geñver gant an Al. *rollengelagert*, ar Sz. *with roller bearings* hag ar Br. *klud rollerioù, klud boulligoù*. Kinnig a ran ober evel er yezhoù all: *klud aer* $\longrightarrow$ *aergludañ (&)* + udb evel *torchenn aer, aerdorchenn*.

3. MME: Gl. *bidualité*, Br.? (e GEJED e roez *adeilez*, *bidual*).

YBAN: Bez’ ez eus Br. *eilez* aa. & g. -où Gl. *dual* ha Br. *eilezded* b. Gl. *dualité*.

Neuze, digudenn e teu *adeilez* aa. & g. -où Gl. *bidual* ha Br. *adeilezded* b. Gl. *bidualité*.

4. MME: Gl. *bicirculaire*, Br. *uegelc’hiek*?

YBAN: Amañ dindan an despizadurioù:

<https://denisfeldmann.fr/PDF/cercles.pdf>

Les points cycliques d'un plan (projectif) sont les points à l'infini de tous les cercles de ce plan. Les coordonnées (projectives) de ces points sont $(1, i, 0)$ et $(1, -i, 0)$.

En effet, le cercle d'équation cartésienne $(x-a)^2 + (y-b)^2 = R^2$, ayant pour équation projective

$(X - aZ)^2 + (Y - bZ)^2 = R^2 Z^2$, a pour points à l'infini (donc pour $Z = 0$) les solutions de $X^2 + Y^2 = 0$.

<https://www.mathcurve.com/courbes2d/bicirculaire/bicirculaire.shtml>

COURBE ALGÈBRIQUE BICIRCULAIRE

Bicircular algebraic curve, algebraische Kreiskurve

Une courbe algébrique est dite *bicirculaire* si elle passe au moins doublement par les points cycliques $(1, i, 0)$ et $(1, -i, 0)$, dans le complété projectif complexe du plan.

La condition nécessaire et suffisante est que le polynôme formé des termes de plus haut degré n de son équation cartésienne soit divisible par $(x^2 + y^2)^2$ et que celui formé des termes de degré $n - 1$ soit divisible par $(x^2 + y^2)$.

Voir à quartique bicirculaire pour le cas des quartiques.

Voir aussi à multicirculaire.

Anvet eo Sz. *circular* gl. *cycliques* ar poentoù derc'hel en anvevenn a zo war an holl gelc'hioù eus ur blaenenn vannañ (e gerioù all ez eo ar poentoù-se kenskejadoù ur c'helc'h gant an eeunenn en anvevenn), Sz. *circular* Gl. *circulaire* eo ur grommenn a dremen ur wech dre bep hini eus an daou boent-se ha Sz. *bicircular* Gl. *bicirculaire* eo ur grommenn a dremen div wech dre bep hini eus an daou boent-se. Evit ar poentoù (Gl. *points cycliques*) e lavarfen ez int *kelc'hat* (evel ma 'z eo “breizhat” an hini a zo e Breizh) pe c'hoazh *kelc'hpontoù*, hag evit a sell ar grommenn (*bi, multi*)*circular* e rafen gant *kelc'hkrommennoù*: *krommennoù kelc'hadel, uegelc'hadel, ..., lieskelc'hadel*.

5. MME: Gl. *bijektivité*, Br. *kesaezhadezh*? (cf. Gl. *bijectif*, Br. *kesaezhat*).

YBAN: Ya.

6. MME: Gl. *bouclier thermique*, Br. *sloed enepgwarez*?

YBAN: E GEVEZ1 (p. 115) e lennan:

antithermique ◇ **antithermic** ◇ 1 **enepgwrez** aa. || 2 **enepgwrezeg** g. -
eier

1 oc'h enebiñ ouzh ar genel gwrez pe o leiaat ar gwrezverk || 2 gwezher enepgwrez

War dachenn ar c'halvezerezhioù e komzer ivez eus *matériaux anti-thermiques*, *revêtement anti-thermique*. E Sz. e lavarer *heat shield* hag en Al. *Hitzeschild*, a zo skañv. E brezhoneg e c'haller darbenn ivez *skoed gwrez*, *gwezskoed*, met diouzh ret e c'haller ober gant *skoed enepgwrez* (E Gl. ivez e lavarer *bouclier anti-thermique* hag e Sz. *(anti) thermal shield*, *anti thermal screen*), evel evit an danvezennoù a du 'rall: un *danvezenn enepgwrez*, ur *gwiskad enepgwrez*. Soñjal a ran ouzhpenn en un diskoulm a c'haller lakaat e-kichen: *skoed disgwreziñ*, *disgwrezer* g. -ioù. Heñvel dra: *danvezenn disgwrezus* = *disgwrezusenn*. Me a gav din eo mat kinnig lies durc'hadur el lankad-mañ eus diorreadur ar brezhoneg.

GE da MME & YBAN 05 02 11:

Da gentañ, a-du gant Yann-Baol evit a sell al lies durc'hadur da virout d'hon c'hinnigoù; dav dimp derc'hel kont eus un herr mac'h daou: ent enien ez emdro prim geriadur ar brezhoneg, ent ezien ez emdro ken prim all ar c'healioù da zec'heriañ.

Evit a sell an ober kalvezel ouzh ar wrez (a-gostez e lezan an domani bevedel, hon eus klasket divrazañ e lec'hioù all, sl. da skouer La-18 366-367), e kredan intent meur a zegouezh:

- 1) reoliñ ar genel gwrez
 - 1a) kreskiñ ar genel gwrez
 - 1b) digreskiñ ar genel gwrez
 - 1c) derc'hel ingal ar genel gwrez
- 2) reoliñ treuzdoug ar wrez
 - 2a) herzel ouzh ar wrez diavaez a vont tre
 - 2b) herzel ouzh ar wrez diabarzh a vont kuit
 - 3c) derc'hel ingal ar wrezad diabarzh (ar gwrezverk)

Un dezrann a c'haller ober eus an termenoù en arver ha klask da behini eus an degouezhioù e tennont:

- *bouclier thermique*, *heat shield*, *gwrezskoed* a denn da 2a)
- *calorifuge* a denn da 2b) [dic'hortoz eo ar ster roet da *-fuge* amañ, kontrol d'ar ster en deus e *centrifuge* ("o tec'hout diouzh") pe *vermifuge* ("o lakaat da dec'hout"), e ster arver o vezañ kontrol d'e ster "krai"]
- *antithermique*, *enepgwarez* zo dezho ur ster "krai" dispis hag ur ster arver ledan; evel ma kinnig Yann-Baol, e c'hallfe bezañ arveret evel kevatal da *anti thermal (screen)*, eleze a-dal da 2a) ha 2b) war un dro.
- *disgwarezer*, mar daveer d'an arver o deus termenou rakgeriet gant *dis-* (*disglavier*, *diskuruner*), a intor evel heñvelster da *gwrezskoed*, er c'hemeradur 2a). Notomp ur savadur all: *harz-tan*, *tanharz* a 'm eus arveret da ginnig kevatal *Reizschutz* Freud: *harz-broud* (GBLF 869).

I – LM da GE 10 02 11

1. Ober a rafen gant *alaouret* evit dec'heriañ disoc'h un ober (*un delwenn alaouret*) ha gant *alaourek* evit ober anv eus ur perzh natur. Graet e vez gant *rodellet* ha *rodellek* endeo. Ur veleganez naturel a ve *alaourek* he blev tra ma ve *alaouret* blev ur Barbie dilivet.

Diwar vont, quid eus ar rakger *al-*? Eus ar galleg *à l' or*?

2. Kement ha klokaat al listenn a 'm boa kaset deoc'h (ouzhpennet 'm eus *ameraziad* hag *ameraziat* endeo), petra eus Gl. *afro-américain*? *Amerafrikan* / *amerafrikan* (USA) hag *Amerafrikad* / *amerafrikat* (Brazil, Kolombia, Ekwador, ...) pe *Aframerikan* / *aframerikan* (USA) hag *Aframerikad* / *aframerikat* nemet ha gwell e ve *afroam*...?

II – GE da LM 10 02 11

1. Ernault e GMB 22: "*Alouret* doré C, *alaouret* D 194, peut venir de **arouret* par dissimilation", hag o reiñ skouerioù eus an hevelep anadenn: *aldôrn*, *goulc'her*, *alar*, *fulor*...

2. Ya, kudenn a sav a-fet kevatal SzAm. *Afro-american*. Kompren a reer SzAm. *Amerindian* evel "Indianed Amerika" a-gevenep da Indianed India. Setu perak ne vez ket arveret nemeur SzAm. *Amerafrikan*. Goulenn a rez ha ne ve ket gwell

Br. *Afroamerikan*. Hent gerluniañ hemañ nad eo ket nevez, hon eus ranket mont drezañ pa veze stanket an hentoù all, an hini en deus hon c'haset etrezek *minibrozh*, *videolunerezh*, h.a. Agentaou, gant Martial, omp emgavet dirak ar gerioù etrevroadel rakgeriet gant *homo-*: *homophobie*, h.a.: luniañ un termen du-mañ: *heñvelrevgaz* pe amprestañ: *homofobiezh* Evit a sell *minibrozh*, h.a., n'eo ket un amprest frank a zo e penn kont, met un hanteramprest, ul ledamprest, amprest un gedrann hepken. Mont drezañ, ya, met pa vez re skoasellek an hentoù all — hon roll eo diorren loazioù ar yezh ha n'eo ket o zeurel dindan an treid!

I – MME da GE 13 02 11

Ez lizher diwezhañ e lavarez ne gavez ket roud eus Br. *diamwaskañ*. Hervez gerva GEVEZ 4 eo bet arveret pp. 481 482 610 Gl. *décomprimer, décompresser, dépressuriser*.

Br. *gouramwask* ac'h eus arveret en ul lizher din (02 04 2010), cf. *caisson hyperbare*, Br. *kaelog gouramwask*.

Anzav a ran ne welan ket penaos digejañ an tri ger (ec'hamwask- / diamwask- / gouramwask-). Krediñ a ran kompren eo ar memestra Gl. *caisson hyperbare & caisson de décompression*, met n'on tamm sur ebet... Gouloù! ...

Goulennoù :

1. Gl. *bibliométrie*, Br. *levrventerezh, lennventerezh?* (peseurt adanv a roer d'ar gerioù e *-venterezh?*)
2. Gl. *génographie*, Br.?
3. Gl. *innumérisme*, Br. *amjedoni?*
4. Gl. *syllogomanie*, Br. *dastumvar?*
5. Gl. *calculeux*, Br. *grouanel* aa., *grouanek* aa., *grouaneg* g.?
6. E Lavar 17/283 ez poa labouret war Gl. *foyer réel, virtuel*, ha kinniget Br. *sti gwerc'hel, derc'hel*. Breud a oa da heul etrezout ha Yann-Baol, ha chomet an

traoù a-skourr, mar komprenan mat. Ha tu ez eus da ginnig an daou dermen-se? (n'emaint ket e GEFIZ)

7. Gl. *espèce clef de voûte*, Br. *spesad*??? (anv ez eus eus ur spesad ret-holl d'un ekoreizhiad a-bezh). Moarvat ez eus tu da heuliañ al leterc'had gallek, met iskis e kavan Br. *spesad begel-bolz* (pe c'hoazh: *spesad maen-alc'hwez*, *spesad alc'hwez-baot*). An hevelep kudenn a sav gant Gl. *espèce parapluie*...

8. Gl. *bilocation*, Br.? (galloud bezañ en daou lec'h, hervez kreañsoù zo). VALL & DCFB a ro Br. *hollvezañs* a-dal da Gl. *ubiquité*; ha degouezhout a rafe Br. *divvezañs*?).

9. Gl. *carencer*. Ne gavan ket ar verb e GEVEZ. Moarvat e c'heller ober gant Br. *negezañ* er ster-se? (*carencer qqn en vitamines & se carencer en*).

10. Petra eo orin Br. *kemal*- ha Br. *tolc'h*-?

11. Gl. *chaîne alimentaire*, Br.? (ne gavan ket an termen en arver).

12. Kinnig a ran Br. *daoubez* (diwar skouer *trebez*) a-dal da Gl. *bipied* (stignadell daoudroadek a dalvez d'an dennerien en o gourvez da harpañ beg kanol o fuzuilh). Ar gudenn evidon eo gouzout ha gallout a reer sevel hevelep gerioù (Br. *trebez* < Lat. *tripedum*, hervez Henry). Kenkoulz all marteze e tegouezhfe Br. *daoudroad* g. -où.

II – GE da MME 14 02 11

Ya, ankouaet 'm boa ar mellad *dépressothérapie*. Daou zegouezh ez eus :

– ober d'ar splujerion, h.a. distreiñ da amwask an aergelc'h, e-barzh ur *gaelog diamwaskañ* (pe *ec'hamwaskañ*)

– arver mezegel ar *gaelog gouramwask*, houmañ o talvout da greskiñ pe da zigreskiñ an amwask, eleze da *amwaskañ*, *diamwaskañ*, *adamwaskañ*, evit prederiañ anaezioù ar c'hevioù lez-fri, ar splujerion klañv diwar al lammwask, h.a.

E pep degouezh, n'eo ket direizh ober gant *diamwaskañ* na gant *ec'hemwaskañ*, nemet e ve marteze kevazasoc'h arverañ *ec'hamwaskañ* evit ar splujerion o sevel eus don ar mor ha *diamwaskañ* (*adamwaskañ* h.a.) evit ar gwezhioù mezegel. E galleg e reer gant *chambre* pe *caisson de compression*, *de décompression*, *de recompression*...

An diaester evidomp eo ez emgavomp endalc'het gant hon erged sevel geriadurioù da glask diskoulmoù dre soliañ war an termenoù gallek pa na c'hell ket un arver kevredigezhel o fourchas dimp na reiñ sapr dezho. Er saviad m'emaomp ne c'hellomp nemet ober kinnigoù hag alies meur a ginnig en hevelep degouezh 1) peogwir e vez forc'hellek alies ha savet fall a-wechoù ar gerioù gallek a loc'homp diouto, 2) peogwir e strivomp — hon pal eo — da loc'hañ diwar an traoù o unan, pezh hon laka da bellaat diouzh an termenoù gallek hag o gwanderioù... Evel just, seurt saviad amjestr n'hon laka ket en enkadenn da bep kammed, met e plegennoù 'zo e rankomp derc'hel kont anezhañ ha na glask peurziskoulmoù koustet a gousto.

1. An adanv diwar *-venterezh* zo, ent klasel, *-venterezhel*, hirik. Ha ne ve diaester ebet o tedalvout an tun arveret da grennañ *-ouriezhel* en *-our(i)el* hag *-oniezhel* en *-oniel*, eleze krennañ *-venterezhel* e *-venterel*.

2. Mar komprenan, Gl. *génographie* zo an deskrivadur eus dasparzh ar gen en ur boblañs, war un tiriad, en ur familh, h.a. Moarvat e tere Br. *glenn*- bet astennet endeo e steriegezh eus an douaroniezh d'ar stlenneg... *genglennadur*

3. Baillargeon gant keal an *innumérisme* ne bled ket gant arc'hwelioù an empenn met gant un devoud kevredadel. An *innumérisme* enta n'emañ ket en un ampar gant an *acalculie*, an *alexie* (Br. *anriñv*, *anlenn*) hag ar strafuilhoù navel all eus arwerch'herezh an arouezioù. An dave fraezh a ro B. eo: an *innumérisme* zo ouzh an niveroù ar pezh ez eo an *illettrisme* ouzh al lizherennoù. Mar troer Gl. *illettrisme* dre Br. *isle* (gant degemer va c'hinnigadenn, La10 29), e tegouezh Gl. *innumérisme* gant Br. *isjed*.

4. Kemm zo etre *sylogomanie* ha *collectionnisme*. Gant hemañ ez eus ur ster hollek, deskrivadur: an tech kleñvedel da verniañ traezoù, alese ar c'hevatalioù brezhonek *dastumvar*, *dastumvariadezh* a ginnigan. Saverion an termen *sylogomanie* a ra anezhi un dastumvar mac'hennel. Kinnig a rafen Br. *mac'henn an dastum*, *dastumvac'henn*.

5. E gwir, ne 'm eus gwelet *calculieux* arveret e nep lec'h, met *lithiasique*. Ya, *grouanel*, *grouanek*, *grouaneg*, hervez ar ster.

6. Yann-Baol a roy sklerijenn dit.

7. A-du, ne ve ket mat amprestañ al leterc'had gallek dre ma vank d'ar c'hevatalioù brezhonek al leterc'hadegezh a zo deuet war an termen galleg a-hed

ar c’hantvedoù. Ma ne spir ket *hollret, bonret, bevret*..., gortoz ar bomm awen a zifluko drezañ al leterc’had deouezus. Heñvel dra evit an *e. paraphuie*...

8. Br. *hollvezañs* a ginnige Vallée. Abaoe avat ez eo bet diorreet un tamm mat hanc’herieg an dachenn-se. Hep mont betek un termen gourresis ha hir, e kav din e c’haller tremen gant *revoud*, pa verk dres ar vezañs hiniennel niverel (diwarnañ eo bet savet reveziadenn, Gl. *occurrence*): *daourevoud*.

9. Koulz lavarout, el lavar mezegel ne vez arveret nemet *carencé*, adanv roet dezhañ neuz un adanor, Br. *negezek*. An arverioù dibaot eus furmoù verbal eus ur verb *carencer* a gavfe dirazo Br. *negezañ, negesaat, negezekaat*...

10. Br. *kemal-* zo dezneuziad hBr. *cumal, cumhal, comal*, Kb. *cymal*. Br. *tolc’h* zo amprest Kb. *tolch*.

11. Ober a rafen gant *ristenn vouedel*, ur ristenn o vezañ un heuliad elfennoù, oberoù kevarall, kenstag dre un amkan, un arver, un arc’hwel... Mat e ve kaout ali Yann-Baol amañ pa labour war draoù ar boued...

12. Br. *daoubez*, ya, perak ket. Soñjal a c’hallfed ivez e *kavaz* pe e *forc’h*... *Daoudroad* ne gavan ket gwall zeouezus.

III – GE, MME & YBAN 13 02 11

MME: E Lavar 17/283 ez poa labouret war Gl. *foyer réel, virtuel*, ha kinniget Br. *sti gwerc’hel, derc’hel*. Breud a oa da heul etrezout ha Yann-Baol, ha chomet an traoù a-skourr, mar komprenan mat. Ha tu ez eus da ginnig an daou dermen-se? (n’emaint ket e GEFIZ).

YBAN: Ne gav ket din e oa chomet an traoù e skourr, a-du edomp evit *gwerc’hel* ha *derc’hel* (La-17, 287, 27 01 06), neuze Gl. *foyer réel, virtuel*, Br. *sti gwerc’hel, derc’hel*.

MME: Gl. *chaîne alimentaire*, Br.? (ne gavan ket an termen en arver).

GE: Ober a rafen gant ristenn vouedel, ur ristenn o vezañ un heuliad elfennoù, oberoù kevarall, kenstag dre un amkan, un arver, un arc’hwel... Mat e ve kaout ali Yann-Baol amañ pa labour war draoù ar boued...

YBAN: Ouzhpennañ a ran kinnig Gwion e *Geriadur ar Geginouriezh*⁷:

⁷Chantal ha Yann-Baol AN NOALLEG, *Geriadur ar Geginouriezh*, PREDER, 2011.

ristenn b. -où *chaîne*

- *Chaîne alimentaire* Ristenn vouedel
- *Chaîne de restaurants, chaîne de restauration* Ristenn pretioù, ristenn breitiañ

IV – LM da GE & YBAN 13 02 11

Reiñ a ra DCFB. daou c’her evit Gl. *entomologiste*: *amprevanour* hag *amprevanoniour*. Daoust ha heñvelster int pe n’ int ket? GBAH. en deus dibabet *amprevanoniour*.

Atav on bet lakaet diaes gant ar Gl. *une bande dessinée* troet e Br. *ur vandenn dreset*. Niverus e vez ar bandennoù en un albom. Abeg a gavan ivez er Sz. *comics*: ar BD ne vezont ket holl fentus... Lod zo *gore* a-walc’h!

V – GE da LM & YBAN 14 02 11

amprevanoniour eo an den a studi an amprevaned; un *amprevanour* eo an den a vag amprevaned (mar bez anezhañ)

Evit ar bandennoù treset, ne ’m eus mennoz ebet; gwelout a ran e labour Yann-Ber war an danvez...

VI – YBQ da LM 14 02 11

Bande dessinée a zeu eus *comic strip*⁸ moarvat.

Ne oa nemet ur vandenn dresadennoù en ur gelaouenn (evel Hagar Dunor, da skouer)

⁸*comics* aux États-Unis (parce que les premières B.D. étaient toutes comiques), *historieta* (petite histoire) en Espagne, *fumetti* (petites fumées, à cause des ballons!) en Italie, *manga* (de *man*: “imprécision, légèreté” et *ga*: “esquisse, illustration” au Japon,...) Sl. http://ybocquel.free.fr/1_a_definition.html

Ar ger arveret a-raok e galleg a oa *illustré* evit al levrioù bihan moulet evit ar vugale (evit *album illustré* pe *journal illustré*?). Betek ar bloavezhioù 50. (Buck John, Hopalon Cassidy, Aigle Noir, Pepito...)

Ur c'heriaoueg ez eus e galleg en-dro d'ar c'halvezerezh-se: *vignette*, *bulles*, *phylactères*, ha gerioù a zeu eus ar fiñvskeudenniñ. N'ouzon ket hag ez eus ur c'heriaoueg e brezhoneg.

Ezhomm e vefe eus un istor, e tresadennoù evel-just, evit kavout ar gerioù.

Ha penaos e vez troet *album*: *albom*? Gl. *album* a vez arveret ken evit an istorioù treset (pe skeudennet?), ken evit al levrioù gouestlet d'ar re vihan.

Al levrioù evit ar re vihan zo emdroet kalzik, eus un skrid skeudennaouet d'un istor treset gant un nebeut gerioù da eilañ, pe gant ger ebet zoken. Tennañ a ra neuze da levrig tresañ Vallée (albom). An disoc'h eo avat, neuze levrig tresadennoù pe levrig treset.

Gant "tresañ" ez eus ur ster ledan, peogwir e vez arveret a bep seurt kalvezerzhioù: kreion, huz, liv, paper peget, skeudennoù... Ken evit an istorioù treset hag evit levrioùigoù ar re vihan.

Hag eñ zo un diforc'h etre istor skeudennet (ar skeudennoù zo an istor) hag istor skeudennaouet (ar skeudennoù n'emaint aze nemet evit ouzhpennañ plijadur da lennerion ar skrid)?

Diwar vont, n'ouzon ket petra arverañ evit va sorbiennoù gant tresadennoù: sorbiennoù treset pe sorbiennoù tresadennoù. Sorbienn dresadenn, pe sorbienn-dresadenn?

I – YBAN da GE 15 02 11

Er Rann 5 eus GEVEZ e vo moarvat anv eus ar Gl. *exprimer (un liquide)*, eleze “ezvevennañ dre waskañ ar sun, an dourenn reñverek en ur boued” (da skouer). Un tammig berr eo Br. *dizourañ, dizourennañ, strilhañ, gwaskañ* ha *diverañ* kinniget gant Vallée. Soñjal a ran deverañ diwar *-henniñ*, evel *douhenniñ* ha kinnig *darhenniñ*. Petra zo e-barzh da baperioù?

II – GE da YBAN 15 02 11

Ha ne gav ket dit ez a *darhenniñ* en tu all d’an ober eeun arouezet gant La. *exprimo*, Gl. *exprimer*, Al. *ausdrücken*, eleze “kas er-maez dre waskañ”? Perak ket Br. *ezwaskañ* — a ’m boa kredet kinnig diwar vont e La-17 228. Hervez Fleuriot e tennfe deveradoù *-henn-* da La. *haurio* “puñsañ, tennañ er-maez”, keal bezant gant *douhenniñ, gwehenniñ*. Br. *darhenniñ* a welfen kentoc’h o tennañ da La *exhaurio*, Gl. *exhaustion*, *ex-* enno o vezañ rakger kreñvaat (“puñsañ betek kas da hesk”). Gant *darhenniñ* e ve ouzhpenn ur c’hennotadur a feulster a brometfe arverioù en tu all da arverioù *exhaustion* — hon c’hefridi avat n’eo ket kavout kevatalioù dik d’an termennoù allyezh...

I – MME & YBAN 17 02 11

MME: E yezh ar geginourien e reer gant ar verb *clarifier* evit meur a dra a denn d'an dispartiañ elfennoù (1. *clarifier un bouillon, un fond, un fumet pour en faire un consommé, une gelée*; 2. *clarifier du beurre pour monter une hollandaise, une béarnaise*; 3. *clarifier des œufs (séparer les jaunes des blancs)*). Evit 1 ne sav kudenn ebet evit ober gant Br. *boullaat*, pa'z eus anv da zegas al liñvenn ar boullañ ar gwellañ. Evit 2 e tegouezh marteze Br. *dilaviñ*, anv zo aze da lakaat an amanenn da deuziñ war dan gorrek evit ma tiazazo al laezh glas e strad ar gastelodenn ha ma chomo an druzenn war-c'horre. Evit 3 avat, ne welan ket penaos en em dennañ gant ur verb hepken... Peanos lavarout *clarifier un œuf*? Ne c'heller ket lavarout *dispartiañ ur vi*...

YBAN: Gl. *clarifier* zo un termen hollek bras e erdalva ha ne ro kel ebet eus an doare da *voullaat* — pe *sklaeraat* — al liñvenn, ha lies kalvezerezh zo, da skouer: an *dilaviñ*, ar *silañ*, ar *strilhañ*, ar *malzennañ*. Er fizik hag er gimiezh e reer anv a *gleinaat* ul liñvenn, an disoc'h o vezañ ul liñvenn boull pe voulloc'h, betek bezañ peurvoull, eleze *glein*. Er geginouriezh ez arverer kalvezderioù damheñvel evel an *dilaviñ* (Gl. *décarter, (se) clarifier, (se) déposer*. Sl. ivez. Br. *gouelezennañ, gouzediñ*), ar *malzennañ* (Gl. *floculation*. Sl. ivez Br. *gloeviñ* Gl. *collage*), ar *silañ* (Gl. *filtration*), an *dieonennañ* (Gl. *écumer*).

Kinnig a ran er geginouriezh lies termen: reoù hollek *sklaeraat, boullaat, gleinaat* ha reoù all oc'h ober dave d'ur c'halvezder, evel *dilaviñ, malzennañ,*

silañ, gloevañ. A-dal d'an enmonedoù brezhonek-se e vo lakaet un pe lies termen gallek (an holl evezhiadennoù zo deuet mat :

boull aa. *transparent, limpide, clair* (Sl. sklaer, glein)

boullaat *clarifier* (Sl. sklaeraat, gleinaat)

dilaviñ *décanner, se déposer, se clarifier*

- Dispartiañ ul liñvenn diouzh an danvezennoù liñvel pe sonnel en arlug enni dre o lezel da ouelezenniñ. Da skouer : a) Lakaat da deuziñ goustadik am-anenn en dourgib war-benn dispartiañ an danvezioù andruz (gwitod, h.a.). b) Lakaat druzoni moc'h pe evned porzh da deuziñ war-benn dispartiañ an danvezioù andruz. c) Dilaviñ a reer ivez ar gwin, ar bier, ar sistr ha diedoù all c'hoazh.

dispartiañ *séparer, trier, clarifier (un œuf)*

- *Clarifier ou séparer un œuf, c'est séparer le jaune du blanc* Dispartiañ ur vi, eleze dispartiañ ar melen diouzh ar gwenn.
- *Trier des pommes de terre* Dispartiañ avaloù douar

dispartier g. **-ioù** *séparateur*

- *Séparateur d'œuf* Dispartier vi

glein *limpide, clair*

gleinaat *clarifier* (Sl. boullaat, sklaeraat)

gloevañ *clarifier (par collage), coller*

- Boullaat ur yostenn pe ur gel diwar-bouez gwenn vioù pe wad.

sklaeraat *clarifier* (Sl. boullaat, gleinaat)

Trugarez da Martial evit bezañ dedennet va evezh war ar Gl. *clarifier un œuf*, eleze dispartiañ ar melen diouzh ar gwenn, pe ar gin, pezh zo heñvel. Lavaret e vez ivez *séparer un œuf*, hag alies e vez arveret ur benveg anvet *séparateur*. Ha ne glot ket dik ar Br. *dispartiañ*? A se e 'm eus ouzhpennet *clarifier (un œuf)* er c'hevatal gallek eus an enmoned **dispartiañ** hag ur skouer ouzhpenn evit displegañ.

MME: Gl. *bicyclique*, Br. *daougorvellek*?

YBAN: ur volekulenn dezhi daou gorvell kempieg a reer anezhi *aozad uegorvellek*. Moarvat e tere amañ ar rakger *ue-* pa reer anv a zaou gorvell kempieg (Gl. *deux cycles fusionnés*) ha n'eo ket daou gorvell er volekulenn tra ken, dispartiet.

MME: Gl. *bissecter, bissection*, Br.?

YBAN: Evel *teirrannañ* Gl. *trisection* ha *teirrannerenn* Gl. *trisectrice*, e c'haller lavarout ivez *divrannañ bissection* ha *divrannerenn bissectrice*, e-kichen *kreizkornenn*.

MME: Gl. *courbure de l'espace*, Br. *krommder an egor*?

YBAN: lavarout a rafen *krommañ an egor* (pe *an egor-amzer* en arlakadenn Einstein), an disoc'h o vezañ *krommadur an egor*, ar stad *krommder an egor* hag ar muzul *krommez* g. *-ioù an egor*.

MME: Gl. *balance des pouvoirs*, *balance des forces*, Br. *kempouez ar galloudoù*, *an nerzhioù*?

YBAN: Penaos lavarout *faire pencher la balance des pouvoirs du côté du Parlement*? Heñvel dra evit *le déséquilibre de la balance des pouvoirs*? Setu perak e kredan kinnig *mentel ar galloudoù* a-dal d'ar Sz. *balance of power*. Evel-se e c'hell ar ventel bezañ e kempouez pe get.

Evit ar Gl. *balance des forces* e kav din ez eo ur saoznekadur diwar ar Sz. *balance of forces*, a dalvez kement hag ar Br. *kempouez an nerzhioù*. Rak e Sz. *forces* a c'hell bezañ *balanced* pe *unbalanced*. Hogen, war dachenn an darempredoù denel, etre Stadoù da skouer, e c'haller ober anv a *mentel an nerzhioù aet digempouez*, mar komzer eus an nerzhioù lu da skouer.

MME: Gl. *balistique*. Anavezet mat eo Br. *bannouriezh*, hogen evit a sell ouzh an adanv ne gaver koulz lavarout netra estreget *bannouriezhel* (a zave d'ar vannouriezh) & *fuc'hell gerc'hellañ*, Gl. *missile balistique*. Evir Gl. *vol balistique* e tegouezh moarvat Br. *nij kerc'hellañ*. Hogen penaos treiñ Gl. *trajectoire balistique*, *force balistique*? (kinnig a ran Br. *bannouriezh bukel*, Gl. *balistique terminale*).

YBAN: Da 'm meno *trajectoire balistique* = *trajectoire gravitationnelle*, neuze *vol balistique* = *vol gravitationnel* ivez. Neuze *nij kerc'hellañ* = *vol balistique (gravitationnel)*; *bannhent*, *erolad kerc'hellañ* = *trajectoire balistique (gravitationnelle)*.

Evit ar Gl. *force balistique* e talvez daou dra: 1. an *nerzh bannañ* = *bannusted* (?), hini un arm da skouer, pe ur poultr. Ha 2. ar varregezh evit ul lu, ur Stad da vannañ fuc'helloù, eleze ar *barr bannañ*, met *nerzh bannañ* a glot ivez.

MME: Gl. *catholyte*, *anolyte*; Br. *katolit*, *anolit*?

YBAN: ya, a du ganit.

MME: Gl. *centésimal* (& *centésime*), Br.?

YBAN:

1. A zo un elfenn eus ur c’hantad. Da skouer, pep hini eus an niveroù eus 1 da 99 zo gwerzhadoù *centésimales*. Tu zo da skrivañ ur bloaz gant an div sifrenn *centésimaux*: 11 e-lec’h 2011. Lavarout a reer ivez ez eo 11 *centésime* ar bloaz. War an dachenn-mañ e lavarer ivez evit sifrenn ar miloù en un deiziad, da skouer 1 e 1488.

2. *Échelle centésimale*: a zo kant rann (pe ul lieskement da gant) ouzh ober ar skeul pe an dereziennadur. Neuze, *degré centésimal*: pep hini eus rannoù ar skeul.

3. *Fraction centésimale*: rann a zo he farzhioù kantvedennoù, eleze an dregantadoù. Ur c’hampi par d’ur gantvedenn bep miz, eleze 1 % zo ur *centésime*. Pezh a ra 12 % en ur bloaz. Un dell eus 1 % a reer *centésime* anezhi.

– Evit **2.** ez eus anv eus an diazez niveriñ 100, ar c’hantred. Neuze e kinigan: Gl. *échelle centésimale* = Br. *skeul gantredel*, Gl. *degré centésimal* = Br. *derez kantredel*. Petredoù all zo evit dereziennadurioù all, da skouer ar *skeul c’hwegontredel* evit muzuliañ ar c’hornioù.

– Evit **1.** ez eo heñvel an doare da niveriñ bloazioù ur c’hantved. Neuze: e 2011, 11 zo ar *sifroù kantredel*, ar *c’hantreder*.

– Evit **3.** 1 % o vezañ par da 0,01, eleze ur gantvedenn, an dregantadoù – ar rannoù dezho 100 da anver – a vo graet *rannoù kantvedennel* anezho.

I – LM da GE & YBAN 16-17 02 11

1. Er porzhioù skol e ra alies ar vugale gant ar ger Gl. *circuit* (*circuit de billes, tracer un circuit*). Ha tu zo ober gant Br. *amred* en degouezhioù-mañ ivez? Hag heñvelster eo *amred* hag *erol* e degouezhioù ' zo?

2. Pe c'her evit Gl. *ambitieux* pa gomzer eus un erbar. *Emvennus, uhelek?* (La 16 208)

3. Hoc'h ali a-zivout *angediañ* aao. *angediet* v. $\diamond$ *Goulennet en deus ar skolaer diganimp angediañ an araogenn « gant »* $\rightarrow$ ezrevellañ furmoù an araogenn pa stager ar raganvioù gour outi (da sk. gant + me = ganin, gant + te = ganit ...). $\rightarrow$ araogenn, ezrevellañ, raganv. Ha quid a-zivout *argenañ*?

4. E galleg e lavarer *beurre de karité, de palme, de coco*. Ha kavout a ra dit e c'hell Br. *amanenn* bezañ arveret en degouezh? Ha ne ve ket gwell un dra bennak evel *druzenn*? (eleze: *druzenn garite, druzenn gogoz, druzenn balmez*)

II – GE da LM & YBAN 17 02 11

1. Da c'houzout ha Gl. *circuit* a dalvez bepred "erolad *war gelc'h*"; ya, ha neuze e tere ar rakger *am-*; nann, ha gwell lezel *am-* a-gostez. Hag *erolad* ne zerefe ket en degouezh-mañ diwezhañ?

2. A-dal da Gl. *ambitieux* er ster a venegez, e teverfen diwar *uhel-*: *uhelek*, met ivez, *uhelvuk*, *uhelvenn*, h.a. (Kb. *uchelgais*, *uchelgeisiol* ne c'hellomp ket amprestañ, pa 'z eus deuet un durc'hadur all gant Br. *keis-*, sl. GEAK) [*emvennus* a dennfe muioc'h da Gl. *prétentieux*].

3. Ya, evel just, *angediañ* un araogenn, evel ma *argener* ur verb...

III – YBAN da LM & GE 17 02 11

1. circuit des 24 heures du Mans pe *le circuit du Tour de France*. Ha n'o deus ket ar vugale kavet un dra bennak en un doare emdarzhek? Iskis eo evidon. Tu zo da soñjal ivez e *redva*, *redlec'h*. Hag evit c'hoari kanetennoù: *deñvva*, *deñvlec'h*, *kotva*, *kotlec'h*.

Br. *erol(ad)* Gl. *trajectoire*, *trajet*, *parcours*

2. Gl. *ambitieux*: La-16, p. 208 *reher*, *uhelek*, *deriunus* (?) La-16 p. 22 (LM ha GE)

3. *argenañ* ur verb, *argenadoù* ur verb. OK evit *angediañ* un araogenn.

4. **Amann**, s. m., beurre, corn. *amen-en*, cymr. *ymen-yn*, gael. et ir. *im*, vir. *imb*, d'un celt. **emb-en*, dont la rac. est la même que cell du sk. *aňj* « oindre », *anj-as* « onguent », lat. *ungu-ere*, *ungu-en*, *ungu-en-tu-m*, al. *ank-e* « beurre ». (LEBM).

Neuze ne welan netra a-enep *amanenn karite*, h.a.

O wedeiñ ur vunutenn e kavan *amanenn kakao* e meur a lec'h, e JEDO6 da skouer.

IV – LM da GE & YBAN 19 02 11

Goulennoù evel boas:

1. Daoust ha degemeret eo er genyezh ar furmoù dic'hour "ganeor", "evidor", h.a.?

2. Ha tu zo d'ober gant *dianged* pa gomzer eus furm "krai" un araogenn?

V – GE da LM & YBAN 19 02 11

1. An euzhfurmoù *ganeor*, h.a. a arveris diwar ali n'ouzon mui pe vrizhyezh-our p'edon oc'h ober va c'hammedoù kentañ er bloavezhioù pemont. Didruez ouzhin, gant gwir abeg, e voe Abeozen (ISTL 217). Roparz Hemon a zisplegas din e oa eno distummadurioù teodyezhel diwar *ganeoc'h*, *deoc'h*, h.a.

2. **Dianged**, ya, perak ket, pa reer gant *diged* evit elfennoù all, sk.: e *kamm-oberoù* e vez arveret *kamm* evel rakger *kediet* ouzh *oberoù*, en *oberoù kamm* e vez arveret *diged* evel adanv hogozenn.

I – MA da GE 23 02 11

MA : Emaon enta o labourat war ur pennad nevez o sellout al lennegezh hag ar c'heñver a zo etrezi hag ar sonerezh. Evel a ouzout, eo va "zachenn hemolc'h" ar romant, an eskoridigezh anezhañ, h.a.

Dres, edon o voulc'hañ gant va zrevell pa 'z on bet o kiañ ouzh un termen na 'm eus kavet roud ebet anezhañ e GEAK : *séculariser*, *sécularisation* hag an holl deveradoù. Hag ur pennad zo bet gouestlet e *Lavar*?

GE : Laouen on o c'houzout e labourez, e trevellez, e kiez ! An hent nemetañ eo. Keloù 'm eus bet gant Alan eus ho kenlabour. Eñ ivez zo laouen o welout ur bodad labourerion sirius... a-benn ar fin.

Gl. *séculier*, ha deveradoù zo bet roet dezho kevatalioù brezhonek abaoe ar Grennamzer. Er mare-hont e kevenebed ar re a heulie reizh un urzh kravezel (ar *reizhidi*) hag ar re a chome er-maez, er *sæculum*, er "bed", (*liked*, *bediz*). Diwar skouer ar c'hembraeg (Kb. *bydol*), e reas Vallée gant Br. *bedel* a-dal da Gl. *séculier*. An dud a iliz pa na vevent ket en disparti evel menec'h, p'o doa ur garg er "bed", na oant enta na reizhidi na bediz, a raed anezho *beleion lik*, *breudeur lik*.

Hiziv ez eus deuet war Br. *lik* un eil ster : e-maez a nep kravez.

Setu an termenoù a ginnigan :

Gl. *régulier* (e ster an Iliz): Br. *reizhat* aa., *reizhad* g. -*ed* (hep disteurel al liester *reizhidi*, istorel)

Gl. *séculier*, Br. *bedat* aa., *bedad* g. -*ed* (Br. *bediz* zo gwisket warnañ ur c'hemeradur all: "hollad an dud"). An amprest kembraek gant Vallée zo da gemmañ e lostger -*el* en -*at*, -*ad*, rak arver Kb. -*ol* ne glot ket gant arver Br. -*el*)

Gl. *laïque* zo dirazañ Br. *lik*. En abeg d'an heñvelson *lik* o talvout kement hag "orgedus, hudur", ez eus bet kinniget gant aozerion 'zo amprestañ ar ger gallek hag ober gant *laik*. Ne vank ket moarvat e-touez an dud a gravez reoù evit korvoiñ an heñvelsoniezh-se. Hag abeg a-walc'h zo aze evit dilezel an termen brezhonek?

Gl. *séculariser*, Br. *bedataat*; Gl. *sécularisation*, Br. *bedataat*, *bedatadur*, *bedataerezh*, h.a. (er ster kravezel); Br. *likaat*, *likadur*, *likaerezh*, h.a. er ster diwezhañ deuet (Gl. *laïciser*, h.a.)

I – LM, GE & YBAN 23 02 11

LM:

A-dal da Gl. *surnom* hon eus Br. *lesanv*. Ha direizh e ve degemer Br. *mor-anv* a-dal da Gl. *pseudonyme* evel an hini a c'houlenner diganimp evit digeriñ un urzhiataer, evit "klakenniñ" . . . E GBAHE hor boa eñ lakaet da heñvelster da *lesanv*, met da betra kaout daou c'her evit *surnom* pa hañvaler dioueriñ ur c'hevatal da *pseudonyme*? Nemet ha *gaouanv* a zerefe gwelloc'h . . .

Hag ur ger ho pe en unan eus ho chakodoù niverus evit treiñ Gl. *numéro* = abadenn sirk pe all?

YBAN da LM 24 02 11

1. Gl. *pseudonyme*, berraet *pseudo* war ar foromoù: *lesanv* a ve dezhañ ur c'hennotadur prizus ha *mor-anv* unan disprizus, met damheñvelster ez int. Bezet a vezo, ned int ket kevazas evit *pseudo* ar foromoù, rak n'int ket anvioù kuzh. Evit *gaouanv* e kav din ez eo kennotet betek re. Danvez diskoulmoù: *kevanv* (Kb. *cyfenw*), *fuganv* (Kb. *ffugenw*), *kelanv* (kel = kuzh), *rinanv* (rin = sekred). Marteze *fuganv*, digarez degas ur rakger nevez en hon arsanailh?

2. Gl. *numéro* (*de cirque*, &): evel reizh ez eo *abadenn* soularveret. Betek henn e voazien ar plakadur *niverenn*. E GEMED e lennan *niverenn lenad*, *niverenn gemerad*, *niverenn gemalenn*. A se neuze *niverenn dezerc'hañ*, berraet *niverenn traken*?

GE da LM 24 02 11

Ya, gwell lezel gant *lesanv* e ster resis: "anvenn roet d'un den gant un den pe tud all" hag ober gant un termen arbennik evit an anvenn dibabet gant un den evitañ e unan en amboaz pe amboaz: *anv pluenn*, *anv gwe*, h.a.

GP a rae gant *gaouDabiesin* da envel an aozer dianav a sine Taliesin goude marv an Taliesin gwirion. Lakaat a c'haller e steuzio dre wered divellekaat ar c'hennotadur a berzh fall a glever gant ar rakger *gaou*-. Marteze ivez e ve gwell klask ur rakger all. Etre re all (*tun*-, *gouz*- evel e *goustaol* Freud, *loug*- evel en *arlougad* — kevatal hemañ da La. *fucus* ha d'e ziskennad Kb. *ffug(enw)*), e ven dedennet a-walc'h gant *derc'h*- (*derc'haozad* "aozad evit ar gwel"): *derc'hanv* pe, marteze gwell: *derc'hanvenn* (an anvenn a 'm *derc'houez* el lennegezh, war ar gwe)...

E 'm chakod pemdeziek ne 'm eus nemet Br. *numero*: "Ha setu egile oc'h ober e numero c'hoazh! "... Arzourion ar sirk hag ar *music hall* o devo ezhom un termen all marteze...

II – LM da GE & YBAN 25 02 11

LM:

Daoust hag enmonedoù a ranker ober eus ar verboù rakgeriet gant *em*- (em-gannañ, emchalañ, emreiñ, emvragezañ, hag all). Me a ve techet d' e ober.

GE da LM 25 02 11

Aters kantrat. Daou respont gallus: 1) en ur geriadur ne roer ket furmoù orel ar verboù (*roan*, *roez*, h.a.) na kennebeut ar furmoù odel (*bezañ roet*, *emreiñ*, h.a.); 2) e roer ar furmoù odel savet diwar ar rakger *em*-. Un hent etre a ginnigfen: reiñ ar furmoù rakgeriet dre *em*- hepken pa 'z eus dinodet kemeradurioù ouzhpenn pe e-lec'h an hini odel: *emgavout*, *emgemer*, *emouezañ*, h.a. Er Renabl e rae GP hag e ra Gab gant an hent 2) pa 'z eo ur renabl furmoù end-eeun ha n'eo ket ur geriadur.

KIS-1074

I – Kenskriver da YBAN 23 02 11

Un nebeud goulennoù a-zivout gerioù, evel boaz :

– a-berzh FK da gentañ : “diskouez an ampar istorek” . Karout a rafe lakaat *gwiskañ* e-lec’h *diskouez*. Quid ?

– *Diplomate* : Jil Ewan a ginnige (hervez) *rouinellour*. Te a ginnig *diplomat*, ma ne fazian ket ... *kannadour* ne glotfe ket ?

– *tour de contrôle* (en un aerborzh). Ur skoliad a skriv : *tour-lomañ* ; pelloc’h e ra anv eus *lomanerezh* ; met ar ger zo troet gant Gl. *pilotage*, gant RH. Petra ’gavez ?

II – YBAN da GE 24 02 11

Petra a soñjez a-zivout va respontoù da c’houlennoù ur c’henskriver :

– A-berzh FK da gentañ : Ne vezan ket. “Diskouez an ampar istorek” a dalvez evidon : lakaat war-wel an arvez istorek en amparidigezh udb. Neuze : *arwelañ* (*pe arwelaat*) *an ampar istorel* ? *istorel* a lakaan ha n’eo ket *istorek*, rak evidon ez eo ur sell dre an erdal ha n’eo ket dre an ental. E gerioù all : amparoù (Gl. *dimensions*) all zo moarvat. Un ampar a c’hell bezañ *istorekoc’h* eget unan all, met ur gudenn all eo hounnezh. Evit : *gwiskañ un ampar istorek* zo digomprenadus evidon. Marteze e fell da F lavarout un dra all ?

– Gl. *diplomate*: *kannadour* zo *ambassadeur* hervez ar geriadurioù. E kembraeg ivez e talvez *cennad*, *llysgennad* an hevelep tra. E gwir e ren ur sapre diz-urzh war an dachenn-se. Ar c’hannadour zo un diplomat, hep ket a var, met an holl ziplotated n’int ket kannadourion. Setu perak e lenner e pep lec’h war ar gelaouenn Emsav *diplomat* g. -ed gant an deveradoù, *diplomatarezh*, *diplomatel-ezh*. Jilewaneg *rouinellour* zo un azasadur eus *rouinell* “bzhvalan”. Ne gavan ket bastus. Un diplomat ent strizh zo karget gant ur gouarnamant da zerc’huezañ ar riez ha da gevraouiñ gant estrenion. Erbediñ a ran mirout *diplomat* (Roparz Hemon e unan a ro ar ger-se). Ret e ve furchal muioc’h, met ha talvezout a ra ar boan?

– Gl. *tour de contrôle*: Ned eo kevazas *tour lomañ*, a ve *tour lomaniñ* forzh penaos. An dud en tour-se a evezh hentoù an nijerezed, o kas keloù dezho. Ne lomanont ket ar c’harr-nij, met reoliñ a reont an nijadennoù. Me lavarfe *tour reoliñ aernijoù*, pe *tour nijreoliñ* pe berroc’h c’hoazh *tour reoliñ*. Pe *tour nij*, evel *tour tan* pe *tour aerborzh* pe *aerdour*. Un dibab a rafen e dibenn dezrann: *aerdour*?

III – GE da YBAN 24 02 11

Evel dout e vanan drezet dirak bomm FK. Dav e ve kaout an arroud a-bezh evit kompren ar pezh a venn lavarout. Da gentañ, hag ar c’hemm reizh a oar FK lakaat etre *istorel* hag *istorek*? Lennet ’m eus e bennadoù war Aber ha merzhet ’m eus un nebeut gerioù tennet eus Preder ha treuzplaket war dermenoù latin pe gallek.

Ya, *diplomat*, evel just. Krouiñ kealioù nevez eo maen touch ar yezhouriezh, n’eo ket treuzwiskañ un allyezh koustet a gousto.

Evel just, roll an dud a zo en *tour de contrôle* n’eo ket lomaniñ an nijerezed, met reoliñ an treizhid (notomp diwar vont, ez a diwar Gl. *contrôler* ar ster gallek e gounid ar ster saoznek). Berr kenan eo *aerdour*, met daoust ha deouezus a-walc’h eo, pa lez andec’her keal ar reoliñ. Chom a rafen gant *tour reoliñ*.

IV – YBAN da GE 25 02 11

Ya, *aerdour* ned eo ket deouezus bras. N'eo ket evel *aerhent*. Kenkoulz *tour reoliñ*. Ha n'eo ket peogwir e klevomp ar galleg dindan? Pe ar saozneg *control tower*.

V – GE da YBAN 27 02 11

moarvat e 'c'h eus soñj eus ar goulenn graet gant da genskriver a-zivout ar c'hevatal da reiñ da Gl. *reconnaître* er ster a gaver e troiennoù evel "*un peintre reconnu*" hag eus an diegi a ziskouezas evit degemer Br. *angemer* a ginnigen.

Goude bezañ arnodet e meur a zegouezh va c'hinnigadenn e teuan da gaout an hevelep diegi ha da genskriver. Un arzour, ur skrivagner *reconnu* n'eo ket hepken un den a anavez evel skrivagner en hevelep doare ma anavez unan all evel mezeg, kenwerzher pe sekretour maerdi. Unan eo a zesellomp e oberoù evel dave — desellout nad eo ket diazezet hepken war an *anaout* hag an *degemer*, met dreist holl war ar *fiziout*: oberenn un arzour a dra sur a gemerer da gentañ evel ergorenn, evel danvez da zebrannañ, da zezvarn; en un eil lankad, ouzhpenn he anaout, ez emanavezomp enni, ken, ouzhpenn bezañ dimp e tu an ergor, e teu lodek en hon dangor: pa droomp ouzh traoù all, e chom hi bezant en hon dierouez, oc'h amparañ unan eus bleinoù hon santerezh hag hon barnerezh (hon labour krouiñ ivez — trede lankad a ya moarvat en tu-hont da steriegezh Gl. *reconnaître*, pezh na oufe ket bezañ un harz dimp! — pa zeu oberenn un aozer all da loaz hon bout en hon buhez aozer)

Dre zistreiñ da notennoù 'zo el Lavaroù, e 'm eus adkavet un arroud eus studienn Vendryes a-zivout an termennoù indezeuropek a orin gant Br. *krér*: « La formule sanscrite *śrād asmāi dhatta* [...] veut dire mot à mot "placez en lui la formule magique", c'est-à-dire "attribuez-lui la vertu d'où naîtra pour vous la confiance" » (La-03 81). Hag, e gwir, an holl dermennoù hon eus savet dre zeverañ diwar Br. *krér*: *kreriad* "an hini a greder ennañ, a fizier warnañ" (La-07 19), *enkreriañ* (GEAK 106) "inaugurer = attribuer la vertu...", *kreriegezh*, *ezkrér*, *degreriadur*, *kengreriañ* (= Kb. *cynghreirio*), a zenot pe a gennot ar fiziout.

Dre se, er ster kreñv, oc'h adkemerer ar rakger kreñvaat enien *an-*, e kinnigfen Br. *angreriañ*: *ul livour angreriet...*, *diaes e ve bezañ skrivagner brezhonek hiziv hep angreriañ Roparz Hemon...*

Gant *angemer* e chomfe sterioù all, da skouer ent lezennel: *angemer ur bugel da vab*, h.a.

Ent politikel avat, ma c’hoari ar fiziañs etre parennoù all, e ve kevazas moarvat lavarout: *angreriañ un den evel penn* (en hevelep domani ma reer gant *ken-greriañ*).

28 02: Goudeskrid. War O–F hiziv: “*Guyader [...] charcutier désormais reconnu*” (à lui attribuée la vertu d’où naît pour nous la confiance — e wadegenn o tont lodek en hon dangor!).

I – YBAN da GE 01 03 11

Lenn a ran La-16 p. 388 :

dareviñ ar gwin ◇ élever le vin, élevage du vin (*vinif.*) ◇ maturing in barrel or tank ◇ Wein ausbauen, Weinausbau.

Tud 'zo a ra gant Gl. *vieillessement* pe *maturation du vin*, kevatal evito. Sklaer eo e rank ar gwin koshaat da “azviñ”. Hogen ned eo ket gouzañvat ar *maturation* pa c’houl labour ar gwinier, tra ma hañval ar *vieillessement* bezañ gouzañvatoc’h, n’eus met gortoz ma tremenfe an amzer. Evit tud 'zo ez eo an dareviñ un darn eus ar *maturation*, ha lennet 'm eus tu bennak ur geñveriadenn etre ar gwin hag ur bugel, an donell o vezañ evel kof ar vamm, ar voutailh evel ar c’havell... Neuze dav ober war-dro ar gwin evel war-dro ur bugel d’e zegas betek an oad gour. Bevennoù 'zo d’an hañvaladenn-se evelkent. Gwelout a ran e ra ar Sz. gant *maturing* (Br. *dareviñ*), hag a-hervez e ra ar Sz. gant *seasoning* evit ar Gl. *maturation*. Ha dibabet 'c’h eus *dareviñ* pa dalvez ivez *azviñ* ? Penaos e tiluziez an traoù? Ober gant *azviñ* pa dalvez ivez evit ar frouezh? Diaes e hañval din bezañ.

War dachenn ar c’higerezh ez eus ivez kel a Gl. *maturation de la viande*. Ha tu zo da gorvoiñ *diazez* evit ar c’hig, ar gwin, pa dalvez ivez evit an dud, ar bara? Ur wech kaset d’e oad gour, ar gwin (evit ar c’hig ez a buanoc’h) a zeu da vezañ stabil, diazezet mat.

II – GE da YBAN 02 03 11

Gl. *élever le vin* zo, e-pad mizioù ha betek daou vloaz ha muioc'h, ober war-dro ar gwin nevez evit e dreuzfurmiñ en un died diouzh c'hoant ar wingarourion. Un arz eo, rak ar gwin, diouzh e du, a zedro hervez saveleannoù bevgimiek a zo pell c'hoazh a vezañ anavezet holl. Evel en arzoù ivez, e c'hoari levezon ar c'hiz. Er mare-mañ da skouer, ez eo ar c'hiz kenderc'hañ gwinoù mat da evañ buan: beolvezhioù berr, barrikennvezhioù berr, dedroadur berr er boutailhoù. Evit prederiadur ar gwinier etre ar veol hag ar voutailh e kav din e tere Br. *dareviñ* arveret trazeat (= lakaat da zarvezout); evit dedroadur ar gwin er boutailhoù, kuit a zasperzhiadur ar gwinier neuze (lakaet er-maez ar champagne), e ranker arverañ ur verb all, *azviñ* perak ket.

Da 'm meno, eo arabat bezañ touellet gant Sz. *maturing*, ac'hoel intent *to mature* evel verb antrazeat; keit m'emañ er varrikenn, e tedro ar gwin diouzh e savelegezh, nemet e van ar gwinier ar mestr oberour, an *Ausbauer*, an *darever*.

Diegi 'm be oc'h arverañ *diazezañ* evit ar gwin. Puilh eo hanc'herieg an dañvaerion; un nebeut standilhonoù: "*il est encore fermé*", "*il commence de s'ouvrir*", "*il n'est pas encore entièrement fondu*", "*il est à son apogée*", "*il a le chapeau sur l'oreille = il amorce son déclin*", "*il est tombé*", h.a.

III – YBAN da GE 02 03 11

Ya, a-benn ar fin, perak ket *azviñ*. Skrivañ a ran: Sklaer eo e rank ar gwin koshaat da "azviñ", ha goude e kavan abegoù a-enep! Heñvel dra evit ar c'hig, graet e vo gant *azviñ* ivez, rak ne reer nemet gortoz ha c'hoari war ar gwrezverk, evel evit ar frouezh a du 'rall, ar bananez da skouer (hep menegiñ an etilen).

Miromp *diazez* evit e ster er yezh voutin: *bara diazez*.

I – GE da YBAN 02 03 11

Evel ma solian war levrioù gallek evit sevel GEVEZ, e kavan dizehan savadurioù gant ar skorverb *pouvoir* o verkañ :

1) ur perzh, sk. : *enzyme **pouvant** (ou capable de) transformer le glycogène en glucose,*

2) un erveziad, sk. : *les goitres simples **peuvent** se transformer en tumeurs malignes.*

Paouez a ran, kement ha ma c'hallan, a blakañ ur furm eus *gallout* ouzh Gl. *pouvoir* en degouezhioù-se :

1) enzim **en araez da** dreñ ar glukogen e glukoz, [seurt arver eus *en araez da* n'eo ket nevez]

2) emañ ar pennsac'hoù eeun **en ervez da** zedreñ e yoc'hennoù yud.

I – YBAN da GE & LM 04 03 11

Ha tu zo da arverañ *marvennañ* evit *mortification*, e ster ar c'higerezh, eleze lezel ar c'hig da ziazezañ war-benn e wakaat? A-wechoù ez eer betek kaout kig *faisandé*. Ne gavan termen bastus ebet evit kendeç'heriañ *faisandé*. Kavet 'm eus *mortekiniñ* (Gl. *meurtrir* NDBF), *eogiñ* (Gl. *rouir*; *mûrir*, *s'amollir*; *macérer dans l'eau* NDBF), *linkrañ* (Gl. *se corrompre*, *se décomposer* NDBF). Hogen ne gavan ket bastus kenan. An emstrivad dezhañ ar renk kentañ a ve *eogiñ*: GBAH **eoget** (db ar c'hig) "Zo blaz pe c'hwezh fall warnañ, abalamour ma'z eo chomet re bell en dour". Hag ivez **eogiñ** "azviñ". Ha termenou bastus a ve tu bennak?

II – GE da YBAN 04 03 11

War an taol, ne 'm eus kinnigadenn ebet d'ober; ditouriñ ne ran ken ar ginnigadenn a 'm eus graet er Vezekniezh eus *marvennañ* "paouez an argerzhioù bevedel en ur gwiad, o tec'han anafou aneiltro evel ar breinged"; kevatalioù gallek: *mortification* er vezekniezh kent, *nécrose* hiziv.

III – MME & YBAN 05 03 11

MME:

- Gl. *mortifier*

Din-me (en arver a-vicher da vihanañ) ez eo heñvelster Gl. *mortifier* & *rassir* pa gomzer eus kig a lezer hep bezañ paret en un amva yen ha sec'h un toullad devezhioù a-raok e barañ, e zidroc'hañ hag e lakaat e gwerzh. P'edon war va micher gozh e veze graet kentoc'h gant Gl. *rassir*, ar verb *mortifier* am boa desket ivez, nemet evit hor c'helennerien e oa blaz ar c'hozh gantañ; ne welan ket penaos e vefe cheñchet an traoù bremañ... Evidon e tegouezh Br. *diazezañ* ken gant *rassir*, ken gant *mortifier*.

- Gl. *faisander*

Ne vez arveret nemet evit ar jiboez. Ne gredan ket e vefe graet kalz ken! Met gwelet em eus loened o tamvreinañ betek gwiskañ ul liv gwerch'hlas teñval, ur flaeriañs hag ur rukun an difastañ anezho da c'houde!

N'anavezan ger brezhonek ebet a zegouezhfe. N'eo ket souezh, pa ouzer e rae ar Vretoned "laezh brein" eus ar c'heuz, ne oa ket anv ganto da zebriñ traoù aet da zamvrein.

Hervez DBFVsup 22b e lavared *fetisein* evit Gl. *se faisander* e Langedig. Adkemeret eo bet kement-mañ gant GERI.Ern 151. Adkemeret eo bet ivez gant GBAV hag a ginnig ur skouer « lesel ar c'hig da fetissiñ », skouer savet gant F. Favereau e-unan moarvat.

Ar pezh ac'h eus kavet e GBAHE zo tennet eus GReg 831b: « Cette viande est rouie pour avoir été longtemps dans le pot sans la faire bouillir, *tr.* «**Eauget** eo ar c'hicq-ma. »

Daoust ma n'eo ket splann-splann ez eus anv amañ eus kig a zo en dour hag a c'hortoz re bell a-raok ma vefe lakaet da boazhañ... Ne lezer kig en dour evel-se nemet pa'z eo gwadek kenañ (evel ur penn leue, da skouer), ar pezh a vez anvet e galleg « faire dégorger ». Met ne vez lezet d'an hirañ nemet un toullad eurvezhioù, un nozvezhiad d'an hirañ ha ne c'hall ket enta kemer blaz pe c'hwezh ar gouez. Ne zegouezh ket enta gant Gl. *faisander*.

Evidon ez eo an termen roet gant Vallée a zegouezh ar gwellañ: « *linkr, avancé, pas frais (viande, poisson)* » & « *linkrañ, commencer à se décomposer* », rak se eo a c'hoarvez tre-ha-tre gant ar c'hig a zo o « *faisander* ». Ar gerioù-se a zo eus Enez-Eusa, deuet moarvat eus studiaden Malgorn

YBAN: A-du ganit. Stadet 'm boa ez eo kevatal *mortifier* ha *rassir* evit a sell ar c'hig. Amañ dindan un nebeut despizadurioù (ouzhpennet 'm eus *ciseler* ivez).

<http://www.meilleurduchef.com/cgi/mdc/l/fr/apprendre/termes/m.html>

Mortifier : Laisser rassir (maturer, mûrir) quelques jours une viande ou un gibier dans un endroit réfrigéré et sec afin que les chairs s'attendrissent.

Ciseler : C'est le fait de tailler finement un bulbe (oignon par exemple), en appliquant une technique bien spécifique.

<http://antoinebuldo.ifrance.com/lesternes.html>

Ciseler :

a) tailler en petit des gros oignons

b) faire des petites entailles sur le dos des poissons ou des filets de poissons pour en faciliter la cuisson

Mortifier : Pour attendrir la viande, l'entreposer quelques jours en enceinte réfrigérée afin qu'elle rassisse c'est la maturation.

<http://www.cuisinealafrancaise.com/recettes-gourmandes/lexique-culinaire.html>

Ciseler : couper en petits dés. Inciser en biais un poisson ou une viande pour en faciliter la cuisson

http://cuisiniers.free.fr/index.php?rep_c=recettes&fic_c=lexique

Ciseler : Entailler une viande, un poisson, etc. Couper finement.

Mortifier : Laisser attendrir une viande pour la "rassir."

<http://oyeoye.over-blog.com/categorie-246829.html>

Mortifier : Laisser vieillir, rassir. S'applique surtout au gibier (faisander).

Er skouer diwezhañ e weler ez eo kevatal *mortifier*, *rassir* gant *faisander* evit an aozour-se.

E dibenn dezrann : degemerout a ran Br. *diazezañ* (Gl. *rassir*, *mortifier*) ha Br. *azviñ* (Gl. *maturation*).

Evit *fetis*, *fetisañ* e kavan gwell lezel a-gostez, gant ar soulgarget ma'z eo an termenou-se. E gwir e 'm boa kavet ar ger-se ivez ha reoù all c'hoazh evel *konomiñ* (na ouzon netra diwar e benn) hag ivez *ko(u)deviñ*, *koudeùein*, a zo da 'm meno eilstummoù ar ger degemeret endeo *kudaouiñ*. Evidon a gav diaes gerioù evel *lizañ*, *boutañ*, *linkrañ* evit kenderc'heriañ ar Gl. *faisander*, pa reont dave da draoù all estreget ar boued ha pa zoareont ur boued nad eo ket debradus, Gl. *avarié*. GE a ro Br. *boutet* Gl. *avarié* ha Vallée *linkr*, *linkret*, *lizet*, *tezet*, heñvel dra. Kredapl e reer boued e lec'h all er bed ouzh e lezel da gemer ur blaz hag ur saour kreñv, met betek ur poent, ha n'eo ket hepken evit ar c'hig. Du-mañ e vez graet ivez legumaj go ha n'eo ket hepken kaol : karotez, irvin ha forzh petore legumaj. Lavarout a reer *diazezañ e voued = goiñ e voued*, *diazezañ* n'emañ ket pell eus

"dont da vezañ fetisoc'h", hag emeur war an un sterva. Me a soñj din ne c'haller ket astenn o nask da hini ebet eus ar gerioù kozh-se, pe e tegasimp mesk. Ha pa weler ar c'habouilh graet war ar gwe ha gant an Ofis a-zivout ar c'heginerezh emañ ret dimp chom rik a-fet dezevout. E Sz. e lavarer *gamy* (diwar *game* = jiboez), *high* hag anv zo a *hanging* (of meat). En Al. e kaver *Hautgout* o tont eus ar Gl. *haut goût*, hag e Sz. e lenner ivez a-wechoù *haut gout* "(archaic) A slight taint of decay, particularly in wild game meat that used to be desirable but is not generally desired anymore today". Ur *slight taint of decay* eme ar saozneg, ul linkradur skañv a vez(e) priziet, ha n'eo ket ul lizadur hag ur boutadur klok. Ar saozneg ne lavar ket ez eo *tainted meat* ha ne gav ket din e ve mat komz e brezhoneg a *kig linkr(et)* kennebeut, daoust a lavar Roparz Hemon en e DFBH.

En Al. ez eus ivez : *abhängen*, da skouer : *etwas hängt ab* (udb a ziazez), alese *abgehangen* Gl. *rassis*, *faisandé*. An termenou-se a zeu eus an doare da virout ar c'hig : a-ispilh, ar penn war-du an traoñ ar peurliesañ. Idem e Sz. gant *to hang* "*place (meat, game) thus to dry. (hung beef, so cured), or become tender or high.*" Sz. *high* "*(of game) hung until slightly decomposed and ready to cook*". En Al. e komzer ivez a *Fleischreifung* "azviñ kig".

de.wikipedia.org/wiki/Ab#5EBC01

Als Abhängen oder Fleischreifung bezeichnet man das kontrollierte Lagern von rohem Fleisch, auch von ganzen, ausgenommenen Schlachttieren (insbesondere Wildbret), um die Fleischqualität zu verbessern.

Das traditionelle Abhängen von Wildbret, bei dem sich der Hautgout, ein beginnender Verwesungsgeschmack und -geruch bildet, erfolgt ungekühlt im Fell oder Federkleid. Dabei hängen die Tiere meistens mit dem Kopf nach unten (zwei Wochen und länger), Wildgeflügel, bis das Federkleid leicht zu rupfen ist (nach drei bis zehn Tagen). Schalenwild, sowie Hase und Kaninchen wird nach jagdlichem Brauchtum mit dem Kopf nach oben aufgehängt. Nach neueren Erkenntnissen und Verfahren wird alles erlegte Wild zunehmend mehr mit dem Haupt (Kopf) nach unten aufgehängt. So soll das schwerkraftbedingte Abfließen von Restblut und Körperflüssigkeiten das wertvolle Fleisch von Rücken und Keulen nicht durchtränken oder kontaminieren. Das geltende Fleischhygienegesetz verbietet das Abhängen von Wild bis zur Hautgoutreife für den Weiterverkauf und schreibt verbindlich exakte Kerntemperaturen für das reifende Fleisch vor.

de.wikipedia.org/wiki/wiki/Hautgout

Als Hautgout (o:gu; von frz. *haut goût*, wörtl. „Hoher Geschmack“) bezeichnet man in der Küchensprache den süßlichen, strengen und intensiven Geruch und Geschmack von überlang oder zu warm abgehangenem Wild oder auch anderen Fleischarten wie Rind- oder Lamm- und Hammelfleisch. Der Hautgout ist ein Verwesungsgeruch, der durch die Zersetzung des Fleischeiweißes entsteht, und bezeichnet nicht den typischen Wildgeschmack, sondern einen beginnenden Fäulnisprozess, der durch moderne Kühltechnik vermieden werden kann

Dennoch wird ein leichter Hautgout von manchen als Würze geschätzt und bewusst durch längere Lagerung herbeigeführt. Früher entstand der Hautgout meist zwangsläufig aufgrund mangelnder Kühlmöglichkeiten und wurde, wenn er zu intensiv war, durch das so genannte Beizen des Fleisches abgemildert oder überdeckt. Hierzu legt man das Fleisch bis zu einigen Tagen in einen Rotwein-Gewürz-Sud oder sauer ein (Sauerbraten). Ebenfalls geeignet zur Abmilderung des Hautgouts sind Buttermilch oder eine würzige Ölmarinade, in die das zu behandelnde Fleisch wenige Stunden bis zu einem Tag eingelegt werden kann.

Nach Brillat-Savarin hatte ein Fasan einen ausreichenden Reifegrad in der oben geschilderten, veralteten Variante, wenn er, an den Schwanzfedern aufgehängt, von allein herunterfiel.[1]

Andere Bedeutung [Bearbeiten]

Im übertragenen Sinn bedeutet Hautgout eine „Anrühigkeit“ gewisser Angelegenheiten und Vorgänge, ähnlich dem schwäbischen Geschmäcke. Abwertend wird der Begriff auch für überlagerte Lebensmittel an der Grenze der Genießbarkeit verwendet, z. B. stark gealterten Camembert mit deutlicher Ammoniaknote.

Ha quid e kembraeg? Sed ur pennad a ziskouez e plakont diwar ar saozneg "fel arfer" :

http://www.siop-glasfryn.com/cig.htm
 CIG EIDION GWARTHEG DUON CYMREIG Welsh Black Beef
 Mae ein Cig Eidion Gwartheg Duon Pedigri Cymreig yn dod o wartheg wedi'u magu ar borfa ffrwythlon naturiol ein fferm ein hunan. Mae'n gig eidion brau gyda rhwydwaith o fraster gwyn trwyddo ac ychydig o flas perlyisiau. Bydd y cig yn cael ei hongian (aeddffedu) ar yr asgurn am 28 diwrnod yn y ffordd draddodiadol, er mwyn gwella'r blas a'r ansawdd

(Stouedoù ganin, da ziskouez e vez lakaet ar c'hig "a-ispilh da azviñ", eleze da ziazezañ).

Evit a sell *eogin* ez eo kempleshoc'h an traoù, rak gant ur c'hrennlavar evel "Gant kolo hag amzer e teu da eogin ar mesper", eo sklaer ez eus lies doare evit ur boued da eogin, ha n'eo ket hepken dre soubañ en dour, nad eo nemet unan anezho (Sl. DGVB pp. 143, 273). Kement-se lavaret, gwell lezel ar ger-se gant e ster evel m'emañ. Gwell kavout ur ger aes ha marc'had mat evit *faisander*, rak ned eo ket pouezus bras. Merzhomp ez a ar yezhoù evel ar galleg, ar saozneg, an alamaneg, ar c'hembraeg diwar ledanviñ. Un taol arnod a rafen gant **uc'hogin** (*uc'h + og* "lemm", Sl. *kevog*) ha deveradoù, termen e kerentiezhañ gant *eogin* (DGVB p. 143, Ernault, GMB 200-201, tire le bret. *eok*, *eog* « roui, mûr » de **ex-acos*. Voir *oc* (1).) Kompren a ran *eogin*: mont er-maez (*ec'h*) eus an *og* (ar broud), hag **uc'hogin**: mont betek bevenn uc'hañ an og, pelloc'h emeur er-maez (*ec'h* hag *ec'h*-!).

2. MME: Un notennig bennak db. geriaoueg ar c'heginañ.

Gl. *ciseler*

Reiñ a rez Br. *diskolpañ* e Lavar 17: « *diskolpañ ciseler (herbes, oignons, etc.)*

- *Diskolpañ un ognonenn zo he zroc'hañ a-skolpoù, eleze a dammoù bihan.* »

Gl. *ciseler* zo resisoc'h eget se, pa dalvez neket hepken troc'hañ a dammoù bihan, met a dammoù bihan hag *ingal ar vent anezho*. Ne vez arveret peurvuiañ nemet evit ar chalotez hag an ognon (da lakaat en *amanenn gwenn*, da skouer, pe en hiliennoù gwenn evit ar pesked, *sauce bonne-femme*, h.a). Ar verboù *hacher*, *émincer*, *ciseler* a vez mesket o ster mui-pe-vui e yezh ar pemdez (trawalc'h sellout ouzh *internet*!). Met evit ar geginerien a-vicher ez eus dezho pep a ster resis-tre hag ar c'hontilli a arverer zo disheñvel.

Kemplezhik eo *ciseler une échalote* e-skoaz pezh eo *hacher*... Labour deskiñ gant an deskarded keginourien! ... Br. *diskolpañ* ne ro ket da c'houzout e

tidroc'her a dammoù munut hag ingal; tostoc'h eo e ster ouzh Gl. *escaloper*. Evidon a dro Gl. *ciseler* gant Br. *klemiñsañ*: « (1732) *GReg 223a*. Couper par petits copeaux avec un couteau, *tr.* «**clemiñsat**. p. **clemiñset**. » (N'emañ ket e GIBR).

Evit ar ster all a zo gant Gl. *ciseler* e roez Br. *skalfañ*; kudenn ebet evidon.

YBAN: Evit *diskolpañ* (Gl. *ciseler*) e ran dave da La-3, p. 94, hag evit gwir e klot ervat gant an holl zespizadurioù a 'm eus bet tro da lenn amañ hag ahont. Te a lavar e rank an tammoù bihan bezañ *ingal ar vent anezho*. Marteze emañ ar gwir ganit, met ned eo ket skrivet fraezh en despizadurioù. Emichañs ez eo un afer a bleustr hiniennel, ha "kant keginer, kant micher", pezh zo komprenadus kenan. Neoazh, me gav din ez eo denotet spis gant *diskolpañ* ez eo ingal ment an tammoù, adalek ar mare ma 'z eus anv a *skolpoù*. Ha kavout a ra dit ez eo sklaer gant *klemiñsañ* ez eo bihan hag ingal ment an tammoù? Chom a ran en entremar. Mechal ha n'eo ket *klemiñsat* ur stumm all eus ar ger arveret du-mañ hag a anavan a-vihanik (evit ur wech) *kamichiñ*, er galleg lec'hel e lavaremp *camicher*, hag a dalvez dres didroc'hañ skolpoù bihan (*diskolpañ*) eus un tamm koad, pe un dra all. Gwelout a ran ivez Vallée (VALL.sup) **copeaux**. Menus - *kalfich* T., d'où *kalfichat* (*koad*) en faire en taillant le bois. Hervez Vallée e ve ur stumm eus *kilviziañ*.

3. MME: Gl. *clarifier*

Mat eo din da heuliañ ha lavarout Br. *dispartiañ ur vi*, Gl. *clarifier*, *séparer un œuf*; (gwech ebet ne 'm eus klevet ur c'heginer o lavarout 'séparer un œuf'...). Hogen amjestr e teu da vezañ el liester: *dispartiañ vioù*, rak intent a reer lakaat ul lodenn eus ar vioù en un tu hag al lodenn all en un tu all...

YBAN: emouez e oan ouzh an diaester a venegez, adalek ar mare ma lavarer "dispartiañ avaloù douar". Sed a skrivan e 'm geriadur:

dispartiañ *séparer, trier, clarifier (un œuf)*

- *Clarifier ou séparer un œuf, c'est séparer le jaune du blanc* Dispartiañ ur vi, eleze dispartiañ ar melen diouzh ar gwenn
- *Trier des pommes de terre* Dispartiañ avaloù douar

dispartier g. **-ioù** *séparateur*

- *Séparateur d'œuf* Dispartier vi

E gwir *dispartiañ avaloù douar* zo ur goustav evit *dispartiañ an avaloù mat diouzh ar re fall*, da skouer. Mar savfe amjestregezh e ve tu da lavarout *dispartiañ (gwennoù ha melenoù) ar vioù*. Kement-se a venegan en enmoned *dispartiañ*.

4. MME: Gl. *cercle de courbure*, Br. *kelc'h krommder*?

YBAN: evel ma lavarer *skin krommder* Gl. *rayon de courbure* e teu ivez *kelc'h krommder*.

5. MME: Gl. *chaîne du froid*, Br.?

YBAN: Sz. *cold chain*, Al. *Kühlkette*, Gl. *chaîne du froid*, *chaîne frigorifique*. Anv zo a zerc'hel udb. en ur gwrezverk roet a-hed ar gwezhiadennoù. KIS-430 La-10 pp.95-100 a erbed mirout *yen* ha *skorn* d'an tiaveadoù ha degemer *ye-ent* hollek. E gwir e sell *cold chain* ken evit ar boued, al liaoù, an imboudoù, ha moarvat traoù all c'hoazh, eleze ken evit gwrezverkoù a-us da 0°C, ken evit ar gwrezverkoù izel ha gourizel (ar yewrezverkoù). O wedeiñ e kavan *chadenn ar yen*, *chadenn ar yenijenn*. Ur skouer ouzhpenn eus an tech da blakañ *chadenn* war ar Gl. *chaîne* evit an holl arverioù, arabat en em skuizhañ. Diaes e kavan ober gant *yenijenn*, pa sell ouzh an amzer, evel *yenion* a du 'rall. Padal, n'emaon ket a-enep arverañ *an tomm*, *ar yen*. Kinnig a ran ar Br. *ristenn ar yen*. Moarvat en deus ivez Gwion ezhomm eus an hanc'her-se er vezekniezh. Ha kinniget en deus un dra bennak?

6. MME: Gl. *chaleur résiduelle*, Br. *gwrezad dilerc'h*?

YBAN: Daou ziskoulm *gwrez dilerc'h* ent doareadel, da skouer luc'higoù test ur blakenn boazhañ o tiskouez ez eo tomm c'hoazh ha *gwrezad dilerc'h* Gl. *quantité de chaleur résiduelle*.

7. MME: Gl. *change fixe*, Br. *eskemm digemm*, *eskemm sonn*? Gl. *change flottant*? Br. *eskemm neuennus*? Gl. *change flexible*, Br. *eskemm gwevn*?

YBAN: Gl. *taux de change flottant* = Br. *feur eskemm neuennus*, Gl. *taux de change fixe* = Br. *feur eskemm fest*, *digemm*, *anargemm* a c'hell bezañ degemeret ivez, kevenebet ouzh ur *feur kemmus* pe *argemmus*. Ur *feur kemmus* a gemm hervez an tuez, e-maez reolerezh lakaomp, tra ma argemm ur *feur argemmus* a-gevreizh d'ur barenn roet, ibiliet (Gl. *indexé*) ouzh an dollar, da skouer. Evit ar Gl. *taux de change flexible* = Br. *feur eskemm kestouek* pe *gwevn*.

8. MME: Gl. *lance thermique*, Br.?

YBAN: LT: *lance à oxygène ou lance thermique instrument permettant le forage ou le découpage thermique du béton ou de l'acier*. Sz . *thermal (thermic) lance*, Al. *Sauerstofflanze* (auch *thermische Lanze* genannt). Neuze e c'haller kin-nig evit ar brezhoneg: *goaf oksigen, goaf gwrezel*.

9. MME: Gl. *carré d'un nombre*, Br.?

YBAN: *daouvac'had un niver = karrez un niver*. Gl. *élever un nombre au carré*: Br. *daouvachañ un niver = sevel un niver d'ar mac'h daou = sevel un niver d'ar c'harrez*.

10. MME: Reiñ a rez Br. *sanellañ*, Gl. *canaliser*; e peseurt tachenn? (petra a c'heller *sanellañ*, da skouer?)

YBAN: *sanellañ* a reer stlennadoù, arhentoù, skingasadoù, marc'hadour-ezhioù, kenderc'hadoù.

I – MME da GE 05 03 11

E GIBR e skriv RH *ampletus* ha *diampledus* gant *t* & *d*. Peseurt reolenn a vez heuliet e seurt degouezhioù kazus?

Goulennoù :

1. Gl. *les grands brûlés*, Br. *an devidi vras*? (deved *g. devidi*). Amjestr eo Br. *bras*.

2. Ar galleg en deus amprestet Sz. *profiler*, dezneuziet *profileur* e yezh an enklaskoù polis (& *criminal profiling / profilage criminel*) : un arbennigour zo e vicher studiañ realezh ha savelañ aelad bred an dorfedourien. Ha tu zo da loc’hañ diwar Br. *ael*-? Petra ginnigfes? Br. *aeler*, *aelerezh / aelader / aeladerezh*?

3. Ez respont da Laorañs e lavarez dezhañ e c’helled degemer Et. *homofobiezh*, ar pezh am eus graet e-kichen Br. *heñvelrevgazouriezh*, nebeut a chañs dezhañ d’ober e doull (da ’m meno) gant an hir ma ’z eo . . . Chom a ra kudenn Gl. *homophobe*, Br. *homofob g. -ed, -ien*?

4. Gant an dibenn *-iste* e anver e galleg ar re zo o micher aveiñ an tiez, cf. Gl. *chauffagiste*, an hini a stal an tommerezh; ha tu zo da sevel gerioù a-seurt gant Br. *tommerezhour*? (kavout a reer verboù deveret diwar an dibenn *-erezh* (*borderezh* L’Arm 436b : embordurer ; *loenerezh* L’Arm 423b brutifier ; *mailherezh* NG 1042). An hevelep kudenn gant Gl. *avionneur*, an hini a vez oc’h oberiañ nijerezioù ; ha kinnig a c’heller Br. *nijerezour*?

5. Em lizher diwezhañ em boa lakaet ar gaoz war Gl. *espèce clef de voûte*, *espèce parapluie*. A-benn ar fin e tiskouez al leterc'hadoù-se bezañ etrevroadel ha dont eus Sz. *keystone species* & *umbrella species* (Al. *schlüsselart*, Sp. *especie paraguas*, h.a. — tennet eus Wikipedia). Krennet en deus ar spagnoleg an anvad kentañ: *especie clave*. Marteze e ve kenkoulz heuliañ ar yezhoù all?

6. Gl. *grapheur* (na gavan ket e GSTL).

7. Gl. *cléricaliser* Br. *kloerelaat*? (pe: *kloerekaat*? — ne welan ket e ve bet arveret *kloerek*).

8. Gl. *clitorisme* a vank e GEVEZ (& *clinnicat*).

9. Gl. *endonasal*, Br. *diabarzh-fri*; hag ezhomm ez eus eus gerioù all evel *enfriel*?

10. Dafar 63/81 a ro Br. *taolel*, despizet: « a-stumm gant un daol », Gl. *tabulaire* enta. Va goulenn zo: daoust ha ne ve ket gwell Br. *taolek*, en degouezh-mañ (a-stumm gant)? Gl. *tabulaire* a arverer en douarstummadouriezh (*falaïse tabulaire*), er skornouriezh (*iceberg tabulaire*), h.a. Neuze Br. *tornaod*, *skorngrec'h taolel*, *taolek*?

II – GE da MME 06 03 11

A-zivout ar pennanvioù romanek dre *-et* bet amprestet ez eo bet anheboell alies dibaboù Vallée ha Roparz Hemon d'e heul: *aked*, *aketus*; *ampletus*, *diampledus*, h.a. E GBAHE, ho poa strivet da heboellaat. Moarvat e vo dav peurheboellaat hep degas re a zizurzh.

1. Ya, diaes e ve komz eus un *deved bras*. Ober gant un *deved a-vras* moarvat. Un adverb eo *a-vras*, nemet o terc'hel kont eus an nes eo adverb hag adanv e brezhoneg, ez eo aes riklañ: *deviñ a-vras* > *devet a-vras* > *deved a-vras* (moarvat ez eo bet roet un anvad d'an dareulad-se: arverañ un adverb evel adanv, "ledrummañ" evel ma lavarer "ledanviñ" ?) Ur rikladur all zo gant ar galleg: *grandement brûlé* > *grand brûlé* (an adanv o kemer plas an adverb en ur lezel gantañ ster an adverb, "ledarc'hwelañ" ?)

2. Ya, graet 'm eus ivez gant *aeladiñ*, *aelader*, h.a.

3. Ya, *homofob*, *-ed* a zere a gav din. Ar gerioù berrañ gwellañ bepred: astenn gant losterioù evel *-er*, *-our*, *-eg*, *-ad* ne zegasfe netra ouzhpenn a-fet ster.

4. A-du, fraezh ha kempleg d'an deverañ eo stagañ *-our* ouzh ur pennanv evit envel “an den a ra war-dro”.

5. Gwell, pa c’haller, sevel hon leterc’hadoù hervez plegoù ar brezhoneg, met n’eus berz ebet ouzh amprestañ leterc’hadoù dinodet er yezhoù all.

6. Gl. *grapheur* “meziant o talvout da sevel kevregoù”. Br. *kevreger* (ha *kevregour*, Gl. *graphiste*). [Gwell eget ur forjadenn evel **kevregiant* ne gav ket dit ez eus trawalc’h a lostgerioù *-iant* savet a genstur gant an arver darreuziadek eus *-iel* e galleg !]

7. Kemm ster zo etre *kloerel* ha *kloerek*: ur gouarnamant *kloerel* (amparet gant *kloer*), ur spered *kloerek* (gantañ doareoù a zo re ar gloer); alese: ur Stad ma teufe ar gloer da biaoñ ar galloud a lavarfed emañ o *kloerelaat*; ur strollad politikel a stourmf e evit reiñ ar galloud d’ar gloer a ve ur strollad *kloerelour*; un den a grogfe da emren evel ar gloer, hep bezañ dre ret unan anezho, a ve o *kloerekaat*... Soutilderioù hiziv e Kornog, gwerc’helezh er riezhoù arab. [Diwar vont, Roparz Hemon ne zalc’he kont hogos nepred eus ar c’hemm ster *-el/-ek* (erdal/ental) diazezet gant Vallée.]

8. Er ster mezegel e tespizer *priapisme* ha *clitorisme* evel an un anaez, anezhañ ur sonnañ revel reñverek, hirbad, laurus, e-maez nep plegenn orgedel. Al lostger *-isme*, evel a ouzout, zo ledan kenan e steriegezh, gantañ un nivlennad durc’hadurioù ster. Roparz Hemon en e *Gerioù etrevroadel* a laka *-egezh* a-dal dezhañ, pezh a zo un diskoulm e meur a zegouezh, na zle ket mont da reolenn avat. En degouezh, ne ve tra aesoc’h eget degemer Br. *priapegezh*, *klitoregezh*, dreist holl evit devoudoù ken dibaot — ken dibaot zoken ma ne gaver ket *clitorisme* er geriadurioù mezegel. Netra ne vir ouzhimp avat a luniañ kevatalioù du-mañ. Loc’hañ a rafenn eus ar verb a ginnigan evit ar sonnañ eus an organoù revel: *kevodiñ* (sl. GEVEZ-4 539 — kv. hBr. *ot*, Kb. *cyfodaf*), ha treiñ, kentoc’h eget ouzh ul lostger, ouzh ar rakger *dir-*, elfennet: “< **do-eri-*, rakger dreistkreñvaat” gant GP [diwar vont, netra da welout, ac’hoel ent yezhourel, gant al lesanv *Pich dir*, roet da GP e kelc’hiad e vignoned nesañ], ha kinnig Br. *dirgevod* da aroueziñ an anadenn gleñvedel boutin etre an div rev ha, da heul, dre zazvellekaat, *direllig(-)* = *dirgevod an ellig*, ha *dirgalc’h(-)* = *dirgevod ar c’halc’h*... Se lavaret, dibaot kaer eo seurt anaezioù. E-doug va remzad, ne ’m eus bet anv eus degouezh dirgellig ebet, hag ur wech hepken on bet galvet gant ur surjian evit ober war dro un dirgalc’h (a du ’rall n’on ket deuet a-benn da dennañ ar paour kaezh dirgalc’heg eus e enkadenn).

9. Br. *diabarzh-fri* mar karez. Ne welan ket avat perak ne ve ket deveret diwar *enfri-* .

10. Evel just! E 1963 ne oa ket peursklaer dimp ar c'hemm etre *-el* hag *-ek*; *taolel* a vije bet da intent “a-zave d'an daol”... pe “d'an taol”! Am-jestr eo deveraň diwar *taol*: ouzhpenn gant bezaňs an heñvelson ha -skriv, e sav luz gant lieskemeradegezh *taol* b. “A-stumm gant un daol” a c'houlennefe *taolek* pe, marteze gwell: *taoliek*. E degouezhioù 'zo, e GEVEZ, e ran gant al lostgerioù *-van*, *-vanek* da verkaň un heñvelder: *astmavan kalonien* “azoniad heñvel ouzh an astma devoudet gant ur skorted kalon” (dre voaz e lavarer Gl. *asthme cardiaque*, gerienn aesoc'h da arveraň eget *syndrome asthmatiforme cardiogénique*). Moarvat e troioù 'zo e c'hallfed korvoiň al lostgerioù-se evit merkaň “(tra) a-neuz gant”.

I – GE da LM 15 03 11

Gourc’hemennoù da Martial ha da Yann-Baol evit o c’henlabour war ar c’heginerezh.

Un evezhiadennig diwar vont, a-zivout Al. *abgehangen*. E Berry (ha marteze e lec’h all hag e Breizh), eme C’hizella, eo boas an hemolc’herion da istribilhañ ar c’hefeleged dre o fenn (dibluet met n’eo ket divouzellet) betek ma kouezhont war al leur, distag o gouzoug. O lakaat a reer neuze da veizhiañ er c’hognak, da boazhañ er forn hag en o debrer e lies mod, d’ar cheuc’hañ war dostennoù gant avu druz. (Tro ’m eus bet da dañva ur gefalenn diwarno; kreñv kenan ar blaz...)

II – LM da GE, MME ha YBAN 15 03 11

Pa oan ur mousig 7 pe 8 vloaz e kreizkêr Sant-Maloù e ’m eus soñj e oa bet fardet kefeleged a seurt gant ar re-mañ gant va mamm evit ur fiskoan Nedeleg. Bet oa va zad o tislonkañ e vouzelloù a-hed an noz hag an deiz war-lerc’h ivez... Va mamm a lakae se war gont ur re gofad gwin!

Martial a c’houlenne ouzhin an deiz all ha labouret ’m boa war an deveradoù diwar *islam*. Sed ar roll gerioù a ’m boa c’hoant kas dezhañ pa ’m eus dizoloet *islam* e-barzh Emsav... Hag ul lec’h a vo graet da hemañ diwezhañ e-kichen an

adanvioù *islamek* hag *islamour* (sellout dindan) : *ur renad islamour* (Afghanistan da vare an dalibaned da sk.) hag *ur renad islamek* (Maroko hiziv da skouer), met : *ar gwir islamat*?

Diwar **islam** :

- an islam (kravez, relijion),
- an Islam (pennlizh.) (ar broioù muslim, bed / sevenadur ar broioù islamek),
- islamek (Gl. *islamique*) : *ar bed islamek, ar c’hevredigezhioù islamek, ar sevenadur islamek,*
- islamekaat (Gl. *islamiser*) : *pobloù islamekaet,*
- islamekadur (Gl. islamisation) : *islamekadur norzh Afrika er 7t hag 8vet kantved,*
- islamgas aa. (Gl. *islamophobe*),
- islamgaserezh (Gl. *islamophobie*),
- islamoniezh (Gl. *islamologie*) : skiant a bled gant studi an islam/Islam,
- islamoniour (Gl. *islamologue*) : an arbennigour war an islamoniezh,
- islamour (Gl. *islamiste*) g. : dalc’hiad an islamouriezh, & aa., sk. *ur renad islamour*
- islamouriezh (Gl. *islamisme*) : politikerezh diazezet war an islam hag ar shar’iyya),
- ragislamek (Gl. *anté-/préislamique*) : sk. ar varzhoniezh ragislamek,
- hollislamek (Gl. *panislamique*),
- hollislamour (Gl. *panislamiste*) aa. (politikel),
- hollislamouriezh (Gl. *panislamisme*) (politikel).

D’ ar roll-se kaset dec’h da noz e ranker ouzhpennañ *islamegezh*.

III – GE da LM 16 03 11

Evel da vamm eo Gizella: pa vezan dihet goude ur pred, n'eo nepred ar meuzioù a zo e kaoz, met ar gwin! N'ouzon ket gant pe hanc'her ez echuo hon daou geginyezhour, *fezantet*, *diargroug* pe... , atav gant rukun eo e 'm boa kaset an tamm kefeleg solognat da 'm genoù.

OK evit deveradoù *islam*. Ha plas zo evit *islam*? Meur a zirc'hadur ster ez eus gant al lostger *-at* evel ma welez war La-03. Vallée diouzh e du a ziforc'he *hegliat* (o tennañ da vennozioù Hegel) ha *hegliadek* (o tennañ da vennozioù diskibled Hegel). E gwir, n'hon eus ket nemeur heuliet Vallée war ar poent-se (sl. La-18 hag an deveradoù diwar Marx hon eus arveret); ne gav ket din avat e ve da zisteurel e ginnigadenn. Moarvat n'eo ket mallus menegiñ *islam* evit ar mare. An dañjer a zo gant sevel geriadurioù galleg-brezhoneg eo soliañ war an allyezh ha n'eo ket war ur gedvuhez du-mañ: mar istribilhomp holl loazioù ar brezhoneg ouzh ar galleg, petra a chomo evit ul lavar andoniek?

Dres emañ da valad eus 10 h 17 o tegouezhout. Ya.

Un evezhiadennig. An Here en deus dalc'het kont eus bezañs an daou verb *kasaat* ha *kazout* (hep menegiñ hemañ koulskoude) ha reizhet ar fazi a rae Vallée: ne c'hell bezañ nemet an daou zeverad *islamgasaer*, *islamgaz*. Te oar hon diegi vras da zaskemmañ ar skrivadoù hep abeg sonn, eleze o tennañ da vuhez an devezout pe da yec'hed al lavar (pezh a zo an un tra). En degouezh-mañ e rae Vallée ur fazi gramadeg, yec'hed al lavar eo a oa e penn kont.

I – MME da YBAN 18 03 11

Trugarez evit da skoazell brizius din. Distreiñ a ran gant Gl. *ciseler* evit sklaer-aat an traoù...

Gl. *ciseler*

« Un afer a bleustr hiniennel, kant keginer, kant micher », emezout... Tamm ebet avat! Evit an holl geginerien ez eo Gl. *ciseler* ar memes tra rik-ha-rik. P'edon o teskiñ ar vicher hor boa holl da zeskiñ dindan eñvor ster resis ar pezh a oa anvet gant ar gelennerien « vocabulaire & termes culinaires » ha ret-mat e oa dibunañ pizh-ha-pizh despizadurioù al levr (se oa e 66 a-raok Mae 68 enta!). Dont a reas ganin daou CAP (keginer & gwasteller, chokolader, koñfizer, skorner), ha stad er mous a oa ac'hanon da neuze!

Ne ro ket ar geriadurioù gallek despizadur resis *ciseler* gant a gemplezh ez eo da zespizañ. Amañ e lakaan dit dre ar munud petra eo ha penaos en em gemer ganti:

~ *Ciseler une échalote.* L'éplucher et la couper en deux dans le sens de la longueur. En poser une moitié la face à vif sur la planche. A l'aide d'un filet de sole (couteau), l'émincer verticalement en fines lamelles dans le sens de la longueur sans toutefois les détacher du « trognon ». Refaire la même chose horizontalement. Lui donner un quart de tour et l'émincer perpendiculairement.

Ar mod ober-se a ro an tu da virout ar chalotez pe an ognon hep ma teufent da zuañ, ar pezh a c'hoarvez pa vezont miñset pe drailhet.

Ar geriaouegoù a gaver war *Internet* evit a sell ar c'heginañ zo graet evit ar merc'hed er gêr pe evit ar baotred a vourr o keginañ d'ar Sul... Zoken pa vezont savet gant keginourien a-vicher. Ne reont ket gant ur yezh resis: hogos digomprenadus e vefe d'an dud...

N'ouzon ket piv a savas ar roll a gaver war Lavar 03 pp. 94, 96... Un dra zo sur avat eo ne oa ket ur c'heginer anezhañ, rak traoù farsus a lenner hag a zo gwelloc'h ober an disoñj warno... Traoù mat ha fur a gaver ivez evel-just...

Br. *diskolpañ* evel a ouzout zo diwar *skolp*, Gl. *copeaux*. Nebeut a zaveennoù a gaver war GIBR (kevret gant al lizher-mañ e lakaan dit kement am eus dastumet ha renket war e zivout). Gwelout a ri ez eus teir skouer (B. 1) zo sklaer an implij anezho: « didroc'hañ e tammoù tev ».

Br. *klemiñsañ* n'ouzon ket an orin anezhañ. N'eo tamm dic'hallus ebet e vefe unan eus distummadurioù niverus deveradoù *kalvez*- evel ma lavarez. Hañvalout a ra avat bezañ warnañ levezon *miñsañ*... Ar ster roet dezhañ gant GReg « couper par petits morceaux avec un couteau » en laka da vezañ kalz tostoc'h da *ciseler* eget m'eo *diskolpañ*. Ha pa ve kenorin gant *kalvez*, e c'heller bepred ober gant tun an trestummañ.

NOTENN:

diskolp m. & adv.

I. M.

(1) Éclatement.

(2) (agriculture) Déchaumage.

(1909) *DIHU* 50/314. Tuchant e vou diskaret rah en ed; cheta enta er hours de gonz ag en **diskolp** pé en diseulereh.

II. Adv.

(1) A-ziskolp: par éclats, par copeaux.

(1872) *ROU* 82a. Détacher par éclat de bois, de pierre, *tr.* « distaga a **ziskolp**. »

(2) Dre ziskolp: par éclats, par copeaux.

(1908) *FHAB Here* 293. Ar stered, an heol, ar planedennoù a zeu diouthi **dre ziskolp** hag a zo en em lakeat da drei evel dhi.

diskolpadenn f. —où Copeau, éclat.

(1907) *FHAB Gwengolo 193*. e oue great an douar araog an heol, – beza n’eo nemet eun **discolpaden** diouthan.

discolpadoù plur. Copeaux.

(1872) *ROU 82a*. Eclat, de bois, de pierre, *tr.* « **discolpadou.** »

(1900) *MSJO 219*. **discolpajou** ha brenn-esken.

discolpañ v.

I. V. *tr. d.*

A.

(1) Débiter par éclats, par copeaux.

(1732) *GReg 209b*. Faire des copeaux, *tr.* « **Discolpa.** pr. **discolpet.** »

(1872) *ROU 82a*. Détacher par éclat de bois, de pierre, *tr.* « **discolpa.** » (1876) *TDE.BF 436a*. Ar paotr a grog enn he vouchenn hag a **ziskolp** eur pennad mad anezhi.

(1911) *BUAZperrot 182*. an tarziou mor (...) a deu a benn da zispega ha da **ziskolpa** dioutan [an torraod], eur pesiad bennak bep an amzer. (1920) *AMJV 148*. **Diskolpa** a ra, tam ha tam, an arched koad, ha dizelei a ra an arched ploum. (1977) *PBDZ 773*. (*Douarnenez*) **diskolpiñ**, *tr.* « débiter, tailler à la hache, par petits coups, en arrachant des copeaux. »

(2) Arracher (une branche).

(1913) *FHAB Meurzh 82*. **diskolpa** eur bodig.

B. par ext.

(1) Découper en morceaux, fragmenter.

(1926) *FHAB C’hwevrer 68*. o **tiskolpa** pastellou teo diouz eur mell tamm kig-moc’h. (1926) *FHAB Meurzh 97*. heman a **ziskolpas** eur pezh bara. (1927) *KANNkerzevod 4/7*. en eur **ziskolpa** eur c’horniad [bara]. (1960) *GOGO 228*. (*Kerlouan, Brignogan*) On froisse le goémon et on le déchire pour en faire de petits morceaux : cela s’appelle « **diskolpa** ar bejin ».

(2) Écarquiller (les yeux).

(1870) *FHB 301/314a*. Ar barizianet, oc’h ho guelet, a **ziskolpe** ho daoulagad. (1889) *ISV 350*. Hor bigorneter a **ziskolpe** he zaoulagad dre ma zea, o clask guelet eur c’holibri bennag.

(1909) *KTLLR 237*. ar Roue bihan (...) a **ziskolpe** he zaoulagad.

C. sens fig.

(1) Dénigrer.

(1911) *SKRS II 128*. ar re-man a goumanse da **ziskolpa** brud vad an nesa. (1925) *BUAZmadeg 32*. an heretiked hanvet Arianed, a **ziskolpe** tam ha tam levr ar relijion gristen.

(2) (en plt d’une langue) Très mal la parler.

(1867) *MGK 90*. Gallek ha brezounek ive a **ziskolpann**.

(1924) *ARVG Eost 172*. eun drue eo klevet ar peziou galleg **a ziskolpont**...
 (1942) *VKST Du/Kerzu 197*. ne ruziont ket o **tiskolpa** galleg hudur martoloded
 vezo pe chiminoed diskramailh.

(3) Diskolpañ tammoù bihan : lancer des piques, des pointes.

(18-) *SAQ II 103*. atao dichikal, goapaat, kuiteal, dispenn, rei leac'h da gredi,
 danta, **diskolpa tammou bihan**...

(4) Diskolpañ bommoù : dire des bourdes.

(1931) *VALL 76b*. dire des bourdes, *tr.* « **diskolpa bommou.** »

(5) Déconfire, tailler en pièces (une armée).

(1732) *GReg 251b*. Deconfir, tailler en pieces les ennemis, *tr.* « **Discolpa** an
 adversouryen. » Charles Martel deconfit 375000 Sarrasins, *tr.* « Charlès Martel
 (Douë araucq) **a ziscolpas** hac a lazaz try c'hant, pemzecz ha try-uguent mil
 Sarazin, o coll pemzecz cant dèn hepmuyquen. »

(5) Mettre en pièces.

(1847) *FVR 162*. pere ne hellont nemet **diskolpan** hoc'h ineou.

II. V. intr.

(1) Se détacher par morceaux.

(1907) *FHAB Gwengolo 193*. Araog ma teuas an heol eun dra bennag da
 galedi, an douar hag ar planedennoù all **a ziscolpas** diouthan. (1923) *KNOL*
 271. setu ar vein o **tiskolpa**.

(2) (en plt des nuages) Se dissiper.

(1872) *ROU 80a*. Les nuages se déchirent. Le temps se relèvera, *tr.* « **Discolpa**
 a ra ar c'hoabr, sevel a rañ an amzer. »

(1919) *KZVr 350 - 15/11/19*. **diskolpa**, *tr.* « s'éclaircir (en parlant du temps,
 lorsque les nuages s'écartent), Loeiz ar Floc'h. »

(3) Se divertir, s'amuser de façon inconvenante.

(1927) *GERI.Ern 110*. **diskolpa** v. n., *tr.* « se divertir, s'amuser (en mauvaise
 part). »

III. V. pron. réci. En em ziskolpañ : s'insulter.

(1872) *ROU 82a*. **En em ziscolpa**, se dit de certaines tiraileries que se per-
 mettent entre elles des personnes mal élevées.

diskolper m. -ion Agresseur.

(1732) *GReg 223a*. Coupe-jarret, *tr.* « **discolper. p. discolpéryen.** »

(1876) *TDE.BF 143b*. **Diskolper**, s. m., *tr.* « Brigand, coupe-jarret ; pl.
ien. » (1893) *IAI 98*. An **diskolperien** milliget ne reant forz gant piou sailla.

(1927) *GERI.Ern 110*. **diskolper m.**, *tr.* « brigand, coupe-jaret. »

diskolperez m. Amusement(s) inconvenant(s).

(1867) *FHB 131/215a*. Kasait, oh ! kasait c'hoaz / An daremprederez / Etre
 daou, plac'h ha goaz, Hag an **diskolperez**.

|(1927) GERI.Ern 110. **diskolperez** m., tr. « amusement inconvenant. »

II – YBAN da MME 18 03 11

An despizadur a roez evit *ciseler* ne dalvez nemet evit an ognon hag ar chalotez, ha war ar Gwe e kaver an despizadur-se penn-da-benn gant videoioù zoken da ziskouez penaos ober gant kelennerion. Gourc’hemmennoù evit an holl ziplomoù micherel gounezet ganit ha kompren a ran ez eo chomet gwiridik c’hoazh, rak ur mignon din a wechall — keginer a vicher ivez — en doa displeget din pegen diaes e oa ar saviad deskard (*arpète* a lavare eñ) en amzer-se. Hogen, kredapl o doa Geriadurioù all er skolioù all ha rediet ar studierion da zeskiñ dindan eñvor ivez. E galleg e lavarer *ciseler*, pezh a dalvez troc’hañ gant ur sizailh, eleze *sizailhañ*, pe *kizellañ* a zo tre heñvel ouzh ar galleg, nemet gant ur *gizell* ar wech-mañ ha gant ur ster all. Souezhus eo, met ne gaver netra da lavarout a-zivout *ciseler avec un couteau*! Perak ket *couteler*? Mard eo bet ledanaet ster *ciseler*, perak ne ve ket graet heñvel gant *diskolpañ*? Ha gant ar sizailh e vez graet c’hoazh gant arbennigourion ’zo evit sivoletz, perisilh ha legumaj all. Na pa ve troc’het an ognon en doare displeget ganit ha gant ar videoioù e reer anv alies a *copeaux d’oignon*, un *gros oignon ciselé en copeaux* ha gant legumaj all a *copeaux de légumes*. Seul gent a se ma’z eus doareoù all er broioù all, e Japan da skouer e vez graet gant ur sizailh arbennik. N’ouzon ket ha keginer e oa aozer notennoù yezh al La-03, nemet herouezourion ar brezhoneg er bloavezhioù 70 a rae evel ma oa tu dezho ha gwell e vije bet a dra sur kaout arbennigourion, met ne oa hini ebet hag er mod-se emañ an traoù. Lenn a ran evit **diskolpañ**: *diskolpañ zo troc’hañ un ognonenn a-skolpoù, eleze a dammoù bihan*. Ha bastus eo evidon, ha ne welan abeg sonn ebet da gemmañ. Ouzpennañ a ran: ledanoc’h erdalva ster *diskolpañ* eget ar Gl. *ciseler*, pa dalvez ivez evit an olivez, ar c’heuz, an avu druz ha bouedoù all. Ne glot ket ar gerioù gallek ha brezhonek ger evit ger, evit un arz evel ar geginouriezh dreist holl ha n’eo ket didroc’het ar werc’helezh en un doare heñvel rik. Hag aze emañ unan eus ar poentoù skoemp evit sevel ur geriadur evel hini ar geginouriezh. Domani ar fizik zo unan evit ar bed a-bezh, met pep sevenadur en deus diorreet gweladurioù ha pleustroù goubar eus ar bed. Setu perak e savan *Geriadur ar Geginouriezh* diwar ar brezhoneg, gant ur gerva gallek en dibenn. A hent all e vije bet diaes. Diouzh ret e klokain kevatal gallek *diskolpañ*, dre ouzhpennañ udb.:

diskolpañ *déchirer, briser, mettre en pièces; ciseler, tailler en copeaux (herbes, oignons et autres légumes, fromage, olives, etc.)*

► Diskolpañ un ognonenn zo he zroc’hañ a skolpoù, eleze a dammoù bihan.
Diskolpañ un tamm bara zo diframmañ un tamm eus an dorzh.

Merzhout e klot ar Br. *diskolpañ* gant lies termen gallek.

I – MME da GE 18 03 11

Goulennoù :

1. Distreiñ a ran gant an ellig ! E galleg e lavarer *clitoridienne* eus ur vaouez a emvlisa muioc’h dre an ellig eget dre ar gouin. Ne c’hall ket ar brezhoneg dioueriñ seurt gerioù (moarvat ne ’m boa kavet netra da vare ABBV!). Kinnig a ran Br. *elligourez* b. *ed* ha neuze Br. *gouinourez* b. *ed*, Gl. *vaginale*, evit ar gevrenn enep !

2. Gl. *sacral*, *sacralité*, Br. *nevedel*, *nevedelezh*? (arveret eo bet *nevedelezh* ganit e Emsav 127/46 ; er ster-se?). Diarver eo *nevedel* din da c’houzout.

3. Ober a rez gant Br. *kalongwazhiedel* e meur a lec’h e GEVEZ. Perak tremen hep kemmañ? (*kalonwazhiedel*?)

4. Gl. *vaccin autogène*, Br.? (na gavan ket e GEVEZ ; termen dispredet?)

5. En ul lizher (29 12 05) ez poa graet anv eus Br. *luc’hargas*, Gl. *photophobie* ; petra rez eus *photophobe*, *photophobique*?

6. Gl. *mutualisme*, Br.? (en drevoniezh : “association de deux animaux ou de deux végétaux d’espèces différentes qui tirent mutuellement profit de cette situation”, cf. TLF.).

7. Gl. *hygiénisme*, Br. *yec’hedelouriezh*?

8. Gl. *compatibilité génétique*, Br. *kempadusted hilel, hiloniel*?
9. Gl. *apriorisme*, Br. *kentouezouriezh*?
10. Gl. *maladie monogénique*, Br. *kleñved ungenek*?
11. Gl. *conditionnement pavlovien*, Br. *darblegerezh pavlovek, pavlovel*?
12. Gl. *nativisme*, Br.?

II – GE da MME 18 03 11

1. Ur plac'h *clitoridienne* zo tuet da vont d'an oriadell dre ar fraouaat he ellig ; da gaout oriadelloù *elligel* enta. Treug an deverañ gallek zo : *orgasme clitoridien* → *femme clitoridienne* dre ledentalañ. Mar heulier hent al ledentalañ e brezhoneg e tegouezher gant : *oriadell elligel, plac'h elligel, elligelenn* ; pe, mar heulier un hent ledentalañ all, boutin e brezhoneg, a zo doareañ pe anvenniñ un den diwar ur parzh pe ur perzh heverk eus e gorf : *friek, frieg, morzhedek, Morzadec*, dezrevell : *plac'h he ellig, plac'h elligek, elligegez* ; un hent a welan c'hoazh, eo mont dre ar pennanor deveret diwar ar pennanv, araezad geriañ boutin : *troadañ, dornañ, leuñviñ* ha . . . *pichañ* mar davean da ABBV ; eus ur verb *elligañ* e tennfen *elligus*, a hañval din bezañ deouezusoc'h eget an termenoù all diagent : *ur plac'h elligus, gouinus, un elliguzenn, ur c'houinuzenn* . . .

Evit da ginnigadenn *elligourez*, on diaezet gant an durc'hadurioù ster all a zo gant *-our*, ken er skiant, er vezekniezh, er politikerezh, ken er brederouriezh. Hag un *elligourez* a ve un arbennigourez war an ellig, ur vezegez, un doazhadourez kreizet o frederiañ war hevelep “ergerc'henn deñval ar c'hoant” ? Da soñj ?

2. Ya, kavout a ra din e c'haller deverañ diwar *nevet* : *nevedel, nevedek*. Evezh zo da deurel amañ, rak an deveradoù gallek ne glotont ket gant ar re vrezhonek : Gl. *sacré, sacrer, consacrer, sacral, sacraliser* . . . Br. *nevet, nevetaat, nevedel, nevedelaat, nevedeka* . . .

3. Kenskriveret 'm boa gant Yann-Baol war ur gudenn heñvel (La-17 315). Br. *kalongwazhiedel* a skrivan e-lec'h *a-zivout kalon ha gwazhied*, ur c'heñver a gevarzhelezh zo etre an daou dermen kenstrollet ; *kalonwazhiedel* a dalvezfe : *a-zivout gwazhied ar galon*, gant ur c'heñver destiañ (*kalon* o vezañ klokaenn *gwazhied*).

4. N'ouzon ket hag arveret e vez bepred Gl. *autogène* er Vezekniezh er ster a gaver e *vaccin autogène*; forzh penaos, talvout a ra kement hag *autologue*, eleze “o tont eus an hinienn he unan”, eleze *unanien*. [Gwelout a ran ar c'herienn Gl. *moustique autogène*, o venegiñ ur moustik o tozviñ hep bezañ sunet gwad — e 'm geriadur koshañ hepken — pezh a lavarf/jen: *moustik aotogen*].

5. Al luniadur boas e ve *luc'hargasek/g*, nemet e rafen kenkoulz gant *luc'h-argaser*. Gl. *photophobique* a glotfe gant Br. *luc'hargasel*.

6. Arveret e vez *mutualisme*, *symbiose*, *commensalisme*, *parasitisme* en hevelep tared eus an Drevoniezh. E La-09 156 hh. e ran kinnigadennoù, hep menegiñ *mutualisme*. Ne hañval ket an holl aozerion bezañ a-unvouezh er ster a roont d'ar ger-se. Dre vras, koulskoude, e hañvalont ober gantañ evel an termen a vrasañ erdal. A-du e ven evit adkemer an hevelep leterc'had ha kinnig Br. *kilezegezh*.

7. Gl. *hygiénisme* a verk ur redenn ideologek eus an 19t kantved, bezant bepred hiziv dindan anvadoù all; an holl luskadoù-se a ergemenn reiñ brasoc'h lec'h d'an natur en hon doareoù bevañ, mezegañ, h.a. Evel ma kinnigez: *yec'hedelouriezh* pe, evel evit un devoud istorel, amprestañ: *higienouriezh*...

8. Br. *kempadusted hiloniel*, ya, pe *hïlgempadusted*...

9. Ya, ober a rafen gant *kentouezegezh* evit an tuadur, *kentouezelouriezh* evit an doazhadur. Emc'houlenn a ran koulskoude ha ne ve ket mat ober evel er yezhoù all ha deverañ diwar *agentouez-*, en ur grennañ: *agentouezouriezh*.

10. *Kleñved ungenel* (n'eo ket ar c'hleñved a zo o tougen ar gen, met ar c'hlañvour).

11. Amañ e rafen gant *pavlovek*, rak tennañ a ra an darblegerezh, n'eo ket da Pavlov met d'ar bavlovegezh; e seurt degouezh e krenner *pavlovegezhel* e *pavlovek*. Krennadurioù heñvel e vezer rediet d'ober evit piaouañ termenoù ancharbañchek: *kelligoù pikernennek* → *stirad pikernennek* → *azoniad pikernennek*.

12. Aze e kouezhez en ur geun m'o deus patouilhet diskibled Platon, Kant, Leibniz ha ma talc'h da batouilhat Chomsky ha kemprediz. Hervez an aozerion e kaver *nativisme*, *innéisme*, *génétisme*, ha moarvat anvadoù all, roet da genter gant reoù, ha n'eo ket gant reoù all. Un hir a studienn o plediñ gant istor ar mennozioù, an doazhadurioù, an ideologiezhoù a ve da ren evit digej... un doazhadur all, ken arzaeladus moarvat. Netra aesoc'h eget plakañ gerioù brezhonek war an termenoù-se, dre zeverañ diwar *engan(et)*, *ganedig(el)*, *hil(el)*; un

doare all da skritellañ redennoù ken gwidilus hag ur banerad sili e ve amprestañ :
nativegezh, inneegezh, genetegezh ...

I – GWP da GE 07 03 11

Trugarez vras evit an hollad maladoù a gasez dimp. Arbennik tre eo war boentoù 'zo, met deurus kenañ e chom.

Ur goulenn 'm eus da sevel. Daoust ha tro 'c'h eus bet da brederiañ diwar-benn ar gerioù *université*, *university*, hag all?

Skuizhus e hañvalin bezañ, marteze, gant ar goulenn-se . . . Pennadoù a glaskan skrivañ diwar-benn "skol-veur" ar Grennamzer ha diwar-benn savboentoù ar brederourion Nietzsche, Husserl hag Heidegger a-zivout hennad ar "skol-veur" (evit niverennoù 6 ha 8 an Nidiad). Ha diaes eo din prederiañ ha labourat war ur sol ken arvarus.

Trugarez vras evit da valad eus ar 24 a viz Genver. Spletus ha frealzus e voe evit va imbourc'h. Gerva aristotelek an hGr. νοῦς a gendalc'han da studiañ gant aked. Kiañ 'ran war ur frazenn tennet eus ar Περὶ Ψυχῆς. Un dielfennadenn hag un droidigezh eus al lavarenn-se a glaskan prientiñ evit un Nidiad bennak o tont.

II – GE da GWP 09 03 11

Ne vo ket labour bihan sevel kevatal brezhoneg *universitas*. Emañ ar gwir ganit, n'eo ket gwall vastus an termen *skol-veur*, deuet e gouloù e geriadur kentañ Vallée e 1919, hag arveret abaoe. Araozañ e oa bet kinniget geriennoù all :

Catholicon: *universite*; L'Armerye: *compagnoneah quevréd enn ur Guér...*; Gregor: *academya*, ... , Gonideg: *Breûriez mistri-skôl*; Kervarker: *Pennou-tiégez-skôl*, ha moarvat re all.

Kentañ labour d'ober, evel evit pep termen a venner sevel da gevatal d'un termen allyezh: 1) istor an dra, 2) istor ar gerioù o deus e anvet er yezhoù all, er yezhoù keltiek all (Kb. *Prifysgol*, h.a.); 3) istor ar gerioù brezhonek bet arveret d'e envel. E gwir, 1), 2) dreist holl, rak e tro *Universitas*, n'eus ket kalz da dennañ eus istor an termenoù kinniget e brezhoneg.

Eil labour: lakaat e penn kont an termenoù a-geñver gant *Université*: da skouer, e galleg: *Faculté*, *Grandes Ecoles*, *Ecoles supérieures*, *Ecoles Normales*, h.a., hag an holl dermenoù o tennañ da arc'hwelerezh an *Université*.

III – GWP da GE 19 03 11

Laouen kenan hag enoret on o lenn ez out bet plijet gant va fennad. Plijus eo gouzout e teuomp a-benn da brofañ (pa vez frouezhus hon striv hag hon studiaden) sonerezhioù diglevet da harperion dibar evelvoud.

Er gerig-mañ e kavi respontoù hag ersavioù da draoù bet skrivet ganit er maladoù tremenet. En urzh ne vo ket.

Kas a ran dit un nebeut prederiadennoù a-zivout kudenn an *Universitas*. An hentenn a ginnigez a glaskin heuliañ:

– Ar ger latin *Universitas* a zeu eus an dro lavar *Universitas rerum*. Divoudoù, ergorennoù e voe a-raok bezañ ul lec'h evit studiañ. Ur skol veur a voe ul lec'h ma prederied a-zivout an *Universitas rerum* evel ma veze graet a-hed an 12t hag ar 14t kantved e Paris gant tabutoù a zoueoniezh a-zivout *hollveziadelezh* meiz mab den pe c'hoazh emgannoù (dibabet mat eo ar ger!) etre gramadegourion ha doueonourion evit gouzout hag eñ zo eus an *hollvedeloù* meizet gant Aristoteles er *Περὶ ἐρμηνείας* hag e *Κατηγορίαι*.

– An *Universitas* zo ganet diwar divoudoù. Ul lec'h eo deuet da vezañ, met ur frammadur eus ar ouiziegezh eo. Ha disheñvel mik diouzh ur skol pe ul lise eo. Ur mennoz eus ar ouiziegezh hag ar studioù eo.

– Ar ger *Faculté* zo bet krouet diwar al latin *facultas*, ger arveret evit komz eus frammadur ha rannoù an *Universitas*. *Facultas artium* a veze lavaret evit

termenañ lec'h ha studioù heuliet en arzoù (arzoù, komprenet e ster ar Grennamzer, a gav e ster e τέχνη an Henc'hres). *Facultas* a c'hell bezañ troet gant *galloudezh* e brezhoneg (evel ar ger *galloudezh* / δύναμις arveret gant Aristoteles).

– *Grandes Ecoles, Ecoles supérieures, Ecoles Normales*. Adalek 1805, Napoléon I^{añ} a grogas da adframmañ *Universitas* Frañs. E amkan : dinerzhañ ha gwanaat an *Universitas*. *Skolioù* a grouas. Ar pezh a ziforc'h ur skol hag an *Universitas* : ar skol zo graet evit minoridi hag an *Universitas* evit studierion. Ur studier en deus un darempred dieub gant an divoudoù a studi, er c'hontrol d'al lisead pe d'ur skoliad. Liseoù ha skolioù evel an *ENS* pe *Polytechnique* a grouas evit gallout kenderc'hel da sternañ al liseidi a zeufe da vezañ izili an arme pe ar stad. Dre m'emañ diazezet an darempred gant ar ouiziegezh war meizadoù evel an deskadurezh, ar skol, ar sternañ, a-walc'h eo, evit treiñ ar gerioù-mañ, emharpañ war ar ger *skol*. Met rankout a reomp klask un hentenn all evit un darempred uheloc'h gant ar ouiziegezh : an *Universitas*. Kinnig a ran prederiañ war ar ger *holl* e darempred gant *galloudezh* ar ger-mañ.

– Un nebeud evezhiadennoù a-zivout gerioù arveret e yezhoù keltiek all. E kembraeg : *Prifysgol* a c'hell bezañ troet gant "skol-pennañ". Iwerzhoneg : *Ollscoil* a ra anv eus "skol". Evit displegañ arver ar mennoz a "skol" e c'hellomp soñjal e deiziad krouidigezh kentañ *Universitas* ar C'hornog : 1088 e Bologna. Un darvoud europat e voe ganedigezh an *Universitas*. Marteze unan eus brasañ darvoudoù ar C'hornog, kement e keñver an istor hag an istor-tonkañ. Met an darvoud-mañ ne emledas ket en Europa a-bezh, nemet diwezhatoc'h. Ha ne emledas ket er broioù keltiek, chomet da vare skolioù ar venec'h (hendadoù an *Universitas*!) bet lec'hioù skedus da vare reolenn Sant Koulm e manatioù ar broioù keltiek. Ur wech diskaret reolenn Sant Koulm netra ne amsavas an henframmadur ha Breizh a chomas pell diouzh buhez speredel Europa : distag diouzh bed an *Universitas* met dic'houest da grouiñ kement. Merzhet e vez darvoudoù hag anadennoù damheñvel er broioù keltiek (reolenn Sant Koulm a emledas en Iwerzhon, Kembre, Breizh, Skos).

Un darvoud speredel ramzel a voe ganedigezh an *Universitas* en Europa. Un dra diglevet ha kent a c'hoarvezas. Met diglevet eo chomet e lec'hioù 'zo. Ha diglevadus e teuas da vezañ anien ar ger *Universitas*. Met da 'm soñj e c'hell chom diglevadus evit pep den arnevez.

Un istor fentusoc'h bremañ : an abadenn e Dialogues gant Mikael Treguer ! Degemeret mat omp bet (Malo ha me) gantañ. Dedennet e oa gant ar pezh a

reomp. A-drugarez dezhañ e c'hallan lakaat niverennoù an *Nidiad* e gwerzh e Dialogues.

Evit ober berr : prezegennet hon eus dirak 40 den. Met evit Hervé Lossec edont o c'hortoz : war hon lerc'h e tremene. Pa gomzemp e oa diaes kavout tud aketus. Met ar pezh a felle dimp lavarout zo bet lavaret digudenn. A-wechoù e klevemp trouzioù, gerioù e foñs ar sal : "Breton chimique! ", "N'eo ket brezhoneg! ", hag all... Boaziet omp bremañ. Mikael Treguer a savas goulennnoù dedennus ha dedennet. Met, abred pe ziwezhat... ar goulenn : "Met tost a-walc'h oc'h ouzh an ti-embann Preder neketa? ". Laouen on bet o respont "Diaes eo kavout tostoc'h. Un enor hag ur chañs labourat ha studiañ ar yezh ganto." Pouezet mat 'm eus war ar gerioù evit lakaat mat da gompren ne nac'hfen ket ar c'henlabour-se. Tud skol veur Brest 'm boa gwelet o tont er sal. Kement ha bezañ "Provoc'", talvezout a ra ar boan da vont betek penn...

Ha goude : Hervé Lossec. Diaes eo bet dimp chom azezet ha sioul. E levrioù diwezhañ a ginnige : *Les Bretonnismes* hag un droidigezh eus ar galleg d'ar brezhoneg. E amkan : displegañ ne dalvez ket ar boan da vont da gemer gerioù er saozneg evit ar galleg : a-walc'h eo derc'hel stummoù ha doareoù komz brezhonek eus ar galleg (ha pa vent gwelet evel fazioù hervez ar c'hramadeg). C'hoant 'm boa huchal : "Un hanter yezh + Un hanter yezh, ne ra ket *Ur* yezh nag ur *Yezh*!

Lavaret en deus dimp : "Pa ran va zroidigezhioù, ne implijan ket a c'heriadur : pa'r ger 'zo kompiket e klaskan ur frazenn evit displegañ ar ger, evel-se eo plijusoc'h al lennadenn! ". Ur farsadenn eo, a emc'houlennen gant Malo!

Ha... *last but not least*... ", d'ur mare 'm eus klasket treiñ ur frazenn en imperatif... ma'... ma' c'hwi an intelektualed yaouank, lavarit din penaos 'vez lavaret-se e brezhoneg modern? Ho'! Adkavet 'm eus : ar stumm nac'h! "Divouezh on chomet. E 'm zaoulagad edo skrivet ur gerig kaset davit Malo dreist va zav : "Chom mut! " Displet eo kontañ pegen plijet eo bet an aotroù Lossec gant an dud bodet e Dialogues. Met kavout a ran gwelloc'h bezañ kasaet eget karet evel se hag evit se...

En dibenn, un den zo deuet da welout Lossec evit goulenn outañ penaos treiñ ul lavarenn bennak tennet eus Aviel Sant Maze. Ouzhin o deus goulennet un ali bennak war ar ger-mañ ger. "Petra eo ar ger en Henc'hresianeg? " 'm eus goulennet. "Henc'hresianeg? Evit ober petra?" o deus respontet din...

Met un dra vrav a dalvezas ar boan. Un istor all a rankan kontañ dit a-raok mont pelloc'h. Un den kozh tre oa deuet da furchal e-barzh levrioù Preder e Gouel al Levrioù Karaez ha degouezhet eo dirak an tammig taol m'edo skouerennoù an Nidiad. "Hopala Nidiad! Plijet tre on gant Nidiad. Testennoù brav, ur yezh flour,

traoù deurus! Met ar pezh a blij din ar muiañ eo ar pennadoù prederouriezh." Hervez Malo, an den oa tremenet abretoc'h en devezh evit kavout "An den a skriv ar pennadoù prederouriezh". Jentil tre eo bet ganin hag e-pad pell hon eus komzet. Ha goulenn a reas diganin "Hag emaoe'h e soñj treiñ *Kritik der reinen Vernunft* e brezhoneg?" Aon 'm eus e varvfe an den-se a-raok ma trofen ul linenn gant Kant.

Ur wech echuet abadenenn Dialogues, an dud zo aet kuit buan a-walc'h, hep goulenn tra ebet diganimp. Hag a-greiz holl: an den kozh 'm boa kejet gantañ e Gouel al Levrioù. Dont a ra davedon, stardañ va dorn ha lavarout: "An dazont zo ganeoc'h."

Prest on da selaou ha da adselaou kant gwech Hervé Lossec mar gallan adwelout dremm ha mousc'hoarzh an den kozh plijet gant va fennadoù. An den kozh a hunvree lenn Kant e brezhoneg.

IV – LM da GE 21 03 11

Deurus kenan eo malad Gwendal. Diskouez a ra ez eus c'hoazh un poell gant tud 'zo war an tamm douar patatez-mañ. Pouezus eo ganedigezh Nidiad da 'm meno. War wellaat ez a yezh ar skipailh seul wech. Chom a ra ganto kas o studioù da benn ha derc'hel Nidiad en e sav sonn. Emañ ganto ivez kavout yaouankizoù all da labourat ganto war an dodennoù a bleustront (lennegezh, prederouriezh) hag ivez danvez skiantourion (jedoniezh hag all) rak treutoc'h eo ar peuriñ eno c'hoazh. Mall bras zo. Evit ar peurrest, leuskel al "losseion" en o zrede bed kefredel. Doue an alvaoneion badezet gant staot leue d' o fardono ... mard emañ en e vadelezh.

(Ar paotr kozh dianav: gant ar benvegoù bihan a zo bremañ e c'hallfe ul luc'hskeudenn anezhañ bezañ graet ent diheverzh...).

V – GE da GWP 23 03 11

Ur bern fent 'm eus bet o lenn danevell ho kougorad e Dialogues — kement oa ha sankañ ul lavnenn dir tommet d'ar gwenn en ur sailhad dour. Ar paotr kozh a reas gourc'hemennnoù deoc'h a dle bezañ Loarer, eme Mikael — mantret e voe hennenezh pa ouezas e paouezemp a embann Lavar en tu all d'an niv. 18.

Resis ha sklaerius e kavan da zisplegadur a-zivout *Universitas (rerum)*. Anezhi, kentoc'h eget ul lec'h skoliañ, ul lec'h diorren ar gouzout, ar preder speredel, an hollc'h kefredel war gement domani 'zo.

Aze, hag e lec'h all, e sav diaester da reiñ ur c'hevatal brezhonek da La. *universitas*. Mar trebad ar ger, ez eo aet da get an dra. Petra a anver *Université, University, Universität* hiziv? Ha ken ankevasas-se e ve an anvad *skol veur*? Pezh a vern evidomp avat eo nebeutoc'h ar pezh a zo hiziv eget ar pezh a vo : amañ emañ an hevelep islonk hag an hini a stadomp etre ar brezhoneg a glevomp an diwezhañ ronkonell anezhañ hag ar brezhoneg oc'h eskoriñ dindan avel an nit — a voe avel *Gwalarn* kant vloaz 'zo hag a zo hiziv o tont da vezañ avel *Nidiad* (benniget an taol nit a hiboudas dit an anv-se!). Ar gudenn a yezhouriezh n'eo ket envel an Université en he roll a hiziv, met, lakaomp, ar pezh a c'hoario en dazont ar roll blein a voe hini an *Universitas* er Grennamzer. Yezhouriañ zo kement ha c'hoari poker dalc'hmat. Krogomp enta gant dornad teusk hon c'hartoù, en ur loc'hañ diwar ar c'healiou a oa re *Universitas (rerum)*:

1) Da zec'heriañ keal an "hollveziadel" ez eus meur a hent e predeneg: *holl* evel just, met ivez Br. *louer* (hBr. *loir*, Kb. *llwyr*) "klok", Br. *kevan* (krBr. *coffan*, Kb. *cyfan*) "a-bezh, klok, en holl", Br. *kaougant* "klok, fonnus". Diaes e ve deverañ diwar *louer*, roet dezhañ durc'hadurioù spis er yezh arnevez: *louer-* (Gl. *concret*), *anlouerañ* (hep kevatal gallek, pa ouzon). Evit Br. *kaougant* a gavan diaes da arverañ en ur c'henstrollad en askont d'e gemplezhded sonel. Kevazasoc'h e kavfen loc'hañ diwar Br. *kevan-*, arveret evel rakger endeo en un niver mat a c'herioù arnevez.

2) "Frammadur eus ar ouiziegezh", emezout. Met gouiziek eo an holl hiziv tamm pe damm, reoù zoken zo hollouiziek — hag adkavet o deus spered an *Universitas* evit kelo? A dra sur, n'o deus ket. Kentoc'h eget war ar gouzout, e kreizfen an evezh war ar c'hask pe, spisoc'h, war an *holc'hiñ*: arglask a reer un dra bennak dre Google, imbourc'hiñ e glañvour a ra ar mezeg, eleze klask an azon-mañ azon, ar skiantour a imbourc'h an danvez war glask d'ur saveleñ dianav c'hoazh; evit an nit avat, n'eo ket klask, hogen bezañ troet ouzh ar pezh n'eus ket anezhañ c'hoazh ha, pa vo deuet mar deu, a vo anavezet evel digent, diglevet. Hevelep emzalc'h nidiadel 'm eus kinniget ober anezhañ an *holc'hiñ* (merk ez adkaver ar verb-se en deverad *hemolc'hiñ*; an *holc'her* zo evel an *hemolc'her*, gant an diforc'h ne oar ket pezh a bako, ha mar goar un dra bennak eo n'eus ket anezhañ c'hoazh — eno emañ e holl ouiziegezh). Hag eno dres emañ ar c'hemm etre an *Universitas (rerum)* hag an **Universitas* diglevet omp troet war-du enni:

ar *res* e penn kont a zeu e gouloù en ur revout war un dro gant ar gouzout anezho. Alese e kav din ez eo *-holc'h-* ar gedrann a zlefemp derc'hel.

Bremañ, petra ober eus *kevanholc'h* (a skrivfen kentoc'h *kevanolc'h* — an *-h-* a zilezfed dre zamant d'ar skañvded, evel ma 'z eo bet dilezet en *hemolc'h*)? Ar gudenn eo gouzout petra a glaskomp envel: un emzalc'h? un ensavadur? That is the question. Pa loc'homp eus keal an *nit*, ez eomp betek sevel an termen *nidiad* (nad eo ket anvad ur c'hefridiad! Dre zegouezh pur e tarvez da forzh piv bezañ nidiad!) hag, a dra sur, ne c'hortozomp ket un ensavadur a ve nidiaded eus e izili (goude ober berzh en arnodennoù ha gant bennozh ur galloud politikel). Hep mont ken pell marteze evit a sell "izili" un **Universitas*, e c'hallfemp bepred ober anv a *gevanolc'hiaded* evel ma reomp anv a *nidiaded*. Mar grafemp kel eus *Kevanolc'hiadezh* evit envel, n'eo ket an *Universitas* n'eus mui anezhi, met an **Universitas* n'eus ket anezhi c'hoazh, penaos envel an *Université*, *University*, *Universität* a zo hiziv? *Skol veur* atav, pe *Kevanolc'hiadezh* endeo? Merzhomp ez eus re anezho a zo holc'hiaded diles e-touez o izili, soñjal a ran er re ma labouras Husserl, Heidegger, Merleau-Ponty, Ricœur, Levinas evit ar brederouriezh ha, dre vezañs ar re-se e rofen d'ar "skol veur" ma oant kelennerion un anvad gwell eget *skol veur*... Diegi 'm be avat oc'h advadeziñ ar skolioù meur ma vez o reuziañ kelennerion an hanter, ar palevarzh brezhonegoù — kement-se a vije gwriat peñselioù nevez war druilloù teuc'h.

Petra a soñjez a gement-se?

VI – GWP da GE 24 03 11

Klask a rin heuliañ urzh ar mennozioù ha kinnigoù dibabet ganit e 'z malad. Met merzhout a ri buan a-walc'h ez in (alies kenan) dreist ar stern.

Da evezhiadennoù a-zivout an diforc'h etre an *Universitas* a welomp (hini hon amzer) hag an *Universitas* evel ma voe (da vare ar Grennamzer da skouer) a 'm laka da soñjal en ul lavarenn gant Husserl a zisplege (ne 'm eus ket adkavet an destenn, neuze amresis e vo an arroud): “netra ne vo desket dimp diwar-benn anien al lealded gant sifroù ha stadegoù an avoultriezh”. N'eus forzh pegen diskaret ha reuzet e hañval bezañ ar bed, paket en dazont, sellet gant daoulagad ar bremañ. Chom a ra dimp an digent, ar mennoz, nerzh ar preder didrec'hus ha divarvus o hiboudiñ. Petra a hiboud dimp? An dazont nidiadel. Neuze, a-du on ganit, penn da benn, pa lavarez: “Ar gudenn n'eo ket envel an Université en he

roll a hiziv, met, lakaomp, ar pezh a c'hoario en dazont ar roll blein a voe hini an *Universitas* er Grennamzer." Emzreistelezh mab den (graet gantañ warnañ) ne c'hell nemet bezañ skrivet er bonragor, sellet gant merk an dazont.

Now, let's play poker !

1) Hag asur ez out e ve kevazas ar rakger *kevan* evit treiñ ur gedrann eus *universitas*? *Universitas* a zave d'ar ger hGr. καθόλον/καθόλου en e arver aristotelek er Περί ἐρμηνείας. *Universitas rerum* eo troidigezh ar meizad aristotelek-mañ.

Un evezhiadenn eo nemetken, ha faziek e c'hell bezañ.

2) Ne gavan ket azasoc'h eget ar ger *holc'hiñ* evit envel an nerzh nidiadel digent ha diglevet a zoug hon *Universitas*-kevanolc'h. Envel an nerzh-se evel a ginnigez a ro dimp da welout an kez nerzh hag e lakaat da vout el lavar.

"Ar gudenn eo gouzout petra a glaskomp envel : un emzalc'h? un ensavadur? That is the question." emezout. "Les deux, mon général" a respontfen. Ar stern, an neuz pe ar stumm a zour adalek eienenn ar mennoz. Arabat distagañ an daou du. Preder Platon a voe askont en akademiezh, ha neket ar c'hontrol. Met Nietzsche a zispleg an dra-se gwelloc'h egedon e *Schopenhauer als Erzieher*... Un ensavadur amaezhiadurel evel an *Université* a c'hell bezañ gwelet evel ur *Collateral damage*, mar distager an ensavadur diouzh ar mennoz.

Kevanolc'hiadezh a c'haller arverañ evit envel pep ensavadur a vez ur respont d'un nerzh diglevet a skoas ar C'hornog adalek ar bloavezh 1088, hag ivez evit an *Universitas* n'eus mui anezhi kement hag evit an *Universitas* n'eus ket c'hoazh anezhi. Perak? Ket evit ober evel peurrest ar yezhoù europat ha derc'hel an henvoaz yezhouriel deuet dimp dre hêrezh ar Grennamzer. Klask a rin displegañ va soñj ar gwellañ ma c'hallan.

Diwezhañ linennoù da valad a 'm laka da adsoñjal e kalz traoù. E Platon 'm eus soñjet da gentañ penn, ha resisoc'h, en diviz anvet Γοργίας. Dibenn an divize se a ziskouez dimp un enebiezh start etre Kallikles ha Sokrates (un diviz a 'm eus klasket displegañ hag elfennañ e niverenn 3 Nidiad er pennad "Kantren gant Platon ha Nietzsche"). "Da vuhez, eleze ar marv" eme Kallikles. "N'eo ket. Da vuhez, eleze ar marv" a respontas (gant gerioù all) Sokrates. Petra a gaver dindan an anv "marv", "buhez" ha... "kevanolc'hiadezh". "De quoi université est-elle le nom?" a c'houlennfe tud 'zo pe οὐδ' ὅστις εἶ "piv out te", evel ma skrivas Euripides pa lavaras Dionysos da Pentheus na ouie ket piv e oa pe da betra e oa tonket gant he anv.

Moarvat e 'c'h eus aon, evel don, reiñ re a enor da ensavadurioù n'en dellezont ket. Kendrec'het on ne c'hello nemet hon sikour. Un anadenn eus ar vravañ eo ne reont pazenn ebet en hent ergerzhed gant an Universitas. Envel un ensavadur, evel an *Université*, kevanolc'hiadezh na c'hello nemet lakaat da zont e gouloù an dezvad a lezont a-gostez an nerzh nidiadel a fell dimp heuliañ.

Anv 'c'h eus graet eus Husserl. Ne zeskin netra dit pa lavar in dit e prezegenas Husserl e Wien e dibenn ar bloavezhioù tregont (Prezegennoù diwar-benn ar *Krisis*). Berzet e oa bet dezhañ kelenn en Alamagn, evel ma veze graet gant an nazied evit ar gelennerion yuzev. Padal, ne baouezas ket a envel ar "skol veur" alaman *Universität*. Husserl a oar mat ne rank ket ar C'hornog, ha dreist holl Alamagn, disoñjal ur ger a voe arouez e sked war ar bed, a voe tuadur nevez ar C'hornog evit kantvedoù. Envel "skol veur" un *Universität* a voe kement hag asantiñ bezañ trec'het gant un enebour deskrivet gant Husserl (kement ha Platon, Nietzsche, Heidegger) : ar skuizhder (e linennoù diwezhañ prezegennoù *Die Krisis der europäischen Wissenschaften und die transzendente Phänomenologie*).

Hon Universitas-Kevanolc'hiadezh a zoug un dra all e kemm gant Universitas-Kevanolc'hiadezh ar Grennamzer. Ha muioc'h e toug eget Kevanolc'hiadezh-Université hon oadvezh.

Kevanolc'hiaded a bep dazont, studiit!

VII – GE da GWP 28 03 11

Ul lamm bras war raok nevez hoc'h eus graet ha mallus eo kas da benn hoc'h embreg diraez ur yezh disi. Emañ *Nidiad* o sammañ roll ur marc'h ambilh hag, evel an holl virc'hed ambilh araozañ, e tegouezh en ur vaezienn a dennderioù : diouzh un tu, e savo outañ harzerezh a-berzh labourerion all hag anlabourerion, alies e rezh ur c'haleniezh c'hloazus ; diouzh an tu all, e nodo a-sil kaer, didrouz, ul levezon na verzhot ket diouzhtu moarvat, a zec'hano neoazh treuzfurmadurioù istorel.

Ouzh an harzerezh n'ho po netra d'ober, nemet bezañ disi en ho lavar — setu perak, kentañ poent, e rank ho prezhoneg bezañ ur yezh skouer. Sioù e-leizh a vo kavet ennañ ; n'ho po ket da respont, a-walc'h deoc'h emc'houlenn ha soliet eo ho tibaboù. Dav deoc'h emrenkañ avat evit na vo ket soliet an tamalloù !

Evit a sell al levezon en devo ho labour, n'ho po netra d'ober kennebeut : dalc'hit gant ho roud, ha mirit a vezañ levezonet d'ho tro gant ho heulierion.

Koll nerzh e vez herzel ouzh an harzerion, koll hent eo avat heuliañ an heulierion (krennlavar hemañ o tiverrañ skiant prenet tud Preder).

VIII – GWP da GE 29 03 11

Prizius tre eo ar pezh a lavarez dimp, dreist holl a-zivout an heulierion. Un nebeut linennoù 'm eus eskemmet gant Malo hag a-du ez omp evit lavarout pegen aketus e rankomp bezañ evit chom pell diouzh an trap. Un heulier a c'hell kas pell kenañ diouzh an hent dreist holl pa brof dimp un touell: touell un hent heuliet mat dre e selaou.

An danjerusañ zo, hervezon, un den a gred e rankomp heuliañ ha selaou an heulierion.

IX – MA da GE 29 03 11

Trugarez c'hoazh evit da valad kalonekaus hag ar pezh a 'c'h eus lavaret a-zivout an heulierion. Gouzout a ouzon, evit a sell ouzhimp, eo dañjerus selaou ouzh n'eus forzh piv, ha neket evit a sell ouzh ar yezh hepken: ur skod kefredel zo amañ. *Nidiad* a rank kenderc'hel, ken war dachenn ar yezh, ken war hini an danvez ha kenderc'hel a raimp koustet a gousto.

Evit a sell ouzhin atav, n'eo nemet un deroù pezh hon eus graet betek henn, ha c'hoant mont pelloc'h eo hon pal. War ar c'hraf-se eo pouezus kenan pennad Gwendal. Dav dimp digeriñ ledanoc'h an erv a zo bet digoret ganeoc'h, hag ober e brezhoneg, erziwezh, traoù talvoudus... ha diglevet.

Trugarez ivez evit an notennoù yezh, plijout a rafe din degemer ar muiañ a c'helli erbediñ dimp. A-raok pell e kasin dit ur skalfad goulennou evit pezh emeon o prientiñ evit *Nidiad 6*

X – GE da GWP 30 03 11

Trugarez evit da valadoù. Hiroc'h 'm bo da lavarout a-zivout an heulierion, dre gontañ hon avanturioù eus ar bloavezhioù 1960-1970 ha penaos ez emziskoachas

heulierion evel harzerion hag enebourion bep ma tarzhe kombodoù (broad, dispac'h, emsav) na oant evit lod ac'hanomp nemet sternioù labour ha lec'hioù tremen pa vezent diazezoù hag annezioù evit ul lod all.

Trugarez ivez evit da lizher a-zivout *Universitas*. Kudennoù avat a sav ganin evit heuliañ poell da vennozioù :

Evel ma 'm eus lavaret dit c'hoazh, n'on ket prederour a vicher ha, pa venegez Platon hag Aristoteles, n'eo ket sklaerius din (na moarvat d'ar geneiled all) an dave a rez diwar vont d'ur c'hraf a student hag ar c'heñver a zo etrezañ hag ar c'hraf a studiomp ni.

Prest on da grediñ ez eus ur framm hollek d'an heuliad mennozioù a eztaolez e 'z lizher. Hogen ne zeuan ket a-benn d'e zigej na kennebeut da spurmantiñ ar savlec'h eo da hini a-benn ar fin. Dirak da destenn emañ evel pa zegouezhfen en ur c'hlas e-kreiz ur gentel jedoniezh : war an daolenn, aridennadoù arouezioù a 'm lez batet...

XI – GWP da GE 30 03 11

Abaoe un hanter eurvezh e klaskan skrivañ ur respont dereat met ne 'm eus ket gallet sklaeraat kalz traoù. Setu perak e fell din displegañ en-dro (adalek an deroù) va savboent.

Diaes eo kompren anien an Universitas hep ober war-dro istor ar brederouriezh. Kentañ ensavadur brudet a sevene studioù prederouriezh, mentoniezh, jedoniezh (hag all...) a voe hini Platon, anvet Akademiezh. Abalamour da zienglevioù, dic'hallus da nac'h, e krouas Aristoteles al Lise. Abeg d'an diemglev : Aristoteles a soñje e c'haller ober eus an haez ur sol gouiziegezhel (pezh na soñje ket Platon). Ar "skolioù" zo bet krouet tro-dro d'an tabutoù-se. Ar pezh a glaskan menegiñ amañ n'eo ket an tabut en e un met un elfenn all : an ensavadur a zeu war lec'h ha war-lerc'h ar preder. Ha n'eo ket ar c'hontrol : diaes eo lakaat ar preder da zont en ul lec'h krouet *ex-nihilo*, hep nerzh un diglevet bennak. (Ha setu perak e 'm eus graet anv eus Nietzsche)

Er Grennamzer e voe, tamm pe damm, un istor heñvel. Tabutoù oa diwar-benn lennadennoù testennoù (diglok) Aristoteles. Ar Περὶ ἐρμηνείας ha Κατηγορίαι oa bet skrivet gant Aristoteles evit displegañ arc'hwel al lavar ha darempredoù hon lavar gant ar bed. Hag emgannoù spontus oa bet tro dro d'un nebeut gerioù, en

o zouez: τὸ καθόλου. Troet eo bet ar ger e latin, ha setu an heuliad: hGr. τὸ καθόλου - Lat. *Universale* - *Universitas* (!) *rerum* - *Universitas*. An heuliad-se a ziskouez dimp un dra. Divoud an tabut a levezonas ganedigezh ar ger. Ar meizad τὸ καθόλου a levezonas eskoridigezh ar ger ha n'eo ket un ensavadur termenet en un doare arbennik pe galvezel a solias ar ger. Ne lavaran ket ne dermen ket ar ger-mañ un ensavadur bennak. Met ar mennoz diglevet eo a voe sol ar ger. Neuze e rankomp sellout ouzh ar ger ha klevout ar mennoz diglevet a voe sol an *Universitas*. Er gerioù *Universale* / *Universitas* ha τὸ καθόλου a ro dimp an anien a glaskomp: anien un emzalc'h gouiziegezhel a voe hini Platon hag Aristoteles, a voe hini Tommaso d'Aquino, a voe hini Nietzsche. Un emzalc'h gouiziegezhel dirak an diglevet a c'hallfe bezañ anvet *kevanolc'hiadezh*.

Evit ar ger *kevan*: emc'houlenn a raen ha tostañ kevatal ar gerioù hGr. τὸ καθόλου ha Lat. *universale* e oa. Tostoc'h ouzh ar ger *klok* eget ouzh ar ger *holl* e hañval din bezañ. Met n'eo ket gwall soliet va rebech: e Brest 'm eus dilojet ha pell emañ diouzh va geriadurioù, Lavaroù ha levrioù. E Lesneven emaint evit an ampoent. Neuze dizesk ha diarroutet penn-da-benn e c'hell bezañ va rebech.

I – YVT da GE 29 03 11

A-zivout GPAZ (ha ne vo ket dav dimp kaout un teskanv pemp lizherenn mar bez embannet en 21 kantved?), e fell din gwiriañ daou dra ganeoc’h :

1) Kavout a reer Habel gant Turiaw, ha neket Abel. Gwir eo e c’hellfe dont eus an hebraeg habel, mes diasur eo e c’herdarzh, ha n’eus nemet div yezh o deus “miret” (?) an ‘h’ deroù : hebraeg hag arabeg. En holl yezhoù all, hag en holl istor ar brezhoneg pergen, ez eo bet skrivet Abel. Mendare hag un dra ken reizh-se e ve mont diwar ar roud hag e skrivañ Habel bremañ. Evit peseurt gounid?

Deurus eo gouzout e c’hellfe dont Abel eus “habel” a dalvez “c’hwezh”, “avel” ; hogen dres, “avel” e brezhoneg n’en deus ket “h” deroù).

2) Er pennad "hollvedel" e kavan an arroudenn : " . . . doarenn hollvedel an Iliz . . . ". Nec’het on gant ar poz "doarenn". Ha ne ve ket "doareenn" e ve?

II – GE da YVT 29 03 11

Ya, moarvat e vo dav sevel un teskanv nevez 5 lizherenn evit adembannadur GPAZ. Mat e vo dit kinnig an danvez teskanv da Martial Ménard, a) evit gouzout ha n’emañ ket da ginnigadenn en arver endeo, b) evit ma ve marilhet gantañ, mar bez degemeradus.

1) N'on ket hebraeger ha n'on ket evit skarat war ar furn vrezhonek da reiñ da vab Adam. Mar sellan e troidigezh vrezhonek ar C'heneliezh diwar an hebraeg gant Per Ar Gall ha Job Lec'hvien (An Tour-Tan, 1980), e lennan an daou stumm **Hevel** hag **Havel** (en notenn e traoñ ar p. 4 e ro an droerion displegadurioù war an dibab o deus graet eus an daou stumm-se). Diouzh e du, Chouraqui, en e droidigezh c'hallek (Desclée de Brouwer, 1985) a skriv **Èbèl**... Dit da zivizout enta, o c'houlenn ali un hebraeger mar kavez. Mar 'm bije me da zivizout, e heuilhfen Ar Gall-Lec'hvien hag ober gant **Havel**.

2) A dra sur, ur vi koukoug eo ha *doareenn* a zleer lenn.

KIS-1084

I – LM da GE 30 03 11

Berr a-raok mont d'ober ur gentel er skolaj.

E-lec'h *atersell* e c'haller lavarout *raganv atersiñ* ivez moarvat (piv, pet, pement, petra...). Met petra eus *daoust ha*?

II – GE da LM 30 03 11

En unlavarenn *ha dont a rez?* ez eo *ha* un derenell atersiñ, un atersell enta ; en unlavarenn *daoust ha dont a rez*, heñvel dra ez eo *daoust ha* un derenell atersiñ — *daoust* o kaout enni ur roll ataeriñ ; *daoust* zo moarvat kurzhadur ar bennlavarenn : *da c'houzout (ez eus)*.

III – LM da GE 30 03 11

Klevout a ran evit ar wech kentañ fenez (France Inter, 30.03.11, 20h45) ar ger *tapuscrit* (*le tapuscrit de* Retour au pays natal d' Aimé Césaire). Pe gevatal brezhonek? Skoskrid?

IV – GE da LM 31 03 11

Br. *bizskrid* zo en arver abaoe 1961 (sl. Renabl). E 1973 (La-06 71), e welan *bizskriver* meneget er bomm: "E Br. ez eus termenou endeo: *berrskriver(ez)*, *bizskriver(ez)*", hep meneg avat eus an arverioù kent. Evit Gl. *tapuscrit* a 'm boa e glevet gant Turiaw, a lavaras din, mar 'm eus soñj mat, en doa eñ e luniet (a c'hell bezañ, rak yezhour gallek e oa ivez Turiaw) — n'ouzon ket hag arveret kalz eo bet ar ger (meneget eo gant Pet. Rob.: "mot mal formé" !)

I – MC da YBAN 31 03 11

Gouezet 'm eus ar beure-mañ o doa ar studierezed master da zaskoriñ hiziv o labour war gwenodennoù Ploveilh. Kinniget 'm eus dezho lakaat *kerldroiad* evit Gl. *boucle*, e *promenade en boucle*: *boucle des Vire-court* = Br. *kerldroiad an Troellennoù*, *boucle de Lestremeur* = Br. *kerldroiad Lestremeur*. Tu vo din da gemm traoù er gantenn stumm savet ganto peogwir e chom al labour-se e kerz an dinaz.

N'ouzon ket ha graet 'm eus ur c'hinnig mat, bez' e oa da zibab: *kelc'h*, *krenn*, *kant*, *tro*, *kerl*, *kromm*, *dol*, *rod*, *kamm*, *kildro*, ... , *envez*.

Anaout a rez mat ar seurt baleadenn: loc'hañ eus ul lec'h ha distreiñ da c'houde d'an hevelep lec'h, ur c'helc'h a reer.

II – YBAN da MC 31 03 11

kelc'hdro(ad) zo *orbite (d'un astre, etc.)*, hervez NDBF. Trestummañ gant *kerl(enn)*? Iskis evidon. Ha *tro(iad)*, *tro vale* zo Gl. *promenade*. Ha *troiadour* zo Gl. *touriste*. Me a gavfe kenkoulz lezel ar gerioù-se e peoc'h gant ar ster a zo dezho. Bez' ez eus *kelc'hiad* = Gl. *circuit* a ve un danvez diskoulm dereat ivez, ma ne blij ket dit *dol* b. *-ioù* (arveret e GSTL hag e fizik). Gwir eo e talvez “lieu bas et fertile” e NDBF, e pleg ur stêr, pezh a zo un adster, kentoc'h eget ur ster diforc'h.

Pe neuze *tro*, tra ken, kuit a glask pemp troad d'ar maout. Nann?

Ha re ziwezhat evit kas dit evezhiadennoù a-zivout an droidigezh? Dav dit kaout un nebeut amzer.

III – MC da YBAN 02 04 11

Re ledan e kaven ster *tro*, *troiad* ha soñjal a raen e oa gwelloc'h mirout *dol* evit un arver skianteloc'h. Ret eo bet din divizout div eur araok ma kinnigfe ar merc'hed o labour da zilenner Ploveilh. Ne vo netra embannet araok pell, mar bez embannet.

Alies e 'm eus da reiñ ur respont prim da atebeg Kannadig Ploveilh, un nebeut eurvezhioù araok *le bouclage* (setu c'hoazh ur ger gant *boucle!*), da skouer: *écolotissement*, pe evit kannadig Ebrel: *gros plan sur quelques compétences de Quimper Communauté, Goursell war gembelioù zo eus Kumuniezh Kemper?* Pa vez kaset din an talbennoù da dreiñ ur sizhun araok e c'houlennan ali GE. Met a wechoù e lak amzer da respont. Un deiziadur resis a zo da heuliañ. Kas a ran ur skrid bep miz a-zivout istor ar brezhoneg, ha hervez al labour e 'm bez poan da vezañ e koulz.

Da evezhiadennoù a vo deuet mat. Yezhadur ar galleg, p'edon er skol, a biao-ekaen mat. N'en deus lezet plas ebet evit hini ar brezhoneg! Kalz diaesoc'h eo da seikont vloaz eget da zek.

I – LM da GE 31 03 11

Diwar Aviel e kaver an devedad verbel *avielañ*. Ha ne zerefe ket gwelloc'h *avielaat*?

GBAHE a ro evit Gl. *évangéliste*: *avieler* hag *avielour*. Ha ne ve ket tu da lakaat Br. *avielour* a-dal da Gl. *évangéliste* (Mark, Mazhev, ...) ha derc'hel Br. *avieler* evit an eil ster roet gant GBAHE (kloareg)?

II – LM da GE 31 03 11

Klokaat a ran va malad diwezhañ.

1. *Évangéliste(s)* (É pennlizh) a skriver e galleg pa gomzer eus Mazhev, Mark, h.a. Ha mont da heul ar galleg a ranker ha skrivañ *Avielour(ion)*? Kataloniz ne lakaont ket a bennlizherenn.

2. Roll :

▷ **Aviel** Gl. *Évangile*

▷ **Avielour** Gl. *Évangéliste*: Mazhev, Mark, ...

▷ **avieladur** / **levr an Aviel** Gl. *évangélaire*

- ▷ **avielouriezh** Gl. *évangélisme*
- ▷ **avieler** Gl. *évangéliste* (prezegenner ezel eus un iliz avielel -amerikan alies-)
- ▷ **avieler** = *diagon* + despizadur GBAHE. avielier 2?
- ▷ **avielerezh** = *moederezh* → ilizoù amerikan
- ▷ **avielaat** Gl. *évangéliser*, sk. *avielaat ar baganed*
- ▷ **avielaour** g. Gl. *évangéliste*, GABA. *avielaour*, sk. *Sant Winog*, *avielaour Flandrez*; aa. *ur manac'h aviolaour*, *ur misioner aviolaour*, *un obererezh aviolaour*
- ▷ **avielañ** = *bennigañ ur bugel nad eo ket badezet*, GBAV. “*awielañ/-iñ*” ha *évangéliser* → lennadur Aviel Sant Yann : *avielet eo bet er pardon*
- ▷ **avielel** Gl. *évangélique*, sk. *iliz luterian avielel*
- ▷ **avielek** Gl. *évangélique*, VALL. *évangélique*

III – GE da LM 01 04 11

Ar goulennoù hag ar respontoù a rez war un dro.

Ya, moarvat, degemeradus eo *avielaat*, savet diwar batrom *douraat*.

Pennlizh pe get da *avielour*? E galleg e ve bepred ur pennlizh? Un draoñlizh a gavan en ur bern lec'hioù (Pet. Rob., h.a.). Ha ne ve ket ur boaz gall kentoc'h dreistpeurunvaniñ betek an disterañ munud eus ar gedvuhez? War O–F hiziv e welan ez eus ur reolenn strizh war an doare da zougen ar skerb triliv, ar ruz pe ar glas tost d'ar gouzoug hervez ma vezer maer pe gannad... Kinnigoù ne ra ken ar yezhour, na re strizh, na re laosk...

I – GE da GWP 02 04 11

Respont da 'z malad eus an 30 03 11.

Va mennoz eo e tleez kemer da amzer evit diskleriañ dre ur pennad frammet start, en ul lavar resis ha gant gerioù brezhonek intentet drezo o unan ar pezh a zisplegez a-zivout dedroadur ar mennozioù, ar savlec'hioù, an ensavadurioù adalek Platon betek hiziv. N'emaout ket o sevel ur boelladenn da vezañ notennet gant ur c'helenner barrekoc'h egedout, met un arhebad fraezh evit tud ez out barrekoc'h egeto.

Evidon me zo evel an arval a zistro ur benveg na vale ket d'ar stal he deus e werzhed ha diskleriañ ar sioù a gav ennañ. Ar gwan pennañ e 'z testennoù eo e rank al lenner treiñ e galleg arroudoù a-bezh anezho evit diverzhout ar pezh a vennezh lavarout. Petra kompren pa skrivez da skouer “emzalc'h gouiziegezhel”? Bezañ gouiziek eo ar ouiziegezh — un den gouiziek avat a c'hell bezañ diskiant, pe estren d'ar ouezoniezh. Heñvel dra, pa lavarer e galleg “une attitude scientifique”, e taveer d'ar “science” er ster strizh en deus ar ger hiziv ; daoust hag ar c'herienn “une attitude scientifique” a c'haller arloañ ouzh Platon hag Aristoteles? Aze ez emgavomp dirak ur skoilh eus ar yezhoù arnevez, anezhañ ober gant an un termen, “science” da skouer, evit dec'heriañ meizadoù kevarall hep pourchas an araez d'o digemmañ. Ken dibourvez all, ma n'eo ket dibourvesoc'h, eo ar brezhoneg, hogen, dre m'emañ en e brantad diorren, ez eo armet evit distremen an dilañs dre c'hoveliañ an termenoù na gred ket krouiñ ar yezhoù sonnet gant o hengoun kantvedel. Gwelout a rez enta an trevell out galvet da gemer war da choug :

ouzhpenn ren da hent a brederour brezhonek, sammañ diorreadur ar brezhoneg e domani ar preder.

Loc'het oa an eskemm-mañ etrezomp diwar da erbar kavout un termen azasoc'h eget *skol veur* a-dal da Gl. *université*. Un tammig sklaeroc'h eo va mennozioù er c'heñver-se bennozh d'hon eskemmoù.

Evit devoùoù istorel, e vez kavet gwell alies amprestañ an anvad o doa e yezh ar bobl ma c'hoarvezjont — amprestañ krai (sk.: an *Anschluss*) pe en ur zezneuziañ (an *Nasion*), n'eo ket bepred avat (an *Dispac'h* gall).

Alese, e kinnigfen amprestañ *Akademia*, hini Platon (ar furm *Akademia* n'eo ket nevez e brezhoneg: arveret e voe gant Mordiern en un degouezh all — ha mat vo moarvat gallout diforc'hiñ *Akademia Platon* diouzh *akademiezh Roazhon*).

Evit a sell amprestañ La. *Universitas*, Gl. *Université*, eo gwelloc'h dezneuziañ, rak diaes e ve arverañ ur ger gant an dibenn *-itas* pe *-ité*. Ar gembraegerion er 16t–17t kantved o doa amprestet Sz. *university* er furmoù Kb. *universi*, *universiti*, *uniferseiti*, *uwnifersiti* (GPC 3709), met dilezet e voe an termenou-se e gounid *prifysgol*. Evit dezneuziañ, da 'm meno e tere kemer da batrom an dezneuziadur emdarzh eus an termenou latin c'hoarvezet e henvrezhoneg hag e hengembraeg: La. *castitatem* > Br. *kasted*, La. *ciuitatem* > Kb. *ciwdod*, Br. *keoded*, alese dezneuziañ: La. *universitatem* > Br. *universited* b. (furm na gouezh ket pell diouzh Al. *Universität*)

Da 'm meno e ve diaes dilezel Br. *skol veur* evit an ensavadurioù a anavezomp hiziv en dro dimp — termen gwriennet er yezh (bezant endeo e kentañ geriadur Vallée, e 1919).

Evit a sell an dazont, gwell na grouiñ termenou a-raok ma tiwano eginou... Ne zistaolan ket Br. *kevanholc'h*-, gortozomp avat gwelout spisoc'h an ergeñverenn a ve dezhañ. Pell a vezañ savelet er preder eo keal an *nit*. Ha dereout a ra e arwerch'hañ gant termenou ar Voudoniezh? Hag ar *bout* a ve dor an *nit* pe, en eneb, an *nit* dor d'ar *bout*? Poent e ve sklaeriañ kement-se. (Arabat e ve da Br. *nit* kouezhañ en disleberadur m'emañ hiziv Gl. *créer*!)

Ne 'm eus ket bet amzer da glask er gelaouenn *Emsav* an testennoù o taveiñ d'an enkadenn ma voe ESB pa zivizas Youenn Olier ha Gwilherm Dubourg disteurel an dezrann a veze graet eus ar vroadelouriezh; kuitaat a rejont ESB en ur gas d'o heul lod eus an izili; YO hag e heulierion a savas *Skol an Emsav* en ur virout ar yezh arnevez er stad m'edo da vare o disparti; YO, goude kuitaat *Skol*

an *Emsav* a savas ar gelaouenn *Imbourc'h*, broadelour ha tuet d'an integrouriezh — o chom feal da lañs ar yezh arnevez hag o terc'hel kont zoken eus araokadennoù 'zo graet ganti abaoe e zisparti diouzh ESB. Emañ Alan Ar Berr o furchal en Emsav war lerc'h an heklevioù a voe embannet da vare an enkadenn-se.

Ur skouer all a heulierion-harzerion a c'hoarvezas pa voe divizet freuzañ ESB — goude dezrannañ ha dilezel pal an dispac'h (anat oa dimp n'en doa an emsav ur ster nemet evel dispac'h). Divarc'het e voe lod eus an izili (ar re end-eeun a zegemere evel gwir bater an dezrannoù embannet war *Emsav*), reoù 'zo o sankañ er gouvid, lod o vont da stourm er strolladoù kleiz gall pe er c'hweluniadoù, lod o tivroañ, unan o vont da labourat da Ukraina, unan all da Afrika, lod erfin o tiskouez droukrañs feuls ouzh “an dud o doa diskaret an Emsav”.

An daveoù a gasin p'en devo Alan o fourchaset din.

II – GE da GWP 05 04 11

Prometet 'm boa dit reiñ skouerioù eus ar riskl a zo gant pep embreg nidiadel : heuliañ an heulierion. Alan ha me hon eus follennataet ar gelaouenn *Emsav*. Petra chom eus SADED-ESB? daou dra : ar brezhoneg kempred, keal an nit. Ar barzh Bongorz, goude ur vuhez turmudus (tremenet oa dre bevar c'hamp bac'h nazi) a echuas evel darbarer (*manœuvre gros travaux*) e greanti Renault ; eno ez ae, dre hanterdabut-hanterfarsal, ouzh ar vicherourion gomunour : “Je vous pendrai tous... et je me pendrai après!” — pezh a reas ESB en e zoare. Goude dezrannañ-distrujañ ar Mouvement breton ken kulturel, ken politikel, ez emzezzannas-emzistrujas. E se ez eo bet feal da bennaenn an nit : kerkent ha krouet un dra, mont pelloc'h, talañ ouzh ar goull en-dro, war c'hortoz d'an digent. En *Emsav*, e tennan da evezh war dri fennad o testiñ, e yezh an ampoent, lankadoù ar c'herzhout-se : “Kemennadenn Stroll-leviañ E.S.B.”, *Emsav* 34, Here 1969, pp. 309 hh., pa voe troc'het diouzh rabined kravez ar vroad ; “Linennoù bras damkaniezh an Emsav e 1976”, *Emsav* 112 pp. 127 hh., ma vreutaed war lec'h an nidiadelezh ; daou bennad kentañ niverenn 121, 1977, ma klaskemp prederiañ war emgrougadenn ESB...

III – GE da MA 09 04 11

Trugarez evit da valad hag an arguzennoù fraezh a roez d'an azen ez on bet en degouezh.

Daou arbenn oa da 'm dianaoudegezh eus an U: 1) an *universitaires* e Frañs pe en USA a 'm eus bet tro da zaremprediñ a zeu talvoudegezh o oberoù eus o labourioù o unan ha ne welen ket ar roll he devez an U en afer (e gwir e tennont eus an U araezioù o labour, o gopr da gentañ, an dielloù, an darempred gant gwezhierion all, kelennerion ha studierion); 2) ar wezenn o vouchañ ar goadeg oa evidon an *universitaires* oc'h ober war dro ar c'heltieg e Breizh ha, gant an dismeg a vagen outo, e oan harzet a vont pelloc'h eget ar skritell *skol veur* (ha *skolveurieg* a laka lod anezho war o brezhoneg)...

Div gudenn a yezhouriezh ez eus:

a) an U a c'hoari roll ur skol, peogwir ez eus studierion enni, nemet ez eo kalz muioc'h eget ur skol. Ober anezhi ur *skol veur* zo envel an holl diwar ar parzh (hag ar parzh boutinañ, pa 'z eus skolioù all e-leizh ha n'int ket U). Lakaat warni an anvad *kevanolc'h*- zo kement hag envel an holl diwar ar parzh dibarekañ (lec'hioù holc'hiñ all ez eus, hini ebet avat gant ar c'halvedigezh bezañ kevan-).

b) An termenoù savet diwar *kevanolc'h*- a sav ganto ur gudenn sonel: ha ne ve ket un tammig luzteod distagañ *kevanolc'hiezh*, *kevanolc'helezh*, ... Marteze e ve kenkoulz tremen gant *kevanolc'h* g., gantañ ar perzhioù mat bezañ berroc'h hag aesoc'h da zistagañ. *Pelec'h emañ ho preur?* — *Er bloaz-mañ emañ enskrivet e kevanolc'h Naoned*. An diskoulm-mañ ne virfe ket a ober *kevanolc'hiad* g. -ed eus ezel ar c'hevanolc'h. (Amañ e skrivan *kevanolc'h* ha n'eo ket *kevanholc'h* dre zamant d'ar verrded... Da zibab e chom.)

Meneget 'm boa un termen all, an amprest *universited*. Marteze e degouezhioù 'zo e c'hallfe bezañ arveret, eñ hag an deverad *universiter* g. -ion.

IV – MA da GE 10 04 11

Marteze e ve ret da Gwendal distreiñ war ar *ring* evit respont d'an daou aters a zo da re.

Evit an hini kentañ, e lezan Gwendal eilgeriañ.

Evit an eil, e respontin gant ur goulenn all: hag un ezhomm a ve da ziforc'hiñ ur *c'hevanolc'h* diouzh un *universited*? Da Gwendal, ur wech c'hoazh, da respont.

Un trede tra da “lakaat war ar pallenn”: *kevanolc’h* pe *kevanHalc’h*? Ne gredan ket bezañ an hini barrekañ war an dachenn, hogen edos o komz eus *hemolc’h*, a oa bet deveret *holc’hiñ* anezhañ. Marteze e ve gwell lemel kuit an **H** enta, evit 1) bezañ heskrivoc’h, 2) bezañ kempoell gant *hemolc’h* en doare ma vo holl “deveradoù” *holc’hiñ* kuit a **H**...

Da Gwendal e roan ar glevell bremañ, pe gentoc’h ar c’hlavier!

V – GWP da GE 11 04 11

Ur respont fraezh a brientan :

Digarez evit dale va respont. Paket on gant prientadennoù prouadoù an dibenn bloavezh.

Setu un nebeut evezhiadennoù diwar-benn pezh a ’m eus lennet en eskemm diwezhañ. “An U a c’hoari roll ur skol, peogwir ez eus studierion enni, nemet ez eo kalz muioc’h eget ur skol” emezout.

An U ne c’hoari ket roll ur skol. Ur skol a ra war dro deskadurezh. An U a c’hoari gant ar studi. Da lavarenn a adkemerfen mat en doare-se : An U ne c’hoari ket roll ur skol, peogwir ned eus ket skolidi enni, met tud all, o taremprediñ an anaoudegezh en un doare. Ne zeskont ket, studiañ a reont.

An U n’eo ket ur skol bravoc’h, nag ur skol uheloc’h, un dra all eo penn da benn. Ur “mui” eo met da gentañ penn un “all”.

An anvad *kevanolc’h*- a hañval din azas tre evit degemer ster un nerzh *holc’hiñ* o vagañ ar C’hornog abaoe 2500 bloaz : an U ne loc’has nemet e 1088, padal e krogas un *holc’hiñ* dibar gant Platon... Ar ger *Universited* a c’hallfe termeniñ an hengoun european kroget er Grennamzer gant Bologna, Pariz, Oxford, hag a gendalc’h betek mervel tamm ha tamm dirak hon daoulagad. An anvad *kevanolc’h* a c’hell bezañ “hollekoc’h” (digarez evit ar c’hoari ger...).

VI – GE da GWP 03 05 11

Trugarez evit da zisplegadurioù. Sklaeroc’h e teu din ar rann-se eus ar bed na voen morse prederiet kalz ganti : an Universitas hag he avatarioù betek hiziv.

Diskouez a rez penaos ul luskad dezevout ha gouzout diwanet e Henc’hres en devoe un heklek kantvedoù goude hag un tonkad souezhus pa roas furm da ensavadurioù bet trebadet hag emledet d’ar blanedenn.

Menegiñ a rez embreg Napoléon pa zivizas kaout en e zorn an kez ensavadurioù ; dre ober se, ne rae nemet kemer perzh e ganedigezh ar riezoù arnevez. Un atoradur e oa, ne oa ket avat an hini kentañ : gantañ e kemere ar galloud politikel lec’h ar galloud kravezel e-keñver Universitas ar Grennamzer. Ha ne stader ket hiziv un trede atoradur o tont war-lerc’h an atoradur politikel : an atoradur armerzhel, en deus reuziet da gantañ en Universities an USA araok emledañ ivez d’an hollved ?

Goulenn a ran ouzhit : ha gallout a c’hell un ensavadur gouestlet d’an dezevout ha d’ar gouzout revout e-maez kelc’h ar galloud ?

E Henisrael ivez, e teuas da vezañ unanet strizh galloud ha gouzout : ar roue diouzh un tu, ar veleion diouzh an all ; un trede saviad oa avat, hini an diouganer, e-maez a nep ensavadur, dizalc’h diouzh piaouerion ar galloud hag ar gouzout, n’eo ket diseblant outo koulskoude pa na ehane ket a varn o oberoù hag o c’helennoù. Hag an nit (na ankouaat eo “ober” ster kentañ nit) oa gant ar roue ? Hag an holc’hiñ oa gant ar veleion ? N’eo ket. Edo lec’h an nit hag an holc’hiñ en diouganañ.

Goulenn all : pelec’h emañ an diouganerion hiziv ?

Pa ’m eus kinniget ar ger “kevanolc’h” evit kemer lec’h “skol veur”, e kav din e raen ur fazi. Un hunvre oa eus va ferzh, unan eus “hunvreoù-se a vo trec’h d’ar bed” kolezet gant an emsaverion gwechall : gwelout Universited an dazont evel ul lec’h gouestlet d’an nit, un ensavadur a ’n holc’hiñ. Un ensavadur a c’hell bezañ lec’h an imbours’h hag an ober, d’ar muiañ e c’hell reiñ tro d’an nit dre pourchas bonveziadoù ha gounit korvo gant roudoù an nit, netra ouzhpenn, dre anien.

Hêred da Henc’hres omp hep mar, na ankouaomp ket omp hêred da Henisrael ivez !

Hag anaout a rez prederourion Skol Kyoto ? hag ar pezh a skrive Tanabe Hajime war fin e vuhez a-zivout lec’h Henc’hres ha Henisrael ? — tro ’m eus bet da dreiñ arroudoù sklaerius eus e levr *Philosophy as Metanoetics*, sl. La-14 275 hh. (306-310 pergen)

Setu un nebeut evezhiadennoù a-zivout da c'houlennoù :

Un heuliad atoradurioù a venegez : politikel, armerzhel, kravezel pe doueoniel. Renet eo bet ar bed — betek ar maread arnevez — gant un unvaniezh etre ar politikel hag an doueoniel. Ur wech diskaret an doueoniel (“Marv Doue”), ar politikel zo erruet dindan beli an armerzhel, hag an armerzhel zo renet gant ar c’halvezouriezh. “Ha ne stader ket hiziv un trede atoradur o tont war lerc’h an atoradur politikel : an atoradur armerzhel, en deus reuziet da gentañ en Universities an USA araok emledañ ivez d’an hollved ? ” Ya, dres pezh a vevomp ha dres pezh a rankomp prederiañ ha devezout evel ma voe graet gant Nietzsche pe Heidegger (*Die Frage nach der Technik*).

“Ha gallout a c’hell un ensavadur gouestlet d’an devezout ha d’ar gouzout revout e-maez kelc’h ar galloud ? ” Evit pezh a sell ouzh ar goulenn-se, ar goulenn tremenet hag ar goulennoù all a savez e skrivin un hir a respont a glasko degas ditouroù sklerijennus (pe get !) d’an hollad. Pep goulenn a savez amañ zo liammet gant ur goulenn all a savez. Klask a rin c’hoari gant ar skoulm ar gwellañ ma c’hallan.

Kudenn ar gouzout zo an tabut pennañ hon deur amañ ha dreist holl ar respontoù savet gant prederourion Hellaz (Henisrael a zegouezho diwezhatoc’h en hon prederiadenn, met ne lavarin ket hiroc’h : arabat terriñ ar goubeizh). Ar pouezusañ respontoù ha dizemglevioù a anavezan zo bet roet gant Platon hag Aristoteles. Evit eeunaat, setu ar savboentoù enebet : hervez Platon ne c’hellomp ket soliañ ar gouzout war an dazoned. Re arvarus eo klask gouzout adalek ur bed a gemm, a gemm hag a gemm c’hoazh hag adarre (soñjomp amañ e Πάντα ῥεῖ Heraklitos). Neuze Platon a ginnig soliañ ar gouzout war pezh a c’hellomp envel ar *mennoz* pe ar *meizad* hag anvet e henc’hresianeg ἰδέα pe εἶδος. Marvus eo an den fur ha gallout a ra dont da vezañ difur. Met divarvus eo mennoz ar furnez hag an dazoned na grog ket enni. Un disrann a anzaver, un disrann etre an haezel hag ar meizadus, etre an haez hag an heveiz. Aristoteles a glasko enebiñ ouzh an disrann-se ha klask diskouez penaos e tremener eus an haez d’an heveiz.

A bouez kenan eo an tabut-se evit pep goulenn a-zivout ar gouzout. Perak ? Peogwir e voe arveret gant prederiadenn Aristoteles hengoun ha henvoaz predereurel ha skiantel ar C’hornog evit soliañ an deskadurezh hag ar studioù. Gant Aristoteles e c’hellomp soliañ ar preder hag e glokaat a-hed ar c’hantvedoù peogwir e klask lakaat war wel ar c’hendalc’h d’ur poent d’an haez degemeret gant mab den d’ur poent all d’an heveiz. An enklask a-zivout ar gendalc’husted-se a gaver er Περὶ Ψυχῆς. El levr-se e klask diskouez Aristoteles penaos an ene

zo, *en un doare*, pep beziad (ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα πῶς ἐστὶ πάντα). Aristoteles a glasse prederiañ a-zivout an “*en un doare/πῶς ἐστὶ*”. Lakaat war wel darempred an ene gant ar beziad, gant ar bed, zo un doare da lakaat war wel ar gouzout. Hag a-hed linennoù ar Περὶ Ψυχῆς e laka war wel ar gendalc’husted ha stourm a ra a-enep da zisrann Platon (an disrann etre an haez hag an hevez).

Met ne echu ket ar Περὶ Ψυχῆς gant “they lived happily ever after”. Ur gudenn a gaver. Ijin ’ta hollad al levr evel ur ganaouenn gant un diskan : “An haez a dremen betek an hevez. An haez a dremen betek an hevez . . . ”. Aristoteles a labour, a ziskouez, a laka war wel ar gendalc’husted-se . . . betek dibenn an trede levrenn e teskriv dimp ul lodenn pe un doare/mare eus ar reiz a zo distag eus pep tra ha peurbadel, eleze ur reiz tost ouzh ar reiz deskrivet gant Platon. (Moarvat e ’c’h eus soñj eus ur gerig a ’m boa skrivet dit e deroù ar bloaz a-zivout gerva ar reiz en oberenn Aristoteles. Setu dres ar gudenn a glaskan plediñ ganti).

Marteze e c’hell hañvalout pell diouzh da c’houlennoù a-zivout an diouganañ. Met n’eo ket. Perak? Petra a welomp pa lennomp linennoù ar Περὶ Ψυχῆς a-zivout ur reiz divarvus hag e-maez an dazoned? Respont asur ebet. Met, da ’m soñj, Aristoteles a glask lakaat war wel un oberenn eus ar reiz digomprenadus gant displegadenn ar gendalc’husted. Ha se zo dres pezh a glaskas lakaat war wel Platon, ha diwezhatoc’h Nietzsche pe zoken Bergson. Displegomp spisoc’h : un dakennad dour etre va daouarn a c’hell bezañ reizet gant va reiz a-drugarez d’an haez. Met penaos displegañ donedigezh ur mennoz? Penaos displegañ e klevfe tud ’zo trouz diglevet un dazont nidiadel? Platon ha Nietzsche a glaskas lakaat war wel ar gudenn-se. Respontoù resis n’o deus ket degaset : gant Platon ned eus ket a respont d’ur goulenn savet, nemet goulennoù savet gwelloc’h o pediñ goulennoù gwelloc’h c’hoazh a stur buhez an ene.

Kendalc’homp ha klaskomp distreiñ davit kudenn ar c’hevanolc’h. Soliet eo bet an hengoun kornogat war breder Aristoteles, ha mennoz ar gendalc’husted a ziazez pep skiant. Hep preder Aristoteles ne vije ket eus ar skiant a anavezomp. Met an kez preder a zilez kudenn an diouganañ : re vresk ha re ziveizadus eo hervez Aristoteles. Un dra wir eo : reiz ha diougan, setu ur pezh koktel da vestroniañ ha hent a chom dimp d’ober a-raok lenn ha klevout lavarenn *Dionysos* pa gomz d’an νοῦς. An diouganañ a rankomp prederiañ, a rankomp ergerzhout. Met kinnig a ran lezel ar goulenn-se a-gostez e-pad ur pennadig : un nebeut goulennoù a-zivout an diouganañ a glaskan ergerzhout e pennad prederourel an Nidiad 7 a zegemer a-benn nebeut tre, dres war-lerc’h ar 6.

Un dachenn vray hon eus ergerzhet dre heuliañ trouz ha mouezh an *diglevet*. Petra a ra un diouganer pa ziougan? Komz pe skrivañ a ra adalek an dazont. E galleg, ar ger *prophète* a zave d'an henc'hresianeg *προ* (a-raok) ha *φημι* (lavarout). An diouganer a gomz a-raok pezh a lavar pe pezh a zeskriev hag e lavar a zeu eus an dazont deskrivet en e gomzoù. Met n'eo ket un dazont soliadet, un dazont nidiadet eo, un dazont diwelet ha diglevet ha marteze diglevadus evit diskouarn an amzer a vremañ pe an daoulagad troet war-du un dazont soliadet soliet ha rakjedet.

Met kendalc'homp gant da c'houlennoù all. Ha gallout a c'hell un ensavadur gouestlet d'an dezevout ha d'ar gouzout revout e-maez kelc'h ar galloud? Evit respont mat d'ar goulenn-se e savin ar goulenn kontrol: ha gallout a c'hell un ensavadur gouestlet d'an dezevout ha d'ar gouzout revout e kelc'h ar galloud? Perak sevel ar goulenn-se, savet a-enep da hini? E sevel a ran peogwir ez eo an hevelep goulenn: kudenn an darempred etre galloud ha gouzout, prederiañ ha sturiañ, gwirionez hag efedusted. Un nebeut evezhiadennoù a glaskin sevel diwar-benn ar gudenn-se. Desket e vez dimp renkañ ar renadoù politikel e kombodoù, rummadoù: gwerinelezh, nemeurveliezh, tiranterezh, rouantelezh, hag all... Renket e vez ar renadoù eus ar gwashañ d'ar gwellañ gant an den arnevez. Pep buhez politikel a c'hell bezañ renet gant reolennoù ar renad-mañ renad. Met faziak eo ar sell-se. Platon a zekas dimp eo lusket mab den gant ar c'hoant, gant *ἔπος*, ha pep lavar zo enkorfadur ur c'hoant bennak. Hag un den a c'hell bezañ lusket gant un *ἔπος* prederour pe un *ἔπος* mac'homer, *ἔπος τῶρωνος*. Pep buhez politikel a c'hell bezañ kaset eus un tu d'un all: tu ar prederour pe tu ar c'hoant dibrederiet, c'hoant an *τῶρωνος*. Ar prederour zo an neb a vir ouzh ar werinelezh a dreñ en un tiranterezh. Hag an tiranterezh n'eo ket ur rummad politikel, un renad politikel bennak gant perzhioù arbennik. An tiranterezh zo dremmwel politikel pep renad politikel. Lec'h ar prederour er bed politikel? Lec'h ebet, nemet un hent, ur c'hantren etre diavaez ar geoded ha diabarzh ar geoded, etre an tiranterezh hag ar geoded fur.

Met distroomp da gudenn an ensavadur troet war-du ar gouzout ha klaskomp deskiñ ur gentel eus hon ergerzh. Amzerelezh ar preder hag an diougan zo un amzerelezh disheñvel diouzh hini ar galloud. Sell ar gerig-mañ emañ o skrivañ dit. Sell Nidiad 6. Hag o degemeret 'c'h eus d'ar c'houlz a ranke bezañ o hini? Ket. Amzerelezh ar preder n'eo ket hini ar galloud, ar c'helaouiñ. Un touell eo lavarout e kelenner prederouriezh en universited: evel ma lavare Nietzsche, dic'hallus eo rakjediñ ha soliañ ur c'helenn dre lavarout "Pep lun, da eizh eur, pep meurzh da nav eur e 'm bo ur mennoz, traoù dedennus da gontañ, prederiadennoù d'ober

ganeoc'h, traoù diglevet a lavarín". Hervez Nietzsche ned eus ket tu da lavarout e kelenner prederouriezh en un doare ingal. Ret eo lavarout "Istor ar brederouriezh a gelennan. lizheregouriezh a gelennan. Met a-wechoù, e kreiz va c'hentel e c'hell ur mennoz erruout ha sklerijennañ pep tra." Pelloc'h c'hoazh ez a Nietzsche pa lavar ne c'hell ket ur c'helenner kelenn prederouriezh en universitedoù alaman: rankout a ray dibab etre bezañ leal d'ar stad pe leal d'ar wirionez.

A-zivout kement-se ez alian dit lennadennoù awenus: Nietzsche, *Über die Zukunft unserer Bildungsanstalten*⁹ ha *Schopenhauer als Erzieher*¹⁰. Gwellañ testennoù a anavezan diwar-benn ar goulennnoù a dabutomp warno abaoe mizioù ha mizioù! Sur on e vi plijet gant al lennadennoù-se.

Evit klozañ e lavarín dit e spian mennoz ar c'hevanolc'h. Un ensavadur troet war-du ar gouzout a c'hell bevañ mar klask klevout trouz ha mouezh an diglevet, mar heuilh roudoù an nit ha mar preder divevenn ha dizehan: mar holc'h. Hag an holc'hiñ a grog gant ar skrivañ, ar studi, an imbourc'h, an deskiñ, an nit, ar c'helenn, hag all... Kevanolc'hiaded e vimp pa vimp bodet en dro d'un den a gelenno dimp penaos lenn Aristoteles pe Faulkner. Hag e klevimp, marteze, etre linennnoù pe lavarennoù un trouz diglevet, un dazont nidiadel a bed da vezañ krouet ha savet ganimp. Diouganerion a gavimp marteze e penn an ergerzh a breder drant.

Trugarez evit da alioù a-zivout Tanabe Hajime. Al lennadenn a gendalc'han war roudoù diouganerezh Henc'hres ha Henisrael.

VIII – GE da GWP 08 06 11

Trugarez evit da hir a zisplegadenn. He lennet 'm eus hag he adlenn a rin.

Va anglevad kentañ eo emhout evel un nijerez o ruilhal war al loabr na ouzer ket pe zurc'hadur a gemero p'he devo dibradet. E 'z testenn e paota reveziadennoù *gouzout*, *studi*, *meiz*, *mennoz*, ha reizh goude holl pa bledez gant an universited hag ar brederourion. Etre krefen all, e lakaez war wel an troc'h a rae Platon etre an traoù hag an derc'hoù, da bimpatrom ar re-mañ Derc'h Doue, a dreuzvevas evel Doue ar brederourion, ar *moralischer Gott*, hag an Doue a voe diferet e ankoù en ur ser gant diwezh an trabed...

⁹Friedrich NIETZSCHE, *A-zivout dazont hon skolioù*, 1872.

¹⁰Friedrich NIETZSCHE, *Schopenhauer evel diorreer*, 1874.

Div evezhiadenn ne rin ken hiziv.

Mar intentan kevarad diwezhañ da lizher, e renkez an *nit* etre traezennoù all eus gourmarc'had ar preder. An nit avat n'eo ket *preder*, ac'hoel n'eo ket preder hepken, met *ober* da gentañ holl. Ha n'eo ket forzh petore ober. Hon trede dorn eo, an hini a ro deroù. Hon daou zorn all ne reont nemet *gounit* (paourat eo steriegezh ar ger hiziv : hBr. -*guinit* a dalveze “gwezhiañ, labourat” — Fleuriot en dosta da La. *molior*).

Dre enepster ez intenter an *diouganañ* a-dreuz da c'herdarzh ar c'hevatal gresianek. Heñvelster eo *diouganer* ha *nidiad* : roerion deroù int o daou. En hevelep ampar emañ an *diouzerc'h*, anezhañ “diougan, n'eo ket dre al lavar, met dre an ober” (La-10 233).

Un dra all, meur a wech e 'm eus lakaet dirazout an aters na baouez ket a hentiñ spered ar re a anved gwechall ar “Vrezhoned emskiantek” : perak brezhonegañ ? Pa gav Babretoned emskiantek hiziv an deiz o gwalc'h hag o bliz gant *les bretonnismes du citoyen Lossec*. Hag emañ ar respont er gouzout pe en ober ?

Trawalc'h evit hiziv. Dale zo gant 5t levrenn *Geriadur ar Vezekniezh...*

Kalon dit betek ma tispegi diouzh an tarmak !

I – MME da GE 05 04 11

Goulennoù :

1. Moarvat ec'h eus bet tro da blediñ gant Gl. *maternité* e-ser labourat war GEVEZ. Berrek eo an traoù ganimp e brezhoneg da 'm meno. Br. *mammelezh* a glot gant *ar bezañ mamm* met setu-holl. Br. *gwiliouti* hon eus ivez evit ar glinikenn. War a hañval ez eo deuet Br. *mammelezh* gant ar Gonideg. Din da c'houzout n'emañ ket **mammel* war ar marc'had, na **mammek* kennebeut all (o lakaat e ve ezhomm anezho). GEAK a ro ivez Br. *ehan brazezed*, Gl. *congé maternité*, met an ehan-se a bad hiroc'h eget ar vrazezded (16 sizhunvezh en holl, 6 a-raok ar gwilioud : 'congé prénatal' ha 10 goude : 'congé postnatal'). Kavout a ra din e tegouezh kentoc'h Br. *ehan brazezed* gant Gl. *congé prénatal*. Ha bremañ emañ ivez Gl. *congé paternité* ! Gl. *maternité* a gaver e : *maternité légitime ; carnet de maternité ; allocations de maternité ; maternité prochaine, refusée, souhaitée...*

2. Gl. *science connexe (de)* ; ne gav ket din e tegouezhfe Br. *kennask* aze. VALL a ro ivez Br. *kenstag (ouzh)*. Gl. *La zoologie est une science connexe à la biologie*, Br. *ur skiant kenstag ouzh ar vevoniezh eo al loenoniezh* ? Marteze ivez *amezek* ? (gant peseurt araogenn implijout *amezek* ? Ne gavan skouer ebet).

3. Ober a reer gant Br. *kengleval & kenglevek*, Gl. *consensuel*. Ma ne fazian : Br. *consensualité*, Br. *kenglevegezh*, Gl. *consensualisme*, Br. *kenglevelezh* ?

4. Gl. *personnel contractuel*, Br. *koskor kevrateg?* (ne welan arver ebet eus *kevrateg*). Hag ar pennanv, *un contractuel*, Br. *kevrateg?* Pe *kevrataed*, *kevrated*?

5. Kinnig a rez Br. *kaoc'hvlisa*, *-adezh*, Gl. *coprophilie*, ha Gl. *coprophile* Br. *kaoc'hvlisaer -ien*, *kaoc'hvlisad -ed*?

6. En un eskemm (18 11 09) ez poa skrivet din e oa gwell ober gant al lostger *-adouriezh* pa saver anvad un doazhadur diwar ur verb (cf. Gl. *intuitionnisme*, Br. *nadadouriezh*). Met e GEJED 55a e lennan Br. *nadelouriezh*. Un diforc'h ster?

7. Pa ra ar galleg gant un adanv pennanvaet e c'heller e dreñ e brezhoneg gant un anv-verb, Gl. *les avantages de l'hydrolien sur l'éolien*, Br. *spletoù an dourluzañ war an aerluzañ*. An adanv *numérique* a vez pennanvaet meurbet: *le numérique*. Br. *an niverelañ?* (cf. Br. *felladennelañ*, en hon eskemm 17 07 07).

8. Gl. *superficialité*, Br. *gorreelezh?*

9. DGYA B-2, 11, 47 a ro Br. *sevenadoniezh*, Gl. *culturologie*; ha talvoudus eo bepred?

10. Gl. *mémoire immédiate*, *différée*, Br. *kounerezh kentizhek*, *derenet?*

11. Troet en doa Jil Ewan « Les confessions de saint Augustin » gant Br. *Gourbannoù sant Eostin*. Ha reizh e oa arver Br. *gourbann aze?* (cf. ivez *Les confessions de Jean-Jacques Rousseau*, h.a.).

II – GE da MME 08 04 11

Setu un nebeut notennoù da heul da c'houlennoù.

1. Br. *mammelezh* zo diouzh al luniañ gerioù predenek pa gaver Kb. *mamolaeth*. Al lostger Br. *-elezh* n'eus bet paouez ebet en e arver, sl. C. *santelez*. Arveret e vez ivez Kb. *mamogaeth*, roet gant GPC evel heñvelster da *mamolaeth*, ouzhpennet: "*also fig.*", eleze gant ster Br. *mammegezh*. Evel ma lavarez, e talvez Br. *mammelezh* kement ha "bezañ mamm"; Br. *mammegezh* zo da intent "kaout doareoù, realezh ur vamm". Alese an adanvioù Br. *mammel* ha *mammek*. E-keñver lezenn hag amaezhiadurezh, evel just, ne c'hell bezañ anv nemet eus *mammel* ha *mammelezh* (un nemedenn: e Gl. *école maternelle*, ez eus gant an adanv ar ster a zo gant Br. *mammek*; e brezhoneg avat e krenner: *skol*

vamm — ar pennanv *mamm* o vont da hogozenñ). Evit an ampoent, ne gav ket din e ve da zegas e brezhoneg keveleboù Kb. *mamoliezh*, *mamolrwydd*, *mam-wys* (Br. **mammeliezh*, **mammelrouez*, ? **mammiz*). Notomp evelkent e soñjas Vallée el lostgerioù Br. *-eliez(h)* hag *-eliegezh(h)* (sl. VALL 367 ha VALL.Sup 95 v° *humanité*) — loazioù ankorvoet evit c'hoazh, pa ouzon.

Br. *ehan brazezed* a c'hell digudenn bezañ astennet e erdal betek enderc'hel ar prantad goudeganadel; da intent eo evel ehan da geñver ar vrazezded, evel da skouer an *ehan kleñved* a vez astennet goude ar pare evit an diglañvadur. Un arguzenn enep Br. *ehan brazezed* ez eus avat: n'eo ket ar vrazezded a zo e penn kont (n'eo ket unan o deus bet ar merc'hed a c'houlenn sioc'haniñ); gwell enta ober gant *ehan mammelezh*.

Dereout a ra Br. *gwiliouti* da envel ar rann ospital pe ar glinikenn ma 'z a ar merc'hed da wilioudiñ. En ur yezh kalvezel (merkomp koulskoude e tremen buan hiziv an termenoù arbennik resis e yezh ar pemdez), e vo graet gant *amiegouriezh*: *Gwazrann an Amiegouriezh*, *Klinikenn Amiegouriezh*.

Un termen all, Gl. *maternité de substitution*, a arouez tro ar vaouez a zo bet treuzplantet en he c'hrozh ur vi frouezhiget erlamet diwar ur vaouez all, Br. *mammelezh amsavat*.

2. Ne gav ket din ivez e tere *kennask*. Evit *kenstag*, *kenstroll*, ne gaver ket fraezh ganto an daou geal: a) distag, b) boutin etrezo hentennoù, divoudoù, h.a.; gant *amezek* ne glever ket ar c'heal b); kinnig a rafen *kenere* aa. ha g. (*da*) (soñjal a c'hallfed e *kedere*, *kantere*, nemet e kav din e ve foranañ loazioù evit dec'heriañ ur ster hep pouez na resister bras).

3. Mar dalc'her kont eus durc'hadur ster *-elezh* (sell dre an erdal, goubarek) hag *-egezh* (ster dre an ental, louerek), e lavarfen: un "*emzalc'h kenglevek*", "*ar genglevegezh a ren war arc'hwel ar gwazrann-se*" (Gl. *consensual*, *consensualité*). Ur c'hevredadour a studife perzh ar genglevegezh er gedvuhez a gomzfe eus an devoud *kenglevel* (= *kenglevegezhel*). Lakaomp bremañ un doazhadur a lakafe ar genglevegezh evel diazez ar gedvuhez, e rafemp anezhañ ar *genglevouriezh* (spazhañ laou en degouezh e ve luniañ *kengleवलouriezh* ha spazhañ c'hwen ouzhpenn mont betek *kenglevegezhelouriezh*!)

4. *Koskor dindan gevat*, *koskor kevratek*, *koskor kevrater*... Difennadus an holl. *Kevratat* ivez a-benn ar fin.

5. Hervez an deverañ boas, e ve *kaoc'hvlisaek*, nemet e rafen a-walc'h ivez gant *kaoc'hvlisaer*.

6. Arlivioù ster niverus zo gant arver Gl. *intuitionnisme*, evel gant an darn vuiañ eus termenou ar brederouriezh. An doazhadur a wel gant an den ar galloud da anaout an ergorennoù war eeun dre ar merzhout, da nadiñ ar werc'helezh, a reer anezhañ Gl. *intuitionnisme*, *perceptionnisme*, *illationnisme*, Br. *nadadouriezh*. An doazhadur a laka an nad (galloudezh lakaet kevenep d'ar poell) da ziazez d'an diskiblezh-mañ diskiblezh (en degouezh, d'ar Jedoniezh, hervez Brouwer), Gl. *intuitionnisme*, zo bet anvet Br. *nadelouriezh* gant Yann-Baol; a-gevenep enta d'ar *poellelouriezh*, houmañ o tiren ar jedoniezh d'an darbenn-dezren.

7. Evel just ez eo reizh *spletoù an dourluzañ*. Lavarout a rafen avat *an niverel* hepken — dindan neuz an amprest, ez emc'houlennan ha n'eus ket skouerioù all e brezhoneg henvoazel eus arver un adanv gant ster ur stroll.

8. Gl. *superficialité*, perzh ur spered diwar c'horre, a-c'horre? An *diarc'horre*, an *diac'horre*?

9. N'on ket sur tamm ebet eus ster Gl. *culturologie*, termen amprestet digant an amerikaneg, a glotfe kentoc'h gant Br. *stuzegouriezh*, met dav lavarout e hañval bezañ gwall vesket an hanc'heriegoù arveret e galleg (ha moarvat e saozneg) en domani-mañ. Evit *sevenadoniezh* a lakafen evel kevatal da Gl. *science des civilisations* — da c'houzout hag un termen gallek berroc'h zo...

10. An termenou Gl. *mémoire immédiate, déclarative, non déclarative, procédurale, de travail, de conditionnement*, h.a. a denn da studi diazezoù nervvevedourel ar c'hounerezh (Gl. *bases neurophysiologiques de la mémoire*) — domani imbourn'h a zo c'hoazh o klask e hentennoù ha moarvat e staelad gouiziadoniell; n'on ket arroutet a-walc'h evit reiñ kevatalioù brezhonek d'an termenou arveret gant an imbourn'herion (termenou berrhoali a du 'rall evel ar re arnodet war an tachennoù skiantel nevez); aze ivez e rankimp gortoz ma vo imbourn'herion vrezhonek.

Gant Gl. *mémoire différée* emaoamp e tachenn ar bredelfennerezh: dre berzh gwikefre an difenn e vez reolet ar c'hounerezh ha kounadoù 'zo a vez ampellet, dilerc'hiet, goursezet, dianwerc'het... An termen eeunañ ha tostañ d'ar ster freudek a ve moarvat Br. *kounerezh goursezat*.

11. N'emañ ket troidigezh Jil Ewan ganin. Ha sur out ez eo *Gourbannoù* ha n'eo ket *Gourbonnoù* an termen arveret gantañ? Forzh penaos nag en eil termen nag egile ne hañval bezañ kevatas (sl. n'eo ket hepken GEAK, met ivez an daou c'heriadur embannet gant *Imbourn'h*). Se lavaret, n'on ket savetoc'h a se evit respont dit. Gwell e kavan goulenn e ali digant Yann Varc'h Thorel (emañ o prientiñ embannadur Geriadur an Doueoniezh aozet gant Turiaw).

III – YBAN da GE 09 04 11

Skrivañ a rez :

« Br. *ehan brazezd*ed a c'hell digudenn bezañ astennet e erdal betek enderc'hel ar prantad goudeganadel ; da intent eo evel ehan da geñver ar vrazezded, evel da skouer an *ehan kleñved* a vez astennet goude ar pare evit an diglañvadur. Un arguzenn enep Br. *ehan brazezd*ed ez eus avat : *n'eo ket ar vrazezded a zo e penn kont (n'eo ket unan o deus bet ar merc'hed a c'houlenn sioc'haniñ)* ; gwell enta ober gant *ehan mammelezh*. »

Ne veizan ket ar frazenn lakaet e stouedoù ganin. Ar merc'hed a c'houlenn sioc'haniñ ned eont ket betek penn o brazezd ha n'o deus ket ar gwir da gaout un ehan kent ha goude ar genel : [http: //www.ameli.fr/employeurs/vos-demarches/conges/le-conge-maternite/duree-du-conge-maternite.php](http://www.ameli.fr/employeurs/vos-demarches/conges/le-conge-maternite/duree-du-conge-maternite.php)

« Le congé maternité comprend un congé prénatal (avant la date présumée de l'accouchement) et un congé postnatal (après accouchement). »

Evidon Br. *mammelezh* a dalvez kement hag “an devoud, an anadenn bezañ mamm”, evel broadelezh, renkadelezh... Ha tu zo da astenn ster ar ger betek talvezout “an devoud, an anadenn dougen ha genel ur bugel”, evel ar galleg gant *maternité*, ar saozneg gant *maternity* hag an alamaneg gant *Mutterschaft*? A dra sur (sl. ivez *Emsav* 106, PKB 1420), met dav lakaat en **ehan mamm(elezh)** an **ehan brazezd**ed (Gl. *congé prénatal*, Sz. *pregnancy leave*, Al. *Schwangerschafturlaub*) + an **ehan dianwilioud** (Gl. *congé postnatal*, Sz. *maternity leave*, Al. *Mutterschafterschafturlaub*). Valigant eo an termenoù e Sz. Am. hag en Al. : a bep eil e kaver *pregnancy leave* evit an ehan penn-da-benn, pe *maternity leave* pe zoken *Newly Pregnant Maternity leave, now often called parental or family leave, is the time a mother (or father) takes off from work for the birth or adoption of a child*. Heñvel dra evit an Al. *Schwangerschaft* ha *Mutterschaft*. Marteze e c'haller kinnig lies diskoulm : mirout *ehan brazezd*ed, *ehan mammelezh* hag ouzhpennañ udb. evel *ehan kerent(el)*?

Un dra all : Er mare-mañ e prederian war Gl. *poissonnade, bretonnade, cochonnade, ...* , gerioù gallek arveret paot er vro-mañ (evit an douristed, met un hengoun banveziñ zo e Breizh evelato), ha marteze krouet er vro-mañ ivez? Marteze termenoù evel *banvez*, a dalvez hervez Fleuriot kement ha “pred ar merc'hed”, evit un eured kredapl. E Kb. ez eus *cyfedd* ivez. Neuze un dra bennak evel *pesk-vez, breizhvez, hoc'hvez*? Kevatal da : *banvez pesked, banvez giz Breizh, banvez kig hoc'h*. Da soñj? Ha bastus e ve :

**DISUL KENTAÑ PESKVEZ BRAS E
PARK MAEN MEUR (PLOVEILH)
AOZET GANT PREDER DA-GEÑVER
DONEDIGEZH E GOULOU GERIADUR
AR GEGINOURIEZH**

Mikael a respont : « Evit ur pred paotred e vo arveret **gourvez**!! Pe gloez-freilh. Te eo a zegaso ar pesked eus Trevignon evit peskvez bras ganedigezh GEKEG. Hag evit “pierrade”? »

Evit ar Gl. *pierrade* e kinnigan :

maen g. **mein** *tuile* ou *pierre de cuisson, pierrade* ; *noyau* ; *morceau (sucre, glace)* • *Tuile à crêpes* Maen krampouezh • *Une pierre de sucre* Ur maen sukr • *Whisky on the rocks* Whisky war vein skorn
maenvez g. **-ioù** *pierrade (repas)*

IV – GE da YBAN 09 04 11

Ma ! fellout a rae din lavarout : diwar deskad ar merc’hed brazez ne vez grataet un ehan nemet da isteskad ar re a ya betek ar vammelezh. Da Martial da welout.

A-zivout *poissonnade*, h.a., ha ne gav ket dit ez eo izel deouezusted al lostger *-vez*? Ha ne ve ket gwell ober gant ar furm glok *-west* pe *-vest*? *hoc’hwest* pe *hoc’hvest*, (ne anavezen ket Gl. *bretonnade*, ma vez lakaet en-dro ar Vrezhoned e renk ar moc’h ! pe ur marmouzadur e ve a ’r “banquets républicains”?) Evel just e savfe diaez sonel gant deveradoù evel **peskwest*, **peskvest* (a c’hallfed hepkoriñ dre zegemer *morwest*...) Ur c’hinnig arverañ *-west(ad)* ’m boa graet e La-08 321. Kement-se diwar vont...

V – YBAN da GE 09 04 11

Soñjet ’m eus ivez en hBr. **GUEST** “fait de passer la nuit, fêter, veiller”, arveret endeo e *gwesti (ploue)* “gîte (rural)” (GEAK). Ya, izel eo deouezusted al lostger *-vez*, met hag un displet e ve? Evel-se e vo digoroc’h, rak en ur breizhvez e vez debret, kanet, dañset, ha traoù all c’hoazh. Ha quid a-zivout an *-ade* gallek

a gengan gant *couillonnade* ha *pantalonnade*. Ha ne ve ket gwell ober gant ar furn klok *-west* pe *-vest*, emezout? Evel *arvest*, ya, perak ket. Met luzteod a-walc'h *eo* **peskwest*, **peskvest*, hag evit gwir ne gavan ket deouezusoc'h eget *peskvez*. *Morvest*? Re dost ouzh *morfest*. Evit *-west* avat, farsus a-walc'h e ve ur *breizhwest*! Ha n'eo ket *farwest* kentoc'h?

Soñjet 'm boa deverañ diwar *glez* (pe *gloez*) ivez, met penaos?

Met, pouezusoc'h zo, hep ket a var.

VI – GE da YBAN 09 04 11

Un evezhiadennig diwar vont : en termenoù mezekniezh ez arveran *goude*- da verkañ ur c'heñver amzerel eeun, ha *dian*- da verkañ ur c'heñver amzer + ur c'heñver a amzalc'h, sk. :

hémorragie de la délivrance ◇ **postpartum haemorrhage** ◇ **gwadliñvañ dianwilioud** g.,

gwadliñvad ouzhpenn 500 ml diwar gorreenn enlenañ an dorzhienn ouzh ar grozh o tarvezout en 24 eurvezh goude ar gwilioud, o tarvezout peurliesañ diwar un azgannad torzhienn pe un anniñv a 'r grozh

Alese va c'hinnigadenn *goudeganadel* a-dal da Gl. *postnatal*.

VII – YBAN da GE 09 04 11

Ya, merzhet 'm eus goude taol. A-du ganit gant *goudeganadel* ha *kentganadel* ivez neuze.

I – GE da YVT 08 04 11

Amañ dindan e kavez daou arroud lizheroù. Hag ur mennoz 'c'h eus?

1. Martial din :

Troet en doa Jil Ewan *Les confessions de saint Augustin* gant Br. *Gourbannoù sant Eostin*. Ha reizh e oa arveret Br. *gourbann* aze? (cf. ivez *Les confessions de Jean-Jacques Rousseau*, h.a.).

2. Va respont :

N'emañ ket troidigezh Jil Ewan ganin. Ha sur out ez eo *Gourbannoù* ha n'eo ket *Gourbonnoù* an termen arveret gantañ? Forzh penaos nag an eil termen nag egile ne hañval bezañ kevazas (sl. n'eo ket hepken GEAK, met ivez an daou c'heriadur embannet gant Imbourc'h). Se lavaret, n'on ket savetoc'h a se evit respont dit. Gwell e kavan goulenn e ali digant Yann Varc'h Thorel (emañ o prientiñ embannadur *Geriadur an Doueoniezh* aozet gant Turiaw).

II – GE da MME 12 04 11

Setu an eskemmoù emañ o paouez kaout gant YVT a-zivout *Confessions de saint Augustin*.

III – YVT da GE 08 04 11

Ya, kavout a ra din e oa Br. *Gourbannoù* o oa arveret gantan. Me gav din e oa *Gourbannoù sant Eosten*. Gwiriañ a rin.

Met n'on ket e-tailh da lavarout deoc'h peseurt ger a ve azas (ned on ket eostengar tre). Petra a fell deoc'h goulenn ouzhin. Klask a rin e skridoù Turiaw.

IV – YVT da GE 08 04 11

1. Ampleret ez on gant ho koulenn, rak ne welan ket pelec'h e 'm eus da gas sklerijenn deoc'h. N'eo ket me a glasko treiñ talbenn oberenn sant Eosten pa n'intentan ket al latin hag e euladoù. Youenn Olier a lavar ez eo bet troet e *Gourbannoù* pa oa *con* al La. *Confessiones* par d'ar rakger kreñvaat kernaouek *kol*- ha pa « felle e gwirionez da sant Eosten “gourbannañ” e anaoudegezh vat ouzh Doue ».

Gwir eo e kaver Br. *gourbonnañ* “embann a-ouez d'an holl en un doare kefridiel” gant Turiaw, ha Br. *Feizvonnad* “embann dirak ar bed burzhudoù Doue” (a islinennan amañ pa ne zisplij ket din evit treiñ Gl. *confesser*, er ster rik-se). Evit ster all *confession* e reomp boaz gant Br. *kofesaat*, “mont da gofesaat”, met pa vezan gant ar beleg “ez anzavan va fazioù” dirak Doue, evel-just.

A hent all e kaver e Pedenn ar Gevuniezh e lid an oferenn ar bomm-mañ : « Je crois et je confesse Seigneur, que tu es en vérité Christ... », troet gant Turiaw : “Krediñ hag embann a ran, Arloz, ez out e gwir wirionez Krist...”

Muioc'h a c'houloù, siwazh, ne c'hallan ket reiñ deoc'h pa na vez ket studiet sant Eosten nemeur ganimp (sl. pennad Eosten e GPAZ).

2. Gwir a lavarit a-zivout Br. Havel a gaver e Bibl an Tour-Tan. Ha mat e ve din dispenn roudoù Per ar Gall ha Job Lec'hvien. Pezh eo, Br. Avraham eo a gaver c'hoazh enni, evit Br. Abraham e GPAZ, Br. Aharon gant An Tour-Tan, Br. Ac'haron gant GPAZ, Br. Mozez gant an eil ha Br. Moshe gant egile, ha Br. Eva gant GPAZ evit Br. Hava gant an Tour-Tan.

Ar goulenn a sav dreist holl neuze evit Abel / Havel hag Eva / Hava. Ha dav vo din mont da heul ur reizhad hepken pe gallout a ran ober Havel eus an eil hag Eva eus eben?

Dav vo din klask pelloc'h ha kemer un diviz krenn, siwazh. N'emaon ket, erziwezh, o klask reiñ o faperioù dezho en dro, nemet reiñ un alberz eus pezh a zerc'houezont ! Ket, an dibab a rin a vo heulian Bibl ar Seikont, diouzh boaz ar reizhvriidi.

3. Derc'hel a ra Turiaw da skrivañ Br. *gouhere* evel don n'eus ket keit-se zo c'hoazh. Kemm a rin e Br. *Gouere*.

4. Ebarzhañ a rin e GPAZ Br. *ditourañ* gant ar ster a zo dezhañ e *An ene kristen e bali an neñv*. Gouzout a ran emañ endeo e Geriadur an Here, met er stad m'emañ ar gedyezh bremañ e kav din ez eo gwell daou eget unan.

5. Lemel a rin avat Br. *kefridiezh* pa na gavan despizadur ebet.

Dav eo din diskrivañ da Vartial. N'en ankouazhan ket, met amzer ! amzer ! Emaon en ur blegenn ziaes. An daou pe dri den a zo mat dezho reiñ skoazell war o amzer vak da brientiñ ha da reiñ o alioù diwar embann skridoù evit An Treizher ne gavont ket goar ken d'e ober. Ha pa 'm bez ezhomm o alioù kalvezel hag arbennik ne c'hallan me ket mont war raok va unan. Al labour diougonadel 'm boa diskouezet deoc'h war ar gwe a chom en istribilh. Al lodenn bleustrek da embann war baper ned eo ket aet war-raok pa ve brav he embann evit an distro-skol ! Evit An Aviel e 'm bez skoazell gant Gwendal. Ne vefe ken nemet aozañ ar golo gant ur mouler d'ober : an dud emouestlet en Treizher (tri ?) n'o deus ket amzer. (Ezhomm a vo prederiañ ganeoc'h, gant Gwendal ha gant hon tad Maksen an Direzon a-zivout ar Br. *hofiñ* (diwar Kb. *hoffi*) da ziforc'hañ Gr. ἀγαπᾶω diouzh Gr. φιλέω.)

Embann skrid an Oferenn troet gant Turiaw a felle din lakaat war load hon parrez. Tud zo a oa barrek a oa emginniget evit sevel an kez load : steuziet int kuit. Dav vo din e embann war baper (disfiz on krog da gaout e padelezh an traoù zo war ar gwe). Ha c'hoazh, pelec'h emañ ar c'halvezour a 'm skoazello d'ober war-dro aozañ al lunellañ hag ar moulañ ! marteze e vo lidet ganimp evit ar wech kentañ d'ar 26 a Vezheven e chapel sant Herve war an Dosenn Vre.

Kement-se a skrivan deoc'h o c'houzout ez anavezit mat an kez kudennoù abaoe pell hag en deus treuzpadet ho labour en tu-hont da se.

Trugarez evit an elfennoù a zegasez. Bennozh dit e welan sklaeroc'h en afer. Ar verb La. *confiteor* (ez eo *confessio* an deverad anezhañ) zo gantañ an daou ster :

1) anaout hon mank, diskleriañ ar fazioù hon eus graet, sk. : “*peccatum suum confitere*” (Cicero) “anzav e fazi”;

2) diskleriañ, reiñ da anaout un doare ac’hanomp, un trivliad, ur gredenn, sk. “*confessa vultibus iram*” (Ovidius) “diskouez he c’honnar war he dremmoù”; “(*Venus*) *confessa deam*” (Vergilius) “(Gwener) o tiskuliañ he doueegezh”. Daou ster ar re-se a adkaver war-bouez nebeut gant Br. *anzav* (sl. GIBR: *anzav e bec’hed, anzav e feiz*).

Ne ve enepster ebet enta o treiñ *Confessiones Augustini* dre *Anzavadoù (sant) Eosten* (pe *Aogustin, Eostin, Aousten, Aoustin* hervez an aozerion...), rak en e levr en doa daou vennad : diskleriañ kantreadurioù e vuhez, bonnañ e feiz.

Jil Ewan a zibabas *Gourbannoù*, oc’h adkemer an termen *gourbann* kinniget war Preder 181-182 (1974) evel kevatal da Gl. *exaltation (psychique)* hag adkemeret gant an hevelep ster e *Geriadur ar Brezhoneg arnevez*, Imbourc’h 1980 hag e *Geriadur arnevez* Imbourc’h 1983. An termenoù Br. *bonnañ* Gl. *proclamer* eus hBr. *bonn* “proclamation” ha *gourbonnañ* “promulguer” a gaver e GEAK 1995.

An termen feizvonnad krouet gant Turiaw a zec’her sklaer unan eus an daou ster a zo gant La. *confessio*.

N’on ket barrek d’ober kinnigoù war dreuzskrivadur an termenoù hebraek. War a hañval ez eo tud an Tour-Tan an droerion soliusañ pa oant hebraegerion ha p’o doa divizet diazezañ war skrivadoù an Torah.

Evel ma lavarez, kudennoù an embannerion vrezhonek a anavezan hag hon c’hunuc’hennoù a ya da gendonian gant ar re a laoske en o amzer Vallée ha Roparz Hemon !

KIS-1090

I – LM da GE 14 04 11

Emañ Jean-Michel Mahe o labourat war un droidigezh nevez evit ABER, daou c’houlenñ a ra ouzhin :

1. Gl. *retarder (un rendez-vous) d’ une demi-heure* > Br. *ampellañ (un emgav) eus un hantereurvezh*.

Iskis e kav arver *eus* aze. War EMSAV e kaver :

- a) *ampellañ* eur an Dispac’h, *ampellañ* an divizoù da gemer, *ampellañ* tremen-van an teodyezhoù, ...
- b) ne c’hell (hini eus an div vodadenn) *ampellañ* he dalc’hioù *ouzhpenn* tri devezh
- c) *ampellañ* ar c’hendiviz *eus* miz pe zaou,
- d) *ampellañ* ar gourbonnadur *keit ha ma* kar,
- e) *ampellañ* respont Breuriez ar Sened Iliz *betek* disoc’h un enklask sirius.

Ned eo ket dizeur e aters pa hañval arver *eus* en droienn veneget mont da heul ar galleg *de*. Ha ne ve ket splotusoc’h un dra bennak evel *war hed* (*ampellañ* un emvod *war hed* miz). *Ampellañ ... keit ha ma* eo a ’m c’has war an tu-se.

War geriadur Garnier (dindan renerezh Helias), retarder, e kaver : *ar votadeg a oa bet dilerhet eisteiz* (dilerha). Ar pezh a c’hallfe bezañ un diskoulm all : *an emvod zo bet ampellet eizhtez*.

2. Eil goulenn : Gl. *fièvre aphteuse* = Br. *terzhienn aftus*, met quid a-zivout Gl. *peste bovine* (Sz. *Cattle plague*) ha *peste porcine*? Ouzhpennañ a ran ivez Gl. *grippe aviaire*.

Derc’hel a ran da labourat war ar geriadur evit an deskaded.

II – GE da LM 15 04 11

Setu un nebeut notennoù.

1) an araogenn *a* zo unan gra-pep-tra. Kervella a zezrann ervat he staelad : “Peurvuiañ e koll [...] he zalvoudegezh ha ne chom mui nemet ur ger-benveg” (YBRB 341 § 553). An araogenn piaouel da *pell*, da skouer, zo *diouzh* : *pell diouzh va bro*; e degouezhioù ‘zo e teu *a* (pe *eus*) en he lec’h : *pell ac’hann*, *pell a se*, *pell a vezañ*, h.a. (met *pell diouzh eno*). Heñvel dra : *Un dale daou zevezh ’m eus bet*, met *daleet on bet a zaou zevezh*. Reizh enta : *an emgav zo bet ampellet un hantereurvezh koulz hag ampellañ an emgav eus* (pe *ag*) *un hantereurvezh*. Ar reolenn a lez eno al lec’h gant un destlenn o tennañ da gempouez luniadel steuñvenn ar gomz.

Notomp e c’hoari *da* ur roll damheñvel e troioù ‘zo : *ne ’m eus ket c’hoant mont*, *c’hoant hoc’h eus roet din da vont*.

2) Setu daou vellad eus GEVEZ-5 war ar stern :

grippe, influenza ◇ **influenza, flu grippe** ◇ **grip g., influenza g.**

pore darreuziat, tredizhus diwar ur viruz RNA eus ar gerentiad *Myxovirus influenzae*, o revout e rezh lies skod : A (ar paotañ stadet), B ha C, gant lies isrizh : H₁N₁, grip spagnat ; H₂N₂, grip aziat ; H₃N₂, grip Hong-Kong, H₅N₁, h.a. (H evit hemaglutinin, N evit neuramidaz, daou c’hlikoprotein eus golo ar viruz) ; naouus ent klinikel dre un deroù trumm, terzhienn da 40°C, kaherostoù, klopennadoù brevus, grevadurezh hollek hag azonoù diseurt : maeloù ha darwazh skevent, nervostoù, strafuilhoù koazhadel (skritellet *grip pervezel*, e gaou, rak ar viruz ne dizh ket ar bouzelloù), dre un dedro d’ar pare a-benn un nebeut devezhioù ; a-wechoù, goude diwresteriñ e tistro

an derzhienn (V gripel); furmoù grevus a zeskriver, e dalc'h anialegezh an hadenn pe ar c'hevredin anezhi gant bakteri (*Haemophilus influenzae* pergen), kiriek da rouestladoù bronkezskeventel; darreuziadoù istorel eo ar *grip spagnat* (1918, a 20 da 40 milion a dud varv, diwar ur viruz nes da hini *grip ar moc'h*, H₁N₁), ar *grip aziat* (1957), *grip Hong-Kong* (1968, viruz A) (sl. *encéphalite virale*, *grippe aviaire*, *hog-flu*, *vaccination antigrippale*)

grippe aviaire ◇ avian influenza, fowl plague ◇ grip an evned

kleñved tredizhus kenan, marvus alies, devoudet gant un *Influenzavirus* o tizhout an evned gouez hag an evned magañ; deuet treuzkasadus d'an den ez eo kiriek da zarreuziadoù bet stadet abaoe 1997 er Reterazia (Sina, Viêtname) hag en Izelvroioù (viruz H₅N₁); erzerc'hañ a ra en den e rezh terzhienn, kaherostoù, kevresaefo

Dalc'het 'm eus *grip* pa lavar ar galleg *grippe* ha *peste*, ar saozneg *influenza*, *flu*, *plague* evel kensterioù. Er skridaozadur diwezhel e welin ha mat eo degas *bosenn* da genster en degouezh: *grip ar bioù* pe *bosenn ar bioù*...

I – MA da GE 14 04 11

Pell 'zo ne 'm boa ket savet goulennoù ouzhit, met bremañ e 'm eus ul labour troidigezh evit *Nidiad*, ul labour tenn hag a sav a-wechoù kudennoù na zeuan ket a-benn da zirouestlañ. Setu :

1. *donner une conférence*: *reiñ un displegadenn?*
2. *l'almanach poétique japonais* (<http://fr.wikipedia.org/wiki/Kigo#Saijiki>): *an almanak poetikel japanat* (Vallée, GIBR)?
3. *traduire qqc par x-mots*: *treiñ udb. dre x-ger? gant x-ger?*
4. *un document à caractère encyclopédique*: *un teul a rezh hollouiziegezhel?*
5. *faire qqch sur une année*: *ober udb. war ur bloavezh?* (hogos sur on eus se hervez pezh a 'm eus gwelet e-barzh GIBR, hogen hogos n'eo ket da vat!)
6. *mot-clé*: ?
7. *désigner qqc sous le nom de X*: *dezanviñ udb. dindan an anvad X?*
8. *mot de saison*: *ger a rannvloaz?*
9. *testeniañ*: *verb eeun pe ameeun?*

II – GE da MA 14 04 11

2. *Barzh-*, *barzhel*, *barzhoniezh*, h.a. zo termenoù a ster hollek, arveradus e pep degouezh: *barzhoniezh Homeros*, *barzhed ar slam*, *lakaat ur rekipe kegin e stumm ur barzhoneg*, h.a.). *Poet-* h.a. zo a arver furmel, da skouer a-gevenep da *proz-*, pe *poetek*, *poetik* evel rummenn yezhoniezh, h.a. *Gweud* g. (Kb. *gwawd*, ger a heulier e remzad adalek an indezeuropeg, bepred o talvout kement hag “awen, c’hwezh, spered”) a verk anien nidiadel, andespizadus, ar varzhoniezh. Ur *gweudour* eo ar barzh gwirion, er ster intentet gant ar varzhed o unan! Deveradoù all: *gweudel*, *gweudek*, h.a.

Un notenn amañ: taol evezh ouzh skrivadur ar gerioù japanek. Er pennad embannet war Nidiad a-zivout an haikoued, e veze dalc’het ar skrivadur gallek. Ar gudenn eo houmañ: 1) pe gemer ar gerioù er stumm etrevroadel boutin hep o dezneuziañ muioc’h hag o skrivañ neuze e stouedoù hep lakaat outo na kemmadur na merk an niver: “un niver bras a *haiku*”, “ar *kigo*”, “daveiñ da *Kokinshū*”, 2) pe dezneuziañ, pezh na reer nemet evit ar gerioù tremenet da vat e brezhoneg, ha neuze ober outo evel ouzh ar gerioù brezhonek all (merk al liester, h.a.): “un haikou, haikoued”. E testenn Wikipedia, e vez graet gant an hevelep hentenn evel ma welez (nemet evit *haiku*, ma vez ouzhpennet un trema).

8. Ya, pell emaomp diouzh luc’hach ar *quartiers branchés*! Gwall heut ha disked avat e kavan *rannvloaz* arveret aze. E krennvrezhoneg e veze un adanv a oa gantañ dres ar ster “de saison”: *sezon*. Un amprest eo evel just; evidon gwell un amprest deouezus (ha kozh er yezh) eget ur goveliadur pout: *frouezh sezon*, *ger sezon*? Dit da varn.

III – MA da GE 15 04 11

Trugarez evit da respontoù ken prim. Un nebeud traoù ’m be da ouzhpennañ a-zivout ar c’hudennoù a ’m eus.

2. Evit a sell an termennoù brezhonek *barzhoniel*, *poetikel*, *gweudel*, ne welan ket tre an diforc’h a zo etrezo. Gouzout a ran pelec’h emaint meneget e *Lavar*, hogen n’eo ket eno e kaver displegadennoù fraezh war o ster(ioù). Ha va skoazellan a c’hallfes?

8. Evit *mot de saison*, eo ret gwelout al liamm wikipedia a ’m eus kaset dit e ’m c’hemennad diwezhañ. Ur *MS* eo ur ger-alc’huez kavet en almanak *poetikel*, ger o

klotañ gant ur mare resis eus ar rannvloaz. Netra da welout gant ur ger *tendance* enta! Emc’houlenn a raen neuze ha kantrat e ve ober gant “ger rannvloaz” pe “ger *a* rannvloaz”.

IV – GE da MA 25 04 11

Ur c’hevatal all d’an termen japanek troet dre Gl. *mot de saison*: *ger koulzek* (ger oc’h eztaoliñ anien ar c’houlz-mañ koulz eus ar bloavezh). An diaester gant seurt kudenn eo ne anavezomp ket ar japaneg hag e rankomp tremen dre ur yezh all. Pennaenn ar mont d’an dra hon endalc’h da hepkoriñ gwiskad ar stuzegezh c’hallek douget gant *mot de saison* ha strivañ da ambredañ war eeun ar c’healioù dec’heriet gant an termen japanek. A-douez ar c’hevatalioù brezhonek *amzer*, *pred*, *mare*, *adeg*, *koulz*, *ampoent*, *grez*, *sezon*, ... ez eo *koulz* marteze a ve an nesañ ar c’heal dec’heriet gant Jp. *kigo* mar davean d’ar pennad Wikipedia a venegez — sell arverioù idiomatek Br. *koulz*...

KIS-1092

I – LM da YBAN 18 04 11

Ne gavan ket, nemet ha furchet fall e 'm bije, ur c'hevatal d' ar Gl. *poser (une addition)* ha da arver *poser* er frazenn :

“8 plus 6 égal 14, je pose 4 et je retiens 1”.

Betek poent e ran gant : “skrivañ a ran 4 ha kounañ 1”.

II – YBAN da LM 18 04 11

e JEDO6, p. 23 e skrivan :

1 Jediñ ur sammad, un diforc'h

I – Dre skriv, diwar-bouez un treol

I1 – Sammañ

$$\begin{array}{r} \overset{1}{3}, 7 \\ + \quad 1, 8 \\ \hline 5, 5 \end{array}$$

Hentenn da efediñ ar sammadur :
seizh mui eizh zo pemzek. Skrivañ a ran pemp o terc'hel
unan a astaolan dreist sifrenn ar renk war-lerc'h a-gleiz an
niver kentañ. Neuze : unan mui tri mui unan zo pemp.

I2 – Lemel

$$\begin{array}{r}
 3, 7 \\
 - \\
 1, 8 \\
 \hline
 1, 9
 \end{array}$$

Hentenn da efediñ al lamadur :
 eizh lamet eus seitek zo nav. Skrivañ a ran nav o terc'hel
 unan a astaolan dindan sifrenn ar renk war-lerc'h a-gleiz
 an eil niver. Neuze : tri lei unan mui unan zo par da
 unan.

Er pajennoù da heul e kavi skouerioù ouzhpenn a-zivout al liesadur (p. 39).

II – YBQ da LM 19 04 11

Hag un droienn a ve e brezhoneg evit Gl. *second degré*?

En ur skrid savet gant unan eus skolidi Savenneg eo skrivet a-zivout ar film
Tavarn ar c'horn :

“Met, marteze, ret eo soñjal war an eil derez, neuze re ziaes eo evidon...”

Gl. *Humour au second degré*, ... A bep seurt furmoù ez eus d'an humour
 (fent?), komedi, *burlesque*, komedi frañskilhat e degouezh ar film-se, pounner,
 ludresadenek.

Kemer ar film en eil derez?

III – LM da YBQ 20 04 11

Digarez, berniadoù keuneud da zastum (15 ster) ... Brevet va c'hein.

N' ouzon ket muioc'h egedout, betek henn e raen gant *eil derez* ivez hep bezañ
 prederiet muioc'h. Treuzkas a ran da valad da Gwion. Evit *humour* sell ouzh
 Lavar 15 pp.250-255.

IV – GE da LM 21 04 11

Ya, c'hwezh ar c'heuneud gant da valad (lavaret en eil derez, evel just !)

⌈ Sed a lavar Pet. Rob eus “second degré” :
 Niveau d’interprétation. *Au premier degré* : à la lettre. *Au second, au deuxième degré* : à un autre niveau d’interprétation, incluant une distanciation, une métaphore, un jeu de mots. « *Les titres des journaux sont construits sur des calembours. Le second degré est partout à la une* » (Le Nouvel Observateur, 1985).
 ⌋

Un doare all da lavarout “au sens figuré”, *ent diarneuz, dre zareulad* (La-09 77) a-gevenep da “au sens propre”, *ent diarlenn*. Lavarout a ran ivez *en eil derez*, a zo un doare eil derez da lavarout *ent diarneuz* !

V – LM da GE 23 04 11

Un aters all : hag azas eo Br. *dalc’hiad* er bomm Gl. *adepte de l’ alpinisme* ?

VI – GE da LM 23 04 11

Br. *dalc’hiad* a ya da heul an diruzad ster c’hoarvezet gant Gl. *adepte* adalek ar gravez, an doazhadurioù, h.a.

Daou dermen all a welfen war ar renk :

- ▷ *pleustrer* (digejet eus e gemeradurioù henvoazel), pe c’hoazh *pleustrad -ed, pleustrour* ; ergorek rik : “an hini a pleustr war”
- ▷ *kolezer* ; dangorekoc’h : “an hini a zo e galon gant” (sl. arverioù *kolezañ* dre ar RENABL) sk. : “kolezerion ar sonerezh breizhek” (La-13 385).

KIS-1093

I – YBAN da GE 02 05 11

Emaon o peurlipat GEKEG ha prest e vo e dibenn ar miz. Moarvat e 'c'h eus pledet gant *oligoélément*, met ne gavan ket. Lennet 'm eus *oligoelfenn* tu bennak, met betek gouzout ned eo ket *oligo-* ur rakger brezhonek. Ouzhpenn se en en kavan hir.

Neuze: *nemeurelfenn?* *boc'hedelfenn?* Pe gwell marteze: *boc'helfenn*. Sl. Kb. *bych*.

II – GE da YBAN 02 05 11

Keloù mat dibenn prientidigezh GEKEG. Mikael ha me a gomze dres eus kement-se er sizhun dremen.

Tro 'm eus bet da blediñ gant Gl. *oligoélément*, sl. GEVEZ-3 354, 385: *nemeurelfenn*. E GEAK emañ an hevelep arver eus Br. *nemeur-*. A du 'rall e 'm eus graet gant *nemeur-* en un degouezh all, sl. GEVEZ-1 134: Br. *nemurhoskek*, Gl. *paucilobé*, *peu segmenté*.

Hogos echu ganin eo korf GEVEZ-5 (ar ger diwezhañ a grogo gant *ho-* moarvat). Bec'h bepred gant goulennoù Martial hag an eskemmoù gant tud Nidiad.

I – MME da GE 02 05 11

Goulennoù

1. Gl. *criticisme*, Br. *dezvarnelouriezh*?
2. Gl. *fasciser, fascisation, fascisant*, Br. *faskouraat, faskouradur, faskouridik*?
3. Gl. *biocompatible*, Br. *bevgempadus*?
4. Gl. *hétéroclite* (gramadeg), Br. *amreizh* (hervez Vallée). Mirout a rez?
5. Gl. *frustrateur*, Br. *gouheber, -gouhebiñ*?
6. Gl. *biologisme* (Bergson), Br. ?
7. Gl. *cas social* (diwar-benn ub.), Br. ? (galleg ar pemdez : “les cas sociaux”)
8. Gl. *faux-semblant*, Br. ?
9. Gl. *forme dormante (d’une maladie, d’une bactérie, etc.)*, Br. ?
10. Eus pelec’h e teu Br. *gourc’hou*?
11. Gl. *fréquentiel* (données, analyse), Br. ?
12. Gl. *monosexuel*, Br. *unrev-* (peseurt lostger? *unreviat, unrevek*? ...).
13. Hervez renabl Gab e lenner war Skiant 12 Br. *diorren padus*, a glot tre gant Gl. *développement durable*. Lod zo gwell ganto komz eus *développement*

soutenable, diwar Sz. *sustainable development*, ar pezh a c’hall an endro gouzañv war hir dermen. Ha Br. *diorren gouzañvadus* a zerefe aze?

14. Gl. *décomposer un mouvement*, Br.?

E GEGO e roez Br. *falskostoù* a-dal Gl. *côtes flottantes & fausses côtes*. Met war a hañval ez eo disheñvel evit lod aozerien. Sed a lennan war ur geriadur mezekniezh :

Définition du mot Fausses côtes (paires 8-12) :

Les cinq dernières paires de côtes sont aussi appelées fausses côtes parce qu’elles ne s’articulent pas directement avec le sternum. Les huitième, neuvième et dixième paires de côtes sont attachées à la septième par un tissu cartilagineux. Les onzième et douzième paires de côtes (les deux dernières paires de fausses côtes) sont aussi appelées côtes flottantes car elles ne sont attachées en avant à aucune autre côte ni au sternum.

II – GE da MME 04 05 11

Da c’houlennoù :

1. Gant Gl. *criticisme* ez adkaver an diaester en deus hon skoilhet c’hoazh gant an termenoù prederouriezh : an diouer a zave da destennoù brezhonek. Anv zo amañ eus doazhadur Kant ha Kant n’eo ket bet troet, na studiet zoken, e brezhoneg. En degouezh-mañ, e sav ar gudenn yezhouriezh evel henn : emaomp dirak ur meizad istorel, penaos e zec’heriañ ? Dre sevel evitañ un anvad du-mañ dre loc’hañ moarvat diwar Br. *dezvarn*- (pa oa dodad Kant : kent dezvarn an anavezad e tleer dezvarn an anaout), pe dre amprestañ, evel ma reer alies, an termen eus yezh Kant : Al. *Kritizismus*, Br. *kritikegezh*

An eil diskoulm-mañ zo abegoù d’e zegemer, na pa ve dre ma arverer hiziv *criticisme* gant ur c’hemeradur disheñvel, evitañ da vezañ deveret diwar hini Kant : nep doazhadur a venn diazezañ ar brederouriezh war dezvarn an anaout.

Hag an un termen a vo arveret evit an daou gemeradur o vezañ ma chom gant an eil roudoù eus an durc’hadur a lakae Kant en egile : *kritikegezh* pe *dezvarnegezh* Ha daou dermen a vo kinniget : *kritikegezh* evit ar c’hemeradur istorel, *dezvarnegezh* evit ar c’hemeradur en arver c’hoazh ? D’ar brederourion da reiñ un disentez.

2. Ya, moarvat ez eo gwell deverañ diwar *faskour-*. Daoust da soñj gorialeion 'zo ez eo aet istorel ivez ar faskouriezh, ha n'eus gounid ebet da reiñ buhez d'ar bennrann sioc'han *faskek-*.

3. Ya.

4. Et. *heteroclit-* zo dezhañ er c'hramadeg ur c'hemeradur arbennik : a-zivout ur pennanv nad eo ket unvan orin e plegadoù (Gr. *κλίσις* = *plegad*). Evel ma reer gant *dizungenezh* ("a natur dizunvan"), e c'haller kinnig : *dizunplegad* pe *dizunplegadek*.

5. Hervez an domani ma arverer an deveradoù diwar *frustr-* : e diarsell Freud e tere *gouheb-* ; er ster boutin avat, gwell tremen gant *divad-*, *divuz-* — sl. an termenoù a ginnigen e La-07 85 hh. ; *angwalc'hañ* a lakais da gevatal ar freudeg *Versagung*, marteze avat e c'hallfe bezañ arveret en ur ster boutin : “Ne 'm boe ket pezh a 'm boa gortozet, ur santadenn angwalc'h a vuhezen”

6. Gl. *biologisme* a reer eus an tued da zisplegañ an devoudoù buhezel (bredel, kevredadel, kefredel, h.a.) en hevelep doare ma tispleger an devoudoù bevedel : *bevedelouriezh* enta.

7. Gant al loazioù en hon c'herz e tisoc'h ar c'hevatal Br. *degouezh kedvuhezel* (sl. pennadoù Yann Varc'h war La-15 ha -16). En un eskemm kent, e lavaren dit e chome da studiañ kevatalioù brezhonek Gl. *cas & occasion*. Ne 'm eus ket bet amzer da bleustriñ war ar gudenn evit c'hoazh...

8. Aze ez eo puilh al loazioù. Da rakger : *drouk-*, *kamm-*, *treuz-*, ..., da stiran : *-man*, *-neuz*. Perak na amprestañ ivez : *fentiz*, *finch*... Gwell lezel gant ar skrivagnerion an emell da sevel an termenoù a zereo ouzh o ambred. Hevelep respont n'eo ket bastus evit ur geriadurour moarvat, met en degouezh ne c'haller nemet kinnig loazioù krai...

9. Ne anavezan ket arver Gl. *dormant* er Vezekniezh, Gl. *latent* hepken, Br. *enkelat*. Er vevoniezh struzhel, e verk an *dormance* "ur stad paouez padennek devoudet gant amplegadoù an hin", heñvel enta ouzh ar paouez goañv a c'hoarvez gant an huneganed. Meur a ziskoulm, pe deverañ diwar *-hun-* : *dazhunat* (gant an hunadur o c'hoarvezout a vareadoù) ha *dazhunadezh*, Gl. *dormance* ; pe *dargudat*, *dargudadezh* ; pe diwar *-goar-* : *goarat*, *goaradezh*, pe *arouarek*, *arouaregezh*, *aroarat*, *aroaradezh*... Anzav a ran e ran kinnigoù er goubar, rak ne 'm eus nepred labouret war an dachenn-se.

10. *Gourc'hoù* a voe dezneuziet gant GP, diwar pe dermen avat? Yann-Baol, en deus arveret ar ger, a lavaro dit.

11. Gwell ivez da Yann-Baol reiñ dit ar respont.

12. Daou generadur zo da Gl. *monosexuel* (ger savet gant Paul Reboux, mar davean da Google): evit ar struzh, "gant ur rev hepken", *unrevek* enta; evit an dud, "troet ent ganadel ouzh hiniennoù a un rev hepken", *unreviat*, *unreviad* enta.

13. Ya, moarvat, hervez ar mennoz a venner dec'heriañ.

14. Evel a weler e GEFIZ ez eus lies termen brezhonek a-dal da Gl. *décomposer*. En degouezh, pa studier fiñvoù an izili, ez eus anv a elfennañ ur fiñv kemplezh en e lankadoù: *dezlankadañ ur fiñv*; en ur yezh eeunoc'h, e spir *elfennañ ur fiñv*.

III – YBAN da GE 05 05 11

Da heul an eskemmoù a-zivout *cochonnade*, *bretonnade*, *poissonnade* e chome va goulenn eus an 09 04 11 en ur c'horn eus va c'hlopenn: "*Soñjet 'm boa deverañ diwar glez (pe gloez) ivez, met penaos?*". E sigur NDBF *glez freilh* e 'm eus adlennet La-08, pp. 248-249 hag ivez La-07 pp. 25-27. A-du e vefen da virout *glez*, evel *gloan*, *gloedig*, evel m'emañ e NDBF. Hogen, evit an deveradoù e rafen gant *-vlez*, evel en termennoù *hevlez*.

Kement ha ken bihan ma kinnigan *hoc'hvlez*, *breizhvlez*, *peskvlez* evit an tri ger usveneget. Evit a sell an distagadur: udb. etre /o/ ha /v/.

Evit goulennnoù Martial:

1. *Gourc'hou*: GP *Gerioù henvrezhonek nevez studiet gant Fleuriot*, ÉC 11 415-464:

**gourc'hoù* ag. "(den, tra) eus an dibab".

(Ri=, *Uuen*=) *uuorgou*; krKb.? *goreu* "gwellañ"; hIw. *forg(g)u* "tra, den eus an dibab". (ÉC 11 469).

2. Gl. *fréquentiel* (données, analyse): hervez a ouzon ez eus daou zomani ma reer anv a *analyse fréquentielle*: 1. an elektronik ha 2. an ezrinegañ. En elektronik ez eus kel a dalmoù hag evit a sell ar rinegoù a aliested.

Lavarout a rafen neuze : 1. *dezrann talmel* evit an elektronik ha 2. *dezrann an aliestedoù* = *dezrann aliestedel*, evit ezrinegañ ar bonegoù kuzh.

3. Br. *diorren padus*. Da 'm meno e klot ervat gant ar Gl. *durable* hag ar Sz. *sustainable*, Gl. *soutenable*, eleze er ster *derc'hel*, *kenderc'hel*. Sl. NDBF **padout** “durer; endurer; se contenir; continuer; persister” hag ivez *padout ouzh*, *padout gant* (Gl. *supporter*, *soutenir*, *résister (à l'usage)*). Marteze e vo ret gouzañv ivez, met un divoud all eo.

KIS-1095

I – MA da GE 02 05 11

Gwelet 'm eus e La-10 (mar 'm eus soñj mat) e 'z poa gouestlet ur KIS d'an termen *paradigme* er c'hramadeg. Eus ar ster all 'm be ezhomm, a zo ar saviad “speredel” ma vez tud ur mare bennak. E giz-se e komzer eus *paradigme antique*, *paradigme médiéval* pe *paradigme moderne*.

II – GE da MA 02 05 11

Moarvat ez eus diskoulmoù gwelloc'h eget astenn ster Br. *kestalad* pe amprestañ ur Br. *paradigm*. En arverioù *paradigme antique*, *médiéval*, *moderne* e tegouezhomp gant ur c'heal sevenadoniel bet dedalvezet c'hoazh en ur par dibarek pa raemp anv eus “*patrom stuzegezhel*” er bloavezhioù 1960.

Gl. *paradigme* er ster a venegez zo tost da ster hGr. *paradeigma* “patrom, skouer, delvan, kendelv, kentelv”.

- berrek, ha diresis, e ve ober gant *patrom* pe *skouer*;
- gant *delvan* e nesaomp d'an diskoulm, met arveret eo bet *delvan* gant sterioù kalvezel resis a laka diaes astenn e ster;
- nesoc'h ez a *kendelv*, bet arveret war Emsav 57 295, o taveiñ d'ar gevredigezh avat kentoc'h eget d'ar sevenadur;

- Br. *kentelv* (< *kent-* + *delv*), bet kinniget pa glaskemp ur c’hevatal da Gl. *modèle* (*de peintre*), ne gouezh ket pell moarvat diouzh ar c’heal da zec’heriañ (gant ur arster platonek empleg gant *kent-*).

Diskoulmoù all :

- *kantelv* (< *kant-* *delv*) [*kant-* zo kreñvoc’h eget *ken-*, dre ouzhpennañ ur c’heal a gemplegañ (kv. : *kantreizh*, *kantouez*, *kantalc’h*, h.a.)];
- *kanterc’h* (< *kant-* *derc’h*); sl. dre ar RENABL an holl gemeradurioù gwisket gant *derc’h*, an hini kinniget e La-10 233-234 pergen (merk ez eo bet ivez arveret *derc’h* en ur ster nes, “pimpatrom trabedel traoù ar bed” hervez Platon.

Ar gendelv grennamzerel e ve hollad an delvoù a roe e furm da sevenadur tud ar Grennamzer.

Ar c’hanterc’h krennamzerel e ve hollad an derc’hoù a zavee dezho, a gemplege dezho tud ar Grennamzer.

Dit da welout...

III – MA da GE 05 04 11

Setu un nebeut goulennoù nodet diouzh ar pennad a brientan evit *Nidiad 6*.

1. Gl. *roman de chevalerie*, Br. *romant marc’heion*, *romant marc’hegelezh*, *romant marc’hegouriezh*?

2. Gl. *axiologique*, o taveañ da dalvoudoù, *talvoudel*, *talvoudegezhel*?

3. Gl. *laisse*, doare gwerzenn arveret er c’hurwerzioù. Setu, eus wikipedia :

Une **laisse** est une unité sémantique (de sens) et musicale. On parle de **laisse** surtout dans la *littérature médiévale*, pour ne pas employer le terme de *strophe*. Elle ne présente aucune forme dé-terminée et n’est caractérisée que par l’assonance de ses *vers*.” ([http ://fr.wikipedia.org/wiki/Strophe#Laisse](http://fr.wikipedia.org/wiki/Strophe#Laisse)).

4. Gl. *rimes suivies*, *klotennoù heuliet*? Marteze e ve re blaket, met amañ emañ ar mennoz.

5. Gl. *Action (d'un livre)*. e-barzh GEMED e 'm eus gwelet *darvezadur*, met marteze n'eus netra da welout.

6. Gl. *troubadour*, *trouvère*. Da 'm meno e ranker dezneuziañ amañ. An diforc'h etre an daou eo an takad yezhel, *troubadour* evit yezh oc, *trouvère* evit yezh oïl. Marteze Br. *troubadour (-ion)*, *trouver (-ion)*?

7. Gl. *poésie amoureuse*, *barzhoniezh karantez*?

8. Ha studiet eo bet an termen *syncrétisme* e brezhoneg? Marteze e c'hallfer soñjal goveliañ gant *kev-* hag al lostger *-aat* (*ℰ -ad*, *-adur...*) met n'on ket sur bezañ barrek a-walc'h amañ.

9. Gl. *lectorat*?

IV – GE da MA 06 05 11

Setu un nebeut notennoù da heul da atersoù :

1. *romant marc'hegouriezh*.

2. Gl. *axiologie*, *axiologique*, Br. *talvoudoniezh*, *talvoudoniel*.

3. Ne gav ket din ez eus bet kinniget ur c'hevatal brezhonek da Gl. *laisse*. Soñjal a rafen en ul leterc'had dre ur c'heal a verdeadurezh. Kamm digamm eo hent ar vag dre ouel pa 'z a ouzh an avel a-benn. Pep tennad hent hep kemmañ roud, a reer anezhañ ur jel (jeliñ a ra ar vag pa gemm penn evit boulc'hañ ur jel nevez). Da welout eo ha mat e ve gant Br. *jel* evel kevatal da Gl. *laisse*. (Emaon o paouez pellgomz ouzh Gab ; a-du e tiskler bezañ gant va c'hinnigadenn)

4. Br. *klotennoù arheuilh* (sl. *Dornlevr krennvrezhoneg*, 164, § 192).

5. A-zivout Br. *darvezadur*, sl. La-12 185 hh., La-13 142 hh.

6. Ya. Ar geriadurioù, adalek VALL. betek GBAHE, a ginnig Br. *troubadour -ed*. A du 'rall e ro VALL. Br. *trouver, -ed*.

7. Kinniget 'm eus lakaat Br. *serc'h* en e ster hael en-dro (hBr. *serch*, Kb. *serch*), sl. La-10 417-418 rann X. *Barzhoniezh serc'hel*.

8. Termenoù a arver kozh eo *synchrétique*, *synchrétisme*, istorel e meur a geñ-ver, setu perak ne c’haller ket disteurel Br. *sinkretek*, *sinkretegezh*, pezh na vir ket a sevel gerioù du-mañ evit kemeradurioù ’zo. Kemeromp bomm Ernest Renan : “L’esprit humain dans sa marche traverse trois états qu’on peut désigner sous les trois noms de *synchrétisme*, d’*analyse*, de *synthèse*”, a drofen : “En e gerzhed e tremen spered an den dre deir stad a c’haller arouezin dre an tri fennanor : *touezvodañ*, *dezrannañ*, *kendodiñ*”. Da c’houzout hag ezhomm e vo termenoù all evit dec’heriañ kemeradurioù all eus an termen gresianek estreget *touezvodañ*. Deveradoù : *touezvod*, *touezvodad*, *touezvodadur*, *touezvoderezh*, h.a... (Br. *toueziañ*, Kb. *twysgo* a dalvez “meskañ, daspugn mesk ha mesk”, gwell e kavan ober amañ gant *touez-* eget gant ar stumm reizhistorek *touesk-* dre abegoù sonel — ha n’eo ket p’en diskler ar geriadurioù evel rann-yezhel).

9. Er ster : teskad lennerion : *lenneriezh*. Evit ar ster all, “staelad ur Sz. *lecturer*”, n’ouzon mui pe c’her a arvere Arzel Even (a oa *lecturer* e Prifysgol Aberystwyth), pe *lennour*, pe *darlizhour* (Kb. *darlithiwr*) ; me gav din e oa *lennour* — a ve gwell moarvat, pa arveromp *darlizh* gant ur c’hemeradur all.

Gant Mikael e ’m eus gouezet e kinnige aozañ un emvod e sell da studiañ ar raktres labour evit prientiñ ar Geriadur hollek. Un nebeut krefen hon eus amzaelet. A du ’rall e ’m eus lavaret dezhañ va soñj e oa re abred bodañ tud hep kaout krefen resis da studiañ. Setu ouzhpenn 50 vloaz m’emañ mennoz ar geriadur hollek o tarnijal en hon touez. Kent un emvod labour kentañ e ve mat, da ’m meno, e brientiñ dre eskemm maladoù. Da soñj?

V – MA da GE 06 05 11

A-raok pep tra e fell din distreiñ war deroù hon preder da adluskañ ar raktres. Gant Laurent Coudert, a heulie kentelioù Gramadeg hiniennel ganin, en deus Mikael kejet gantañ, eo bet maget ar raktres da vat (mennozioù oa bet eskemmet etrezomp holl endeo, hepmui). Mennet bras e voemp, hag e komzis eus ar raktres d’un nebeut tud all. Setu ma ’m eus o ebarzhed e roll ar genlabourerion.

A-du on ma vo an holl o kinnig mennozioù en heuliad maladoù-mañ a gredan boulc’hañ. Un nebeut evezhiadennoù a gasin a-raok pell, ur valad klokoc’h emeon o prientiñ.

En ur c’hortoz, digor eo ar forom. Deomp dezhi.

VI – MA da GE ha d'an holl 07 05 11

Er valad-mañ e roan va evezhiadennoù a-zivout an “naer vor” ez eo ar Geriadur Hollek. Setu ar c’hrafoù a rankimp studiañ e kerzh emvod Mezheven.

1. Ret e vo sevel ul levrlennadurezh, ur parzh anezhi e brezhoneg, an hini all e galleg. Perak? Da gentañ e rankomp bodañ an holl oberennoù deurus e brezhoneg, ar geriadurioù pergen. Holl re Preder, hini Hemon ha Vallée. Ouzhpenn da se e rankimp tapout boued e lec’hioù all, a-benn ober ar geriadur ar c’hlokañ ar gwellañ (*Gerioù evit komz brezhoneg* bemdez, anat, met ivez *Trésor du Breton parlé*, *Ichtyotomie bretonne*, *Alc’hwez bras ar baradoz vihan* ha geriadurioù munut Martial Ménard). Evit an hini e galleg e rankimp kaout levrioù dave evit gwelout termenoù a vankfe a-benn o goveliañ. Gant GWP e ’m eus komzet eus kement se dec’h, mennozioù en deus.

2. Penaos dasparzhañ al labour hag e aozañ en un doare efedus? Labourat war ur stlennvon internet a hañval bezañ an doare gwellañ. Rekis e vo ur bodad labour, a-benn renablañ an termenoù, ur bodad skiantel evit gwiriekaat, ur bodad stlennegel evit reiñ furm d’ar stlennvon.

3. Dav e vo d’un nebeut tud emvataat evit deskiñ labour ar sturyezhañ digant ar re a oar endeo. Prest e ven, evit a sell ouzhin, da zeskiñ war an dachenn-mañ.

4. Ret eo d’ar stlennvon bezañ ar c’hlokañ ar gwellañ. Gwelet e vo da heul ha kantratoc’h eo sevel ur geriadur paper a ve hollek, pe unan a ve “kevan”. Da ’m meno hon eus ezhomm eus an daou, da studiañ e vo avat.

5. Dav e vo pleustriñ war un nebeut dizemglevioù. D’ar bodad skiantel, strizh a-walc’h, d’ober war-dro kement se. Gab Cherel a lavare e oa c’hoazh kalz fazioù e geriadurioù Preder, fazioù a zo bet renket e levrennoù Lavar da ’m meno.

Setu evit an ampoent. Ersavit !

I – MME da GE 20 05 11

goulennoù

1. Me zo mat din degemer Br. *kritikegezh* diwar yezh Kant evel ma kinnigez, da c’hortoz ma roy ar brederourien o disentez . . . Hogen petra lakaat a-dal Gl. *criticiste*? Br. *kritikour*? Ha ne ve ket gwell neuze Br. *kritikouriezh*? (cf. hon eskemm diwezhañ).

2. E GEVEZ e rez gant Br. *warsavel*, Gl. *orthostatique*. Ha deverañ a c’heller Br. *warsavelezh*, Gl. *orthostatisme*?

3. Gl. *proposition alternative* (poelloniezh), Br. *erganad*?

4. Gl. *interfacer*, Br. *ketalañ*?

5. Gl. *chaîne de désintégration*, Br. *ristenn digevanañ*?

6. Gl. *capacitaire* (an hini en deus un testeni, un diplom gouested), Br.?

7. Gl. *comburer*, Br. *kefloskiñ*?

8. Gl. *développeur* (stlenneg), Br. *diorroer*?

9. Gl. *développer une maladie: un porteur sur deux développe la maladie*, Br.?

10. Gl. *exsanguination*, *exsanguiner*, Br. *peurziwadañ*?

11. Gl. *diffusionnisme -iste*, Br.?

12. Ha savet en doa GP gerioù evit Gl. *digramme*, *trigramme*?

13. Gl. *sidération*, Br.?

14. Hag arveret e vez Br. *galvaniekaat* (cf. *galvaniek* e GEVEZ)?

15. En un eskemm (26 01 10) ez poa graet gant Br. *gametel*, da lakaat moarvat a-dal da Gl. *gamétique*... Ha lec'h a ve ivez evit Br. *gametek*?

16. Gl. *interculture*, Br.? *etre*-?

L'interculture est la période qui sépare la récolte d'une culture principale et le semis de la suivante. Selon les successions des cultures, il s'écoule de 10 à 20 jours (blé - colza) à plus 280 jours (orge - maïs ou tournesol) entre la récolte et le semis suivant.

(<http://www.spanglefish.com/BillTaylor/index.asppageid=69321>)

MME da GE 04 05 11: Br. *bevedelouriezh* Gl. *biologisme*, a lavarez din. Arveret eo bet Br. *bevedelouriezh* a-dal d'ar Gl. *vitalisme*, cf. gerva Lavar 11. N'ouzon ket avat ha heñvelster eo an daou dermen gallek.

GE da MME 05 05 11: Ya, un diaester yezhourel zo aze. An daou dermen *biologisme* ha *vitalisme* n'int ket kenster, daoust ma tennont d'an hevelep kudenn: ar *biologisme* o haerñ ez eo ar vuhez ur furm eus ar beved, ar *vitalisme* o haerñ n'eo ket ar beved ur furm eus an alvez (ent spis: n'eo ket direadus an anadennoù bevedel da anadennoù fizikel-kimiek). Emaomp aze e-kreiz un tabut a rene en 20^e kantved kenetre ar skiantourion (a bad c'hoazh, daoust ma teu ar skiantourion da stadañ n'eo ket soliet ar skiant evit skarat an argraf, ha da emc'houlenn "ha gallus — ha kanteizh — eo debarzh ur gefridi eus ar seurt d'ar gumuniezh skiantel" (ar skiantour Jean DAUSSET), sl. La-18 320. Diouzh e du, en doa ar prederour MERLEAU-PONTY arhebet fraezh an argraf en e levr *Le visible et l'invisible*, 1964.

Merkomp o deus ar yezhoù all dispartiet an daou zodad dre un tun, anezhañ ober gant un deverad latin evit menegiñ dodad emrended ar beved ha gant un deverad gresianek evit merkañ dodad anemrended ar vuhez. Un tun zo da gavout ivez e brezhoneg. Unan a welan: loc'hañ diwar dodad ar *biologisme*, eleze: ar vuhez zo beved en he anien, en he ental, zo bevedek enta, ha skritellañ hevelep dodad *bevedegouriezh*...

Da glokaat va c'hasadenn eus dec'h (gant an noz eo bet azgrenaet va eñvor): Br. *gourc'hoù* zo dezneuziadur Kb. *gorau*.

A du 'rall ne 'm boa ket respontet a-zivout *fausses côtes*. Meur a zoare zo bet arveret da envel ar c'hostoù. GEGO 'm eus savet diwar an destladur PNA. Abaoe ez eus bet un emglev etrevroadel nevez etre ar gorfadurourion, an destladur TA (*Terminologia Anatomica*) e 1998. Etre PNA ha TA ez eus diforc'hioù bihan, en anvidigezh ar seurtoù kostoù etre traoù all.

II – GE da MME 20 05 11

1. Hon eskemm e-keñver Gl. *criticisme* a laka war wel daou zoare eus ar yezhouriezh vrezhonek :

1) diemsavioù hent an amprestañ, ken disheñvel eo mod deverañ ar brezhoneg diouzh ar mod deverañ o ren er yezhoù gwiziennet ; er re-mañ, da skouer, al lostgerioù *-ism-*, *-ist-* zo deuet ganto ur skalfad durc'hadurioù ster gounezet tamm ha tamm a-dreuz dispakadurioù an istor : petra boutin etre *catholicisme* et *alcoolisme*? (evidon da gaout koun eus an doare ma kanemp e lidkerzhoù va skolaj : “Alcoolique et breton toujours !”). En eneb, e chom skort ha tastornus c'hoazh kemeradurioù *-egezh* hag *-ouriezh* dre ziouer a arver kevredigezhel (Roparz Hemon a ginnige an daouad *komunour* — *komunegezh* tra ma reomp ni gant *komunour* — *komunouriezh*) ; arbenn an diemsav eo n'eo ket amprestañ, met ledamprestañ a reomp : kemer ar bennrann allyezh hag imboudañ outi amrannoù brezhonek ; an hent da hepkoriñ ar skoilh e ve amprestañ bennrann + amrannoù : *komunism*, *kritikism*, pezh a ra aozerion 'zo...

2) serzhded an hent dibabet gant ar yezhourion vrezhonek abaoe Vallée : hent an dezevout emren (ker a-walc'h hon eus paeet touell ur Stad emren dezevet gant empennoù allren!). War dachenn ar brederouriezh ez eo hent an dezevout emren kement ha mont d'ar meizadoù, n'eo ket dre blakañ outo hon speredoù ha gourlakaat an dezevout allren war ur brezhoneg emren, met dre o dezvarn hag ober anezho izili eus hon spered.

Evit a sell Gl. *criticisme* (Al. *Kritizismus*), e reomp, te ha me, an hevelep fazi : skoeviñ tennadoù ret eus an hent, anezho gounit anaoudegezh eus prederouriezh Kant, meizañ an termen *Kritizismus* e kement ma 'z eo bet lakaet evel talbenn warni — boulc'hañ un droidigezh eus oberoù Kant betek adkavout e brezhoneg ar c'hevatalioù eus ergrafoù ar prederour. E degouezhioù all hon eus heuliet reizh an hent, da skouer pa 'm eus studiet tri zermen eus poelloniezh Kant (La-11 324 hh.) ha p'o deus Laorañs hag Alan troet un destenn gant Kant a-zivout ar sklerijennadur (La-17 394 hh). Ul labour heñvel a ve da ren a-benn bezañ e tro da reiñ ur c'hevatal brezhonek da *Kritizismus*. Evit an ampoent e chom al labour-se da voulc'hañ.

N'ouzon ket kalz tra a-zivout ar geriadur emañ o prientiñ ha n'on ket evit da aliañ war an ezhomm a zo da gaout ennañ an termen-mañ termen.

2. Gant Gl. *orthostatisme* hon eus skouer all eus lieskemeradegzh eus al lostger *-ism-*. Daou gemeradur zo d'an termen : 1 loadur war sav : *warsavelezh* || 2 teskad

an anadennoù diwar al loadur war sav : *warsavegezh* (sl. *clinostatisme* GEVEZ-3 379).

3. Er Boelloniezh, Gl. *alternative* “daouad erganadoù a zo gwir an eil, faos egile”, Br. *disglennad* (kenster gallek er ster-se : *disjonction*) ; roet e vez ivez an anvad Gl. *alternative* da bep hini eus an daou erganad : *erganad disglennadek*. Er yezh pemdeziek : “diskoulm erlec’hiañ” : *dazeilad* (sk. : *mezekniezh dazeilat*). Er Fizik evel ma ouzer e teverer diwar *pebeil*.

4. Ya : *ketalañ*, lakaat ur c’hetal etre daou drevnad

5. Ya, se a lavarfen ivez. Ha Yann-Baol?

6. N’ou ket evit respont, pa chom hanc’herieg ar “skolioù meur”, digarez : an universitedoù ! da sevel. Evel ma verzhez, emañ Gwendal o labourat war an dachenn-se ha dav gortoz e ginnigoù (n’ouzon ket ha *capacitaire*, n’eo ket hepken an termen met e ergeñverenn, a gaver er broioù all).

7. Ya, *kefloskiñ* a lavarfen ivez.

8. Ya, *diorreer* a lavarfen o vont da heul ar c’hinnigoù a ran war GSTL.

9. Gl. *développer* en arver-se ne ’m eus nepred klevet, un arver leterc’hadek cheuc’h eo. Lavarout a rafen : “*Erzerc’h ez a / erzerc’hañ a ra ar c’hleñved gant un douger diwar zaou*”

10. Enmoned kentañ GEVEZ-5 eo dres (hag an eil a lakaan ouzhpenn) :

exsanguination ◇ **exsanguination** ◇ **diwata**

lemel an holl wad eus ur gouziviad, gwezh kevredet gant un treuzskuilhañ bloc’hel

exsanguino-transfusion ◇ **exchange transfusion** ◇ **erlec’hwata**

amsaviñ gwad ur gouziviad, dewerc’het dre un treuzskuilhañ bloc’hel (o tiraez 2 pe 3 gwech an ec’honad gwad hollel) kevredet gant lemel ur c’hementad gwad kevatal ; hentenn ergemennet e tro kleñvedoù gwad (eritroblastoz an nevezc’hanidi, leukemiezh lemm) ha pistriadurioù ’zo (lounezhfo lemm gant antroazh)

11. Kinnig a rafen Br. *amledadouriezh*, hep gouzout ha mat e ve diforc’hiñ an arlakadurezh, an doazhadur hag an diskiblezh (meur a gemeradur zo d’an termen allyezh).

12. Ne reas ket, pa ouzon. Anv zo amañ a lizherennoù, termen hirik evit mont e kenstroll. Boas omp da ober gant an diverrad *lizh* b.: *pennlizh*, *traonlizh*, h.a. Kinnig a rafen: *divlizh*, *teirlizh*.

13. Er ster mezegel, e talvez Gl. *sidération* kement hag “astal trumm ha klok eus arc’hwelioù un pe lies organ”. Ober a ran gant *darvigañ*, *darvigad*.

14. Gwelout a ran e ra Gab hag Alan gant *soubzinkañ*, *galvanzinkañ*, *tredanzinkañ* e GEVER. Ali Yann-Baol?

15. Bepred kudenn al lostgerioù *-el/-ek* en amprestoù... En arroud a venegez: “tonkad *revel*, *ganadel*, *gametel* ar c’helligoù-se” ez aen diouzh an erdal, pezh a gantreizhe arver al lostger *-el*. Eleze e teveren diwar Br. *gamet*, ha ne ampresten ket Gl. *gamétique*. Evit *gametek* a ve da arverañ mar sellfed diouzh an ental (da skouer, mar be komzet eus *durc’hadur gametek ur rumm bongelligoù*).

16. N’eo ket gounideg a-walc’h da blediñ gant an termen-se (daoust ma voe roet din da c’houzout gant aozadur kreiz al leveoù diwaz e oan bet gwezhour douar e-pad bloaz, etre remzadoù all!). Marteze en devo Yann-Baol sklerijennoù a vank din (*etre- gounez-?*)

MME 25 05 11: Mar komprenan mat, *proposition alternative* ha *proposition disjonctive* zo heñvelster e galleg? Br. *erganad disglenadek*?

GE 25 05 11: E gwir, n’eo ket aes an afer, rak arveret e vez Gl. *disjonctif* e lies diskiblezh. Er C’hramadeg, e reer eus ar c’hevarzhelloù **ou** ha **soit** *conjunctions disjonctive* (*kevarzhelloù disglenel*, sl. La-08 30) ha lakaet e vezont da verkañ plegennoù disglenat ma ’z a enkaelat pe ezkaelat an disglenadur, sk.: 1) *disjonction inclusive* (*disglenadur enkaelat*): “komz a ran brezhoneg pe galleg diouzh an dro”; 2) *disjonction exclusive* (*disglenadur ezkaelat*): “gant Paol e komzez brezhoneg **pe** galleg?” (yezh voutin; er yezh resis, ne reer ket gant **pe**, met gant **no**).

Er Boelloniezh klasel, e reer gant Gl. *disjonction* pe *alternative* (kenster an daou dermen) en degouezh ezkaelat hepken, sk. 2) diaraok. Aozerion ’zo a ra (pe a rae) gant *alternative* en degouezh enkaelat ivez. Aozerion all a ginnig ober gant Gl. *partitif* e-lec’h *disjonctif inclusif*.

Er Vezoniezh (Gl. *logique mathématique*) e keveneber an *disglenadoù enkaelat* hag *ezkaelat* (sl. GEJED ha GSTL)

Kenster eo enta *proposition alternative* ha *proposition disjonctive (exclusive)*.

I – LM da GE 07 05 11

Maladoù Malo a ra aon din un tammig. Entan ar yaouankiz ... Da 'm meno ne verzhont ket an niver a eurvezhioù a ranker gouestlañ evit ur seurt embregadenn. Ne saver ket ur geriadur evel mont da begañ skritelloù evit ar brezhoneg. An hentennouriezh a ginnig Malo n' emañ ket gwall bell diouzh hini Martial ma ne fazian ket. Perak adober ul labour damheñvel ha disteroc'h? Anavezout a ran mat tre Martial, e varregezh da labourat war hir amzer hag ar pled a laka er pezh a ra. Ouzhpenn, hep diwelout ar strivoù meuladus a reont a laka o brezhoneg da vont war wellaat seul wech, o anaoudegezh eus ar yezh ned eo ket c'hoazh a live gant ar pezh a c'hortozfed a-berzh geriadurourion, anez bezañ rediet da adwelout pep tra war o lerc'h. Ha ledanaat an afer da dud n' anavezer ket ... Da 'm meno ez eus riskl da welout ar braz anezho o tilezel an afer unan hag unan. Ur varnadenn brim e c'hell bezañ eus va ferzh ivez. Ha droch e ve ivez spazhañ o youl da labourat ...

Gwell gortoz embannadur geriadur Martial ha gwelout petra a dalv, pe neuz ez eus gantañ a-raok kemer nep diviz ha gwell dezho derc'hel NIDIAD en e blom.

Evidon a 'm eus staget gant ul albour all (ur geriadur hollvrezhonek en erdu ar re yaouank hag an deskaded koshoc'h) a lonk hogos va holl amzer dieub, ul lodenn vat eus va nozvezhioù da nebeutañ!

II – GE da LM 07 05 11

A-du krenn ganit ! N'on ket spontet gant entan Malo. Eveldout e soñjan eo daouek hon roll e-keñver ar remziad yaouank : pourchas dezho al loazioù ret d'o labour, mirout outo a forc'hiñ dre zigalon.

Oc'h adlenn pennad Youenn Drezen a-zivout Jakez Riou war *Aber*, e welan edo an daou-se ivez gant an ematers : perak brezhonegañ ? Ematers na hañval ket hon c'heneiled nevez bezañ chalet gantañ. Hogen hag ur respont zo da gaout ? dre skiant prenet e ouzon e stager da labourat e brezhoneg hep gouzout perak pe, d'ar muiañ, en ur reiñ abegoù a zilezer an eil re war lerc'h ar re all — peragoù na vez ket soliet al labour warno, met ijinnet goude taol evit kanteizhañ an hent kemeret. Setu perak ne gavan ket chalus an ezvezañs gant Malo & Co a zamkaniezh politikel.

Mar o bountan d'ober un dra bennak, a dra sur, n'eo ket da bledañ diouzhtu gant ur geriadur hollek. Dezho da gentañ da zeskiñ mat ar yezh, da zegas o buhez er yezh, na pa ve dre lenn ha studiañ lennegezh vrezhonek an 20^t kantved — er c'heñver-se ez eo prizioù al labour a ren Pierrette gant *Aber*.

Etre traoù all e komz Malo a stummañ yezhourion. Ne gredan ket e wel ez eo ar yezhouriezh un arz hag e rank an danvez yezhour gortoz bloavezhioù ha dekvloavezhioù evit kregiñ d'ober estreget kinnigadennoù sioc'han. Setu 60 vloaz ma teskan yezhouriañ ; ar chañs 'm eus bet da gavout mistri evel Roparz Hemon, Arzel Even, ha da vezañ stummet war ar yezhoniezh gant Goulven Pennaod . . . Lakaet er-maez ar re-se e rene an dezerzh en dro din. A-fet dezerzh hiziv, n'eus netra kemmet daoust d'an turmud a glever en dro d'ar brezhoneg. Hon c'hudenn dimp eo ha barrek e vimp da c'hoari en o c'heñver ar roll a c'hoarias Hemon, Even, Pennaod en hon c'heñver ?

Martial bremañ. Goude bloavezhioù kenlabour gantañ e 'm eus desket priziañ e berzhioù dreist a-fet siriusted ha dalc'hegezh hag ivez e wanoù. Ne rakwelan ket bodad ur geriadur hollek heptañ e-barzh. N'on ket deuet a-benn da gavout ar geriadur embannet gantañ evit ar skolioù tri pe pevar miz 'zo ha ne ouzon ket kalz tra eus doareoù ar geriadur a embanno hevlene. Forzh penaos, ar geriadurioù-se ne oufent bezañ estreget prientadurioù eus ur geriadur hollek, evel ma 'z eo geriadur An Here hag an holl c'heriadurioù arbennik embannet gant Preder ha moarvat ar geriadur emhout o trevellañ warnañ diouzh da du er mare-mañ.

Setu ar pezh a lavarfen en emvod a venn Mikael aozañ e Mezheven . . .

III – LM da GE 25 05 11

Un nebeut goulennoù, evel boaz :

1. Gwelout a ran e rez gant Br. *aven* evit Gl. *maxillaire*. Pe liester dezhañ? *Divaven* pe *avenoù*? Evidon a rafe gant *avenoù* — o vezañ ma ned eus ket kemparzhegezh gwir evel ma 'z eus evit lodennoù all eus ar c'horf — ha moarvat gant *an div aven* (evel ma vez graet gant *an daou zorn*) evit pouezañ war an daouelezh. Un dibab all 'c'h eus graet marteze? *Aven grec'h* = *karvan*, *aven draoñ* = *gaved*, perak *gaved* ha n'eo ket *javed* (anavezetoc'h din da c'houzout, ha dezhañ an deveradoù *javedad*, *javedek*?).

2. Ha dalc'het 'c'h eus *januzenn* (DCFB.) e-kichen *ikter*?

3. Gl. *Une sanguine avec réhauts de craies bleue et blanche*?

IV – GE da LM 26 05 11

1. An termennoù etrevroadel a Gorfadurezh a vremañ (TA) zo

- La.Sz. *maxilla*, Gl. *maxillaire*, Br. (a ginnigan) *karvan* (*aven grec'h*);
- La.Sz. *mandibula*, Gl. *mandibule*, Br. (a ginnigan) *gaved* (*aven draoñ*).

E-keñver yezh, an amprest La. *gabata* zo aet da Br. *gauet*, *gaved*, *iauet*, *jànvét*, *jave*, *javed* (GMB 255). VALL. a veneg an daou stumm *gaved*, *javed*, GIBR *javed* hepken.

Evel just, e 1961, e 'm bije gallet lakaat Br. *javed* a-dal da La. *mandibula* (anvad un askorn eus an dremm), o reiñ ur c'hemeradur nevez, korfadurel, d'ar ger-se e-kichen an daou gemeradur all: “joue, mâchoire”. Ne welen kudenn ebet o trestummañ evit kaout un termen skiantel, araezad boutin: Br. *soufr*, *sulfur*, Gl. *charbon*, *carbone*, h.a.

GIBR.: *divaven*, *avenoù*, ha *teir aven*, pa vez tri askorn dindan ar skritell-se e-barzh an dremm: *div aven grec'h*, eskern daoudañvat, hag un *aven draoñ*, askorn undañvat — met moarvat, er skridoù lennegel meneget gant GIBR, e veze an aozerion oc'h ober anv eus ar rannbarzh traoñ a-bezh eus an dremm (evel ma lavarez, e c'hoarie eno levezon *divskouarn*, *daouarn*, h.a.) — ha goulenn ar c'haller avat digant al lennegourion teurel ur sell skiantel war ar bed?

2. Ober a ran gant Br. *ikter* hepken e hanc'herieg ar Vezekniezh. Kement-se ne vir ket a ober gant *terzhienn janus*, *januzenn*, h.a. e troioù all.

3. Gl. *rehaut*, mennoz ebet ; n'on ket barrek war lavar al livezech...

V – LM da MME 30 05 11

Hag un dra bennak 'z pefe evit Gl. *la pêche au gros*? Ma ne 'c'h eus netra petra a lavarfes eus *ar pesketa pikoled*?

Hevelep goulenñ evit *un train de barges avec pousseur* a ve a-walc'h *ur suiad (steudad) kobari bountet*. Gl. *pousseur* = Br. *bounter(ez)*.

I – GE da YBAN 20 05 11

Er Gorfadurezh e teskriver elfennoù (eskern, organoù, h.a.) a zo div anezho, evel an daoulagad, an daou askorn ividig, loet a-gemparzh; hag elfennoù a zo unan, evel ar fri, an askorn tal. En deskrivadurioù gallek e komzer eus *organes pairs*, *organes impairs*; e saozneg e kavan *single* dirak Gl. *impair* er ster-se.

E GEVEZ, e 'm eus bet tro da arverañ *daouat*, *ampar*, na gavan ket kevazas a-benn ar fin. Ha ne c'hallfed ket ober gant *daoudañv(-)*, *undañv(-)*? *daoudañvek*, *undañvek*? -ek pe -at?

II – YBAN da GE 20 05 11

Me gav din emañ ar gwir ganit. Klotañ a ra rik Br. *undañv* g. -où, Gl. *singleton*, ha Br. *daoudañv* g. -où, Gl. *paire* (“ensemble de deux éléments”), *doubleton*. Bremañ: -ek pe -at? Ur santad n'eo ken marteze, met an organoù o vezañ elfennoù parzhiat er c'horf e rafen gant *undañvat* ha *daoudañvat*. E gwir: *undañvadoù* ha *daoudañvadoù* zo er c'horf, ha n'ouzon ket ha *tridañvadoù* zo ivez. Marteze gant amprevaned 'zo?

Dec'h edo Mikael du-mañ evit sinadur ar gevrat. Mall eo echuiñ ha boulc'hañ ul labour nevez.

Dispar eo da respont da Laorañs a-zivout *arabadus*, *arabaduz* hag *arabaduzenn*, sklaerius ha pinvidikaus. Diouzhtu e 'm eus soñjet er gerioù doare *dileizhus*, *dileizher*, *dileizhuzenn*. Lakaomp un den pegus = *ur peguz* g. -ed, *ur beguzenn* b. -ed hag un danvez pegus = *ur beguzenn* b. -où. *Ur peger* g. -ion = un den zo e vicher pegañ pe ur *peger* g. (-ioù = ur benveg da begañ, pe neuze *ur begerez* b. -ed = ur plac'h a beg pe ur benveg da begañ ivez?

KIS-1099

I – YBAN da LM 09 05 11

Skrivet 'c'h eus a-zivout Gl. *vinaigrette*: Br. *chaous gwinegr*. DCFB. a ro *hilienn winegr*.

Geriadur an Here a ro *chaous gwinegr* ha DCFB *hilienn winegr*. Un enklask war ar gwe a ro ivez an daou. Evidon a 'm eus dibabet *hilienn winegr*. Marteze peogwir ne vez ket graet gant *chaous* du-mañ. Neoazh, lakaet 'm eus ar ger er geriadur gant e ster e NDBF "sauce, liquide". Diwar vont e stadan hon eus hent d'ober c'hoazh: quid a-zivout *petit four*, *petit beurre*, *petit suisse*? *Petit four* zo liammet gant istor ar geginouriezh c'hall: lakaet e veze da boazhañ gwestell bihan war-lerc'h ar bara en ur forn c'houdomm. Ha *petit beurre* 'ta! Evit *petit biscuit au beurre*. Ne gavan ket gwall awenus ar Br. *gwispidennig amanenn*, na *gwastell vihan forn*. Ha klask a ran gwell eget ar *suis bihan* boaziet gant tud 'zo.

Karout a rafen ivez gouzout muioc'h diwar-benn ar Kb. *teisen* hag ar Kn. *tesen* Sz. *cake*. GPC ne ro gerdarzh ebet. Diaes din krediñ e ve liammet ouzh ar Kb. Br. *tes*, *tas*, *das* "bern", na gant *tez* "gwrez".

II – GC da YBAN 09 05 11

Ur ger du-mañ evit *petit suisse*...

Ur moraer ampart e oa (eo?) hon c'henskipad suis BIRCHER. Da unan eus hon bugale a c'houlennas gwechall penaos e veze graet e brezhoneg eus *petit suisse*, hor boa respontet hep prederiañ betek re: *bircherig*! Chomet eo ar ger en arver er gêr abaoe 35 bloaz. Den — ar vugale vihan pergen — ne ra forzh eus orin hon goveliaden e mdarzhek!

III – LM da YBAN 09 05 11

Evit a sell Gl. *petit suisse* ez on boas d' ober gant ... *pitisuis*. Amprestoù gallek eus ar seurt a gaver e brezhoneg. Ma ne fazian ket e ra ar Saozon gant *petit suisse* hag an Alamaned gant *Petit Suisse*.

IV – GE da LM 09 05 11

A-zivout anvadoù an handaolioù kevlezel, h.a., ne ven ket diek da amprestañ an anvadoù bet roet dezho gant ar re o deus o ijinet: *petit-beurre*, *petit-four*, en ur heuliañ reolennoù:

1. o skrivañ e stouedoù en un destenn e romanoù hag a-c'hin;
2. na ober outo hervez reolennoù ar brezhoneg (na liester brezhonek, na kemmadur, nebeutoc'h c'hoazh meneg ar c'hemmadur pe al liester brezhonek: na **daou betit-beurre*, na **daou b-petit beurre*, nag **ur pakad petit-beurre-ou*), diouzh ret lakaat outo merk al liester o deus er yezh orin: ur pakad *petits-beurre*, ur c'hesad *bourgognes* bras;
3. arloañ reolennoù ar brezhoneg ouzh ar ger mell, an adanv, h.a.: ur *bouillabaisse vat*.

N'eo ket fall derc'hel kont eus kinnigoù Monfort en e Gerioù... Eñ ivez a ro *hilienn winegr*.

V – LM da GE 18 05 11

Ur goulennig:

Er c'hrennlavar “Kaoz an arabadus / zo hir ha padus” ha reizh eo skrivañ *arabadus*? Ha ne ve ket gwell *arabaduz*? Ha ne c'hortozfed ket un *arabaduzenn* tu bennak?!

VI – GE da LM 18 05 11

Deurusat aters!

Evel a ouzout, e voe ampoezonet hon diaraogerion gant reolenn skrivadur ar c'hensonennoù dibenn: ar pennanvioù da echuiñ dre *-g*, *-b*, *-d*, *-z*, ar rummadoù all (adanvioù, verboù, adverboù, h.a.) da echuiñ dre *-k*, *-p*, *-t*, *-s*, — kalzik a nemedennoù dezhi (sl. YBRB 37-41). Ar yezhour a savelas ar reolenn (Vallée war a hañval) a glaske lakaat fin d'an entremar m'edo ar skrivagnerion (Le Gonidec a roe an enmoned-mañ en e c'heriadur Br.-Gl.: “*glâz* ou *glâs*”). Maodez Glanndour, tu bennak, (*Studi hag Ober?*) a glaskas kanteizhañ ar reolenn, dre soliañ gwech war an distagadur, gwech war istor ar yezh, hep pouezañ war an disklotoù etre an daou soliadur. Kantratoc'h e veze Roparz Hemon ha Kervella evit a sell dazont ar yezh, dre lakaat ur stabilded bet gounezet dre hir strivoù da dremen a-raok pep solded all.

Ar gudenn a savez zo unan a c'hramadeg er par ambredadurel. Dav sellout ouzh an ergeñverenn a roez da *arabadus*: mard eo ur goubar, ar c'heal hepken, skrivañ: *an arabadus* (un doare skañvoc'h da lavarout *an arabadusted*); mard eo ul louet, un den lakaomp, e ve gwell skrivañ *an arabaduz* (kevatal da *an hini arabadus*) (mar be anv eus ur plac'h e lavarfes *an arabaduzenn*). Un doare eo da dennañ eus ur gwan er yezh ul loaz evit an dezevout.

Ur blegenn heñvel zo bet e yezh ar preder: kinniget 'm eus skrivañ *ar bout*, pa chom gant *bout* pennanvaet e dalvoud a verb (ergeñverenn: “bout evel verb”), ha *boud* er ster boutin (ergeñverenn: “ar pezh a zo” — er yezh resis: “ar beziad”). Un tun heñvel a veze arveret gant Heidegger, pa skrive, en un degouezh disheñvel *Seyn* (diwar stumm kozh eus ar verb *sein*) ha *Sein*: “Das Seyn west als das Zwischen für den Gott und den Menschen”...

VII – LM da GE 29 05 11

Diwezhat eo, berr e vo:

E-barzh GEGO. *prémolaire* e rez gant *dant-dent rakvaler / rakvaler(ioù)*, hag e-barzh GEVEZ. *canine* e rez gant *dent rak-maler*. Pehini dibab? (Kentel evit va skolidi).

VIII – GE da LM 29 05 11

E GEVEZ-3 478 e skrivan Br. *rakvaler* gant gwir abeg, rak ur pennanv eo. Hervez ar reolenn a heulian e GEGO (sl. GEGO 12), ez eo *rak-maler* ur c’herienn adanvel, *rak* o vezañ rakrann enni. Setu perak, e GEVEZ-2 267 e skrivan *dent rak-valer* (pennanv + gerienn adanvel), kempleg d’ar reolenn met, e anzav a ran, luzius — gwell moarvat e ve skrivañ *rakvaler* e pep lec’h...

KIS-1100

I – YBAN da GE 05 06 11

Ur goulennig hepken : petore kemmadur a rez war-lerc'h **penn** + **g**-? Hervezon ez eo **penn** + **g**- = **pennc'h**- evel e *pennc'houlev*, met neuze petra soñjal a-zivout *pennger*, *penngeriaoueg* an Here?

II – GE da YBAN 06 06 11

Drezusat aters! Roparz Hemon e unan a chome en entremar, evel ma verzher e GIBR. A du 'rall en e *Grammaire bretonne* (1966) p.14: "PENN (principal) adoucité généralement". En e *Yezhadur berr ar brezhoneg* (1979) p.38: "PENN - blotadur klok".

Un diaester ouzhpenn ez eus en degouezh, o tont eus natur an ere etre *penn* hag eil rann ar c'henstrollad. Kement-se 'm eus meneget war La-18 318-319, o klask brastresañ ur reolenn hag en ur venegiñ an torroù dezhi gwriziennet e brezhoneg ha, war a hañval, e kembraeg.

Un eil diaester eo an harzded ouzh ar c'hemmañ a stader gant *g*- ...

Er pleustr, e heulian ar reolenn :

– ketod + penndod = kemmadur penndodel: *penngêr*, *penndi*, *pennc'houlev*

– penndod + ketod = kemmadur hogozenne hepken: *pennkêr*, *pennbazh*, *penntir*, *ranngêr*, *rannc’hopr*.

Nemet e tegemeran an torroù gwiziennet evel *pengamm* ha... *pennger*, en ur zerc’hel kont ivez eus daou intent termenoù ’zo, evel *pennti*, *rannvro*, h.a. (sl. La-18 317).

Roparz Hemon a reas strivoù da zispartiañ ar c’henstrolladoù diwar benndod diouzh ar re diwar hogozenn pa skrive *penn-tir*, *penn-tiegezh* (nemet e talc’he da skrivañ *penntieg*) ha pa lakae benel *rannbarzh*, *ranndir*, hep kedell avat...

KIS-1101

I – MA da MME 06 06 11

E-barzh GBAHE. *boud* e kaver an droienn *chom boud*. E VALL. hag e ‘bunny’ e kaver *chom bourd*. Piv krediñ?

Tremenet ’m eus pevar devezh e bro an Are hag e Plouezoc’h (ma oa bet ganet ar vamm-gozh a oa bet va c’helennerez kentañ pa oan 13; edo o chom e-ti va zud) ne ’m eus klevet ger brezhoneg ebet ... Ezvezant a-grenn e savadurioù karn Barnenez ivez ... An Tav badaouus.

II – MME da LM 06 06 11

Br. *boud* / *bourd*

A dra sur eo mil anavezet Br. *boud* (“bezañ, chom, lakaat boud”), daoust pegen dister ar pezh a gaver e GIBR (dav kounaat ivez e voe distrujet lodenn gentañ GIBR da geñver bombezadeg Brest ...).

Ned eo ket dic’hallus kavout *bourd* ivez, nemet e tle bezañ kalz rouesoc’h. Skouer ebet ne ’m eus dastumet. Met *bourdañ*, *bourdet* a gaver gant ar ster *chom boud*.

Amañ ar pezh am eus diwar-benn *boud*. Gwelout a ri e oa bet savet mellad GBAHE diwar va zraoù.

1. **boud** adj. & interj.

I. Adj.

(1) Bezañ boud gant ub. =

(1964) *ABRO* 11. O welout **e oa boud ganin**. 83. «Ma c'hell derc'hel da gerzhout evel ma ra e-pad ur pennadig c'hoazh», emezon, «**e vezin boud gantañ**.» (1965) *VROG* 32/49. Arabat d'an aotrou person goulenn netra ouzhpenn, rak **boud e vefe ganin**.

(2) Bezañ boud d'ober udb.: ne pas réussir à faire qqc., être incapable de, impuissant à faire qqc.

(1961) *LLMM* 88/320. **Boud e vin**, emezañ, **da** dizhout an Holland hep skoazell un nadoz-vor. (1964) *ABRO* 125. Hogen **boud e voent d'**he morañ.

(3) Bezañ boud gant al labour: débordé de travail.

(1957) *ADBR* LXIV 4/449. (*An Ospital-Kammfroud*) Être «débordé» par son travail, «noyé»: **Boud emañ gand va labour**.

(4) Bezañ lakaet boud = dic'houest.

(1909) *FHAB Du* 345. Gant ar c'hoariou gwella **e veze lakeat boût**.

(5) Chom boud: rester court (dans un discours, etc.).

(1981) *ANTR* 98-99. A-raog ober e bask kenta e tle peb bugel gouzoud e gatekiz, dindan eñvor (. . .) Arabad **chom boud** re aliez. Sur eur da veza korbelled.

(6) Chom boud war udb.: rester sec.

(1985) *AMRZ* 130-131. Ar verbou-ze, gand or galleg saout, a oa diêz daoneet da zisplega. Plegou ken luziet o-doa **ma chomem boud warno**.

II. Interj. (jeu) Exclamation quand on passe son tour.

(1957) *ADBR* LXIV 4/448. (*An Ospital-Kammfroud*) **Boud!** Exclamation; quand un joueur de cartes ne peut jouer, faute de posséder une carte convenable, il déclare: **boud!** ou **boud on**.

KIS-1102

I – MA da GE 08 06 11

Goulennoù :

1. Gl. *codification*, Br. *bonekadur*?
2. Gl. *introduction (d'un livre)*; e Diwan e raemp gant Br. *digoradur*, ha kredet 'm eus gwelout Br. *degaserezh* diwar bluenn Hemon; da ali?
3. Ur gudenn 'm eus o treiñ ar Gl. *identité*, en abeg d'an daou dermen Br. *hevelepted* ha Br. *pivelezh*. Ha gallout a reer komz eus “pivelezh an haikou” pe rankout a reer komz eus e “hevelepted”?
4. Gl. *décrypter*?
5. Ne gavan kevatal brezhonek d'an droienn *prendre le relais (de qqc)*. Da ali?

II – GE da MA 09 06 11

Da c'houlennoù :

1 & 4. Deveradoù *cod-* a gavez despizet e GSTL en o ster strizh. Hag ar ster strizh pe ur c'hemeradur ledan a roez da *codification*, *décrypter* evel ma reer alies e domani al lennegouriezh? Dit da welout hag an un astenn ster a c'haller ober

e brezhoneg. Kas da gadi dre ar c'heriaoueg a gaver e GSTL 653. Marteze e ve kevazasoc'h an deveradoù diwar Br. *-rin-*.

2. Gant *digoradur* e rafen ivez. E gwir, ez eo damheñvelster an holl ditloù roet d'ar pennad lakaet e deroù al levrioù: Gl. *préface, avant-propos, introduction, liminaire, avertissement*, h.a., Br. *kentskrid, raklavar, digoradur, ur ger a-raok, ali d'al lenner*, h.a.

3. A-raok reiñ e gevatal da Gl. *identité* en arverioù niverus ha farlotet ul lod mat anezho hiziv, e ranker digej mennoz an arveriad. Ha lennet 'c'h eus an notenn war La-10 265 hh.? Ar c'hevatal brezhonek boutinañ eo *hevelepted*. Kinniget 'm eus *pivelezh* a-geñver gant an atersell *piv?* (sk.: *kartenn bivelezh*). El lavar laosk pedant e vez arveret alies *identité* e-lec'h *essence*, ha *hevelepted* (pa n'eo ket an euzhc'her *identelezh*) e-lec'h *anien*.

5. A-zivout Gl. *relais, relayer*, klask dre ar Renabl arverioù *azhent(-)*.

KIS-1103

I – MA da GE 10 06 11

Goulennoù :

1. Gl. *rizièr*. Evit Gl. *riziculture* e 'm eus kavet Br. *rizerezh* (dibab kadarnaet gant GBAHE), met evit Gl. *rizièr*?
2. Gl. *Coréen*, Br. *Korean*, *-ed* pe *Koread*, *-iz* (ha neuze ad. *koreat*)?
3. Ur gudenn evit an termenoù Br. *leadur*, *darleadur*, *darlizhenn*. Petra eo an diforc'h etrezo? Mar komprenan mat eo nesoc'h Br. *darlizhenn* ouzh ur gentel, met petra eo an diforc'h etre Br. *leadur* ha *darleadur*?
4. Ur gudenn stuzegezhel: ha krediñ a rez e c'hallfer arverañ Br. *Kalanna* da zeskrivañ ar 1añ Genver e Japan? Marteze e hañvalfe trevadennour un tamm... war load Freelang e welan Br. *kala-bloaz*... petra soñjal?
5. Gl. *lexique*, *geriaoueg* pe *hanc'herieg*? N'anavezan ket tre an diforc'h etre an daou c'her-se e gwirionez.
6. Penaos e trofes an droienn idiomatek *fil conducteur*?

II – GE da MA 10 06 11

1. Br. *rizeg* b. -i “parkeier ma vez gounezet riz”; *rizerezh* g. “gounezerezh ar riz”; *rizaozerezh* g. “ijinerzh ma pleusker ar riz”;

rizaozerezh b. “greanti ma pleusker ar riz” (termenoù savet diwar ginnigoù Vallée, Kervella ha Preder).

2. Tennañ a reer da arverañ al lostgerioù -at, -ad e diarsell an douaroniezh, ha da zegemer al lostgerioù en arver gant ar broioù o unan e diarsell an istor hag ar politikerezh: *amerikat*, *amerikan*; *breizhat*, *brezhon*, h.a. Ur boaz n’eo ken, nann ur reolenn, nemedennoù e-leizh dezhañ: *breizhveuriat*, *alaman*, h.a. en daou gemeradur. Perak ket *korean*, *koreat*, *koread* enta?

3. E gwir, n’eo ket bet arveret a-walc’h *leadur*, *darleadur*, *darlizhenn*, h.a. evit ma ve spisaet bevennoù ketep o stervaoù. Dav emheñchañ diwar arverioù Kb. *llead*, *darllead*-, *darllen*- *darlith*- hag an arverioù dibaot c’hoazh e brezhoneg. Dit da sankañ enta en testennoù via ar Renabl.

4. Ya. *Kala-Genver*, *kala-bloaz* a hañval dereout, kuit a spered impalaerour. La. *calendae* eo orin Br. *kala*-, *kalan*, Kb. *calan*.

5. N’eo ket stabil tre na peurbourvezet ar brezhoneg en taread-mañ. Arveret e vez *geriadur* gant ur ster resis a-walc’h, *geriaoueg* gant meur a gemeradur; kredet ’m eus ouzhpennañ *hanc’herieg* (*hanc’her* o klotañ gant Gl. *vocable*, *hanc’herieg* gant Gl. *vocabulaire*). Labour yezhouriezh a chom da ren en dachenn. Da c’hortoz, Br. *geriaoueg* eo moarvat an nesañ da Gl. *lexique*.

6. Vallée: *neudenn heñchañ*; ober a c’hallfed ivez gant *poell stur*. Arver *fil*, *neudenn*, h.a. a zave da wengel Ariadne; alese e c’hallfed ivez ober gant *poell Ariadne*, *neudenn Ariadne*, *neudenn stur*, *neudenn ruz*, h.a. Gra da choaz...

I – MME da GE 10 06 11

Goulennoù :

1. Gl. *gélifiant, gélifiable*, Br. *gel*-? (kudenn -us / -adus).
2. Gl. *Proposition générale*, Br. *erganad hollek*?
3. Gl. *télique, atélique, télicité, atélicité* (yezhoniezh), Br. deverañ diwar *klok*-?
4. Gl. *grammaticalité*, Br. *gramadegelezh*?
5. Gl. *sexer* (gwiriañ rev ul loen bihan, poñsined, h.a.), Br.?
6. Gl. *gradualisme*, Br. *derezouriezh*?
7. Gl. *traçabilité* (anv zo evel a ouzout eus gallout heuliañ ar c’henderc’hadoù adalek al lec’h ma vezont kenderc’het betek al lec’h ma vezont gwerzhet, bevezet), kinnig a ran loc’h diwar Br. *heul*-: heuliadusted?
8. Br. *rakganedek*, Gl. *anténatal*; Gl. *anténatologie*, Br. *rakganedouriezh*?
9. Gl. *léger* (*deux blessés graves et deux blessés légers*), Br.?
10. Gl. *traitement de crise, traitement de fond* (mezekniezh), Br. *mezegadur barr, mezegadur diazez*? (marteze e ve gwell ober gant un adanv?)
11. Gl. *labile*, Br.? (ha tu ez eus da dremen gant *distabil* hepken... : *gènes, vitamines labiles*).

12. E Lavar 09 e roez Br. *douargerc'h*, *douargerc'hegezh*, Gl. *géotropisme*. Br. *douargerc'hegezh* a zever ent reizh diwar an adanv *douargerc'hek*, Gl. *géotropique*; hogen ar skouerioù a lennan eus Gl. *géotropique* a denn kentoc'h d'un adanv *douargerc'hel*, ma ne fazian ket...

II – GE da MME 11 06 11

1. Gl. *gélifier* “*treiñ udb. e gel*”, Br. *gelaat*; Gl. *gélifiant* “en araez da dreiñ udb. e gel”, Br. *gelaus* aa., *gelaer* g., *gelauzenn*; Gl. *gélifiable* “a c'hell bezañ troet e gel”, Br. *geladus*.

2. Ya, *erganad hollek*, er ster hollek ivez: arveret e vez an termen er vezoniez, en amaezhiezh, h.a. Da c'houzout hag an hevelep kevatal brezhonek a zereo bep tro. A-fet mezoniezh, e c'hallfe Yann-Baol reiñ e ali.

3. Gl. *télicité* a arverer er c'hramadeg da envel un arvez (sl. GRAMV 25, 2.1) o verkañ ar c'heñver ouzh kefleuniadur an argerzh: “Lennet 'm eus al levr” (*aspect télique*: al lenn a intenter evel kefleuniet); “emaon o lenn al levr” (*aspect atélique*: al lenn ne intenter ket evel kefleuniet). Deverañ a c'haller diwar ur ger o verkañ ar c'hefleuniadur: *klok*, evel ma kinnigez, pe *louer*, pe *kefleun*. Da 'm meno ez eo re ledan skalfad durc'hadurioù ster *klok*, p'en arverer da spizañ oberoù, met dreist-holl ergorennoù, teskadoù, h.a. Evit *louer*, nevez deuet e brezhoneg kempred, en deus gwisket durc'hadurioù ster resis er brederouriezh (*louerel*, *anlouerañ*, h.a.), er stlenneg (*keflouerañ*), h.a. Ober gant *arvezioù kefleunel*, *ankefleunel*? Tuet e ven da skañvaat ar sonelezh ha da ginnig: *arvezioù heleunel*, *anleunel*. A-geñver e kaver furmoù evel Kb. *hylawn*, kemeradurioù evel Br. *leunian ur c'hoant*, h.a. Deveradoù: Br. *heleunelezh*, *anleunelezh*, *heleunded*, *anleunded* (Gl. *télicité*, *atélicité*, *complétude*, *incomplétude*).

Diwar vont, piv ar gabouilhaerion o deus savet ar pennad e brezhoneg marmouz war Wikipedia a zivout an danvez-se (br.wikipedia.org/wiki/Teloselezh)?

4. Ya, moarvat.

5. Meur a ziskoulm a c'haller kinnig: *revnaouaat*, *revnaouiñ*, *pereviñ*, *pereva*, *reva*. Hemañ diwezhañ? Kemeradur arbennik, met n'eo ket enepster, a rofed aze d'an dibenn -a... Dav bepred kavout an termennoù berrañ, dreist holl evit traoù ar pemdez hag an traoù kalvezel.

6. Mard eo an doazhadur a zeskriv emdroadur ar spesadoù e rezh derezioù, un emdreiñ dereziek enta, e terefe *dereziegouriezh*.

7. Kevatal Gl. *trace* eno zo bet kinniget e GSTL 4243 : Br. *oliad*. Gl. *traçabilité* a ve dirazañ Br. *oliadusted*.

8. Gl. *prénatal* hag *anténatal* (kemeret bremañ da genster), Br. *rakganedel* (GEVEZ-4 503, 543) ; Br. *rakganedouriezh*, ya.

9. Tu bennak e 'm eus kinniget ul ledanviñ, arverañ an un hgozenn evit ar c'hleñved hag ar c'hlañvour : ur *gloazed grevus* ; Gl. *blessés légers*, Br. *gloazidi leiek*.

10.. Br. *mezegadur* pe *prederiadur diazez*, ya ; *traitement de crise*, avat, ne ra ket war-dro ur barr, met ur prantad lemm, trummadel, ma tedro afo stad ar c'hlañvour. Kinnig a rafen *prederiadur eizik* (ledanviñ diwar *prantad eizik*).

11. Gl. *labile* a arverer da zoareañ kement a zo war nes steuziañ, kouezhañ : *hesteuz*, *hegouezh*, pe all.

12. Ne roez ket ar bommoù ma kavez arveret an termen *géotropique* pa ve *douargerc'hel* kevatal dezhañ. Skouerioù : *bevion douargerc'hek eo ar plant* ; *arc'hwel an douargerc'h* pe *arc'hwel douargerc'hel a stader gant ar plant*.

KIS-1105

I – LM da GE 11 06 11

War-bouez Favereau ha Garnier (a ginnig *planken splujañ*) ne gaver netra er geriadurioù boas evit Gl. *plonger*. Hag un dra bennak a yafe kontrol da arver al lostger -ouer (*saladennouer, holenouer, pebrouer, jedouer*, re all?) staget ouzh *spluj-* > Br. *splujouer*?

II – GE da LM 11 06 11

Un dra bennak a yafe kontrol? Nann, emichañs. Un den bennak avat? Me a dra sur (*et s'il n'en reste qu'un...*) Ha perak ket ivez *splujamant, splujezon, splujiri...*?

III – MME da LM 11 06 11

Graet em eus gant Br. *splujell* em geriadur evit ar vugale p. 181.

KIS-1106

I – YBAN da GE 14 06 11

Daou c'houleñn zo bet graet ouzhin agentaou :

1. *didascalie* : n'ouzon mui penaos eo bet troet, ha n'ouzon mui pelec'h kavout.
2. *serrñ war an dour*. Ha degemeradus eo da'z soñj?

Va respont :

1. Evit *didascalie* ne 'm eus ket an disterañ mennoz. Koun ebet. Goulenn a ran ouzh GE. Marteze udb. gant *-kelenñ-*? Nes eo an *didascalie* d'ar *commentaire* Br. *askelenñ*. Bez' ez eus ivez *directive* = Br. *gwehent*.
2. *Serrñ war an dour* = *fermer l'eau (le robinet d'eau)*? Perak ket. Rak, *serrñ ouzh ub.* = *e lezel er-maez* ha *serrñ war ub.* = *e lezel e-barzh*. Eleze, *serrñ war an dour* a ve mirout outañ a vont er-maez.

II – GE da YBAN 14 06 11

A dra sur, an nesañ d'an arver bremañ eus hGr. *didascalia* (eleze er c'hoariva, sturiadoù a-berzh al leurenour d'an dremmourion) eo un deverad eus Br. *gwehent-* : *gwehentad*, *gwehentadur*, *gwehenterezh*, h.a. E hevelep degouezh avat, e

ven tuet da adkemer an termen gresianek, nemet e ve gwall hir Br. *didaskalienn*, *didaskaliad*, pe all. (Ur gelenner eus Lise Kastellin he deus roet an anvad *Didascalies* d’ar strollad c’hoariva he deus savet gant he diskibled.)

Mikael a lavar din ez i disul d’an emvod gant tud Nidiad evit plediñ gant dodenn ar geriadur hollek. Moarvat ez in d’ober un dro ivez da Ploveilh...

III – GE da YBAN 18 06 11

Ne vin ket evit mont da emvod Ploveilh warc’hoazh.

Kenkoulz e c’hallan diverrañ pezh a ’m bije kinniget :

Da ziazezoù loc’hañ, kemer ar *Geriadur istorel* hag ar *Renabl*.

En ur prantad kentañ :

- diwarno sevel ur stlennvon Gl.–Br. dre harpañ war *Geriadur Vallée* hag embannadurioù, hanc’heriegoù ha gervaoù *Preder*, *SADED*, *Emsav*;
- angerc’hañ *dezvarnek Geriadur An Here*; hemañ a zianavez betek re durc’hadurioù an hil digejet gant Vallée ha startaet gant *Gwalarn* ha *Preder*; neoazh ez eo solius peurliesañ evit a sell arver an araogennoù.

War un dro, en ur verañ ar stlennvon, savelañ amkanioù diwar ar c’hammedoù kentañ graet gant Yann-Baol en e bennad “Ur geriadur galleg-brezhoneg” war La-13 346-353.

KIS-1107

I – MA da GE 14 06 11

Setu un trede rann atersoù.

1. Gl. *agreste*
2. Gl. *servir (un dieu)*, Br. *servijout, darbariñ, aremprediñ, gwazañ?*
3. Gl. *rite propitiatoire*, Br. *lid trugarezusaat?*
4. Gl. *bouche d'eau?*
5. Gl. *se laisser faire*, Br. *emlezel ober?* (ur gallekadur moarvat...)
6. Gl. *une multitude de mots*: hag azas e ve treiñ dre Br. *afin: un afin a c'herioù?*
7. Gl. *en contrepoint (de)*: *istreiñ* e ve Br. *en eneb (da)?*
8. Gl. *alternance*, Br. *pebeil?*
9. Gl. *rendre justice (à qqn)?*
10. Gl. *somnoler, somnolence*, Br. *morediñ, moredad?*
11. Gl. *fond sonore*, hag an droienn "sur fond sonore de (Xmusique)"?
12. Petra eo an diforc'h etre "humour" ha "fent"?

13. Gl. *pittoresque*, Br. *livusted*?

II – GE da MA 15 06 11

Diaes din plediñ gant atersoù 'zo. Labourat a rez war un destenn lennegel gallek. Dav lakaat e penn kont: 1) stil piaouel an aozer (ha boas eo d'ober a-zevri gant termenoù eus un amzer all, evel *agreste*, *propitiatoire*? en eneb, hag o arverañ a ra o lakaat warno eilkemeradurioù, dre fent, dre flemm, h.a.?) 2) doareoù an darvezadur, hervez ma emañ savlec'hiet en ur c'hantved all, en ur sevenadur all... Anat e tle, e rank, an troer lakaat e yezh da vont da heul ha da c'hoari war steriegezh ar c'herioù a zibabo. A-dreuz da gantvedadoù a lennegezh vras o deus an termenoù gallek ha saoznek gounezet ur steriegezh puilh, liesgwiskadek, a zo treut c'hoazh en o skoaz ar gerioù brezhonek, dav dimp bezañ emouez ouzh kement-se.

1. Gl.*agreste*. Da zibab e vo etre un deverad diwar *maez*- hag un deverad diwar *ploue*- ha marteze diwar *kouer*-... Geriadur Vallée a vo prizius aze. Sl. ivez *Gerioù*... Monfort.

2. En holl destennoù e lenner: *servijout un doue*.

3. Marteze, eus an daou dermen kinniget gant Vallée, e ve *truezusaat* an hini kevazasañ.

4. Diwar skouer *porzher tredan*, e lavarfen *porzher dour*.

5. Ne welan nemet *plegañ (da)*.

6. Ne anavezan skouer ebet eus arver *afin*. A belec'h e teu ar ger-se, eus un deodyezh? Lavarout a rafen *ur morad gerioù*. Ur morad kevatalioù a gaver ivez e Vallée...

7. N'ouzon ket ha dereout a rafe va c'hinnigadenn e lavar ar sonerezh, nemet e kav din e c'hallfe klotañ gant an arver leterc'hadek a reer eus Gl. *en contrepoint de*: Br. *a-c'hourzheil da* (Br. *gourzheilañ* "ambroug en ur chom disheñvel, enebet zoken")

8. *pebeilad* (sl. GEVEZ-1 62).

9. *kantreizhañ ub*, *anaout kantreizh ub*, *reiñ kantreizh da*,...

10. Ur bern termenou a gavi er geriadurioù : *morediñ, morgousket, dargudiñ*, h.a. Aze e welez ar ret eo dit ha da 'z keneiled mont da lennegezh vrezhonek an daou gantved tremenet, na pegen moredus bennak e vent, evit dizoleiñ arlivioù arver pep hini eus an heñvelsterioù-se.

11. Lavarout a rafen *goueled sonel*.

12. Lodek eo ar *fent* er speredegzh breizhizeliat, an *humour* er speredegzh vreizhveuriat. D'an arveriadet, d'ar skrivagnerion d'o c'hensavlec'hiañ en o brezhoneg.

13. Amprestet eo bet an termen italianek-se gant ur bern yezhoù. Dav anzav n'eo ket gwall zeouezus ar c'hevatalioù bet kinniget e brezhoneg betek henn. Ar fallañ holl eo *livus*, na c'hell talvout nemet "barrek da livañ, en araez da livañ" : *livuzenn*, Gl. *colorant*. Mar dalc'her da zeverañ diwar Br. *liv*, e ranker da nebeutañ degouezhout gant *livadou* aa. "mat da vezañ livet". A-zivout al lostger *-adou*, sl. La-18 15-16. Nemet e rafed evel ar saozneg hag ar galleg hag e tremenfed gant ur brezhoneg *pitoresk*...

GE da MA 16 06 11

Daou draig, buan :

A bouez eo ar c'hemm etre lavar skiantel ha lavar lennegel :

- el lavar skiantel e ren ar reolenn ur ger → ur ster : denotadurioù rik,
- el lavar lennegel e vez pep ger, pep bomm, karget gant kennotadurioù, ar re-mañ bet gounezet diwar vuhez kevredigezhel ar yezherion hag a-dreuz donder istorek ar gevredigezh hag he skrivagnerion.

Alese, saviad an aozerion geriadurioù brezhonek hiziv ; andon bennañ an danvez a zastumont eo geriadurioù ar c'hantvedoù tremenet, ar re-mañ bet aozet en o amzer diwar deir andon :

- a) geriadurioù koshoc'h
- b) an teodyezhoù komzet en dro dezho
- c) oberoù ar skrivagnerion
- d) ar yezhouriezh.

Hervez ideologiezh an amzerioù-se, ez embanne ar c'heriadurourion an andon b) evel an hini nemeti : pep yezh a selled evel roet ur wech da vat, ken digemm hag anien ar bobl he c'homze. An andonioù a) ha c) ne oant nemet azhentoù

o treuzkas ar yezh dalc’het en he anien divrall. Evit an andon d), ne oa ket anv anezhi, da bec’hed e veze lakaet an neveziñ ken er gravez, ken er yezh... Koulskoude, neveziñ a rae, e kuzh, ar saverion c’heriadurioù : a-walc’h eo mont e-barzh GReg d’e verzhout ; Vallée e unan, pa groue furmoù nevez, o c’hinnige evel furmoù kozh advevaet.

En he furm leunañ emañ hiziv an andon a) bennozh d’al labourioù skiantel renet abaoe 150 vloaz (Vallée, Loth, Ernault, Hemon, Fleuriot...)

Steuziet eo an andon b) : aet eo an teodyezhoù da get pe da roudoù toc’hor. N’eo ket kondaonet avat : addigeriñ a ra tamm ha tamm gant amparidigezh kumuniezhoù brezhonek bihan er gevredigezh vloc’hel.

War fonnaat ez a an andon c). Gant skrivagnerion an 19t ha deroù an 20t kantved ez eus bet startaet sol yezhadurel ar brezhoneg, ha pa ve dister perzhioù lennegel o skridoù. Gant Gwalarn ha deroù ul lennegezh a-genglot gant he amzer eo kroget ar brezhoneg da c’hoari e porzh ar sevenadurioù, ent vinor c’hoazh. Bezet pe vezet, abaoe 90 vloaz ez eus dispaket e Breizh un hil, tanav met birvidik, a skrivagnerion diles. Diouto o deus ar geriadurioù da dennañ o mel hiviziken ; pimpatrom dezho eo geriadurioù Roparz Hemon.

Evit an andon d), pell a vezañ sellet evel un darwantad ouzh ar yezh, ez eo deuet d’un arc’hwel ordinal e brezhoneg (evel en holl yezhoù). Merkomp n’eus bevenn strizh ebet etrezi hag an andon c), an nit lennegel hag an nit yezhourel o vezañ daou arvez eus an un nit lavarel.

III – GE da MA 27 06 11

Trugarez evit *Nidiad* 6. Gantañ ur son diglevet e brezhoneg. Gant ar spi e kaso pelloc’h an deroù a gendalc’h da c’hoarvezout abaoe kant vloaz hag e kantreizho e anvenn !

Me ’m bo da ginnig prederiadennoù (n’eo ket reizhadurioù hepken) war ar yezh.

Hiziv ne ’m bo amzer nemet da venegiñ ur c’hraf a c’hramadeg — e sigur ur bomm eus pennad digeriñ *Nidiad* 6 — a-zivout ar c’hemmadurioù goude **na** :

1. **na** kevarzhell : kemmadur ebet (“**na den na mouezh**”)
2. **na** ataerell : kemmadur ebet (**na** brav eo ! , **na** pa ’z afen)

3. *na* nac'hell: kemmadurioù dre vlotaat (*na ganit ket, ar pezh na gontit ket din*)
4. *na* kewazell: kemmadurioù dre vlotaat (*diwallit na gouezhfe*)

IV – GE da MA 29 06 11

Un evezhiadenn hollek diwar vont hiziv.

Gant Hervé Lossec, en e *Bretonnismes*, e teu un alberz eus prezegoù kentañ hag eil remziad Breizhizeliz goude o c'hemmañ yezh, intret en o galleg roudoù eus luniadezh ar brezhoneg — roudoù war steuziañ adalek an trede remziad bennozh d'ar skol ha d'ar stlenn. Ganeomp e c'hoarvez heñvel anadenn, roudoù luniadezh ar galleg o tennañ da baotaat war hon brezhoneg — na steuziont ket dre levezon ur skol pe ur stlenn n'eus ket anezho. An hent nemetañ en hon c'herz eo mont da skridoù diorreerion ar brezhoneg kempred, Vallée, Meven Mordiern, Roparz Hemon ha skrivagnerion *Gwalarn*, skrivagnerion 20 bloavezh kentañ *Al Liamm*, testennoù *Emsav*. P'hon eus kroget gant *Preder*, edomp dres en hevelep saviad hag emañ hiziv aozerion *Nidiad*. Da zont er-maez eus an enkadenn hon eus kreizet hon strivoù war biaoqueaat frouezh labour an diorreerion gent ha kaset pelloc'h an diorreadur o doa boulc'het. Dre se e voe savet *SADED*, *Kelc'h Debauvais* hag ar c'hreizennoù lec'hel ma kelenned dre gomz.

Pouezus bras eo an dalc'hoù a 'c'h eus aozet evit studiañ ar c'hramadeg. Dav e vo, n'eo ket hepken kenderc'hel ganto, met astenn an embregadenn dre hentoù a chom ganeoc'h da ijinañ. Tennañ a ra testennoù *Nidiad* da testennoù niverennoù kentañ *Preder* ha, moarvat, ne c'hell ket bezañ a hent all: evelloc'h e tremenemp eus yezhoù diorreet, galleg, alamaneg, saozneg, d'ur yezh chomet pell war o lerc'h ma ne gavemp ket al loazioù ret da zegemer an danvez kefredel a vennemp enporzhiañ... Nemet e vane a-c'horre, daouadek, hon lavar: techet oamp da zezevout e galleg gant gerioù brezhonek. Gant preder hag amzer (bloavezhiadoù!) omp aet etrezek ur saviad triadek, a-zon, ma teue drezomp ar brezhoneg adalek donder louet e lusk diorren. E-lec'h anaout ar yezhoù en o bremañ plat ha digevatal, en o ambredemp en o donder istorel: e kendamouezh gant diorreerezh ar galleg ez araokae diorreerezh ar brezhoneg. Ur ger brezhonek ne anavezomp ket mui evel kevatal d'ar ger-mañ ger gallek, met da gentañ evel disoc'h ar strivoù dezевout renet drezañ. Azon eus an kez saviad triadek e voe an difluk e brezhoneg eus termennoù na oa dezho kevatal spis ebet e galleg. Da

skouer, an termenoù gramadegel, an *nit*, ken amjestr e dreññ e galleg ha ma 'z eo
Al. *Dasein*...

KIS-1108

I – GE da YBAN 20 06 11

Boulc’het kaer eo ar Geriadur hollek.

Un evezhiadennig diwar vont :

A-dal da Gl. *abasié* e talc’hez da lakaat an termen du-mañ *ankerzh* hag an amprest *abaziezh* (evel ma raen en ur maladur kent eus va danvez GEVEZ). Abaoe e ’m eus bet tro da zigejañ un nebeut durc’hadurioù evit a sell an amprestañ.

Unan eus mein touch an dibab du-mañ / amprest eo barr dezevout enien ar c’healioù da zec’heriañ.

Ur skoultreg kealioù loskus evel ar re a zec’heriomp dre ar stirann *-bev-* hag he deveradoù ned eo ket da vezañ arwerc’het dre an amprestañ.

Ur rumm all, goudomm pe gouyen, evel ar c’healioù mezegel, a c’hell gouzañv an amprestañ, nemet e rankomp derc’hel kont eus diemsavioù : 1) sonel : trec’h *-bred-* da *-psik-*, 2) deveradurel : ul luniad du-mañ a vez e penn un trevnad deveradoù reizhiadek o ster ; e tro an amprest e sav da gentañ kudenn an amprestañ an deveradoù allyezh war un dro, da eil kudenn an deverañ du-mañ diwarnañ (dre skiant prenet e stadan e sav eno diaesterioù e-leizh ha dreist holl e vez skortoc’h a-galz teskad ar c’healioù dec’heriet dre hent an amprest eget dre an hent du-mañ, sk. : *abaziezh*, *abazek* ; *ankerzh*, *ankerzhel*, *ankerzhek*, *ankersheiat* . . .

Un trede rumm, yen, evel ar c'healioù penn bleñchenn en alvezoniezh, na ziarc'hont ket ur c'hoskor deveradoù, a chom neptu a-fet an dibab du-mañ/amprest: *houarn, klor*; asantiñ a reont diskoulmoù hiron zoken, evel *houarnus, houarnek*...

Evit distreiñ da zigarez ar valad-mañ, e kav din ez eo displetus lakaat kichen ha kichen an termen du-mañ hag an amprest pa na vez kemm kealel ebet etre an daou.

II – YBAN da GE 21 06 11

OK hag a-du ganit pa skrivez :

« *Evit distreiñ da zigarez ar valad-mañ, e kav din ez eo displetus lakaat kichen ha kichen an termen du-mañ hag an amprest pa na vez kemm kealel ebet etre an daou.* »

Un dra all: perak kemmadur ebet gant **am-** evit *ambevadel* (La-09):

abiogenèse *nf* hanvevdarzh *g*.

abiotique *adj* **1.** [*concernant l'environnement physicochimique d'un organisme*] *ambevadel aa*. **2.** [*où la vie est impossible*] *anvevedus aa milieu abiotique metou anvevedus*.

Ha bastus eo *hanvevdarzh*?

III – GE da YBAN 21 06 11

Gant GP hor boa divizet soliañ war un nebeut deveradoù diwar *am-* (*ambac'h, ambleud-, ambre-, ambred-, ampar-, ampell-*) evit luniañ deveradoù all, hep ober ur reolenn a gement-se — o c'hounit korvo gant an nemedenn-se evit diforc'hiñ fraeshoc'h *am-* diouzh *dam-, em-*. A du 'rall e luniemp *amvec'h, amved, amveziad*. E GEVEZ-1 e ran gant *amvredel*, o reiñ da *am-* e generadur damnac'h. Heñvel dra, e kinnigan *damvredañ* (La-17 362) evel deverad *de- ambredañ*. Arabat e ve evel just pleustriñ betek re hevelep hent a 'n nemedennoù ezreolennek!

Graet 'm eus war dro *(a)biogenèse* e GEVEZ-2 200. Heñvel dra e ran gant *gwerc'hgenel(iezh)* a-dal da *parthénogenèse*. Gwell 'm eus kavet adkemer kinnig-adenn Vallée ha debarañ da *-tarzh* ur c'hemeradur all eus *-genèse*: *unandarzh*, *hildarzh*, *ardarzh* (ur *c'hleñved*).

Aon 'm eus rak forc'hellegezh un termen evel *amvevadel*; en arvar e ved da intent “ar bevion a zo en dro da”, evel ma intenter *amveziadoù* “ar beziadoù a zo en dro da”. Perak ket *amalvez-*, intentet “an alvez a zo en dro da”: *amalvezel* pe, marteze gwell, *amalvezat*. Ober a ran gant *amegor* da aroueziñ an egor a zo en dro d'an emgorf, sl. *andenaoud an amegor* (GEVEZ-1 43).

Ya, *anvevedus*, pe *anvevus*...

I – RAD da GE 20 06 11

Emaon oc'h echuiñ un droidigezh, *The Sea Horses*, ur gevellenn gant William Hope Hodgson.

Da ali a garfen kaout a-zivout arver *lei* en teir frazenn-mañ :

- *Old Zacchy had suddenly evolved a less drastic solution of the difficulty*, Br. Zacchy gozh en doa danzeet a-daol trumm un diskoulm lei dergasus d'ar gudenn.
- *If Ned, himself, had been less noisy, he would have heard Binny even earlier than he did*, Br. Mar bije bet Ned lei trouzus, en devije klevet Binny abretoc'h c'hoazh eget en doa graet.
- *Binny, who was of a sterner type, though no less warm-hearted, was grimly silent*, Br. Binny, hag a oa rustoc'h e zoare, daoust ha nann lei tener a galon, a chome peurzigomz.

II – GE da RAD 21 06 11

A-zivout arver Br. *lei*, *leiañ*, sl. La-12 59 hh. Kement-se ne vir ket ez eo gwall bonner an arroud “*daoust ha nann lei tener a galon*” (ouzhpenn ma n'eo ket reizh

arver *daoust ha* er ster-se). Mat e ve reiñ un dro all da 'z pluennañ : “*hag eñ ken tener all e galon*”...

Mar 'm aotreez, e rin un evezhiadennoù all war da frazennoù :

- en eil frazenn : “*eget m'en doa*” (kewazell a-raok ur verb) [Ur c'hraf gramadegel a chom da spisaat eo rummenn *eget* : ha renket e vo er c'hevarzhelloù (evel *ha* er bomm “*ken bras ha me*”), pe en araogennoù dre ma vez angediet ouzh al leurelloù : *egedon*, h.a. ? Bezet pe vezet, e 'z frazenn e tleez e arverañ evel un araogenn parzhiat en ur gewazell, evel ma arverer an araogenn *hervez* parzhiat er gewazell *hervez ma* : *hervez da c'houlenn — hervez ma c'houlennez*].
- Dav e ve dit hepkoriñ ar skoilh ez eo plakañ betek re ouzh an destenn orin evit a sell urzh ar gerioù er frazenn. An diaesañ e vez bepred dezevout e brezhoneg testennoù bet dezevet en ur yezh all.

KIS-1110

I – MME da YBAN 20 06 11

Penaos treiñ Gl. “*ès qualité*”? (*parler ès qualité*, h.a.) &

Gl. “*Nom, prénom et qualité*”, Br. “*anv, kentanv ha kendere*”?

II – YBAN da MME 21 06 11

- ***ès qualité, parler*** ~ : eleze ent kefridiel, oc’h embreger ar gefridi, ar veli, ar c’hembeli, ar perzh. Neuze e welan danvez diskoulmoù :

- *a-berzh kefridi* pe *ent kefridiel*. Ha tu a ve da lavarout ivez : *a berzh*, eleze diwar ar perzh a zo e hini, evel ma lavarer *a garg* (Vallée), pe *a gembeli*?

- Pe neuze *e perzh*, evel *e karg* Evit gwir *a-berzh kefridi* = *a berzh kefridi* = *eus ar perzh roet gant ar gefridi*.

- ***Nom, prénom et qualité*** : *anv, kentanv ha keffload* Kendere a hañval din bezañ ankevezas aze. Marteze e spirfe *doare* en ur yezh laoskoc’h? Goulenn a ran ali Gwion.

III – GE da YBAN 21 06 11

1. A-du gant Yann-Baol : ne welan netra gwell eget *a-berzh kefridi, kefridi* o vezañ ledan a-walc'h e erdal da zerc'hel an erdalioù resisoc'h eus *karg, arc'hwel, amaezh, beli, kembeli, saviad...*

2. Ha ne ve ket *kefload* un tammig re arbennik? Evel just, e c'haller bepred soñjal en un astenn arver eus an termen-se a gevredadouriezh. Un termen all a hañval din bezañ kevazasoc'h, evitañ da vezañ chomet diarver a-choude tri c'hantved : *etad*, ma ne rebarber ket re ouzh e etad a amprest... A du 'rall, marteze eo *saviad* an hini a gouezhfe an nesañ.

Hoc'h ali?

I – YBAN da LM 24 06 11

Sûreté afer ar skiantourion, *sécurité* afer ar bolis hag al luoz, emezout. Ha ken gwir a se eo? Rak, pa gomzer eus *sûreté* pe *sécurité* un derc’hanva pe ur greanti danvezioù kimiek doare Seveso, en erdu piv eo? En erdu ar greizenn, pe en erdu an dud o chom e-kichen, kentoc’h? Ha neuze ober un diforc’h etre “diabarzh” ha “diavaez” a zeu da vezañ skoemp. Anat eo e klasker digreskiñ an dañjer dre ouzhpennañ un enkae, meur a reizhiad kenstur, hag ur bern diarbennoù all. Neuze e klasker gwareziñ ar greizenn dre abegoù er-maez anezhi, eleze evit diogeliñ buhez an dud tro-dro: kizidik eo an dud ouzh ar skinoberiegezh, evel-se emañ. Bremañ e c’haller lavarout ivez ez eo en arbenn eus dañjerusted an derc’hanva e unan. Lakaat ar skiantourion atebek war ar “sûreté” zo skoemp ivez. Ur c’hraf a Fizik eo skiriegezh an derc’han. Lakaomp e ouzont ez eo dañjerus lakaat dour da virviñ dre skiriañ derc’hanoù. Penaos e c’hellont barn tebegezh un darvoud grevus? Penaos e c’hellont engwerc’hañ ur gwalldaol? Ha dav e ve dezho neuze sevel ul luoz prevez da bal gwareziñ an derc’hanva? Ha skiantel eo dewerzhañ an debegezh, pe levierzhel? Gwareziñ an derc’hanva, emezon. Ha n’eo ket ar boblañs a ve da vezañ gwarezet, eleze diogeliñ he surentez?

Lenn a ran tu bennak:

“Ainsi la sûreté serait une garantie, une action qui incomberait aux autorités, la sécurité un état de celui qui n’est menacé par rien. Le premier terme est dynamique, suppose une action au moins éventuelle, le deuxième exprime un état. Source : blog Juridique et Culturel “ (Sl. Sécurité et sûreté - Agora du Management.pdf).

Ar c’hontrol eus ar pezh a skrivez neuze? Heñvel dra :

“la sécurité consiste à prévenir contre tout ce qui concerne les accidents (donc par définition involontaire). La sureté consiste à prévenir tout ce qui est actes volontaires (cambriolage, dégradation, attentats etc...) “ (différence entre SURETE et SECURITE.pdf).

Ur vartezeadenn : ha n’eo ket ar Gl. *sécurité* un amprest eus ar Sz. *security*?

Sellet ’m eus e GESTL ha Gwion a ra ivez damheñvelsterioù eus *surentez* ha *diogelroez*, evel Roparz Hemon a du ’rall.

Kement-se lavaret, a-du ganit evit prederiañ war an degouezh ha diskoachañ durc’hadurioù ster, perak ket. **Surentez** zo a orin romanek ha **diogel** zo a orin keltiek. Geriadur an Here a laka *diogel* (*diogelroez*) ha *surentez* da heñvelster. Techet e ven da lavarout : gant *surentez* emeur e par ur ster laosk a-walc’h, tost a-walc’h ouzh ar galleg *sûreté*. Diaes sevel deveradoù diwar *sur* : *suraat* ha c’hoazh ! Gant *diogel* aa. & g. ez eus deveradoù e-leizh : *diogelaat*, *diogeliñ*, *diogelroez*, *diogelerezh*. Ha tu zo da empentiñ reoù all.

I – GE da MME 26 06 11

Adkemer a ran va respont eus an 20 08 10 da 'z koulenn eus an 19 a-z Gl. *cause occasionnelle*.

Diaes e ve pleustriñ war an termen-mañ hep ober dave d'e hir a istor er brederouriezh (Skolastik, Descartes, Malebranche), koulskoude stiomp hon preder war-nañ e kement ma ro diraez d'ar c'heal dec'heriet gant Gl. *occasion*.

Evel ma verken dit, Gl. *occasion* a zec'her ur c'heal louere: birviñ a ra an dour e 'm c'hegin hervez ur savelenn fizikel oc'h ober meiz war ar c'heñver etre ar gwrezverk ha stad al liñvennoù (se a lavarer en diarsell goubarel, hini ar savelegezh); birviñ a ra an dour pa fell din poazhañ ur vi (a lavaran en un diarsell louere, hini va buhez hag an davedennoù, an davedegezh he goustenn). Kemm a lakaer enta etre un devoud savelek (birviñ an dour intentet evel gwered un arbenn fizikel) hag un devoud davedek (birviñ an dour evit poazhañ ur vi, arbenn buhezel) — an arbenn buhezel d'un devoud davedek eo ar pezh a anver Gl. *cause occasionnelle*: an *occasion* d'ar birviñ dour eo bet va c'hoant debriñ ur vi tanav.

Ar gudenn bremañ eo penaos dec'heriañ ar meizad-se. El lavar pemdeziek e lavaromp e reer gant *an dro da*, *an degouezh*, nemet ez eo an termennoù-se diresis kaer ha liessteriek.

Kinnig a ran loc'hañ diwar un termen gramadeg o verkañ ur vodelzh eus ar c'heñver etre an divoud hag an argerzh: an *erod* (GRAMV 27), evel m'en

kaver arveret er frazenn : “Maria a ro da Per an dro da gelegg sinaeg”, bomm a c’haller elfennañ evel henn :

- Maria he deus c’hoant deskiñ sinaeg
- Per, a oar sinaeg, en deus c’hoant prouiñ e garantez da Maria
- Maria a leugn he c’hoant da zeskiñ sinaeg

An *occasion* evit Per da brouiñ e garantez da Maria eo he c’hoant da zeskiñ sinaeg (kenkoulz all e lavarfed ez eo bezañ karet gant Per an *occasion* evit Maria da zeskiñ sinaeg). *Cause occasionnelle* an deskiñ sinaeg gant Maria eo karantez Per (kenkoulz all, *cause occasionnelle* ar mont da gelenner sinaeg gant Per eo c’hoant Maria da zeskiñ ar yezh-se).

Kinnig a rafenn gounit korvo gant an termen *erod* evit pourchas ar c’hevatal da Gl. *occasion*. Ent gerdarzhel ne ve ket diabeteg ar ginnigadenn : gant hBr. *ot*, Kb. *odi* emañ ar c’healioù “teurel, kouezhañ” ; tra ma ’z eo an arbenn (ar c’hoant er skouer roet) an devoud davedek kentañ o luskañ ar gouzrec’h, ez eo an *occasion* — an *erodad* — un eil devoud o kouezhañ, o tegouezhout, dirak (*er-*) ar gouzrec’h hag ouzh e gevaraezañ da ziraez e zavedenn.

Diforc’hiñ a c’haller enta :

an devoud davediñ pe *davedad* (c’hoant Maria pe c’hoant Per) hag an devoud erodiñ pe *erodad* (c’hoant Per pe c’hoant Maria) — e lavar Aristoteles (sl. La-11 372 hh.) klokaet gant ar Skolastik e rafed anv eus *kehuz davediñ* ha *kehuz erodiñ* (an termen-mañ diwezhañ kevatal da Gl. *cause occasionnelle*). [Mar klasker reiñ e gevatal da Gl. *occasionalisme*, doazhadur Malebranche, e teverfed Br. *erodad-ouriezh*.]

Gant ar binvioù emamp o paouez goveliañ, klaskomp dezrannañ un nebeut plegennoù :

- Un iziunad a ’n den eo al lidañ (devoud davedek — *kehuz davediñ* — *davedad*)
- Goursav heol an hañv eo devezh hirañ ar bloaz (devoud savelek — *kehuz erodiñ* — *erodad*)
- Tantad a enaouer da lidañ goursav heol an hañv

Adkemeromp ar blegenn meneget gant Cournot (sl. La-12 212) : kouezh an deolenn war benn an tremeniad :

- An tremeniad a ya da gas ul lizher d’ar post (devoud davedek)
- Ur barr avel a zistag an deolenn diouzh an doenn (devoud savelek: e penn kont emañ savelennoù an aerwezhoniezh, ar ponnerder, an oksidañ, h.a.)
- An deolenn a stok ouzh penn an tremeniad (devoud ec’hoarek (sl. La-17 215): kende gouezh rik ez eus pa na c’haller lakaat war wel ennañ kenvell-adur ebet etre *kehuz davediñ* ha *kehuz erodiñ*, etre davedad hag erodad.

Ar blegenn-mañ a ziskouez a-walc’h ankevazasted Br. *degouezh* evit dec’heriañ ar c’heal sammet gant Br. *erodad* pe gant Gl. *occasion* en e gemeradur prederouriel: un *degouezh* eo stokad an deolenn ouzh penn an tremeniad, e nep doare avat ned eo un *erodad*.

I – RU da GE 28 06 11

Emaon o klask treiñ div droienn / Esen-vy ow assaya dhe dreylya diw lavarenn :

1. Saozneg/Sowsnek: *Deceptive cognate* :

Brezhoneg: *Deceptive* = *touellus*; *Cognate* = *Kenorin?* , *Kengerdarzh?* ;
A se Sz. *Deceptive cognate* = Br. *Kenonin touellus* pe *Kengerdarzh touellus*?

Kernewek: *Deception* = *Toell*, hag ytho *Deceptive* = *toellus?* ; *Cognate* (adj.) = *Keslinek*; A se Sz. *Deceptive cognate* = Kn. *Keslinek toellus?*

2. Saozneg: *to procrastinate* ha *procrastinator* :

to procrastinate = “delay or postpone action; put off doing something: *the temptation will be to procrastinate until the power struggle plays itself out*” (Oxford Dictionary of English); “to keep delaying something that must be done, often because it is unpleasant or boring: *I know we’ve got to deal with the problem at some point – I’m just procrastinating*” (Cambridge Advanced Learner’s Dictionary)

Brezhoneg: *procrastinator* = *daleer?* ; *to procrastinate* = *daleañ?* , hogen an termen-se a c’hallfe lakaat da soñjal ez eo an hini termenet evel-se o taleañ un dra bennak resis en ur mare resis ha bevennet strizh, pa’z eo *to procrastinate* un emzalc’h boas da zaleañ kement tra a zo. Petra dibab neuze?

Kernewek: *to procrastinate* = *hirviga* (Ken GEORGE, An Gerlyver Meur);
procrastinator = *hirvager*?

II – GE da RU 28 06 11

Sz. *cognate* a gemerez en e arver yezhoniell; arveret eo bet c'hoazh Br. *kendarzh* er ster-se (La-08 166, La-11 278).

Sz. *procrastinator* a c'hallfed reiñ da gevatal dezhañ Br. *goursezer* pe Br. *arc'hoazher* (deveret diwar ar verboù Br. *goursezañ*, *arc'hoazhiñ*, hemañ diwezhañ a ginnigan).

I – LM da YBAN & GE 29 06 11

Mat, ne 'm eus anaoudegezh ebet, siwazh din, er gouleviñ. E grez GBAHE.2005, 16 vloaz 'zo abaoe, e savemp pep tra war baper hag euvret e veze ar pennadoù gant unan na oa ket skridaozer hag a laboure e liamm gant ur stlennegour.

Un evezhiadennoùgoù :

1. Ne gomprenan ket mat perak ober anv eus *despizadurioù* (Br. ha Gl.) mard eo ar pal sevel ur geriadur divyezhek Gl. / Br.. An despizadurioù a sell ouzh ar geriadurioù unyezhek, ar geriadurioù yezh, ' reont ket? Avanturus eo kejañ an daou (pezh a gredan gwelout er pezh en deus kaset Ao. ***). Keit ha ma chomer e par gerioù louerele (despizadurioù berr) ez eus tu en em dennañ marteze. E domani ar goubar avat e vo kalz hiroc'h an despizadurioù. Ne anavezan ket an hevelep patrom etre ar pezh a 'c'h eus kaset dimp (Lizherenn A) hag ar pezh en deus kaset Ao. ***. Ha perak despizañ enmonedoù ' zo ha ket re all. Hag ar gerioù liessteriek...?

Un nebeut sizhunioù 'zo 'm boa kaset deoc'h va ali a-zivout raktres “hon yaouankizoù” (lod anezho oa bet er skol ganin ur 15 vloaz ' zo) hag o entan. Skouer deroù al lizherenn G kaset gant Ao. *** na 'm laka ket da zistreiñ diwar va meno. Digempouez zo etrezo a-fet anaoudegezh eus ar yezh ouzhpenn hag anavezadus e vo labour pep hini en doare ma vo skridaozet ar pennadoù. Met lavarout a ran c'hoazh moustrañ o c'hoant da vont war-raok ne c'haller ket ober kennebeut...

2. Anv a rez eus un distagadur skoueriek. Mat eo din met adal neuze e vo talet ouzh kudenn un nebeut gerioù ma teu ar skritur hemonek e kenstok gant an distagadur. Kenstok skritur ha mouezhiadoniezh en doa laz An Here talet outañ ha dibabet diwar-se degas un nebeut kemmoù.

- sonenn hir dirak ***l, m, n, r*** (boul boull, da skouer)
- sonenn verr dirak ***ll, mm, nn, rr*** (boull boul)

Hama, setu evit ar poent.

II – GE da LM 30 06 11

Deraouig labour Ao. *** ha Malo 'm eus degemeret. Anat braster ha diaester an embregadenn. Anat ivez n'emañ hini eus ar baotred yaouank e piaou d'un anaoudegezh izek eus ar yezh evit kas war raok al labour en doare m'en intentont (kement-se etrezomp evit an ampoent — arabat o digalonekaat). Pezh a c'hell ober ar re o deus dekvloaziadoù labour adreñv dezho eo brastresañ evito hent-ennoù labour ha dezvarn pep hini eus an hentennoù bet pleustret betek henn gant ar saverion geriadurioù. Met dreist holl, o aliañ da lenn oberoù an 20^t kantved evit boaziañ da zezevout e brezhoneg (hag ivez da gemer skiant eus emdroadur ar yezh e-doug ur c'hantved).

A-du on evel just gant kraf **1** da lizher. Evit a sell an distagadur avat e ve gwell tremen hep e skoueriekaat. Muioc'h eget doareoù all eus ar yezh e tisoc'h an distagadur diouzh an arver kedvuhez. Leonek (gwalarnek da heul) eo an distagadur notennet e geriadur *An Here*. Moarvat ez ay da ziazez da yezh komzet en dazont — evel ma 'z eo deraouet ober. Moarvat ivez e vo gantañ dedroadurioù n'omp ket evit diawelout. Evel ma verkez, ken divrall hag ar c'hemmadurioù lakaomp, e chomo evelkent an diazezoù mouezhiadoniel.

Un notennig : renkadur ar c'henvouezhiennoù kreñv ha gwan kevenebet, skrivet $t / d, p / b, ll / l, nn / n$, h.a. ne dalvez ket evit $mm / *m$ (an m gwan zo aet d'ar genvouezhienn skrivet $\tilde{n}(v)$). Alese, pezh a skrivomp m pe mm a verk bepred ur genvouezhienn greñv. War se, lenn studiennoù Pennaod, en *Dornleir krennvrezhoneg*, p. 22, da skouer.

I – MME da GE 06 07 11

Goulennoù :

1. Petra eo orin Br. *loez* (*lacune*)?
2. Reiñ a rez Br. *morgoñvus*, Gl. *léthargique*, db. ur c’hleñved. Moarvat e reer gant *morgoñvek* evit an dud? (+ *morgoñveg*). Ha *morgoñvel*? (Petra eo eil lodenn ar ger, -koñv?)
3. Gl. *liaison* (distagadur daou c’her en ur gichen), Br. *liammadur*, *ereadur*?
4. Gl. *léger*, *profond* (débile, arriéré). N’eo ket kevenebet an daou adanv-se galleg estreget en dachenn-se. Br. *skañv* / *don*; *skañv* / *pounner*?
5. Gl. *lucifuge* (diwar-benn loened a dec’h rak ar gouloù), Br. *gouloudec’h*, *goulaoudec’h*?
6. Gl. *macrosociologie*, Br. *meurgevredadouriezh*?
7. Gl. *macropode*, Br. *hirdroadek*? *macrocéphale*, Br. *meurbennek*?
8. Gl. *vestigial* & *relictuel* a c’heller treiñ gant Br. *aspadennel*, *aspadel* (an daou adanv zo bet arveret e domani ar yezhadur AREIZH 14 & Lavar 02/15, 25). Marteze e ve gwell ober gant ur ger gallek, ur ger brezhonek: *vestigial*: *aspadel*; *relictuel*: *aspadennel*? (tro am boa bet d’ober gant *aspadel* e Talabao

5/16 db. un askorn e korf ar balumed ; ne ouien ket e oa bet arveret a-raok ; ne oa ket c'hoazh eus renabloù Gab !)

9. Peseurt araogenn implijout gant Br. *brosezat?* cf. Gl. *endémique de*.

10. War Lavar 06/81 e reer anv eus Br. *frankizelour* (dieub evit un arver da zont). Graet en deus DCFB gantañ a-dal Gl. *libertaire* ; ha degouezhout a ra ?

11. E Lavar 13/156 ez poa graet gant Br. *unded darvezadur*, Gl. *unité d'action*. Neuze Gl. *unité de lieu*, Br. *unded lec'hiadur* ?

12. Anzav a ran em bez poan a-wechoù gant an dibennoù -ek / -el. Perak e GEVEZ *gwiad behinel* pa ne gaver nemet *behinek* e GEGO (korf & pourc'had behinek) ?

13. Gl. *manie confusionnelle*, Br. *mania arluzel?*

14. Gl. *mandature* (padelezh leuriadur ur c'hannad). Deverañ diwar Br. *leur-moarvat* ; Br. *leuriadurvezh?* pe berroc'h *leurvezh?*

15. Klevout a ran lod o keñveriañ BrE & BrT *ne* (cf. *dour ne*, eau gazeuse, pétillante) gant Kb. *nwy*. Ha gallus eo ? Petra vefe Kb. *nwy* e brezhoneg ? DBFVsup 52a & VALL 422a a lavar ez eo an hevelep ha Br. *nez*, Gl. *lentes* ; en askont da stumm ar c'hlogor...

II – GE da MME 08 07 11

1. Orin Br. *loez* eo hBr. *loes* (DGVB 245).

2. Ya, *morgoñvek/g* eo (bezañ) gouziviad ar *morgoñv*. Ar gedrann -*koñv* a ginnigan evel trestummad eus Br. *koun* dre zezneuziañ hBr. *comm-*, Kb. *cof*, gerioù holl o tiskenn eus Kt. **komen-* "mind, memory, sense(s)" (GPC 336). Berzhusat fazi e voe degemer an teodyezheg *koun* er yezh unvan (ouzhpenn ma 'z eus eus *koñ(v)* ivez e teodyezhoù 'zo ! Evel just, evit ar mare ne ginnigan arver ebet d'ur Br. *koñv*...

3. Da sevel ar c'hevatal da Gl. *liaison*, e ve dav studiañ ar rumm devoudoù kevaotañ lakaet dindan ar skritell-se ha, gant skoazell an alamaneg diforc'hiñ ar pezh a ra *Anschluss*, *Bindevokal*, *Verbindungswort*, h.a. anezho. Bezet pe vezet, gwell lezel *ereadur* a-gostez, termen arveret endeo er yezhoniezh (gant GP pergen). Deverañ a rafen kentoc'h diwar Br. *junt*. Pezh a reer anv anezhañ aze eo

azasaat ar junt etre div unvez kevaotañ, spisoc'h: etre soniad deroù an eil ha soniad dibenn eben. Graet e vez ar *juntad* dre veur a dun: dre zaskemmañ ar soniad dibenn, da skouer dre he hevoueshaat (*glas ha ruz* [glaz a ruz]), dre lemel ar soniad dibenn (*m'emaon*), dre ensoc'hañ ur soniad (*ma'z on*)... Skouerioù a *Bindevokal* (Gl. *voyelle de liaison*) a gaver er rannyezhoù (BrE. 'carehent'), Br. *sonenn juntañ*? Al. *Verbindungswort* (Gl. *terme de liaison*) a arouez ur rummad gramadegel ma renker ar c'hevarzhelloù, an ereenn, h.a. (Br. *juntenn* pe *juntell* ?)

4. Ur vostad adanvioù deskrivadurel arveret da verkañ derez un naouuster a arverer er Vezekniezh hag e diskiblezhioù all; setu ul linenn eus Gerva GEVEZ-5 (war ar stern): "leiek *mineur, léger, limité, atténué, discret*". E-kichen an daouad *leiek-muiek*, e c'haller ober gant daouadoù leterc'hadek all: *skañv-ponner, bas-don*, h.a. Evit al labanded, ned eo ket digevazas da ginnigadennoù.

5. Nemet e ve lakaet kemm gant an Drevoniezh etre Et. *luci-* ha *photo-*, e kinnigfen deverañ diwar *luc'h-*: *luc'hdec'hat*. Betek gouzout muioc'h, e soñjan ez eo bet arveret *luci-* (kedrann latin) amañ evit chom unvaniezh gant *-fuge* (kedrann latin all), ivez dre ma 'z eo hiroc'h ha ponneroc'h an termen a orin gresianek *phototaxique négatif*.

6. Ya, *kevredadouriezh veurgantel, meurgevredadouriezh*.

7. N'on ket evit respont mard eo termenoù a Loenoniezh a venegez, pa n'on ket arroutet war an diskiblezh-se. Er Vezekniezh e reer gant *macro-*, *mégalo-* (arveret peurliesañ da genster) evit merkañ usvent un organ pe ur parzh korf: *macrochéilie* (Br. *keurweuzegezh*), *macrocéphalie* (Br. *keurbennegezh*), (hag ivez *acromégalie*, Br. *keurvleñchegezh*); ivez er Vevgimiezh, er Gelligouriezh hag er Wiadoniezh: *macroglobuline, macrocytes, macrophages, macroglie* (Br. *makro-globulin, makrokit, makrofag, makrogli*)...

8. A-dal da *vestigial*, ya, deverañ diwar *aspad-*; perak ket *aspadat*? Un askorn *aspadat*, un *aspadad* (o verkañ ar c'hemm etre an termen hollek *aspadenn* hag un termen arbennikoc'h). Gl. *relictuel* a spiz un taread strizh ma trebad ur spesad emdennet eno da heul kilañ. Gwechall e komzemp eus ar *gilvac'h vrezhon* (Emsav 58/313). Mar kaver re greñv ar gedrann *-bac'h*, e c'haller erlec'hiañ outi *-kant* ha luniañ *kilgant*: *kilgantet, kilgantat*.

9. Ne welan ket eus petra e fell dit komz: *ensezat*? Deuet mat e ve un arroud hiroc'h.

10. Ya, yaik. . . daoust ma rafen kenkoulz gant *liberter* e kement ma taveer d'ul luskad istorel. . .

11. Ober a rafen kentoc'h gant *unded lec'h*, *unded amzer*. . .

12. Me ivez a chom en entremar a-wechoù pa vez kel a zibab etre *-el* hag *-ek* e termenoù 'zo a Vezekniezh (sl. ar pennad labourus a savis war La-09 361 hh.) Un tun a arveran eo daveiñ d'ar c'hemm etre *gwad denel* ha *sell denek ar c'hi*. E *gwiad behinel* ez intenter: "a zo behin e natur"; e *pourc'had behinek*: "a zo behin ennañ".

13. Talvout a rafe *mania arluzel* ar mania evel furm eus an arluz (pezh n'eo ket); *mania arluzek* a verk ez eo an arluz un doare gwisket gant ar mania (pezh a c'hell bezañ).

14. An diaester amañ eo liessteriegezh *leur-*; dav e ve deverañ diwar treverbad *leurin*, a zo *leurad*: *leuradvezh*. Marteze e ve gwell deverañ diwar *kemenn*: *kemennadvezh*?

15. Lennet 'm eus notenn D. Kervella war *Hor Yezh* 266 46. Ar skoilh ouzh e dezenn eo an diaes eo kevelebiñ Kb. *nwy* ha Br. *nez* mar dalc'her kont eus stummoù istorel hemañ: C. *nezenn*, L'Arm- *neh* (diwar vont, diwar Emglev 1941 e vije *nezh* ar skrivadur). Ar soliusañ e chom goulakadenn Vallée.

I – GE da YBAN 08 08 11

Evel ma ouzout moarvat, emañ dilañset e 'm labour er mare-mañ. Tastornat a ra ar c'halonour evit kevrikaat ar mezegadur azas — gant furnez: amjestr eo labourat war ur stramm 83 bloaz! Pellaet dañjer ar migorvez war a hañval, nemet e choman skuizh ha n'on ket evit azezañ e-tal ar skramm ouzhpenn 2 eurvezh bemdez. Hogos echu ganin gerva GEVEZ-5 koulskoude. Spi 'm eus e vo prest danvez al levr a-benn fin ar miz.

Gwelout a ri gant GEVEZ-5 e kinnigan un diskoulm d'ur gwander tapet diwar ar galleg. Er yezh-mañ ez arverer ar verb *pouvoir* diouzh meur a gemeradur: *tel médicament peut réduire tel symptôme, la cirrhose peut évoluer en cancer*, h.a. E brezhoneg plaket e lavarer: *al lia-mañ a c'hell diren an azon-mañ, ar c'hirroze a c'hell dedreiñ en ur c'hankr*, h.a. Betek henn e lavaren: *Emañ al lia-mañ en araez da ziren an azon-mañ, darvezout a ra d'ar c'hirroze dedreiñ en ur c'hankr*. E GEVEZ-5, e talc'han da ober gant *bezañ en araez da*, nemet e tennan d'ober gant un araogenn all en degouezh all: *Emañ ar c'hirroze en ervez da zedreiñ en ur c'hankr*. Hag, er Gerva e lakaan;

- en araez da $\diamond$ *pouvant, ayant la faculté de, capable de, en mesure de*
- en ervez da $\diamond$ *pouvant éventuellement, susceptible de*

Ober a rafen ivez gant ur verb *ervout* e-lec'h *darvezout* en degouezh : *Ervout a ra d'ar c'hirroz dedreiñ en ur c'hankr* : un erveziad eo, ha n'eo nag ur perzh enien nag un darvoud ezien.

KIS-1117

I – YBAN & MME 08 08 11

MME :

1. Da heul un eskemm etre Gwion ha me (29 09 2009) ez poa skrivet e oa Br. *beni adharzded, adharzell* kevatal da Gl. *bobine de réactance* . Em goulenn e oa ivez penaos treiñ an adanv *réactant*, mes moarvat ne’z poa ket roet fed.

Daoust ha Br. *adharzel* a zere?

2. Hag a-zivout Gl.*vitesse finie de la lumière*, Br. *tizh bevennek al luc’h*?

YBAN :

1. Evit a sell an adanv Gl. *réactant*, ne vez ket arveret en dredanouriezh. Anv a reer eus *puissance réactive, circuit réactif, composante réactive*. Sl. *Geriadur ar Fizik* ha *Geriadur ar Gimiezh*. Evit Gl. *réactant* (pennanv gourel) a vez arveret er gimiezh – e-kichen *réactif* (pennanv gourel) a du ’rall –, gant ar ster “danvezenn o kemer perzh en un dazgwered kimiek” (Sz. *A chemical reactant is any substance that is directly involved in a chemical reaction*). Dav din lavarout ne ’m eus ket soñj bezañ klevet ar ger *réactant* e ’m studioù Kimiezh, *réactif* a veze arveret. E Br. *kediuzenn*.

2. Ya.

I – MME da GC 08 08 11

E *GEEBR* ne welan ket ez pefe graet anv eus Gl. *les normales saisonnières*, gerienn a glever koulz lavarout ken alies ha bemdez-c’houloù. Ha dereout a rafe Br. *reoladoù rannvloaziat*?

II – GC da GE & MME 10 08 11

Ha ne santer ket gant Br. *reolad* ar c’heal “ERVERKAÑ” pa na vez gant ar Gl. *normale(s)* tra estreget keal a stadegoù neptu?

Soñjet ’m eus e *keitadoù rannvloaziat*, hervez an termenadurioù :

- *Normales climatologiques standard* = *Moyennes des données climatologiques* ;
Sz. *Climatological standard normals* = *Averages of climatological data*.
- *Moyennes d’une période* = *Valeurs moyennes des données climatologiques* ;
Sz. *Period averages* = *Averages of climatological data*.

E Sz. an un termenadur ger evit ger : *Averages of climatological data* a-dal d’ar Gl. *Normales climatologiques* koulz ha da *Moyennes d’une période*.

Rak se e ’m eus soñjet e Br. *keitadoù rannvloaziat* evit hepkoriñ ar c’heal “erverkus” a santan er ger *reolad*, met soularget eo ar ger *keitad*.

E tachenn ar yezhouriezh e revez *kevrizh*. Ha dedalvezadus e ve e maezienn an ebrouriezh? Gl. *Normales saisonnières* = Br. *Kevrizh(enn)où rannvloaziat? Kevrizhadoù rannvloaziat?*

III – GE da GC 10 08 11

Evel an holl e klevan er skinwel tud ar Météo oc’h ober anv eus *normales saisonnières*, pezh a zo ur fazi. Dek pe ugent vloaz ’zo e ’m boa bet tro da lenn un notenn savet gant ur yezhour gall o tiskuliañ ar c’hammster-se — ne voe ket selaouet. Ar gwerzhadoù a zo anv anezho zo *keitadoù* na mui na maez ha ne welan ket perak ez afed da glask pelloc’h.

KIS-1119

I – MC da GE 11 08 11

Kevret un titl da dreñ evit ti kêr Ploveilh :

Biodiversité, comment la préserver ?

Setu ar pezh a ginnigan : *Ar vevdiseurtelezh, penaos he gwareziñ*

II – GE da MC 11 08 11

Setu penaos e rofen kevatal da Gl. *biodiversité* : Br. *bevzaskended* (sl. Br. *das-ken*, Gl. *divers*).

“*Ar vevzaskended, penaos he gwarediñ ?* ” (*gwareziñ* a ve kenkoulz ; *gwarediñ* “reded dindan” evel La. *sub currere*, Gl. *secourir*).

I – YBAN da GE 15 08 11

Ur respontig evit ar pezh a skriv Martial: “E GEVEZ 4 e lennan Br. *keitvol*, Gl. *équimolécularité* . Ha ne ve ket kentoc’h Gl. *équimolarité* ? ”

– *équimoléculaire*: “qui contient en nombre égal des molécules de différents corps”.

– *équimolaire*: “qui contient un nombre égal de moles de différents constituants”.

Evidon, kenster eo an daou dermen, adalek ar mare ma’z eus anv a volekul, rak ur mol molekul = un Nad molekul, eleze un niver N a volekul. Marteze e ve gwell *équimolaire*, *équimolarité*, pa’z eo ur mol un niver? Paotoc’h arver *équimolarité* e Kimiezh, a gav din. Met marteze ez eo (e oa?) ur boaz e yezh ar Vezekniezh?

Un evezhiadenn: *keitvol* e c’hell bezañ div gedelfenn en ur meskad, ha *keitvol* e c’hell bezañ div zileizhenn par o bec’h mol.

I – YBAN & MME 18 08 11

MME :

Perak Br. *tredantreluc'hel* e GEFIZ ha neket *tredandreluc'hel*? (pa lennan ivez *tredandolzid*, *tredandreluc'hañ* gant ar c'hemmadur diabarzh reizh?)

Hag un dibab ac'h eus graet evit Gl. *mirepoix*?

YBAN :

Evel Gwion en e GSTL e ran gant *tredantreluc'hel*, pa 'z eus anv evit gwir a *tredanel + treloc'hel*, eleze n'eo ket evel *tredan + treluc'h*, pa 'z eo devoudet an treluc'h gant an tredan → *tredandreluc'h*, tra ma n'eus liamm ebet etre tredan ha treloc'h → *tredantreluc'hel*.

Amañ e pegan un eskemm etre Gwion ha me :

Gwion : An deiz all e oamp er gegin du-mañ, Mikael ha me, ha Gizella dirazomp oa o prientiñ ur *mirepoix*. Soñjet 'm eus ouzh he c'hlevout o tistagañ ar ger ne ve nemet an doare-se da lavarout ; koulz e ve brezhonekaat ur *vodka*, ur *bordeaux*, ur *scotch*, ha perak ket ur *citroen*, ur *volvo*...

Ar gudenn evidon eo gouzout pe re eus an amprestoù-se a ve da zezneuziañ ha pere da virout er skrivadur allyezh. Boas omp da lavarout : ur c'houkous,

ur stek ha zoken ur potof (a arveremp da gentañ dre fent evel e galleg e-lec'h *pot-au feu*), met ned afemp da c'hortoz anvadoù brezhonek (pe skrivadoù dez-neuziet) evit ar meuzioù hag an darevadoù rizhek eus ar broioù all. D'ar muiañ, e ve mat kaout anvadoù genadel, lakaomp da skouer evit renkañ dindan un hevelep skritell an holl zarevadoù a legumaj drailhet...

YBAN: Goustadik ez a an traoù war dachenn ar Geginouriezh, rak berr eo an amzer ha skuizh on. Da heul da gasadennoù diwezhañ war an divoud e kendalc'han da dreñ kudenn an amprestoù e 'm fenn. A-du a-walc'h emeon gant da selledoù. Un afer a *feeling* eo ivez. Anvioù an handaolioù saoz, gall, japanat, afrikat, arab, ..., zo da virout gant nemedennoù, evel just. Bepred ar *feeling*. Lavaret e vo *kaol-go* ha n'eo ket *Sauerkraut* da skouer. Anat ivez e vo lavaret *surimi*, *kebab*, *boulgour*, h.a. Evit a sell an termennoù gallek ez eo skoempoc'h, rak dispis eo an harzoù etre anvad un handaol ha hini ur c'halvezerezh. Da lavarout eo ez eus bet anadet ur riskladur eus anvadur un handaol da hini ur c'halvezerezh. An kez kalvezerezh o kemer e galleg anv un den, ur gêr, ur c'horn-bro: *à la d'Uxelles* $\rightarrow$ *duxelles*, *praline* $\leftarrow$ ar c'hont *du Plessis-Praslin*, *mirepoix* $\leftarrow$ an Dug *de Mirepoix*... Dav anzav ez eo bihan an diforc'hioù etre an holl brientadoù-se, askenadoù an un prientad diazez a-benn ar fin. An traoù a ra o hent o unan...

Kement-se evit lavarout ne 'm eus kinniget tra evit *mirepoix*. E kentskrid *Geriadur ar Geginouriezh* e vo lakaet un dra da zisplegañ pep tra¹¹.

¹¹Chantal ha Yann-Baol AN NOALLEG, *Geriadur ar Geginouriezh*, PREDER, 2011

I – GE da AAB 21 08 11

Setu un nebeut elfennoù a-zivout an dibenn *-os* hag ar rakger *e-*. N'on ket evit peurstudiañ ar c'hrefen-se (o vont da RC pergen) en askont da 'm nerzhoù berr er mare-mañ.

- Un niver mat a c'herioù brezhonek zo o tibennañ dre *-os*: *kailhos, horas, kos, krabos, penngos, pilgos, piltos, skos, torgos, toros, tos, . . .* ha *siros*. Ar yezhoniourion (hag, ent arbennik, Ernault, a studie seurt devoudoù), ne roont ket kalz ditour eus orinoù ar gerioù-se ha, d'ar muiañ, a dremene gant goulakadurioù. Un doare eus o goulakadurioù eo daskended an orinoù goulakaet.

Evit a sell *siros*, VALL., DFBH, GBAHE o deus degemeret ar skrivad *siros*. Goulakaat a ran ez eas Vallée da heul GReg: “SIROP, syrop, syros”. Arbennet e vo e klot *-s* eus GReg alies gant *-z* er brezhoneg unvan: *caos > kaoz*. Hag un arguzenn en devoe Vallée evit derc'hel d'ar skrivad *siros*? Forzh penaos, na pa ve faziek ar stumm Br. *siros* e-keñver istor ar yezh, e ve ur fazi e-keñver unvanidigezh ar yezh erlec'hiañ outañ hiziv ur furm *siroz*. N'ouzon perak e oan aet d'ober gant *siroz* e GEVEZ-4.

- Dibaot eo ar rakger *e-* a gaver ken e hBr. *erim*, skoueriekaet Br. *erĩv*, ken e Kb. *eirim*, a lakaer en o raok Kt. **ad-rimo-*. E kembraeg e kaver ivez *enifer*, displeget dre rakgeriañ dre *e-* pe *a-* termennoù 'zo, hep spisaat muioc'h, hag *edrych*, displeget dre *Ie. *at-drek-* (a 'm eus e amprestet en Anadennoniezha hag e lavar

ar mediaoù). Moarvat ne zerefe ket astenn betek re arver ar rakger-se na reiñ ur staelad sonn dezhañ er yezhouriezh.

II – MME da GE 21 08 11

Dibabet hor boa Br. *siros* e GBAH (ha GBAHE) da heul GReg & VALL hep klask gouzout hiroc’h, e kement ha ma ’m eus soñj.

Ha bez’ e c’hellfes treuzkas din malad Yann-Baol a-zivout ar c’hig? (gant e asant, evel-just).

III – GE da MME 21 08 11

Setu testenn va eskemm gant Yann-Baol a-zivout anvadoù ar pezhioù kig. Termenoù a anavezaz diouzh da du moarvat.

GE da YBAN 18 08 11 :

Un aters a raen er beure-mañ pa soñjen er prenadennoù diwezhañ graet gant Gizella en Intermarché : ha Yann-Baol en deus pledet gant anvadoù ar pezhioù kig : *bavette, araignée, poire, onglet, hampe...* ?

YBAN da GE 18 08 11 :

Pledet hon eus gant anvadoù pezhioù ‘zo, met n’eo ket an holl. Lies abeg zo :
 1. Tennañ a ra an hanc’herioù-se d’ar c’higerezh kentoc’h eget d’ar Geginouriezh.
 2. A-du gant Mikael : ret e oa divizout echuiñ, petra bennak ma oa tu da greskiñ c’hoazh an danvez. Postek a-walc’h GEKEG evel m’emañ endeo. 3. Ur wech mestroniet arver load Preder e vimp e-tailh da glokaat *an holl c’heriadurioù arbennikaet*. Ha gouest e vimp da embann maladurioù klokoc’h diwezhatoc’h.

Kement-se lavaret e ve tu c’hoazh da ouzhpennañ un nebeut gerioù e GEKEG, ne ve ket gwall ziaes. O vezañ ma tenn ar pezhioù kig-se o anv diouzh o stumm ha ne n’emaomp ket e gwir da reiñ dezho anvadoù : *pateled, kevnidenn, perenn, ivin, fust?* Arabat gortoz skoazell a-berzh ar saozneg pe an alamaneg, me gred.

I – YBAN da GE 25 08 11

Setu va respont d’ur c’henskriver a-zivout Sz. Gl. *tag*:

E-barzh Lavar 17 e kaver un eskemm etrezon ha GE a-zivout *tag*, met netra deurus e dibenn dezrann. Ret eo furchal c’hoazh.

An diskoulmoù a gaver zo:

- *tag, tagiñ, tager.*
- *graf, grafiñ, grafer.*

Hervez tud 'zo , n'eo ket an *tag* an hevelep tra hag ar *graphie*, an eil o vezañ un dresadenn cheuc'hoc'h eget an hini kentañ nad eo nemet un doare sinadur graet buan. N'on laouen gant hini ebet. *tag* zo un dra all e brezhoneg ha *graf* zo an diskoulm gallek, diwar *graffiti* → *graffiter, graffiteur*. Ha n'on ket a-du da chom peg bewech ouzh ar yezh amezek, war zigarez e ve “komprenadusoc'h”. Da neuze, chomomp gant ar galleg ha “komprenadus” e vo evit an holl. Padal, seurt amprestañ dre zic'halloud eo a sour bremañ. Dres evel an euzhc'her *identelezh*. Yezh un nebeudad tud eo ar brezhoneg ha n'eo ket dre amprestañ gerioù gallek, kemmet un tammig zoken, e teuy da vezañ yezh ar muianiver.

Kement-se evit lavarour n'omp ket rediet da chom peg ouzh ar Gl. Sz.

An hBr. **TIG** “pointe”, **TIGOM** “fait de marquer” zo bet korvoet evit kealioù nes: *tioñviñ* “parapher”, *tioñv* “paraphe”, *tiellañ* “marquer”, *tieller* “marqueur”, hag ivez *reti* an urzhiater, eleze ar bir, ar pig a red war ar skramm.

Distroomp d'an traoù o unan: anv zo a dresañ, a skrivañ buan war ur voger pe ur skor damheñvel gant liv difruet eus ur “vombezenn”. Bez' hon eus endeo *kevregour* Gl. *graphiste*. Marteze e ve tu da dennañ korvo eus *-reg-*? An *tagger* o *tioñviñ*, ma n'eo ket o *tiellañ* diwar-bouez ur c'hevregad? Neuze e ve kinnigadus udb. evel *tiregañ* → *tireg* (an “tagg”) → *tiregour* (“tagger”)?

Digarez, met gwall dreut e kavan va c'hinnigoù.

N'on ket kalz savetoc'h eget pemp bloaz 'zo. Ur mennoz nevez a'z pefe?

A-benn ar fin e 'm eus dibabet *peskvez* evit GEKEG, *breizhvlez*, *hoc'hvlez*, pa gemer an termennoù-se o lec'h e-kichen *hevlez*. E 'm spered e teu din koun Turiaw en doa kemmet ar **V** e Turiav e **W** evit arbennoù a zistagadur. Met n'omp ket rediet d'ober eveltañ.

I – GE

Setu tri lizher a 'm eus kaset d'ur studier nevez 'zo goude ma kemenne din e enskrivadur e Rann ar c'heltieg e Roazhon. Al Lukian Kergoad a ran anv anezhañ zo kelenner e Rann ar c'heltieg. Da vare SADED ha deroù ESB e taremprede hon emvodoù e Brest...

Lizher kentañ – 25 08 11

Diaes na ober gant an termen Emsav, nemet komz eus 1^{añ}, 2^l, 3^e Emsav ne ro sklerijenn ebet — dav e ve displegañ perak ha penaos e voe arveret an termenoù-se er mare-mañ mare. Risklus e ve, rak hiziv, ez eus gant ar ger Emsav ur c'hemeradur a zo aet mil bell diouzh ar ster en doa ar ger en ESB. War O-F e lennen n'eus ket pell ur pennad gant Lukian Kergoad ma rae anv eus ur "4^e Emsav" (a oa n'ouzon mui pe ganer ar blein anezhañ) hag ur "5^t Emsav" lusket gant Lossec ha Nolwenn Leroy...

Eil lizher – 27 08 11

Dav gouzout ar pezh a fell dit ober. Betek henn e komprenan ez out aet da studier er skol veur evit prientiñ ul labour bara, lakaomp bezañ kelenner kentañ pe eil derez. Skol veur Roazhon, evel hini Brest, a bourchaso dit peadra da ziraez ar pal-se. Arabat dit gortoz netra ouzhpenn: enno, n'eus evit an ampoent na yezhoniour nag istorour gwirion ha, mar fell dit gounit ur stummadur a ray ac'hanout estreget ur c'helenner sentus e ranki klask hentoù all ha, da gentañ, labourat da unan evit amparañ diazezoù soliet an ober a vennezh ren. Un

hent strizh, dramaek, eo hini da remziad rak ne gavit dirazoc'h nemet roudoù, skridoù a zo o aozerion aet en tu all d'an oad ma saver frammoù stummañ. Netra dic'hallus avat : pa savjomp SADED, KD, ESB, edomp en ur saviad heñvel ha pezh a chom a-ziwar lerc'h an aozadurioù-se n'eo ket disteroc'h eget ar pezh a loc'hemp diwarnañ : Vallée, Breiz Atao, Gwalarn...

Mar gallan reiñ dit ur c'huzul : hinnoal gant ar Gergoaded keit ma vi er skol veur ha studiañ sirius a hent all. Anv a rez eus an Emsavioù. Ul labour istorour a rankez ren evit plediñ gant an danvez-se, alese gounit ur stummadur izek a istorour hag a gevredadour. Heñvel dra, mar pledez gant emdroadur ar brezhoneg en 20^e kantved, ouzhpenn istorour ha kevredadour, e ranki bezañ yezhoniour.

Evit a sell ar skoazell da c'hortoz diganimp, evel just ne nac'himp ket he reiñ, gant ma ve poentek avat, rak hini ac'hanomp ne c'hell c'hoari ar roll a zo hini ur c'helenner skol veur e-keñver e studierion.

Kalon dit : ur samm ponner zo war da choug.

Trede lizher – 05 09 11

Pa 'z eus bet anv a emsavioù en hon eskemmoù diwezhañ, e treuzkasan dit, gant aotre prienter un destenn c'hallek da vezañ embannet, un nebeut linennoù a-zivout *ESB*¹²

Ar mennozioù a c'hallez arverañ evel just, hep menegiñ anv aozer ebet.

Un dra all, gant izili ESB eo e voe arveret keal ar c'hentañ, eil ha trede Emsav evel pazennadoù un dispakadur : e berr, an Emsav kentañ, a-raok Brezel 14, dispartiet ennañ labour yezhel (lizheradur er rannyezhoù, Vallée o teurel diazezoù ar yezh arnevez) ha politikel (luskadoù rannvroelour, egin ul luskad broadelour, gant gallegerion) ; an eil Emsav eus dibenn Brezel 14 betek dibenn Brezel 39 (digloradur ul lennegezh er yezh arnevez gant *Gwalarn*, luskad broadelour gant *Breiz Atao*, kentañ embannadurioù broadelour e brezhoneg, *War-du ar pal*, h.a.) ; trede Emsav, etre 1945 ha dibenn ar bloavezhioù 1970 (labour politikel renet e

¹²ESB (*Emsav Stadel Breizh*, « mouvement révolutionnaire étatique breton »), groupe de militants bretons des années 1970 s'inscrivait au confluent des revendications séculaires bretonnes et des sursauts révolutionnaires de l'époque. Son but était la création d'un État breton. S'il entreprenait une critique du nationalisme breton en se fondant sur l'analyse léniniste, il ne tardait pas à mener également une critique du léninisme et de sa propre entreprise : condamné, comme les groupuscules de ces années-là par son manque d'implantation sociale, comme eux il décida sa propre dissolution. Son histoire reste néanmoins à écrire, car son intérêt fut qu'il conduisit l'ensemble de ses activités en langue bretonne et transforma celle-ci en langue de son temps, apte à traiter de tous les sujets dans tous les secteurs de la vie contemporaine.

brezhoneg hag o kas ar brezhoneg betek renk ar yezhoù all, *An Avel*, *Avel an Trec'h*, *Preder*, *SADED*, *Emsav*, lusket gant broadelourion).

Evel just, an troc'hoù n'int ket ken fraezh ha ma verkan amañ: e-doug an eil hag an trede Emsav e kendalc'has obererezh al luskadoù rannyezhour ha rannvroelour (*Bleun Brug*, h.a.), luskadoù broadelour en deroù a zistroas d'ar rannvroelouriezh (*Ar Falz*, *MOB*, *UDB*, h.a.); e-doug an trede Emsav e tinodas kelaouennoù lennegel, yezhoniel, relijiel o kenderc'hel erv *Gwalarn* renet gant broadelourion (*Al Liamm*, *Kened*, *Tir Na N-Og*, *Hor Yezh*, *Kaieroù kristen*, h.a.), kelaouennoù broadelour e galleg (*Ar Vro*). *ESB* a lakaas fin d'an trede Emsav dre zezrannañ ar vroadelouriezh ha dre emzezrannañ ez emgasas da get. Abaoe 1980 emañ o ren ar goulo politikel; eginou lennegel a vez o nodiñ: un nebeut oberennoù embannet gant *Preder*, *Aber* (o kenderc'hel war roudoù *Gwalarn* hag o harpañ gant lentegezh war ar yezh diorreet), *Nidiad* a venn arverañ frank ar yezh arnevez, re yaouank c'hoazh evit bezañ priziet reizh. An obererezh diazezet start ha kendalc'hus abaoe 1958 eo diorreerezh ar yezh gant aozerion geriadurioù *Preder*.

Un obererezh all a ranker derc'hel kont anezhañ eo ar skolioù brezhonek. Dav merkañ da gentañ ez int ar sevenidigezh eus ar raktresoù embannet er bloavezhioù 1930 gant Roparz Hemon e *Kannadig Gwalarn*. Ur gwered kevredadel ha politikel o deus dre ma c'hoariont war ar c'hedveno. Nul eo o zalvoudegezh, noazus int zoken evit a sell ar yezh he unan a dennont da zistrujañ, pell diouzh he diorren.

Diglok eo kement a lavaran amañ, ur braslun n'o ken. Dit d'e zezrannañ da 'z tro.

I – MME da GE 08 09 11

1. E Lavar 18 ez poa embannet hon eskemm a-zivout Gl. *manucure*; ha mirout a rez da ginnig *lobred*-? Ha tro ac’h eus bet da brederiañ hiroc’h ar c’hevatal da reiñ da Gl. *pédicure/pédologue*?

2. Gl. *manualité droite, gauche*, Br. *dornelezh a-zehou, a-gleiz*?

3. E Lavar 09/59 e troez Gl. *kinesthésique*, gant Br. *loc’hadel* hag e Lavar 12/321 gant *loc’haezel*. Ha ret eo mirout an daou? Petra a rez eus Gl. *kines-thésie*?

4. Gl. *Naviguer sur internet*. Me gav din eo bet arveret Br. *gwedeiñ* tu bennak e Lavar met ne adkavan ket pelec’h. Adkavout a ran hepken *gwedead* (Lavar 12/36).

5. Gl. *neurotransmetteur, neurotransmission*, Br. *nervdreuzkaser -erezh*?

6. Gl. *neutraliser* (mouezhiadoniezh), Br.?

7. Gl. *neurodépresseur*, Br.?

8. Gl. *zone de non-droit*, Br. *takad angwir*?

9. Gl. *exsudat*, Br. *naouezenn*. Hag arveradus eo estreget er vezekniezh? (da skouer: *exsudat de sève d’un arbre*). Eus pelec’h e teu Br. *naouez*-?

10. Gl. *transsudat*, Br.?

11. Gl. *Un nu* (taolenn), Br.? *noazhenn, diwiskenn?*

12. Gl. *morphose*, ne welan netra e GEME; talvezout a ra ivez « développement d'un organe ou d'une structure organique ».

13. Eus pelec'h e teu ster Br. *oged*, Gl. *matrice*? Hag arveret e vez ivez estreget e domani ar jedoniezh?

14. E Lavar 11/430 ez poa graet gant Br. *doueouriezh, andoueouriezh* evit Gl. *théisme, athéisme*. Ha ne vefe ket tu da reizhiaddekaat ha luniañ Br. *undoueouriezh, liesdoueouriezh, hollzoueouriezh* kentoc'h eget heuliañ Vallée a zevere diwar Br. *-douead-* (+ egezh/elezh) pe c'hoazh *doueegzh...* Er skridoù ne gaver mui pell zo nemet Br. *marksouriezh* ha den na heul mui ar c'hemmoù soutil a zo bet dozvet.: *marksadek -egezh*, h.a. (Br. *marksat* roet gant Vallée a-dal Gl. *marriste* zo bet arveret ganit gant ar ster *marxien*).

15. Gl. *Restriction mentale*, Br.? (troidigezhioù a gaver nemet 'm eus aon ez int holl dispredet pe ankvezas: serridigezh a spered, h.a.).

16. Gl. *brigade des mœurs, affaire de mœurs*, Br.?

17. Gl. *mobiliser* a droer hervez ar ster gant Br. *kevodañ, enluskañ*, h.a. Ne gavan netra vat da dreñ mat Gl. *se mobiliser pour qqn, qqc. faire qqc. & se mobiliser contre*.

18. E La-18 (*massage, mobilisation*) p. 228, adkemeret e GEVEZ 1 (*arthrodèse*) e rez gant Br. *loc'husted ur c'henvell*, Gl. *mobilité d'une articulation*. Perak n'eo ket *loc'hadusted*? Dre ma'z eo ar c'henvell a loc'h anezhañ e-unan?

19. Gl. *taux de morbidité, morbidité alcoolique*, Br.?

20. Ober a ra an Ofis gant Br. *dodskrid*, Gl. *monographie*. Hervez Olier ar Mogn e vefe bet kinniget ar ger gant Herve Kerrain pa rae war-dro Levraoueg Breizh. Ha savet e oa bet ar ger da vare bodadoù BAYA? (ne gavan ket roud anezhañ e Lavar).

II – GE da MME 09 09 11

Trugarez evit da roll goulennoù. Setu va notennoù evit an dek kentañ:

1. Gl. *pédicure*: eiler mezeget o plediñ gant an troad reol pe, d'ar muiañ, gant anaezioù gorre an treid (kaledennoù, karnigoù, klavigoù, lagadennoù yar, h.a.).

Gl. *podologue*: eiler mezegel o plediñ gant imbourc'h ha prederiadur an troad klañv dre hentennoù antrewan (Gl. *non invasives*, La-17 333).

Kevatal da Gl. *podologue* e welan Br. *troadour* (evel *kalonour*, *nervour*, h.a.).

Gant kevatal brezhonek Gl. *pédicure* avat e sav ur gudenn sonel. Rak ur ger eus ar yezh pemdeziek eo hag aes e tle bezañ da zistagañ: **troadkempenner*, **troadtrezalc'her*, **troadkurer* ne zereont ket. Soñjal a ran e Br. *aezañ* "mettre à l'aise" ha kinnig *troadaezour*...

2. Gl. *manualité* zo heñvelster gant *latéralité*, Br. *handuezh* (sl. La-09 350, 351). An *handuezh* e par an daouarn eo, *handornezh* enta (hag an deveradoù: *handorneg*, h.a.)

3. An un termen eo Br. *eraeziñ loc'hadel* ha *loc'haeziñ*. Kement eo ha santout al loc'hoù o c'hoarvezout gant parzhioù hon c'horf

4. Ya, *gwedeiñ*, *gwedead -ed* evel *merdeiñ*, *merdead -ed*.

5. Gl. *neurotransmetteur* zo plakadur gallek diwar Sz. *neurotransmitter*; an termen boasañ zo Gl. *médiateur chimique*, Br. *hanterad kimiek*, termen arveret e GEVEZ. Mar fell dimp plakañ diwar ar saozneg e raimp ivez gant *nervdreuzkaser*, hag evit an arc'hwel: *nervdreuzkas*, *-erezh*.

6. Gl. *neutralisation* er vouezhiadoniezh a sell ouzh *perzhegezh* (Gl. *pertinence*) ur *reg* (*trait*) (La-18 84). Kemeromp an daou c'her Br. *prenañ* ha *prennañ*. E henezh e vez hir an /e/, e hemañ e vez berr; ar *reg* o lakaat keveneped etrezo enta eo an derez hirded, padelezh ar sonenn. Pa dalvez ar *reg-se* da lakaat kemm ster etre an daou c'her, e reer anezhañ ur *reg perzhek*. Hogen en deveradoù *prenadenn* ha *prennadenn*, e steuz ar geveneped, rak houmañ ne anad e padelezh ar sonenn nemet pa vez *skoadek* (Gl. *accentuée*, La-17 172). En deveradoù e paouez ar *reg* a vezañ *perzhek*. Alese an termen Gl. *neutralisation*: la voyelle /e/ est neutralisée quand la syllabe ne porte plus l'accent. E brezhoneg e c'haller ober gant *neptuiñ*; lavarout a c'haller ivez e koll ar *reg* e *berzhegezh*, ez eo diberzheget ha reiñ *diberzhegañ* da gevatal da Gl. *neutralisation*.

7. Gl. *neurodépresseur*. Termen arveret a-wechoù evel heñvelster da *neuroleptique*, gant un erdal brasoc'h, rak, mar merk *neuroleptique* un rumm resis a liaoù, e renker ivez dindan ar skritell laosk *neurodépresseurs* al liaoù skritellet *tranquillisants*, *anxiolytiques*, *sédatifs*, h.a (sl. GEVEZ-1 118). Kevatal da *neuroleptique* e kinnigan *nervisreüs*, *nervisreer*, termenou a c'haller arverañ dre astenn ster a-gevatal da Gl. *neurodépresseur*, h.a.

8. Gl. *zone de non-droit*. Gwell eo din lezel Yann-Baol da respont.

9. Br. *naouez* zo dezneuziad hBr. *naues*. Ar gerdarzh hag an henarverioù ne gantont ket an termen-se er vezekniezh.

10. Gl. *transsudat*. E GEVEZ-1 (v° *béribéri*): *fennadoù treuznaouezek el levrgennoù* (Gl. *épanchements sérieux transsudatifs*. Br. *treuznaouez* ha deveradoù enta.

III – GE da MME 11 09 11

Klokaenn da 'z koulenn 1 : ya, derc'hel a ran da ginnig *lobredrour(ez)* a-dal da Gl. *manucure*.

11. Ivez e soñjen e Br. *noazhenn* (taolenn dezhi da zodenn ur c'horf noazh); un deverañ heñvel 'm boa kinniget evit sevel *habaskenn* (Gl. *nature morte*, La-15 221 hh.), nemet e kavfed gwell tremen gant pennanvaat an adanv : *un noazh* g., pe c'hoazh mont dre un treanvad all : *noazhder*, *noazhni*, h.a. Ali livourion a ve da gaout. Ha Langleiz a roas un diskoum tu bennak?

12. Gl. *morphose* (nevezc'her krouet dre lemel ar rakgerioù diouzh *anamorphose*, *métamorphose*, rak, pa ouzon, n'eus hGr. **morphosis* ebet) a arverer a-geñver gant an neuzioù, *a*) el livouriezh hag e kewerierezh stlennegel ar stummoù, *b*) e neuziadurezh ar bevion. Va ersav kentañ : ken arbennik eo an termen ma ve gwell e amprestañ : *morfoz* g. Gant ar bevion termen arveret da aroueziñ argemmadoù 'zo stadet e neuztarzh (Gl. *morphogenèse*) an hinienn, nad int na stabil, nag azasadel, nag o tisoc'h eus un argenad (Gl. *mutation*); keñvel int ouzh an argenadoù hep bezañ argenadoù gwirion; peurliesañ e vezont ereet ouzh das-kemmadurioù eus ar metoù, alese an anvad all anezho : Gl. *accommodat*. Er ster-mañ diwezhañ e c'hallfed kinnig Br. *amneuziad*, met, betek gouzout, e ve gwell derc'hel Br. *morfoz*. Sellomp kement-se evel ur gudenn e pign.

13. Br. *oged* a arverer er jedoniezh dre leterc'hañ, pa arouez un taolennad niveroù stalet evel dent un oged.

14. A-du ganit : hep disteurel reizhiad an deveradoù valleek *-at*, *-adek* h.a. da verkañ an doazhadurioù (e troioù 'zo, pa venner kevenebañ doazhadur ur meizour ha hini e ziskibion, e c'hell bezañ talvoudus), ez eo eeunoc'h deverañ dre *-our*, *-ouriezh* en darn vuiañ eus an degouezhioù.

15. Gl. *restriction mentale*, araezad diskleriañ diglok pe forc'hellek hep bezañ gaouiat, war-benn diheñchañ pe douellañ ar c'hendehaezer. Aze e hañval din ez eus ul loaz dibar gant Br. *besk(-)* pa gaver dezhañ an daou gemeradur : troc'het outañ (e lost), a-dreuz (beskellek). Kinnig a rafen Br. *beskebiñ* (< *besk- hebiñ*).

16. Gant Yann-Baol e lezfen ar garg da gavout kevatal ar galleg *brigade des mœurs*, h.a.

17. Gl. *se mobiliser* er c'hemeradur a venegez zo frouezh ur rikladur ster, ul leterc'had zoken. Kuites da sevel un nevezc'her, ha ne ve ket Br. *emsevel* (*a-du gant, a-enep, evit*, h.a.) ar verb nesañ?

18. Br. *loc'hañ* a vez arveret ken evel trazeat (sl. GBAHE!) ha damheñvelster eo neuze da *fiñval*, ken evel antrazeat ; ar c'hemeradur antrazeat a gaver e *loc'husted ur c'henvell*, *loc'hus* o vezañ nes da *heloc'h*, sl. **ankylose** (GEVEZ-196)

19. Gl. *taux de morbidité*, Br. *feur kleñvel*, evel Br. *feur mervel*, Gl. (*taux de*) *mortalité*.

20. A dra sur ne voe ket kinniget Br. *dodskrid* a-dal da Gl. *monographie* e dalc'hioù BAYA. Perak klask pemp troad d'har maout ha disteurel kinnigoù Vallée (*untaolennadur*) ha Roparz Hemon (*untaolenn*)? A-walc'h e ve gant o resisaat marteze : *unstudienn*.

IV – GC da GE 17 09 11

A-zivout Gl. *pédicure / podologue*.

Talet 'm boa ouzh ar gudenn pa 'm boa bet da dreiñ e brezhoneg programm ar redadeg Kleder-Santander, unan eus ar berzhiaded o vezañ *pédicure*. Kinniget 'm boa Br. *treidour* dre zaou abeg :

— evel ma ra un dentour war-dro meur a zant, e pled ar *pédicure* gant an daou droad. Rak se e 'm boa kinniget ur ger dre ziazezañ war al liester.

— Vallée a ginnig Br. *troadour* a-dal da Gl. *fantassin* a-ser gant Br. *troadeg*.

Muioc'h zo.

E Frañs eo freuzet an anvadoù *pédicure* ha *podologue*.

Betek ar bloavezhioù 2000 e c'halle un eiler mezegel bezañ *pédicure* hepken ha plediñ gant ar c'haledennoù, lagadennoù yar, h.a. Berzet groñs outañ avat erskrivañ pe oberiañ solennoù treideeunañ, seurt brient o vezañ miret d'ar *podologue* diplomet goude tri bloavezh studi tra ma tizhe ar *pédicure* live an diplom goude daou vloavezh studi hepken.

Hiziv ne chom nemet un diplom *pédicure-podologue* prientet en *Écoles de Pédicurie Podologie*. Tuet e vez an anvad da vont da *Podologue* traken (evel ma 'z eo aet an anvad *Masseur-Kinésithérapeute* da *Kiné(sithérapeute)*).

Ur gavadenn eo hervezon *troadaezour*: aezet eo ar gouziviad ha pa vefe da heul al lemel eus e galedennoù pe da heul an dougen e solennoù mezegel.

E Frañs ur surjian arbennikaet war vezegañ an treid zo ur *chirurgien orthopédiste spécialiste du pied*, betek gouzout.

Miromp kinnig Vallée Br. *troadeg troadeion* a-dal da Gl. *fantassin* (ur ouenn houmañ o vont da zizeriñ ivez) ha Br. *troadour* (pe, gwell hervezon Br. *treidour*) ha Br. *troadaezour* (pe, gwell hervezon Br. *treidaezour*) da gevatal da Gl. *pédicure podologue*.

V – GE da GC 18 09 11

Un nebeut evezhiadennoù da 'm zro :

— Dilezet eo bet kinnigadenn Vallée Gl. *fantassin*, Br. *troadour* ha dalc'het gant Roparz Hemon ha gant GBAHE ar ginnigadenn all (graet gant Vallée ivez) : Gl. *fantassin*, Br. *troadeg*.

— Un doug d'an armerzh a c'hoari e brezhoneg hag e yezhoù all, o lakaat da zeverañ diwar furm eeunañ ar pennanvioù (kuit a zibab ur plegad gramadeg, sl. La-15 257)) ; an doug-se 'm eus bet tro da zisplegañ e La-18 344. C'hoari a ra e Gl. *course à pied*, e Sz. *foot-soldier* hag ... e Br. *troadeg*. Arbennañ a ri ez eus furmoù eeun ivez eus *treid*, *dent*, evito da vezañ plegadoù gramadeg.

— Mar tremener hep lakaat e penn kont plegad al liester, e oa da zibab etre *dant-* ha *dent-* hag e voe dibabet hemañ da sevel *dentour* bet dalc'het er yezh kempred, ent nemedennek e-kichen deveradoù all diwar *dant-*: *dantañ*, *dantek*, *dantet*... (ar furm *dantour* a 'm eus bet tro da gavout dindan bluennoù 'zo).

Hag un nemedenn heñvel a ve d'ober e par *troad* ha *treid*? Ne welan abeg ebet d'e ober. Gwriziennet er yezh eo a-benn bremañ al lostgerioù *-our*, *-ouriezh* evit merkañ an arbennigourion hag an arbennigiezhoù : ober a reer gant *lagadour*, *skouarnour*, *lounezhour*, h.a. ha n'eo ket gant *daoulagadour*, *divskournaour*, *div-lounezhour*; ne welan ket petra a ve da c'hounit oc'h ober gant *treidour*. Un diaester sonel a welfen avat : mar bez degemeret va c'hinnigadenn *troadaezour*, e savfe chastre teodskouarnel oc'h erlec'hiañ outañ *treidaezour* (ei >< ae, an damant d'ar gened n'en deus ket da chom estren d'ar yezhouriezh !

VI – MME da GE 18 09 11

Br. *troadour* a gaver a-dal da Gl. *piéton* e GEAK.

Br. *kerzhour* eo dibab an Ofis, evel Kb. enta. Da 'm soñj eo ar gwellañ, rak gant *bale* e c'houlglever ar ster “pourmen” . . . Ha neket pourmen pe vale eo a ra ar re a rank mont war o zroad da labourat !

VII – GE da MME 18 09 11

Ya, Gl. *piéton*, Br. *troadour* e GEAK. Kenstok ar c'hinnigoù. Nemet e vo aesoc'h erlec'hiañ un deverad diwar *bale* pe *kerzhout* ouzh *troadour* er ster-se eget kemmañ reizhiad a-bezh an arbennigiezhioù mezegel. Ha ne gaver ket Br. *straed vale* a-dal da Gl. *rue piétonne*? Notomp e kaver ar c'hevatal Kb. *cerddwr*. Br. *baleer* pe *kerzher*? Petra a soñj Yann-Baol?

VIII – YBAN da GE 19 09 11

Br. *troadour* e GEAK hag ivez Br. *troadva* Gl. *zone piétonnière* ha Br. *troadhent* Gl. *passage pour piétons*.

Gwelout a ran VALL :

fantassin : *soudard war droad, troadeg, troadour*

marcheur : *kerzher, baleer*

piéton : *den war droad, baleer, kerzher*

promeneur : *baleer*

promenoir : *lec'h bale, kerzhlec'h*

Ha Roparz Hemon :

fantassin : *troadeg*

piéton : *den war droad, kerzher, troadeg*

marcheur : *kerzher, baleer*

promeneur : *baleer*

promenoir : *kerzhva*

E Kb. e kaver *cerddwr* “walker, pedestrian” (a dalvez ivez “sonour” a-du ’rall), met bez’ ez eus ivez *troedffordd* “foot-pass”, *troediwr* “walker, traveller, pedestrian, footman”, *troediog* (*troedog*) “footman, page, foot-soldier”.

Dav notañ e oa eus *troadour* abaoe Vallée da nebeutañ gant ar ster *fantassin*. Hogen reizhiad an arbennigiezhoù mezegel zo bet kentradet gantañ ivez, da skouer *lagadour* Gl. *oculiste*. Gantañ e kaver ivez *denter* Gl. *dentiste*. Perak un deverad diouzh al liester? Marteze diwar *tenner dent* → *denter/dentour*, pe levezon ar galleg. An “dent” a zeseller a-vloc’h, tra ma ’z eo al *lagadour* un arbennigour eus al lagad, an hini dehou pe an hini kleiz. Roparz Hemon a ro ivez *skouarnoniez* Gl. *otologie*, pezh a rofe *skouarnoniour*. Gwall bonner! Chañs ebet da *kalononiour* e-skoaz *kalonour*.

Petra dezastum neuze? Kenstok ar c’hinnigoù a grog endeo gant hon diaraogerion. Ha n’o deus soñjet ennañ. Ha ni da heul ivez.

Baleer pe *kerzher*, a c’houlenn Gwion. An daou, Kabiten. Soñjal ivez e *kenk*, sl. La-16, p. 286. Ha perak ket *kenker* ouzhpenn? Goude holl, n’eo nemet *troadour* a rafe ur gudennig. Neuze miomp an termen-se evit envel ar mezeg. Ouzh ar vevenn e ve tu da ginnig *ardroader* ouzhpenn *baleer, kerzher, kenker*. N’eo ket an danvez a ra diouer ha deurus e ve reiñ durc’hadurioù ster d’an termenou-se.

IX – LM da YBAN 19 09 11

Lavar 16 a lakae *kenk*- da gevatal da Gl. *randonn*-, eleze *kenker* = *randonneur*.

Evidon a zalc'hfe *troadour* a-dal da Gl. *podologue* hag a rafe gant *troadeg* a-dal da Gl. *piéton* ha *fantassin*.

I – MME & YBAN 15 09 11

- MME: Gl. *zone de non-droit*, Br. *takad angwir*?

YBAN: Sed un droienn gazetennerzh a dalvez kement ha "tachenn ma ned a ket alies ar bolis", eleze ul lec'h lezet a-gostez gant an Aotrouniezhoù foran. Arveret un tammig e pep lec'h: ar Gwe a ve ivez ur "zone de non-droit" (etre daouaskoù ar peurliesañ), pe Guantanamo (bonlec'h ar Stadoù Unanet). Kavout a reer ivez: *quartiers en sécession, zones à hauts risques, zones hors-contrôle, quartiers sensibles*.

Arabat kemmeskañ an dro lavar moederezhel-se gant an termen gwiriel:

Non-droit n.m., non-droits: Absence de règles juridiques sur un sujet, absence de législation pour une situation; Skouer: *L'avocat a profité du non-droit en la matière*. A-wechoù e reer ivez anv a "vide juridique".

Un despizadur gallek a ve:

Zone de non-droit: quartier, secteur, territoire où le pouvoir n'est pas en mesure de faire respecter la loi.

E saozneg e kaver: *zone where the law does not apply, lawless zone, a no-man's land with no rules or rights, area of lawlessness, no-rights zone*.

Hag e brezhoneg enta. Un nebeut danvez diskoulmoù evit an droienn laosk-se: *tachenn, tachad, takad, karter, lec'h hep lezenn, dilezenn, e-maez lezenn*.

Hag evit an termen gwirel: *diouer, ezvezañs a zezvadur*. Ha perak ket *oldezv*, gant an deveradoù *oldezvadur, oldezvel*.

- MME: Gl. *brigade des mœurs, affaire de mœurs*, Br.?

YBAN: *droue b. -où vuhezegezh hag afer a vuhezegezh?*

MME (12 09 11): War renabl GP/GC e lennan

gwalenn gantamsavat, unek ha kevanled

GEJED 31 anneau commutatif, unitaire et intègre
ha pelloc'h:

kantamsavat, unanek ha kevanled

GEJED 37 commutatif, unitaire et intègre

Kudenn a sav eta etre "unek" & "unanek". Ganit e lennan:

Élément unité: elfenn unan.

Anneau unité: gwalenn unanek.

Surface unité: gorreenn unanenn

Carré unité: karrez unanenn."

Vecteur unitaire: sturiadell unanenn.

Evel ouzout, n'on ket jedoniour... War an TLF e lennan: "anneau, matrice, vecteur unitaire" & "anneau, matrice, vecteur unité".

Penaos treiñ *unité* & *unitaire* goude an tri ger *anneau, matrice, vecteur*?

YBAN (15 09 11): Ne ouzon ket pelec'h o deus GP/GC kavet **gwalenn unek*. Ha pelec'h e lennez te *gwalenn unanek = anneau unité*? Skrivañ a ran bewech ***gwalenn unanek anneau unitaire***. An termen *unek* a dalvez evidon kement hag ar Gl. *simple* (GEJED). Ur walenn unanek zo ur walenn dezhi un elfenn neptu evit al liesadur (GEJED I p. 102). E galleg e lavarer ivez: *anneau unifère*, eleze "o tougen un elfenn neptu", elfenn hevelebekaet ouzh un elfenn unan Gl. *élément unité*. An adanv *unité* (*matrice unité, boule unité de rayon = 1, élément unité*) a ra dave d'un elfenn hepken, tra ma ra dave an adanv *unitaire* d'un teskad dezhañ

un elfenn neptu evit al liesadur, anvet ivez a-wechoù “elfenn unan” Gl. *élément unité*. Evit skoueraat : e teskad ar gwerzhelion (Gl. *ensemble des réels*), an elfenn unan — eleze 1 — zo elfenn neptu al liesadur :

$$1 \times a = a \times 1 = a$$

N’eus nemet en droienn *vecteur unitaire* ma ra dave an adanv *unitaire* d’un elfenn hepken, kae da c’houzout perak (martezeadenn : ar sturiadell zo un teskad ivez, un dere kevatalder). Evidon a ra en degouezh-se : *sturiadell unan*, pe *sturiadell unanenn*, pezh a dalvez ez eo par reolad (he "hed") ar sturiadell-se da 1 ha neuze e c’hell talvezout da unanenn. Ar galleg a lavar ivez *vecteur unité*.

Un diforc’h ez eus ivez etre *matrice unité* ha *matrice unitaire*. Met dav notañ : en un teskad ogedoù karrezek a urzh n ez eus **un** — hag unan hepken — *oged unanenn*, eleze an elfenn neptu evit al liesadur, tra ma ’z eus **lies** *matrices unitaires* A :

$$A^* A = A A^* = I,$$

gant I o vezañ an elfenn neptu, an *oged unanenn* (*matrice identité* e Gl. ivez) hag A^* o vezañ an *oged kevyevet* (Gl. *matrice adjointe*).

A se e rafen :

- anneau unitaire = gwalenn unanek
- matrice unitaire = oged unanek $\neq$ matrice unité = oged unanenn
- vecteur unitaire = vecteur unité = sturiadell unan(enn)

MME: Un draig all. Kinnig a ran Br. *lommverk*, Gl. *point de goutte* (war skouer "teuzverk" h.a.). Dereout a ra?

YBAN: ur c’horf pur zo dezhañ un teuzverk resis, ur gwrezverk ardreuziñ etre ar stad sonnel hag ar stad liñvel. An druzennoù avat zo meskadoù anezho ha pep elfenn eus ar meskad zo dezhañ un teuzverk, pezh a zisoc’h gant ur gavaelad teuziñ (*plage de fusion*) evit ar c’horf druz. Komz a reer enta a *point de ramollissement*, *point de goutte* evit an druzennoù. E Sz. e komzer a *slipping point* ha *dropping point*. Neuze Br. *gwakverk* (*point de ramollissement*), *berverk* pe *lommverk*? Dit da welout.

MME 13 10 11 :

E GEFIZ e roez Br. *tredanleiegezh*, Gl. *électronégativité*. Daoust hag ar memes tra eo hag ar pezh a lennan er Petit Robert (mellad *négativité*: “état d’un corps chargé d’électricité négative”)?

YBAN: E Kim-8 / 9 e lennan :

« An hidrogen hag ar metaloù zo tuet da goll elektron ha dre-se da vont muivec’hiet ; setu perak o anver ivez *elfennoù muivec’hiedik*.

Ar c’hlor er c’hontrol zo tuet da c’honit elektron ha dre-se da vont maesvec’hiet ; un *elfenn vaesvec’hiedik* eo. »

En arroud amañ diaraok eo bet erlec’hiet *livec’hiedik* ouzh *maesvec’hiedik*, evit arbennoù a gempoellded gant ar reizhiad **lei / mui**, ha peogwir e c’helle bezañ forc’hellek ar rakger *maes* e seurt gerioù skiantel.

Er *Petit Robert* ne gavan ket *électronégativité*, met **électronégatif** gant ar sterioù **1**. *Qui est chargé d’électricité négative*. **2**. *Se dit des éléments chimiques qui, dans l’électrolyse, se porte à l’anode, et dont les atomes peuvent capter des électrons*. A se moarvat, an daou ster **1**. ha **2**. ivez gant *électronégativité*.

Er ster **1**. « état d’un corps chargé d’électricité négative », ne welan ket gwell eget ar Br. *livec’hiadur* pe *livec’hiegezh*, o klotañ gant an adanvoù *livec’hiet / livec’hiek*, hag evel just evit a sell an tredan + : *muivec’hiadur* pe *muivec’hiegezh*, o klotañ gant an adanvoù *muivec’hiet / muivec’hiek*. E GEFIZ ha GEKIM ne gaver nemet *mui-* ha *livec’hiet*, *mui-* ha *livec’hiad*.

Evit ar ster **2**. bremañ e klot *livec’hiedik* ha *muivec’hiedik*, gant ar pennanvoù *livec’hiedigezh* ha *muivec’hiedigezh*, da nebeutañ evit a sell an dazgweredoù ionek, eleze gant gounid pe koll elektron.

En dazgweredoù kemplezh pe kempleshoc’h, da skouer er gimiezh vevel, un atomenn pe ur stroll atom, ur soaz kimiek pe c’hoazh ul lec’hienn war ur volekulenn a c’hell bezañ tuet da zedennañ pe da argas un daouac’h elektron, pe koumoulenn elektron ur stroll all. Ne c’haller ket mui lavarout e c’hounez pe e koll elektron er ster eeun ar gerioù, ne c’haller ober anv nemet a wered douenel. Setu perak ez eus bet savet termenoù azasoc’h evit an damkaniezh-se: *tredanleiek* ha *tredanvuiek*, *tredanleiegezh* ha *tredanvuiegezh*.

Électronégativité :

C'est un concept fort important en chimie organique. L'électronégativité se réfère à l'habilité, pour un atome donné, d'attirer les électrons formant une liaison avec un autre atome. L'électronégativité est reliée à l'énergie d'ionisation et à l'affinité électronique des atomes. Cette dernière est une propriété atomique tandis que l'électronégativité apparaît plus comme une propriété moléculaire reliée aux liaisons et elle s'exprime par la capacité d'attirer des électrons vers l'atome ayant le plus d'affinité électronique.

Par exemple, l'atome de chlore a une bonne affinité électronique due au fait qu'il possède sept électrons sur sa couche périphérique et qu'il n'en manque qu'un seul pour compléter l'octet. Dans le cas de la molécule de HCl, il faut donc parler en terme d'électronégativité.

L. Pauling a établi, au début du siècle, un tableau des électronégativités. Pour une petite différence entre les électronégativité entre deux atomes formant une liaison (DEN) la liaison est peu polarisée; pour une différence plus grande, la liaison devient de plus en plus polaire et pour une très grande différence, la liaison est presque ionique.

I – YBAN da GE, GC 21 09 11

Lenn a ran e VALL *les tenants et les aboutissants (d'une terre) holl ardamezioù (un douar)*. War a ouzon e talvez an *tenants* kement hag an tachennoù a bep tu d'an douar hag an *aboutissants* zo an dachenn a-dreñv, e penn an douar.

- E GIBR e welan **ardamez** (3) *aîtres, état des lieux*.
- E-lec'h all (Gregor a gav din) e 'm eus kavet *êtres*.

Le Trésor de la Langue Française Informatisé

AÎTRES, ÊTRES, subst. masc. plur. A.- Littér. Disposition des diverses parties d'une habitation. Connaître les aîtres d'une habitation : 1. Avec ce tact parfait d'homme du monde qui sait se trouver à l'aise en quelque situation que le hasard le place, il prononça quelques paroles aimables, et, en peu d'instant, parut aux yeux de tous remplacer avec avantage Monsieur de Meillan, connaître mieux que lui les aîtres de sa maison.

F. de Miomandre, [...]

On le rencontre quelquefois orthographié êtres, ce qui est d'ailleurs plus conforme à l'étymologie : le mot est issu du pluriel neutre *extera*, du latin *exter* = situé à l'extérieur.

Du lat. *extera*, plur. neutre du lat. class. *exter* « qui est situé à l'extérieur ». L'identification de *estre* subst. avec le verbe a. fr. *estre* (*être**) n'est possible ni du point de vue sém. ni du point de vue phonét. étant incompatible avec la forme *estras* de l'a. prov. (xiiie s., Roman de Jaufré ds Rayn.).

Wiktionnaire :

Étymologie

Du latin *atrium*.

Nom commun :	Singulier	Pluriel
	aître	aîtres

aître masculin (orthographe traditionnelle)

1. Au Moyen Âge, le terrain libre qui entoure une église et qui sert de cimetière.

2. Lieu, délimité par des croix, où doit s'exercer la « Paix de Dieu », étendant celle-ci au-delà du refuge des églises.

3. Galerie servant d'ossuaire, dans laquelle on introduit les os par des lucarnes ménagées dans le toit.

4. Parvis de certaines églises.

5. (Vieilli) Bâtiment ou partie d'un bâtiment.

* Tel fiert au mur qui n'abat l'aistre. — (Vieux proverbe, cité par : Pierre Chastellain, œuvres, Le temps recouvré, XCIX ; Librairie Droz, Genève, 1982, page 67)

War a hañval ez eo dispredet mui pe vui ar ger-se. Evit a sell ar gerdarzh (*atrium* pe *extera*), ne ouzon ket, met tuañ a rafen gant *extera*. Met talvezout a ra an diavaezioù, pezh a gaver ivez gant ar ger brezhonek **ardamez** en e drede kemeradur. Ar Gonideg a lavar ivez “Marque ou signe pour reconnaître ou retrouver quelque chose. Étiquette. Au figuré, observation. Examen [...]” A se **ardameziñ** “Marquer quelque chose, pour la reconnaître ou le retrouver. Étiqueter. Au figuré, observer, examiner [...]”. Da grediñ ez eo ar ster *emblème*, *armoirie* un adster (Sl. GIBR).

Ar ger-se a 'm lak da soñjal en unan all : **ardremez**, na gavan ket e GIBR, met e NDBF emañ gant ar ster Gl. *voisinage*. E Geriadur an Here e kemer **ardremez** un darn vat eus ster **adamez** : “doare m'eo aozet ul lec'h. [...] Lec'h tro-dro (d'un ti, h.a.)”. Iskis e kavan an devoud e ve ezvezant ar ger-se er Geriadur Istorel. Vallée a ro ar ger er mellad **voisinage** hag **environs**. Ur ger leonek e ve.

O Furchal war ar Gwe e kavan skrivet gant Favereau :

ARDREMMEZ b. -ioù : aîtres, configuration, tenants et aboutissants, par ext ardremmañ signalement.

ARDREMMEZIÑ : vb. repérer les aîtres.

AITRES, AÎTRES, ÊTRES : **ARDREMMEZ** f. (var. -**MAÑS** f., parf. écrit “ardamez”)

les tenants et aboutissants (d'un lieu): ARDREMMEZ f., **d'une affaire:** ar perag hag ar penaos.

Gwion en deus pledet endeo gant ar gudenn: **ardremez** Gl. *physionomie* La-11 422 ha la-11 p. 146, ma kinnig ober gant **arzremm-** evit *géodésie*.

Kb. **ardrem** (*ar- + trem*): 1. wyneb. FACE. 2. golygfa. VIEW. 3. edrychiad. LOOK (ne gavan ket *arddrem* war GPC maladur nevez. Emañ war an hini kozh).

Kb. **trem** LOOK, SIGHT.

Kb. **drem** SIGHT, ASPECT.

Penaos e c'hell **ardremez** reiñ ur stumm evel **ardamez**? Met n'eus abeg sonn ebet da skrivañ **ardremmez* gant daou *mm*. Gwell e kavan doare Gwion: mirout **ardremez** g. evel m'emañ (gwriziet mat) ha kinnig **arzremm-** evit ezhommoù nevez.

Penaos ober: **ardamezioù** (Vallée ha GIBR) pe **ardremezioù** (an Here) evit ar Gl. *les tenants et les aboutissants (d'une terre)*.

Kement-se ne vir ket a glask kenderc'heriañ ar Gl. *tenants* hag *aboutissants*.

Kenderc'hel a ran da brederiañ.

II – GWP da YBAN 21 09 11

Un evezhiadennig a-zivout arver ar ger *aître* e prederouriezh. N'eo ket dispredet kement-se. Adarveret eo bet evit treiñ Al. *Wesen* e testennoù Heidegger. Gerard Guest (gantañ kinniget ar ger *aître*) a venne ober ur c'hoari-ger gant *l'être de l'étant / l'aître de l'étant*. Pegen fentus!

III – LM da YBAN 21 09 11

Sed a lenner e-barzh DGES (Esnault):

ardremez, s.m., dédale: “Me voar an ardremez euz ar c'hoad-mâ parfet”, Brignoux Mab prodic, II, 2. - Variante d'ardamez; (Ne oar ket an ardamez, il n'y entend rien, Troude). Autres: “Emaout e clasc an ardemez / Euz al leac'h ma toulli da vez”, G. Morvan, (à un vieillard), Feiz ha Breiz, 1903, p. 52 un lieu pour ta tombe; – wardremez, aîtres d' une maison, F. Vallée 1910; — mais dans

“ardanez peb goal amzer”, le royaume des vents, G. Morvan, Feiz ha Breiz, 1903, 87, le *n* n’ est qu’ une faute.

IV – YBAN da GE 25 09 11

A hent all. Ur mennoz a-zivout *ardamezioù / ardremezioù*?

Evit a sell Gl. *les tenants et aboutissants d’une terre*, penaos e kavez ar Br. *kazelgantoù ha keingantoù un douar*? Pe *harzantoù ha harpantoù*? Sl. *harzant* Gl. *attendant*.

Hag er ster diarneuz: *les tenants et les aboutissants d’une affaire* = Br. *holl kenveziadoù ha treveziadoù un afer*?

V – GE da YBAN 26 09 11

Daoust din, tra ma raen kousk aez, e troe war va spered da aters a-zivout Gl. *tenants et aboutissants*.

Un droienn idiomatek sonnet eo. Ne ’m eus netra da ginnig evit he ster kentañ, o sellout ouzh ur berc’hentiezh. Evit a sell an eil ster, an hini arveretañ hiziv ma ne fazian: teskad ar *raklenadoù*, ar *c’heflenadoù* hag an *dianlenadoù* eus un afer; ne rafen nemet adkemer an diskoulm a ’m boa kinniget e La-05 59, eleze an *amlenadoù* (kentoc’h eget an *amveziadoù*). Br. *amlenad* a empleg un ere a savelegezh, tra ma verk Br. *amveziad* ur c’heñver ansavelek. Da ’m meno n’eo ket dav klask sevel koustet a gousto ur c’houblad termenoù evel e galleg. Diouzh ret e ve graet gant un triad: *rak-, kef-, dianlenadoù*...

Eil lizher:

Perak na zegemer an daou dermen *ardamez* hag *ardremez*? Ha pa vent o daou a un gerdarzh (pezh nad eo ket prouet) e c’haller trestummañ ha lakaat gant *ardremez* an eil kemeradur, pezh a denn d’ober An Here.

Evit *les tenants*, h.a., e lezan ar gudenn en tachad an emelloù a zivizan lezel a-gostez, ac’hoel evit mare. Hañvalout a ra bezañ kompezet va c’hudennoù yec’hed, nemet on brevet gant ar skuizhnez, hag aliet eo din krennañ war va eurvezhioù labour...

I – GE da MA 01 10 11

Da valad diwezhañ he deus va degaset d’ober un emzezhann nevez. Aet eo ESB da get, nemet e chom war e lerc’h un nebeut pleustroù mat. Da gentañ ar yezh. Ivez ar boaz d’ober emzezhannoù. Setu frouezh an hini emañ o paouez ren.

Da vare Breiz Atao ha Gwalarn e tiazee ar stourmerion war devoùoù kevredigezhel hag istorel : stad werc’hel ar vro a-fet politikerezh, armerzh, yezh, h.a. ; ouzhpenn kinnig diskoulmoù, e stagent da grouiñ amveziadoù an diskoulmoù-se : lakaat Breizhiz da emouezañ ouzh o stad wirion, prientiñ diskoulmoù politikel hag armerzhel, stagañ da ziorren ar yezh, h.a., bepred en ur zerc’hel kont eus stad werc’hel an dud hag an traoù, ivez en ur lakaat an troc’h etre ar vro werc’hel hag he enebour — emzalc’h eeunik met yac’h. Da vare ESB e voe kendalc’het gant lañs an emsav kent, nemet en ur baouez tamm ha tamm a zerc’hel kont eus stad werc’hel an dud. Gwashoc’h : distaolet e voe ar vro, sellet evel un tamm eus an enebour, ha lakaet en he lec’h an Emsav, hennad hep gwerc’helezh kevredigezhel, meni gwengel kravezel, a-dal d’un enebour ken gwengelek all — emzalc’h a zifourkas en un angerzh bac’h. Dre eurvad, yec’hed a-walc’h a voe gant reoù eus izili ESB evit anaout edont war un hent dall ha lakaat freuzañ an embregadenn.

Roudoù eus an emzalc’h a rene en ESB a chom c’hoazh ganimp. Da skouer, reiñ d’hon brezhoneg ni roll an Emsav ha da nep embregadenn all en dro d’ar brezhoneg roll an Enebour ; reiñ pouez d’an enebiezh a verzhomp ouzh ar yezh arnevez en ur ziwelout ar youl a zo gant ur bern tud d’ober eus ar brezhoneg ur yezh a vremañ, hep derc’hel kont eus an treuzfurmadurioù politikel, kevredigezhel, armerzhel a c’hoarvez er vro, a lañs gant iziunadoù Breiz Atao ha Gwalarn.

II – MA da GE 03 10 11

Setu un nebeut atersoù evit va zroidigezh eus ar pennad a-zivout an haikou :

Gl. *rite* / *cérémonie* : an un ger a gaver er geriadurioù, pe dost, Br. *lid*. Divizet 'm eus ober gant *lid* evit Gl. *rite* (a zo hollekoc'h) ha *lidadeg* (kavet e VALL) evit Gl. *cérémonie*, peogwir e vez un darvoud muioc'h.

Ned on ket deuet a-benn da gavout :

- *Bestiaire*
- (*Rite*) *purificateur* (Br. *glanaus*?)
- *Démonifuge*

III – GE da MA 04 10 11

Fur eo, da 'm meno, an diskoulmoù a zibabev evit an termenoù a-dal da Gl. *rite* ha Gl. *cérémonie*. A-benn kaout termenoù kevazasoc'h e rankor ren ur studi a-ratozh don ha bloc'hel. Fazi e ve kalfichañ diwar vont gerioù well-wazh istribilh-et ouzh an termenoù allyezh, na vent ket komprenet gant al lennerion forzh penaos.

Keit ha ne vo ket kaset hevelep imbourc'h a yezhouriezh, a dra sur eo gwell tremen gant kinnigoù Vallée, na pegen treut bennak ma vent. O gwanded eo deverañ diwar Br. *lid* bepred. Distrizhañ ar mulgul e ve degas stirannoù all, evel *gouel*, *bri*, ha rakgerioù evel *ken-*, *kev/f-*, *kant-*, h.a. ha lostgerioù evel *-rezh*, h.a., dre soliañ evel just war un intent spis eus ar c'healioù da zec'heriañ [da skouer, Br. *lidrezh* g. *-ioù* a glotfe marteze gant Gl. *rituel*]. Hogen, evit an ampoent, e adlavarout a ran, ez eo gwell dit ober gant an diskoulmoù anavezet ha sevel frazennoù aes da lenn.

Gl. *bestiaire* er ster “dastumad hebadelloù war dodenn al loened” a c'haller reiñ dezhañ ur c'hevatal brezhonek evel *milganeg* b. *-i*, *-où* — *mil* “loen” ; *kan-*, stirann deuet diwarnañ *kanañ*, dezhañ avat ur sterva ledanoc'h : “lavar, dezrevell”, evel ma tiskouez da skouer Br. *diougan*, *erganad*, h.a. ; ur *milgan* g. *-où* a ve nep oberenn, sorbienn, lavarezh war dodenn al loened. Koulskoude, evit un dastumad milganoù, e-kichen *milganeg* b. *-i*, *-où*, e welfen ivez un termen eeunoc'h : *miler* g. *-ioù* (*-er* zo ul lostger brezhonek o tont eus La. *-arius*, evel Gl. *-aire*, a gaver endeo e hBr. *guiler* “deiziadur ar gouelioù”, aet da Br. *goueler*).

A-dal da Gl. *rite purificateur* ez eus tri diskoulm : *lid glanaus*, *lid glanaer*, *lid glanaat*. Hemañ diwezhañ a zibabfen.

Gl. *démonifuge*, lavarout a rafen Br. *demongaeüs*, *demongaeer*.

(Sl. La-18 191, **IGNIFUG-**)

IV – MA da GE 06 10 11

Trugarez evit da respontoù. Ur skalfad goulennoù 'm be c'hoazh, nemet e ves re skuizh d'ober war o zro ; lavar din hag a-du out en o c'hasfen dit.

Un evezhiadennig a ouzhpennan evelkent : E 'm skrid e 'm eus kavet Gl. *cérémonial* ; ouzh ar valleeek *roll-lidoù* e 'm eus eilpennet *lidaoueg*, da heul *mediaoueg*. Da soñj ?

V – GE da MA 06 10 11

Betek gouzout, da c'hortoz ur studienn soliet eus an dachenn, ez eo degemeradus Br. *lidaoueg*.

I – MME da GE 05 10 11

Goulennoù :

1. Penaos eo bet goveliet Br. *arur*?
2. Gl. *mutualiser*, Br.?
3. Gl. *unitif*, GReg 965b a ro Br. *unvanus*, en domani relijiel (Br. *buhez unvanus*: Gl. *vie unitive*). Hogen ne gavan netra er gorfadurezh diwar-benn *fibres unitives du cœur* (*fibres musculaires communes aux parties gauches et droites du cœur*). Ha degouezhout a ra *unvanus* ivez? (pe gwell e ve *unanus* evit an daou zegouezh? pe c'hoazh *kenwiennoù ar galon*?).
4. Gl. *malaise vagal*, Br.?
5. Gl. *minerve* (evit ar gouzoug), Br.?
6. Gl. Arveret e vez Gl. *cyber*- evel rakger e gerioù evel *cybercriminalité*, *cyber espace*...
7. Gl. *audiodescription*, Br.? (db. ar filmoù, an diskouezadegoù, h.a.).
8. Gl. *mésothérapie*, Br.?
9. Gl. *débit ventilatoire*, Br.?
10. Gl. *zootechnie*, Br.?

11. Gl. *vermifuge*, Br. *eneppreñvek -veg, -veier*?

12. Gl. *vésicant, vésicatoire*, Br. *c'hwezigennus*?

13. Hon eskemm eus an 02 05 2011 en doa dibouket war Br. *bevedegouriezh*, Gl. *biologisme*. Chom a ra Gl. *biologiser* (& se b-) ; ha dereout a ra Br. *bevedegañ*, pe *bevedekaat*?

14. Hag udb. az pefe da ginnig a-dal da Gl. *gigogne*? Netra en hor geriadurioù, nemet DCFB a dro *table gigogne* gant *kendaol*...

15. Ober a ra Herve Seubil-Kernaodour gant Br. *trolimañ*, Gl. *meuler* (dentouriezh). Erbedet e oa bet ar ger dezhañ gant GP emezañ. Da zibab eo ivez?

16. E GEVEZ 3 e rez gant Br. *gwadisventel*, Gl. *hypovolémique*. Ha tennañ a c'hallan dioutañ Br. *gwadvent*, Gl. *volémie* & *gwadventel*, Gl. *volémique*?

II – GE da MME 06 10 11

Setu va notennoù :

1. Br. *arur* zo bet dezneuziet gant GP diwar hBr. *arotrion*, Kb. *aruthr*.

2. Gl. *mutualiser*. Kinnig a rafen Br. *kilezekaat*. Un diskoulm all a ve *kev-eskemmaat*, nemet e vez arveret *keveskemm-* gant sterioù all, er jedoniezh da skouer. Gwell, a gredan, mont dre un hent all: “dasparzhañ etre ar gile(z)ed riskloù, mizoù, h.a.”

3. Termen dreistarbennik! Gwiennoù oc'h unaat parzhioù kleiz ha dehou ar galon: *gwiennoù unaus* pe, gwell, *gwiennoù unaat*.

4. Gl. *malaise vagal*. An nervenn e kaoz amañ eo an TA *nervus vagus*, Gl. *nerf pneumogastrique, nerf vague*, Br. *nervenn dispis*. Ober a ran gant *diaezad dispizel*.

5. Gl. *minerve*. Ober a rafen gant Br. *steudell c'houzoug*, met ne gilfen ket rak *minerv* g. -où.

6. Gl. *cyber-*, losttroc'h diwar *cybernétique*. Hag ul losttroc'h heñvel a rafemp diwar *sturoniezh*? Ne zerefe ket **sturgafe(di)*, **sturegor*, h.a., rak *stur* a vez arveret evel kedrann gant sterioù all. Ne ven ket tomm evit ober ul losttroc'h hiroc'h: **sturon-* pe **sturoni-*. Me gav din e ve eeunoc'h amprestañ ar rakger *kiber-* evel m'hon eus graet *minibrozh*, *miniurzhiataer*, h.a. Tu bennak hon eus

pledet gant kudenn ar c'hemmadur goude ar rakgerioù amprestet ha klozet dre zibab na ober kemmadur ebet d'o heul: eleze *kiberkafe(di)*, *kiberkoulerezh*, ...

7. Gl. *audiodescription*; ober a rafen gant *klevzeskrivadur*.

8. Gl. *mésothérapie*, prederiadur dre ensinklañ aozadoù diseurt (prokain, bev-astalerioù, h.a.) er mezoderm. Aze ivez ez amprestan ar rakger: *mezokurañ*.

9. Gl. *débit ventilatoire*, Br. *ec'hongas ar gwentadur*, *ec'hongas gwentadurel*.

10. Gl. *zootechnie*. Aze e chomfen bout. Br. *milvagouriezh*? Marteze en defe Yann-Baol ur mennoz?

11. Gl. *vermifuge*, *anthelminthique*, ya, Br. *eneppreñv(ek)*, *eneppreñveg*.

12. Gl. *vésicant*, o tec'han klogor pe c'hwezigennoù. VALL. a ginnig *kogoren-nus*; *c'hwezigen-nus* a zerefe ivez. Gl. *vésicatoire*, araezad dispredet, telt intret gant kantarid amkanet da zec'han klogorennoù; termen istorel a c'hallfed treiñ Br. *klogorenn*.

13. Gl. *biologiser*; ober a rafen gant Br. *bevedeka*.

14. Gl. *gigogne*. Marteze e c'hallfed ober gant un deverad diwar ar verb *genniñ*, *gann*- "bezañ dalc'het (e-barzh)": Br. *dazgannus*, pe, berroc'h, *dazgann*?

15. Gl. *meuler* (dentouriezh). Hañvalout a ra Br. *trolimañ* bezañ kevazas.

16. Gl. *volémie*, ec'honad hollel ar gwad er bevedeg. Br. *gwadvent* b. *gwadventel* aa. a zere.

Da valad eus dec'h. Ya, e gwir, evit un nebeut termenoù e choman en entremar etre 1) amprestañ ar pennanv ha deverañ diwarnañ (*genotip*, *genotipek*, *genotipel*) hag 2) amprestañ ar pennanv hag e zeveradoù eus an allyezh (*genotip*, *genotipek*; *kromozom*, *kromozomek*). Tennañ a ran da arverañ ar mod amprest 1) (sell Errata GEVEZ-5), koulskoude ez emc'houlennan ha ne zerefe ket gwell ar mod amprestañ 2) pa na zegas an amprestañ 1) stlenn ebet ouzhpenn.

III – YBAN da GE & MME 07 10 11

Skrivañ a rez: 14. Gl. *gigogne*. Marteze e c'hallfed ober gant un deverad diwar ar verb *genniñ*, *gann*- "bezañ dalc'het (e-barzh)": Br. *dazgannus*, pe, berroc'h, *dazgann*?

E GEJED e kinnigan :

Br. *entremezioù dazgannat* Gl. *intervalles emboîtés* ha klotañ a ra rik gant a lavar GE. Bez' ez eus ivez *teskadoù dazgannat*, ha “dazgannet” eo un teskad, pe un entremez en unan all.

Evit a sell ar Gl. *zootechnie* ez eo :

⎵ La zootechnie est l'ensemble des sciences et des techniques mises en œuvre
 ⎵ dans l'élevage des animaux pour l'obtention de produits ou de services à de-
 ⎵ stination de l'homme (viande, lait, oeufs, laine, traction, loisirs et agréments,
 ⎵ sport hippique, . . .)

Neuze ez a en tu all d'ar magañ loened, pe miled. Perak ket *milgalvezerezh*, *milgalvezouriezh*, gant an termen kreiz *milgalvezañ*?

I – YBAN da GE 07 10 11

Sed a respontan da c'houlennoù graet ouzhin :

1. Ha gouzout rez petra zo reizh : Kabili ? Kabilia ? Ne 'm eus kavet e neblec'h.

Va respont : E saozneg e lavarer *Kabylia* (annezad *Kabyle*, adanv *Kabylian*), e spanieg *Cabilia*. Neuze e ve *Kabilia* e brezhoneg. Annezad : *kabiliad* ls. *Kabiliz* pe *Kabil* ls. *Kabiled*, adanv *kabil(at)*. RH ha da heul an Here a lavar *Azia*, annezad *Aziad* ls. *Aziiz*. Nemet ez eus ivez gant an daou *Albania*, annezad *Albaniad* ls. *Albaniz* hag ivez *Belgia*, annezad *Belgiad* ls. *Belgiz* . . . N'eo ket unvan ar reizhiad. Goulenn a ran ali GE. Soñjal a ran ez eo arabat strafuilhañ an traoù betek re.

2. *emede / emedo* . Ne gavan mui emede. Koulskoude, me 'gred e 'm eus gwelet se tu bennak. Ha te ?

Va respont : eilstummoù eo ez int, da vezañ dilezet e gounid ar furmoù roet gant Hemon. *eme-me*, *eme-ve*, *eme-ven* = *emez*on ; *emede* = *emez*out. Evit *emedo*, ne ouzon netra

3. Lavaret e vez a-wechoù, a-zivout ar voraerien e *vez* [n'ouzon ket ha reizh eo] ganto ur vaouez e pep porzh. Da soñj ?

Va respont : ne gomprenan ket *lavaret e vez a-wechoù*. Perak *a-wechoù*? Kompren a ran an traoù evel henn. An dud o deus stadet an devoud-mañ : kalz a voraerion a anavez ur vaouez er porzhioù ma tiskennont. Kement-se zo deuet da vezañ ur gredenn soliet, un devoud eus ar skiant voutin. Ne gavan ket e klot mat aze *bezañ gant*. Ur skouer : *lunedoù du 'm eus hag ar peurliesañ e vezont e 'm c'harr, met hiziv emaint ganin e 'm godell*.

Ar frazenn roet ganit a eilskrivfen : *hervez a lavar an dud (pe hervez ar c'hrennlavar, hervez a lavarer) o deus ar voraerion ur plac'h e pep porzh*. Arverañ a ran amañ *o deus* (endevout), rak hañval ganin ne glot ket *bezañ gant, bezañ da*. Pe krennoc'h : *A-zivout ar voraerion e lavarer : ur plac'h e pep porzh*.

4. *talien, talieg = dorade royale*. Anvioù stroll? Bez' ez eus ivez *taleg* g — gwenedeg, hervez.

Va respont : mennoz ebet, n'on ket arbennigour war ar pesked. Gwir eo e lennan e geriadur Ernault : **taleg** s. pl. **ed** dorade ; « bigourneaux de chien, » purpura lapillus, à Houat. Ned a ket pelloc'h va skiant ha n'ouzon ket petra eo un *dorade royale*. Du-mañ e lavaromp : *aouredenn* b. -ed evit an *dorade* boutin. Bez' ez eus ivez *gouzerc'h* g. pe b. -ed Gl. *grande dorade*. Met petra eo? Marteze e ve barrekoc'h Yann-Fañch?

Petra a soñjez diwar-benn kement-se?

II – GE da YBAN 07 10 11

Trugarez evit da respontoù a-zivout *gigogne* ha *zootechnie*. OK.

Va evezhiadennoù war da respontoù :

— *Kabilia*, h.a. OK

— a-zivout *emedé, emedo*, sl. GRAMV 119

— *ur plac'h e pep porzh*. OK

— dizesk rik on war anvioù ar pesked ; furchet 'm eus e tezenn Alain Le Berre (unan na anavezan ket) : *Ichtyonymie Bretonne*, UBO 1973. Anangerc'hadus evit neb nad eo ket peskedoniour : an anvadoù zo e brezhoneg(où lec'hel) hag e latin. Marteze Yann-Fañch?

I – MA da GE 07 10 11

Setu enta un nebeut atersoù :

1. Gl. *observer une conduite*: Br. *heuliañ ur moneadur*?
 2. Gl. *rendre un culte (à)*: Br. *dougen un azeulerezh (da)*?
 3. Gl. *commentateur*: Pa nad eo ket d'un destenn gravezel e taveer, azas e chom Br. *ezlizhour*?
 4. Gl. *classique* (nm): Br. *klaseg* b. -où?
 5. Gl. *sûtra*: Br. *soutra*?
 6. Gl. *bouddhique*: Br. *bouddhaat*? VALL en ro da gevatal da Br. *bouddhiste*.
 7. Gl. *clan*: ne 'm eus kavet tra.
 8. E veli a “ziogeler” pe a “gefleunier”?
 9. Gl. *traiter d'égal à égal*: a-gevatal?
 10. Gl. *les Tang* (familh japanat): *re Tang, ar re Tang*?
- Kalzig a c'houlennoù... ha koulskoude 'm eus renet imbourc'hioù!

II – GE da MA 08 10 11

Setu va evezhiadennoù :

1. Gl. *observer un conduite*. Br. *heuliañ, derc'hel d', mont diouzh un amreal* (sl. GBLF §227)

2. Gl. *rendre un culte*. Br. *kehelañ* (trazeat) a dle spiriñ.

3. Gl. *commentateur*. Gwell lezel *ezlizhour* evit ar gravez. Br. *addispleger* pe *askelenner*. Sl. GEAK.

4. Gl. *(un) classique*. Br. *un aozer klasel, un oberenn glasel*. D'ar muiañ, evit an aozerion, *(ur) c'hlasel g. -ion* .

5. Gl. *sûtra*. Br. *soutra*.

6. Gl. *Bouddha* (ha deveradoù), sl. La-14 396, 435.

7. Gl. *clan*. Br. *klann g. -où*, sl. La-04 60.

8. Mankout a ra ar galleg... *ategañ, kadarnaat, gourlakaat?*

9. Gl. *traiter qq. d'égal à égal*. Br. *ober ouzh udb. a-gevatal*, ya, pe *a-getpar*.

10. Gl. *les Tang*. Br. *re Tang*.

I – MME & YBAN 20 10 11

MME: E GEAK e roez Br. *daouvetalegezh*, Gl. *bimétallisme*. Ar pezh a ro dimp an aa. *daouvetalek*. Talvezout a ra hemañ ivez moarvat a-dal d'an termen kalvezel « a c'hoarvez a zaou vetal ». Hogen petra ginnig a-dal Gl. *bimétalliste*, aa. & pa.? Br. *daouvetalour*? Ha quid neuze eus termen Vallée *daouvetalouriezh*?

YBAN: Un arroud eus *Emsav 15* Meurzh 1968, Notennoù armerzhel (13) ar moneiz

Unvetalegezh ha daouvetalegezh

En deroù e veze lezet gant ar prevezidi ar pezh a anved ar frankiz-skein : fiziout a raent er Stad ur c'hementad aour pe argant, o tegemerout diganti en eskemm un niver a bezhioù a-geñver gant ar c'hementad metal fiziet. E kefridi ar Stad edo savelañ tolz ar pezhioù, ar patromoù anezho ; e diuz ar brevezidi edo ar c'hementad anezho hepken.

Hogen ne veze ket an aour paot a-walc'h evit spirañ ouzh hollad an eskemmoù kenwerzh. Dav e voe arverañ an argant en e gichen. Gwelout a reomp neuze e c'hell bezañ div reizhiad :

- an unvetalegezh eeun : ur metal hepken a dalvez d'ober ar pezhioù ; ar re-mañ a vez skoet ent frank ; dezho ur frankizusted diharz ;
- an daouvetalegezh klok : a) ar moneiz aour hag ar moneiz argant a vez skoet ent-frank o daou war c'houlenn ar brevezidi b) an daou voneiz zo dezho frankizusted diharz k) ur c'henfeur eskemm dezvel zo lakaet etrezo.

Savelenn Gresham.

Pa vez div furm voneiz o kaout mon a-gevret en ur vro, e vez sellet unan evel gwelloc'h eget eben : an eil a vo barnet evel mat, eben evel fall. Ar piaouer a laosko da vont ar moneiz dister ha mirout a ray gantañ an hini mat. En ur ger : ar moneiz fall a argas an hini mat. An hini mat a guita an amred e meur a zoare : a) teuzet ha gwerzhet evel marc'hadourezh e c'hell bezañ, mar'd eo brasoc'h e werzh-varc'hadourezh eget e werzh-voneiz b) ezporzhiet e vez k) teñzoriet e vez.

Savelenn Gresham a ro da gompren perak ne c'hallas ket padout an daouvetalegezh : ar moneiz mat (an aour) a steuzie ha ne chome en amred nemet ar moneiz fall (an argant). Treuzdiskoulmoù a voe klasket : ar frankiz-skeiñ a voe aotreet evit an aour hepken, hag ar frankizusted diharz ne voe lezet nemet gant lod eus ar pezhioù argant (daouvetalegezh diglok). A-benn an diwezh e voe graet distro d'an unvetalegezh aour.

Evit « a c'hoarvez a zaou vetal » : Da-63 **daouvetalek** a zo daou vetal ennañ.

Ha quid a-zivout termenoù Vallée *daouvetalour*, *daouvetalouriezh*?

Perak n'eo ket bet adkemeret an daou dermen-se gant aozerion an *Notennoù armerzhel* (1968 : eñvoradennoù o tifloupañ!) ? Sed an abeg, da 'm meno :

Ar *vetalouriezh* zo skiant ha labour ar metal, ar *metalour* o vezañ an hini o labourat war ar metal, evel va zad e Goverezhioù an Henbont. Neuze an *daouvetalour* a ve an hini o labourat war daou vetal, pezh zo iskis a-walc'h. O lakaat e ve eus un ideologiezh o tiazezañ an armerzh war ur reizhiad daouvetalek e ve tu da empentiñ un *daouvetalelouriezh* bennak, dalc'hiad an kez kealiadurezh o vezañ un *daouvetalelour*.

I – GE, MME & YBAN 22 10 11

MME :

Me a gav din ez eo ret distreiñ war ar c'hevatalioù brezhonek da lakaat a-dal d'ar gerioù gallek *-métallisme*, *-métalliste*, *-métallique*. Ne gaver evit ar mare nemet tri ger brezhonek : *daouvetalegezh* & *unvetalegezh* (GEAK & Emsav) ha *daouvetalek* (Dafar 63, ster kalvezel : a c'hoarvez eus daou vetal).

Gwelout a ri war an daolennig dindan ez eus mankennoù er reizhiad.

Ez lizher e skrivez din : « *Ar vetalouriezh zo skiant ha labour ar metal, ar metalour o vezañ an hini o labourat war ar metal, evel va zad e Goverezhioù an Henbont. Neuze an daouvetalour a ve an hini o labourat war daou vetal, pezh zo iskis a-walc'h. O lakaat e ve eus un ideologiezh o tiazazañ an armerzh war ur reizhiad daouvetalek e ve tu da empentiñ un **daouvetalelouriezh** bennak, dalc'hiad an kez kealiadurezh o vezañ un **daouvetalelour** ».*

Marteze ez eo mont amplik ganti ober un ideologiezh eus se hag ober gant Br. *daouvetalelour(iezh)*. Me gav din ne sav amjestregezh ebet oc'h ober gant *daouvetalour(iezh)* hepmui (& *unvetalour(iezh)*).

Marteze ne vo ezhomm nemet eus Br. *daouvetalour*, *unvetalour*, Gl. *partisan du bimétallisme*, *monométallisme*.

bimétallisme

Pet. Rob. & Grand Larousse

Système monétaire dans lequel deux métaux servent d'étalon (opposé à monométallisme).

Br. *daouvetalegezh*. (GEAK & Emsav)

Evezh. : Grand Larousse a ro *bimétallisme parfait & bimétallisme imparfait*.

bimétalliste

Pet. Rob. & Grand Larousse

1. adj. relatif au bimétallisme, où le bimétallisme est en vigueur.
2. subst. partisan du bimétallisme.

Br. ?

bimétallique

Pet. Rob.

1. écon. Relatif au bimétallisme.
2. techn. composé de deux métaux.

Br. evit 1. ? Ha Br. *daouvetalek* (Dafar 63) evit 2.

Evezh. : *Grand Larousse* ne ro nemet sterioù kalvezel, ster armerzhel ebet.

monométallisme

Pet. Rob. & Grand Larousse

Système monétaire métallique dans lequel un seul métal étalon possède les caractères fondamentaux de frappe libre et de pouvoir libérateur illimité (opposé à bimétallisme).

Br. *unvetalegezh* (GEAK & Emsav)

monométalliste

Pet. Rob. & Grand Larousse

1. adj. Dont le système monétaire est basé sur le monométallisme.
2. subst. Partisan du monométallisme.

Br. ?

monométallique a gaver war geriadurioù Internet ha war Google, arveret war an div dachenn armerzhel ha kalvezel.

Br.?

YBAN:

« Marteze ez eo mont amplik ganti ober un ideologiezh eus se hag ober gant Br. *daouvetalelour(iezh)* . Me gav din ne sav amjestregezh ebet oc'h ober gant *daouvetalour(iezh)* hepmui (& *unvetalour(iezh)* . »

<http://fr.wikipedia.org/wiki/âatalon-or>

A-fet Armerzhouriezh n'eus met ideologiezh e pep keñver hag evit pep tra, evit an aferioù moneizel pergen, an damanioù bras o klask diazezañ o galloud dre ur reizhiad voneizel gourlakaet d'ar bed a-bezh. Menegomp an daouvetalegezh, an unvetalegezh (stalon aour), ar stalon paper (ar Stadoù Unanet o klask dervaat o hol er bed a-bezh dre lakaat an dollar kevatal d'an aour). [Sl. notennoù armerzhel, in *Emsav*]. Penaos treiñ ar Gl. *les partisans du bimétallisme*, ma n'eo ket dre an *daouvetalelourion*, pe *un partisan du monométallisme* = *monométalliste*, ma n'eo ket dre *un unvetalelour*? An *unvetalegour* o vezañ neuze an hini o pleustriñ an unvetalegezh war an dachenn, ar c'halvezour o lakaat ar reizhiad voneizel-se da vont en-dro.

GE:

Da viz a lakaez war ur poent yezhouriezh a ve da spizañ. Pa zistroan war va doare da sevel an termenoù o verkañ un emzalc'h spered, un tuadur pe un doazhadur, e verzhhan n'on ket bet reizhiadek. Moarvat e raen gant deveradoù en *-elour* pa oa arvar ur mesk gant deveradoù en *-our*. E tro *andoue-*, ne ve kantrated ebet o reiñ da (*an*)*doueour* ar ster "embregour war un doue pe war un andoue" (evel ma lavarer *liorzhour*, *yezhour*, h.a.). Setu perak moarvat e kavis kenkoulz, berroc'h ma oa, tremen gant *andoueour*, ouzhpenn ma ne vez ket fraezh bepred durc'hadur ster al lostger *-our*... : *marksour*, *kevredadour*, *komunour*, h.a. (Vallée a roe diskoulmoù all a voe dilezet rak barnet da re luz-iet, v° *hégélianisme*). Ur skouer all: da *evodadouriezh*, e roan ar ster "argerzh furmiñ ar beziadoù war eeun diwar ar Gentaenn" (Doue pe all)" ha, war un dro, "doazhadur soliet war dodenn ar furmiñ-se". Anat eo e vo ret peursklaeraat an afer...

YBAN:

Dres, kudennoù a sav, pa'z eus eus ur *bimetal technology*: " In the last decades bimetal technology make a real breakthrough in metallurgy industry"

(akimov.com/en/?p=bimetal#6481FE), pe *Technology of manufacruring Bi-metal Steel*. Ar *bimetal* pe a-wechoù *bi-metal* o vezañ ur c'halvezad (gwrezdaou-adoù, divlavennoù, follennoù houarn goloet gant ur gwiskad aluminiom, h.a.) a ra divoud studioù, kement ha ken bihan ma c'haller e brezhoneg — evel goulakaet ganin — sevel anv an arbennigour : an *daouvetalour* o vezañ an hini o pleustriñ gant, o studiañ, an *daouvetalioù*, anv an diskiblezh o vezañ an *daouvetalouriezh*.

I – MME & YBAN 27 10 11

MME: Peseurt kemm zo etre *daoulennus* & *divamsavus*? (o-daou zo roet a-dal da Gl. *bivalent*)

Gl. *molécule bivalente*

Gl. *logique bivalente*

Gl. *chromosome bivalent*

Gl. *Système bivalent*

&

diwar-benn ub.

Gl. *professeur bivalent*, Br. *kelenner daouwarrek*, *div varregezh dezhañ*?

YBAN: An termen gallek *bivalent* zo liesarver (Gl. *polyvalent*) kenan, rak kemer a ra e ster diouzh ar c'hemperzh. Neuze: Ar Br. *daoulenus* (gant un **n** hepken) e domani ar Vezekniezh a zo kevatal d'ar Gl. *bivalent*, da skouer *antikorf daoulenus* "a c'hell e volekul lenañ ouzh e c'horre daou volekul eus an antigen keñverek [...]" E gwir ez eo ivez un termen Kimiezh: *lenañ ouzh* Gl. *se fixer à*. Aze emeur e tachenn an dazgweredoù kimiek ha *lenus* $\approx$ *krafus*. Diwar vont, evit an droienn eus ar yezh voutin Gl. *des atomes crochus* e lavarfen Br. *atom(ennoù) krafus*; -)

Evit *divamsavus* e sell ouzh un dra all: pet atomenn hidrogen a c'hell kediañ ouzh un atomenn oksigen? Respont: div atomenn: H₂O. Neuze ez eo *divam-*

savus an oksigen, rak dre zespizadur ez eo par amsav an hidrogen ($H-H = H_2$) da 1.

Goulenn: pet atomenn kouevr a c'hell *amsaviñ* an atomennoù hidrogen?

Respont: unan e CuO (oksidenn gouevrek) ha daou e Cu₂O (oksidenn gouevrus). Neuze ez eo par amsav ar c'houevr da 1 en oksidenn gouevrus (*unamsavus* evel H) ha da zaou en oksidenn gouevrek (*divamsavus* evel O).

An elfenn Cu dezhi daou amsav zo neuze *daouamsav* Gl. à *deux valences* (*divalent* ha *bivalent* zo heñvelster e galleg). Arabat kemmeskañ gant *divamsavus*.

- Ne ouzon ket petra eo ur *molécule bivalente*, er gimiezh da nebeutañ. Moarvat ez eo ur volekulenn antikorf *daoulennus* enta.

- Gl. *logique bivalente*: e Jedoniezh ez eo *poelloniezh divwerzh(ad)*, 0 hag 1, *mezoniezh divwerzh(ad)*.

- Gl. *chromosome bivalent*: ? Argraf Hiloniezh: me zo divarrek. *kromozom doubl*? Ali Gwion?

"Consisting of a pair of homologous, synapsed chromosomes, as occurs during meiosis; double."

- Gl. *Système bivalent*: petore reizhiad?

- Gl. *professeur bivalent*: *kelenner divziskiblezh*? Iskis e kavan *daouwarrek*. Ur c'helenner a c'hell bezañ barrek kenan war e ziskiblezh, pe divarrek betek ur poent.

I – MME & YBAN

YBAN (29 10 11) :

Kouezhañ a ran war Br. *aeoù* “garan a sav a-dro d’ur viñs pe a ra tro diabarzh ur graouenn” e Geriadur Brezhoneg an Here. Ne ouzon ket a belec’h e teu ar gese, a ve kevatal d’ar sazil, mar komprenan mat. Marteze a-walc’h ez eo an hevelep ger dindan ar skrivadur **Ēk**, s. m., *pointe* (Henry, roet gant Gonidec ivez), sl. ivez hBr. **OC**?

MME (01 11 11) :

Br. *aeoù* g. -*ioù* a zeu eus n° HYZH 113-114/46.

Ne adkavan ket an niverenn em ranndi (n’eo ket peurrenket va c’hartoñsadoù abaoe va dilojadenn).

Me gav din ez eo en ur studiaden gant Jef Philippe db. brezhoneg e vro (Kergrist-Moeloù ha diwar-dro).

Klotañ a ra Br. *aeoù* gant Gl. *pas de vis*. Ledanoc’h eo Br. *sazil* a gav din (Pelleter a ra anv eus koad, maen).

MME (02 11 11) :

– Peseurt meneg duc’hadur ster a c’hallan lakaat dirak *daoulenus* ha dirak *divamsavus*? ([qui peut se combiner à]: *divamsavus*; [qui???]: *daoulenus*)? Marteze em eus lakaet ur goniri brasoc’h egedon, pa n’on tamm skiantour ebet, evel ouzout.

– Klevout a reer alies anv eus *géolocalisation*, *géolocaliser* Ha klotañ a ra Gl. *douarlec'hiañ* pe *glennlec'hiañ*?

A-zivout Br. *aegoù*. Dont a ra da soñj din bezañ klevet va mignon eus Lanester Daniel Doujet oc'h ober gant ar ger-se ivez. Kas a ran ul lizher dezhañ evit goulenn digantañ hag ur ger eus e vro eo ivez pe hag ober a ra gantañ da heul Jef Philippe.

YBAN (02 11 11) :

– Dirak *daoulenus*: “anticorps, molécule pouvant fixer à sa surface deux molécules de l'antigène correspondant $\neq$ monovalent” *daoulenus* ($\neq$ *unlenus*). Marteze n'eo ket ret lakaat un despizadur klok: [anticorps, molécule], rak anat eo neuze an domani.

– Dirak *divamsavus*: “élément de valence 2, ex.: l'oxygène” *divamsavus*.

– Gl. *géolocaliser*: ar GPS (*Global Positioning System*) a dalvez da savlec'hiañ un ergorenn diwar-bouez an daveennoù douaregorel anezhi. An termen *lec'hiañ* zo dispis, Gl. *placer*, *situer*, eleze e talvez 1. Lakaat udb. en ul lec'h ha 2. Spizañ lec'h udb. Met ar Sz. ivez. E Br. ez eus ivez e-kichen *lec'hiañ*: *delec'hiañ*, *savlec'hiañ*, *spislec'hiañ*, gant pep a gennotadurioù. Dav chom eeun avat. Neuze e hañval din *douarlec'hiañ* bezañ kevazas, o lezel gant *glenn-* an durc'hadur “neuziadur, torosennadur, douarstummadur”. Marteze e ve tu ivez da ouzhpennañ *douarzealfañ*, pa'z eus anv a zealfañ an daveennoù douaregorel.

– A-zivout *aegoù*, hañval ganin ez eo diasur orin ar ger. Ar ger **Ék**, s. m., *pointe* (Henry, roet gant Gonidec ivez) — dezneuziet er brezhoneg a vremañ *eg*? Evel *egin*? — ne glot ket forzh penaos evit dec'heriañ ar sazil Gl. *filet*.

Hag evit a sell ar Gl. *pas de vis* ez eo un hed, ur ventad (e mm, da skouer): an *hed-skar* ha ne gouch ket *aegoù*. Perak ul liester?

KIS-1136

I – MME & YBAN

MME (03 11 11) :

Lakaet em eus urzh em dastumad Hor Yezh... Un digarez din da welout ez eus mankoù !

Sed a lenner e HYZH 113-114/46 db. *aegoù* (a zo ur ger unan ha neket ur ger lies ; furm lies : aegoùioù) :

Aegoù -ioù - gourel - [’ɛ : gu] E-kreiz ur graouenn (pe : un tog-biñs) ez eus un toull da gemer beg ar viñs. En toull-se ez eus un hent, moulet e-keñver beg ar viñs, hag anavezet « aegoù » e Kerne Uhel. Sk. “Dav deomp kemm ar viñs-mañ, rak foueret (pe teuzet, dallet) eo an aegoù.”

A-zivout orin ar ger.

(1821) GON 196a : **Ék**, s. m. Pointe. Il est peu usité aujourd’hui, excepté dans quelques composés.

Adkemeret eo bet GON gant LEBM.

Ya, marteze e soñje ar Gonideg e Br. *egin* pa ra anv eus un nebeut kenstrolladoù ; met skrivañ a rae gant un *h-* deroù : *hégin*, *hégina* (evel GReg)... Ne ro GIBR daveenn ebet a-zivout Br. *egin*. Me ne ’m eus daveenn ebet koshoc’h eget PELL.ms 433.

Ne glot ket distagadur *egin* [ˈe:gin] gant *aegoù* [ˈɛ:gu]; ouzhpenn n'o deus netra an daou dra da welout an eil gant egile... Setu ne gav ket din e vent kenorin¹³.

goulenn :

Gl. *courbe indicielle* (armerzh), Br. *krommenn feuriadel*?

Ha dereat eo an daou vellad-mañ :

bivalence daoulenustet *f.*; divamsavustet *f.*

- *La bivalence du calcium*: divamsavustet ar c'halkium.
- GÉNÉT. daouadegezh *f.*

bivalent (*qui peut fixer à sa surface deux molécules de l'antigène correspondant*) daoulenus; (*qui a la valence deux*) divamsavus.

- *Molécule bivalente*: molekulenn daoulenus.
- *Anticorps bivalent*: antikorf daoulenus.
- GÉNÉT. *Chromosome bivalent*: kromozom daouadek.
- *sub. Un bivalent*: un daouad kromozomoù kevelep; un daouad keveleboù.
- LOG., MATH. *Logique bivalente*: poelloniezh divwerzh, divwerzhad.

YBAN :

– E-keñver *aegoù* g. *aegoùioù* e kav din ez eo re ziasur orin ar ger. Hervez an despizadur a roez ez arveran an termen roet gant Da-63, eleze *sazil* "en ur viñs, ar c'haran droellek etre troiennoù ar silh". Ar *skar* zo "an hed etre div droienn eus ar silh" hag ar *silh* "kement stummadur regennek lemm; [...] en ur viñs, ar valirenn droellek".

¹³Sl. LEBM :

Ēgin, s. m., germe, bourgeon, cymr. *egin* id. et *egino* « germer »: d'un celt. *ak-īno- « pointe », rac. AK. V. sous *ék*.

Ēk, s. m., pointe: mot rare, mais d'origine fort ancienne, formé comme le lat. *ac-iē-s* « pointe » sur l'universelle rac. AK « aigu », cf. sk. *aç-rá* « coin », gr. *ᾠς-ρο-ς* « pointu », lat. *āc-u-s* « aiguille », *ac-ūtus*, *ac-er*, vsl. *ostrǎ* « aigu », etc., etc. V. aussi *akr*, *diék*, *ibil*, *higolen*, etc.

(Notenn YBAN 28 10 17)

– *Sazilañ* (Gl. *fileter*) a reer ur c'harenn vetal gant ur *sazilerez* (Gl. *filière*) da gaout ur sazil, eleze ur c'haran droellek (Gl. *creux du filet?*), hag ar pezh a valir etre an troelloù o vezañ ar *silh* (Gl. *filet*). Anv a reer a *tarodañ* (pe *biñsellañ*, Gl. *tarauder*) evit ar *saziladur* (Gl. *filetage*) graet en un toull kranennek (ar peurliesañ, krenngernennek a-wechoù) diwar-bouez un *tarod* (pe *biñsell*, Gl. *taraud*). Ar c'harenn sazilet a c'haller biñsañ en toull sazilet, anvet *bouster* pe *kraouenn* (Gl. *écrou*). Sl. GEMED ivez, p. 83, p.97, p. 216. An hollad biñs + bouster = *serjant* (Gl. *boulon*).

– Gl. *courbe indicielle*: *courbe des indices*. *Krommenn ar feuriaderioù* a ve a-walc'h? Ar galleg a laka adanvioù e pep lec'h.

– N'ouzon ket penaos e fell dit pluennañ enmonedoù da c'heriadur, ganit emañ an atebegzh klok. Kement-se lavaret, madik eo ar pezh a skrivez.

bivalence (molécules, anticorps) daoulenusted *f.*; (élément de valence 2) divamsavusted *f.*

- *La bivalence du calcium*: divamsavusted ar c'halkiom.
- GÉNÉT. daouadegezh *f.*

bivalent (*qui peut fixer à sa surface deux molécules de l'antigène correspondant*) daoulenus; (*élément de valence deux*) divamsavus.

- *Molécule bivalente*: molekulenn daoulenus.
- *Anticorps bivalent*: antikorf daoulenus.
- GÉNÉT. *Chromosome bivalent*: kromozom daouadek.
- *sub. Un bivalent*: un daouad kromozomoù kevelep; un daouad keveleboù.
- LOG., MATH. *Logique bivalente*: poelloniezh divwerzh, divwerzhad.

KIS-1137

I – MA da GE 11 10 11

Evel a ouzout, moarvat, e roan kentelioù arz da skolajidi Diwan. Ganto e pleustran war arz an 20vet kantved, tachenn a anavezan madik.

Un nebeud kudennoù zo ganin a-fet hanc’herieg istor an arzoù.

1. Gant *kubouriezh* a ’m eus troet Gl. *cubisme*
2. Gant *futurouriezh* a ’m eus troet Gl. *futurisme*, It. *futurismo*
3. Met penaos ar foeltr treiñ Gl. *expressionisme*? Marteze a-walc’h e welez eus petra emañ o komz : tud o taveañ da Edvard Munch (*Le Cri*), livourion evel Gustav Klimt . . .

Da soñj?

II – GE da MA 11 10 11

Ar gwir ganit. An anvadoù istorel evit al luskadoù, strolladoù, kravezioù, h.a. a zezneuzier diwar o furn etrevroadel : *kubouriezh*, *futurouriezh*, *impresionouriezh*, *ekspresionouriezh*, h.a.

KIS-1138

I – LM da GE & MA 11 10 11

Un nebeut goulennoù all, mar 'z pezh amzer. Anvioù plant zo dreist holl, ha ne gavan netra...

1. Gl. *capselle*?
2. Gl. *pattes de chat*?
3. Gl. *célébration*, valleege... *lid*.
4. Gl. *bouture*, *bouturer*, *bouturé*?
5. Gl. *cycle*: *kor pe kelc'hiad*?
6. Gl. *paulownia*?
7. Gl. *pas d'âne*?

II – GE da MA 12 10 11

N'anavezan ket kalz tra el Louzawouriezh. Daveiñ a rin da levrig Thierry Chatel: *Louzawouriezh vrezhonek Breizh*, Roazhon, 1996. Marteze e kavfes an oberenn e levraoueg ar Skol Veur. Setu a gavan ha na gavan ket, ennañ:

1. Gl. *capselle bourse à pasteur*, Br. *yalc'h ar person*.

2. Gl. *pattes de chat*, ezvezant

6. Gl. *paulownia*, ezvezant

7. Gl. *pas d'âne*, ezvezant

Evit da atersoù all :

3. Respontet 'm eus dit c'hoazh a-zivout, *rite*, *célébrer*, h.a. ; Gl. *célébration*, Br *lidañ*, *lidadur*, h.a. (sl. GIBR).

4. Gléau : *redenn*, *lagad*, *koad-red*, *skoultrig*...

5. Gl. *cycle*. Er yezh pemdeziek pe lennegel, *kelc'hiad*, diresis. Er yezh resis : *kor* (sl. Geriadurioù YBAN).

Digarez me evit diglokted va respont. Treuzkas a ran an eskemm-mañ da gen-eiled a vo barrekoc'h egedon marteze...

III – LM da GE & MA 12 10 11

1. Gl. *capselle*.

Herbarum vernaculi a ro dimp : *yalc'h ar person*, *yalc'h ar mesaer*, *gwennek* (> -ig), *monis ar pab* (> *moneiz*). Hemañ diwezhañ a c'hallfe dont e kenstok gant ur blantenn all anvet *lunaire* pe *monnaie du pape* e galleg.

2. Gl. *patte de chat*. Ur blantenn eo pe ur wispidenn?

6. Gl. *paulownia*.

Anv roet en enor Anna Pavlovna, merc'h an tsar Paol 1añ. Gwezenn eus Sina ha Korea. Meur a spesad. *Pavloenn*?

7. Gl. *pas d'âne* anv all an *tussilage*.

VALL. *pao-marc'h*, *louzaouenn ar paz*, *andedenn* (Troude). A-zivout henn-ezh e lenner e-barzh *Plant Breizh evit ho yec'hed* (Loeiz ar Floc'h): “Delioù ledan-kenañ he deus ar blantenn-mañ, ha dre-se ez eo anvet gant ar re gozh del ledan. Evel krampouezh int.” E-barzh *Herbarum vernaculi* (Fañch Duros) e kaver : *Troad marc'h*, *pao marc'h*, *trichin bro saoz*, *andedenn*, *alan*, *orfil*, *louzaouenn ar paz hag ol vil*.

IV – LM da GE & MA 12 10 11

Da ziwall ez eus ur wech ouzhpenn !

E VALL 437 e revez Gl. *maché*, Br. *yalc’h ar person* !

Ar *bourse-à-pasteur* a anavezan (= “petite crucifère au fruit aplati, des plus communes (Syn. capselle)”)

Ha keloù ez eus a-zivout Roland MOGN meneget e La-12 366 hh. hag e La-14 245 hh. ?

V – MC da MA 12 10 11

Diresis eo Vallée hag Hemon , meskañ a reont *marcotte* ha *bouture* :

⌋ [http: //www.cnrtl.fr/definition/](http://www.cnrtl.fr/definition/MARCOTTE)
 ⌋ MARCOTTE, subst. fém., MARCOTTER, verbe trans. (*ARBORIC.*,
 ⌋ *HORTIC.*) Partie d’organe végétal aérien (tige, branche, drageon, etc.)
 ⌋ qui est enterrée afin de développer ses propres racines avant d’être séparée
 ⌋ de la plantemère et de constituer ainsi un nouvel individu autonome.

En degouezh-mañ e vez pleget ur skoultrig betek an douar, goloet a zouar da wriziennañ ha troc’het diouzh ar blantenn vamm ur wech gwriziennet. Ober a rafenn gant *skoultrig-red*, redek a ra ar skourr war an douar evit klask gwriziennañ, evel ar sivi da skouer (*stolon* : “Tige secondaire de certaines plantes, qui court à la surface du sol et s’enracine de place en place pour produire de nouveaux pieds par marcottage naturel”)

⌋ *Bouture*. subst. fém. ; *bouturer*. verbe ; (*HORTIC.*) partie d’un végétal :
 ⌋ branche, tige ou feuille que l’on plante en terre pour lui faire prendre
 ⌋ racine.

En degouezh-mañ e vez troc’het ur skoultrig diwar ur blantenn ha plantet en douar da wriziennañ. Ober a rafenn gant *skoultrig* en degouezh-mañ.

– *patte de chat*, *pied de chat* : *antennaria dioïca*, *antennaire dioïque*, marteze *troad-kazh*, *pav-kazh*, evel : *trod-kog*, *troad-leon*, *troad -leue*, *troad-marc’h*, *troad-bleiz*, *troad-gad*

– *pas d'âne: tussilage pas d'âne. tussilago farfara: pav-marc'h, troad-marc'h, louzaouenn ar paz, andeledenn* (Vallée).

– *paulownia tomentosa*: ur wezenn etre, 12 metr uhelder, a orin eus Sina, bleunioù glas-mouk en nevez-amzer. Ur wezenn evit al liorzhoù eo, kizidik ouzh ar yenijenn. Brezhonekaat an anv? *polovnia*?

Roland Mogn, eus Naoned, en deus renablet holl blant eus Breizh, ul load en deus.

I – YBAN da GE 15 10 11

Gwelout a ran e rez gant *tredanleiel* e GEVEZ 1 p. 27: *ul lec'hienn tredanleiel en he gorre*. E GEFIZ ha GEKIM e ran gant *tredanleiek* ha *tredanvuiek*, pa'z eus derezioù en *électronégativité*. Marteze e fazian, met kavout a rafen iskis skrivañ ez eo *tredanleieloc'h* ul lec'hienn eget unan all. Ha gallus eo kaout derezioù gant un adanv diouzh an erdal, “a-zave da”?

Sed a skriv MME din :

Trugarez evit ar gouloù. Gant aon da faziañ e lakaan amañ-dindan ar mell-adoù am eus savet diwar da lizher hag ar pezh am boa kavet diaraok. Spi am eus n'on ket faziet

- **électronégatif** tredanleiek. chim. leivec'hiedik.
- **électronégativité** tredanleiegezh *f.* chim. leivec'hiedigezh *f.*
- **électropositif** tredanvuiek. chim. muivec'hiedik.
- **électropositivité** tredanvuiegezh *f.* chim. muivec'hiedigezh *f.*
- **négativité** philo. nac'hadelezh *f.* élect. leivec'hiegezh *f.*
- **positivité** philo. soliadelezh *f.* élect. muivec'hiegezh *f.*

Un draig all: Gl. *point de non-retour*. Kinnig a ran Br. *poent andistro*. Ha dereout a ra war da veno?

Hañval ganin e leugn Martial toulloù ha ne vez ket mat pep tra. Respont a rin fraeshoc'h dezhañ.

II – GE da YBAN 15 10 11

Ar gwir ganit; *tredanleiek* oa da skrivañ; alese un erratum da ensoc’hañ e GEVEZ-1 27 & 219...

Kempleshoc’h an traoù er brederouriezh: Auguste Comte a solie pep preder war ar *solidadelezh*, alese *solidadegezh* e vezadoù.

- ▷ Br. *solidadelezh*, Gl. *positivité* (nevezc’her krouet gant Comte: ar werc’h-elezh nemeti);
- ▷ Br. *solidadegezh*, Br. *positivité*, *positivisme (d’une opinion)*;
- ▷ Br. *solidelouriezh*, Gl. *positivisme (doctrine)*.

War se, sl. La-11 95-96.

Ne welan termen kevazasoc’h eget Br. *andistro*.

Ya, emc’houlennoù heñvel a ran a-zivout labour Martial. Ne ’m eus ket bet tro da welout ar geriadur bihan evit ar skolioù en deus embannet 6 miz ’zo. War OF e welen div skouer tennet eus al levr gant ar c’hazetenner: *aerluzell*, *dourluzell*. War a hañval, o vezañ ma n’en deus ket skiant sklaer eus talvoudegezh ar gerioù, emañ en arvar da verniañ un tammig forzh petra hep derc’hel kont eus al liveoù arbennigiezh.

KIS-1140

I – MA da GE 19 10 11

Setu ur skalfad atersoù :

1. Gl. *opérer une symbiose*?
2. Gl. *belligérance*?
3. Gl. *(des poèmes) en chaîne*: Br. *barzhonegoù a-heul*?
4. Gl. *servir à qqc*: *gwazañ d'udb*?
5. Gl. *néoconfucianiste*: *nevezkonfusianour, -ion*?
6. Gl. *pratique ancienne*: *henbleustr*?
7. Gl. *les règles de l'étiquette (à la cour)*: *reolennoù an dikedenn*?
8. Dezneuziañ Gl. *haikai* (ger kozh evit *haiku*): Br. *haikai*?

II – GE da MA 20 10 11

Aon 'm eus e tigoze un talbenn gwall bell diouzh da von.

Klask a rin reiñ danvez diskoulmoù da c'hortoz. Un darn eus da c'houlennoù a ampleg ul labour yezhouriezh nad eo ket bet boulc'het c'hoazh.

1. *seveniñ/gwezhiañ ur c'hedveved* (Br. *kedveved*, evel Gl. *symbiose*, zo un termen a vevoniezh, arveret amañ moarvat ent leterc'hadek)

2. *belleriezh*

3. *à la chaîne?* neuze: *diouzh ar stlej*, pe *stag an eil re ouzh ar re all?* neuze: *a-ristenn*

4. *talv(ez)out d'un dra bennak*

5. Ya

6. *boaz a-gozh, henvoaz* (an nesañ, hep bezañ peurzik)

7. Amañ ez adkouezhomp en ur sitread andiorreet eus ar brezhoneg, hon eus klasket embreger c'hoazh hep bezañ aet don e-barzh. Studiennoù yezhouriezh a ve da ren evit degas loazioù estreget deveradoù Br. *lid*. Mar tremener ganto, evit an ampoent! e c'haller soñjal e *helideg* b., un *helidenn* o vezañ ur reolenn eus an doare da emzerc'hel e tro pe dro eus ar vuhez en ul lez, h.a. Marteze, soñjal ivez e Br. *komenad*, Br. *protocole*.

8. Ya.

III – MA da GE 20 10 11

Amañ dindan un eskemm etre va zad ha me diwar-benn un aters omp emsavet adalek malad unan eus e zeskardezed ¹⁴.

Ar goulenn zo: ha reizh eo lavarout “N’emaon ket ken e Naoned”, “Ne ’m eus ket mui naon”? Ha tu a vez da eilañ “klokaenn an nac’hañ” e brezhoneg, ouzhpenn en arver prezegek boutin?

Va respont: Dre vras e ’m bez fiziañs er pezh a lavar Roparz Hemon a-fet yezhadur, muioc’h d’an nebeutañ eget er pezh a lavar a-fet gramadeg. Pezh a vennan

¹⁴ *Grammaire bretonne* de Roparz Hemon, édition Al Liamm La Baule 1984, page 66, paragraphe 174:

“On supprime généralement **ket** quand un autre mot de la phrase implique une négation: **ne c’hoarzh ken** (il ne rit plus); **n’o gwelan mui** (je ne les vois plus); **n’o c’haras morse** (il ne les aime jamais); **n’eus den ebet aze** (il n’y a personne là). **Ket** est aussi supprimé dans des phrases ... comme ... **gortozit ken na skrivo** ...”

En fait, c’est ce sur quoi je me suis basée ... Merci de vérifier si c’est toujours d’actualité.

lavarout eo e oa barrekoc'h ar paotr war an deskrivañ eget war an erskrivañ yezhel.

Ur sell 'm eus taolet er *Geriadur Istorel ar Brezhoneg*. Kavet 'm eus “ket mui” (mellad **ne**) en un destenn eus an 18^{vet} kantved (*Ar Varn Diwezhañ*), da 'm meno eo ret heuliañ pizh Hemon: “on supprime généralement ...”.

Ne gredan ket e ve ur redi, met kantreizh e ve dre ma 'z eus eus ar brezhoneg ur yezh techet da blegañ d'an armerzhañ. Perak enta lavarout an traoù div wech?

N'on ket asur evelkent. Ent strizh e c'haller marteze mirout ur glokaenn nac'hañ hepken ha bezañ gwevnoc'h er yezh voutin...

An heuliad maladoù-mañ a dreuzkasan da Gwion. Marteze en devo ur respont d'hon atersoù.

IV – GE da MA 21 10 11

Arabat bezañ chalet betek re gant arver pe anarver *ket*. Un ataerell n'eo ken, un adverb ouzhpennet evit pouezañ. E krennvrezhoneg e talvez da bouezañ war ar yaiñ koulz ha war an nac'hañ (sl. GIBR 1493). Hiziv, evel ma c'houzout en en arverer evit ataerñ an nac'hañ hepken. N'eo ket direizh enta e lakaat dirak *ken* pe *mui*; diezhomm avat pa na glasker ket pouezañ.

En un degouezh avat, e talvez da hepkoriñ ur forc'hellegezh: mar komzer eus an adverk *ket* end-eeun, e c'haller lavarout: *un ataerell yaiñ n'eo ket ken, un ataerell nac'hañ n'eo ken* (en arver diwezhañ-mañ e talvez *n'eo ken* kement hag *eo hepken*).

KIS-1141

I – GE, YBAN 17 10 11

YBAN:

Ronan an Derv a skriv:

« Bet 'c'h eus bet ur chañs da zistreiñ diwar da veno, ha ne 'c'h eus ket hi kemeret »

Kudennus eo evidon. Da 'm meno: *ha ne 'c'h eus hi ket kemeret = ha ne 'c'h eus ket he c'hemeret*. Da vennoz?

GE:

Ya, ar savadur reizh eo: *ha ne 'c'h eus hi ket kemeret*. Anzav a ran ne 'm eus nepred graet gantañ (ne 'm eus eñ arveret nepred, met bepred gant: *ha ne 'c'h eus ket he c'hemeret*), met marteze gant ar boaz...

I – MME da YBAN 20 10 11

Oc’h adlenn va mellad diwar-benn Gl. *niche* e welan ne ’m eus ket graet anv a *niche fiscale*, a vez klevet anv anezho forzhik abaoe ur frapad Ha degouezhout a ra Br. *kuzh kemedel*?

II – YBAN da MME 20 10 11

Bez’ ez eus endeo Gl. *niche écologique*: Br. *trevlog* b. -où.

« Une **niche fiscale** peut être, soit une dérogation fiscale qui permet de payer moins d’impôts lorsque certaines conditions sont réunies, soit une lacune ou un vide législatif permettant d’échapper à l’impôt sans être en infraction. »

Sz. *tax break*, *tax loophole*, *specific tax break*

[tax break = réduction d’impôt en général, loophole = dans le cas où la niche fiscale résulte d’un oubli de la loi (échappatoire)]

Al. *Abschreibung*.

Ar pezh zo boutin etre “dérogation”, “lacune” ha “vide législatif” ez eo an tu da dremen hebiou d’an tellerezh, d’emsilañ dre ar boulc’h. Soñjal a reer e *skoeviñ*. Kavout a ra din, avat, e c’haller klask un drall. E-kichen *skoev*- emañ *skon*-, korvoet ganin evit *décliner* (*la responsabilité*, etc.). Nes da *skoev*- emañ ar Kb. *osgoi*, kenster da *gochel*. Gant an termen diwezhañ-se e tistroer d’ar c’heal a

“chom kuzh” (Sl. Br. *gougel* Gl. *discret*). Neuze : tremen hebioù d’an telloù, eleze tennañ korvo eus ur *boulc’h* en dezvoù, ul *loez* (Gl. *lacune*) en tellerezh, mennet pe get gant an aotrouniezhoù, a ro tu da *ziflipout*, da *ziankañ*, da *skoevin*, da *skoniñ* an telloù. Neuze, danvez diskoulmoù : *boulc’h en telloù*, *boulc’henn gemedel*, *ode gemedel*, *loez kemedel*, *diflip kemedel*, *diank kemedel*, *hebiadiñ kemedel*, *gouskon kemedel*?

Pe neuze, ober ivez gant *log*, eleze *log kemedel*? Nemet e ve graet gant *bertim*, evel Loeiz Herrieu evit ar Gl. *planque*: *ur vertim gemedel*. Pe *ur faou kemedel*?

Ali an dud? Evidon me : *ul log kemedel*.

III – GE da YBAN 20 10 11

Ya, *log kemedel* eo an eeunañ, nemet un tammig plaket ; ul *log* eo e-maez kemedoù ; *log ezkemedel*?

IV – YBAN da GE 20 1011

Un tammig plaket, a dra sur. Un *diflip*? Kenkoulz *log*.

Mar lavarar *ul log e-maez kemedoù = log ezkemed = log eztell* (Sl. GEAK)? Kentoc’h eget *log ezkemedel*, a ve ul *log* evit a sell an ezkemederezh. Met an termen *log* zo amañ ezkaeladus drezañ e unan, n’eo ket? Ha ne c’haller ket empentiñ *ul log a-fet an telloù*, *ul log evit a sell ar c’hemederezh*? A se *log kemedel*?

I – GE da YBAN 24 10 11

En ur mellad eus GEVEZ-6 ez eus anv eus *sels terreux*. Ne ouien ket e veze arveret ar c’herienn-se c’hoazh... Setu an troadur brezhonek a ginnigan betek kaout da ali :

hydrotimétrie ♦ **hidrotimetry** ♦ **dourandalañ**

araezad amkanet da andalañ talvoud yec’hedel pe greantel un dour dre vuzuliañ ar feur halioù meinel a zo ennañ

II – YBAN da GE 25 10 11

Ne ’m boa morse klevet anv eus seurt halioù, lakaet er-maez istor ar Gimiezh, en 18vet kantved hag en deroù an 19vet, ma ne fazian ket da vihanañ. War a hañval e veze graet un diforc’h etre halioù dezho ur *base métallique* hag ar re ur *base terreuse*, anvet *terre* ivez. En amzer-se ne oa ket bet dinoet c’hoazh an holl vetalioù, da skouer ar glukiniom Gl. *glucinium*), metal goulakaet ha dizoloet goude ha roet dezhañ an anv beriliom. Heñvel dra evit ar silikiom, ar strontiom, ar zirkonion, a roe oksidennoù *terreux*, silika, alumin, zirkon, glukin, raz, magnezia, an kez oksidennoù o vezañ ar *bases terreuses* evit an halioù *terreux*. Met ar *base*, n’ouzon ket hag ur vazenn eo e ster ar gimiezh, pe ur ger o talvezout “diazeez” hag an anvad *terre* roet dezho ivez a yafe war an tu-se.

Kement ha ken bihan ma kavan mat da frazenn, ha se eo a gont.

I – YBAN da GE 26 10 11

Ronan An Derv a skriv din (da heul un eskemm a-zivout ar mezialtoù $\text{\LaTeX}$ ha $\text{\XeTeX}$) :

|| Pezh en deus va lakaet da arverañ $\text{\XeTeX}$ eo ez ardo an nod-
 || rezhioù OpenType ha dre se ar c'hednodoù. (Ne 'm eus ket kavet
 || ar ger evit “ligature typographique”, neuze e 'm eus klasket sevel
 || unan: *kednod* g. -où?)

Mechal ha Turiaw Ar Menteg n'en doa ket un dra bennak evit se. Al *ligature* zo “signe comportant plusieurs lettres” pe “la fusion de deux graphèmes d’une écriture pour n’en former qu’un seul nouveau, considéré ou non comme un caractère per se (à part entière)”.

AE → Æ	ae → æ
OE → œ	oe → œ
ft → ft	et → &
ff → ff	fl → fl
fi → fi	ffi → ffi

Er gerioù evel *kedrann*, *kedaozenn*, *kedelfenn* e verk **ked-** ur parzh eus un hollad brasoc’h. Er gerioù evel *kedskor*, *kedvuhez*, *kedvarn*, *kedveno*, *kedved* e

talvez **ked-** kement hag “a-gevret”. Dav merzhout e tenn an termenou diwezhañ-se da anadennoù kevredigezhel, hag ar re gentañ da anadennoù kalvezel.

Aon 'm eus e ve komprenet *kednod* evel “nod eus un hollad brasoc’h”, evel e *kedargel* Gl. *co-symbole*.

Ha ne ve ket al ligature ul *liesnod* kentoc’h? Neuze e ve: *unnod*, *uenod* (kentoc’h eget *daounod*?), *trinod*, *pernod* (met ned a ket pelloc’h eget tri, war a hañval).

War an hevelep tachenn e reer anv a Gl. *glyphe*: “Un glyphe est une représentation graphique (parmi une infinité possible) d’un signe typographique, autrement dit d’un caractère (glyphe de caractère) ou d’un accent (glyphe d’accent). Un caractère particulier peut ainsi être créé en ajoutant un glyphe d’accent à un glyphe de caractère. Les logiciels informatiques ont accès au dessin de ce glyphe par l’intermédiaire d’une police de caractères: le tracé du glyphe y est le plus souvent défini par un ensemble de points ou de courbes de Bézier.” Penaos e vo graet? Vallée a ro *engravenn*, *engravadur*. Marteze n’eo ket kevazas, met diskouez a ra ar ger ur c’hennotadur “kevregañ, tresañ”. Betek henn e kaver termenou evel: *arouez*, *arouezenn*, *lun*, *lizherenn*, *nod*, *nod arouezenn*.

Ditouroù ouzhpenn:

http://help.adobe.com/fr_FR/InDesign/6.0/WS8DD56A1A-86FB-4c36-A67A-E62FDD9A65BEa.html

Un glyphe est une forme spéciale d’un caractère. Par exemple, dans certaines polices, la lettre majuscule A est disponible sous plusieurs formes, telles qu’une lettre italique ornée et en petite majuscule. Vous pouvez utiliser le panneau Glyphes pour rechercher un glyphe dans une police.

Les polices OpenType, telles qu’Adobe Caslon™ Pro, fournissent une multitude de glyphes pour de nombreux caractères standard. Utilisez le panneau Glyphes lorsque vous voulez insérer des variantes de glyphes dans un document. Vous pouvez également l’utiliser pour visualiser et insérer des attributs OpenType, tels que des ornements, des lettres italiques ornées, des signes de fraction et des ligatures.

Anat eo e ve ret plediñ a-vloc’h gant an argraf. En ur c’hortoz, quid a-zivout *han-* un dra bennak, *hanlun*, da skouer, pe *handres*, *hanreg*, *hanarouez(enn)*? Degas a ran soñj eus *tireg* g.-où evit kendeç’heriañ ar Gl. *graphe/tag*. Kinnig a rafen a-walc’h *hanarouezenn gevregat* = *hanreg* g. -où evit Gl. *glyphe*. Ha Gl. *caractère spécial* a ve Br. *hannod* g. -où.

II – GE da YBAN 26 10 11

En hevelep domani ha Gl. *glyphe*, h.a., e 'm boa graet kinnigoù e 1998 a-dal da Gl. *signe diacritique*: Br. *gougemm*, *gougemmañ*, *diougemmañ* (La-12 203 n.5 & 403, 411).

Gl. *ligature*. Ne gredan ket c'hell ket talvout an termen a arveran er vezekniezh : *argoulm*. En eneb, an termenoù a ginnigez a hañval dereout : arveret eo bet ar rakger *ue-* c'hoazh evit sevel ar c'hevatal da Gl. *diphthongue* (kinniget e voe *uesonenn*, ma ne fazian, gant GP — n'on ket deuet a-benn da gavout an dave) : *uenod*, *trinod*, *pernod*... E-lec'h *liesnod* avat, ha ne ve ket gwell *kevnod*, evel e *kevneuziad* (La-11 156)?

Gl. *glyphe*. Kaout a ra din e tere *hanreg* “doare dibarek da gevregañ un nod”. Heñvel dra : *hannod*, “nod a seurtad dibarek”.

III – YBAN da GE 26 10 11

Ya, moarvat, dreist holl pa lennan Lavar 18, p. 248 :

« *kevneuziad* “nep krennenn eus ar prezeg a zo ganti a bep hent monedigezh un neuziad (La-11 156)” »

E gwir, ur c'hevnod zo ivez un nod ennañ e unan ha n'eo ket lies hini.

Ha n'emañ ket pell eus kinnig Ronan.

KIS-1145

I – RAD da GE & YBAN 26 10 11

Emaon o klask ur ger evit Sz. *spike* Gl. *tire-fond*.

Ha mat e ve: *gourbiñs* b. -où?

Mentek eo seurt biñsoù peurvuiñ ha nerzh (nerzh ur gour!) a c'houlenont da vezañ engwezhet, war-bouez un alc'houez, pe ur morzhol a-wechoù, goude raktoullañ ar prenn d'un treuzkiz bihanoc'h. Ne vije ket ur biñser evito.

gourbiñsoù kalvez

gourbiñsoù hent houarn

II – YBAN da RAN 29 10 11

Gwelout a reer mat tre bennozh d’ar skeudennoù. Arvar ebet: *biñsoù* eo ez int. Met reoù postek kenan a arverer evit an hentoù houarn ha reoù bihanoc’h en tisaverezh. Neuze, penaos e vo graet? *gourbiñs*, evit ar re vras ha *gourbiñs vihan*, pe *gourbiñsig*, evit ar re vihan? Kement-se a ’m laka da soñjal e ’m eontred a-du va mamm. Unan o oa lesanvet *breur bihan*, hag ar gwidorig – va faeron – *breur bihan bitik*.

Arvarus an anvadoù eus ar seurt, oc’h ober dave d’ar vent, rak... daveel eo, dres. Evit ar galleg *tire-fond* zo berradur *vis tire-fond*, ma ne fazian ket, ha talvezout a rae da sachañ war an deun evit e glenkañ er c’haran. Un doare biñs gant ur walenn e oa. Vallée ha Hemon (da heul Gregor) a lavar *tenn-foñs*. Kalz termenoù Gl. *tire-X* zo bet troet *tenn-X*: *tenn heuz*, *tenn-stouv*, *tenn-tach*. Al lusk kentañ – hini al leziregezh – hon tenn war-du *tenn foñs*.

Distroomp d’an traoù o unan: an TF a dalvez da festañ daou dra dre o stagañ war-bouez un doare gwerzhid, hinkin, ber, hBr. **CLOU** (Br. *klav*), outañ ur valirenn droellek – ar *silh* –, hag etre troiennoù an kez silh, ar *sazil*, garan droellek anezhañ. An deskrivadur graet amañ zo mat evit an holl viñsoù. Ar Sz. *spike* a ve kar d’an hBr. **CLOU** “iron bar, nail”. E Kb. e kaver war an dachenn: *cethr(en)* “nail, spike, prick” (Br. *kentr*), *hoel(en)* “nail” (Sl. *hoelen dro* “screw”).

Klaviañ a reer daou bezh war-bouez ur *klav silhek*, *sazilek* (*aegek*). Ne welan ket penaos korvoiñ *klav*, soulgarget endeo. Marteze *hoel*, diwar ur wrizienn o talvezout “derc’hel, festañ, klaviañ”: **segh-* “dal, gafael” (GPC)? Gwir eo, n’emañ ket pell eus *c’hwel*, met n’eo ket un dra fall.

Neuze, poent emdeurel ha kinnig lentik: *hoelaeg* g. -où? Pe *hoeler* g. -ioù? Bez’ e ve ivez ar verb *hoelañ*, o talvezout “derc’hel stag diwar-bouez krafoù, tachoù, biñsoù, ibilioù, berioù, ...”.

Ali an dud?

III – GE da YBAN & RAD 29 10 11

OK. Nemet e ve mat goulenn digant Martial a belec’h e tennent Br. *aeçoù*¹⁵. Disfiz ’m bez ouzh an termenoù dianav embannet gant An Here hag ivez Le Gléau.

¹⁵Sl. pp. 479-482

I – MME da GE 05 10 11

En em gavet eo GEVEZ 5 ganin ha bet em eus GEGIN e saloñs Karaez : armoù nevez war an talbenn !

E Lavar 17/42 ez poa graet anv eus ar verb *rivañ* (« antrazeat pa ouzon betek-henn » emezout). Diskoachet em eus ur skouer ma'z eo trazeat « eun nozvez reo a zo awalc'h evit **riva** aneze [bleunioù an nevez-amzer] » MMPA 114.

Goulennoù :

1. Br. eus pelec'h e teu anBr. *gwantenn*, *alvez*?

2. Gl. *marsupial*. Reiñ a ra Vallée Br. *godellek* (& *-eg*), ar pezh a zegouezh mat-tre pa reer anv eus al loened o-unan. Met ne ra ket mui (da 'm meno) en troiennoù evel : *la vie marsupiale* (buhez ar c'holen e godell ar vamm, *incubation marsupiale*, hag a-fet korfadurezh, *les os marsupiaux*, *le repli marsupial* (hemañ a anver ivez *la poche marsupiale*, a c'heller mont hebiou ar gudenn gant Br. *ar c'hodell gof*, met mont hebiou ur gudenn gant un tun n'eo ket reiñ un diskoulm dezhi...).

3. Gl. *Mémoire auditive, visuelle*, Br. *kounerezh a-skouarn*, *a-lagad*?

4. Abaoe ur frapad e reer kalzik anv eus ur benveg nevez er stlenneg, ur meni urzhiataer hezoug, anezhañ ur skramm hepken a labourer (pe a c'hoarier !) warnañ gant ar bizied hepken, hep ober gant ur c'hlavier, Gl. *tablette tactile*,

tablette électronique. Marteze e c'heller tremen gant Br. *skramm stekiñ*, met ne roer ket da c'houzout ez eo un dra hezoug...

5. Gl. *quiétisme*. VALL a ro Br. *habask(t)erou-*, met adkemeret eo bet gant ar ster *modérantistme*, *modéré*, &c. DCFB a ro *habasktelouriezh*, savet iskis... Petra teu an -t- d'ober aze?

6. Gl. *nasalité*, Br. *friegezh*?

7. Gl. *néoplasie*, Br. *nevezwe* hepken pe *hanwe* ivez?

8. Gl. *mésologie*, Br. *metouoniezh*?

9. Gl. *cas oblique*, *discours oblique*, (yezhoniezh) Br?

10. Pa zisec'h al lec'hid pe ar pri er prantadoù sec'hor e weler war ar gorre faoutoù o tresañ lunioù (c'hwec'hkognek peurliesañ). Ar faoutoù-se a anver e Gl. *fentes de rétraction*; war a lennan e vez arveret an droienn-se er vezekniezh ivez... Studiet ez poa Gl. *rétract-* e Lavar 09/294; Br. *didennañ* pe *argrizañ* a ve da arverañ aze? Ha talvezout a rafe *faoutoù didennadur*, *angrizadur* en daou zegouezh?

11. Gl. *consensus vital*, *consensus organique* (bevedouriezh – “interdépendance de plusieurs organes dans l'accomplissement des fonctions vitales, TLF”). Br.?

II – GE da MME 04 11 11

Setu un nebeut notennoù da heul da lizher eus ar beure-mañ :

1. Br. *gwianten* (un *n* hepen en dibenn) zo bet dezneuziet gant GP diwar hKb. *guiannuin*, hKn. *guaintoin* <**guaintoin* (Kb. *gwanwyn*). Br. *alvez*, gant GP ivez, diwar Kt. **albiio* (Kb. *elfydd*).

2. Daou ziskoulm : 1) diwar skouer Al. *Beuteltiere*, sevel *godellvil* pe, berroc'h, *godvil* ha deverañ *godvilel*, h.a. 2) amprestañ an termen (skiantel a gredan) *marsupel* aa. (dezneuziet hervez “Gerioù etrevroadel” Roparz Hemon) ha g. -ed. Ul loenoniour a rofe e ali, gant bezañ yezhour war un dro !

3. Lavarout a rafen : *kounerezh klevedel*, *gweledel*.

4. E GSTL e roan Br. *tabler* da gevatal da Gl. *tablette*, Sz. *tablet*. Br. *tabler stekiñ*, *tabler elektronek* a hañval din dereout.

5. Kemplezh eo ent sonel an deveradoù kinniget gant Vallée, ouzhpenn ma 'z eo kinniget *habask* e degouezhioù all, sl. *habaskenn* a-dal da Sz. *still life*, Gl. *nature morte* (sl. La-15 221-225). Dibab a rafenn deverañ diwar ur stirann berroc'h, evel hez “peoc'h, habaskter” (arveret endeo e brezhoneg, Kb. *hedd*, Br. *annez* <*ann-hez*) end eeun: *hezegouriezh* (deveret diwar *hezek* “o vezañ e peoc'h”; nemet ez amprestfed an termen etrevroadel (Al. *Quietismus* zoken!) evel ma reer alies evit anvadoù al luskadoù istorel: Br. *kietouriezh*?

6. Anv a rez eus an termen a yezhoniezh? GP a rae gant deveradoù dre *-enn*: *tarzhenh*, *stankenn*, *dentenn*, h.a. (sl. La-11 83-84). Br. *dentennegezh*.

7. Br. *nevezwe* a verk kement yoc'henn evodet dre neriñ ar c'helligoù, kuñv pe yud; *hanwe* ur yoc'henn yud (kankrek). Er c'haozeeg mezegel e lavarer alies *néoplasme* gant ar ster “néoplasme malin, cancéreux”.

8. Mar deverer diwar *metoù* e degouezher gant *metawouriezh*, *metawoniezh*...

9. GP a ginnige *tro veskel* (La-13 78). Gl. *discours oblique*, Br. *prezeg beskel*, *beskellek*, *a-veskell*, *prezeg ameeun*?

10. Ober a rafenn gant *didennañ*: un anadenn fizikel eo; lezel a rafenn gant *krizañ*, *angrizañ* ar c'hemeradurioù bevoniell ha buhezel.

11. Amprestet eo bet Gl. *consensus* digant ar saozneg en 19th kantved hag arveret en darempredoù denel (kevredigezhel ha politikel); astennet e voe e ster d'ar vevedouriezh, met, war a hañval, ne reas ket berzh eno dre ma emplege un emzalc'h davedelour (sellet evel kontrol d'an ergoregezh, pennaenn diazez ar skiant). Ne chom en arver, a gav din, er vevedelouriezh, nemet Gl. *réflexe consensuel* (mabisvoll en ul lagad, hag eñ dalc'het en deñvalijenn, pa daoler gouloù war egile), kemeradur pell a-walc'h diouzh an hini a roer da Gl. *consensus vital*, *organique*. An despizadur roet gant TLF a c'haller treiñ: “kevamzalc'h lies organ o kefleuniañ arc'hwelioù ar beved”. Da gevatal da Gl. *consensus* e hevelep kemeradur istorel a c'hallfe bezañ Br. *kenglev* evel just, met ivez: *kevamkan*, *keverdu* pe, termenoù salv a zavedelouriezh: *kevamzalc'h*, *kevargerzh*. Un hent all a ve adkemer an termen *consensus vital* e unan en ur e lakaat e stouedoù.

III – RAD, YBAN 30 10 11

RAD:

O lenn *Geriadur ar Geginouriezh* emañ, ur gwir drugar!

Setu un divankadenn :

p. 9 (+9), [en e c'holoer] → en he goloer (ar girin), pe : en en goloer (an toaz)

IV – RAD & YBAN 31 10 11

RAD :

Goude kavout un eil reveziadenn eus “en e + verb orek” e *Geriadur ar Geginouriezh* (p. 26 : “en e hejer”) e ’m eus soñjet e tlefen bezañ chomet dic’houzvez eus un dra bennak betek henn. Emaon o paouez sellout e *Geriadur Istorel ar Brezhoneg* ha kavet ’m eus ar pennad 1. e (5). Pebezh souezhadenn evidon ! Kavout a rae din e oa ret ober gant **en** dirak ur verb orek, evel erbedet e *Brezhoneg Eil Bloavezh* p. 39, e pennad GP e Lavar 03, hag ivez e *Yezhadur Berr ar Brezhoneg* p. 67.

GP a skriv (La-03) : “en 19^t kantved, war a hañval, e teuas *e* da vezañ arveret, gant tud dizesk na raent foeltr eus frammadur o yezh, hag ac’halenn betek ar “yezh lennegel”, 1° dirak an aog. 2° dirak un or displeget.” Ha koulskoude ez eo ar stumm erbedet dirak an adanor e *Brezhoneg Eil Bloavezh* hag e *Yezhadur Berr ar Brezhoneg*. Moarvat en e zegemerez ;) evel reizh dirak ar verboù orek ivez, daoust d’ar pezh a skrive GP ...

YBAN :

« Kavout a rae din e oa ret ober gant **en** dirak ur verb orek », emezout. Erbedet eo, se zo sur hag ar pezh a zo e GEKEG ned eo ket ur “fazi” : *erbedet* eo **en** dirak ur stumm orek, erbedet hepken, hervez GP, Doue d’**e** bardono. Mechal ha ret eo kouezhañ e trap gwengel an orinoù, eleze krediñ ez eus bet eus un amzer ma oa “glan” ar yezh. Evidon, pezh a laz, deur ar yezh hag ar c’hramadeg zo bezañ araezioù evit an dezevout. Mar befe ret c’hwennañ ha skarzhañ kement a ve diskleriet “direizh” e-keñver istor ar yezh e krogfe an traoù da vezañ skoemp.

N’eus met teurel ur sell war an daolenn amañ da heul evit stadañ ar reoliegezh a zo, torret gant an trede gour unan gourel hepken, dirak furmoù zo ar verb orek.

da 'm gwele	da 'm gwelout	mar 'm gweler
da 'z kwele	da 'z kwelout	mar 'z kweler
d'e wele/ d'he gwele	d'e welout/ d'he gwelout	mar e weler = mar en gweler/ mar he gweler
d'hon gwele	d'hon gwelout	mar hon gweler
d'ho kwele	d'ho kwelout	mar ho kweler
d'o gwele	d'o gwelout	mar o gweler

Ur bann ouzhpenn :

Ne 'm eus ket va gwelet = Ne 'm eus me ket gwelet (?)
Ne 'm eus ket da welet = Ne 'm eus te ket gwelet (?)
Ne 'm eus ket e welet = Ne 'm eus eñ ket gwelet /
Ne 'm eus ket he gwelet = Ne 'm eus hi ket gwelet
Ne 'm eus ket hon gwelet = Ne 'm eus ni ket gwelet (?)
Ne 'm eus ket ho kwelet = Ne 'm eus c'hwi ket gwelet (?)
Ne 'm eus ket o gwelet = Ne 'm eus int (i) ket gwelet (?)

Merzhout a rez, te ivez, ez eus valigañs etre ar pezh a “erbeder” hag ar pezh a skriver, en un bomm frazenn zoken. Gant BEB, da skouer. Gwion ivez a anzav ne heuilh ket an erbedadennoù holl, ha ne gav ket din ez eus peadra da souezhiñ ha den n'en deus e c'hraet. Mechal ha ne c'haller ket lezel un tamm trec'houllo en arverioù-se hervez doug an eztaoler, rak a-wechoù ez eus lies damant o c'hoari, evel an hesoniezh pe lusk ar frazenn da skouer, *seul gent a se ma n'eo ket ur fazi glez*, pa gaver an arver-se e GIBR hag e meur a lec'h all ivez. Gant ma ve arverioù ardoet soutil, hep ket a var.

Da skouer: petore stumm a hañval tremen an aesañ? *ha ne 'c'h eus hi ket kemeret*, pe *ha ne 'c'h eus ket he c'hemeret*? Pe c'hoazh: *ha ne 'c'h eus eñ ket kemeret*, pe *ha ne 'c'h eus ket e gemeret*? Petra zo “reizh”: *perak e 'c'h eus hi c'hemeret* pe *perak e 'c'h eus he c'hemeret*. Heñvel dra gant: *perak e 'c'h eus eñ kemeret* pe *perak e 'c'h eus e gemeret*. Petore frazenn a hañval bezañ an hesonañ: *war-lerc'h en en bleuder, en en glebier en ur sol gwenn hag en en poazher en ul liñvenn fetiset* pe *war-lerc'h en e vleuder, en e c'hleber en ur sol gwenn hag en e boazher en ul liñvenn fetiset*? Dangorek eo, me oar, nemet e tremen aesoc'h an eil doare evidon eget an *en en ... en en ... en en ... en*, eizh gwech da heul. Ha graet 'm eus mat? Da nebeutañ ez eo ken reizh an eil doare hag egile evidon. Tennañ korvo eus gwevnder ar brezhoneg ne ran ken. E lec'h all emañ skod ar c'hoari.

Langleiz a skriv en e levr *Tristan hag Izold*, Al Liamm, 1972, p. 239 :

TROIOÙ LAVAR GWENEDEK

N'eus, emichañs, nemet un dro-lavar a souezho al lenner a-wechoù : implij ar stumm « *en e* », « *en he* », « *en ho* » hag all, e frazennoù a zo. Da skouer : « *setu perak en e garan* », e-lec'h « *setu perak e karan anezhañ* ».

Gwenedek rik eo an doare displegañ-se ha reizh tre e-keñver ar yezh. Kalz skañvoc'h eo, ouzhpenn se, eget ar furmoù gant *anezhañ*, *anezhi* hag all.

I – RAD & YBAN 05 11 11

RAD :

Emaon o treiñ "Invaders", ul levr saoznek skrivet gant un Aostralian, ha ne gavan ket gerioù 'zo...

Sz. *semitrailer (truck)* / Gl. (*camion*) *semi-remorque* / Br. *sammgarr kenvellet*?

Sz. *B-double, double B (semitrailer) (truck)* / Gl. *éco combi* / Br. *sammgarr daougenvell*?

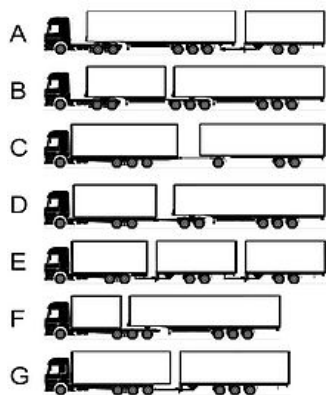
E gwirionez e vez graet *B-double* eus ur rizh sammgirri daougenvell resis (hag un *éco combi* a c'hell bout tric'henvell, gant ma ve dindan 25 m hirder); met moarvat e ve *sammgarr daougenvell* a-walc'h d'al lenner evit kompren ez eus anv ag ur mell sammgarr hir, daougenvellet, hep ma ve ezhomm ober gant un termen resisoc'h.

YBAN: diresis e hañval bezañ an termenoù a ginnigez, *kenvellet* gant petra?

Ar *semi-remorque* ned eo ket ur ramok e ster resis ar ger, pa gav harp war un meni leurenn — un doare dibr —, parzh kevanek ar stlejer. Petra eo ul *ledenez*, ma n'eo ket un doare enez stag diouzh un tu ouzh an douar bras? Ne gilfen ket rak krouiñ ar ger *ledramok*, ha neuze *sammorell ledramok*, *sammgarr ledramok* ha marteze *ledramok* tra ken, diwar skouer ar Sz. hag ar Gl. An Al. gant *Sattelschlepper* a lavar "stlejer diwar un dibr", pezh zo sklaer ivez. Ne gav

ket din ez eo ret mont da heul an Al. Moarvat e spir *ledramok* g. -où. Ali Gwion a ve deuet mat.

Hervez ar pezh a weler war ar Gwe, gant an *B-double* e c'hell bezañ meur a gefluniadur : daou ramok, ul ledramok + ur ramok, ha doareoù all c'hoazh. Anvioù all : *super-truck*, *maxi-camion*, *gigaliner*, *méga-camion*, *monster-truck* :

Marteze e spirfe ur ger evel *goursammorell*?

KIS-1148

I – MME da GE 05 11 11

Trugarez evit da respontoù da 'm goulennoù. Un dra am boa disoñjet goulenn em lizher : graet ec'h eus un nebeud gwechoù gant an adanv *berzhus* e Lavar. Petore adanv gallek a glot gantañ ? Kaer am eus turiañ va zammig empenn, ne gavan hini da zegouezhout brav !

II – GE da MME 06 11 11

Br. *berzhus* zo ur skouer eus an termenoù hep kevatal allyezh resis, evel ma vez e pep yezh. Klotañ pe damglotañ a ra gant an hogozennoù en un niver geriennoù gallek : (*ur prantad*) *berzhus* : (*une période*) *de succès* ; (*un disoc'h*) *berzhus* : (*un résultat*) *favorable, heureux* ; (*un taol*) *berzhus, un taol berzh* : (*un coup*) *chanceux, réussi, une réussite* ; (*ur saviad*) *berzhus* : (*une situation*) *prospère, fortunée* ; (*ur blegenn*) *verzhus* : (*une circonstance, une situation, une position*) *favorable, h.a.*

KIS-1149

I – YBAN da GE 11 11 11

Petra a soñjez a-zivout Br. *huelegezh* amañ dindan? Hag ar skouer da heul?

absinthe *nf* 1. [*plante*] huelenn *b* c’hwerv, -où c’hwerv. 2. [*liqueur*] huelenn *b* -où.

absinthisme *nm* [*médecine*] huelegezh *b* • intoxication due à l’absorption d’absinthe, voisine de l’alcoolisme avec convulsions épileptiques *pistriadur diwar euvridigezh huelenn, nes d’an alkoolegezh, o tevoudañ glizi an droukfell.*

II – GE da YBAN 12 11 11

OK evit Br. *huelegezh* (evel *alkoolegezh*, h.a.); digoust eo goulakaat ez eo *huelenn* un unanderenn.

Kudenn evit envel an died diwar an huelenn. El liaouriezh e ’m eus kinniget al lostger amprestet *-at* da verkañ an angevezhioù aozet dre strilhañ etanol war struzhennoù fresk pe sec’h (sl. *alcoolat* e GEVEZ-1). Koulskoude, hag un diskoulm bastus e ve sachañ al lostger *-at* er-maez eus al liaouriezh? *huelat, huelennat* ne hañvalont ket bezañ deouezus betek re. Perak na adkemer an hevelep termen *huelenn* evel e galleg? Un diskoulm all e ve heuliañ saozneg hag alamaneg hag ober gant *absint*...

KIS-1150

I – MA da GE 12 11 11

1. Gl. *souverain*, Br. *ri* g. -ed?
2. Gl. *époque charnière* Br.?
3. Gl. *résurgence*; ne gavan netra e VALL., nemet *asgalv* evit *résurrection*...
4. Br. *barzhoneg*: gourel pe venel?
5. Gl. *ambivalence* Br.?
6. Gl. *symbolique* (nf), da skouer “la symbolique du feu”.
7. Gl. *jeter des idées sur le papier* Br.?
8. Gl. *relever une occurrence* Br.?
9. Gl. *toponyme* Br.?
10. Gl. *aide-mémoire* Br.?

II – GE da MA 12 11 11

1. N'on ket evit respont. Gl. *souverain* en deus lies kemeradur, evel adanv pe evel pennanv. Ar respont a gavi dre labourat war GEAK: *roue*, *ri*, *riek*, *rieg*,

gouvene- -our... Evit sevel ur pennad war un danvez nevez savet gant gerioù eus ar yezh pemdeziek e rank an aozer bezañ yezhour e unan ha n'eo ket troour hepken.

2. Heñvel dra, lies kevatal brezhonek zo da Gl. *époque*: *oadvezh, mare, mare-vezh, hoal, hoalad, prantad*, h.a. Da Gl. *charnière* emañ kevatal, hervez ar c'hemeradur: *mudurun, kennell, kesoutad, kevaot, kevaotad...*

3. An diskoulm eeunañ e ve *distro*, un tamm berr avat; soñjal a rafen kentoc'h e deveradoù diwar *azbomm(-)*: *azbommañ, azbommad, azbommadenn...*

4. Br. *barzhoneg* a gaver en div reizh hervez an aozerion; evidon me a ra gant *ur barzhoneg*, gourel enta.

5. E GBLF § 54 e kavez Br. *amluskegezh*.

6. E GBLF § 1319: *argelelezh, argelegezh, argeladurezh* hervez ar c'hemeradur.

7. Perak ket end-eeun: *teurel mennozioù war ar paper?*

8. Gl. *occurrence*, Br. *reveziadenn*; *notañ / gorren ur r*.

9. Br. *lec'hanvenn*.

10. Moarvat ez eus lies diskoulm: *tun kounaat, koundun, kounaer...*

Un dra a rankez merzhout: an termenoù kalvezel a vez aes reiñ kevatalioù dezho, dre n'o deus nemet ur ster en holl yezhoù. Kalz diaesoc'h eo reiñ kavatalioù da c'herioù ar yezhoù boutin pe lennegel, dre m'o deus ur bern kemeradurioù: bez' en deus ar skrivagner da zezrannañ o steriegezh davit o zalvoudegezh en dro-mañ tro. Dav enta mont dezho n'eo ket evel ur skoliad, met evel ur skrivagner o tezevout en e yezh goude ankouaat an allyezh. Ha lenn a rez kalz lennegezh vrezhonek? Moarvat ne 'c'h eus ket tro da gomz brezhoneg bemdez. N'eo ket grevus mar soubez un eurvezh pe div bemdez e skridoù lennegel dereat (al lennegezh valleek ha gwalarnek ha, pezh n'eo ket disheñvel tre, niverennoù Aber).

I – MA da GE 24 11 11

Setu ur skalfad goulennoù, mar 'c'h eus amzer da blediñ ganto.

1. Br. *trivliadegezh* a ginnigfen a-walc'h da zec'heriañ ster ar c'hementad a drivliadded en un dra : “trivliadegezh ur barzhoneg”, eleze kreñvder an trivliadoù dec'hanet gantañ. Da ali?

2. Gl. *consigner*, lakaat en ur roll. Br. *adnaouiñ* a ve azas?

3. Gl. *nom commun* ne gavan ket e levrennoù *Lavar* hag aon 'm eus ne ve ket azas *anv boutin*...

4. Gl. *mettre qqc à l'honneur*, Br. *lakaat udb. en enor*?

5. Gl. *se dérouler* (pour une cérémonie)?

6. Ur c'hevatal a glaskan evit an adanv *amoureux* e troiennoù evel *mélancolie amoureuse*. Gwelet 'm eus e kinnig Vallée Br. *milliour* o komz eus al lagad. Ha ne ve ket tu da ledanaat e ster?

7. Gl. *intouchable*, “auquel on ne peut pas toucher, sacré”. Ne gav ket din e ve mat **anstokadus*. Da ali?

8. Gl. *allégeance* ne gavan e geriadur ebet. Da ali?

II – GE da MA 24 11 11

Da c’houlennoù :

1. Evel ma welez (da skouer e La-10 406-419) ar stirannoù a c’haller deverañ diwarno e domani an anglevout. Deverañ diwar *trivli-* a zibabez, nemet e kav din e terefe *trivliusted* kentoc’h eget *trivliadegezh* (goubarekoc’h hemañ, o talvout kement hag un dra bennak evel “domani an trivliadoù”).

2. Ar 6 kemeradur eus Gl. *consigner* a gavez dezrevellet spis er Petit Robert. Gant ar c’hemeradur 1. e klot Br. *adnaouiñ*. Mar komprenan, ez eo ar c’hemeradur 2. a arverez. Neuze : *menegiñ, notennañ, marilhañ...*

3. Ya, *anv boutin* (a gavez e La-09 119).

4. Gl. *mettre en honneur, à l’honneur* zo dezhañ sterioù kreñv (*reiñ/dougen bri/enor da, briekaat, brientekaat...*) ha sterioù gwan (*priziañ, lakaat en arver, boaziañ...*)

5. Gl. *se dérouler*, Br. *dibunañ*, betek ma tigloro termenoù all gant ar ged-vuhez...

6. Gl. *mélancolie amoureuse*. Da zaveiñ a ran adarre da La-10 406 hh., 418 pergen, ha La-12 333 hh., 337 pergen.

7. Er ster a roez da Gl. *intouchable*, Br. *nevet, dreistdiraez*, gwell : *dreistamen* (sl. La-12 168)

8. An termen brezhonek nesañ da Gl. *allégeance* eo *gwazoniezh*. Pe, dre amprestañ Kb. *fyddlonder* : Br. *feleunder*.

I – MME da GE 25 11 11

Ur goulenn diwar vont : ober a rae ar Gelted kozh gant un drompilh-emgann a anver *carnyx*, *karnyx* er skridoù gresianek pe latin, ger keltiek war a hañval.

Penaos dezneuziañ an termen e brezhoneg bremañ ?

II – GE da MME 25 11 11

Meneg zo eus **karnux** pe **karnon** e *Notennoù Meven Mordiern*, p. 60. E GPC e lennan : < **carn**, Llyd. *karn*, Gr. *karnon* 'utgorn' [eleze 'trompilh'], Crn. *karn* 'manubrium', Gwydd. *carn* 'twr o gerrig' [bern mein, Gl. *cairn*]; Llad. *cornu* 'corn' >. An un hanc'her, arvar ebet, oc'h envel korn ul loen hag an traezoù graet gantañ : trompilh, korn evañ, dornell gleze, h.a.

Ha dav dezneuziañ *karnux*, *karnon*? Ne gav ket din e ve azas, pa 'z eo aet furmoù *karn* ken liessteriek endeo en holl yezhoù, keltiek h.a. ma ve diaes ouzhpennañ ur ster all. Merkomp e ra Mordiern e unan gant *karnux*, *karnon* e korf testenn e levr. Ur boaz eo forzh penaos en holl yezhoù degemer an henfurm evit anvadoù arbennik an henamzer. Penaos skrivañ ar ger? E stouedoù moarvat hep lakaat outañ na kemmadur, na merk al liester : ur *karnux*, ur *karnon* (sl. ar reolenn degemeret gant YBAN e GEKEG).

I – MA da GE 02 12 11

Echu eo va labour troidigezh. Un nebeud termenoù a vank din a-benn klozañ ur pennad lennegezh emañ o prientiñ evit niverenn diwezhañ 2011.

1. Gl. *essai* (*philosophique, critique, etc.*) Marteze e 'm eus klasket fall, met ne 'm eus kavet tra e gervaoù *Lavar*.

2. Gl. *posture*, evel “la posture avant-gardiste”, “le futurisme est avant tout une posture”, h.a.

3. Gl. *veiller* (*à qqc*) Ne 'm eus kavet tra ebet azas da dreiñ meneg Sofokles graet gant Alain Robbe-Grillet e deroù e romant *Les Gommès*: “Le temps, qui veille à tout, a trouvé la solution malgré toi”. E geriadur Favereau e 'm eus kavet Br. *ober* (*diouzh*); ha reizh e ve?

“An amzer, a ra diouzh pep tra, he deus kavet an diskoulm daoust dit”. Bravik e kavan se, nemet e 'm eus disfi ouzh Favereau... Da ali?

4. Penaos dezneuziañ *Thésée, Minotaure, Thèbes*? Evit Gl. *Minotaure* e 'm eus kavet Br. *dendarv*; vallek betek re pe gantreizh?

5. Gl. *resémantiser*, Br. *adsteriekaat*?

II – GE da MA 03 12 11

Setu un nebeut notennoù da heul da c’houlennoù.

1. A-dal da Gl. *essai*, e vez arveret Br. *arnodskrid* abaoe 50 vloaz da nebeutañ. N’eo ket skedus skedus. Dav lavarout ez eo dispis a-walc’h ster an termen; merkomp e talvez Br. *arnodskrid* kenkoulz ha Sz. *essay*, pe Al. *Essay*, *Aufsatz*.

2. Gl. *posture* ’m eus bet tro da studiañ e meur a zegouezh en e holl gemer-adurioù, sl. La-09 409-411, La-18 292-293; en arroud-mañ diwezhañ pergen e ’m eus pledet gant ar c’hemeradur a venegez ha kinniget Br. *dezelv*, *dezelvad*: “*An dezelvead rakwardour*”, “*Kent pep tra ez eus un dezelvead eus ar futurouriezh*”.

[Notomp ez eo nevez a-walc’h ar c’hemeradur-se eus Gl. *posture*, moarvat diwar zangennotañ Gl. *imposture* (Br. *darrizh*, *darrizhad*).]

3. Gl. *veiller*, arveret amañ dre zareulad, zo a-dal dezhañ ur skalfad kevatalioù brezhonek: *ober diouzh*, *plediñ gant*, *damantiñ da*, *kemer preder gant*...

4. Aze e savez ur gudenn nad eo ket peurziskoumet evit c’hoazh: dezneuziadur an termenoù gresianek. E La-09 262-266 e ’m boa dastumet disoc’hoù eus hon imbourc’hioù (da GP ha me) war an dachenn. Da gentañ, ur bennaenn: na glask “treiñ” an anvennoù (*Laporte* = **Ar Porzh*, *Churchill* = **Ilizrun*, *Stalin* = **Houarnin*, ha perak ket *Vallée* = **Traonienn*, h.a.) Ar c’hraf nad eo ket bet spizet c’hoazh evit ar gresianeg eo penaos dezneuziañ *thêta* (ober a ran gant an dezneuziadur gallek pa n’eo ket sur e tremen an arouezennoù gresianek dre Internet): *th* pe *t*? *alpha-epsilon*: *au* pe *ao*? h.a. Da c’hortoz disentez e rafen gant *Thêseus*, *Thêbê*, *Minôtauros* (lakaet e stouedoù er skrid).

5. Ya, ober a rafen ivez gant *adsteriekaat*.

I – MME & YBAN 03 12 11

MME: Gwelout a ran e vez arveret Gl. *spéciation* er gimiezh ivez. Ne welan ket ar ger e GEGIM. Ha pledet ez pefe gant an termen?

YBAN:

Degaset eo bet an argraf un ugent vloaz bennak zo, ha pouezus ouzh pouezus e teu da vezañ e kimiezh an trevva, er bistrioniezh (Gl. *toxicologie*) hag en drev-bistrioniezh (Gl. *écotoxicologie*) [ar gerioù-se da vezañ gwiriet gant Gwion]. Tamm ha tamm e teu ivez da vezañ kemeret e kont er vezhuroniezh, ha dre vras evit a sell dielfennadur an dour er greanterezh, ar gounezvouederezh da skouer, ken pouezus e Breizh.

Eus petra ez eus anv? Kel zo a zielfennañ un danvezenn bennak hag e-lec'h reiñ bec'h hollet un elfenn er standilhon e vo dezventet diouzh he furmoù ketep, pa ouzer e kemm perzhioù — mat pe fall, ar bistriegezh, da skouer — an elfenn hervez an derez oksidadur anezhi, pe hervez ar c'hediad ma emañ ensoc'het. E berr gomzoù e vo rummataet bec'hioù an kez elfenn diouzh ar spesadoù kimiek ma kemer perzh. Neuze ne gavan ket gwell ger eget an hini kinniget endeo gant Gwion e La-10, p. 132 ha La-17, p. 50: Br. *spesata*, ha da heul *spesatadur*, gant ur rikladur ster marteze. E gwir: renkañ hervez ar rummadoù = *rummata*, ha neuze, renkañ hervez ar spesadoù = *spesata*, a gav din. Mennoz Gwion?

MME (05 12 11): Gl. *horizontalité*, *verticalité*, Br. *diazremmeded*, *diazerc'hded*?

YBAN: *diazremm* ha *diazerc'h* a c'hell bezañ kemeret evel pennanvoù ivez, skouer: « [...] rak freuzañ an *diazremm* ne spir ket evit ober d'an *diazerc'h* nodiñ. » (La-09 KIS-349, p. 24). Evel reizh e c'haller degemerout ivez Br. *diazremmded* ha *diazerc'hded*. Ali Gwion?

GE (05 12 11): diorreetoc'h eo ar galleg eget ar brezhoneg a-fet fonnusted steriegezh ar gerioù bennozh d'ar c'hantvedadoù sevenadur a zo a-dreñv dezhañ. Kalz hezelvoc'h eo ar brezhoneg avat: da skouer ar pezh a verkez evit a sell arver *diazremm* evel adanv, adverb (e-kichen *a-zremm*), pennanv; ivez dre baoted an deveradoù: *diazremmded*, *diazremmder*, *diazremmelezh*, *diazremmegezh*, h.a., o klotañ gant pep a gemeradur eus *horizontal*, *horizontalité* hervez m'o eztaoler er Jedoniezh, er Fizik, er Varzhoniezh, er brederouriezh, h.a. Eno emañ unan eus an diaesterioù o devez ar c'heriadurourion da dalañ outañ.

KIS-1155

I – MME & YBAN 06 12 11

MME :

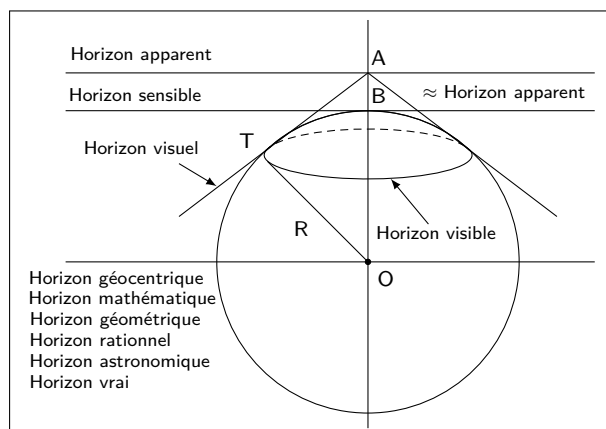
Er steredoniezh ez arverer Gl. *horizon* & *horizontal*. Ha klotañ a ra Br. *dremmwel* & *diazremm* en degouezhioù-se?

- Gl. *coordonnées horizontales*, Br. *daveennoù diazremm*?
- Gl. *horizon astronomique*, Br. *dremmwel steredel*?
- Gl. *horizon apparent, visuel*, Br. ???
- Gl. *hauteur d'un astre à l'horizon*, Br. *eror un astr en dremmwel*?
- Gl. *horizon artificiel (système gyroscopique matérialisant la direction d'un avion par rapport au plan horizontal)*, Br. *dremmwel kalvezadel*?

YBAN :

Br. *dremm* < Kt. **DERK** "gwelout", alese *dremmwel* "pezh a weler en un dremmad = ur wezhiadenn dremmañ". Heñvel dra e Gl. gant *en-visager*.

Adwelomp an termennoù gallek gant o despizadurioù ketep war ul lun :

Evezhiadenn 1: e-keñver skin OB an Douar ez eo bihan kenan AB, ha da heul e c'haller heñvelekaat *horizon apparent* hag *horizon sensible*.

Evezhiadenn 2: mar seller ouzh an Douar eus penn pellañ an egor e c'haller sellout outañ evel ur poent ha neuze: *horizon astronomique* $\approx$ *horizon sensible*.

Evezhiadenn 3: o vezañ ma 'z eo bihan AB e c'haller sellout ouzh ar gokenn bellennel bevennet gant al linenn dremmwel evel ur blaenenn a ve neuze $\approx$ gant an *horizon apparent*.

Evezhiadenn 4: an *horizon visuel* zo ur c'horreen gernennek beget en A.

Evezhiadenn 5: ur jedadur eeun a ro:

$$\begin{aligned} BT &\approx \sqrt{2Rh} \\ &= \sqrt{2 \times 6378500 \times h} \\ &= 3572\sqrt{h} \text{ e m.} \end{aligned}$$

Poent eo kinnig kevatalioù brezhonek.

Gl. *horizon visuel*: Br. *dremmwel*

Gl. *horizon visible*: Br. *linenn dremmwel* ha *dremmweliad*, evit a sell an ec'honenn bevennet gant gorre an douar hag ar c'horreen gernennek.

Gl. *horizon sensible*: Br. *dremmwel (lec'hel) a-spin*.

Gl. *horizon apparent*: Br. *dremmwel edrec'hat, edrec'had g*.

Gl. *horizon géométrique, mathématique, géocentrique, astronomique*:

Br. *dremmwel douargreizet, jedoniel, steredoniel.*

Ouzhpennomp :

Gl. *coordonnées horizontales*: Br. *daveennoù diazremm*, OK.

Gl. *hauteur d'un astre à l'horizon*: Br. *eror un astr en dremmwel*. OK.

Gl. *horizon artificiel (système gyroscopique matérialisant la direction d'un avion par rapport au plan horizontal)*: Br. *dremmwel kalvezadel*.

OK. Lavarout a reer ivez Gl. *détecteur d'assiette* ave Br. *dinoer azez*.

I – MME da GE 08 12 11

1. A-dal da Gl. *orgie* ne ro hor geriadurioù nemet Br. *diroll*, *mezvadenn*, *mezv-adeg*, h.a. Netra da glotañ gant ster henistorel ar ger... C'hoant am eus da zegas Br. *orgiezh* (na gaver ket e GEBR, a ro koulskoude un toullad brav a c'herioù seurt-se). Chom a ra an adanv *orgiaque* (culte, fêtes, fureur, poèmes orgiaques...). Hag *orgiezhel* pe *orgiezhek* a zegouezh ar gwellañ?

2. Reiñ a rez Br. *gwiadoniezh*, Gl. *histologie* e GEVEZ. Ober a rez an vivez eus *gwiadurezh*, peseurt termen a zere a-dal dezhañ e Gl.?

3. E GBLF ez poa graet gant Br. *enkousk*, Gl. *hypnagogique*; e GEVEZ e rez gant Br. *enhunel*. Mirout an daou?

4. Gl. *Dégénérescence maculaire liée à l'âge* (D.M.L.A.), Br. *dic'henezañ ar vrizhenn liammet ouzh an oad*, *devoudet gant an oad?* (D.B.L.O/D.B.D.O.)

5. Gl. *licence poétique*, Br. *lañvaz barzhel*, *frankiz varzhel*?

6. Gl. *ovuler*, Br. *vigellañ*?

7. Gl. *organolepsie*, Br. *merzhadennañ*?

8. Gl. *Famille biparentale*, Br. *tiegezh daougar*? (lavaret ez poa *unkar* evit *monoparental*)

9. Gl. *Hectique*, Br.? (n'emañ ket e GEVEZ)

10. Gl. *Holophrastique*, Br.?

11. Gl. *huile essentielle (de lavande, de citron, Éc.)*. Eoul bet dre strilhañ struzh, sed e soñjen e Br. *strilheoul (lavand, h.a)*, met kemeret eo evit an trelosk! Bez' emañ ganimp Br. *dassim* ivez, met n'eo ket un dra bet dre strilhadur...

12. Gl. *humanoïde*, Br.??? (pennanv & adanv)

II – GE da MME 09 12 11

Da c'houlennoù :

1. A-du e ven kentoc'h evit adkemer ar ger gresianek *orgia* “liderezh ar c'hevrennoù” evel ma adkemeris *mania*, *paranoia* hag amprestañ an adanv deveret *orgiak* (evel *maniak*, *paranoiak*). Re ez eus endeo e brezhoneg eus an dibennoù *-iezh*, ne gav ket dit?

2. Evel kalz deveradoù dre *-logie*, e vez lies kemeradur gant Gl. *histologie*: a) skiant ar gwiadoù bev, *gwiadoniezh*, b) stad ar gwiadoù e degouezhioù diseurt, *gwiadurezh*. Ur skouer a arver heñvel a roan tu bennak e Lavar : va c'halonour o lavarout din : “*Tu as une biologie d'ascète*” (hag ur ginderc'had a zeue gantañ?)

3. Gwell 'm eus kavet deverañ diwar *hun* an termennoù kalvezel resis : *hundieraезиñ* (Gl. *hypnoanesthésie*), *hunelfennerezh* (Gl. *hypnoanalyse*), *hunlaur* (Gl. *hypnalgie*), *hunniñv* (Gl. *hypnodrasie*), *enhunel* (Gl. *hypnagogique*), *ec'hunel* (Gl. *hypnopompique*), h.a. ha lezel gant *kousk* an termennoù pemdeziek, idiomatek : *enkousk-* (*endorm-*), *kleñved ar c'houk*, (Gl. *maladie du sommeil*).

4. Un aozer goudaolusoc'h eget an hini a savas ar c'herienn Gl. *cataracte sénile* eo an hini a savas *dégénérescence maculaire liée à l'âge*. A-walc'h ez eus gant Br. *dic'henezhañ kozhiadel ar vrizhenn*.

5. Ya, da 'm meno, e tere Br. *lañvaz barzhel*.

6. Mar deverer diwar *vigellig*, e reer gant *vigelligañ*; un termen arveret ivez, marteze an arveretañ, eo Gl. *ponte (ovarique)*, Br. *dozvadur (ar vigellig)*.

7. Gl. *organolepsie* ha deveradoù a voe luniet gant Chevreul en 19^t kantved ha na vezont en arver hiziv nemet e-keñver boued ha gwin war a hañval. Er pennad a-zivout ar gwin e 'm boa graet gant Gl. *merzhadennañ* evit na vont gant un termen henouizek. Ar ster a vuke Chevreul dezhañ oa “merzhet gant ar

skiantennoù” en un amzer ma na oa ket bet studiet ar c’hemmoù a zo etre an organoù, an eraeziñ hag ar merzhout. An termen Br. *skiantennverzhout* a zerefe mar be ezhomm anezhañ.

8. Ya, *unkar*, *daougar*, ma n’int ket deouezus bras, zo gantañ an emsav da vezañ berr...

9. Br. *terzhienn hektek* — terzhienn badek gant luskelladoù bras. Sz. *hectic*, Al. *hektisch*. Ur skritell n’eo ken, Gr. *hektikos* a dalvez “didorr, kendalc’hek” hep mui.

10. Gl. *holophrastique* eo ur yezh ma talvez an ungerioù kement ha frazennoù. Daou ziskoulm: pe deverañ diwar ur savadur evel *hollunger*: *ur yezh hollungeriek*, pe amprestañ: *ur yezh holofrastek*

11. Sl. *essence* e GEKEG hag e GEVEZ-4.

12. Amañ ivez daou ziskoulm: pe *denvanek* aa., *denvaneg* g. *-eion* (pe *denvan* g. *-ed*), pe *humanoidel* aa., *humanoid* g.

I – MME da YBAN 15 12 11

1. Anv a reer e Gl. eus *cheminée hydrothermale, source hydrothermale, circulation hydrothermale*, h.a. diwar-benn an dour berv a zeu diwar skarroù e strad ar morioù donañ, dour bet tommet gant gwrez ar magma (evit mont berr ganti). Ha Br. *dourwrezel* a zegouezhfe amañ? Moarvat ez eus ezhomm anezhañ ivez a-dal Gl. *hydrothermique* (< *hydrothermie*, *dourwrez*?).

2. Gl. *composé soufré*, Br. *kediad soufrek*?

3. Gl. *matière étrange, particule étrange*, Br. *danvez espar, rannig espar*? Ha Gl. *strangelet*, Br. *esparell*?

4. Gl. *nœud lunaire*, Br.?

II – YBAN da MME 15 12 11

1. Gl. *cheminée hydrothermale, source hydrothermale, circulation hydrothermale*: hag ivez *système hydrothermal*.

Anv zo ivez e galleg a *fumeur noir, fumeur blanc, fumeur transparent*, hervez liv ar "vokedenn" o vont er-maez (a-geñver gant ar gwrezverk).

Goulenn a rez: Ha Br. *dourwrezel* a zegouezhfe amañ? O loc'hañ eus ar brezhoneg e talvez: "o tennañ da wrez an dour", evel ma talvez *tirwrezel* "o

tennañ da wrez an tir". Anat ez eus un disklot, rak "gwrez an tir" zo kantrat, tra ma n'eo ket tamm ebet gant *hydrothermal*, pa denn an dour ar wrez eus an tir. E gwir ned eo nemet ur skritell o talvezout "dour tomm". Ar gudenn a sav : ha graet e vo an hevelep tra e brezhoneg ivez? Tuet e ven da respont ya.

An termenou-se, avat, ne sellont ket hepken ouzh ar mammennou dour tomm war strad ar mor, met ivez ouzh ar re war an douar sec'h. En degouezh diwezhañ-mañ ez eo dour sil, tommet gant an dirwrez en un doare eeun pe ameeun. A se an termenadur *eau géothermale*, Sz. *geothermal water* ivez, hag ivez berroc'h *eau thermale* hag a zo dre zespizadur un dour havel, eleze dour melar tomm. Evit gwir e kavan iskis an droienn *eau hydrothermale (hydrothermique)*, rak ar wrez a zeu eus an tir ha degemeradusoc'h e hañval din *eau géothermale* bezañ. Mesk zo en termenou hag arveret an eil evit egile. War an douar sec'h hag ivez a-wechoù e-kichen an aod ez eo doureier dous en deroù a strink er-maez goude bezañ bet tommet, haliou a bep seurt war-zileizh enno. E Sz. e kaver termenou evel *hydrothermal spring, geothermal spring, underwater geothermal chimneys* hag eeunoc'h *hot spring*. Evit ar re war strad ar mor e ranker lavarout neuze *submarine hydrothermal spring* pe *sublacustrine hydrothermal spring*, e deun ul lenn, zoken. Lennet 'm eus ivez e Gl. *source abyssale*. N'eo nemet an termenou *système hydrothermal* (= reizhiad doureier tomm), *hydrothermalité*, a gavan "degemeradusoc'h".

En alamaneg e kaver ivez an daou : *geothermale Quellen = hydrothermale Quellen* hag ivez *Schwarze Raucher sind heiße Tiefseequellen = hydrothermalische Schloten (hydrothermische Schloten = geothermische Schloten) oder heiße Tiefseequellen*. Anv a vez ivez a *geothermales Meerwasser*.

Kement-se lavaret, evit ar brezhoneg e c'haller kinnig da gentañ ar pep eeunañ : *mammennoù dour tomm*, pe c'hoazh *mammennoù tomm, eienennou tomm, stivelloù tomm* (Vallée : Gl. *geyser*), tra ken. Ha goude, evel er yezhoù all ober gant *tirwrezel* pe *dourwrezel*, hervez ar c'hemperzh.

– Tu zo d'ober ivez gant termenou evel *mogeder du, mogeder gwenn, mogeder boull*.

– Degemeradus eo ivez *eienenn dirwrezel, mammenn dirwrezel, stivell dirwrezel, andon dirwrezel* pe *eienenn dourwrezel, mammenn dourwrezel, stivell dourwrezel, andon dourwrezel* = Gl. *source géothermale, source hydrothermale*.

– Gl. *source abyssale* = Br. *mammenn ervoaz, eienenn ervoaz, stivell ervoaz*.

– Gl. *cheminée hydrothermale* = *cheminée géothermale*: Br. *kimin*, *kiminell* *tirwrezel* = *kimin*, *kiminell* *dourwrezel*.

– Gl. *système hydrothermal* = *système géothermal*: Br. *reizhiad dourwrezel*, *reizhiad tirwrezel* (hervez an tuadur).

– Gl. *hydrothermalité*: Br. *dourwrezelezh*.

2. Gl. *composé soufré*, *sulfuré*: un diforc'h a reer e brezhoneg etre ar *soufr*, danvez melen a gaver dindan stumm poultr pe tammoù hag an elfenn *sulfur*. Alese ar verb *soufrañ*: arverañ soufr evit ar poulc'hennoù, ar sklosennoù, da skouer. Neuze e vo komzet a *poulc'henn soufret*, *sklosenn soufret*. Alese ivez an termen *sulfurañ*: Gl. *sulfuration*, araezad kimiek evit ouzhpennañ sulfur en ur c'hediad. Neuze e vo komzet eus *amindrenkenn sulfuret*, da skouer. Met ne c'haller ket ober evel gant *soufret* ha *soufret*, rak an termen *sulfurek* (Gl. *sulfurique*) a eneber ouzh *sulfurus* (Gl. *sulfureux*). Setu perak e kaver gwell ober gant ar Br. *kediad sulfurin*, Gl. *composé sulfuré*, *soufré*. Evel ar c'hediadoù *houarnin*, Gl. *ferrugineux*, o vezañ ma 'z eus eus *houarnek* (Gl. *ferrique*) hag eus *houarnus* (Gl. *ferreux*).

3. Gl. *matière étrange*, *particule étrange*: aze e tizhan penn pellañ va c'hembeli ouezoniel.

fr.wikipedia.org/wiki/Ma#65B5FC

La matière étrange est une forme particulière de la « matière à quarks », habituellement imaginée comme une « soupe » de quarks *up*, *down* et *strange*. Elle contraste avec la « matière nucléaire », qui est une « soupe » de neutrons et protons (qui sont eux-mêmes composés de quarks *up* et *down*), et avec la « matière non-étrange de quarks », qui est une soupe de quarks ne contenant que des quarks *up* et *down*. À une densité suffisante, la matière étrange pourrait être un supraconducteur. La matière étrange ne peut exister que dans des conditions de pression et de température très particulières, comme (hypothétiquement) dans le cœur des étoiles à neutrons, en amas dont la taille varie du femtomètre (on parle alors de *strangelets*) jusqu'à plusieurs kilomètres (dans les hypothétiques étoiles étranges).

E par an arlakadennoù emeur c'hoazh aze. Aliañ a rafen ober gant an termennoù amerikanek e lizherennoù stouet, evel ar galleg a du 'rall, daoust ma lenner ivez Gl. *étrangelet* a-wechoùigoù. Ya, a-du gant *danvez espar* ha *rannig espar*. Perak ket *esparan* g. -où evit *strangelet*, mar fell dit un termen (evel *derc'han*)?

4. Gl. *nœud lunaire*:

pgj.pagesperso-orange.fr#65B700

noeud : Chacune des intersection de l'orbite d'un corps en mouvement orbital avec un plan de référence. En général, le plan de référence est le plan de l'écliptique dans le cas des planètes, le plan de l'équateur de la planète autour de laquelle s'effectue la révolution dans le cas d'un satellite, le plan tangent à la sphère céleste dans le cas des étoiles doubles. Lorsqu'un pôle nord est associé au plan de référence, le noeud que le corps franchit en se dirigeant du sud vers le nord est appelé "noeud ascendant", l'autre "noeud descendant". La "ligne des noeuds" est la ligne qui joint les noeuds d'une orbite, et correspond à l'intersection du plan orbital et du plan de référence.

Hag ivez : *www.imcce.fr/.webloc*

Lavarout a rafen *klom* g. -où (GEFIZ), neuze *klom loar(el)*.

KIS-1158

I – Ao. *** da GE 26 12 11

Mar kavez un nebeudig amzer en deizioù-mañ, daoust hag e c'hellfes displegañ din an diforc'h a arver a zo etre *hepken* ha *nemetken*.

II – GE da Ao. *** 26 12 11

Etre *hepken* ha *nemetken*, n'eus e gwir kemm ster: en daou emañ *ken* = tra ouzhpenn, (un) all, tra all, (un) doare all; sk.: *bara ne 'm bo ken* = ne 'm bo netra ouzhpenn bara. Kb. *cen* a gaver en *amgen* “other, different”, amprestet e brezhoneg ar brederouriezh hag ar vredoniezh.

Alese (skouerioù a dennan eus GIBR):

- *hepken* = hep tra/den/... all/ouzhpenn; krBr. Mc.p.85 *pan eo chuy **hep ken** à quell é ober* = pand eo c'hwi hepken a c'hell e ober
- *nemetken* = tra/den/... lakaet er-maez; Br. PIGK.p.129 *diskenn a ran betek Pont-Krist **nemetken*** — notomp ne ro GIBR reveziadenn ebet eus *nemetken* e frazennoù krennvrezhonek, daoust ma 'z eo meneget ar ger er Catolicon; frazennoù e-leizh gant *nemet* avat, da skouer: krBr. B.n.101 *ne-m-eux quet tra en bet **nemet** huy* = ne 'm eus tra er bed/ebet, c'hwi lakaet er-maez.

Kenster eo an daou e brezhoneg kempred. En arver avat e hañval *nemetken* bezañ kreñvoc'h eget *hepken*; n'eo ket sur avat e tennfe e nerzh eus e c'herdarzh, eus e deir leñvenn ne lavaran ket. D'e wiriañ e ve mat keñveriañ arverioù an daou en testennoù lennegel. Deurus eo keñveriañ ar c'hevatalioù gallek a ro GIBR dezho: **hepken** sans plus, seulement, **nemetken** seulement, uniquement.

Ha derc'hel kont a rankfed ober eus ar c'hemm gramadegel etre *hep* ha *nemet*: *hep abeg, hep na c'houlennfen; nemet abeg e ve, nemet e c'houlennfen?*

I – GE, MME & YBAN 28 12 11

MME: Da heul va c’hasadenn eus hiziv. Gwelout a ran en un eskemm am boa bet gant Yann-Baol e c’houlenne da ali war e ginnig da dreiñ Gl. *métacentre*. (cf. lizher eus ar 27 03 2007) a lakaan amañ dindan.

E GEVEZ 3 e lenner *chomosome métacentrique* gant Br. *kromozoù metakentrek*.

Pet. Rob. a ro **métacentre**, **métacentrique** e domani ar fizik? N’emaint ket e GEFIZ.

YBAN: Ar *metacentre* zo poent krog ar pengennerzh o werediñ war ur c’horf war-neuñv.

E gerioù all ez eo pengennerzh ar bount arkimedel o werediñ er c’hreiz bount Gl. *centre de poussée* (anvet ivez *kreiz bronn* Gl. *centre de carène*) hag ar pouez o werediñ er c’hreiz kerc’hell Gl. *centre de gravité* (Sl. Fiz-17). Betek henn n’hon eus ket roet a gevatal d’ar Gl. *métacentre*. Ar rakger *méta-* amañ a ve da gompren “o vont en tu all, oc’h engronnañ, o tont war-lerc’h”. Marteze *peurgreiz?* Pe *pergreiz?* Ali GE a ve deuet mat.

GE: Arveret e vez an adanv Gl. *métacentrique* er Gelligouriezh hag er Fizik gant sterioù n’o deus netra da welout kenetrezo.

Er Gelligouriezh n'eo nemet ur skritell savet dre loc'hañ diwar Gl. *acentrique* (= hep kentromer) [losttroc'h diwar **acentromérique*], e-kichen skritelloù all: *acrocentrique* (= gant ur c'hentromer nes da benn ar c'hromozom) ha *métacentrique* end-eeun (= a zo e gentromer nes da greiz ar c'hromozom). Alese e 'm eus dibabet amprestañ an termen etrevroadel.

Er Fizik, e ro Yann-Baol an despizadur: ar *métacentre* zo poent krog pengennerzh ar bount arkimedel hag ar ponnerder; daou hent: pe amprestañ ivez: *metakentr*, *metakentrek*; pe sevel un termen du-mañ, evel *pengenngreiz*, *pengenngreizel*, pe dre arverañ ar rakger *erou-* (bezant en *erounit* "kas d'an disoc'h, pengenniñ"): *erougreiz*, *erougreizel*. Va c'hinnigoù betek amañ, da Yann-Baol da zezvarn ha da erounit!

YBAN: Ne gav ket din e klot Br. *pengenngreiz*, rak kreizoù pengenniñ nerzhoù all estreget ar **metakentr* a c'hell bezañ, gant ar gwered klañvdi ouzhpenn. Gwell liesaat an termenoù. Ya, perak ket *erougreiz*, *erougreizel*. An hevelep mennoz zo gant *peurgreiz* pe *pergreiz*, met hañval ganin eo merket mat ar c'heal a "termen, pal, disoc'h" gant ***erou-***.

Neuze, a-du gant Br. *erougreiz*, *erougreizel*.

KIS-1160

I – MME da GE 28 12 11

1. Penaos eo bet savet Br. *irad*?
2. Gl. *suicidaire*, a c'heller treiñ gant ar verb, cf. Gl. *tendances suicidaires*, Br. *tuedoù emlazhañ*. Met penaos ober ouzh an dud o deus hevelep tuedoù? (aa. & pa.) Gl. *Être suicidaire, les suicidaires*.
3. Gl. *eczémateur*, Br. *ekzematel, ekzematek & -ateg*?
4. Gl. *siamois* (breur pe c'hoar), Br.?
5. Gl. Ha gerioù resisoc'h eget re VALL & DCFB zo a-dal Gl. *secte, sectaire, sectateur, sectarisme*?
6. Gl. *l'homme est un animal social*, Br.?
7. Gl. *efflorescent*, Br. *ec'huzek*?
8. Gl. *explantation*, Br. *diensteudañ*? (anv ez eus kalzik er mare-mañ eus lemel ensteudoù bronnell dañjerus...).
9. Gl. *élaborer*, Br. *enaozañ* (er vevedouriezh)?
10. Gl. *synergique*. E GEVEZ 2B (*blépharotic*) ec'h eus graet gant Br. *kigennoù kedaler*. Ha talvezout a ra *kedaler* war an tachennoù all?
11. Gl. *point d'émergence d'un nerf, d'une artère*, Br.?

12. Gl. *extrémophile* (a-zivout bakteri), Br?

13. Gl. *matérialité d'un acte, d'un fait* (réalité), ha tu a ve d'ober amañ gant ar valleg *gwirvoud* (ur gread, ur fed)?

14. Gl. *méritocratie*, Br. *dellidveli*? (+ *dellidveliek*)?

II – GE da MME 28 12 11

Da c'houlennoù :

1. Br. *irad* zo deveret diwar an amprest Kb. *ir* “green, juicy, sappy...”. Da gevatal dezhañ Kb. *iriad* “lubrication, anointing”.

2. Deurusat aters.

- VALL xxii a veneg daou lostger o verkañ an tued, an tuadur, an tech: *-us* (*karus* “homme porté à aimer”); *-idik* (*klañvidik* “maladif”).
- GIBR: *ardevel* “être près de cesser”
- GBLF: *ardec'hout* “(faire une) tentative de fuite”, “ober un argeziad tec'hout”, “argeziañ tec'hout” [Br. *argez-* < *ar-* + hBr. *caes*, GEAK v° tentative]
- La-03 67: *-ad*, *-iad* “nom d'agent”.
- La-07 90 “Tech darluskek pe mac'hennek da ren un ober: *-var*; an den gant an tech-se *-variat*, *-variad*.”

Diwar al loazioù-se :

- E lezfen a-gostez al lostgerioù *-us* hag *-idik* na verkont ket ar perzh oberiat a zo gant an emlazh.
- Un droienn a c'hallfe bezañ gant *ar-*: *bezañ en aremlazh* = bezañ e riskl un emlazh, nebeut arveridik avat.
- Al lostgerioù *-iat*, *-iad* avat a arverfen, pa verkont dres ar perzh oberiat (en ur zerc'hel da zilezel an termenoù faziek savet gant Vallée hag adkavet e GIBR, bet diskuliet gant GP war La-03 66-69): *ur c'hlañvour emlazhiat*, *un emlazhiad*.

- Un termen all a ginnigfen da verkañ ur ster na arverer ket er vezekniezh, evitañ da vezañ dec’heriet er galleg klasel en termen *suicidant* “gant an tech darluskek da emlazhañ”; klañvourion ’zo evel-se, a glask emlazhañ ent arreadek hep bezañ melankolek pe arluzek; outo e terefe Br. *emlazhvari*, *emlazhvariad* -ed, hag ouzh o anaez: *emlazhvar* g. (sl. La-07 90)

3. Un hir a eskemm hor boe GP ha me war dezneuziadur an amprestoù mezegel etrevroadel dibennet e galleg dre -atique, -ateux (La-08 310-318) ha disoc’het hor boa gant ar meno ez eo gwell peurliesañ amprestañ ken ar pennanv, ken an adanv: *astma*, *astmatek*; *ekzema*, *ekzematus*, h.a. Hag evit an adanv pennanvaet: *astmateg*, *astmateion*; *ekzemadetuz*, *ekzematumion*.

4. Br. *gevelled siamat*, termen ar yezh voutin, degemeret gant ar vezekniezh evit arouezñ ur seurtad eus ar *c’hevelled kendiñvat* (Gl. *jumeaux conjoints*, *jumeaux accolés*).

5. A-dal da Gl. *secte*, Sz. *sect*, Kb. *sect*, Al. *Sekt*, ... e ve diaes na ober gant ur Br. *sekt*, nemet e c’haller bepred kinnig un termen du-mañ pa soñjer ez eus lies kemeradur ivez gant Et. *sekt*. Gant an termen-mañ diwezhañ emañ an durc’hadur ster pennañ “emdroc’hañ diouzh, emlakaat a-gostez”. Ster a gaver gant hBr. -drit, sl. hBr. *emdrit* DGVB 152, 158, dezneuziet *dret*, *emzred* gant GP. Deveradoù diwar Br. *dred* zo bet kinniget c’hoazh: *emzred*, *emzredad/t* (La-15 186), *dredad* (La-18 203), *dredañ* (GEVEZ-3 455), enno holl ar c’heal “tennañ a-gostez”. Daou hent deverañ a welan evit degouezhout gant ur c’hevatal da Gl. *secte*:

1) Br. *dredenn*, Gl. *secte*. A-dal da Gl. *sectateur* e kavfed *dredennad*. Ar Gl. *sectaire*, ha bezañ gantañ rikladurioù ster, a c’hallfemp deverañ e gevatal brezhoneg diwar *dredenn*: *dredennek*, ha lakaat Br. *dredennegezh* da glotañ ouzh Gl. *sectarisme*.

2) Br. *handred* (*han-* o tont, a) da greñvaat keal an troc’h, b) da lezel gant ar ger *dred* e hegerzded. Deveret e ve: Br. *handredad*, Gl. *sectateur*; Br. *handredek*, Gl. *sectaire*; Br. *handredegezh*, Gl. *sectarisme*...

6. Gl. *animal social*, kemplezh eo kemeradur Gl. *social* er c’herienn-mañ. Ne dalvez ket hepken “o vevañ kevret, oc’h amparañ ur gevredigezh”, pa ’z eus kevredigezhioù loened, pa ’z eo *kevredus* ar gwenan, ar merien, h.a. Ar gevredigezh denel zo ganti ar perzh-mañ: ne c’hell ket an hinienn enni dont da zen hepti (evel ma tiskouez skouer ar vugale-bleizi). Emgrennañ a ranker d’un tun a yezhouriezh:

1) pe spisaat ar c'hemm ster etre *kevredigezh*, ouzh e zegemer da dermen hollek (loened ha tud), ha *kevredad*, a zegemerfed e-keñver an dud hepken. Lavarout a rafed neuze: *ul loen kevredadek eo an den* (al lostger *-ek* o verkañ ur perzh enien, ambredet diouzh an ental).

2) pe devesañ diwar ur stirann all; soñjal a ran e Br. *kevarzh* (dezneuziet diwar hBr. *comard* “a hevelep dere, kendere”, ha deveret diwarnañ hBr. *comarde* “kenvreuriezh, bodadeg a dud kendere”, Br. *kevarzhe*, TAHV 23). Treiñ neuze pe *ul loen kevarzh eo an den* pe, marteze gwell: “*ul loen kevarzhek eo an den*”

7. Br. *ec'huzek* < *ez-*, *ec'h-* + *uz* eus hBr. *us* “fragments légers qui voltigent”, DGVB 328).

8. Ya, pe *ezsteudañ* kentoc'h.

9. Ya. Br. *enaozañ* (a dalvez ent resis “kevanaozañ bevedel”), pe *danzen*.

10. Sl. *agoniste* ha *potentialisation* (La-18 31, 293-294), termenou a c'haller arverañ er-maez eus tachenn ar vevoniezh hag ar vezekniezh.

11. Br. *eskoriñ* zo bet arveret betek henn er ster prederourel hag arzel. E tro an talmerennoù, an nervennoù e lavarfen kentoc'h *nodin*.

12. Gl. *extrêmophiles*, a-zivout bakteri o vevañ en aozioù fizikel eizhañ. Da zibab e ve etre: *eizhavevat* (**extrémobies* evel *aérobies*), *eizhadrigat* (**extrémocoles* evel *cavicoles*), *eizhagar* (*extrêmophiles*, evel *crénophiles*). N'on ket barrek a-walc'h war an Drevoniezh evit dibab.

13. An termen valleeek *gwirvoud* ne arveromp mui, bet savet en ur mare ma ne oa ket kizidik an “honnête homme” ouzh ar c'hemm etre *bout* ha *gwerc'h*. Br. *gwerc'hegezh ur gread, un devoud*.

14. Ya, a gav din ivez.

MENEGVAOÙ

Daou venegva a gaver e LAVAR 20: brezhonek ha gallek.

Dave a ra ar menegvaoù war un dro d'an termennoù studiet en notennoù ha da dermennoù 'zo arveret en testennoù.

Evel e levrennoù kent ar steudad ez eo bet miret skrivadur pep termen dik evel m'en kaver er skridoù. Kichen ha kichen e kaver, hep gouzav arbennik, furmoù nevez- koulz ha krenn- pe henyezhel hag, evit a sell ar brezhoneg, stummoù teod- ha rannyezhel, nevezc'herioù ha gerioù nevezsteriet, furmoù imbourn'h ha goveliadennoù diskuliet da fazez pe ankevazas.

Menegva Brezhonek Lavar 20

A

- a-berzh kefridi, 411, 412
- a-c'haoliad, 114
- a-c'horre, 23, 43, 343, 404
- a-c'hourzheil da, 401
- a-dost kaer, 239
- a-douch-kaer, 233
- a-drebad, 58
- a-galvezad, 58
- a-gemparzh, 380
- a-gendivizad, 33
- a-gendu, 251
- a-genglot gant, 403
- a-gentouez, 232
- a-gerc'henn, 125
- a-getpar, 470
- a-gevatal, 469, 470
- a-gevatal da, 444
- a-gevenep, 138, 202, 359
- a-gevreizh da, 179
- a-rannigoù, 76
- a-ristenn, 492
- a-serzh da, 134
- a-sil, 143
- a-skolpoù, 288, 303
- a-spin, 241
- a-strew, 76
- a-unvouezh, 307
- a-veskell, 93, 505
- a-vihanig, 206
- a-vondoug, 202
- a-zistag, 157
- abadenn, 274
- abazek, 406
- abaziezh, 406
- abeg darvoudel, 102
- abeg sonel, 103
- abeg sonn, 303
- absint, 512
- adammeg, 161
- adamwaskañ, 259
- adanal, 69
- adanalerezh, 69
- adanor, 6, 85, 181, 261
- adanorel, 4
- adanv, 5, 171
- adanv pennanvaet, 341
- addispleger, 470
- adeg, 203
- adegadur, 202
- adegañ, 202, 203
- adegel, 202
- adeiladiñ, 195
- adeilez, 252
- adeilezded, 252
- adharzded douenel, 235
- adharzel, 428
- adharzell, 428
- adloañ, 86
- adnaouiñ, 515
- adouesaat, 124
- adrannel, 238
- adreolenn, 5
- adsel, 33
- adster, 325
- adsteriekaat, 518, 519
- adunvaniñ, 122
- adverb sonnet, 18
- advevaat, 403
- advevadur, 121
- advonañ, 199
- adwazhiediñ, 80, 81
- aegek, 502
- aegoù, 479–482, 502
- aeidik, 176, 180
- aelad bred, 292
- aelader, 292, 293
- aeladerezh, 292
- aeladiñ, 293
- aeler, 292
- aelerezh, 292
- aerborzh, 276
- aerdorchenn, 252
- aerdour, 277
- aergludañ, 252
- aerhent, 278
- aerluzañ, 341
- aerluzell, 490
- aerstroñsad, 82
- aerwezhoniezh, 417
- aezhenn, 75
- aezhenn arc'hronnet, 76
- aezhenn baour, 75
- aezhenn binvidik, 75
- aezhenn en arc'hoal, 76
- aezhenn izelvec'h, 75
- aezhenn uhelvec'h, 75
- aezhennoù prin, 35
- aeidik, 180
- afadezh, 210
- afat, 210
- afer a vuhezegezh, 452
- afin, 400, 401
- Aframerikad, 256
- Aframerikan, 256
- afroam, 256
- agentouezouriezh, 307
- ahel empenn-mel, 81
- ahel mel-penn-kein, 81
- ahel sazilet, 77
- Akademia, 330

- akademiezh, 330
- aked, 293
- aketus, 21, 293
- aketusted, 59
- aksiomenn, 116
- aktinek, 113
- alaman, 393
- alaourek, 256
- alaouret, 256
- alberz, 22, 96
- albom, 262
- ali d'al lenner, 391
- aliested, 364
- alkoolat, 109
- alkoolatur, 109
- alkooleg, 244
- alkoolegezh, 25, 512
- alkoolek, 109
- alkoolel, 244
- allergen, 147
- allergus, 144
- allevek, 68
- allizhañ, 140
- allren, 111, 373
- allyezh, 5, 82, 139, 173, 277
- allyezher, 219
- almanak, 355
- almanak poetikel japanat, 354
- alumin, 497
- alvez, 59, 503, 504
- alvez rik, 60
- alvezel, 59
- alvezoniezh, 407
- amaezhiadurezh, 341
- amaezhierezh, 395
- amalvez-, 408
- amalvezat, 408
- amalvezel, 408
- amamgoc'henn, 144
- amanenn, 269
- amanenn gwenn, 288
- amanenn kakao, 270
- amanenn karite, 270
- amazvidi, 38
- ambac'h, 407
- ambevadel, 407
- ambleud-, 407
- amboaz, 37
- ambre-, 407
- ambred, 363
- ambred-, 407
- ambredadurel, 86, 384
- ambredañ, 52, 121, 191, 356, 404, 539
- ambreek, 31
- ambren ar gourc'hae, 90
- ambren heskinel, 88
- ambren sezizadel, 90
- amc'her deveradel, 89
- amc'herel, 90
- amc'hwil, 181
- amdroer, 241
- amdroer c'hwelankad, 242
- amdroer daouad, 241
- amegor, 408
- Amerafrikad, 256
- Amerafrikan, 256
- ameraziad, 256
- ameraziat, 256
- amerikan, 393
- amerikat, 393
- amezek, 340
- amgoc'henn, 143
- amgoc'henn an dent, 146
- amgoc'henn diavaez, 144
- amgovlañ, 25
- amgovlañ dastennek, 25
- amiegouriezh, 342
- amindrenkenn sulfuret, 530
- amjedoni, 258
- amkan, 10, 60, 96, 182
- amkanet da, 465, 497
- amledadouriezh, 374
- amlenad, 459
- amlez, 53
- amluskegezh, 514
- amneuziad, 445
- amoniak, 227
- amouezh, 33
- amoug, 33, 59
- ampar, 115, 148, 260, 380
- ampar istorek, 276
- ampar istorel, 276
- ampar-, 407
- amparded, 115
- amparder, 115
- amparidigezh, 276
- amparvizeg, 112
- amparvizek, 112
- ampell-, 407
- ampellañ, 343, 351
- ampegad, 102, 103, 363
- ampegad degouezhel, 103
- ampegadel, 103
- ampegadouriezh, 103
- ampegat da, 83
- ampegañ, 48
- ampleriñ, 348
- ampletus, 292, 293
- amprest, 5
- amprest deouezus, 355
- amprestañ, 5, 10, 11, 54, 437
- amprestañ dre zic'halloud, 14
- amprevaniour, 146, 262
- amprevanour, 262
- amrann, 373
- amred, 25, 81, 156, 269, 472
- amred dereet, 156
- amred ezkorf, 100
- amred gwad, 24, 82
- amred kedvuhezel, 82
- amreizh, 361

- amrevelezh, 90
 amsav, 478
 amsaviñ, 374, 478
 amster, 18
 amvec'h, 407
 amved, 407
 amvevadel, 408
 amveziad, 35, 102, 148, 407, 408, 459
 amveziad ret, 102
 amvredel, 407
 amwad, 26
 amwadus, 24, 26
 amwask, 251
 amwask an aergelc'h, 259
 amwaskañ, 28, 259
 amwateiat, 26
 amwiskad, 146
 amzaelañ, 369
 amzalc'het, 183
 amzantenn, 183
 amzantennfo, 183
 amzer, 174
 amzerelezh, 337
 amzour, 35
 amzouradur, 34
 amzourañ, 34, 45
 amzouret, 35
 an an-un, 86
 an un, 86
 an unan, 85
 an-un, 85
 anadenn, 58
 anadenn alvezel, 182
 anadenn distaol, 40
 anadenn distaoliñ (disteurel), 40
 anadenn gleñvedel, 294
 anadenn vevgimiek, 145
 anadenn vloc'hel, 134
 anadenn vredel, 223
 anadennoniezh, 59, 71, 86, 174, 175, 435
 anadennoù gwarellec'h, 135
 anadennoù tredansavel, 135
 anaer, 5, 111, 259, 294, 443
 anaer kuñv, 146
 anaf gwazhiedel, 224
 anaktinek, 113
 analadouriezh, 50
 anallergen, 147
 anangerc'hadus, 468
 anaout, 7
 anargemm, 290
 andalañ, 155, 497
 andalc'heg, 113, 114
 andalc'hek, 113, 114
 andarbenet, 128
 andec'her, 277
 andemerded, 174
 andenaout an amegor, 408
 andespizadus, 355
 andiberc'hennadus, 113
 andigor, 101
 andiskejadus, 158
 andistro, 490
 andon dirwrezel, 529
 andon dourwrezel, 529
 andoueor, 475
 andoueoriezh, 443
 androgin, 14
 andruz, 266
 anemremded ar vuhez, 372
 angediañ, 155, 269, 270, 410
 angemer, 278
 angemer ur bugel, 279
 angerc'hañ, 399
 angerzh, 11, 248, 460
 angevezh, 109, 512
 anglevad, 161, 236, 338
 anglevout, 516
 angorzhañ, 83
 angouestl, 187
 angourek, 49, 50
 angreriañ, 278
 angrizañ, 505
 angwalc'h, 363
 angwalc'hañ, 363
 anheboell, 293
 anhepkor, 59
 anhidr, 35
 anhosk, 154
 anhosk(us), 154
 anhoskadus, 154
 anhoskat, 154
 anhoskus, 153, 154, 173
 anhun, 112, 113
 anhun enkrezel, 112
 anhuneg, 112, 113
 anhunegezh, 112, 113
 anhunek, 112
 anhuner, 112
 anialegezh, 353
 anien, 147, 391
 anien nidiadel, 355
 anien(el), 144
 ankeharz ar malvennoù, 101
 ankersheiat, 406
 ankerzh, 406
 ankerzhed, 406
 ankerzhel, 406
 ankevazas, 77, 314
 ankizus, 113, 114
 ankorvoet, 342
 anlabourer, 317
 anlaeziñ, 144
 anlenn, 260
 anleunded, 395
 anleunelezh, 395
 anlouerañ, 145, 238, 314, 395
 anniñv, 67, 234, 346
 annodiñ, 155
 anolit, 267

- anor, 50
 anread, 236
 anreadus, 137
 anren, 138, 236
 anreüs, 137
 anriñv, 260
 ansavelek, 459
 anskej, 157
 anskejadus, 155, 158
 anskejenn, 155, 244
 ansonek, 121
 ansonusted, 144, 147
 antigen keñverek, 477
 antiklinal, 44, 45
 antikorf daoulenus, 477
 antitipiezh, 175
 antrazeat, 145, 146, 281, 446, 503
 antrebarzhadus, 174, 175
 antrebarzhadusted, 173, 174
 antrebarzhadusted an danvez, 156
 antreizh pervez, 101
 antreuz, 156
 antreuzreadus, 114
 antrewan, 444
 antroazh, 374
 anungannusted, 173, 174
 anungannusted an danvez, 173
 anv, 171
 anv gwe, 275
 anv pluenn, 275
 anvab, 155
 anvad, 10, 240, 354
 anvad arc'hwelel, 10
 anvad genadel, 434
 anvad kenwerzhel, 108
 anvad rumm, 224
 anvadoù ar skiantoù, 88
 anvadur, 35, 77
 anvadurezh, 61
 anvarn, 150
 anvelaat, 170
 anveli, 155
 anvenek, 155
 anvenn, 18
 anvenniñ, 306
 anvennoù allyezh, 139
 anvestr, 150
 anvededus, 407, 408
 anvevenn, 253
 anvevus, 408
 anvezusted, 174
 anvoll, 101
 anvouezh, 229
 anvout, 85
 anwal, 15
 anweadur, 155
 anzav, 350
 anzavad, 350
 aotrouniezh, 127, 451
 aotrouniezhoù riez, 166
 aouredenn, 468
 aoz, 220
 aoz faezh, 220
 aoz fillidik, 220
 aozad, 35, 465
 aozad uegorvellek, 266
 aozadoù etremetalek, 116
 aozadur, 15
 aozadur kevredigezhel, 133, 134
 aozel, 148
 aozer, 20
 aozioù fizikel eizhañ, 539
 ar re Yon, 14
 arabadus, 381, 384
 arabadusted, 384
 arabaduz, 381, 384
 arabaduzenn, 381, 384
 arabeskenn, 222
 araez, 25, 29, 72, 82, 237, 329, 332, 426, 506
 araezad, 74, 378, 446, 497
 araezad geriañ, 306
 araezad kimiek, 530
 araezusted, 178
 aralliv, 108
 araogenn, 18, 53, 84, 352, 410
 araogennek, 6
 araokadennoù kalvezel, 131
 araokaus, 121
 arbenn, 74, 102, 103, 234, 416
 arbenn buhezel, 415
 arbenn darvoudel, 100
 arbenn fizikel, 415
 arbennadenn, 22, 171
 arbennel, 60
 arbennigiezh, 449
 arbennigour, 22, 158
 arbennikaet, 166
 arbennikted, 147
 arbenniñ, 234
 arc'hañ, 59, 128
 arc'hoal, 76
 arc'hoazher, 419
 arc'hoazhiñ, 419
 arc'hronn, 76
 arc'hronnad aezhenn, 76
 arc'hronnañ, 76
 arc'hwel, 59, 81, 83, 183, 260
 arc'hwel douargerc'hel, 396
 arc'hwel ergeñveriñ al lavar, 9
 arc'hwelañ, 77
 arc'hwelañ reol, 223
 arc'hwelegezh, 146
 arc'hwelelezh, 146
 arc'hwelerezh, 260
 arc'hwelioù kefredel ha kantaezel, 110
 arc'hwelioù kreudel, 83
 ardamez, 456–459

- ardamezioù un douar, 456
ardameziñ, 457
ardarzh, 408
ardec'hout, 537
ardeiñ, 498
ardevel, 537
ardiñvañ, 137
ardommadur, 91
ardremez, 457–459
ardroader, 449
aremlazh, 537
aremprediñ, 400
argader, 133
argammedek, 121
argel, 161
argeladurezh, 514
argelegezh, 514
argelelezh, 514
argemmad, 445
argemmañ, 290
argemmus, 290
argenad, 445
argenañ, 269, 270
argerzh, 59, 395, 415
argerzh emouez, 11
argerzh erwezhiñ, 81
argerzh kleñvedel, 202
argerzhadel, 156
argerzhadelour, 156
argerzhadurel, 156
argerzhadurelour, 156
argerzhañ, 23
argeziad tec'hout, 537
argeziañ tec'hout, 537
arglask, 22, 42
argoulm, 500
argraf, 372, 478, 520
argrenn, 19, 67
argrennañ, 68
argreskus, 121
argrezad, 223
argrezañ, 10, 223
argridañ, 66
argrizañ, 504
arhebad, 329
arhebiñ, 372
arhedañ, 110
arhent, 291
arheuilh, 22
aridennad anadennoù bredele, 82
arlakaat, 116
arlakadenn, 32, 267, 530
arlakadenn an dirfeudoù, 30
arlakadenn ar geñverelezh, 116
arlakadurezh, 374
arlevier, 184
arloañ, 110, 139, 329, 383
arloezañ, 223
Arloz, 348
arlug, 266
arluz, 6, 425
arluzegzh, 4
arluzek, 538
arm tan, 105
armerzh, 92
armerzhel, 335
armerzhouriezh, 475
arnod dezevel, 134
arnodenn, 21
arnodskrid, 519
aroaradezh, 363
aroarat, 363
arodad, 112, 113
arouaregezh, 363
arouarek, 363
arouberzhiañ, 58
arouesaer, 172
arouez, 172, 179, 499
arouez ar granell, 90
arouezenn, 499
arouezioù bevedel, 250
aroueziñ, 52, 82, 83, 109, 157
arread, 118
arreadur, 223
arreat, 129
arreata, 223
arreenn, 118
arrevell, 68, 252
arrevell DNA, 68
arselladenn, 38
arseller, 27
arselliñ, 157
arselliñ evezhiek, 152
arsellout, 66
arsellva, 22
arstalek, 106
arster, 93, 121, 367
artropod, 146
artroz, 202
artrozek, 202
artrozel, 202
arur, 6, 463, 464
arvalerezh, 172
arver, 86
arver anadennoniel, 54
arver faziek, 70
arver kewer, 191
arver leterc'hadek, 73, 401
arver yezhoniel, 419
arveriad, 93, 138, 181, 391
arvez, 144
arvezioù ankefleunel, 395
arvezioù anleunel, 395
arvezioù heleunel, 395
arvezioù kefleunel, 395
arvorekaat, 202, 208
arvorelaat, 202, 208
arvoustrañ, 11
arvoustrañ ul luzad revel, 9
arvrokañ, 218
arwastadiñ, 83

- arwelaat, 276
 arwelañ, 276
 arwerc'had, 19
 arwerc'hañ, 22, 248, 330, 406
 arwevn, 43
 arz kevan, 63
 arzaeladenn, 167
 arzaeladus, 307
 arzaelañ, 142
 arzerc'hel, 31
 arzeuat, 244
 arzour, 118
 arzremm, 458
 ask a-gerc'henn, 125
 ask ar c'herc'henn, 123
 ask ar gouzoug, 123
 askaridiaz, 125
 askariz, 125
 askelenn, 398
 askelenner, 470
 askell delta, 131
 askell hevolc'h, 131
 askell reut, 131
 askenad, 434
 askorad, 67
 askorn korzennek, 235
 askorn tuellennek, 232
 aspadad, 424
 aspadat, 424
 aspadel, 422
 aspadenn, 424
 aspadennel, 422
 aspadout, 142
 aspadout ezreol, 223
 aspiaouañ, 6
 asplegadezh, 9
 assammañ, 142, 168
 assammer, 142
 astaoliñ, 357, 358
 astenn, 59
 astenn ster, 81
 astma, 538
 astmateg, 538
 astmatek, 538
 astmavan kalonien, 295
 astr, 27, 171, 240
 astrnerzhoniezh, 240
 astrodinamik, 240
 astrofizik, 240
 astuz, 21
 ataerell, 403, 493
 ataerñ, 85, 323, 493
 atalad mentawouriel, 179
 ataladel, 243
 ataladoù digembez(us), 115
 atalus, 245
 atebeg, 162
 atebegezh, 483
 atebek war, 91, 413
 ategañ, 470
 atelviñ, 104
 atersell, 323, 391
 ato, 31
 atoeilenn, 31
 atom, 244
 atomenn, 244, 477
 atoradur, 334
 atoradur armerzhel, 334
 aveiñ, 292
 avelenn, 111
 aven, 378
 aven draoñ, 378
 aven grec'h, 378
 avenoù, 378
 avielaat, 327, 328
 avieladur, 327
 avielour, 328
 avielouriezh, 328
 azasadel, 445
 azbommad(enn), 514
 azbommañ, 514
 azdalc'hel, 70
 azeiladur an dafar hilel, 50
 azeiladur an DNA, 50
 azeilañ, 49, 51
 azgannad, 346
 azgervel amoug, 34
 azgouesaat, 124
 azgouestaat, 6
 azgrenaat, 372
 azgwazhiediñ, 81
 azgwelout, 121
 azhent, 402
 azhent-, 391
 aznevezadur, 121
 azon, 352
 azon bredvezegel, 235
 azoniad, 6, 113
 azoniad azasaat, 83
 azoniad klinikel, 74
 azonoù arreadel, 224
 azonoù mac'hennel, 172
 azonus, 124
 azrannañ, 12
 azvedigezh, 110
 azvidi, 38
 azviñ, 280, 281
 babig, 40
 Babreton, 339
 bakanal-, 141
 bakanalioù, 141
 bakantezed, 141

B

- bakteri, 68, 82, 109, 244, 353
 bakterieg, 109
 bakterienn, 68
 baleer, 448, 449
 balirenn, 502
 balirenn droellek, 482
 balzakek, 120
 balzakel, 120
 bandenn dreset, 262
 bannhent, 267
 bannouriezh, 267
 bannouriezhel, 267
 bannusted, 267
 banveziñ, 344
 barn, 31
 barnad, 81
 barnadurezh, 15
 barnerezh, 15, 278
 barr, 77
 barr bannañ, 267
 barr devezout, 406
 barr steriañ, 158
 barr tredan, 179
 barrad droukfell, 83
 barrad uswask, 121
 barrikennvezh, 281
 barzhel, 355
 barzhoniel, 355
 barzhoniezh, 62, 150, 355
 barzhoniezh serc'hel, 368
 bas, 424
 bazenn, 497
 bazhs Karin, 14, 15
 bec'h, 155, 432
 bec'h hollel, 520
 bec'hiad, 179
 bec'hiet, 34
 bed krouet, 103
 bedad, 272
 bedataat, 273
 bedatadur, 273
 bedataerezh, 273
 bedel, 272
 bediv, 197, 200, 209
 bedivañ, 199
 begek, 84, 85
 behinek, 423
 beli, 211
 beli bolitikel, 162
 belleriezh, 492
 benel, 14
 benevidik, 15
 benevvanek, 15
 beni adharzded, 428
 benvanek, 15
 benveg doareadel, 237
 benveg sonerezh, 150
 benvegad bred, 32
 benvegelouriezh, 144
 benvekaat, 144
 beolvezh, 281
 beradur, 6
 beriliom, 497
 berrbred, 228, 230, 231
 berrdermenouriezh, 30
 bertim, 496
 bertim gemedel, 496
 berverk, 453
 berzh, 50
 berzh mediaouek, 32
 berzhus, 511
 beskebiñ, 446
 beskelegezh, 93
 beskellek, 446, 505
 bev, 119
 bevastaler, 465
 bevdisurtelezh, 431
 beved, 108, 146, 372
 bevedeg, 5, 83
 bevedeg hilgemmet, 1
 bevedeg hiltaskemmet, 2
 bevedegañ, 464
 bevedegouriezh, 372, 464
 bevedek, 372
 bevedekaat, 464, 465
 bevedel, 363, 372
 bevedelouriezh, 363, 372, 505
 bevedouriezh, 40, 42, 71, 82, 83, 202, 504, 536
 bevenn uc'hañ, 288
 bevennañ, 19
 beveziñ, 394
 bevgempadus, 361
 bevgimiek, 182
 bevgimiezh, 424
 bevion, 445
 bevion douargerc'hek, 396
 bevoniezh, 87, 124, 137
 bevoniezh struzhel, 363
 bevret, 261
 bevzaskended, 431
 bezant, 5
 bezañ arbenn da, 60
 bezañ e devoud, 60
 bezañs, 43
 beziad, 52, 384
 beziat, 166
 bezoud, 53
 bezus, 166
 bihanañ kenlieskement, 157
 BIK, 157
 binvioù kevreañ, 53
 bir, 134
 bitik, 502
 bizerez, 105
 bizskriver, 324
 biñs, 502
 biñsañ, 483
 biñsell, 483
 biñsellañ, 483
 biñser, 501
 blazioù ar sistr, 240

- blein, 278, 439
 blein ar yenion, 74
 blein norzh, 134
 blein yenion, 74
 bleniañ, 59
 bleuz, 74, 81–83
 bleuz gwadvakteriel, 243, 244
 bleuz stuzegel, 81
 bleuz stuzegezhel, 73
 blinaus, 26
 blizek, 96, 97
 bliziek, 96, 97
 bloavezh trovanel, 74, 75
 bloc'hadel, 235
 bloc'hadelour, 232
 bloc'hadelouriezh, 232
 bloc'heilad, 224
 bloc'heilañ skizofrennek, 224
 bloc'hel, 235
 bloc'helour, 232
 bloc'helouriezh, 232
 bloc'hwel, 21
 bloskanafad, 82
 boazioù, 136
 boc'hedelfenn, 360
 boc'helfenn, 360
 bodad bredskoazell, 24
 bodad enkadenn, 24
 bodad labour, 370
 bodad skiantel, 370
 bodad stlennegel, 370
 boest amdreugañ, 105
 boest kejañ, 105
 boest kennaskañ, 105
 boest skarvañ, 105
 boest skourrañ, 105
 bolc'haskell, 131, 135
 bolc'haskellañ, 135
 bolc'haskeller, 135
 bolc'haskellerezh, 135
 bolc'henn ar vlevenn, 10
 boloiñ, 100, 103
 bomm, 15
 bomm kaozeek, 247
 bonad pennanvel, 235
 bonad sonennek, 139
 bonad verbel, 235
 bonan, 198
 bondoug, 144, 147
 bondoug(el), 144
 bondougek, 144, 147
 bondougel, 147
 boneg kuzh, 365
 bonekadur, 390
 bonen, 197
 bongef, 197
 bongellig, 3, 5
 bongelligoù eginel, 3, 5
 bongelligoù krouellel, 5
 bongelligoù oadourel, 5
 bongelligoù rizhellel, 3, 5
 bongevor, 51
 bongorf, 197
 bonlec'h, 451
 bonliv, 101
 bonnañ, 350
 bonoum, 197
 bonret, 261
 bonveziad, 142, 334
 borc'hañ, 68
 bosenn, 353
 bosenn ar bioù, 353
 boserezh, 226
 bouc'h, 226
 boud, 7, 384, 388
 boudinell ditirinus, 246
 boudoniezh, 330
 boudoù bev, 140
 boued, 290
 boulc'henn gemedel, 496
 boulgour, 434
 boullaat, 265
 bount arkimedel, 36, 534
 bounter(ez), 379
 bourd, 388
 bourdañ, 388
 bous(ell), 226
 bouster, 483
 bout, 85, 330, 384
 bouzellenn, 104, 226
 bouzellenn voan, 109
 bouzelloù, 108, 352
 bozhell, 226
 BRAK, 157
 brasañ kenranner, 157
 braslun, 181, 184
 brasluniegezh, 184
 braster tredanskogel, 115
 brazezdéd, 185
 bred, 81
 bredel, 32, 54
 bredelfenner, 110
 bredelfennerezh, 69, 144, 223, 343
 bredkleñvedouriezh, 223, 224
 bredoniel, 246
 bredoniezh, 31, 32, 114, 138, 224, 235
 bredoniezh al loened, 81
 bredusreer, 250
 bredusreüs, 250
 bredvezeg, 172
 bredvezegel, 83
 bredvezekniezh, 6, 90
 breinarek, 62
 breinged, 283
 breizhat, 393
 breizhveurat, 393
 breizhvez, 344, 345
 breizhvlez, 364, 438
 breizhwest, 346
 bremanel, 22
 breutaat, 16

brevus, 352
 brezhon, 393
 brezhoneg kempred, 54, 65, 331, 404, 533
 brezhoneg prederourel, 103
 brezhonegañ, 339
 brezhonegva, 206
 bri, 20
 briek, 141
 briekaat, 516
 brientekaat, 516
 brientin, 211
 brientinel, 211
 brientiniezh, 211
 brientinveliezh, 211
 brilizh, 20, 23
 brizhsoner, 148
 brizhton, 148
 brizhyezh, 128
 brizhyezhour, 271
 broad, 6
 broadelezh, 344
 broadelour, 331, 440
 broadelouriezh, 330, 441
 broelañ, 21
 brokañ, 218, 220
 bron, 198
 bronkezskeventel, 353
 bronneg, 183
 bronnosod, 125
 broreuziat, 181
 brosezat, 181, 423
 broudad, 32
 brouti, 21
 bruilhadur, 41
 bruilhañ, 41
 bruilhiñ, 40, 42
 bugeliezh, 70
 buhez kempred, 167
 buhezadur, 218

buhezel, 363
 bukañ, 191, 526
 bukenn, 239
 buker, 105
 bukerezh, 105
 buoc'han, 21

C

c'hoariva, 118
 c'hwec'hkognek, 504
 c'hwediñ, 42
 c'hwel, 77
 c'hweladur, 134
 c'hweladur argrenn ar molekul, 67
 c'hweldizh, 77
 c'hwelankad, 242
 c'hweluniad, 129, 331
 c'hwen-gwez, 21
 c'hweshael, 90
 c'hwezenn-dent, 228
 c'hwezbigell, 104
 c'hwezbigellfo, 8
 c'hwezbigenn, 465
 c'hwezbigennus, 464, 465
 c'hwibanenn, 228
 chadenn ar yen, 290
 chadenn ar yenijenn, 290
 chalotez, 303
 chaokat, 42
 chaous, 382
 chaous gwinegr, 382
 charkuterezh, 226
 chokolader, 299
 chom boud, 388
 chom bourd, 388
 choug, 99
 cuntul-, 50

cuntul-, 50

D

daeler, 6
 daeliad, 134
 dafar hilel, 50
 dafarenn, 150
 dalc'hegezh, 377
 dalc'herion ar poelloù, 128
 dalc'hiad, 359
 daleañ, 418
 damant sonel, 184
 damarvevat, 124, 125
 damgalet, 41
 damheñvelster, 90
 damkaniezh, 32
 damkaniezh an dardroadoù, 33
 damkaniezh ar c'hevazoù, 32
 damkaniezh hemonek, 169
 damkaniezh politikel, 377
 damouez, 124
 damoug, 10, 31, 42, 146
 damoug ar padelleg, 30
 damoug heugenniñ, 185
 damoug padellegel, 31
 damougel, 40
 damougelezh, 40
 damougouriezh, 9, 10
 damvredañ, 407
 damwir, 149
 danamestev, 94
 dangor, 278
 dangorek, 359, 507
 danod, 53, 145
 dantosod, 170
 dantour, 447
 danvez, 40
 danvez eilsammañ, 150
 danvez espar, 528, 530

- danvez gwerel, 130
 danvez gwerstrinkel, 130
 danvez kefredel, 404
 danvez kimiek, 21
 danvez krouiñ, 142
 danvezenn, 76
 danvezenn enepgwrez, 254
 danvezenn kevanaoz, 26
 danvezennoù yac'hadel, 91
 danveziñ, 68
 danwaskañ, 11
 danwehin, 146
 danwehinek, 146
 danzen, 539
 danzoug, 188
 daouac'h, 216
 daouac'h elektron, 454
 daouad, 84
 daouadegezh, 482
 daouadek, 404
 daouamsav, 478
 daouarrevel, 252
 daouarvellek, 252
 daouat, 380
 daoubez, 259, 261
 daoudañ, 380
 daoudañvad, 380
 daoudañvat, 378, 380
 daoudañvek, 380
 daoudroadek, 259
 daoudu, 250, 251
 daouduegezh, 250
 daoudek, 250, 251
 daouduel, 250, 251
 daouduelezh, 250
 daouek, 377
 daouelezh, 378
 daougar, 527
 daougemeradek, 59
 daougenvell, 509
 daougorvellek, 266
 daoulennus, 477
 daoulenus, 477–480
 daoulenusted, 482
 daourevoud, 261
 daouvac'had, 291
 daouvac'hañ, 291
 daouvarrek, 477
 daouvetal, 476
 daouvetalegezh, 471–473
 daouvetalek, 471, 473
 daouvetalelour, 472, 475
 daouvetalelouriezh, 472
 daouvetalour, 471–473, 476
 daouvetalouriezh, 471, 472, 476
 daouzehtalek, 36
 daradfiñv, 223
 daradfiñv(al), 223
 daraez, 82
 daraspad, 223, 224
 daraspad fiñvel, 223
 daraspad tantel, 224
 darbariñ, 400
 darbenn-dezren, 343
 darbennad, 53
 darblegerezh, 306, 307
 daredrec'hiñ, 71
 dareilañ, 224
 dareulad, 59, 203, 293, 359, 519
 dareuladek, 60
 dareuladel, 150
 dareuler, 161
 dareulerezh, 59, 148, 150, 245
 darevad rizhek, 434
 darever, 281
 dareviñ, 280
 dargenadur, 114
 dargenañ, 218
 dargudadezh, 363
 dargudat, 363
 darhed-, 108
 darhedañ, 110
 darhedañ kigennel, 110
 darhenniñ, 264
 darlaosker kaherel, 71
 darleadur, 392, 393
 darlizh, 369
 darlizhenn, 392, 393
 darlizhour, 369
 darreuziad, 353
 darreuziadek, 294
 darrizh(ad), 519
 darrizherezh, 129
 darsankañ, 166
 darsav, 162
 darstok, 83
 darstokadenn, 67
 darveskouriezh, 6
 darvezadur, 368, 401
 darvezout, 426, 427
 darvigad, 375
 darvigañ, 375
 darvoud dirfeudek, 32
 darvoud ec'hamwaskañ, 251
 darvoud ezien, 427
 darvoud hollek, 102
 darvoudegezh, 138
 darvoudek, 138
 darvoudel, 138
 darvoudelezh, 138
 darvoudelouriezh, 100
 darvoudoù digembez kenetrezo, 116
 darvout, 26, 146, 315
 darwantad, 403
 darwazh skevent, 352
 daskemm, 2
 daskemmadur, 445
 daskemmañ, 58
 dasken, 431
 daskended, 435

- daskerzhat, 124, 125
 daskiriat, 42, 43
 daskomprañ, 110
 daskreuañ, 43
 dasparadur ur viruz, 50
 dasparañ, 49, 51
 dasparzh, 22
 dasparzh multinomel, 240
 dasparzh reol, 37
 dasperzhiadur, 281
 dasperzhiañ, 58
 dassell, 42
 dassellat, 42
 dassellek, 42
 dassellel, 42, 148
 dassez, 30
 dasseziñ, 30, 31
 dassim, 526
 dasson, 66
 dastaol, 236
 dastennegezh, 209
 dastennek, 43, 73
 dastumad, 3
 dastumadenn, 20
 dastumvac'henn, 260
 dastumvar, 258, 260
 dastumvar mac'hennel, 260
 dastumvariadezh, 260
 daveadur, 48
 daveadur enbeziadezh, 187
 davedad, 416, 417
 davedegezh, 415
 davedek, 416, 417
 davedel, 60
 davedelezh, 59, 60, 96
 davedelour, 505
 davedelouriezh, 505
 davedenn, 415
 davediñ, 416
 daveel, 48, 175, 502
 daveenn, 300
 daveennoù diazremm, 522, 524
 daveennoù douaregorel, 480
 dazbriañ, 50, 139
 dazbroadelañ, 40
 dazbroañ, 50, 139
 dazedrec'hiñ, 71
 dazeilad, 374
 dazgann, 465
 dazgannus, 465
 dazgouesaat, 137
 dazgouez, 137, 139
 dazgouezañ, 139
 dazgwered, 35
 dazgwered e kempouez, 237
 dazgwered eiltroüs, 154
 dazgwered kimiek, 154, 477
 dazgwered ristennek, 233
 dazgweredoù ionek, 454
 dazhunadezh, 363
 dazhunat, 363
 dazlammat, 174
 dazlec'hiañ, 49, 50
 dazvellekaat, 250, 294
 deanvad, 206
 deanvadur, 35
 deaozadus, 182
 deaozañ, 182
 deaozer, 138
 debarañ, 408
 debradus, 285
 dec'han, 83, 110, 155, 178, 317, 465
 dec'havael emouez, 146
 dec'havaelañ, 146
 dec'heriad, 157, 207
 dec'heriañ, 19, 42, 43, 63, 88, 106, 146, 162, 165, 182, 254, 314, 406
 dec'hmegad, 63
 dec'hmegañ, 63, 191
 dec'hmegek, 63
 dec'hmegel, 61, 63
 dec'hoiñ, 146
 dedalvezadus, 116
 dedolzañ, 137
 dedreiñ, 11, 33, 237, 426
 dedro d'ar pare, 352
 dedroadur, 102, 183, 281, 329
 degaserezh, 390
 degemmadur, 114
 degemmadur ploueel, 114
 degemmadurioù kalvezel, 114
 degemvir, 8
 degouezh, 102, 103, 417
 degouezh dibarek, 116
 degouezh rizhek, 203
 degouezh skolek, 203
 degouezh skouer, 203
 degouezh surjaniel, 104
 degouezhat, 102
 degouezhek, 102
 degouezhel, 102, 103
 degreriadur, 278
 dehaezat, 66
 dehir-, 108
 dehirañ, 110
 dehirañ al livenn, 110
 dehouekaad, 9, 11
 dehouelaat, 9
 dekem, 10
 dekemvir, 10
 dekemvirelezh, 8
 dekemviriezh, 8
 dekredelaat, 12
 delankañ, 42, 146
 delec'hiañ, 480
 dellidveli, 537
 dellidveliek, 537
 deltaplaver, 131
 delun, 35, 106
 delv, 367

- delvan, 366
 delvan jedoniel, 189
 demerded, 174
 demokrat, 211
 demokratel, 211
 demokratiezh, 211
 demongaer, 462
 demongaeüs, 462
 denaozad, 91
 denaozat, 91
 denaozañ, 91
 denañ, 40
 denbaret, 91
 dendarv, 518
 denelezh, 142
 denesaat, 101
 deneuziadur, 103
 denien, 88, 89, 91, 92
 denienaat, 89
 denoni, 88, 89, 92
 denoniad, 92
 denoniadel, 89, 91, 92
 denoniadur, 92
 denoniañ, 87, 89, 91, 92
 denoniek, 87, 91, 92
 denoniekaat, 92
 denoniel, 87–89, 91, 92
 denonien, 92
 denoniet, 92
 denoniezh, 88, 92
 denotadur, 85, 402
 dentenn, 505
 dentennegezh, 505
 denter, 449
 dentoniezh, 100
 dentour, 101, 446, 447
 dentouriezh, 100, 101
 denvan, 527
 deñvlec'h, 270
 deñvva, 270
- denvaneg, 527
 denvanek, 527
 deouezadel, 103
 deouezañ, 66, 207
 deouezus, 62, 111, 151, 152, 261, 277, 306
 deouezusted, 174, 345
 deour, 62
 deourgan, 62
 deourgerzh, 62, 63
 derbarañ, 32
 derc'h, 367
 derc'had mac'hennek, 246
 derc'han, 413, 530
 derc'hanv, 275
 derc'hanva, 413
 derc'hanvenn, 275
 derc'haozad, 275
 derc'hek, 93
 derc'hennadur kevregat, 179
 derc'houezañ, 277, 349
 derc'houezour, 212
 dere kevatalder, 453
 dereed, 138
 dereer, 138
 dereet, 138
 deren, 135
 deren buzadoù, 135
 derenel, 135
 derenell atersiñ, 323
 derez erzerc'hañ, 181
 derez oksidadur, 520
 dereziegouriezh, 395
 dereziennadur, 268
 derezouriezh, 394
 dereüs, 135
 dereüsted, 135
 dergasus, 409
 deriunus, 270
 derstal, 32
- dervaat, 237, 475
 desavadur, 248
 deselliñ, 35
 desellout, 115, 278
 deskad, 352, 376
 Deskadurezh Riezel, 127
 deskejañ, 155
 deskrivadel, 138
 deskrivadur, 121
 deskrivadurel, 85, 424
 despizadur, 5, 11, 74, 82, 121
 despizadur prederouriel, 156
 destiañ, 306
 destladur, 35, 372
 destlenn, 352
 destrizh holonom, 155
 destrizhus, 141
 deun, 502
 deurus, 54
 deuterat, 35
 deved, 292
 deved a-vras, 293
 deverad, 5, 11, 110
 deveradur reoliek, 118
 deveradurel, 406
 deverañ, 3, 5, 42
 deverañ diwar, 121
 deveret, 5
 devin a-vras, 293
 devoud alvezel, 59
 devoud buhezel, 59
 devoud davedek, 415–417
 devoud davediñ, 416
 devoud ec'hoarek, 417
 devoud erodiñ, 416
 devoud kevredadel, 260
 devoud savelek, 415–417
 devoudañ, 10, 60, 83, 138, 353
 devouder-devouded, 60
 devredañ, 142
 devredañ denel, 60
 dewerc'hañ, 374

- dewerzhañ, 109, 413
 dewezhiadur gwrezel, 130
 dezanviñ, 354
 dezelv(ad), 519
 dezerc'h, 148
 dezerc'hañ, 118
 dezerc'hañ sonerezh, 118
 dezerc'hel, 148
 dezerc'her, 118, 120, 121, 142, 148, 149
 dezerzh, 184, 377
 dezerzhekadur mezegel, 184
 dezevout, 40, 53, 59, 91
 dezevout allren, 373
 dezevout emren, 373
 dezevout, *passim*
 dezgeriadenn, 237
 dezgeriañ, 102
 dezlankadañ ur fiñv, 364
 deznaou, 224
 dezneuziad, 53, 139, 445
 dezneuziadur, 53, 65, 141
 dezneuziañ, 8, 30, 50, 62, 191
 dezrann aliestedel, 365
 dezrann an aliestedoù, 365
 dezrann steradurel, 46
 dezrann talmel, 365
 dezrannañ, 369
 dezv, 31, 72
 dezv steuñv, 72
 dezv steuñviñ, 72
 dezvadur, 452
 dezvarnegezh, 362
 dezvarnek, 399
 dezvarnelouriezh, 361
 dezvel, 471
 dezventañ, 520
 dezvoù bloc'hel, 134
 diabarzh-fri, 295
 diabet insulinrekizus, 125
 diac'hinad, 121
 diac'hinadek, 120, 121
 diac'hinadel, 120
 diac'hinat, 121
 diac'hinek, 121
 diac'hinel, 120
 diac'horre, 343
 diadost, 239
 diaezad dispizel, 464
 diagiz, 191
 diagon, 328
 dialuskel, 85
 diampledus, 292, 293
 diampeg, 113, 114
 diamwask-, 251
 diamwaskañ, 258, 259
 diamzalc'h, 183
 dianderc'hañ, 81
 dianged, 270, 271
 diank kemedel, 496
 diankañ, 496
 dianlen, 60, 88
 dianlenad, 39, 60, 459
 diantell, 248
 dianwerc'hañ, 343
 diaraoger, 142, 184
 diarc'hañ, 407
 diarc'horre, 343
 diargrou, 298
 diarneuz, 459
 diarsell, 60, 218
 diarsell goubarel, 415
 diarsell goubarel hollveziadel, 102
 diarsell louere, 415
 diarvenn, 101
 diarzoug, 141
 diaser daveel, 130
 diaser dizave, 130
 diaserded daveel, 130
 diaserded dizave, 130
 diaserded keñverel, 130
 diastok, 239
 diastol, 235
 diastolel, 235
 diavaez, 70
 diawelout, 26
 diazas, 84
 diazerc'h, 520, 521
 diazerc'hded, 520
 diazez, 280
 diazez dek, 12
 diazez nervvedourel ar c'hounerezh, 343
 diazez niveriñ, 268
 diazezañ, 281, 284, 285
 diazremm, 521
 diazremmded, 520, 521
 diazremmder, 521
 diazremmegezh, 521
 diazremmelezh, 521
 dibaot, 42
 dibarek, 18
 dibenn, 89
 dibenn adanvel, 4
 dibennoniezh, 95
 dibennyezher, 204
 dibierzhegañ, 444
 diboaniañ, 10
 dibradañ, 131
 dibriederezh, 91
 dibunañ, 516
 dic'haouad, 133
 dic'haouadenn, 133
 dic'haouadour, 133
 dic'haouadur, 133
 dic'haoued, 133
 dic'haouer, 133
 dic'haouiñ, 133
 dic'harv-, 37
 dic'harver, 39
 dic'harvet, 38
 dic'henezhañ, 525

- dic'henezhañ kozhiadel ar
 vrizhenn, 526
 dic'hour, 49, 50
 dic'hrad, 128
 dic'hwel, 133
 didarzhata, 157
 didaskaliad, 399
 didaskalienn, 399
 didennañ, 504, 505
 didreuzus d'ar wrez, 93
 didreuzusted, 156
 didroc'h, 154
 diebarzhusted, 156
 diegi, 6, 234
 dielfennadur, 520
 dielfennañ, 4
 diemsav, 373
 dien, 161
 dienderc'hañ, 161
 dienonennañ, 265
 diensteudañ, 536
 dierouez, 202, 278
 diflip kemedel, 496
 diflukañ, 15, 26
 diforc'hell, 11, 158
 diforc'hellek, 155
 diforc'hioù etrehiniennel, 161
 diforc'hiñ, 59
 difruañ, 438
 diged, 271
 digembez, 116
 digembez an ataladoù, 115,
 116
 digembezusted, 116
 digembezusted an ataladoù,
 116
 digemm, 290
 digemmañ, 158
 digempenn, 53
 digempouez, 83
 digen, 174
 digenaozadus, 123
 digenaozañ, 36
 digengann a 'n emdreñ, 110
 digengann dent-aven, 110
 digennaskañ, 247
 digenstrolladus, 125
 digent, 331
 digenvez, 86
 diglañvadur, 342
 diglevadus, 311
 diglevet, 311
 digoll(ad), 133
 digolladel, 157
 digolladour, 133, 157
 digolled, 133
 digoller, 133
 digor naturel, 101
 digoradur, 390, 391
 digunvez, 47
 dihoskadus, 153, 154, 173
 dilaviñ, 265
 dilec'hiadur, 27
 dilec'hiadur gwerch'hel, 27
 dilec'hiadur hañvalat, 27
 dileizhenn, 432
 dileizher, 381
 dileizhus, 381
 dileizhuzenn, 381
 dilenn, 212
 dilenned, 212
 dilerc'hiañ, 343
 diles, 90, 120, 139
 dilezenn, 451
 diloc'h, 172
 diluziañ, 14
 dinaou, 131
 dinaouiñ eus, 121
 dinaz, 195, 325
 dindan, 23
 dinoaz, 59
 dinoer azez, 524
 dinoiñ, 497
 diodañ, 85
 diogelaat, 414
 diogelerezh, 414
 diogeliñ, 414
 diogelroez, 414
 diorreadur armerzhel, 72
 diorreer, 374
 diorreerezh, 404
 diorren bredel, 110
 diorren gouzañvadus, 362
 diorren padus, 361, 365
 diouer, 184
 diouerekaat mezege, 184
 diouganañ, 339
 diouganer, 334, 339
 diougemmañ, 500
 diougonadel, 349
 diouiziegezh, 14
 diouveg, 110
 diouvegadel, 110
 diouvegañ, 110
 diouvege, 108, 110
 diouveger, 108
 diouzerch, 339
 diouzh ar stlej, 492
 divouzeallañ, 197
 diplomat, 276, 277
 diplomatelezh, 277
 diplomateriezh, 277
 direadel, 243
 direadouriezh, 9, 11
 direel, 243
 direizh, 59
 direizh nervennoù, 141
 direizhadur, 83
 direizhoù aloubus an diorren,
 110
 direllig, 294
 diren, 158, 426
 dirfeud, 91

- dirfeudek, 32
 dirgalc'h, 294
 dirgalc'hég, 294
 dirgevod, 294
 diroudennañ, 47
 diruzad, 359
 diruzadur, 79
 dirwestour, 240
 divaskellañ, 135
 disglénad, 374
 disglénad enkaelat, 375
 disglénad ezkaelat, 375
 disglénadur, 375
 disglénadur enkaelat, 375
 disglénadur ezkaelat, 375
 disglénat, 375
 disglének, 375
 disgo, 146
 disgwrezer, 254, 255
 disgwrezus, 254
 disgwrezusenn, 254
 diskejadus, 153, 155, 158
 diskejañ, 153, 155, 157, 158
 diskejenn, 155, 244
 diskejus, 155, 158
 diskiblezh, 9, 12, 50, 374
 diskiblezhel, 139
 diskogellañ, 82, 234
 diskolpañ, 288, 289, 300–304
 dislank, 90
 dispartiañ, 102, 265, 266
 dispartiañ ur vi, 265, 266, 289
 dispartier, 266, 289
 dispenn, 35
 displegadus, 59
 displet, 62
 dispredet, 4, 26, 32, 49, 169
 disrannañ, 157
 distabil, 394
 distagadur skoueriek, 421
 diastema, 110
 disteurel, 40
 distreizhañ, 42
 distreiñ, 42
 distro d'an andon, 121
 distro d'ar vammenn, 121
 distroc'h, 248
 distroñsañ, 209
 distroñser dastennek, 209
 distrizhañ, 461
 distummadur, 271
 distummañ, 43
 disvannadel, 12
 disvannadur, 12
 disvannañ, 12, 66
 disvannourel, 8
 disvannouriezh, 8, 12
 disvoziad, 133
 ditour, 70
 ditourañ, 26
 divall, 184
 divamsavus, 477–480
 divamsavusted, 482
 divankañ, 86
 divarregezh, 31
 divaven, 110, 378
 divdrenkenn, 215
 divellekaat, 275
 divellsteriek, 131
 diverrad, 20, 375
 diverzhout, 329
 divezel, 14
 divezoniezh, 81
 divig, 24
 divlavnenn, 476
 divlizh, 375
 divoud, 16, 415
 divrannañ, 267
 divrannerenn, 267
 divrazadur, 96
 divreveg, 14
 divrevegezh, 14
 divrevek, 14
 divrevek, 13
 divrevelezh, 13
 divristennek, 252
 divvezañs, 259
 diwan, 5
 diwata, 374
 diwel, 52
 diwelout, 59
 diwezhel, 353
 diwezhoniezh, 95
 diwiskenn, 443
 diwresteriñ, 352
 dizantañ, 233
 dizave, 48
 dizeur, 351
 dizintradus, 156
 dizintradusted an danvez, 156
 diziouerus, 59
 dizourañ, 264
 dizourennañ, 264
 dizungenezh, 363
 dizunplegad, 363
 dizunplegadek, 363
 dizunvan, 363
 dizurzhioù navel, 141
 doareenn, 195
 doareenn anhêrezhel, 244
 doareenn hêrezhel, 244
 doazhadourez, 306
 doazhadur, 6, 52, 62, 91, 103, 168, 245, 307, 341, 342, 359, 362, 374, 395, 445
 dodad, 362, 372
 dodenn, 313, 461
 dodiñ bezoud, 191
 dodskrid, 443, 446
 dol, 325, 326
 domani, 7, 59
 don, 424

- donder istorel, 404
 donvred, 144
 dornelezh a-zehou, 442
 douaradegañ, 202
 douaregorel, 480
 douargerc'h, 395
 douargerc'hegezh, 395
 douargerc'hek, 395
 douargerc'hel, 395, 396
 douarlec'hiañ, 480
 douaroniezh, 40, 95, 96
 douarouriezh, 45, 137
 douarstummadouriezh, 45, 293
 douarstummadur, 480
 douarzealfañ, 480
 doueegezh, 350, 443
 douen, 135
 douenel, 135
 douenusted, 135
 doueoniel, 335
 doueoniezh, 310
 doueonour, 310
 doueouriezh, 443
 douesaat, 103
 douested, 174
 douester, 36
 dougae, 187
 dougell, 179
 dougen bri, 516
 dougen un azeulerezh, 469
 douger, 374
 dougogi, 179
 douhenniñ, 264
 doujadus, 141
 doujus, 140, 141
 dour dic'harvet, 38
 dour havel, 529
 dour lerien, 38
 dour lerienet, 38
 dour melar, 529
 dour ponner, 35
 dour real, 30
 dour roueel, 33
 dour strinkennañ, 35
 douraezhoniel, 188
 douraezhoniezh, 188
 dourandalañ, 497
 douranvec'h, 45
 dourdrenkenn, 106
 doureg, 187
 dourenn roueel, 33
 dourgaeañ, 187
 dourgaeeg, 187
 dourgediadur, 35
 dourgediañ, 34, 45
 dourgen, 198
 dourgib, 266
 dourhevec'hiañ, 45
 dourisvec'h, 45
 dourlen, 107, 109
 dourlenaat, 109
 dourlenañ, 107
 dourlended, 109
 dourluzañ, 341, 343
 dourluzell, 490
 douroareg, 187
 douroaregañ, 187
 douroaregenn, 187
 dourrannañ, 68
 dourwrez, 528
 dourwrezel, 528, 529
 dozvadur (ar vigellig), 526
 doñjer, 185
 drailhañ, 300
 dramaek, 440
 dramm, 25
 dre an ental, 342
 dre an erdal, 342
 drebadout, 184
 drec'heilañ, 223
 drec'hel, 213
 drec'henn, 213
 dredad, 104, 538
 dredad proteinoù, 78, 104
 dredañ, 104, 538
 dredenn, 538
 dredennad, 538
 dredennegezh, 538
 dredennek, 538
 dregantad, 268
 dregempenn, 81, 88
 dreistamen, 516
 dreistarver, 53
 dreistdoug, 188
 dreistezhomm, 82, 128
 dreisthanren, 216
 dreistkreñvaat, 294
 dreklakadur, 80
 dreklodur, 81
 drektennañ, 71
 dremm, 522
 dremmad, 522
 dremmañ, 522
 dremmour, 118, 398
 dremmwel, 522, 523
 dremmwel (lec'hel) a-spin, 523
 dremmwel douargreizet, 524
 dremmwel edrec'hat, 523
 dremmwel jedoniel, 524
 dremmwel kalvezadel, 522, 524
 dremmwel steredoniel, 524
 dremmweliad, 523
 dret, 538
 drezus, 386
 droue vuhezegezh, 452
 droukfell, 83, 512
 droukfellgurañ, 83
 druzenn, 269, 453
 durc'haat, 52, 134
 durc'hadur, 15, 59, 134

durc'hadur entalel, 32
 durc'hadur goubarek, 104
 durc'hadur ster, 31, 33, 85,
 88, 250
 durc'hadur studi, 9

E

e dibenn dezrann, 16
 e raklen, 60
 e rezh, 230, 317, 352, 395
 ebarzhiñ, 102
 ebrouriezh, 430
 ec'hamwask, 249
 ec'hamwaskañ, 259
 ec'hoar mezegadel, 72
 ec'hoarek, 417
 ec'hod, 66
 ec'hodiñ, 85
 ec'honad, 374, 465
 ec'honenn, 76, 106
 ec'hongas ar gwentadur, 465
 ec'hongas gwentadurel, 465
 ec'huzek, 536, 539
 ec'hwastad, 83
 ec'hwel arreat, 127
 ec'hwel azreadus, 129
 ec'hwelañ, 129
 edrec'had, 523
 edrec'hiñ, 71
 eeunadur, 89
 eeunenn, 93, 253
 efediñ, 357
 egin, 5
 eginnek, 3, 5
 eginenn, 178, 182
 egor, 28, 156, 174
 egor-amzer, 267
 egorlestr, 132

ehan brazezdred, 340, 342, 344
 ehan dianwilioud, 344
 ehan kerent(el), 344
 ehan mammelezh, 342, 344
 eienenn, 121
 eienenn dirwrezel, 529
 eienenn dourwrezel, 529
 eienenn ervoaz, 529
 eienennou tomm, 529
 eil derez, 358, 359
 eildezerc'hañ, 148
 eiler mezegel, 443, 444, 447
 eilez, 252
 eilezded, 252
 eilgavael, 121
 eilgevor, 121
 eilkemer, 121
 eilkemeradur, 401
 eilkrog, 121
 eilplegañ, 33
 eilsamm, 121, 148
 eilsammañ, 142, 148, 150, 151
 eilsammer, 142
 eilster, 141
 eiltroadusted, 155
 eiltroüsted, 155
 eizhadrigat, 539
 eizhagar, 539
 eizhavevat, 539
 eksiton, 66
 ekspresionouriezh, 484
 ektoblast, 25, 27
 ektoblastek, 25
 ekzema, 538
 ekzematek, 536
 ekzematel, 536
 ekzematetuz, 538
 ekzematus, 538
 elastomer, 209
 elektron, 174, 454

elektronenn, 66, 174
 elektronenn ankoulet, 188
 elektronik, 78, 189, 364
 elfenn neptu, 452, 453
 elfenn unan, 452
 elfennadur, 35
 elfennañ ambredadurel, 86
 elfennañ steradurel, 86, 108
 elfennañ ur fiñv, 364
 elfennel, 53
 elfennerezh, 9
 elgezh, 98
 ellig, 305
 elligañ, 306
 elligegez, 306
 elligel, 306
 elligelenn, 306
 elligourez, 305, 306
 elligus, 306
 elliguzenn, 306
 e-maez lezenn, 451
 ematersiñ, 155
 embannerezh, 162
 embreg, 10
 embreg nidiadel, 331
 embregadenn, 60
 embreger, 15
 emdarzh, 42, 330
 emdarzhek, 270
 emdennañ, 11
 emdreñ, 31, 33, 146
 emdreñ dereziek, 395
 emdroadur, 203
 emdroüs, 169
 emell, 9, 459
 emframm, 86
 emgavout, 275
 emgefreek, 153
 emgemer, 275
 emgennaskañ, 247
 emglev tavel, 82
 emgorf, 408

- emgrennañ, 5
 emlazhiad, 537
 emlazhvar, 538
 emlazhvariad, 538
 emlazhvariat, 538
 emledañ, 21, 22
 emleterc'had, 161
 emouez, 11, 401
 emouezañ, 141, 152, 275, 460
 empenn, 60
 empenn kezivik, 202
 empennekaad, 245
 empennfo darreuziat, 111, 113
 empennouriezh, 61
 emplegus, 85
 emprañ, 77
 emrannañ direüs, 243
 emrannañ hanterus, 245
 emrannañ meiotek, 243
 emrannañ mitotek, 243
 emren, 111
 emrended ar beved, 372
 Emsav, 439
 emstrivad, 283
 emvataat, 182
 emvennus, 269, 270
 emvlisa, 305
 emweañ, 152
 emwedennañ, 152
 emzalc'h kenglevek, 342
 emzalc'h naturel, 191
 emzezrann, 460
 emzezrannañ, 331, 441
 emzigennaskañ, 247
 emzistrannañ, 162
 emzred, 538
 emzredad, 538
 emzredat, 538
 emzrevezañ, 223
 en araez da, 82, 146, 162, 282, 426
 en arc'hoal, 76
 en arc'hronn, 76
 en arstal, 32
 en ervez da, 282, 426
 enanker, 239
 enantiomer, 213
 enaoz, 138
 enaozañ, 536, 539
 enboc'hañ, 226
 enbosañ, 226
 enboserezh, 226
 enbousañ, 226
 enbozhañ, 226
 enbozherezh, 226
 endalc'h araez, 69
 endalc'h araezioù, 72
 endalc'h disoc'h, 69, 72
 endalc'h poelloniel, 89
 endalc'het, 72
 enderc'hel, 59, 76
 endoblastek, 25
 endodiñ, 129
 endonukleaz, 68
 enebad, 84, 85
 enebet, 85
 enebiezh, 460
 enebañ, 85
 enebour, 460
 Eneid, 62
 enepgwrez, 254, 255
 enepgwrezer, 254
 eneppreñveg, 464, 465
 eneppreñvek, 464, 465
 enepster, 5, 50
 enfri-, 295
 enfriel, 293
 engan(et), 307
 engervel, 242
 engravadur, 499
 engravenn, 499
 engwerc'hañ, 413
 engwezhañ, 59, 501
 enhunel, 525, 526
 enien, 168, 278, 406, 427
 enkaad, 42
 enkadenn, 294
 enkae, 413
 enkaeadur ur plasma, 4
 enkaelat, 375
 enkelat, 363
 enklozadur, 76
 enklozañ, 76
 enkousk, 525, 526
 enkreriañ, 278
 enkromozomek, 243
 enlenañ, 10
 enlouc'hañ, 215
 enluskañ, 443
 enmanelouriezh, 112, 113
 enmoned, 17
 enneg, 59
 ensavadur, 334
 ensavadur amaezhiadurel, 316
 enselladenn, 127
 ensellerez, 127
 ensezat, 424
 ensinkladur, 83
 ensinklañ, 83, 465
 ensoc'hañ, 35, 520
 ensteud bronnell, 124, 125, 536
 ensteud dantel, 170
 ent arreadek, 538
 ent diarlenn, 222, 359
 ent diarneuz, 359
 ent enien, 254
 ent ergorel, 236
 ent ezien, 254
 ent ganadel, 364
 ent gerdarzhel, 416

- ent goubarel, 102
- ent hildarzhel, 90
- ent hilouriel, 2
- ent kalvezadel, 58
- ent kefridiel, 411
- ent kewer, 81
- ent klinikel, 352
- ent lezennel, 129, 279
- ent luniadel, 161
- ent oberiat, 168
- ent ouiziadoniel, 236
- ent politikel, 279
- ent sonel, 5, 11, 32, 81, 505
- ent veur, 119
- ent voas, 119
- ent werc'hel, 119
- ent wir, 119
- ent yezhourel, 197, 294
- ental, 172, 244, 276, 294, 372, 375
- entremezioù dazgannat, 466
- enzim, 67, 68, 136, 138
- enzim argrennañ, 68
- enzim deaozadus, 180
- enzim deaozet, 138, 180
- enzim strizhañ, 67
- enzimatek, 184
- enzimel, 181, 184
- enzimourel, 184
- enzimouriel, 181
- eogiñ, 283, 288
- eorizh, 145
- eostengar, 348
- eoulaezhoniezh, 188
- eoulezhoniel, 188
- eoulgurañ, 83
- epek, 62
- epidermaat, 136
- epikikl, 215
- epoz, 62
- epozek, 62
- epozel, 62
- eraeziñ, 527
- eraeziñ loc'hadel, 444
- erbar, 32, 111, 165, 166, 168
- erdaeriñ, 31, 224
- erdal, 48, 244, 276, 294, 307, 375, 444
- erdalva, 91, 156, 265
- erdu, 413
- ere a savelegezh, 459
- ere tredansavel, 35
- ereadur, 423
- ereenn, 424
- ereganad hollek, 394
- eren, 116
- erganad, 144, 236, 374
- erganad disglennadek, 374, 375
- erganad hollek, 395
- erged, 260
- ergemenn, 307, 374
- ergerc'henn, 306
- ergeñverenn, 121, 229, 374, 384
- ergeñveriñ, 9
- ergoregezh, 505
- ergorek, 359
- ergorelezh, 32
- ergorenn, 85, 191, 244, 395, 480
- ergraf, 86, 142, 174, 190, 373
- ergraf prederel, 236
- ergrafoù ar fizik, 175
- ergrafoù fizikel, 190
- eritroblastoz, 374
- eriñv, 435
- erlec'hiañ, 6, 39, 86, , 374, , 424
- erlec'hwata, 374
- erlemel, 342
- erod, 415
- erodad, 416, 417
- erodadouriezh, 416
- erodiñ, 416
- erol, 269
- erol(ad), 270
- erolad, 269
- erolad kerc'hellañ, 267
- erolañ, 241
- eror un astr, 522, 524
- errotek, 170, 172
- eroueriañ, 81
- erougreiz, 535
- erougreizel, 535
- erozek, 170
- ersav, 11, 182, 445
- ersaviñ, 71, 167
- ersell, 92
- ersellus, 152
- erskrivadegezh, 136
- erskrivadel, 138
- erskrivadelezh, 136
- erskrivañ, 447
- erverkañ, 429
- erverkus, 429
- erveziad, 282, 427
- erveziadelezh, 244, 246
- ervout, 427
- erwezh, 83
- erwezhiañ, 81
- erzerc'h, 374
- erzerc'haat, 90, 244
- erzerc'had, 103
- erzerc'had bevedel, 90
- erzerc'had bredel, 90
- erzerc'had kigennel reol, 223
- erzerc'hadezh, 181
- erzerc'hadur, 134
- erzerc'hausted, 184
- erzerc'hañ, 374
- erzerc'hañ dre, 121
- erzerc'hañ e rezh, 121
- esaou, 154

esaou anhoskus, 153, 154
 esaou(enn), 154
 esaou(enn) dihoskadus, 154
 esaouenn dihoskadus, 153, 154
 esaouenn ezreol, 110
 eskantel, 54
 eskantet, 54
 eskatologiezh, 96
 eskemm digemm, 290
 eskemm neuennus, 290
 eskidel, 213
 eskidelezh, 213
 eskoridigezh, 320
 eskoriñ, 149, 314, 539
 esparan, 530
 esparell, 528
 estouead, 26
 estoueeeg, 25
 estoueeek, 25
 estoueiad, 25
 estr, 165
 etad, 412
 etanol, 35, 512
 etilen, 281
 etivez, 251
 etologiezh, 80
 etrebrel, 63
 etredaouat, 188
 etrekromozomek, 243
 etremetaleg, 116
 etrerevadur, 171
 etrereveg, 172
 etrerevegezh, 172
 etrerevek, 171, 172
 etrevroadeleg, 109
 eulad, 348
 euver, 51
 euzhc'her, 391
 euzhfurm, 271

evezhiadennoù kevret, 128
 evezhiañ emouez, 150
 evezhiañ ersellus, 152
 evnell, 131
 evodadouriezh, 475
 evodiñ, 84, 85
 ezfredadur, 133
 ezien, 427
 ezkaeladus, 496
 ezkaelat, 375
 ezkemederezh, 496
 ezkounañ, 191
 ezkrer, 278
 ezlakaat, 174
 ezlizhour, 469, 470
 ezporzhiañ, 472
 ezreolder, 66, 90
 ezreolennek, 407
 ezrinegañ, 364
 ezsteudañ, 539
 eztaoler, 15
 ezvezant, 388
 ezwaskañ, 264
 eñvoriñ, 71, 191

F

fal, 98, 107, 108
 falskostoù, 362
 faou kemedel, 496
 faout angrizadur, 504
 faout didennadur, 504
 farad, 179
 faskouraat, 361
 faskouradur, 361
 faskouridik, 361
 fatidigezh, 47
 fazi gramadeg, 298
 fazi moulerezhel, 158

faziek, 139
 feizvonnad, 348, 350
 feleunder, 516
 felladennelañ, 341
 fennadoù treuznaouezek, 445
 fent, 222, 400, 402
 fermion, 174
 feromon, 21
 festañ, 502
 fetis, 228
 fetisaat, 229
 fetisaenn, 230
 fetisaus, 229
 fetisauzenn, 229
 fetisañ, 229, 285
 fetisenn, 228–230
 fetisted, 174
 fetisus, 229
 fetisuzenn, 229
 fetisâd, 230
 fetizenn, 228–230
 feukañ, 82
 feul, 81
 feur eskemm fest, 290
 feur eskemm gwevn, 290
 feur eskemm kestouek, 290
 feur eskemm neuennus, 290
 feur kemmus, 290
 feur kleñvel, 446
 feur mervel, 446
 feuriader tolz korf, 107, 109
 fezantet, 298
 filmaozer, 206
 filusted, 235
 finvez, 96
 finvezelezh, 6, 96
 finvezelour, 6
 finvezelouriezh, 6
 fizik, 48, 85, 128
 fizik pementadel, 174
 fizikel, 29
 fizikour, 66

fiñskeudenniñ, 263
 fiñv eeunregek, 241
 fiñv kelc'hiek, 241
 fiñvad, 223
 fiñvad ec'hwel, 129
 fiñval, 223
 fiñvus, 102
 flemm, 401
 flora, 109
 fluidek, 78, 79
 fluidik, 78
 forc'h azeilañ, 50
 forc'had, 38
 forc'had rizh, 37
 forc'hañ eus, 37
 forc'hellegezh, 89, 92, 109, 158
 forc'hellek, 85, 109
 forom, 274
 forzhioù koazhañ, 230
 foton, 66
 fotonek, 79
 fotonik, 78
 foñsad lañser, 90
 frailh narkisek, 25
 frammidigezh, 86
 frankiz kelenn, 128
 frankiz varzhel, 525
 frankizelour, 423
 frankizusted, 471
 frankstrollata, 138
 fraouaat, 306
 fraouâd, 146
 frevel, 375
 friegezh, 504
 fromel, 11
 fronempenn, 90
 frouezhigiñ, 342
 fuadur an dud labour, 184
 fuadur an empennoù, 184

fuadur ar c'hevalaoù, 184
 fuadur ar vezeion, 184
 fuc'hanafad, 82
 fuc'hell gerc'hellañ, 267
 fuganv, 274
 fun liesreell, 240
 Fured, 14
 Furion, 14
 furn, 6, 86
 furn odel, 275
 furnadur kigennel, 10
 furnidigezh, 35
 futurour, 63, 148
 futurouriezh, 484, 519

G

galen, 162
 galeniezh, 317
 gallaoueg genidik, 185
 galleg amparfal, 140
 galleg podoù, 141
 galloud kravezel, 334
 galloud politikel, 334
 galloudezh, 241, 311
 galluster keweriañ, 146
 galvaniek, 371
 galvaniekaat, 371
 galvanzinkañ, 375
 gamet, 5
 gametek, 372, 375
 gametel, 5, 372, 375
 ganadel, 5, 375
 ganedig(el), 307
 ganer, 117, 119
 ganer tredan, 242
 gannusted, 174
 gaol azeilañ, 50
 gaou rannet, 87, 91

gaouanv, 274
 gaouiat, 446
 garan, 482
 garv, 38
 garvder, 39
 garvev goüs, 146
 garvevion poreüs, 162
 garvevlazh, 80
 garvevlazher, 80
 gavael, 37
 gavaelad teuziñ, 453
 gaved, 378
 gelaat, 395
 geladus, 395
 gelaer, 395
 gelaus, 395
 gelauzenn, 395
 gen, 162, 307
 genad, 42, 61, 62, 114, 171, 183
 genadel, 434
 genawouriezh, 101
 genel, 59, 88, 117, 119, 162, 254, 344
 genetegezh, 308
 genezh, 248
 genglennadur, 260
 gennañ, 173
 genniñ, 156, 465
 genom, 161, 162, 244
 genotip, 465
 genotipek, 465
 genotipel, 465
 geografia, 96
 geosinklinal, 44
 ger a-raok, 391
 ger dihoskadus, 154
 ger etrevroadel, 8
 ger koulzek, 356
 ger rannvloaz, 354
 ger sezon, 355
 gerdarzh, 43, 176, 321, 457
 geriad, 144

- geriadur, 86, 168, 393
 geriadur hollek, 169
 geriadurel, 219
 geriadurezh, 219
 geriadurezh an devezout, 103
 geriaduriñ, 137
 geriadurour, 219, 363, 376
 geriaoueg, 180, 263, 392, 393
 gerienn, 25, 329
 gerienn adanvel, 385
 gerluniad, 150
 gerluniañ, 89
 geto, 118
 getoat, 118
 getoek, 86
 getoekaat, 118
 gevelled kendiñvat, 538
 gevelled siamat, 538
 ginad, 235
 gindaouad, 77
 ginderc'had, 526
 gindrec'h, 213
 gindrec'hel, 213
 ginerlusk, 75
 ginerlusker, 75
 ginfuc'hell, 75
 gitarour, 117
 glanaus, 461
 glanelour, 119
 glaou, 36
 glaz, 512
 glein, 266
 gleinaat, 265, 266
 glenn, 96
 glennadurezh, 96
 glennlec'hiañ, 480
 glizek, 63
 gliziel, 63
 gloazad, 111
 gloazed grevus, 396
 gloazidi leiek, 396
 gloeviñ, 265, 266
 gloez freilh, 364
 glukin, 497
 glukiniom, 497
 glukogen, 282
 glukoz, 282
 glukozisvec'hiañ, 83
 goadus, 143, 145, 146
 goaf gwrezel, 291
 goaf oksigen, 291
 goann, 198
 goaradezh, 363
 goarat, 363
 godellek, 503
 godellvil, 504
 godvil, 504
 godvilel, 504
 goen, 198
 goidik, 146
 goiñ, 145
 gonn, 198
 gonokok, 10
 gonokokel, 8
 gopred, 129
 goprer, 134
 gorhun, 113
 gorialeg, 363
 gorre, 23
 gorreelezh, 341
 gorreenn, 134
 gorreenn enlenañ, 346
 gorreenn gernennek, 523
 gorreenn unanenn, 452
 gorrekaat an neutron, 233
 gorrekaer, 233
 gortozenn, 230, 231
 gouarnamant kloerel, 294
 goubar, 102, 145, 303, 363, 384, 420
 goubarad proteinoù, 104
 goubarañ, 104
 goubarek, 235, 342, 516
 goubarel, 15, 102
 goubareladur, 187
 goubeizh, 335
 goubenn, 47
 goubreizhañ, 4
 goudaolus, 526
 Goude Brezel, 61
 goudebrezel, 63
 goudeganadel, 342, 344, 346
 goudomm, 382, 406
 goueled sonel, 402
 goueler, 461
 gouelezenañ, 265
 gouennad, 139
 gouennañ, 250
 gouestl, 187
 gouestlañ, 187
 gouezoniel, 166
 gouezoniezh, 236, 329
 gougel, 496
 gougemm, 500
 gougemmañ, 500
 gougevaniñ, 70
 gougorad, 313
 gouheber, 361
 gouhebiñ, 361
 gouin, 305
 gouinourez, 305
 gouinuzenn, 306
 gouiziegezh, 310, 314
 gouiziegezhel, 319
 gouizek, 314, 329
 goulakaat, 156, 435
 goulakadenn, 182
 gouladoudec'h, 422
 goulenn amoug, 34
 goulev hoskiñ, 153
 gouleviñ, 420
 goullo politikel, 441

- gouloudec'h, 422
 goulun, 11, 171, 181, 238
 gouluniegezh, 184
 gounezerezh, 393
 gounezerezh bevvaek, 21
 gounezoniezh, 21
 gounezvouederezh, 520
 gouramwask, 258
 gouramwask-, 251
 gouramwaskañ, 249
 gourbann, 341, 347, 348, 350
 gourbannañ, 348
 gourbannoù, 343
 Gourbannoù sant Eostin, 341
 gourbiñs, 501, 502
 gourbiñsig, 502
 gourbonnañ, 348, 350
 gourbonnoù, 343
 gourc'hou, 361
 gourc'hoù, 364, 372
 gourdiñs, 28
 gourdourañ, 46
 gourdourek, 47
 gouregor, 25, 28
 gourel, 14
 gourfenn, 47
 gourflaennenn, 28
 gourhun, 108, 111, 112
 gourhuneg, 112
 gourhunegezh, 111–113
 gourhunek, 112
 gourhuner, 112
 gourizel, 290
 gourlakaat, 373, 470
 gourleizh, 74, 213
 gourleizhat, 169
 gourmarc'had, 339
 gourmouezhiad, 47
 gouron, 62
 gourresis, 261
 goursammorell, 510
 goursell, 326
 goursezañ, 419
 goursezer, 419
 gouruhelwask, 28
 gourvez, 345
 gourwask, 28
 gourwrester, 29
 gourzadóù, 47
 gourzeurel, 47
 gourzhebreviñ, 73
 gourzheilañ, 401
 gousezañ, 343
 gousilhañ, 43
 gouskoevad, 20
 gouskog al lagad, 11
 gouskog ar sten, 9
 gouskog lagadel, 9, 11
 gouskogañ ar sten, 12
 gouskon kemedel, 496
 goustav, 290
 goustennañ, 238, 415
 gouvene-, 514
 gouvid, 113, 331
 gouyen, 406
 gouzav, 59
 gouzañvat, 145, 154, 280
 gouzañvus, 53
 gouzediñ, 265
 gouzerc'h, 468
 gouzeul(ad), 133
 gouzeulad, 134
 gouzeuladour, 134
 gouzeuler, 134
 gouzispleg, 174
 gouziviad, 72, 224, 374
 gouzourañ, 45–47
 gouzourek, 46
 gouzrec'h, 172, 416
 gouzrec'h an nit, 142
 goveliadenn emdarzhek, 383
 goveliañ, 146
 goüs, 143, 146
 graf, 437
 grafer, 437
 grafiñ, 437
 gramadeg, 85, 89, 96, 127, 219
 gramadegel, 89
 gramadegelezh, 394
 gramadegour, 89, 219
 greantel, 497
 greantelaat, 208
 greanti, 413
 grem an treizher, 111
 gremm, 77, 195, 241
 gremm daskoret, 67
 gremm degaset, 67
 gremmvevezat, 157
 gremmvezezer, 157
 gremmvezeziñ, 157
 gremmvevezus, 157
 gremogad, 111
 gresian-latin, 119
 gresianek-latin, 119
 grevadurezh hollek, 352
 grevus, 146
 grip, 352, 353
 grip an evned, 353
 grip ar bioù, 353
 grip ar moc'h, 353
 grip aziat, 352, 353
 grip Hong-Kong, 352, 353
 grip pervezel, 352
 grip spagnat, 352, 353
 grouaneg, 258, 260
 grouanek, 258, 260
 grouanel, 258, 260
 gwad denel, 425
 gwadisventel, 464
 gwadliñvad, 346
 gwadvakteriek, 244

- gwadvent, 464, 465
 gwadventel, 464
 gwag, 189
 gwag hertzel, 33
 gwag skindredan, 33
 gwag tredanwarellel, 33
 gwagenn, 189
 gwagenn reizhkorn, 179
 gwagenn stroñs, 73
 gwakverk, 453
 gwalarneg astommet, 184
 gwalarneg gwrac'hellet, 184
 gwalenn, 452
 gwalenn unanek, 452
 gwallaoz, 220
 gwalldaol, 413
 gwallzarvoud, 91
 gwanaus, 26
 gwaradur, 138
 gward, 133
 gward(ad), 133
 gwardadour, 133
 gwarder, 133
 gwarellouriezh, 237
 gwarellvaez dereer, 130
 gwarellventerezh, 116
 gwariadur, 142
 gwariadur ideologek, 6
 gwariañ, 122
 gwask, 35
 gwask ar bizied, 43
 gwask diastolek, 232
 gwask diastolel, 232
 gwaskañ, 11
 gwastadennoù bevedel, 83
 gwastell vihan forn, 382
 gwasteller, 299
 gwazañ, 400
 gwazhied, 25
 gwazhiediñ, 81
 gwazhiedouriezh, 24, 32
 gwazhienn, 25
 gwazhiennouriezh, 32
 gwazoniezh, 516
 gwazrann, 342
 Gwazrann an Amiegouriezh, 342
 gwe, 59, 125, 303, 349, 451
 gweañ, 150
 gwedead, 442, 444
 gwedeiñ, 290, 442, 444
 gwehenniñ, 264
 gwehent, 398
 gwehentad, 398
 gwehentadur, 398
 gwehenteriezh, 398
 gwehin, 146
 gwel a dal, 21
 gwel a dreist, 21
 gwel a dreñv, 21
 gwel a gleiz, 21
 gwel a zehou, 21
 gwel a zindan, 21
 gwel a-c'horre, 23
 gwel a-dreñv, 23
 gwel a-raok, 23
 gwel a-stlez, 23
 gwel a-zindan, 23
 gwelchadur, 138
 gwengel, 393
 gwengel kravezel, 460
 gwengelek, 460
 gwentezh, 26
 gwentus, 24
 gwentwezañ, 90
 gwenvrazh, 222
 gwenvrazhek, 236
 gweotaat, 125
 gwerc'h, 6, 539
 gwerc'hegezh, 539
 gwerc'hel, 7, 460
 gwerc'helezh, 31, 247, 294, 460
 gwerc'helion, 453
 gwerc'hennusted, 181, 184
 gwerc'hgenel, 6
 gwerc'hgenel(iezh), 408
 gwered, 10, 68, 114
 gwered an den, 88
 gwered douenel, 454
 gwered kevredadel, 441
 gwered kontrol, 234
 gwered tolz, 237
 gwerediñ, 534
 gwereenn, 119
 gwerel, 130
 gwerroc'h, 130
 gwerroc'hanek, 130
 gwerroc'hanel, 130
 gwerin, 211
 gwerinek, 211
 gwerinel, 211
 gwerinelezh, 211, 212, 337
 gwerinelezh dameeun, 212
 gwerinelezh derc'houezel, 212
 gwerinelezh eeun, 210, 212
 gwerinelezh kentizhek, 212
 gwerinelezh perzhiañ, 210
 gwerinelour, 211
 gweriniezh, 211
 gwerinour, 211
 gwerinveliezh, 211
 gwerstrinkel, 130
 gwerz, 62
 gwerz-veur, 63
 gwerzh, 63
 gwerzhad, 268, 430
 gwerzhañ, 12
 gwerzhid nervgaherel, 103
 gwerzhid pellenn(el), 76
 gwesti, 345
 gweud, 150, 355
 gweudek, 355

gweudel, 355
 gweudour, 355
 gwevn, 43
 gwevadegañ, 202, 203
 gwevadegerezh, 203
 gwevadegouriezh, 202
 gwezh, 374
 gwezh alvezel, 59, 60
 gwezher, 83
 gwezher enepgwrez, 254
 gwezhiadenn, 290
 gwezhiader, 67
 gwezhiader daskoriñ, 67
 gwezhiader gweredegezh, 237
 gwezhiader iskefloc'h, 241
 gwezhiader uskefloc'h, 241
 gwezhiadur, 59
 gwezhier, 332
 gwezhioù korf, 141
 gwiad, 5, 50, 145, 219
 gwiad behinel, 423, 425
 gwiadoniezh, 424, 525, 526
 gwiadurezh, 525, 526
 gwianten, 504
 gwiantenn, 503
 gwidennad anadennoù
 kreudel, 82
 gwidenniñ, 150
 gwidilañ, 152
 gwiennoù levn, 10
 gwiennoù unaat, 464
 gwiennoù unaus, 464
 gwig, 22
 gwikefre diemouez, 11
 gwilioud, 110
 gwiliouti, 340
 gwingarour, 281
 gwinier, 240, 281
 gwentadenn, 105
 gwintañ, 105

gwir, 13, 14
 gwir islamat, 297
 gwir urviñ, 251
 gwiraour, 15
 gwiriañ, 59, 60, 115
 gwiriekat, 370
 gwirvoud, 537
 gwiskad aergelc'h, 106
 gwiskad amzourañ, 34
 gwiskad enepgwrez, 254
 gwispidennig amanenn, 382
 gwrester, 29
 gwrez dilerc'h, 290
 gwrezad, 254
 gwrezad dilerc'h, 290
 gwrezantreuz, 93
 gwrezdaouad, 476
 gwrezdidreuzus, 93
 gwrezdreuzadus, 93
 gwrezdreuzus, 93
 gwrezhedreuz, 93
 gwrezhedreuzded, 93
 gwrezhedreuziñ, 93
 gwreziñ, 93
 gwrezkurañ, 29
 gwreznerzhoniel, 237
 gwreznerzhoniezh, 237
 gwrezskoed, 254, 255
 gwrezverk, 35, 102, 106, 155,
 415
 gwrezverk ardreuziñ, 453
 gwrizienn, 65
 gwriziennet, 11

H

habaskaat an danijenn, 71
 habaskenn, 445, 505
 habasktelouriezh, 504

hadenn, 82, 353
 hael, 368
 haeradenn, 145
 haeriñ, 6, 224, 372
 haez, 53, 176, 177, 335
 haezel, 53, 335
 haezer, 239
 haezidik, 176, 180
 haeziñ, 53, 174, 175
 haikou, 355
 hal, 146, 497
 halidennoù kouevr, 66
 halioù meinell, 497
 han-, 19
 hanarouez(enn), 499
 hanarouezenn gevregat, 499
 hanarwerc'had, 19
 hanbarek, 191
 hanbleustrad, 19
 hanc' hannusted, 175
 hanc'halaksiezh, 101
 hanc'hannus, 174, 175
 hanc'hannusted, 174
 hanc'henezh, 162
 hanc'her, 101, 103, 199, 249,
 298, 393
 hanc'herieg, 83, 89, 166, 234,
 240, 261, 374, 392, 393
 handal, 162
 handalañ, 133
 handaol, 434
 handaol kevlezel, 383
 handemz, 162
 handorneg, 444
 handornelezh, 444
 handred, 538
 handredad, 538
 handredegezh, 538
 handredek, 538
 handres, 499
 handuelezh, 444
 hanez, 61, 63
 hanezadur, 61, 63

hangaeel, 161	harzogi, 232, 235	henarveret, 207
hangalaksiel, 100	harzus, 43	henbleustr, 491
hanloadusted, 174	harzusted, 71, 174	henbluskenn, 90
hanlun, 499	harzusted gwazhiedel, 71	henbrederouriezh, 42
hannod, 499, 500	harzusted speur ar gwazhied, 69	Henc'hresian, 95
hanreg, 499, 500	hañvaladenn, 280	henc'hresianeg, 62, 109
hanren, 156	hañvalat, 27	henc'hresianek, 95
hanren an digoll(ad)où, 157	hebadell, 461	hengoun kantvedel, 329
hanren digolladel, 157	hebanv, 191	hennad, 50, 52, 460
hanren furlmel, 151	hebar, 115	hennadiñ ur riskl, 24
hanren sterel, 151	hebarded, 115	henouiziekl, 526
hanskrid, 19	hebiadiñ kemedel, 496	hent merzhadennel, 190
hansod, 48	hebiou, 90	hentenn, 357
hansod anniñv, 67	heboellaat, 293	hentennek, 96, 108, 191
hansod dianniñv, 67	hebraeger, 350	hentenouriezh, 376
hanstudi, 19	hec'ho, 146	hentennoù drzevout, 190
hanstudienn, 19	hed-skar, 480	Henved, 42
hanterad kimiek, 444	hediskej, 155	henved, 215
hanteramprest, 257	hedredenn, 134	henvrezhoneg, 6
hantergalc'h, 201, 203	hedreuz, 109	hepdodiñ, 191
hantergevan, 174	hefil, 151	hepdour, 35
hanvevdarzh, 407	hegliadek, 298	hepgouestl, 187
hanvoud, 52	hegliat, 298	hepkaelañ, 191
hanvoudek, 174	hegouezh, 396	hepkigour, 175
hanvout, 162	heidegerek, 53	hepkoriñ, 191
hanwe, 504, 505	hejadenn diarzoug, 141	hepkounaat, 191
hanwerc'had, 19, 20	hejadenn dreloc'hel, 140	heplakaat, 191
haroz, 62	hejañ diarzoug, 141	hepleuñvad, 191
harpantoù, 459	heleunded, 395	hepster, 191
harpañ, 10	heleunelezh, 395	heptec'h, 191
harz ouzh an distummañ, 73	helideg, 492	heptreug, 191
harz ouzh an tosiñ, 73, 74	helidenn, 492	heptreugañ, 191
harz ouzh ar gweltreñ, 73	heloc'h, 172, 446	heptuañ, 191
harz ouzh ar sach, 73	hemaglutinin, 352	hermafrodegezh, 14
harz-broud, 255	hemipeniz, 203	hermafrodek, 14
harz-tan, 255	hemolc'h, 315	herouezour, 184, 303
harzantoù, 459	hemolc'her, 296	herr mac'h daou, 254
harzded, 386	henamzerel, 61	heruilh, 9, 11
harzell, 229, 231	henarver, 445	herzel, 9, 43
harzerezh, 317		heskenn jigennañ, 188
		heskenn lammer, 188
		heskriv, 333

heson, 11, 90	hidrat kloral, 35	hoc'hvlez, 364, 438
hesoniezh, 507	hidrat metan, 35	hoc'hwest, 345
hestank, 156	hidratiñ, 34, 45	hoel, 502
hesteuz, 396	hidratoù aezhennoù, 35	hoelaeg, 502
hestokted, 174, 190	hidrenkenn, 106	hoelañ, 502
heterodontek, 183	hidrogen, 454	hoeler, 502
heug, 185	hidrolat, 109	hofiñ, 349
heugenn, 185	hidrolaz, 68	hogennad liñvel, 43
heugenneiat, 185	hidrotrenkenn, 106	hogozen, 35, 119, 271, 342, 387, 396, 511
heuliad arstalek, 93	higienouriezh, 307	hol, 475
heuliad kestal, 93	hil indezeuropek, 81	holc'h kefredel, 314
heuliadusted, 394	hil(el), 307	holc'her, 314
heuliañ un amreal, 470	hildarzh, 203, 408	holc'hiad, 315
heuliañ ur moneadur, 469	hildarzhel, 90	holc'hiñ, 314, 332, 333
heulier, 317, 318	hilegezh, 250	holenouer, 397
hevez, 335	hilek, 250	hollanvad, 245
hevelebeaat, 452	hilel, 306	hollanviñ, 245
hevelepted, 390, 391	hilgempadusted, 307	hollboellelouriezh, 7
hevereg, 78	hilienn winegr, 382, 383	hollboellouriezh, 6
heverek, 78	hiliennoù gwenn, 288	hollek, 53
hevlez, 438	hiloniel, 306	holleneegezh, 245
hevolc'h, 131	hiloniezh, 250, 478	holleneegouriezh, 245
hevoueshaat, 424	hilouriezh, 1, 68	hollislamek, 297
hevoutaat, 10	hin, 58	hollislamour, 297
hewel, 52	hinad, 58	hollislamouriezh, 297
hez, 505	hinienn, 22, 82	hollouiziegezhel, 354
hezegouriezh, 505	hinouriezh, 137	hollouiziek, 314
hezek, 505	hinoù reol, 83	hollret, 261
hezelv, 521	hinreoliñ, 58	hollroadour, 10
hezoug, 183, 503	hipertermiezh, 29	hollunger, 527
heñvelekaat, 523	hiraat, 110	hollvedel, 321
heñvelgaz, 250	hiraat daraezel, 110	hollvezadour, 4
heñvelgazour, 250	hirbad, 294	hollveli bolitikel, 162
heñvelrevgaz, 250	hirdroadek, 422	hollvezañs, 259, 261
heñvelrevgazour, 250	hirreuziad, 184	hollveziadel, 102, 314
heñvelrevgazouriezh, 292	hizivaat, 168	hollveziadelezh, 310
heñvelreviadezh, 90	hoalad, 185	hollvredelezh, 243
heñvelster, 20	hoc'hien, 91	hollzezegezh, 134
heñvelstummel, 250, 251	hoc'hvest, 345	hollzoueur, 443
hidrat, 34, 35	hoc'hvez, 344	hollzoueuriezh, 443
		holonom, 134

holonomiezh, 134
 homodontek, 183
 homofob, 292, 293
 homofobiezh, 249, 250, 292
 hormon, 21, 68
 hormonel, 25
 horas, 82
 hosk, 154, 158
 hoskell, 154
 hoskiñ, 153, 154, 158
 hoskus, 154
 houarnek, 407, 530
 houarnin, 530
 houarnus, 407, 530
 houpez, 21
 houpin, 10
 huelat, 512
 huelegezh, 512
 huelenn, 512
 huelenn c'hwerv, 512
 huelennat, 512
 humanoid, 527
 humanoidel, 527
 humour, 400, 402
 hunadur, 363
 hundieraeziñ, 526
 hunegan, 363
 hunelfennerezh, 526
 hunfell, 111
 hunniñv, 526
 huz, 263
 hêreladus, 249, 251
 hêreladusted, 249, 251
 hêrelezh, 251
 hêrezh, 250
 hêrezhegezh, 250
 hêrezhek, 250

hêrezhekaat, 250

I

ideologiezh, 402, 475
 idiomatek, 356
 idiosinkraziezh, 161
 ijinenn, 42, 59, 206, 226
 ikter, 378, 379
 imboud, 290
 imboudañ, 181
 imbouded, 181
 imboudenn, 91
 imbourc'h a-c'horre, 43
 imbourc'h spered, 42
 imbourc'her, 146, 155
 imbourc'hiñ, 101
 imbroud denel, 142
 imoradenn, 71
 impalaerour, 393
 impresionour, 63
 impresionouriezh, 484
 inaktinek, 114
 indezeuropeg, 65
 influenza, 352
 influenzaviruz, 353
 ingalded, 83
 innegezh, 308
 insulin, 68
 insulinrankus, 125
 integrouriezh, 331
 intrañ, 156, 465
 ionek, 116
 ionenn, 35
 irad, 536, 537
 isgenad, 120
 ishanren, 216
 isjed, 260
 iskefloc'hañ, 241

iskell, 229
 islam, 296
 islamat, 296, 298
 islamegezh, 297
 islamek, 297
 islamekaat, 297
 islamekadur, 297
 islamgas, 297
 islamgasaer, 298
 islamgaserezh, 297
 islamgaz, 298
 islamoniezh, 297
 islamoniour, 297
 islamour, 297
 islamouriezh, 297
 isle, 260
 isrizh, 352
 isteskad, 345
 istor al lennegezh, 63
 istor lennegel, 63
 istor treset, 263
 istorour, 440
 istreiñ, 400
 izegennoù disvannañ, 66
 izek, 440
 izilaus, 26
 iziunad, 416, 460
 izoklinal, 44

J

januzenn, 378, 379
 jaojapl, 54
 japanek, 355
 javed, 378
 jedadur kementadel, 238
 jederezh, 12
 jedoniekkaat, 59
 jedoniezh, 32, 85, 235
 jedouer, 397
 jel, 368
 jeliñ, 368
 jigenn, 188
 jigenn dall, 188

jigennerez, 188
 jigheskenn, 188
 jubennour, 117
 juntad, 424
 juntell, 424
 juntenn, 424
 justis, 13, 14

K

kabil, 467
 kabil(at), 467
 Kabilia, 467, 468
 Kabilia, 467
 kablusted, 91
 kadarnaat, 470
 kaeañ, 12, 187
 kael an dorzhienn, 251
 kaelog diamwaskañ, 259
 kaelog ec'hamwaskañ, 259
 kaelog gouramwask, 26, 258, 259
 kaelus, 204
 kaenharzusted, 71
 kaher, 50, 71
 kaheraat, 49
 kaheradur, 49
 kaherekaat, 50
 kaherost, 352, 353
 kahervaneakaat, 50
 kailh, 70
 kala-bloaz, 392, 393
 kala-genver, 393
 kaledenn, 443, 447
 kalonask, 185
 kalongwazhiedel, 305
 kalonien, 88
 kalononiour, 449
 kalonour, 426, 444, 449

kalonusreer, 250
 kalonusreüs, 250
 kalonwask, 185
 kalonwazhiedel, 305, 306
 kalvezad, 476
 kalvezadel, 91
 kalvezder, 28, 206, 254
 kalvezel, 6, 61, 84
 kalvezerezh, 58, 218, 434
 kalvezouriezh, 206, 335
 kambon, 198
 kamichiñ, 289
 kammensteudañ an dent, 110
 kammneuziad, 15, 101
 kammster, 109, 430
 kan, 62
 kanaezel, 32
 kankr, 30, 35, 426
 kankrek, 505
 kannad, 328, 423
 kannadig, 3
 kannadour, 276, 277
 kanreizh, 367
 kant, 54
 kantad, 268
 kantaazel, 11, 110
 kantaezelezh, 82
 kantalc'h, 367
 kantamsavat, 452
 kantarid, 465
 kantedrec'hiñ, 71
 kantelv, 367
 kantenn, 149
 kantenn stumm, 325
 kantennig, 51
 kanterc'h, 367
 kanterc'h krennamzerel, 367
 kantere, 342
 kantina, 109
 kantouez, 367

kantrat, 84, 119, 275, 356, 370, 384
 kantrated, 475
 kantreadur, 350
 kantred, 268
 kantredel, 268
 kantreder, 268
 kantreizh, 236, 372, 401, 493
 kantreizhañ, 375, 377, 401
 kantvedad sevenadur, 521
 kantvedenn, 268
 kaoc'hvlisa, 341
 kaoc'hvlisad, 341
 kaoc'hvlisadezh, 341
 kaoc'hvlisaek, 342
 kaoc'hvlisaer, 341, 342
 kaol-go, 434
 kaougant, 314
 kaout mon, 472
 kaozeeg, 114, 185, 505
 karbed, 183
 karbon sonnel, 237
 kardiazol, 83
 kardiazolgurañ, 83
 kargasenn, 205
 karkasenn, 205
 karm, 62
 karminativ, 26
 karn, 517
 karnig, 443
 karnon, 517
 karr-nij, 132
 karregad, 171
 karregenn, 187
 karrez, 291
 karrez unanenn, 452
 kartenn bivelezh, 391
 karus, 537
 karvan, 378
 karzhañ, 71
 kasaat, 298
 kasted, 330

- katarsiz, 96
 katen, 26, 27
 kation, 34
 katolit, 267
 katoptrik, 12
 kavaz, 261
 kavaz azeilañ, 50
 kazelgant, 459
 kazetenner, 6
 kazetennerezh, 451
 kazout, 298
 keal, 43, 52
 keal louere, 102, 415
 keal sevenadoniel, 366
 keal stadegel, 250
 kealiadur, 86
 kealiadurezh, 169
 kebab, 434
 kedaler, 536
 kedaozenn, 498
 kedargel, 499
 kedelfenn, 432, 498
 kedell, 16, 17, 153, 154, 190, 387
 kedell anhoskus, 154, 158
 kedell hoskiñ, 158
 kedell hoskus, 158
 kedell warezet, 154
 kedellañ, 17
 kedellus, 16, 153
 kedere, 342
 kediad, 520, 530
 kediad houarnin, 530
 kediad soufrek, 528
 kediad sulfurin, 530
 kediadur, 35
 kediañ, 477
 kediuzenn, 428
 kednod, 498
 kedouez-, 146
 kedouezañ, 146
 kedrann, 63, 83, 89, 146, 498
 kedskor, 133, 498
 kedvarn, 498
 kedved, 498
 kedveno, 90, 441, 498
 kedveved, 492
 kedvuhez, 59, 86, 208, 298, 328, 342, 498
 kedvuhez, 363, 421
 kedyezh, 349
 kef, 10
 kefalekaat, 244, 245
 kefebad anvel, 171
 kefebad pennanvel, 171
 kefebad verbel, 171
 kefebadel, 245
 kefebadurezh, 245
 kefeug, 185
 keflenad, 459
 kefleuniadur, 395
 kefleuniañ, 395, 505
 kefload, 411, 412
 kefloadur gallek, 119
 kefoskiñ, 371, 374
 keflouerañ, 395
 kefluniadur, 510
 keflusker, 77
 kefredegezh, 147
 kefredel, 32, 110, 318
 kefredelezh, 82, 147
 kefridiad, 315
 kefridiezh, 349
 keginerezh, 198
 keginour, 265
 keginouriezh, 265, 294, 303
 keginyezhour, 298
 keharz, 101
 keharzad, 101
 keharzañ, 101
 keharzañ an divvalvenn, 100
 keharzañ gwadek, 101
 keharzel, 101
 keheder, 134
 kehelañ, 470
 kehuz, 102, 103
 kehuz ampegadel, 103
 kehuz davediñ, 416, 417
 kehuz degouezhel, 103
 kehuz erodiñ, 416, 417
 keidionek, 78
 keinedrec'hiñ, 71
 keingant, 459
 keitad, 37
 keitadoù rannvloaziat, 429
 keitleiapad, 50
 keitnaou, 44, 45
 keitnaouenn, 44, 45
 keitpad-, 50
 keitvol, 432
 keitwrez, 106
 keitwrezenn, 106
 kejad, 105
 kelanskejadel, 202
 kelanv, 274
 kelc'h bac'h, 144, 203
 kelc'h bac'h poelloniell, 139
 kelc'h frank, 203
 kelc'h krommder, 290
 kelc'h poellata, 144
 kelc'h rez, 203
 kelc'hat, 253
 kelc'hdro(ad), 325
 kelc'hiad, 294, 325
 kelc'hkrommenn, 253
 kelc'hpoentoù, 253
 kelc'husted, 137, 139, 143, 144
 kelenn, 148
 kelenner divziskiblezh, 478
 kell, 24
 kellido, 5
 kellig, 26

- kelligouriezh, 424, 534, 535
 kelluskeret, 131
 keltieg, 332
 kemal-, 261
 kemalad hilel, 218
 kembeli, 66, 326
 kembeli ouezoniel, 530
 kembezus, 116
 kemennadoù kedouezadel, 146
 kemennadvezh, 425
 kementadel, 9
 kemeradur, 5, 6, 52, 54, 82, 514
 kemeradur arzel, 118
 kemeradur bevoniell, 505
 kemeradur buhezel, 118, 505
 kemeradur fizikel, 118
 kemeradur henvoazel, 359
 kemeradur istorel, 362
 kemeradur klasel, 11
 kemeradur leterc'hadek, 85
 kemeradur prederouriel, 417
 kemez, 139
 kemm bec'h, 74
 kemm gwrezverk, 74
 kemm pH, 74
 kemmadur, 2, 118
 kemmadur hogozenneel, 387
 kemmadur penndodel, 386
 kemmadurioù blot, 155
 kemmoù skrivadur, 167
 kempadrezh, 49, 50
 kempadusted, 306
 kempadusted hiloniel, 307
 kemparzhegezh, 378
 kemperzh, 72, 75, 131, 158, 477
 kempleg, 6
 kemplegañ, 31, 367
 kemplezh, 58, 138
 kemplezh kenurzhañ, 35
 kemplezhded, 184
 kempouez an nerzhoù, 267
 kempouez ar galloudoù, 267
 kempouez luniadel, 352
 kempredakaat, 245
 kemprediñ ar ganedigezhioù, 244
 kempunañ, 252
 kenamsav, 116
 kenaoz kastizel, 133
 kendalc'h, 224
 kendalmerenn, 170
 kendamouezh, 404
 kendaol, 464
 kendaoliñ, 10
 kendarzh, 419
 kendazverañ, 68
 kendeç'heriañ, 173, 199, 283
 kendegeuezh, 417
 kendehaezer, 446
 kendelv, 366
 kendelv grennamzerel, 367
 kenderc'had, 291, 394
 kenderc'hadoù dereet, 135
 kenderc'hañ, 394
 kendere, 411
 kendestenn, 149
 kendivizad, 173
 kendivizout, 53
 kendodiñ, 369
 kendoniezh raksavelet, 108
 kendu, 251
 kenfeur eskemm, 471
 kengann, 110, 113
 kengenniñ, 110, 113
 kengerek beskellek, 93
 kenglev, 505
 kenglevegezh, 340, 342
 kenglevegezhel, 342
 kenglevek, 340
 kenglevel, 340, 342
 kenglevelezh, 340
 kenglevelouriezh, 342
 kenglevouriezh, 342
 kenglevout, 233
 kengor an digoll(ad)où, 157
 kengrad, 82, 236
 kengrad kedvuhel(el), 82
 kengradiñ, 233
 kengrediezh, 205
 kengreriañ, 278, 279
 kenk, 449
 kenker, 449, 450
 kennask, 340, 342
 kennaskañ, 247
 kennevid goadel, 146
 kennevin, 35
 kenniñv tiernac'h, 251
 kenniñv tiernac'hel, 249, 251
 kennotadur, 5, 15, 85, 145, 204, 402, 480
 kensavlec'hiañ, 402
 kenserzh da, 134
 kenskejad, 253
 kenskipad, 383
 kensolwez, 114
 kensolwez(el), 112
 kenstag, 340, 342
 kenster, 29, 71
 kenstroll, 342
 kenstrollad, 125, 191
 kenstrollad laosk, 185
 kenstrollet, 306
 kenstur, 134
 kentaenn, 475
 kentanv, 411
 kentegenn ar gevreizhenn, 156
 kentelv, 366, 367
 kentergraf, 246
 kentez, 43

- kentganadel, 346
 kentouezegzh, 307
 kentouezelouriezh, 307
 kentouezouriezh, 306
 kentradiñ, 82, 449
 kentraouer, 250
 kentraouüs, 250
 kentromer, 535
 kentskrid, 391
 kenvell, 514
 kenvelladur, 417
 kenvellet, 509
 kenvetalek, 116
 kenveziad, 459
 kenvouezhienn, 421
 kenvreur, 128
 kenwerzh a-vras, 197
 kenwerzh a-vunut, 197
 kenwerzhelañ, 21
 kenyevadur, 59
 kenyevañ, 59
 keoded, 330
 keodedour, 211
 kerc'henn, 99, 108
 kerebrou, 63
 kerentiad, 352
 kerl(enn), 325
 kerldroiad, 325
 kern, 23, 189
 kern gof, 23
 kernaouek, 348
 kernenn, 93
 kerreizh, 234
 kerreizhadur, 225
 kerzh, 62
 kerzher, 448, 449
 kerzhour, 448
 kerzhva, 449
 kesaezhadezh, 253
 kesaezhat, 91, 253
 kesouen aozerezh, 23
 kesouen filmoù, 23
 kesouen luc'hskeudennerezh,
 23
 kesouen sonwezadoù, 23
 kesoutad, 514
 kestal, 93
 kestalad, 148, 366
 kestaladel, 245
 kestaladezh, 243
 kestaladurezh, 245
 ketalañ, 371, 374
 ketod, 386
 keurbennegezh, 424
 keurvleñchegezh, 424
 keurvolekulenn, 252
 keurweuzegezh, 424
 keuziad, 83
 keuziad bevedel, 83
 keuziad buhezel, 83
 kevadegel, 203
 kevala, 150
 kevall, 184
 kevamkan, 505
 kevamzalc'h, 505
 kevanaoz, 26
 kevanaozañ bevedel, 539
 kevanaozel, 91
 kevanarz, 63
 kevandalc'h, 237
 kevanholc'h, 330, 333
 kevanled, 452
 kevanolc'h, 315, 316,
 332-334, 336, 338
 kevanolc'helezh, 332
 kevanolc'hiad, 315, 332, 338
 kevanolc'hiadezh, 315, 316
 kevanolc'hiezh, 332
 kevanv, 274
 kevaot, 514
 kevaotañ, 202
 kevarad, 52, 339
 kevaraezañ, 77, 217
 kevarall, 261, 329
 kevargerzh, 505
 kevarzh, 539
 kevarzhe, 539
 kevarzhhek, 539
 kevarzhelezh, 306
 kevarzhell, 375, 403, 410
 kevarzhelloù disglanel, 375
 kevatal, 26, 90
 kevatalgiriegezh, 91
 kevatalgiriek, 91
 kevazas, 12, 32, 52, 53, 89,
 139, 401
 kevazasted, 173
 keveleb, 342
 kevelebiñ, 425
 kevelep, 181
 kevelep da, 84
 kevellenn, 217, 409
 kevelreer, 178
 kevelren, 178, 180, 182
 kevempleg, 145
 kevenebiñ, 31, 54, 111, 145,
 272, 375
 kevenep, 83, 85
 keverdu, 505
 keveskemmaat, 464
 kevezkaelus, 175
 kevioù lez-fri, 259
 kevneuziad, 151, 500
 kevnidenn, 436
 kevnod, 500
 kevodañ, 443
 kevodiñ, 294
 kevog, 288
 kevrann, 12
 kevraouiñ, 277
 kevrat, 82
 kevratad, 341
 kevratat, 342

- kevrateg, 341
 kevratek, 341, 342
 kevrat, 342
 kevredad, 162, 539
 kevredadek, 539
 kevredadour, 342, 440
 kevredadouriezh, 170, 412
 kevrediñ, 353, 374
 kevredus, 538
 kevreg, 294
 kevregad, 438
 kevreger, 294
 kevregour, 294, 438
 kevreizhenn, 156
 kevreizhenn diarroudadus
 dibenndermen, 156
 kevresaefo, 353
 kevrikaat, 153, 426
 kevrinad, 111
 kevrizh, 430
 kevrizhadoù rannvloaziat,
 430
 kevrizhennoù rannvloaziat,
 430
 kevuniezh, 348
 kevuziadour, 134
 kevuziadur, 134
 kewazell, 53, 404, 410
 kewer, 121
 kewerierezh stlennegel, 445
 keweriuister, 143, 146
 keñver a amzalc'h, 346
 keñver alvez, 60
 keñver amzerel, 346
 keñver ansavelek, 459
 keñver dareuladel, 244
 keñver poelloniell, 244
 keñver savelek, 60
 keñver steradurel, 245
 keñverel, 48
 keñverelaat, 43
 keñverelezh arbennik, 67
 keñverelezh hollek, 67
 kevredigezh, 218, 539
 kiberkafe(di), 465
 kiberkoulerezh, 465
 kietouriezh, 505
 kigenn azdalc'her, 69
 kigenn bevarfennek, 31
 kigenn desonner, 10
 kigenn diaraok ar vorzhed, 31
 kigenn houper, 10
 kigenn sonnaer, 9
 kigennoù kedaler, 536
 kigerezh, 198, 283, 436
 kilerlusk, 75
 kilerlusker, 75
 kilezegezh, 307
 kilezekaad, 464
 kilgant, 424
 kilgantat, 424
 kilgantet, 424
 kilvac'h, 125, 424
 kilviziañ, 289
 kilwered, 236
 kimiek, 29
 kimiezh, 44, 128
 kimiezh vevel, 35, 454
 kimiharzusted, 71
 kiminell dourwrezel, 530
 kiminell tirwrezel, 530
 kinerit, 10
 kir, 43
 kiriegezh, 91
 kiriegezh kevatal, 91
 kiriek, 91
 kiriek da, 353
 kirri tos-tos, 73
 kirroz, 426
 kizañ, 114
 kizell, 303
 kizellañ, 303
 klann, 470
 klaseg, 469
 klasek, 53
 klasel, 470
 klask emgefreak, 42
 klatrat, 35
 klatrat metan, 35
 klav, 502
 klaviañ, 131
 klavier, 123, 333, 503
 klavig, 443
 klazañ, 142
 klañvadur, 5
 klañvidik, 537
 klañvour, 133
 klañvour emlazhiat, 537
 klañvour heugennek, 185
 klemiñsañ, 289, 300
 klevell, 333
 klevzeskrivadur, 465
 kleñved, 113
 kleñved ar c'housked, 111
 kleñved prionel, 124, 125
 kleñved tredizhus, 353
 kleñved ungenek, 306
 kleñved ungenel, 307
 kleñvedour, 109
 kleñvedouriezh, 82
 kleñved diwar brion, 125
 klikoprotein, 352
 klinik, 43
 klinikenn, 340
 klinikenn amiegouriezh, 342
 klitoregezh, 294
 kloer, 294
 kloerek, 293, 294
 kloerekaad, 293, 294
 kloerel, 294
 kloerelaat, 293, 294
 kloerelour, 294
 klogor, 465

- klogorenner, 465
 klogorennus, 465
 klokaenn, 119, 180, 306
 klokted, 137, 139, 143, 145
 klom, 531
 klom loar(el), 531
 klopennad brevus, 352
 klor, 454
 kloral dourgediet, 35
 klotennoù arheuilh, 368
 klotennoù heuliet, 368
 klud aer, 252
 klud boulligoù, 252
 klud rollerioù, 252
 kludad garvevion, 162
 koazhadouriezh, 101
 koazhañ, 42
 kobari bountet, 379
 kodeviñ, 285
 kofesaat, 348
 kofig, 43
 kognak, 296
 kokenn bellennel, 523
 kolezañ, 359
 kolezer, 359
 kolibazhell, 68
 koma insulinel, 83
 komedi frañskilhat, 358
 komenad, 492
 kondre aer, 252
 konkordat, 182
 konkordatel, 182
 konkordatour, 182
 konomiñ, 285
 kor, 486
 koread, 392, 393
 korean, 392, 393
 koreat, 392, 393
 korf, 76
 korfadurezh, 139
 korfadurezh denel, 23
 korfadurour, 109, 372
 korfeeunañ, 235
 korn bizañ, 105
 korn bukañ, 105
 korn gwintañ, 105
 korn nugañ, 188
 kornc'hwimm, 241
 korndalm, 241
 korndizh, 241
 kornfiñvad, 241
 kornledenn, 241
 kornskarad, 241
 koroll, 151
 korvell kempeg, 266
 korvez, 246
 korvoiñ, 36, 166, 191
 koskor dindan gevrat, 342
 koskor kevratek, 341
 kosmek, 5
 kosmoz, 5
 kostoù uhelañ, 98
 kotlec'h, 270
 kotva, 270
 koublad, 138, 459
 kouevr, 478
 koulomb, 179
 koulz, 77
 koumoulenn elektron, 454
 koumoulennad, 240
 koun, 423
 kounad, 343
 kounaenn, 191
 kounaer, 514
 kounañ frank, 71
 kounañ kentael, 71
 koundun, 514
 kounerezh, 184, 224, 343
 kounerezh a-lagad, 503
 kounerezh a-skouarn, 503
 kounerezh argerzhadel, 201
 kounerezh derenet, 341
 kounerezh goursezat, 343
 kounerezh gweledel, 504
 kounerezh kentizhek, 341
 kounerezh klevedel, 504
 kounerezh treugennadel, 202
 kousked diac'hinek, 243
 kouskous, 433
 koustiañs, 152
 koñfizer, 299
 kraf, 19, 35, 116
 kraf leiek, 167
 krafaelañ, 101
 krafus, 477
 kranell, 179
 kranennek, 483
 kraouenn, 479, 481, 483
 krapinell, 156
 kravez, 273, 359, 470
 kravezel, 460
 krediñ, 64
 kreiz bount, 534
 kreiz bronn, 534
 kreiz kerc'hell, 534
 kreizennerezh, 162
 kreizkornenn, 267
 krennamzerour, 149
 krennañ, 68
 krenngernennek, 483
 krennsell, 23
 krer, 65, 278
 krieriad, 278
 krieriegezh, 278
 kresk dereet, 135
 -kreu-, 43
 kreud, 53
 kreudel, 54, 82
 kreñvaer, 157
 kritikegezh, 362, 371
 kritikour, 371
 kritikouriezh, 371

- krizañ, 505
 kroc'han ledstrinkel, 130
 kroc'hanañ, 130
 krommadur an egor, 267
 krommañ an egor, 267
 krommder an Douar, 134
 krommder an egor, 267
 krommenn, 37, 253
 krommenn ar feuriaderioù, 483
 krommenn feuriadel, 482
 krommennoù kelc'hadel, 253
 krommez an egor, 267
 kromozom doubl, 478
 kromozomoù metakentrek, 534
 krouell, 5
 krozh, 110, 342, 346
 krubuilh, 99, 107
 kubouriezh, 484
 kudaouiñ, 285
 kudenn gemmadur, 150
 kudenn sonel, 332
 kudennadur, 175
 kuistr, 71
 kumuniezh, 82
 kumuniezh lateksat, 153
 kuntell, 49, 50
 kur, 63
 kurdi, 111
 kurwerz, 63, 367
 kurzhad, 185
 kurzhadur, 323
 kuzh kemedel, 495
 kuzuliaderezh, 172
 kuzuliadour, 172
 kêrelaat, 208
- L**
- kêriekaat, 208
 laesheiat, 201
 laezhanvorc'h, 203
 laezhañ, 203
 laezhec'holer, 203
 laezhec'holus, 203
 laezhus, 201
 laezhvorc'hañ, 203
 laezhvorc'heiat, 203
 lagadenn yar, 443, 447
 lagadour, 448, 449
 lamadur, 358
 lamidigezh an harzderioù, 69
 lammwask, 259
 lankad, 11, 25, 81, 148, 241, 331
 lankad gindaouad, 77
 lankañ, 59
 lanvenn, 85
 laouegezh, 4, 6
 larved, 23
 larvenn, 21, 23
 lateksat, 153
 laurus, 294
 lavar alvezet, 59
 lavar andoniek, 298
 lavar boutin, 139
 lavar buhezel, 59
 lavar kalvezet, 139
 lavar kaozeek, 15
 lavar lennegel, 402
 lavar skiantel, 402
 lavarezh, 461
 lañser, 90
 lañvaz barzhel, 525, 526
 leadur, 392, 393
 lec'hanvenn, 514
 lec'hel, 134
 lec'hiad, 184
 lec'hid flaerius, 55
 lec'hienn, 83, 454
 ledamprest, 257
 ledamprestañ, 373
 ledanviñ, 242, 293, 396
 ledarc'hwelañ, 293
 ledarvevat, 124
 ledenez, 509
 ledentalañ, 306
 ledramok, 509
 ledrevelezh, 87
 ledreüzenn, 105
 ledrummañ, 293
 ledver(el), 6
 ledverb, 6
 ledverbel, 4
 legumaj go, 285
 lei, 409
 leiañ, 409
 leiek, 167, 424
 leiel, 66
 leivec'hiad, 454
 leivec'hiadur, 454
 leivec'hiedigezh, 454
 leivec'hiedik, 454
 leivec'hiegezh, 454
 leivec'hiek, 454
 leivec'hiet, 454
 lemel an harzderioù, 71
 lemel an heudiñ, 71
 lemm, 84, 85, 374
 lenadelezh, 60
 lenañ, 477
 lenañ ouzh, 477
 lennegel, 84
 lennegezh, 86, 148
 lennegour, 51
 lennegouriezh, 61, 390
 lenneriezh, 369
 lennour, 369
 lennvarnour, 118
 lennventerezh, 258
 lenus, 477

- lerc'hwezañ, 148, 202
 lerien, 38
 lerien-, 37
 leriener, 38, 39
 lerienñ, 38
 lesanv, 90, 274, 275
 lestek, 83
 leterc'had, 11, 26, 63, 114, 121, 159, 250
 leterc'had allyezh, 152
 leterc'had milourel, 120
 leterc'hadegezh, 260
 leterc'hadek, 26, 82, 83
 leterc'hat, 121
 leterc'hañ, 82
 letu, 23
 leukemiezh, 374
 leukistegezh, 124, 125
 leukistek, 124
 leunhanren, 216
 leurad, 425
 leuradvezh, 425
 leurell, 410
 leurenour, 398
 leuriadur, 423
 leuriadurvezh, 423
 leurvezh, 423
 leuñviñ, 10
 leviadurezh steuñviñ, 72
 levier, 212
 levierzh, 212
 levierzhel, 413
 leviour, 184
 levraoueg, 65
 levrgenn, 445
 levrig tresañ, 263
 levrlnadurezh, 370
 levrventerezh, 258
 lez arrur, 131
 lez varn, 17, 90
 lezenn stur, 72
 lezioù barn, 15
 lezrevezh, 87
 lezrevezh ar bakteri, 90
 lezvamm, 90
 leñvenn, 533
 lia, 290, 426, 444
 lia enepgwentezh, 26
 lia heugennus, 185
 liant, 184
 liaouriezh, 26
 liberter, 425
 lid, 461
 lid glanaat, 461
 lid glanaer, 461
 lid glanaus, 461
 lid trugarezusaat, 400
 lidadeg, 461
 lidadur, 486
 lidaoueg, 462
 lidañ, 486
 lidkerzh, 373
 lidrezh, 461
 liesadur, 358, 453
 liesamc'heriek, 90
 liesdoueour, 443
 liesdoueouriezh, 443
 liesgalloudegezh, 3
 liesgalloudek, 3
 liesgwiskadek, 401
 lieskelc'hadel, 253
 lieskemeradegezh, 157, 295, 373
 lieskemeradek, 245
 lieskemeradur, 183
 liesnod, 499
 liessteriegezh, 425
 liessteriek, 32, 85, 415, 420
 liesyezhek, 163
 lik, 272, 273
 likaat, 273
 likadur, 273
 likaerezh, 273
 linenn dremmwel, 523
 linenn vukañ, 27
 linkadell, 216
 linkrañ, 283, 285
 linkret, 285
 lisead, 311
 liv diazez, 101, 103
 liv kentaer, 103
 livadou, 402
 livant gonokokel, 10
 livezh, 151, 379
 livouriezh, 445
 livus, 402
 livusted, 401
 livuzenn, 402
 lizh da, 17
 lizheradur, 75, 86
 lizheregouriezh, 338
 lizherenn, 499
 liñvel, 266
 loabr, 338
 load, 22, 23, 183, 349
 load Internet, 25
 loadur, 373
 loaz, 25, 96, 121, 146, 191, 278, 298, 363, 446
 loazioù geriadel, 38
 lobred-, 442
 lobredour(ez), 445
 loc'h, 48
 loc'h keñverel, 48
 loc'had, 240
 loc'hadel, 442
 loc'hadusted, 443
 loc'haezel, 442
 loc'haeziñ, 444
 loc'hañ, 446
 loc'honiezh dezrannel, 155
 loc'honiezh Newton, 116
 loc'hus, 446

- loc'husted, 446
 loc'husted ur c'henvell, 443
 lodenn, 12
 lodennadur trevvaek, 195, 196
 loen ardamez, 162
 loen kevarzhed, 539
 loen kevredadek, 539
 loenel, 147
 loenien, 91
 loenoniezh, 4, 424
 loenrealoniel, 80
 loenrealoniezh, 80
 loenrealoniour, 80
 loet, 11
 loez, 422, 423, 496
 loez kemedel, 496
 log ezkemedel, 496
 log kemedel, 496
 log kemlede, 496
 logig, 183
 logigfo makrofagek, 4
 lomanerezh, 276
 lomanian, 277
 lommverk, 453
 lonkañ, 42
 lostger, 88, 89, 345
 lostger deveradel, 87
 lostger dibenngerel, 87
 lostger plegadel, 89
 lostgerel, 87, 90
 lostgerian, 31, 32
 lostrann, 250
 losttroc'h, 535
 louc'had, 215
 louc'had molekulel, 213
 louet, 52, 102, 145, 314, 384, 395, 404
 louerek, 104, 235, 342
 louere, 395, 420
 louezho, 374
 louezhour, 448
 louzawour, 103
 louzawouriezh, 101, 485
 luc'h ankizus, 113
 luc'h inaktinek, 114
 luc'hach, 11, 77
 luc'hargas, 305
 luc'hargaseg, 307
 luc'hargasek, 307
 luc'hargasel, 307
 luc'hargaser, 307
 luc'hdec'hat, 424
 luc'hdeutaer, 239
 luc'hdredanel, 183
 luc'hdredaner, 242
 luc'hdredanerez, 242
 luc'hgell, 242
 luc'hig, 290
 luc'hpod, 242
 luc'hskeudennerezh, 114, 235
 luc'hwarellegezh, 88, 91
 luc'hwarellek, 88, 91
 luc'hwarellouriezh, 91
 ludresadennek, 358
 lugañ, 66
 lugell, 77
 lugell uhelvarr, 77
 lun, 96, 499
 lunellian, 349
 luniad, 32, 62, 191, 406
 luniadezh, 404
 luniadur, 109
 luniadurezh, 96
 lunian, 32, 62, 86, 108, 324
 luniet, 85
 luoz, 413
 luskad devezout, 334
 luskad istorel, 63
 luskañ, 58
 luskellad, 527
 lusker arglask, 40, 42
 lusker enklask, 40
 luzad, 9, 232, 234
 luzian, 11
 luzteod, 240, 332, 346

M

- mabisvoll, 505
 mac'h daou, 291
 mac'henn, 172
 mac'henn an dastum, 260
 mac'henned, 537
 mac'hennel, 172
 mac'hennus, 172
 mad antreuzreadus, 114
 maeloù, 352
 maen, 345
 maenad, 171
 maenvez, 345
 maer, 328
 maesvec'hiedik, 454
 maesvec'hiet, 454
 maezienn, 317
 magma, 528
 magmaek, 171
 magmatek, 171
 magnezia, 497
 makrofag, 4, 6, 424
 makrofagek, 5
 makrofagel, 5
 makrogliia, 424
 makroglobulin, 424
 makrokit, 424
 malad, 37
 malariagurañ, 83
 mall, 184
 malzennan, 265
 mammegezh, 341
 mamme, 340, 341

- mammel, 340, 341
 mammelezh, 340, 341, 344
 mammelezh amsavat, 342
 mammenn, 529
 mammenn c'hremm, 36
 mammenn dirwrezel, 529
 mammenn dour tomm, 529
 mammenn ervoaz, 529
 mammennoù tomm, 529
 manguñv, 146
 mania, 526
 mania arluzek, 425
 mania arluzel, 423, 425
 maniak, 526
 mank, 10
 mannel, 162
 maouezig, 15
 marc'h Troia, 128
 marc'hien, 91
 mareadek, 185
 mareadekaat, 182, 185
 margodenn stoub, 128
 marksadegezh, 443
 marksadek, 443
 marksat, 443
 marksour, 443
 marksouriezh, 443
 marmouzeriezh, 81
 marsupel, 504
 martezeadenn, 67
 marvadás, 145
 marvennañ, 283
 marvnad, 62
 marvus, 145, 353
 materi, 40, 42
 me va un, 86
 mediaoueg, 462
 mediñ, 38
 meiotek, 245
 meiozek, 245
 meiozel, 245
 meizad, 11, 52
 meizad bevennat, 154
 meizad istorel, 362
 meizadur fizikel, 42
 meizadur sonnek, 32
 meizadus, 335
 meizañ, 7
 meizhiañ, 296
 meizour, 445
 melankolek, 538
 mell kein, 110
 mellad, 123
 menegell, 23
 menegva, 20, 23
 menegva agederel, 20
 meneziad, 51
 menezia dek, 160
 mennad, 166
 mennoz, 52
 ment, 28
 mentad, 480
 mentad loc'honiel, 235
 mentad tredanel, 235
 mentel ar galloudoù, 267
 mentenn, 48
 mentoniez, 31, 93
 mentoniez deskriñ, 33
 merdead, 444
 merdeadurezh, 368
 merdeñ, 444
 mereuri, 54
 merzhadennañ, 525, 526
 merzhadennel, 190
 merzhout, 43, 527
 mesk ideologe, 6
 meskad, 453
 mestr oberour, 281
 metakentr, 535
 metakentrek, 535
 metal, 76, 116
 metalek, 116
 metalour, 472, 473
 metalouriezh, 472, 473
 metan, 35, 36
 metan aezhel, 36
 metastaz, 30
 metastaziñ, 30
 metawoniezh, 505
 metawouriezh, 505
 metouoniezh, 504
 metoù galen, 162
 metoù naturel, 81, 88
 meurbennek, 422
 meurgantel, 113, 424
 meurgevredadouriezh, 424
 meurselladel, 113
 meurzanell, 62
 mezeg, 83
 mezegad, 111
 mezegadur, 426
 mezegadur barr, 394
 mezegadur diazez, 394, 396
 mezegañ, 125
 mezegel, 15
 mezekniezh, 6, 50, 85, 137, 171
 mezekniezh dazeilat, 374
 mezekniezh henvoazel, 161
 mezekniezh kevelat, 10
 mezhuroniezh, 520
 meziant, 153, 498
 meziant sternañ, 147
 mezoderm, 465
 mezokurañ, 465
 mezoniezh, 375, 395
 mezoniezh divwerzh(ad), 478
 meztroc'h, 35
 migorvez, 426
 milbell, 42
 mileg, 21
 miler, 461

milgalvezañ, 466
 milgalvezerezh, 466
 milgalvezouriezh, 466
 milgan, 461
 milganeg, 461
 milrealoniezh, 81
 milvagouriezh, 465
 milvredoniezh, 81
 minerv, 464
 mingl, 207
 minibrozh, 257, 465
 miofaskiit makroflagel, 4
 mireal mac'hennel, 246
 mirerezh, 219
 mirout, 219
 mitotek, 245
 mitozek, 245
 mitozel, 245
 mizoù arbennik, 134
 miñsañ, 300
 moanfo, 109
 moankolonfo, 109
 moanwadliñv, 109
 modelezh, 415
 moederezh, 328
 moederezhel, 451
 mogeder boull, 529
 mogeder du, 529
 mogeder gwenn, 529
 molekulenn, 35
 monark, 211
 monarkiezh, 211
 moneiz, 471
 moneizel, 475
 monoklinal, 44
 monoklinek, 45
 morad gerioù, 401
 moranv, 274
 moredad, 400
 morediñ, 400

morfest, 346
 morfotip, 243, 244
 morfoz, 445
 morgoñvek, 422, 423
 morgoñvel, 422
 morgoñvus, 422
 mortekiniñ, 283
 morwest, 345
 mouchañ, 101
 mouezhiad, 202
 mouezhiadoniezh, 421, 444
 mouezhiañ hollek, 212
 mougañ, 11
 moulerezh, 158
 moustik, 307
 moustik aotogen, 307
 mudurun, 514
 mudurun eilplegañ, 33
 muiek, 424
 muivec'hiadur, 454
 muivec'hiedigezh, 454
 muivec'hiedik, 454
 muivec'hiegezh, 454
 muivec'hiek, 454
 muivec'hiet, 454
 muleta, 128
 mulgul, 461
 muntradez, 14
 munudaouek, 19
 muslim, 297
 muzul astennadel, 7

N

nac'hadegezh, 232, 235
 nac'hadek, 232
 nac'hañ, 493
 nac'hegezh, 232, 235
 nac'hek, 232

nac'hell, 404
 nac'honi, 235
 nadadenn, 236
 nadadouriezh, 341, 343
 nadelouriezh, 341, 343
 nadiñ, 343
 naeroniezh, 203
 nannegezh, 235
 nannme, 27
 nanoaozenn, 189
 nanoelfenn, 189
 nanoenn, 189
 nanokalvezerezh, 189
 naou, 45
 naouez, 6, 445
 naouezenn, 442
 naounijal, 131
 naounijer, 131
 naouus da, 77
 naouus dre, 31, 110, 111, 352
 naouuster, 58, 134, 173, 424
 naouuster kalvezel, 121
 naouuster merzhadennel,
 175, 190
 nativegezh, 308
 nedev, 85
 negesaat, 261
 negezañ, 259, 261
 negezek, 261
 negezekaad, 261
 nemedenn, 38, 139
 nemedennek, 447
 nemeurelfenn, 360
 nemeurhoskek, 360
 nemeurveliezh, 337
 neologiezh, 72
 nepgour, 49
 neptu, 85
 neptuiñ, 444
 neriñ, 505
 nervbistri-, 31
 nervdreuzkas, 444

- nervdreuzkaser, 442, 444
 nervdreuzkaserezh, 442, 444
 nervek, 140
 nervel, 140–142, 223
 nervenn, 219, 464, 539
 nervenn dispis, 464
 nervennek, 140, 141
 nervennel, 140
 nervisreer, 444
 nervisreüs, 444
 nervost, 352
 nervour, 444
 nervouriezh, 223, 224
 nervreizhiad, 141
 nervstruzhel, 141
 nervus, 140
 nervusreer, 250
 nervusreüs, 250
 nerzh bannañ, 267
 nerzh korf, 199
 nerzhioù lu, 267
 nerzhoniezh an astroù, 240
 neskar, 131
 neudenn Ariadne, 393
 neudenn heñchañ, 393
 neudenn ruz, 393
 neudenn stur, 393
 neuramidaz, 352
 neuropistrienn, 30
 neuropistrius, 30
 neuroz, 5
 neuroz mac'hennel, 172
 neurozek, 5, 202
 neurozel, 5, 202
 neutron, 174
 neuz korf, 218
 neuziad, 6
 neuziad geriad, 144, 147
 neuziad gramadeg, 144
 neuziadurezh, 445
 neuzid, 31, 88
 neuzidoniezh, 81
 neuztarzh, 445
 neuztarzhel, 178
 nevedek, 306
 nevedekaat, 306
 nevedel, 305, 306
 nevedelaat, 306
 nevedelezh, 305
 nevetaat, 306
 nevezadenn, 52
 nevezadur, 121
 nevezc'haned, 374
 nevezc'her, 10, 26, 445
 nevezc'heriañ, 199
 nevezklasel, 118
 nevezus, 150
 nevezwe, 504, 505
 nevidadur, 21
 nez, 423, 425
 nezenn, 425
 nezh, 425
 nidiad, 142, 315, 339
 nidiadel, 314, 337
 nidiadelezh, 331
 nidiat, 122
 nij amestezel, 94
 nij danamest(e)l, 94
 nij kerc'hellañ, 267
 nijadenn, 277
 nijdaveadurerez, 48
 nijerez, 36, 277, 292
 nijerezour, 292
 nimfoman, 172
 nimfomanez, 172
 niñv, 88, 151
 niñv mab den, 89
 nit, 141, 142, 314, 315, 330, 331, 334, 339
 nit lavarel, 403
 nit lennegel, 403
 nit yezhourel, 403
 niver damgeh, 106
 niver heteronomek, 106
 niver pronek, 106
 niverel, 343
 niverelaat, 160
 niverelañ, 341
 niverenn, 274
 niverenn dezerc'hañ, 274
 nivlennad, 294
 no, 375
 noazh, 445
 noazhder, 445
 noazhenn, 443, 445
 noazhni, 445
 nod, 154, 499
 nodiñ, 539
 nodrezh, 498
 notennaouiñ, 53
 nov, 226
 nozarur, 4, 6
 nugañ, 170
 nukleonenn ankoulet, 188
 nukleonenn anparezet, 188
 nukleonenn koublet, 188
 nukleonenn parezet, 188
 nukleotid, 68
 numero, 275
 oad gour, 52
 oadour, 5
 oadvezh, 149, 185
 oaled, 230
 ober davedel, 59, 60
 ober denel, 59
 ober engalv, 242
 ober meiz war, 59, 161, 415
 ober ritenn, 186

O

obererezh mab den, 88
 oberiat, 145, 154
 oberiañ, 447
 ode gemedel, 496
 og, 288
 oged, 443, 445
 oged karrezek, 453
 oged kevyevet, 453
 oged unanenn, 453
 ognon, 303
 oksidañ, 417
 oksidenn, 497
 oksidenn dritiom, 35
 oksidenn gouevrek, 478
 oksidenn gouevrus, 478
 oksitrenkenn, 106
 oldezv, 452
 oldezvadur, 452
 oldezvel, 452
 oliad, 396
 oliadusted, 396
 oligoelfenn, 360
 olouen, 28
 olouenañ, 28
 onaneger, 182
 onanegezh, 100, 103, 182
 onanek, 185
 opiad, 26
 opioid, 26
 opiom, 24
 opiomeg, 24
 opiomek, 24
 orek, 506
 organ, 43
 organoù revel, 15
 orgia, 526
 orgiak, 526
 orgiezh, 525
 orgiezhsek, 525
 orgiezhel, 525

oriadell, 306
 oriadell elligell, 306
 osod, 172
 ostiziad, 22
 ovomaltin, 68
 ozv, 226

P

padek, 527
 padelezh, 83
 padelezh ar sonenn, 444
 padelleg, 31
 padennek, 363
 pal, 96
 paleokorteks, 90
 paler treuzkas, 78
 panell arhentañ, 206
 pantenn, 131
 Panteon, 120, 121
 paotaat, 9
 paouez, 48
 paouez daveel, 48
 paouez dizave, 45, 48
 paouez keñverel, 47
 paouezadenn, 249
 par, 115
 par olañ, 161
 paradigm, 366
 paranoia, 90, 526
 paranoiak, 526
 parañ, 197, 284
 parc'hadus, 141
 parc'hañ, 141
 parc'hedik, 141
 parded, 115
 parded ampar, 115
 parder, 115
 pare, 352

pareañ, 72
 parenn, 60, 279
 parenn devoudus, 237
 parenn hinel, 58
 parodont, 181
 parodontoz, 181, 183
 parraat, 85
 partikipel, 6
 parzh, 157
 parzh kevane, 199, 509
 parzhanvad, 245
 parzhanviñ, 245
 parzhiat, 35, 250, 410
 pateled, 436
 patrom, 366
 patrom stuzegezhel, 366
 pavlovegezh, 307
 pavlovegezhel, 307
 pavlovek, 306, 307
 pavlovel, 306
 pazenn, 25
 pazenn ec'hamwaskañ, 251
 pazenn reizhkorn, 179
 pazennek, 121
 pebeil, 400
 pebeilad, 401
 pebrouer, 397
 pedikuloz, 4
 peger, 381
 pegerez, 381
 pegus, 381
 peguz, 381
 peguzenn, 381
 pellenn, 134
 pempdouret, 35
 pengennerzh, 534
 pengenngreiz, 535
 pengenngreizel, 535
 penn-tiegezh, 387
 penn-tir, 387
 pennad amhosk, 154
 pennad amhoskus, 154

- pennad anhosk(us), 154
 pennad hoskus, 154
 pennaenn, 31, 236, 237, 331
 pennaenn an amdroer, 242
 pennaenn an arstal, 32
 pennaenn an ezkaeladur (Pauli), 174
 pennaenn ar c'herreizhañ, 236
 pennaenn diazez, 505
 pennaenn geodedel, 15
 pennandon, 10
 pennanor, 6
 pennanv, 5, 171
 pennanvaat, 110, 171
 pennanvelaat, 171
 pennbazzh, 387
 pennc'houlev, 386
 penndave, 146
 penndi, 386
 penndod, 386, 387
 pennngamm, 387
 pennnger, 386, 387
 penngeriaoueg, 386
 penngêr, 386
 pennkêr, 387
 pennlizh, 327, 375
 pennlizherenn, 63
 pennrann, 109
 penntieg, 387
 penntir, 387
 perenn, 436
 pereva, 395
 pereviñ, 395
 pergreiz, 534
 perisilh, 303
 perlezenniñ, 152
 pernod, 499, 500
 pervez, 108, 109
 pervezh, 54, 167
 perzh, 14, 32, 50
 perzh anadennel, 175
 perzh daveat, 130
 perzh divezel, 15
 perzh enien, 103, 427, 539
 perzh enlenat, 130
 perzh heverk, 306
 perzh neuzid, 88
 perzh oberiat, 537
 perzhegezh, 444
 perzhiad, 446
 perzhiañ, 58–60
 peskedoniour, 468
 peskedus, 154
 pesketa pikoled, 379
 peskus, 154
 peskvez, 344
 peskvlez, 364, 438
 petred, 268
 peudr, 220
 peudrenn, 220
 peurgreiz, 534
 peurheboellaat, 293
 peurhedreuz, 93
 peurunvanaat, 176
 peurvoull, 265
 peurzibab, 23
 pevarfennek, 31
 pezh sonerezh, 118
 pezh treloc'hel, 77
 piaouekaata, 52, 404
 piaouel, 352
 piaouer, 472
 piaouerion ar galloud, 334
 pikernennek, 307
 pimpatrom, 6, 60
 pin, 78
 pinahel, 78
 pirofiteg, 185
 pirofitek, 185
 pistañ, 105
 pistig, 88
 pistriadur, 146, 374
 pistriegezh, 520
 pistriek, 83
 pistrioniezh, 520
 pitoresk, 402
 pivelezh, 390, 391
 pizennañ, 152
 pizhskejañ, 155
 plac'h elligek, 306
 plac'h elligel, 306
 plac'h elligus, 306
 plac'h gouinus, 306
 plaen, 134
 plaenenn skejet, 116
 plaenenn vannañ, 253
 plakadur, 20, 96, 221
 plakenn, 188
 plakenn boazhañ, 290
 plakenn deren, 130
 planedenn, 134
 planken splujañ, 397
 plankton amzeriat, 23
 pleg neuzid, 31
 plegad, 363
 plegadek, 103
 plegañ da, 401
 plegenn, 416
 plegenn disglenat, 375
 plegenn louer, 248
 plegenn orgedel, 294
 pleustrad, 19, 359
 pleustrer, 10, 359
 pleustrour, 359
 ploueekaata, 208
 ploueeelaat, 208
 pluennadur, 53
 poblañs, 22, 37
 poblvouezhiadeg, 212
 poblvouezhiañ, 212
 pod tredan, 242
 poell, 6

poell Ariadne, 393
 poell stur, 393
 poellata, 207
 poellata denel, 60
 poellel, 7
 poellelouriezh, 343
 poelloniezh, 138, 245, 374
 poelloniezh divwerzh(ad), 478
 poelloniezh klasel, 375
 poent andistro, 489
 poent krog, 534
 poent savelañ, 4
 poent spizer, 4
 poentek, 440
 poentoù derc'hel, 253
 poetek, 355
 poetik, 62, 355
 poetikel, 355
 polis, 413, 451
 politiker, 6
 pompadus, 70
 pondalez diamwaskañ, 249
 ponnerder, 417
 pont hidrogen, 35
 pore, 82
 pore darreuziat, 352
 poreañ, 162
 poreel, 29
 poreüs, 162
 porzhadur gremm, 183
 porzher dour, 401
 porzher tredan, 401
 poulc'henn, 530
 poulzadenn, 246
 pourc'had behinek, 423, 425
 prantad, 25
 prantad eizik, 396
 prantad hormonel, 24
 prantad lemm, 396

prebioteg, 108
 prebiotek, 108
 predeneg, 314
 predenek, 341
 preder arnevez, 102
 prederel, 53
 prederiadur, 83
 prederiadur diazez, 396
 prederiadur eizik, 396
 prederiant, 169
 prederiañ, 40, 220
 prederour, 235
 prederouriañ, 103
 prederouriel, 48
 prederouriezh, 11, 40, 52, 85, 102, 147, 175, 235
 prenañ, 12
 prezeg ameeun, 505
 prezeg beskel, 505
 prezegek, 492
 priapegezh, 294
 prientad, 434
 prionek, 124
 priziadur andennadel, 7
 probioteg, 108
 probiotek, 108
 protein, 68
 proteingurañ, 83
 proton, 174
 prouad, 21, 333
 prouiñ, 145
 psikozeg, 201

R

radiokarbon, 30, 33
 raganv atersiñ, 323
 ragemouez, 11
 ragenep da, 85

ragislamek, 297
 rak-maler, 385
 rakganedek, 394
 rakganedel, 396
 rakganedouriezh, 394, 396
 rakger, 19, 43, 89
 rakgerel, 90
 rakgeriad, 89
 rakgreantel, 199
 rakkeal, 244
 rakkemenn, 129
 raklavar, 391
 raklen, 60
 raklenad, 60, 459
 rakloadur ar grozh, 81
 rakrann, 32, 62, 81
 raksaveladur, 113
 raksistolel, 235
 raktennañ, 71
 rakvaler, 385
 rakvil, 21, 23
 rakward, 121, 148
 rakwardour, 519
 ramok, 509
 rangêr, 387
 rann, 12
 rannbarzh, 21, 387
 rannbrenañ, 12
 rannc'hopr, 387
 ranndir, 387
 ranngementiñ, 12
 rannhoaladekaad, 185
 rannig, 174
 rannig espar, 528, 530
 rannoadvezhiekaad, 185
 rannoù kantvedennel, 268
 rannvloaz, 356
 rannvroelour, 441
 rannvroelouriezh, 441
 rannwerzhañ, 12
 rannyezh, 5
 rannyezhour, 441

- raog, 23
 rastrid , 233, 236
 raz, 497
 read, 77
 real, 81
 real mac'hennek, 172, 246
 real revel, 90
 realezh, 81, 292, 341
 realezh al loened, 81
 realoniezh, 81, 147
 realoniezh loenel, 80, 81
 realour, 63
 red faradek, 179
 red tredan, 179
 redenn, 486
 redenn ideologek, 307
 redlec'h, 270
 redva, 270
 refleksologiezh, 10
 reg, 444
 reg perzhek, 444
 regoù lugañ, 66
 rehent, 156
 reher, 270
 Reizh, 14, 15
 reizh, 14
 reizhad, 272, 273
 reizhat, 273
 reizhañ, 58–60
 reizhded, 13
 reizhder, 14
 reizhiad, 58
 reizhiad daou atalad, 115
 reizhiad douregel, 187
 reizhiad douregoù, 187
 reizhiad dourwrezel, 530
 reizhiad kloz, 237
 reizhiad politikel, 211
 reizhiad tirwrezel, 530
 reizhiad voneizel, 475
 reizhiadegezh, 184
 reizhiadek, 158, 406
 reizhiadekaat, 62
 reizhistorek, 62, 88
 reizhkorn, 179
 rekouriñ, 70
 releg, 197
 relegenn, 197
 remmeg, 80, 81
 remmek, 80, 81
 remmel, 81
 remzad, 294
 remziad, 89
 remziad diouerat, 166
 ren un ec'hwel, 129
 renabliñ, 3
 renad gwerinek, 212
 renad islamek, 297
 renad islamour, 297
 rener, 119
 renkadelezh, 344
 rentañ ar justis, 13, 14
 reol, 223
 reolad, 138, 429, 453
 reoladel, 138
 reoladoù rannvloaziat, 429
 reolamwask, 28
 reolatadel, 138
 reolenn, 14, 139
 reolennoù diazez, 119
 reolerezh, 290
 reoliegel, 138
 reoliegezh, 506
 reoliñ, 58–60, 277, 343
 reoliñ an hin, 58, 60
 reoliñ hinel, 58
 reonom, 134
 reptilian, 203
 resisadur, 31
 resmiad astma, 119
 restr, 118
 restreg, 118
 reti, 438
 reudoni, 31
 reutvred, 113, 114
 reutvredeg, 113
 reutvredegezh, 113, 114
 reutvredek, 114
 reuz kevredigezhel, 24
 reuzied, 15
 rev, 172, 294, 394
 reva, 395
 revadur, 171
 revegezh, 172
 revel, 5
 revelezh, 90
 reveziad, 37, 182
 reveziadenn, 22, 98, 261, 338, 506, 514
 revival, 121
 revnaouaat, 395
 revnaouiñ, 395
 revoud, 261
 revout, 244, 334, 352, 430
 rezdelvek, 106
 rezdelvel, 106
 rezdelviñ, 106
 rezh, 121
 rezid, 150
 rezid Doue, 103
 reñvañ, 50
 reñver, 32, 51
 reñver kousked, 111
 reñverek, 224, 294
 ri, 513
 rieg, 513
 riek, 513
 riez, 277, 334
 riez frankizour, 162
 rikladur ster, 88, 446
 riklañ, 52
 rikted dezevout, 207

rin, 38
 rinanv, 274
 rineg, 364
 riskladur, 38
 ristenn ar yen, 290
 ristenn bretiañ, 262
 ristenn pretioù, 262
 ristenn vouedel, 261, 262
 ritenn, 186
 ritennad, 186
 ritennet, 186
 ritenniñ, 186
 ritenour, 186
 ritennus, 186
 rivañ, 503
 rizaorezh, 393
 rizeg, 393
 rizezh, 392, 393
 rizh gwiad, 87, 90
 rizhañ gwiad, 90
 rizhegezh, 202
 rizhek, 434
 rizhell, 5, 182
 rizehell, 3
 rizehelloniezh, 178, 180, 182
 rizehenn neuziadurel, 244
 road gwad, 10
 roadenn wad, 9
 roll an diferadurioù, 195
 roll blein, 314
 roll-lidoù, 462
 rollenn, 3
 romant marc'hegouriezh, 367, 368
 romantek, 63
 romantel, 63
 romantelour, 61, 63
 romantelouriezh, 61, 63
 rouantelezh, 337
 roue, 513

rouedenn, 198
 rouezenn, 184
 rouezennaat mezege, 184
 rouinell, 277
 rouinellour, 276, 277
 rouestlad, 353
 rummadouriezh, 183, 185
 Rummadurezh etrevroadel ar c'hleñvedoù, 110
 rummata, 520
 rummenn vezege, 113
 rummenn yezhoniezh, 355
 rummennoù neuziadurel, 109

S

sachañ ahelel, 110
 saerc'hlanan, 96
 sal oberata, 226
 saladennouer, 397
 sammad, 32
 sammadur, 357
 sammañ, 357
 sammegenn ansavelet, 156
 sammegenn savelet, 156
 sammgarr daougenvel, 509
 sammgarr kenvellet, 509
 sammgarr ledramok, 509
 sammorell ledramok, 509
 sanellañ, 291
 santerezh, 278
 sarpan, 131
 sarpannell, 132, 135
 sav-kalon, 185
 savadur, 18
 savant, 71
 savboent, 167
 savelañ, 292, 399
 savelegezh, 182, 281, 415, 459

savelenn, 102, 236, 237, 314, 417, 472
 savelenn adrannel, 237
 savelenn an arbenniñ, 234
 savelenn an diegi, 234
 savelenn ar c'hilbenniñ, 234
 savelenn ar ginwered, 234
 savelenn c'horrekadur, 233
 savelenn diskiblezhel, 237
 savelenn doareadel, 236
 savelenn fizikel, 415
 savelenn gerreishadur, 233
 savelenn Gresham, 472
 savelennoù bevgimiek, 281
 saviad, 52, 169, 402, 412
 saviad triadek, 404
 savkalonus, 182
 savlec'hiañ, 104, 141, 401, 480
 sazil, 479, 480, 482, 483, 502
 saziladur, 483
 sazillañ, 483
 sazilek, 502
 sazilerezh, 483
 sazilet, 77
 seizhdaleet, 111
 sekt, 538
 sell bloc'hel, 245
 sell denek, 425
 selled, 165, 434
 semiotik, 150
 serc'h, 368
 serjant, 483
 serridigezh diarvenn ar malvennoù, 101
 serriñ war an dour, 398
 servijout, 400
 servijout un doue, 401
 serzhded, 373
 serzhenn, 131
 serzhnijal, 131
 serzhnijer, 131
 seurtad, 68

- sevel amoug ouzh, 34
 sevenadoniezh, 341, 343
 sevenadur, 367, 401
 sevenidigezh, 441
 sezon, 355
 shar'iyya, 297
 sifilitek, 170, 172, 201, 202
 sifilizek, 170, 201
 sifrenn, 357
 silañ, 265
 silh, 482, 483, 502
 silhad, 43
 silhañ, 43
 silhek, 502
 silika, 497
 silikat aluminiom दौरgediet, 34
 silikiom, 497
 silluskadur, 131
 silluskañ, 131
 silluskerezh, 131
 sinadur, 437
 sinklinal, 44, 45
 sinkretegezh, 369
 sinkretek, 369
 siros, 435, 436
 sistol, 43, 235
 sitread strouezhek, 102
 sivolez, 303
 sizailh, 303
 sizailhañ, 303
 skalf azeilañ, 50
 skalfad, 82, 240
 skalfadoù disvannañ, 66
 skapular, 98
 skar, 482
 skarat, 191, 372
 skarat anadennoniel, 191
 skarvahel, 78
 skavenn ur varrikenn, 78
 skej, 157
 skejañ, 155
 skema, 184
 skemategezh, 184
 skematek, 184
 skeudennaouet, 263
 skeudennet, 263
 skeul c'hwegontredel, 268
 skeul gantredel, 268
 skevent, 50
 skiant ar stuzioù, 81
 skiantenn, 202, 527
 skiantennel, 202
 skiantennelezh, 201, 202
 skiantennverzhout, 527
 skiantour, 71
 skiantoù alvezel, 32, 60, 74, 85
 skiantoù an alvez, 59
 skignadur, 21
 skiltrañ en noz, 152
 skin, 66, 174
 skin dehaezat, 66
 skin dilerc'h eksitonek, 66
 skin krommder, 290
 skin olouenañ, 28
 skinad, 114, 174
 skindalm, 33
 skinelfenn, 33
 skinforn, 29
 skingarbon, 30, 33
 skingasad, 291
 skingurañ, 156
 skinoberiegezh, 413
 skinoù dilerc'h, 66
 skinoù diouerat, 66
 skinoù disvannet, 66
 skinoù X, 156
 skinwag, 31
 skiriañ, 413
 skiriegezh an derc'han, 413
 sklaeraat, 265, 266
 sklaverezh, 137
 sklerijennadur, 373
 skleronom, 134
 skloagenn, 57
 sklosenn, 198–200, 204, 209, 530
 skoadek, 444
 skoazell, 133
 skodegañ, 82
 skoed disgwreziñ, 254
 skoed enepgwrez, 253, 254
 skoed gwrez, 254
 skoeviñ, 175, 191, 373, 495
 skog, 232, 234
 skol arzel, 63
 skol veur, 65, 330
 skolastik, 102, 415
 skolastikour, 102
 skoliad, 311
 skolveurieg, 332
 skon-, 495
 skoniñ, 496
 skorenn, 133
 skorennadour, 134
 skorn helosk, 35
 skorn metan, 35
 skorner, 299
 skornouriezh, 293
 skornredenn, 158
 skort, 25
 skorted, 24
 skorted kalon, 295
 skorted lemm, 82
 skouarnoniezh, 449
 skouarnoniour, 449
 skouarnour, 448
 skoueraat, 453
 skoueriegel, 138
 skoueriekaat, 10, 158
 skoulktreg, 406
 skoultrig, 486

- skourr, 32
 skourraskell, 132
 skouzachiñ, 204
 skramm stekiñ, 190, 504
 skridaozañ, 86, 201
 skridaozer, 420
 skridoù lennegel, 4
 skridvarn, 150
 skridvarnerezh, 117, 150
 skridvarnouriezh, 119
 skrijennek, 63
 skritell, 108
 skriturour, 25
 skriturouriezh, 26
 skrivad, 18, 147
 skrivagner, 15
 skurzer, 209
 skurzer dastennek, 209
 sloagennet, 55
 soaz kimiek, 454
 sol ar mor, 35
 sol yezhadurel, 403
 solenn, 447
 solenn vezegel, 447
 soliadegzh, 490
 soliadell, 337
 soliadelezh, 490
 soliadelouriezh, 490
 soliañ, 6, 10, 113, 145
 solius, 399
 soluted, 174, 190
 son, 118, 150
 sonaozer, 142, 148, 149
 sonel, 406, 444
 sonelezh, 395
 sonerezh, 117, 118, 142
 sonerezh hengounel, 149
 sonerezh metal, 117
 sonerezh treuzkasel, 149
 sonerezhvarner, 117
 soniad, 183
 sonn, 10
 sonnañ, 59
 sonnañ revel, 294
 sonnded spered, 32
 sonnegezh, 32
 sonnek, 32
 sonnel, 266
 sonnell, 19, 58
 sonnenn, 35, 67
 sonnenn strinkennek, 35
 sonnoni, 32
 sonour, 118
 sonusted, 147
 sonvarnour, 118
 sonvarnouriezh, 119
 sorbiennoù treset, 263
 sortapl, 54
 soubzinkañ, 375
 soufr, 530, 535
 soufrañ, 530
 soulgargañ, 502
 soutra, 469
 spered kloerek, 294
 speredegzh breizhizeliat, 402
 speredegzh vreizhveuriat, 402
 spesad, 21, 42, 114, 171, 183, 395
 spesad arallhin, 21
 spesad begel-bolz, 259
 spesad kimiek, 520
 spesad loenel, 203
 spesata, 520
 spesatadur, 520
 speurenn wrezantreuz, 93
 spilhenn, 198
 spin, 174
 spiriñ, 9, 11, 12, 29
 spislec'hiañ, 480
 spislec'hiet, 67
 splotiñ, 12
 splujamant, 397
 splujell, 397
 splujer, 249, 259
 splujezon, 397
 splujiri, 397
 splujouer, 397
 sport, 131
 sportour, 110
 stabil, 35
 stabilaat, 52
 stad, 83
 stad amaezhel, 187
 stad bugel, 16
 stad heugennel, 185
 stad liñvel, 453
 stad paouez, 363
 stad pementadel, 174
 stad sonnel, 453
 Stad warediat, 133
 stad werc'hel, 460
 stadad, 138
 stadadel, 138
 stadegel, 9
 stadegouriezh, 37
 stadegoù, 429
 staelad, 352, 436
 staelad gouiziadoniel, 343
 staelad yezhourel, 191
 stagell, 183
 stalon aour, 475
 stalon paper, 475
 stankañ, 187
 stankenn, 505
 staotañ, 34
 stek, 434
 stekiñ, 178
 sten, 12, 118
 stendeutaer, 239
 ster alvezel, 59
 ster armerzhel, 218, 220
 ster buhezel, 59

- ster deskrivadurel, 260
 ster diarlenn, 221
 ster divezoniel, 63
 ster doareadel, 63
 ster elfennel, 42
 ster freudek, 90, 343
 ster gouzañvat, 88
 ster gwiskadurel, 99
 ster kementadel, 63
 ster korfadurel, 99
 ster lennegel, 63, 96
 ster mezegel, 63, 294
 ster micherel, 199
 ster prederourel, 220
 ster prederouriel, 63
 ster treloc'hel, 74
 steradurezh, 245
 sterdead, 240
 steredoniezh, 93, 100, 137, 215, 522
 stereogimiezh, 45
 stergann, 48
 steriegezh, 10, 11, 52, 88, 96, 104, 110, 246, 278, 294, 401, 514
 sternerzhoniezh, 240
 sterniant, 147
 sterva, 34, 133, 393
 steudad, 83, 379
 steudell c'houzoug, 464
 steuziañ, 59
 steuzidigezh, 182
 steuñvenn ar gomz, 352
 steuñviñ, 72
 steviadur bronkez, 90
 sti derc'hel, 258, 261
 sti gwerc'hel, 258, 261
 stigmañ, 77
 stignell, 77
 stil piaouel, 401
 stil skolveuriek, 70
 stirann, 6, 10, 32, 43, 157, 189, 406, 461, 539
 stirusted, 232, 235
 stiañ, 415
 stivell ervoaz, 529
 stivell dirwrezel, 529
 stivelloù tomm, 529
 stlejer, 77, 509
 stlejvilel, 203
 stlenn, 16, 404
 stlennad, 4, 291
 stlenneg, 48, 50, 59, 78, 115, 118, 143, 146, 158, 503
 stlennegzh, 59, 60
 stlennegour, 206, 420
 stlennvon, 370, 399
 stlez, 23
 stloag, 55, 70
 stloag-, 55
 stloagenn, 55, 57
 stok, 82
 stokadenn, 66, 73
 stokell, 123
 stokeuvrer, 190, 191
 stoktaolenn, 190, 191
 stokvloc'h, 190
 stomok, 42
 stou, 93
 stoued, 344
 stouedoù, 48, 355, 383
 stourm, 12
 stourm bevedel, 21
 stourmad, 72
 straed vale, 448
 strafuilh, 74, 110
 strafuilh mac'hennel, 244, 246
 strafuilhoù koazhadel, 352
 strafuilhoù nerval, 141, 260
 stres, 81
 strewant, 37
 strewet, 54
 strewiñ, 76
 strilhañ, 265, 512
 strinkenn, 35, 66
 strinkennoniezh, 45
 strinker flamm, 222
 strivoù poellata, 244
 strobad, 19
 strodañ, 167
 strodiñ, 167
 stroll lostgerel, 87, 90
 stroll perzhouelezh, 170
 strollata, 138
 strollder, 4, 6
 strontiom, 497
 strouezhek, 102
 stroñs, 73
 stroñs gwrezel, 73
 stroñs loc'honiell, 73
 stroñs stuzegel, 80
 stroñs(ad) fizikel, 74
 stroñs(ad) gwrezel, 74
 stroñs(ad) kimiek, 74
 stroñs(ad) tredanel, 74
 stroñsad, 73
 stroñsad nervennoù, 141
 stroñsañ, 82, 83
 strukturelour, 86
 struzh, 109
 struzhenn, 512
 studi deskrivadurel, 96
 studi gramadegel, 5
 studienn, 19
 studier, 311
 stummadur, 86
 stummadur regennek, 482
 sturiad, 398
 sturiadel, 138
 sturiadell, 189
 sturiadell link, 216
 sturiadell roud, 216

sturiadell unanenn, 452, 453
 sturiadell vannel, 216
 sturyezhañ, 370
 sturyezhoniezh, 168
 sturyezhouriezh, 169
 stuz, 81
 stuzegezh, 150, 208, 218
 stuzegouriezh, 343
 stuzoniezh, 81
 suiad, 379
 sukroù gorrek, prim, eeun,
 kemplezh, 181
 sulfat kouevrek, 35
 sulfat kouevrek amzouret, 35
 sulfur, 530
 sulfurañ, 530
 sulfurek, 530
 sulfurin, 530
 sulfurus, 530
 suraat, 414
 surentez, 414
 surimi, 434
 surjian, 82, 294, 447
 surjianerezh, 101, 137
 surjianerezh korfeeunañ, 235
 surrealour, 63

T

tabler, 504
 tabler elektronek, 504
 tabler stekiñ, 504
 tachadoù c'hweshael, 90
 taeriñ, 224
 tag, 437
 tager, 437
 tagiñ, 437
 takad angwir, 442
 takenniñ, 150

talañ, 9, 12
 talbenn, 23
 taledrec'hiñ, 71
 talem, 468
 talm, 33, 66, 364
 talmerenn, 539
 talmerenn gengostezel, 170
 talvoud, 63, 157
 talvoud yec'hedel, 497
 talvoudek, 199
 talvoudoniel, 368
 talvoudoniezh, 368
 talvout, 59
 tanavenn, 198
 tanharz, 255
 tanijenn, 71
 tanspiriñ, 11
 tant, 71
 taolek, 293, 295
 taolel, 293, 295
 taolenn an ezvezadurioù, 232
 taolenn ezvezañ, 232
 taolenn glinikel, 146
 taolenn stekiñ, 190, 191
 taolenn vezañs, 232
 taoliek, 295
 taotegoriezh, 161
 tapadus, 53
 tapus, 53
 tarod, 483
 tarodañ, 483
 tarzhen, 505
 tastornadenn, 53
 tavantek, 102
 tavel, 82
 tañvaer, 281
 tebad, 53
 tebegezh, 413
 tebouezañ, 218, 220
 tech darluskek, 537
 teir aven, 378
 teirlizh, 375
 teirranñañ, 267
 teirranerenn, 267
 teirzrenkenn, 215
 tell, 268
 tellerezh, 495
 telt, 465
 tenn-foñs, 502
 tenn heuz, 502
 tenn-stouv, 502
 tenn-tach, 502
 tentur alkoolek, 109
 tentur dourek, 109
 teodskouarnel, 448
 teodyezh, 38, 219, 351
 teologek, 161, 246
 teologiezh, 161
 teologour, 111, 161
 termen gwirel, 172, 451
 termen kaozeek, 6
 termeneg, 86
 termenou etrevroadel, 44
 termenou gresianek, 141
 termenou kalvezel, 139
 termoterapiezh, 29
 terzhienn, 83
 terzhienn aftus, 352
 terzhienn ar sezizoù, 88, 90
 terzhienn badek, 527
 terzhienn hektek, 527
 terzhienn janus, 379
 terzhienn sezizel, 88
 teskad, 83, 115, 203, 395
 teskad fuilh, 245
 teskad goull, 115
 teskadoù dazgannat, 466
 teskanv, 2, 207, 321
 testeni, 22, 187
 testeni hepgouestl, 175, 187
 testenn, 9
 testennandalañ, 7

- testennoù prederel, 53
 testennventañ, 7
 testennventer, 9
 testennventerezh, 9
 teutaer, 239
 teutaer luc'hel, 239
 teutaer usstenel, 239
 teuzverk, 453
 tevaus, 229
 tevauzenn, 229
 teñv-, 51
 teñvañ, 124
 teñvel, 124
 teñzoriañ, 472
 tiavead, 290
 tiaveadur, 77
 tidek, 184
 tiegezh daougar, 525
 tiellañ, 438
 tieller, 438
 tiernac'hek, 249
 tiernac'hel, 249
 tioñv, 438
 tioñviñ, 438
 tiraehenn, 36
 tiranterezh, 337
 tireg, 438, 499
 tiregañ, 438
 tiregour, 438
 tireoul, 36
 tireouleg, 187
 tiriad, 21, 22
 tirwrez, 529
 tirwrezel, 528, 529
 tisaverezh, 502
 titirin, 246
 tizh a-skin, 27
 tizh a-spin, 27
 tizh bevennek al luc'h, 428
 tizh daskoret, 67
 tizh deroù, 67
 tizh piaouel, 27
 tizh skinat, 27
 tizh spinat, 25, 27
 tiñv-, 51
 tiñvañ, 50
 toenn, 84
 tog-biñs, 481
 togon, 226
 tolc'h, 261
 tolead, 58
 tolz er paouez, 47, 48
 tolz mol, 68
 tommerezhour, 292
 torchenn aer, 252
 torosennadur, 480
 tort, 222
 tortez, 222
 torzhienn, 346
 tos, 73, 82, 209
 tos amzastennek, 73
 tos andastennek pe gwak, 73
 tos dastennek, 73
 tos treloc'hel, 74
 tosenñ didarzhat, 157
 tosiñ, 74
 touesk, 369
 toueziañ, 369
 touezvod, 369
 touezvodad, 369
 touezvodadur, 369
 touezvodañ, 369
 touezvoderezh, 369
 toull muiel, 66
 tour aerborzh, 277
 tour lomaniñ, 277
 tour nij, 277
 tour nijreoliñ, 277
 tour reoliñ, 277, 278
 tour reoliñ aernijoù, 277
 toñv-, 51
 trabedel, 151
 trabedoniezh, 237
 trabihan, 150
 trabras, 150
 tradezrannañ, 184
 traegezh, 11
 traekaat, 9
 traelaat, 9
 traelezh, 11
 traelfennañ, 181, 184
 trafellek, 150
 traleterc'hadegezh, 161
 traoñlizeh, 328, 375
 trapig, 43
 trazeat, 117, 119, 146, 281, 446
 treadegel, 203
 treallañ, 109, 147
 treant, 156
 treantiñ, 156
 treantrus, 156
 treanvad, 445
 trebad ambreek, 31
 trebarzhadusted, 174
 trebarzhadusted keñverel, 175
 trebarzhiñ, 156, 175
 trebez, 259
 tredan, 156
 tredandolzid, 433
 tredandreluc'h, 433
 tredandreluc'hañ, 433
 tredanerez luc'hel, 242
 tredangrid, 83
 tredanleiegezh, 454, 489
 tredanleiek, 454, 489
 tredanleiel, 489
 tredanouriezh, 428
 tredansakañ, 74
 tredansakañ an empenn, 83
 tredanskog, 179
 tredanskog reizhkorn, 179

- tredantrelloc'hel, 433
 tredanvarr, 179
 tredanvuiegezh, 454, 489
 tredanvuiek, 454, 489
 tredanzinkañ, 375
 tredizh, 5
 tredizh diazremm, 5
 tredizh eginel, 5
 tredizh hadennel, 4
 tredizhus, 151, 352
 treeilañ, 223
 trefoed, 38
 trefuadeg, 218
 trehaeriñ, 224
 trehaerusted, 224
 trehont, 161
 treidaezour, 447
 treideeunañ, 447
 treidour, 446, 447
 treizher, 42
 treizhid, 277
 treloc'hel, 104
 trelosk, 183, 526
 tremeniad, 417
 tremenvan, 351
 trenkenn dezoksiribonukleek, 252
 treol, 357
 treorc'hañ, 173
 trereer, 138
 treren, 138
 trereuziat, 184
 tresenn, 90
 trestummad, 423
 trestummadur, 51
 trestummañ, 86, 229, 300, 325, 378, 459
 treugañ, 191
 treugennad, 202
 treustommu, 93
 treuzgor, 93
 treuzhilad, 1
 treuzhilek, 1
 treuzhilel, 1
 treuzkas, 5, 241
 treuzkas diazerc'h, 5
 treuzkas gwirel, 250
 treuzkas hilel, 250
 treuzkasadus, 353
 treuzkasel, 149
 treuzlizherennañ, 139
 treuzluc'h, 93
 treuzluc'hañ, 93
 treuzluc'hus, 93
 treuznaouez, 445
 treuzreadur, 114
 treuzskrivadur, 10
 treuzskrivañ skoueriekaet, 10
 treuzskuilhañ, 374
 treuzskuilhañ bloc'hel, 374
 treuzstaeladur, 114
 treuzvarc'hata, 236
 treuzvoaz micherel, 136
 treuzwrezus, 93
 trev, 195
 trevad, 38
 trevadennour, 392
 trevbistrioniezh, 520
 treverbad, 425
 treveziad, 459
 trevlodennadur, 195, 196
 trevlog, 495
 trevnad, 53, 58, 74, 83, 209, 374, 406
 trevnad unkoulzek, 77
 trevnadur tric'houlz, 77
 trevoniezh, 305, 307, 424, 539
 trevva, 195, 520
 trevvaek, 195
 trewrez(-), 29
 treñv, 23
 triad, 459
 triadek, 404
 tric'henvell, 509
 Tric'horn Bermuda, 36
 tric'houlz, 77
 tric'houlz(ek), 77
 tric'hurad, 184
 tridañvad, 380
 trigurañ, 181
 triklinek, 45
 trikloraketaldehid, 35
 trikloroetanal, 35
 trimezegad, 184
 trinod, 499, 500
 triom, 10
 triomvir, 10
 tritiat, 35
 triumviriezh, 8
 trivliadegzh, 515
 trivliusted, 516
 triyac'had, 184
 tro, 326
 tro veskel, 505
 troadaezour, 444, 447, 448
 troadeg, 446, 447, 450
 troadhent, 448
 troadour, 444, 446–450
 troadva, 448
 troazhañ, 34
 trobarzhel, 198
 troc'h dangor-ergor, 191
 troc'hus, 153
 troellek, 482
 troellennek, 252
 trohed, 189
 trohed ar wagenn, 189
 troiadour, 325
 troidegzh, 6
 troienn, 84, 85, 120, 141, 482
 troienn idiomatek, 392
 trolimañ, 464, 465
 trompilh-emgann, 517

troubadour, 368
trouver, 368
trouzeuriez, 148
trovezh ar galon, 81
trovezh ar wagenn, 189
trovezhiek, 246
troz, 103
trozañ, 101, 103
troziadezh, 90
troziat, 90
trozrevelezh, 90
truezusaat, 401
trumm, 74
trummadel, 396
tuadur, 14
tudenn, 84
tudenn viblek, 103
tued, 83, 224, 363
tuedoù emlazhañ, 536
tuez, 290
tun kounaat, 514
turi, 206

U

uc'her, 121
uc'hegennoù disvannañ, 66
uc'hek, 66
uc'hogiñ, 288
uc'horged benevel, 171
uegelc'hadel, 253
uenod, 499, 500
uereveg, 14
uerevegezh, 14
uerevek, 14
uesonenn, 500
uhelek, 269, 270
uhelvenn, 270
uhelvennad, 211

uhelvuk, 270
uhelwask, 28
ul livour angrieriet, 278
un-, 19
unamsavus, 478
unandarzh, 408
unanek, 452
unanenn etrevroadel, 179
unanien, 307
unanleterc'had, 161
unanus, 463
undañv, 380
undañvad, 380
undañvat, 378, 380
undañvek, 380
unded amzer, 425
unded darvezadur, 423
unded lec'h, 425
unded lec'hiadur, 423
undoueor, 443
undoueoriez, 443
unek, 452
unevded hangaeel, 161
unger, 527
universiad, 65
universited, 330, 332–334, 337, 374
universiter, 332
unkar, 525, 527
unkoulzek, 77
unlavarenn, 323
unlensus, 480
unnod, 499
unpenn, 211
unpennel, 211
unpennelour, 211
unpenniezh, 211
unrevek, 361, 364
unreviad, 364
unreviat, 361, 364

unspesadien, 181, 183
unsteriek, 85, 219
unstudienn, 446
untaolenn, 446
untaolennadur, 446
untrenkenn, 215
untu, 251
unvan, 17, 53, 106
unvanded ar riez, 162
unvanus, 463
unveliek, 211
unveliezh, 211
unveliour, 211
unvetalegezh, 471–473
unvetalegour, 475
unvetalelour, 475
unvetalour, 473
unvez, 83
unvez kevaotañ, 424
unvez kreiz, 27
unwrez, 106
unwrezded, 106
unyezhek, 420
urv, 251
urvadus, 251
urvadusted, 251
urvus, 251
urvusted, 251
urzh kravezel, 272
urzhiataer, 60, 153
urzhiataer hezoug, 181
ushanren, 216
uskefloc'h, 240
uskefloc'hañ, 241
usstendeutaer, 239

V

va unan, 85
verb antrazeat, 6
verb orek, 506

verb trazeat, 6, 145
 vi tanav, 102
 vi-koukoug, 123
 videolunerezh, 257
 vigellañ, 525
 vigellig, 526
 vigelligañ, 526
 violoñsour, 118
 viruz, 82, 162, 352
 viruz hesil, 82
 viruz sil, 82
 vol an dour, 131

W — Y — Z

war-gil, 134
 war-grec'h, 90
 war-neuñv, 534
 warsavegezh, 374
 warsavel, 371
 warsavelezh, 371, 373
 yac'hadel, 91
 yac'hadien, 111

yac'hadouriezh, 83
 yac'hâd, 111
 yael, 38
 yaiñ, 493
 yec'hedel, 497
 yec'hedelouriezh, 305, 307
 yenien, 74
 yenion, 74
 yewrezverk, 290
 yezh a brederouriezh, 53
 yezh arnevez, 162
 yezh hollungeriek, 527
 yezh holofrastek, 527
 yezh kempred, 5, 85
 yezh plegadek, 101
 yezhad, 144
 yezhadur, 86, 96, 168
 yezhadurezh, 96
 yezhadurour, 86
 yezher, 10, 15, 219
 yezhoniezh, 89, 123
 yezhoniezh arc'hwelel, 144
 yezhoniour, 81, 89, 440
 yezhour, 15, 83, 377

yezhouriañ, 314, 377
 yezhouriezh, 88, 108, 332,
passim
 yezhoù plegadel, 101
 yezhoù sonnet, 329
 yoc'henn, 41–43
 yoc'henn sonnidik talmus,
 246
 yoc'henn yud, 282, 505
 yon, 14
 yonded, 14
 yonder, 14
 Yoned, 14
 yonez, 14, 15
 yostenn, 266
 yud, 505
 yuzh, 8, 10
 yuzhañ, 8
 zirkon, 497
 zirkoniom, 497
 zolek, 120
 zolel, 120
 zrodiñ, 167

A

- à bout portant, 233, 239
- à bout touchant, 233, 239
- à deux valences, 478
- à la chaîne, 492
- à la lettre, 359
- a priori, 232
- à répétitions, 129
- abasie, 406
- aberration, 20
- abiogénèse, 407
- abiotique, 407
- abscisse angulaire, 241
- absinthe, 512
- absinthisme, 512
- abstrait, 102
- acalculie, 260
- accentuée, 444
- accident de décompression, 249, 251
- accidentalité, 136, 138
- accidentel, 138
- accommodat, 445
- accréter, 137
- accrétion, 137, 139
- acentrique, 535
- acouphène pulsatif, 246
- acrocentrique, 535
- acromégalie, 424
- acte réflexe, 42
- actinique, 113
- action (d'un livre), 368
- addicte, 25, 26
- additogène, 25
- adepte, 359
- adepte de l' alpinisme, 359
- adoucisseur d'eau, 39
- aérobies, 539
- affaire de mœurs, 443, 452
- affirmatif, 235
- affixal, 90
- afro-américain, 256
- agalactie, 203
- agile, 221
- agoniste, 539
- agresseur, 302
- agreste, 400, 401
- aide-mémoire, 513
- aiguille, 482
- aile delta, 131, 132
- aile deltaplane, 132
- âtre, 457, 458
- âtre de l'étant, 458
- âtres, 456–458
- album, 263
- album illustré, 263
- alcoolat, 109, 512
- alcooolature, 109
- alcooolé, 109
- alcooolisme, 373
- alexie, 260
- allaiter, 203
- allégeance, 515, 516
- allégorie, 161
- allergène, 147
- allergénique, 147
- allergisant, 144, 147
- allocataire, 134
- allocations de maternité, 340
- allumette, 200
- almanach poétique, 354
- alternance, 400
- alternative, 374, 375
- ambitieux, 269, 270
- ambition, 120
- ambivalence, 513
- amortisseur élastique, 209
- amoureux, 515
- amphibole, 30, 32
- amusement inconvenant, 303
- analeptique cardiaque, 250
- anallergène, 147
- anallergique, 147
- analyse, 369
- analyse fréquentielle, 364
- anamorphose, 445
- androgyné, 13–15
- androgynie, 14
- anémiant, 24, 26
- angéiologie, 32
- angiologie, 24
- angle de hausse, 105
- angle de nutation, 188
- anhydre, 35
- animal social, 536, 538
- animal transgénique, 1
- ankylose, 446
- anneau, matrice, vecteur unitaire, 452
- anneau, matrice, vecteur unité, 452
- anneau commutatif, unitaire et intègre, 452
- anneau unifère, 452
- anneau unitaire, 452, 453
- anneau unité, 452
- année tropicale, 74
- année tropique, 74
- anolyte, 267
- anténatal, 394, 396
- anténatologie, 394
- antennaire dioïque, 487

antéposition, 81
 anté-, préislamique, 297
 anthelminthique, 465
 anthropique, 87–89, 91, 92
 anthropisation, 87, 88, 91, 92
 anthropisé, 87, 91, 92
 anthropiser, 89, 92
 anthropologie, 92
 anthropologique, 87, 91, 92
 anthropologiser, 92
 anticlinal, 44
 anticorps, 480
 anticorps bivalent, 482
 antithermique, 254, 255
 antitypie, 174
 anxiolytiques, 444
 apex, 21, 23
 apogée, 281
 apparié, 188
 après-guerre, 61
 apriorique, 232
 apriorisme, 232, 306
 aprioriste, 232
 apriorité, 232
 aprioritique, 232
 aquiclude, 187
 aquifère, 171, 186
 aquitard, 187
 arabesque, 221, 222
 araignée, 436
 arbre cannelé, 77
 armoirie, 457
 arpète, 303
 arracher (une branche), 301
 arriéré, 422
 arroser légèrement, 45
 art dentaire, 101
 art total, 61
 artère collatérale, 170
 arthrite, 202

arthrodèse, 443
 arthrose, 202
 arthrosique, 202
 ascaridiase, 125
 ascaridiose, 125
 ascaridose, 124
 ascaris, 125
 asthme cardiaque, 295
 astrodynamique, 240
 atélicité, 394, 395
 atélique, 394
 athéisme, 443
 athermane, 93
 atomes crochus, 477
 atrésie, 101
 atropisomère, 67
 attenant, 459
 attendre, 285
 attendre la viande, 285
 attitude scientifique, 329
 attoseconde, 30
 attribuer la vertu, 278
 au sens figuré, 359
 au sens propre, 359
 audiodescription, 463, 465
 augmenter, 105
 autogène, 307
 autologue, 307
 automatique, 141
 autonomie, 111, 181, 183
 avancé, 284
 avantages de l'hydrolie sur l'éolien, 341
 avant-garde, 61, 120, 121
 avant-propos, 391
 avarié, 285
 avertissement, 391
 avionneur, 292
 axe cérébrospinal, 80
 axe encéphalorachidien, 81

axiologie, 368
 axiologique, 367, 368
 ayant la faculté de, 426
 ayant un pouvoir inductif électromagnétique, 135

B

bacchante, 140
 balance des forces, 267
 balance des pouvoirs, 267
 balistique, 267
 balistique terminale, 267
 ballons, 262
 balzacien, 120
 bande dessinée, 262
 barothérapie, 25
 barrière alvéolo-capillaire, 251
 barrière placentaire, 249, 251
 bas de contention, 24, 25
 base, 497
 base terreuse, 497
 bases neurophysiologiques de la mémoire, 343
 bavette, 436
 B-double, 510
 belligérance, 491
 bérubéri, 445
 bestiaire, 461
 beurre, 270
 beurre de karité, de palme, de coco, 269
 bibliométrie, 258
 bicaténnaire, 252
 bicirculaire, 252, 253
 bicyclique, 266
 bidual, 252
 bidualité, 252
 bigourneaux de chien, 468
 bijectif, 91, 253
 bijectivité, 253

bilan, analyse enzymologique, 181
 bilatéral, 250, 251
 bilatéralité, 250
 bilocation, 259
 bimétallique, 474
 bimétallisme, 471, 474
 bimétalliste, 474
 biocompatible, 361
 biodiversité, 431
 biologie, 340
 biologiser, 464, 465
 biologisme, 361, 363, 372, 464
 bisexualité, 13
 bisexué, 15
 bisexuel, 13, 15
 bissecter, 266
 bissection, 266, 267
 bissectrice, 267
 bivalence, 482, 483
 bivalent, 477, 478, 482, 483
 blennorrhagie, 6
 blennorrhée, 4, 6
 blessés légers, 396
 bobine de réactance, 428
 boîte de dérivation, 105
 boîte de jonction, 105
 bol (alimentaire), 43
 bossu, 222
 bouche d'eau, 400
 bouclage, 326
 boucle, 325, 326
 bouclier anti-thermique, 254
 bouclier thermique, 253, 255
 Bouddha, 470
 bouddhique, 469
 boule unité, 452
 boulon, 483
 bourgeon, 482
 bourse-à-pasteur, 487

bouture, 485, 487
 bouturer, 485, 487
 braquer, 25
 breton chimique, 312
 bretonnade, 344, 345, 364
 bretonnismes, 339
 brigade des mœurs, 443, 446, 452
 brigand, 302
 briser, 304
 bruits du cœur, 81
 brut, 240
 brutifier, 292
 bulles, 263
 burlesque, 358
 butée, 209

C

câble multiconducteur, 240
 caisson, 26
 caisson de compression, de décompression, de recompression, 259
 caisson de décompression, 249, 258
 caisson hyperbare, 258
 calculeux, 258, 260
 calorifuge, 255
 camicher, 289
 canaliser, 291
 canine, 385
 capable de, 282, 426
 capacitaire, 371, 374
 capacitance, 235
 capacité électrostatique, 179
 capacitif, 135
 capacitif (électrostatique), 135
 capillarité, 131

capselle, 485–487
 capselle bourse à pasteur, 485
 caractère spécial, 499
 carbone, 378
 carcasse, 197–199, 204, 207, 209
 carcasse de volaille, 197, 204
 cardioanaleptique, 250
 cardiogénique, 88
 cardiotonique, 250
 carencé, 261
 carencer, 261
 carencer qqn en vitamines, 259
 carminatif, 24, 26
 carnet de maternité, 340
 carnification, 49, 50
 carnyx, 517
 carré d'un nombre, 291
 carré unité, 452
 carrure, 199
 cas, 102, 363
 cas d'école, 201
 cas oblique, 504
 cas social, 361
 casse-croûte, 231
 cataracte sénile, 526
 catastrophe, 32
 catène, 25, 27
 catholicisme, 373
 catholyte, 267
 catoptrique, 8, 12
 cause, 102
 cause efficiente, 103
 cause formelle, 103
 cause occasionnelle, 100, 102, 415, 416
 cavicoles, 539
 célébration, 485, 486
 célébrer, 486
 cellule, 26
 cellule d'aide psychologique, 24

- cellule de crise, 24
- cellules pluripotentes, 3
- cellules souches
 - embryonnaires, 3
- cellules souches germinales, 3, 5
- cellules souches neurales, 5
- centenal, 78
- centésimal, 268
- centésime, 268
- centre de carène, 534
- centre de gravité, 534
- centre de poussée, 534
- centrifuge, 255
- céphalisation, 244
- céramique semi-cristalline, 130
- céramisation, 130
- cercle, 145
- cercle de courbure, 290
- cercle vertueux, 201
- cercle vicieux, 145, 201
- cérébrisme, 61, 63
- cérémonial, 462
- cérémonie, 461
- certificat de non-gage, 187
- certificat de situation
 - administrative de non-gage, 187
- cerveau reptilien, 202
- césure, 158
- chaîne, 262, 290
- chaîne alimentaire, 259, 261, 262
- chaîne de désintégration, 371
- chaîne de restaurants, 262
- chaîne de restauration, 262
- chaîne du froid, 290
- chaîne frigorifique, 290
- chair, 54
- chaleur résiduelle, 290
- chambre, caisson hyperbare, 28
- champ inducteur, 130
- champ pétrolifère, 187
- change fixe, 290
- change flexible, 290
- change flottant, 290
- changements de forme, 32
- chanson de geste, 61, 63
- charbon, 378
- charnière, 514
- charnière de rabattement, 33
- chauffagiste, 292
- cheminée géothermale, 530
- cheminée hydrothermale, 528, 530
- chimiorésistance, 71
- chirurgien orthopédiste
 - spécialiste du pied, 447
- chirurgien-dentiste, 101
- choc, 73, 82, 83
- choc bactériémique, 243
- choc culturel, 73, 80, 82
- choc des idées, 82
- choc élastique, 73
- choc électrique, 74
- choc émotif, 73
- choc imparfaitement élastique, 73
- choc inélastique ou mou, 73
- choc mécanique, 73, 74
- choc thermique, 73
- chômage endémique, 181
- chosifier, 9
- chromosome bivalent, 477, 478, 483
- chromosome métacentrique, 534
- cinématique, 27
- cinérite, 8
- circuit, 269, 325
- circuit (de billes), 269
- circuit des 24 heures du Mans, 270
- circuit du Tour de France, 270
- circuit induit, 156
- circuit réactif, 428
- circulaire, 253
- circulation extracorporelle, 100
- circulation hydrothermale, 528
- ciseler, 284, 285, 288, 289, 299, 303, 304
- ciseler une échalote, 288, 299
- clair, 266
- clan, 469, 470
- claquage musculaire, 110
- clarifier, 265, 266, 289
- clarifier, séparer un œuf, 289
- clarifier des œufs, 265
- clarifier du beurre, 265
- clarifier ou séparer un œuf, 266, 289
- clarifier (par collage), 266
- clarifier un bouillon, 265
- clarifier un œuf, 265, 266, 289
- classique, 469, 470
- clathrate, 35
- cléricaliser, 293
- clientèle, 171, 172
- climat, 293
- clinostatisme, 374
- clitoridienne, 305, 306
- clitorisme, 293, 294
- cochonnade, 344, 364
- codification, 390
- coefficient de
 - démultiplication, 241
- coefficient de restitution, 66, 67
- coffre, 199
- collage, 265
- collatéral, 172

- collation, 231
- collectionnisme, 260
- coller, 266
- collisions, 67
- comburer, 371
- commander, 59
- commencer à se décomposer, 284
- commensalisme, 307
- commentaire, 398
- commentateur, 469, 470
- commission indemnitaire, 157
- compatibilité génétique, 306
- compétences, 326
- complétion, 145
- complétude, 395
- compliance, 235
- composante réactive, 428
- composé de deux métaux, 474
- composé intermétallique, 116
- composé soufré, 528
- composé soufré, sulfuré, 530
- composition, 89
- compression, 28
- compulsif, 172, 244
- compulsion, 246
- compulsion de la pensée, 246
- conception fixiste de l'objectivité, 32
- concordat, 182
- concordataire, 182
- concret, 102, 314
- condensif, 135
- condition, 102
- condition nécessaire, 102
- conditionnement pavlovien, 306
- conduite obsessionnelle, 246
- cône oblique, 93
- confession, 348
- confessions de saint Augustin, 341, 347
- confiance, 278
- configuration, 457
- confinement d'un plasma, 4
- conflit dynastique, 249
- conformère, 67
- confusionnisme, 6
- confusionnisme, 4
- congé maternité, 340, 344
- congé paternité, 340
- congé postnatal, 344
- congé prénatal, 340, 344
- conjonctions disjonctives, 375
- connecter, 247
- consacrer, 306
- consensualisme, 340
- consensualité, 340, 342
- consensuel, 340, 342
- consensus, 505
- consensus organique, 504
- consensus vital, 504
- consensus vital, organique, 505
- consigner, 515, 516
- constantes physiologiques, 83
- constatif, 138
- constitution, 161
- contagion germinale, 4
- contagion horizontale, 5
- contagion verticale, 5
- contractuel, 341
- contrainte holonome, 155
- contrat social, 80, 82
- contrepoint, 400
- contrôle climatique, 58
- contrôler, 59, 277
- convertisseur de couple, 241
- convulsif, 61, 63
- coordonnées horizontales, 522, 524
- copeau, 300
- copeaux, 289
- copeaux de légumes, 303
- copeaux d'oignon, 303
- coprophile, 341
- coprophilie, 341
- Coréen, 392
- corticorésistance, 71
- cosubstantiel, 112
- co-symbole, 499
- côtes flottantes, 362
- couche d'hydratation, 34
- couillonnade, 346
- couleur fondamentale, 101
- couleur primaire, 101
- coupé, 197
- coupe-jarret, 302
- couper en petits dés, 285
- couper par petits morceaux avec un couteau, 300
- couple, 241
- couplé, 188
- courant faradique, 179
- courbe des indices, 483
- courbe indicielle, 482, 483
- courbe isocline, 45
- courbure de l'espace, 267
- course à pied, 447
- court-termisme, 30
- court-termiste, 30
- coussin d'air, 252
- couteler, 303
- craniorrhée, 6
- crédit photographique, 20, 23
- créer, 330
- crénophiles, 539
- creux du filet, 483
- criticisme, 361, 362, 373
- criticiste, 371
- critique musical, 117, 118
- croissance induite, 135
- cubisme, 484

culturologie, 341, 343
 curseur de hausse, 105
 cuticule, 143
 cyber espace, 463
 cybercriminalité, 463
 cybernétique, 464
 cycle, 485, 486
 cyclique, 253
 cystite, 8

D

danger, 185
 dangier, 185
 de saison, 355
 débile, 422
 débit ventilatoire, 463, 465
 débordé de travail, 389
 décanter, 265, 266
 décemvirat, 8
 déchaumage, 300
 déchets fermentescibles, 145
 déchirer, 304
 décimaliser, 9, 12
 déclin, 281
 décolleté, 98
 décomposer, 364
 décomposer un mouvement, 362
 décompresser, 258
 décompression, 249
 décompresser, 258
 déconfire, 302
 déconnecter, 247
 découper en morceaux, 301
 décrypter, 390
 deejaying, 164, 165
 déférent, 215
 définie, 156

déformation, 138
 déformation professionnelle, 136
 dégénérescence maculaire liée à l'âge, 525, 526
 degré centésimal, 268
 degré de pénétrance, 181
 délire obsidional, 88, 90
 deltaplane, 131, 132
 demi-sec, 240
 démocratie directe, 210, 212
 démocratie immédiate, 212
 démocratie indirecte, 210, 212
 démocratie médiatisée, 212, 234
 démocratie participative, 210
 démocratie semi-directe, 210, 212
 démonifuge, 461, 462
 démultiplication, 241
 dendrochronologie, 202
 dénigrer, 301
 densité, 174
 dentiste, 101, 449
 dépressothérapie, 259
 dépressuriser, 258
 dérivation, 89
 dérogation, 495
 (des poèmes) en chaîne, 491
 descriptif, 138
 déséquilibre, 83
 déséquilibre de la balance des pouvoirs, 267
 désertification médicale, 181
 désigner qqc, 354
 désinence, 89
 desmodonte, 183
 desmodontite, 183
 détecteur d'assiette, 524
 détermination, 182

deux cycles fusionnés, 266
 développement durable, 361
 développement soutenable, 361
 développer, 374
 développer une maladie, 371
 développeur, 371
 déviation standard, 37
 diabète insulino-requérant, 125
 diacide, 215
 diagon, 328
 diaphane, 93
 diathermane, 93
 diatherme, 93
 diathermie, 29
 diathermique, 93
 didascalie, 398
 diffusionnisme -iste, 371
 digramme, 371
 diminuer, 105
 diphtongue, 500
 diplomate, 276, 277
 dire des bourdes, 302
 directive, 398
 discours oblique, 504, 505
 discret, 496
 disjonctif, 375
 disjonctif inclusif, 375
 disjonction, 375
 disjonction exclusive, 375
 disjonction inclusive, 375
 dissécable, 153, 155, 173
 dissection, 153
 disséquant, 155
 disséquer, 155, 157
 divalent, 478
 divers, 431
 division méiotique, 243
 division mitotique, 243
 division réductrice, 243, 245
 document, 354
 dommages-intérêts, 133

dongier, 185
 donner une conférence, 354
 dorade, 468
 dorade royale, 468
 doré, 256
 dormance, 363
 dormant, 363
 dosage, 240
 doubleton, 380
 doux, 240
 droite oblique, 93
 droitiser, 9
 dual, 252
 dualité, 252
 durable, 365
 dureté de l'eau, 39
 duxelles, 434
 dysharmonie dentomaxillaire, 110
 dysharmonie évolutive, 110
 dysmatures, 37

E

eau adoucie, 37, 39
 eau de cristallisation, 35
 eau douce, 39
 eau gazeuse, pétillante, 423
 eau géothermale, 529
 eau hydrothermale (hydrothermique), 529
 eau régale, 30, 33
 écarquiller (les yeux), 301
 écart-type, 37
 échelle centésimale, 268
 échelon, 178
 échelon rectangulaire, 178, 179
 éclat, 300

éclatement, 300
 éco combi, 509
 école maternelle, 341
 Écoles Normales, 310, 311
 écoles supérieures, 310, 311
 écologique, 195
 écolotissement, 195, 326
 écotoxicologie, 520
 écoulement, 6
 écran tactile, 190
 écrou, 483
 écueil, 200
 écumer, 265
 eczémateux, 536
 édentation, 233
 effet inductif, 135
 efflorescent, 536
 élaborer, 536
 élastance, 232
 électrogène, 88
 électromagnétique, 135
 électron célibataire, 188
 électronégatif, 454, 489
 électronégativité, 454, 455, 489
 électropositif, 489
 électropositivité, 489
 électrostatique, 135
 élément désinentiel, 89
 élément suffixal, 89
 élément unité, 452, 453
 élevage du vin, 280
 élever le vin, 280, 281
 élever un nombre au carré, 291
 élongation, 110
 élongation musculaire, 110
 éluvial, 40
 éluvion, 40
 emblème, 457

embordurer, 292
 embosser, 226
 empreinte moléculaire, 213
 en contrepoint de, 401
 en mesure de, 426
 en totale déconnexion par rapport à la réalité, 247
 énantiomorphisme, 213
 en-cas, 228, 230, 231
 encéphalite virale, 353
 encyclopédique, 354
 endémique, 181, 184
 endémique de, 423
 endocuticule, 143
 endogamie, 101
 endogène, 88
 endonasal, 293
 endonucléase, 68
 Énéide, 62
 énergivore, 157
 ensemble des réels, 453
 entailler, 285
 entomologiste, 262
 environs, 457
 enzyme, 282
 enzyme de restriction, 67
 enzyme inductible, 136, 180
 épanchements séreux transsudatifs, 445
 épicycle, 215
 épidermisation, 136, 138
 épidermiser, 136
 époque, 514
 époque charnière, 513
 équationnel, 243, 245
 équilibration, 83
 équilibre, 83
 équimolaire, 432
 équimolarité, 432
 équimoléculaire, 432
 équitable, 195
 escaloper, 289
 eschatologie, 95

eschatologisme, 4
 eschatologiste, 4
 espace insécable, 153
 espèce clef de voûte, 259, 293
 espèce parapluie, 259, 293
 esquisse, 262
 ès qualité, 411
 essai, 518, 519
 essence, 147, 527
 état confusionnel, 4
 état de choc, 82
 état des lieux, 456
 état d'un corps chargé
 d'électricité négative, 454
 état nauséux, 182
 État providence, 133
 éthologie, 80, 81
 étoffe épaisse et solide, 230
 étoile éruptive, 157
 étrangelet, 530
 être de l'étant, 458
 êtres, 456
 évangélique, 327
 évangélique, 328
 évangéliste, 328
 évangéliser, 328
 évangélisme, 328
 évangéliste, 327, 328
 Évangile, 327
 événements incompatibles,
 116
 exaltation (psychique), 350
 exciton, 66
 exclamation, 389
 exhaustion, 264
 exocuticulaire, 144
 exocuticule, 143
 exogamie, 101
 exosquelette, 144
 explantation, 536

explicatif, 138
 expressionnisme, 484
 expressivité, 184
 exprimer, 264
 exprimer (un liquide), 264
 exsanguination, 371, 374
 exsanguiner, 371
 exsanguino-transfusion, 374
 exsudat, 442
 extragalactique, 100
 extra-sec, 240
 extrémophile, 537
 extrémophiles, 539

F

factuel, 138
 Faculté, 310
 faille narcissique, 25
 faire, interjeter appel d'un
 jugement, 242
 faire dégorger, 284
 faire pencher la balance, 267
 faisandé, 283, 286
 faisander, 284, 285, 288
 falaise tabulaire, 293
 famille biparentale, 525
 fantassin, 446–450
 fascisant, 361
 fascisation, 361
 fasciser, 361
 fausses côtes, 362, 372
 faux-semblant, 361
 favorable, 511
 femme clitoridienne, 306
 fente, 98
 fentes de rétraction, 504
 féral, 124
 féralisation, 124

fermé, 281
 fermentable, 143, 145
 fermentatif, 143, 145, 146
 fermenter, 145
 fermentescible, 143, 145, 146
 fermer l'eau, 398
 ferreux, 530
 ferrique, 530
 ferrugineux, 530
 fibres unitives du cœur, 463
 fièvre, 32
 fièvre aphteuse, 352
 fièvre obsidionale, 88
 figure, 96, 97
 fil conducteur, 392
 filet, 483
 filetage, 483
 fileter, 483
 filière, 483
 filtration, 265
 floculation, 265
 flore intestinale, 107, 109
 flore microbienne, 107
 fluide (circulation), 9
 fluidique, 78
 fonction indéfiniment
 dérivable, 156
 fonction référentielle du
 langage, 9
 fonctionnalité, 143, 146
 fond sonore, 400
 fondu, 281
 force, 204
 force balistique, 267
 forme dormante (d'une
 maladie, d'une bactérie,
 etc.), 361
 formule magique, 278
 fourche de réplication, 50, 51
 fourchette sternale, 125
 foyer réel, 258, 261
 fraction centésimale, 268
 fragmenter, 301

fragments légers, 539
 fréquentiel, 364
 fréquentiel (données, analyse), 361
 frimeur, 186
 frustrateur, 361
 fumeur blanc, 528
 fumeur noir, 528
 fumeur transparent, 528
 fuseau musculaire, 100
 fuseau neuromusculaire, 100, 103
 fuseau sphérique, 76
 futurisme, 484

G

gabarit, 199
 galactagogue, 203
 galactogène, 201, 203
 galactogénèse, 203
 galactopoïèse, 203
 gamétique, 372, 375
 gaz occlus, 76
 gaz pauvre, 75
 gaz riche, 75
 gélifiable, 394, 395
 gélifiant, 394, 395
 gélifier, 395
 gènes, vitamines labiles, 394
 génétisme, 307
 génie génétique, 1
 géniteur, 119
 génographie, 258, 260
 génotype, 243
 genre (littéraire), 61
 géochronologie, 202
 géodésie, 458
 géolocalisation, 480

géolocaliser, 480
 géosynclinal, 44
 géotropique, 395, 396
 géotropisme, 395
 germe, 482
 germer, 482
 germinal, 5
 geste, 63
 geyser, 529
 ghettoïsation, 117, 118
 gibbeux, 221, 222
 gibier, 285
 gigogne, 464, 465, 468
 gîte (rural), 345
 glisseur, 216
 globalisme, 232
 globaliste, 232
 glucinium, 497
 glyphe, 499, 500
 gonococcique, 8
 goûter, 231
 gradualisme, 394
 graffiteur, 437
 graffiti, 437
 grammaticalité, 394
 grand brûlé, 293
 grande dorade, 468
 grandement brûlé, 293
 Grandes Écoles, 310, 311
 grandeur électrique
 impulsionnelle, 115
 grands brûlés, 292
 graphe, 437
 graphèmes, 498
 grapheur, 293, 294
 graphiste, 294, 438
 graphologue, 25
 gréco-latin, 117, 119
 greffés cardiaques, rénaux, 181

grève reconductible, 127, 129
 grippe, 352, 353
 grippe aviaire, 352, 353
 gros oignon ciselé en copeaux, 303
 gros plan, 326
 groupe d'appartenance, 170
 groupe suffixal, 90
 groupe tissulaire, 87

H

hacher, 288
 halogénures de cuivre, 66
 hampe, 436
 haret (chat), 137
 harmonie préétablie, 108, 110, 112
 haut goût, 286
 hauteur d'un astre à l'horizon, 522, 524
 haut-le-cœur, 185
 hectique, 525
 hégélianisme, 475
 hémiparasite, 124
 hémipénis, 201
 hémorragie de la délivrance, 346
 héritable, 250
 hérabilité, 249–251
 héritable, 249–251
 hermaphrodisme, 14, 171
 hermaphrodite, 13, 14
 herméneute, 108, 110
 herméneuticien, 108, 110
 herméneutique, 108
 hernie hiatale, 108
 hétérochrome, 108
 hétérochromie de l'iris, 108
 hétéroclite, 361
 hétérodonte, 181
 hétérogamie, 101

hétéronome, 108
 hétéronomie, 108, 111
 histoire littéraire, 61, 63
 histologie, 525
 historique, 63
 holonomie, 134
 holonyme, 243
 holonymie, 243, 245
 holophrastique, 526, 527
 homéomorphe, 106
 homéomorphisme, 106
 homéostasie, 83
 homodonte, 181
 homogamie, 101
 homologue, 181
 homonymique, 250
 homophobe, 292
 homophobie, 249, 250, 257
 homotherme, 106
 homothermie, 106
 horizon, 522
 horizon apparent, 523
 horizon apparent, visuel, 522
 horizon artificiel, 522, 524
 horizon astronomique, 522, 523
 horizon géométrique, mathématique, géocentrique, astronomique, 523
 horizon sensible, 523
 horizon visible, 523
 horizon visuel, 523
 horizontal, 521, 522
 horizontalité, 520, 521
 hormonal, 25
 huile essentielle, 526
 humanité, 342
 humanoïde, 526
 humecter, 45
 humour au second degré, 358

hydracide, 106
 hydratation, 35
 hydratation des cations, 34
 hydrate, 34
 hydraté, 35
 hydrater, 34, 35, 44, 45
 hydrolat, 107, 109
 hydrolé, 109
 hydrophile, 107
 hydrophilie, 107
 hydrophilisation, 107
 hydrophiliser, 107, 109
 hydropneumatique, 188
 hydrothermal, 529
 hydrothermalité, 529, 530
 hydrothermie, 528
 hydrothermique, 528
 hydrotimétrie, 497
 hygiénisme, 305, 307
 hyperbare, 25
 hyperespace, 25
 hyperpression, 28
 hypersomnie, 108
 hypersomnie, 108, 111, 112
 hypnagogique, 525, 526
 hypnalgie, 526
 hypnoanalyse, 526
 hypnoanesthésie, 526
 hypnodrasie, 526
 hypnopompique, 526
 hyponymie, 244
 hypovolémique, 464

I – J – K

iatrogène, 108, 111
 iatrogénique, 111
 iceberg tabulaire, 293

identifier un risque, 24
 identité, 390, 391
 idiosyncrasie, 161
 illationnisme, 343
 illettrisme, 260
 illustration, 262
 illustré, 263
 imaginaire, 61, 70
 imbibé d'eau, 46
 immanentisme, 112
 immémorial, 120, 122
 immoralité, 9
 impair, 380
 imparidigité, 112
 imparité, 115
 impénétrabilité (de la matière), 173
 (im)pénétrabilité de la matière, 156
 imperforation, 101
 impersonnel, 49, 50
 implant, 172
 implant dentaire, 170
 implant mammaire, 124
 implication réciproque, 145
 imposture, 519
 impuissant, 389
 impulsion, 178
 inaugurer, 278
 incapable, 389
 Inciser, 285
 incisure jugulaire, 123, 125
 incommutable, 113, 114
 incompatibilité des équations, 115
 incomplétude, 395
 inconditionné, 113
 incontinent, 113
 incubation marsupiale, 503
 indemnitaire, 133, 157
 indemnité, 133
 index alphabétique, 20, 23
 indexé, 290

- indice de masse corporelle, 107, 109
- inducteur, 136–138
- inductif, 135
- inductif (électromagnétisme), 135
- induction, 178, 180, 182
- induction électrostatique, 135
- induire des profits, 135
- induit, 136
- inférence, 138
- infini(té), 151
- influenza, 352
- infraliminal, 143, 146
- initier, 144
- innéisme, 307
- innumérisme, 258, 260
- inocclusion, 101
- insécable, 153, 155, 158, 173
- inséquant, 158
- insidieusement, 143
- insidieux, 146
- insomnie anxieuse, 112
- insonoriser, 147
- insonorité, 144, 147
- instinct, 147
- instinctif, 147
- instinctuel, 144, 147
- instrumentaliser, 144
- instrumentalisme, 144
- insuffisance circulatoire, 24
- insuffisance veineuse, 24
- intégrale définie, 156
- intégrale indéfinie, 156
- intellectualité, 144
- interchromosomique, 243
- interculture, 372
- intercurrent, 123, 124
- interfacer, 371
- intermétallique, 116
- Internet, 125
- interprète, 118
- interprète (musical), 117
- intersexualité, 172
- intersexuation, 171
- intersexué, 171
- intervalles emboîtés, 466
- intouchable, 515, 516
- intrachromosomique, 243
- intranet, 125
- introduction, 391
- introduction (d'un livre), 390
- intuitionnisme, 341, 343
- irriguer, 81
- islamique, 297
- islamisation, 297
- islamiser, 297
- islamisme, 297
- islamiste, 297
- islamologie, 297
- islamologue, 297
- islamophobe, 297
- islamophobie, 297
- isochrone, 49, 50
- isochronisme, 49
- isoclinal, 44
- isocline, 44, 45
- isogamie, 101
- isoionique, 78
- isolat de protéines, 78, 104
- itérer, 54
- jabot, 99
- jeter des idées sur le papier, 513
- journal illustré, 263
- jumeaux accolés, 538
- jumeaux conjoints, 538
- juste, 14
- justice, 13
- kiné(sithérapeute), 447
- kinesthésie, 442
- kinesthésique, 442

L

- la force, 77
- labile, 394, 396
- laborieux, 140
- lacune, 422, 495
- laïciser, 273
- laïque, 273
- laisse, 367, 368
- lance à oxygène, 291
- lance thermique, 291
- lance-flammes, 221, 222
- lancer des piques, des pointes, 302
- langues flexionnelles, 101
- larvaire, 23
- larve, 21
- latent, 363
- latéralité, 444
- le chapeau sur l'oreille, 281
- le même, 86
- le soi, 86
- lectorat, 368
- léger, 394, 422
- lentes, 423
- les Justes, 14
- les tenants et les aboutissants, 456, 458, 459
- léthargique, 422
- leucistisme, 124
- lever l'inhibition, 71
- lexique, 392, 393
- liaison, 422, 423
- liaison métallique, 116
- libertaire, 423
- licence poétique, 525
- ligament alvéolo-dentaire, 183
- ligature, 499, 500

ligature typographique, 498
 ligne, 186
 ligne de visée, 27
 liminaire, 391
 limite, 186
 limpide, 266
 linguistique appliquée, 169
 linguistique fonctionnelle, 144
 liqueur d'expédition, 240
 liquoreux, 240
 liste synonymique, 20
 lithiasique, 260
 littoralisation, 202, 208
 littoraliser, 202
 littoraliser (l'industrie, la population), 208
 logiciel d'installation, 144
 logique bivalente, 477, 478, 483
 logique mathématique, 375
 loi, 102
 loi de modération, 233
 loi de programmation, 69, 72
 loi générale de modération, 233
 loi-programme, 72
 loi multinomiale, 240
 longueur d'onde, 189
 lotissement durable, 195
 lourd, 140
 lucifuge, 422
 lumière inactinique, 113
 lunaire, 486

M

macérer dans l'eau, 283
 mache, 487
 machinal, 141

macrocéphale, 422
 macrocéphalie, 424
 macrochélie, 424
 macrocytes, 424
 macroglie, 424
 macroglobuline, 424
 macrophage, 4, 424
 macropode, 422
 macrosociologie, 422
 magmatique, 171
 magnétométrie, 116
 malade nauséeux, 182
 maladie à prions, 124
 maladie des caissons, 26
 maladie du sommeil, 526
 maladie insidieuse, 143
 maladie monogénique, 306
 maladif, 537
 malaise vagal, 463, 464
 mandature, 423
 mandibule, 378
 manie confusionnelle, 423
 manœuvre gros travaux, 331
 manualité, 444
 manualité droite, gauche, 442
 manucure, 442, 445
 marcheur, 448, 449
 marcotte, 487
 marquer, 438
 marqueur, 438
 marron (animal), 137
 marronnage, 124, 137
 marsupial, 503
 marxiste, 443
 massage, 443
 masse au repos, 48
 masseur-kinésithérapeute, 447
 massivité, 174
 m'as-tu-vu, 186

matérialité d'un acte, d'un fait, 537
 matériaux antithermiques, 254
 matériel génétique, 50
 maternité, 340, 344
 maternité de substitution, 342
 maternité légitime, 340
 maternité prochaine, refusée, souhaitée, 340
 matière, 42
 matière étrange, 528, 530
 matrice adjointe, 453
 matrice identité, 453
 matrice unitaire, 453
 matrice unité, 452, 453
 maturation, 280, 285
 maturation de la viande, 280
 maturation du vin, 280
 maturer, 285
 maxi-camion, 510
 maxillaire, 378
 maxima et minima de réflexion, 66
 mécanique analytique, 155
 médecine hyperbare, 28
 médiateur chimique, 444
 médicament nauséeux, 182
 méga-camion, 510
 méiose, 245
 méiose réductionnelle, 243
 mélancolie amoureuse, 515, 516
 mémoire auditive, visuelle, 503
 mémoire différée, 343
 mémoire immédiate, déclarative, non déclarative, procédurale, de travail, de conditionnement, 343
 mémoire immédiate, 341
 mémoire procédurale, 201
 mener grand train, 186
 mention légale, 20

méritocratie, 537
 méronyme, 243
 méronymie, 243, 245
 mésologie, 504
 mésothérapie, 463, 465
 méta-analyse, 181
 métacentre, 534, 535
 métacentrique, 534
 métallisme, 473
 métamorphose, 445
 métastaser, 30
 métastases, 30
 métonymie, 244
 mettre en honneur, à
 l'honneur, 545, 516
 mettre en pièces, 302, 304
 meuler, 464, 465
 meurtrir, 283
 microbicide, 80
 microcomposant, 188
 microphage, 4
 minerve, 463, 464
 Minotaure, 518
 mirepoix, 433, 434
 missile balistique, 267
 mobile, 27
 mobilisation, 443
 mobiliser, 443
 mobilité d'une articulation,
 443
 modérantisme, 504
 modérateur, 233
 modéré, 504
 moelleux, 240
 moi-même, 84
 molécule, 480
 molécule bivalente, 477, 478,
 482, 483
 moment de couple, 241
 monème grammatical, 144

monème lexical, 144
 monnaie du pape, 486
 monoacide, 215
 monoclinale, 44
 monographie, 19, 443, 446
 monographie additionnelle,
 20
 monométallique, 474
 monométallisme, 473, 474
 monométalliste, 474, 475
 monoparental, 525
 monosexuel, 361, 364
 monovalent, 480
 morbidité alcoolique, 443
 morceau (pour patienter),
 231
 morceau (sucre, glace), 345
 morphogénèse, 445
 morphose, 443, 445
 morphotype, 243, 244
 mortification, 283
 mortifier, 284, 285
 mot de saison, 354–356
 mot décomposable, 123
 mot-clé, 354
 moteur de recherche, 40
 moustique autogène, 307
 Mouvement breton, 331
 mouvement relatif, 41, 48
 moyennes des données
 climatologiques, 429
 moyennes d'une période, 429
 multinomial, 240
 multipotent, 5
 multitude de mots, 400
 mûr, 288
 mûrir, 283, 285
 muscle redresseur, 9
 muscle rétenteur, 69
 musique, 118

mutagénèse, 1
 mutagénèse dirigée, 1
 mutation, 114, 218, 445
 mutation rurale, 114
 mutations technologiques,
 114
 mutualiser, 463, 464
 mutualisme, 305, 307

N

nanocomposant électronique,
 188
 narcolepsie, 111
 nasalité, 504
 nativisme, 306, 307
 nature, 147
 nature morte, 445, 505
 nauséux, 182
 naviguer sur internet, 442
 nécropsique, 202
 nécrose, 202, 283
 nécrotique, 202
 négatif, 232, 235
 négativité, 235
 négativisme, 232, 235
 négativiste, 232
 négativité, 454, 489
 nègre marron, 137
 néo-classique, 117, 118
 néoconfucianiste, 491
 néologie, 70
 néoplasie, 504
 néoplasme, 505
 nerf, 219
 nerf pneumogastrique, 464
 nerf vague, 464
 nerveux, 140, 141
 neuroanaleptique, 250
 neurodépresseur, 442, 444
 neuroleptique, 444
 neurostimulant, 250
 neurotonie, 250

neurotonique, 250
 neurotoxique, 30
 neurotransmetteur, 442, 444
 neurotransmission, 442
 neutralisation, 444
 neutraliser, 442
 névrose, 202
 névrosé, 202
 névrotique, 202
 niche, 495
 niche écologique, 495
 niche fiscale, 495
 niveau d'interprétation, 359
 nœud lunaire, 528, 530
 nom commun, 515
 nombre hétéromèque, 106
 nombre oblong, 106
 nominaliser, 170, 171
 non apparié, 188
 non célibataire, 188
 non couplé, 188
 non invasives, 444
 non-droit, 451
 non-moi, 25, 27
 non-soi, 27
 normales climatologiques, 429
 normales climatologiques standard, 429
 normales saisonnières, 429, 430
 normatif, 138
 normativité, 136
 norme, 136
 normobare, 28
 noyau, 345
 nu, 443
 nucléon célibataire, 188
 numérique, 341
 numéro, 274, 275

numéro (de cirque, &), 274
 nutation, 170, 171
 nyctophobie, 4, 6
 nymphomane, 170, 171
 nymphomanie, 170

O

obduction, 188
 obligation de moyens, 69, 72
 obligation de résultat, 69, 72
 obliquité, 93
 obsédant, 172
 observer une conduite, 469, 470
 obsessif, 170, 172
 obsession, 246
 obsessionnel, 172
 obsidional, 88
 occasion, 102, 363, 415, 416
 occasionnalisme, 100, 103, 416
 occasionnel, 102
 occlure, 76
 occlure les paupières, 100
 occlusal, 101
 occlusion, 101
 occlusion gazeuse, 76
 occlusion intestinale, 101
 occlusion oculaire, 101
 occuper, 173
 occurrence, 514
 oculiste, 449
 odontologie, 101
 odontologiste, 101
 OGM, 1
 oindre, 270
 oligoélément, 360
 onanisme, 100, 182

onaniste, 182
 onde de choc, 73
 onde rectangulaire, 178
 ondes électromagnétiques, 33
 ondes hertziennes, 33
 ondes radio, 33
 ondes radioélectriques, 33
 onglet, 436
 opérer une symbiose, 491
 opiacé, 24
 opiacées, 24
 opiacés, 26
 opposé, 75, 84
 ordalie, 95
 organes impairs, 380
 organes pairs, 380
 organisme génétiquement modifié, 1
 organolepsie, 525, 526
 orgasme clitoridien, 306
 orgiaque, 525
 orgie, 525
 orifice œsophagien du diaphragme, 111
 orthostatique, 371
 orthostatisme, 371, 373
 os marsupiaux, 503
 os tubulaire, 232, 235
 osculateur, 210
 osculation, 210
 ossature, 199
 otologie, 449
 ovuler, 525
 oxygénothérapie hyperbare, 28

P

pacte, 236
 pactiser, 233, 236, 239
 paire, 380
 paléocortex, 90

- paléopallium, 90
 palicinésie, 223
 palier de décompression, 249, 251
 palpeur, 239, 240
 palpeur à ultrasons, 239
 palpeur optique, 239
 palpitations, 233
 panique, 220
 panislamique, 297
 panislamisme, 297
 panislamiste, 297
 panlogiste, 4
 panpsychisme, 243, 245
 pantalonnade, 346
 panthéon, 120
 par copeaux, 300
 par éclats, 300
 paradigmatique, 243, 245
 paradigme, 366
 paradigme antique, 366
 paradigme médiéval, 366
 paradigme moderne, 366
 paradoxal, 120
 parapente, 131, 135
 parapentiste, 131, 135
 paraphe, 438
 parapher, 438
 parasexualité, 87
 parasitisme, 307
 parasynthétique, 87, 90
 parcours, 270
 parentèle, 171
 parfaitement perméable à la chaleur, 93
 parité, 115
 parité impaire, 115
 parité paire, 115
 parodonte, 181, 183
 parodontite, 183
 parodontose, 183
 paroi athermane, 93
 parthénogenèse, 4, 408
 participes présents et passés, 6
 participial, 4, 6
 particule étrange, 528, 530
 partisan du monométallisme, 473–475
 partisan du bimétallisme, 473, 475
 partitif, 375
 pas d'âne, 485, 486, 488
 pas de vis, 479, 480
 pas frais, 284
 passer à l'état d'hydrate, 34, 44, 45
 passage pour piétons, 448
 passer la nuit, 345
 patientèle, 171, 172
 pattes de chat, 485–487
 paucilobé, 360
 paulownia, 485, 486
 paulownia tomentosa, 488
 pêche au gros, 379
 pédiculose, 4
 pédicure, 442–444, 446, 447
 pédicure podologue, 447
 peintre reconnu, 278
 pénétrance, 181, 184
 pénétrer, 173
 pentahydraté, 35
 pentahydrate de sulfate de cuivre, 35
 pente, 45
 perceptionnisme, 343
 période de l'onde, 189
 périodisation, 182, 185
 périodiser, 182, 185
 périodonte, 183
 périodontite, 183
 perpendiculaire, 27
 persévérance, 31, 224
 persévération, 31, 32, 223, 224
 persévération clonique, 223
 persévération tonique, 223, 224
 persévérer, 224
 personnel contractuel, 341
 pertinence, 444
 peste, 353
 peste bovine, 352
 peste porcine, 352
 petit beurre, 382
 petit biscuit au beurre, 382
 petit four, 382
 petit suisse, 382, 383
 petites entailles, 285
 petites fumées, 262
 petits copeaux, 289
 peu segmenté, 360
 phase hormonale, 24, 25
 phénomène de rejet, 40
 phénotype, 243
 phlébologie, 24, 31
 photomagnétique, 88, 91
 photomagnétisme, 88, 91
 photophobe, 305
 photophobie, 305
 photophobique, 305, 307
 photopile, 242
 phototaxique négatif, 424
 phylactères, 263
 physionomie, 458
 physique, 219
 pied de chat, 487
 pierrade, 345
 pierre de cuisson, 345
 piéton, 448–450
 pile, 242
 pilotage, 276
 pittoresque, 401
 placer, 480

- plage de fusion, 453
- plan intersecté, 116
- planque, 496
- plante transgénique, 1
- plaque à induction, 130
- plongeur, 397
- pluripotence, 3
- pluripotent, 5
- plus petit commun multiple, 135, 157
- poche, 98
- poche de Lorient, 124
- poche marsupiale, 503
- podologue, 442, 444, 446, 450
- poésie amoureuse, 368
- point de goutte, 453
- point de non-retour, 489
- point de ramollissement, 453
- point d'émergence d'un nerf, d'une artère, 536
- point déterminatif, 4
- pointe, 438, 479, 480, 481, 482
- points collatéraux, 188
- points cycliques, 253
- pointu, 482
- poire, 436
- poissonnade, 344, 345, 364
- pôle de froid, 74
- pôle du froid, 74, 83
- polygamie, 101
- Polytechnique, 311
- polyvalent, 477
- ponte (ovarique), 526
- porteur, 371
- poser (une addition), 357
- positif, 138, 235
- positivisme, 490
- positivité, 489, 490
- postnatal, 346
- posture, 518, 519
- posture avant-gardiste, 518
- potage, 229
- pot-au-feu, 434
- potentialisation, 539
- potentialité, 244, 246
- poussoir, 379
- poussif, 140
- pouvant, 282, 426
- pouvant éventuellement, 426
- pouvoir, 50, 282, 426
- pouvoir d'induction capacitive (condensive), 135
- pouvoir d'induction électromagnétique, 135
- pouvoir inducteur, 135
- pouvoir inducteur électromagnétique, 135
- PPCM, 135, 157
- praline, 434
- pratique ancienne, 491
- prébiotique, 108
- préface, 391
- préfixal, 90
- préfixe, 89
- premier degré, 359
- prémolaire, 385
- prénatal, 396
- prendre le relais, 390
- prénotion, 244, 246
- prescriptif, 138
- pressage, 28
- pression hyperbare, 28
- prestataire, 134
- prétentieux, 270
- prétention, 120, 122
- priapisme, 294
- primitive de la fonction, 156
- principe de Le Chatelier, 233, 236
- principe d'exclusion de Pauli, 174
- prise de force, 77
- prise de puissance, 77
- prisme oblique, 93
- probiotique, 108
- procédé fluide, 78
- procédural, 156
- procédurier, 156
- proclamation, 350
- produits induits, 135
- professeur bivalent, 477, 478
- profil, 21, 23
- profilage criminel, 292
- profileur, 292
- profond, 422
- programmation, 72
- progressif, 121
- promenade, 325
- promenade en boucle, 325
- promeneur, 449
- promenoir, 449
- promulguer, 350
- prophète, 337
- proposition alternative, 371, 375
- proposition disjonctive, 375
- proposition disjonctive (exclusive), 375
- proposition générale, 394
- protension, 70
- protension de temps, 70
- protention, 70, 71
- protentionnel, 70
- prothèse, 172
- prothèse dentaire, 170
- protocole, 492
- protubérance éruptive, 157
- pseudo, 274
- pseudonyme, 274
- psychique, 53
- psychoanalytique, 250
- psychologie des profondeurs, 147

psychorigide, 30, 113, 114
 psychorigidité, 30–32, 113
 psychostimulant, 250
 psychotonique, 249, 250
 puissance réactive, 428
 pulsatif, 244, 246
 pulsatile, 246
 purificateur, 461
 puriste, 117, 119
 pyrogène, 88
 pyrophile, 182
 pyrophyte, 182

Q – R

qualité, 411
 quantité de chaleur
 résiduelle, 290
 quartiers branchés, 355
 quartiers en sécession, 451
 quartiers sensibles, 451
 quietisme, 504
 rabattement, 31, 33
 rabattre, 33
 radiocarbonate, 30, 33
 radioélément, 33
 radiofréquence, 31, 33
 raies d'absorption, 66
 ralentisseur, 233
 randonneur, 450
 rapide, 221
 rassir, 284, 285
 rassis, 286
 rayon de braquage, 25
 rayon de courbure, 290
 rayon restant excitonique, 66
 rayons manquants, 66
 rayons réfléchis, 66
 rayons restants, 66

réactant, 428
 réactif, 428
 réactions réversibles, 154
 receveur universel, 9
 réconciliation, 120, 122
 reconnaître, 278
 reconnu, 278
 recueillir par succession, 251
 récupération, 6
 récupération fonctionnelle, 4
 récurrent, 129
 réductionnel, 243
 réductionnisme, 9
 réduit, 125
 référentiel, 41, 48
 référentiel inertiel, 67
 référentiels non-inertiels, 67
 réfléchi, 42
 réfléchissant, 42
 réflectif, 40, 42
 réflectivité, 40
 réflexe, 42
 réflexe consensuel, 505
 réflexe nauséeux, 182
 réflexe patellaire, 31
 réflexe rotulien, 30, 31
 réflexif, 42
 réflexivité, 9, 12
 réflexologie, 9
 refouler (une pulsion
 sexuelle), 9
 réfractaire, 9, 12
 réfraction, 9, 12
 réfraction du son, 9
 réfraction oculaire, 9
 régime accéléré, ralenti, 216
 régime excessif, 216
 régime indemnitaire, 157
 règles de l'étiquette (à la
 cour), 491

règles juridiques, 451
 régulier, 273
 régurgitation, 40, 42
 régurgitation aortique, 40
 régurgitation mitrale, 40
 régurgitation pulmonaire, 40
 régurgiter, 40
 rehaut, 379
 réifier, 9
 réintégrer qqn dans la
 nationalité française, 40
 rejeter, 41
 relais, 391
 relation d'appartenance, 187
 relativiser, 41
 relativité généralisée, 67
 relativité restreinte, 67
 relayer, 391
 relèvement, 31, 33
 relever une occurrence, 513
 relictuel, 422, 424
 remerciements, 20
 rendement, 67
 rendre justice, 400
 rendre un culte, 469, 470
 rénitence, 41
 rénitent, 41, 43
 renouveau, 120, 121
 renversable, 154
 repas léger, 231
 repas rapide et léger, 231
 repérage, 49
 répertoire, 118
 répertoire (musical), 117
 répété, 129
 répétitif, 129
 repli marsupial, 503
 réplication, 49
 réplication de l'ADN, 50
 réplication d'un virus, 50
 répliquer, 51
 repos absolu, 45
 repos relatif, 48

reprise, 118, 121, 142
 reprise (musicale), 117
 reptilien, 203
 réseaux trophiques, 124
 resémantiser, 518
 résistance, 174
 résistance à la déformation, 73
 résistance à la traction, 73
 résistance au choc, 73
 résistance au cisaillement, 73
 résistance capillaire, 69
 résistance globulaire, 69
 résister (à l'usage), 365
 résolutif, 69
 respectable, 140, 141
 respectueux, 141
 respirateur, 69
 respiration artificielle, 69
 respiration assistée, 69
 responsable, 195
 rester court, 389
 rester sec, 389
 restriction mentale, 443, 446
 résurgence, 513
 résurrection, 513
 retarder (un rendez-vous), 351
 rétention, 70, 71
 rétentionnel, 70
 retour aux sources, 120, 121
 rétrofusée, 75
 rétroposition, 80, 81
 rétropropulsion, 75
 revasculariser, 80, 81
 réversibilité, 154
 réversible, 154
 revêtement antithermique, 254
 révolution cardiaque, 80

rhéonome, 134
 rhinencéphale, 80, 88, 90
 rhinorrhée, 6
 rhombencéphale, 81, 88
 rhumatisant, 80
 rhumatismal, 81
 ride, 186
 rigidité, 31, 32
 rigidité primaire, 31
 rigidité secondaire, 31
 rimes suivies, 368
 rite, 461, 486
 rite propitiatoire, 400
 rite purificateur, 461
 rituel, 461
 riziculture, 392
 rizièrre, 392
 rock progressif, 120
 roman de chevalerie, 367
 romantique, 61, 63
 romantisme, 61, 63
 rotations restreintes des molécules, 67
 roui, 288
 rouir, 283
 ruraliser, 208

S

sacral, 305, 306
 sacraliser, 306
 sacralité, 305
 sacré, 306
 sacrer, 306
 sacrifié, 197
 saisine, 124, 125
 s'amollir, 283
 sanguine avec réhauts de craies bleue et blanche, 378

schéma, 181
 schématisme, 181
 schizophrénie, 248
 scie sauteuse, 188
 science, 329
 science connexe (de), 340
 science des civilisations, 343
 scléreux, 202
 scléronome, 134
 sclérose, 202
 sclérosé, 202
 se carencer en, 259
 (se) carnifier, 49
 (se) clarifier, 265, 266
 (se) combiner à l'eau, 34
 se connecter, 247
 se déconnecter, 247
 (se) déposer, 265, 266
 se dérouler, 515, 516
 se dissiper, 302
 se divertir, 302
 se faisander, 284
 se fixer à, 477
 se laisser faire, 400
 se mobiliser, 446
 se mobiliser contre, 443
 se mobiliser pour, 443
 (se) répliquer, 49
 se traduire par, 120, 121
 sec, 240
 second degré, 358, 359
 secourir, 431
 sectaire, 536, 538
 sectarisme, 536, 538
 sectateur, 536, 538
 secte, 536, 538
 sectionner, 157
 sécularisation, 273
 séculariser, 272, 273
 séculier, 272, 273
 sécurité, 413, 414
 sédatifs, 444
 sels terreux, 497

- semi-remorque, 509
- sens inverse, 75
- sensitif, 202
- sensitivomoteur, 202
- sensorialité, 201
- sensoriel, 202
- sensorimoteur, 202
- sensuel, 96
- séparateur, 266, 289
- séparateur d'œuf, 289
- séparer, 266, 289
- séparer un œuf, 289
- servir à qqc, 491
- servir (un dieu), 400
- sexer, 394
- sexuation, 171, 172
- siamois, 536
- sidération, 371, 375
- signe comportant plusieurs lettres, 498
- signe diacritique, 500
- signe du créneau, 88, 90
- silicate d'aluminium hydraté, 34
- sillon, 186
- simple, 452
- s'imprégner d'eau, 46
- simultanéité absolue, 130
- simultanéité relative, 130
- singleton, 380
- s'insulter, 302
- situer, 480
- social, 538
- soi, 27
- solidaire, 195
- solidité, 174
- somatique, 53
- sommaire, 22
- sommeil paradoxal, 243
- somnolence, 400
- somnoler, 400
- son, 118
- sonorité, 147
- source abyssale, 529
- source géothermale, 529
- source hydrothermale, 528, 529
- sous le nom de, 354
- soutenable, 365
- soutenir, 365
- souverain, 513
- spéciation, 520
- stéréotypies, 224
- strangelet, 528
- subduction, 188
- subliminal, 143, 146
- suborbital, 94
- successibilité, 251
- successible, 251
- sucres lents, rapides, simples, complexes, 181
- suffixal, 87, 90
- suffixe, 89
- suffixe dérivationnel, 87
- suffixe désinentiel, 87, 89
- suffixe flexionnel, 87, 89
- suicidaire, 536
- suinter, 47
- suite constante, 93
- suite stationnaire, 93
- sujet dépendant, 26
- sulfuration, 530
- sulfureux, 530
- sulfurique, 530
- superficialité, 341, 343
- supporter, 365
- sur une année, 354
- sûreté, 413, 414
- surface unité, 452
- surmultiplication, 241
- surmultiplié, 240
- surnom, 274
- susceptible de, 426
- sûtra, 469, 470
- sylogomanie, 258, 260
- symbiose, 307, 492
- symbolique, 513
- synchroniser les naissances, 244
- synclinal, 44
- synchrétique, 369
- synchrétisme, 368, 369
- syndrome asthmatiforme cardiogénique, 295
- syndrome d'adaptation, 83
- synecdoque, 245
- synergique, 536
- syntagme nominal, 171
- synthème, 151
- synthèse, 369
- système aquifère, 171, 186
- système bivalent, 477, 478
- système fluide, 78
- système géothermal, 530
- système hydrothermal, 528–530

T

- table alphabétique, 23
- table d'absence, 232
- table gigogne, 464
- tableau tactile, 190
- tablette, 504
- tablette électronique, 504
- tablette tactile, 503
- tabulaire, 293
- tag, 437
- tailler, 285
- tailler en copeaux, 304
- tailler en pièces (une armée), 302
- tampon, 209

- tangibilité, 174
 tapuscrit, 323, 324
 tараud, 483
 тарauder, 483
 тautégorie, 159, 161, 169
 taux de change fixe, 290
 taux de change flexible, 290
 taux de change flottant, 290
 taux de morbidité, 443, 446
 taux de mortalité, 446
 télécité, 394, 395
 téléique, 394
 tempérament, 161, 204
 tenants et aboutissants, 457, 459
 tenants et les aboutissants d'une affaire, 459
 tendance, 356
 tension artérielle, 207
 tentative de fuite, 537
 terme de liaison, 424
 terminaison, 89
 terrain, 161
 terre, 497
 textométrie, 4, 8
 textométrique, 4
 Thèbes, 518
 théisme, 443
 théorie des bifurcations, 32
 théorie des catastrophes, 30, 32
 théorie des changements de forme, 32
 théorie des transitions, 32
 Thésée, 518
 tire-fond, 501, 502
 tissu, 219
 toasting, 164
 TOC, 244
 tonocardiaque, 250
 toponyme, 513
 torts partagés, 87, 91
 totipotent, 5
 tour de contrôle, 276, 277
 touriste, 325
 tourner à plein régime, 216
 tourner en surrégime, 216
 toxicologie, 520
 traçabilité, 394, 396
 trace, 396
 tracer un circuit, 269
 traction vétérinaire, 110
 traduire, 354
 train, 186
 train de barges avec pousseur, 379
 trait, 444
 traitement de choc, 83
 traitement de crise, 394, 396
 traitement de fond, 394
 traiter d'égal à égal, 469
 traiter qq. d'égal à égal, 470
 trajectoire, 27, 270
 trajectoire balistique, 267
 trajectoire gravitationnelle, 267
 trajet, 270
 tranquillisants, 444
 transgénèse, 1
 transgénique, 1
 translucide, 93
 transmétaphoricité, 161
 transparent, 266
 transsudat, 442, 445
 trempé, 46
 très haute pression, 28
 triacide, 215
 trier, 266, 289
 trier des pommes de terre, 266, 289
 trigramme, 371
 trisection, 267
 trisectrice, 267
 trithérapie, 181
 triumvirat, 8
 trophique, 124
 troubadour, 368
 trouble obsessionnel compulsif, 244
 trouver sa source en, 120, 121
 trouvère, 368
 tuile, 345
 tuile à crêpes, 345
 tumeur érectile pulsatile, 246
 tussilage, 486, 488
 typicité, 202

U — V — Z

- ubiquité, 259
 ullipersonnel, 49
 ultravirus, 82
 unipersonnel, 49, 50
 unipotent, 5
 unitaire, 452, 453
 unité, 452
 unité d'action, 423
 unité de lieu, 423
 unité nationale, 162
 unitif, 463
 universitaires, 332
 Université, 309, 310, 314, 316, 330
 urbanisation, 208
 uriner, 34
 vaccin autogène, 305, 307
 vaccination antigrippale, 353
 vaginale, 305
 vaisseaux, 25
 valence, 480
 valeur, 61, 63
 valeurs moyennes des données climatologiques, 429

- vecteur glissant, 216
- vecteur unitaire, 452, 453
- vecteur unité, 453
- veiller, 519
- veiller (à qqc), 518
- veine, 25
- véloce, 221, 222
- vermifuge, 255, 464, 465
- vernaculaire, 117, 119
- verticalité, 520
- vésicant, 464, 465
- vésicatoire, 464, 465
- vestigial, 422, 424
- victime, 197
- vide juridique, 451
- vide législatif, 495
- vie marsupiale, 503
- vieillesse, 280
- vignette, 263
- vinaigrette, 382
- virtuel, 258
- virus, 82
- virus filtrable, 82
- virus filtrant, 80, 82
- vitalisme, 372
- vitesse finie de la lumière, 428
- vitesse propre, 27
- vitesse radiale, 27
- vitesse réelle, 27
- vitesse spatiale, 27
- vitesse tangentielle, 25, 27
- vitrocéramique, 130
- vocabulaire, 393
- vocabulaire, 393
- voisinage, 457
- vol balistique, 267
- vol de pente, 131
- vol gravitationnel, 267
- vol orbital, 94
- volémie, 464, 465
- volémique, 464
- vomir, 41
- vomissement, 41
- voyelle de liaison, 424
- vue d'ensemble, 21
- vue supérieure, 21, 23
- zolien, 120
- zone de non-droit, 442, 445, 451
- zone piétonnière, 448
- zones à hauts risques, 451
- zones hors-contrôle, 451
- zoologie, 340
- zootechnie, 463, 465, 466, 468

TAOLENN

TAOLENN

Kentskrid	vii
Roll an dud meneget dre deskanvioù e LAVAR 19	ix
Berradurioù yezhel	x
Teskanvioù an oberoù	x
NOTENNOÙ LABOUR	1
Menegvaoù Lavar 19	541
Menegva brezhonek	543
Menegva gallek	597
Taolenn	621

PREDER

EMBANNADURIOÙ A BREDEROURIEZH, YEZHOURIEZH HA
LENNEGEZH

Prientet d'an embann gant skipailh Preder

Sezva : PREDER
19 Park Maen Meur
F-29700 PLOVEILH

Pg. : (00 33) 02 98 55 10 75
Mal-e : preder.coic@wanadoo.fr Load : www.preder.net

ISBN : 978 2 901383 85 7

Diskleriet hervez lezenn, tredel trimiziad 2018
Lakaet er waskerell evit Embannadurioù PREDER
gant Jouve, Mayenne, France